

Cs. Siklósi Csaba Hosea

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

HOSEA

REGÉNY

Cs. Siklósi Csaba

Impresszum

Cs. Siklósi Csaba
Hosea

© Cs. Siklósi Csaba

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció a szerző magánkiadásának elektronikus változata az ISBN 978-963-12-0600-5 azonosítóval. Az elektronikus változat a szerző engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerzőé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Hosea, Beéri fia.....	4
Az áldozat	21
Jezeél	33
A galamb	57
Dániel.....	104
Ninive.....	130
A Kármel.....	157
Szukkot	171
A király	192
Nincs irgalom.....	223
Nem népem	252
A szerzőről	284

Hosea, Beéri fia

A szolgák Nadab felügyelete mellett készítették a málhákat. Ezek holnap reggel a szamarak hátára kerülnek, hogy a hajnal hasadásával elindulhassanak. Hat számmal indulnak a nagyvárosba, így nagy az izgalom. A fiatal gazda, apja halála óta, nem először teszi meg az utat a király városába. Tizenkét éves korától, két évet tanult a király íróházában, hogy az izraeli írás mellett megtanulja Arám, Tir és Jehuda betűit. Lelkében odakészül. Achinoam, az édesanyja, érzi ezt, és aggódik fia írástudomány iránti vonzalma miatt. Jobban szeretné, ha családalapításon gondolkodna, mint a hasonló korú legények. A gazdaságot ő viszi tovább, mindezt nagyon komolyan veszi. Mégis, mintha nem is volna ott a gazdaságban. Keveset beszél, igaz sokat nem kell, mert Nadab mindenben becsületes segítsége. Mintha nem szolgál, hanem testvére volna. Úgy is bánnak vele. Az Úr áldása nem hagyta el Bet Beérit. A házhoz tartozó földek meghozzák termésüket, nem lát a ház népe szükségét sem árpában, sem pedig búzában.

Achinoam a szolgálókat irányítja, akik felfűzik a kenyereket a botokra, elbatyuzzák a sajtot. Az aludtfejes tömlő, mellé vizeset tesznek, hogy útközben semmi szükségét ne szenvedjenek. Csak ketten mennek. Nadab a szamarakat fogja irányítani. Ez itt nem nagy mesterség, mert egymáshoz kötve fognak menetelni. A samár okos állat, tudja a helyét és a dolgát a sorban. Nem ideges akkor se, ha majd a hegyek között lenéz a meredek szakadékba. Az utak rablómentesek, mióta a király jól kiképzett, zsoldos katonaságot járőröztet a fontosabb utak mentén. Az út pedig, amelyik Szamáriából a Jordán völgyén keresztül délnek és keletnek halad, fontos út. A legnagyobb úti ellenség a hőség lesz. Az odafelé utat legfeljebb három naposra tervezték. Estére fognak a hegyvidék szélére érni, másnap reggel átkelnek a hegyen, délutánra már a városhoz érnek. Valószínű, hogy kapuzárás előtt beengedik őket.

Anyja és fia egymás mellett üldögélnek az esti tűz mellett. Mióta özvegységre maradt, olyan tisztelettel bánik a fiával, mint azelőtt a férjével. Csak egy gyermeke született, azért a szívében az aggodalom éppen annyi, mintha még legalább négy lenne, és ezt mind a fia felé fordítja.

– Min gondolkodik az én fiam, hogy alig szól egy szót is? Mintha valami a szívét nyomná. Mondja meg nekem!

– Azon gondolkodom anyám, hogy most, hogy az árpa aratásán túl vagyunk, meglátogatnám az én öreg tanítómát. Ha vendégnek befogadna, ott maradnék. Úgy érzem a szívemben, hogy még mindig tanulnom kellene. Nem tudom mit, de mégis, mintha erre hívna valami.

– A korodbeli férfiak már családot alapítottak, a térdeiken gyermekek ülnek. Te meg, mintha egyik feledben gyermek maradtál volna. Írómester mellé vágysz tanulni. Ezt mások nem igen teszik. Nem értem egyetlen gyermekemet.

– Nem tudom megmagyarázni anyám. Édesapám – nyugodjon Ábrahám kebelén – amikor tizenkét éves koromban bemutatott engem az Úrnak, nem Bételbe mentünk, hanem Dávid városába. Azóta valami növekszik bennem, még nem tudom, hogy mi. Sokszor érzem úgy, hogy valami Tisbébe hív, bár tudom, hogy ott sem találom meg azt, aki engem szólít. A nagy próféta már több mint száz esztendeje nincs ott, sem testben, sem lélekben. Azt is tudom, hogy vannak ott még próféták, akik emlékét őrzik, és nekem tudnom kell pontosan, hogy mit prófétált azoknak, akik akkor éltek.

– Igen fiam, mondják, hogy Élija az Úr legnagyobb prófétája Mózes után. Akik most vannak, azokhoz neked ne legyen közöd, még akkor se, ha Tisbe környékén lebzselnek. Tudod a mondást, a próféta bolond. Az én fiam pedig komoly férfi, akinek családja lesz, és az anyja unokákat tart az ölében.

– Tudom, és én is erre vágyom, mégis...

– Reggel Szamáriába indultok, nem Tisbébe. Ne gondold az egészsre! Kereskedj és gazdálkodj, ahogy az én „baálom”-tette egész életében! Betartotta a törvényt, és Jákob Istene megáldotta minden lépését.

– Tudom, hogy az én szüleim mindenkor betartották a törvényt. Ami megrázza a bensőmet az a szó: az én baálom! A lelkem érzi, hogy anyám szájában ez nem azt jelenti, mint másokéban, ahol ez a szó és Adonáj, vagy a népek isteneinek neve ugyanazt jelentik. Ha ezt a szót meghallom, a gyomromban keserűség támad. Úgy érzem, hogy ami benne van, a szájamon készül távozni.

Sokáig üldögéltek egymás mellett, kevés szóval. A szolgák befejezték a málhakészítést, a szamarak elé takarmányt tettek, és elkezdték a lábukról a port lemosni. Vacsorához és pihenésre készülődtek. Istár csillaga már lenyugodni készült. Kivették a kenyeret a kosárból, és megtörték a vacsorához.

– Fiam! Sokat gondolkodtam hasonló dolgokon. Az én baálom Beéri volt. Tőle vártam, hogy sokszoros anya legyek, de nem lettem. Az én lelkemben is megfordult, ami az asszonyok legtöbbszörében, hogy odaforduljak Kánaán isteneihez, azt tegyem, amit minden gyermek után vágyakozó asszony. Végül is, beértem atyáddal, és fiamként veled. Most, hogy megöregedtem, tudom, hogy ennek így kellett történnie. Hogy miért, az nem jutott el az eszemig, csak belül, a szívemben érzem. Éppen annyi örömöm van benned, mint azoknak, akik gyerekek seregének örülnek. Csak az aggodalmam nagyobb, mert én csak egyet veszthetek és az a mindenem.

– Bennem csak a szív érti azt, ami velem történik, vagy történni fog. Szeretném, ha az eszem tudná. Az öreg sofer kamráiban sok írás van, ezek vonzanak engem.

– Azt teszel, amit akarsz. De kérek, hogy a vásár után gyere haza. Ha a gazdaságot egy időre Nadabra hagyod jó kezekben lesz. A mostani utazás legyen a lelked hasznára is. Add oda a papnak, ami jár neki, és kérd az Urat, hogy adjon neked bölcsességet.

– Menjünk anyám, terítsük ki a szőnyeget. Nemsokára reggel lesz, indulnom kell.

Az ajtó résein még alig szüremlett be a világosság, amikor Hosea felébredt a szamarak ordítóására. Az udvari vizesedényeknél megmosta rövidszakállas arcát. Anyja már régebben felkelt, talán nem is aludt. Kezében törülközőkendőt tartott. Köntöse elő volt készítve, az öv, a tüszővel és néhány pénzzel, amire az úton bizonyára szükség lesz. Kéksávós egybeszótt köntösbe öltözött. Az úton látszania kell, ki a tiszteletreméltó a menetben. A szolgák itattak, készültek a málhák felrakására. Hangos kiáltozással volt tele az egész udvar.

– Legyen óvatos az én fiam a gázlónál, el ne essen valamelyik számár, mert, ha a gyapjú megszívja magát vízzel, az állat talán fel se tud kelni, mekkora szégyen lenne a gombolyagokat az út szélén napokig szárítani! Ha mély a víz, attól is lehet valami baj.

– Nem fogunk egyedül menni. A mahanaimiak ma reggel indulnak, mindjárt ide érnek. Segíteni fogunk egymásnak, ha kell. Ne aggódj anyám. Jeruzsálem messzebb van, azt az utat is megjártuk már szerencsével.

– Tudom, de azt érzi az én szívem, hogy most nem csak Szamáriába megy az én fiam, hanem máshova is, amit én nem tudok, meg ő sem, pedig nem múlik el két szombat, amíg újra látjuk egymást.

A közeli úton feltűntek a távolabbról érkezők. Az itteni hat számár sorba rendezve várta, hogy Nadabbal együtt, aki éppen a feleségétől vett búcsút, az élre álljanak mindketten. Így aztán Hosea elbúcsúzott anyjától.

– Shalom anyám, béke legyen a házzal!

– Shalom fiam, legyen veled az Úr!

Elindultak, hátuk mögött a Nappal. Megvárták, hogy az előttük haladók eltávolodjanak annyira, hogy ne kelljen a paták által felvert port nyelniük. A tarlókon már mindenütt legeltek a nyájak. A birkák most kezdtek formásodni a nyírás után. A Jordánnak ezen az oldalán még

nem volt szokás a tarlót összegereblyézni, ami maradt, azt összeszedhették a szegények, vagy a juhok, ahogy azt Mózes meghagyta, mikor Izrael népe még Moáb pusztájában járt. Jó magasan állt már a nap, amikor Pénuel¹ vizét elérték. Először itt álltak meg, hogy némi harapnivalót vegyenek magukhoz, hogy a szamarak, ha akarják, orrukat beledugják az alig folydogáló patak vizébe. Az út a továbbiakban együtt haladt a vízfolyással. Dél tájban érték el a Jordán gázlóját. Itt hosszabb pihenőt kellett tartani, a szamarakat lemálházní, hogy tudjanak egy kicsit legelészni. Ehhez elég messzire kellett menniük, továbbra is egymáshoz kötve, Nadab őrizetében, mert az előttük erre járók már jól lelegeltették a gázló közvetlen környékét. Mire az állatok jóllaktak, és a málhák visszakerültek a hátukra, a nap jócskán elhaladt a fejük felett. Az átkelés nem esett nehezükre. Ügyesen lépdelve a köveken, csak a köntösük szegélyét kellett néha térdén felül emelni. A víz a szamarak hasát nem érte el. A folyó túloldalán vízmosást követett az út. Itt már sokkal több port kellett nyelni, mert akik, délről, a Sós-tenger irányából jöttek, dromedárokkal vonultak. Először balról, majd jobbról, magasodni kezdett Efraim hegyvidéke, a maga kopár szikláival. Kitűnő rejtékhelyei a rablóknak. A tevekaravánnak volt fegyveres kísérete, ez némi biztonságérzetet adott Nadabnak.

Hoseát nem nagyon érdekelte az egyre szaporodó sokadalom. Inkább a ritkán feltűnő birtokos házak környéke, ahol birkapászorok támaszkodtak botjaikra a sziklás lejtőkön. Az út mentén sorakozó erecskéket tavacsökká tágították, hogy nyáron is legyen víz bennük. Leányok, asszonyok jártak le a vizekhez, hogy tömlőiket megmerítve, kettőnként botra akasztva a vállukra vegyék, és a távolabbi veteményes kerteket megöntözzék. Elgondolkodott magában, hogy micsoda nyomorúságos élet lehet az, ha valaki egész életét ezzel a nehéz munkával tölti. Ő maga szamaras kordéval hordatná otthon a szolgálókkal a vizet. Úgy egyszerre többet lehetne vinni, és könnyebb volna. Úgy látszik, errefelé sok asszony van, a gazdának nem erre a munkára kellene a szamarak. Igaz, ezek a veteményes kertek nagyobbak, mint Bet Beéri-ben. Talán nem lenne jó, szamarakkal összetapostatni a termőföldet. Egy helyütt látott kedvére való megoldást. Egy taposókerékben jól megtermett férfi róttá egyhangú, sehova nem vezető útját. Ez jó megoldásnak tűnt. Innen messziről csak az látszott, hogy a taposóember fejét felemelve, mintha valamire nagyon büszke lenne, egyre az eget nézte, egyáltalán nem zavarta, hogy az egyre lejjebb ereszkedő nap az arcába süt. Az öntözött kert még a messzeségből is jól elütött üdeségével a környező legelő barnás színétől.

– Ezt hazafelé megnézem – mondta a szolgának. – Ilyet még nem láttam. Tanulni kell a világon látottakból, ha azok hasznosnak látszanak.

– Sokba kerülhettek azok a fák, amikből azt a szerkezetet megácsolták. Talán még többé azok, amikből az a hosszú vályú készült, ami a kertek felé megy. Sok gyapjút és szárított fűgét kellene eladni, hogy elég legyen.

– Lehet, majd szemügyre veszem a dolgot. Jól jönne, ha könnyebb végét foghatnátok a dolognak, vagy a mi kertjeink is kiterjednének, ameddig csak lehet. Talán a kertben termelt dolgokból jutna a piacra, és mindannyiunknak jobb lenne az élete.

Mire a nap leereszkedett a hegyek tetejére, fogadóhoz értek, amely útkereszteződés mellé épült. Úgy számítottak, hogy ez lesz a mai nap célja. A nagyvárost sötétedésig már nem lehetett volna elérni. Ezért itt akarták tölteni az éjszakát. A szálló a gazda házából és körben, hosszú színekből állott. Ezekben lehetett éjszakára az árut letenni. Az állatokat a színek körén kívül kötötték cövekekhez. Nadab igyekezett úgy letelepíteni az állatokat, hogy a számukra kijelölt fedél alól hátrafelé szemmel lehessen tartani őket, mert éjszaka sok minden történhet. A külső karámban igen sok szamár és teve volt kikötve. Mit lehet tudni? A szamarak elég egyformák, könnyen elkeveredhetnek a sokadalomban, ez esetleg verekedésig fajuló vitát jelenthet. A tevekaraván fegyveresei mellé sötétedésre fegyveres katonák érkeztek

¹ Város a Jordántól keletre. A szó jelentése: Isten arca.

Szamáriából, tíz lándzsás arám harcos. A fogadós szavai szerint másnap Tircából jön a tíz fegyveres, hogy az éjszakát ott töltsék. Ezek más ruházatot hordanak és mind Efraim fiai. A fegyveresek végig szokták járni az árusokat, hogy mindet kikérdezzék, honnan jönnek, hová mennek. A neveiket és lakhelyüket akarják tudni. A szálló háza népe bort kínál az utasoknak, lehetőséget arra, hogy a lábuk porát lemossák. Mindezen kívül, majd az esti tűz körül táncosnőket és zenészeket, akik az éjszakát hajlandók kellemessé tenni az utasoknak, természetesen jó pénzért.

A szükséges dolgok elvégzése után az utasok, a katonákkal együtt a tűz körül ették kenyereiket. A körbejáró egyik szolga vállára boros-, a másikéra vízestömlő volt akasztva, amiből a körben ülőket kínálgatták. Az emberek arámul beszélgettek, mert ezt a nyelvet a különféle idegenek jól értették. Előfordult, hogy a helybeliek is ezen a nyelven adták ki az utasításokat a szolgaszemélyzetnek.

Hosea, miután lemosta magáról az út porát a ciszternánál, Nadab pedig befejezte teendőit, a samarak mellett, szolgájával együtt a tűztől kissé távolabb ült le. Az egész napi gyaloglás után elfogadta a tömlőhordozók kínálatát. Vízrel vegyített bort ittak saját kupáikból. Nem sokat, csak annyit, hogy kissé ellazuljanak. Beéri házában nem volt szokás a részegeskedés, sem pedig az idegenekkel való pajtáskodás. Egy kevés ideig nézegették a táncosnők mozdulatait. Majd Hosea felkelt, a fogadóhoz ment, hogy megfizessen a szolgálatokért.

– Egy rézpénzre valót se ittatok meg ketten, beleértve a samarak vizét is. Ha leányt, vagy fiút akarnál uram éjszakára, itt van arra lehetőség. Amit a szolgálat fejében adnál, annak csak egy részét kapná a fogadó. A többi kegyes célra menne. Ne legyél uram annyira takarékos, hiszen ahogy a szép kékcsíkos köntösödet nézem, nem vagy rászorulva, hogy fogadhoz verd a pénzt. És, ha magad is baallá lehetsz egy éjszakára, akkor a ligetben lakó Baal megáldaná egész életedet, bő gyerekáldással.

– Ne fáraszd magad fogadós! Mahanaim² környékén izraeliták laknak, akik nem szolgálnak idegen istennek, nem hurcolnak be a házukba mindenféle úti nyavalyát, amivel az Úr büntetné a paráznaságot.

– Ej, fiatalúr! Talán még feleséged sincs?! Nincs bizony, mert, ha megismerted volna azt az örömet, amit az ágyék képes adni, bizony máshogy gondolkodnál. Láttam, nagyon nézted a táncos lányokat. Vagy talán azt a fuvolás fiút? Itt, közel a nagyvároshoz, más szokások vannak. Otthon senki nem fog elárulni, hacsak a szolgád nem, de arra rá lehet parancsolni. A szolga hallgatni köteles, ha ura parancsolja. Az Úr büntetése?! Az kisebb baj, mint egy szájas feleség.

– Volt valami a borodban, fogadós. Mintha meg akarná látni a holdvilágot az egy kupányi is, amit megittam. Itt a pénzed, korán akarok indulni.

A gyomra tényleg forgott. Tudta, hogy nem a kevés kevert bortól. Egyébként nem volt valami kényes gyomrú, de most mégis. Visszament a szín alá, ahol mindkettőjük alvószőnyege ki volt terítve. Nadab már horkolt. Maga is lefeküdt, bámulta a holdat amint hűségesen kísérte Istár csillagát, a hegyen túlra. Mintha azt tenné, amit néhány nem túl fáradt utazó, valamelyik táncos lánnyal, a karámkerítésen túl, a közeli liget felé, ami a vízfolyás partján sötétellett. Az otthon rakott esti tüzekeken gondolkodott. A szerű közelében heverésztek aratás után, az idősebbek beszélgetését hallgatta a régmúlt időkről, amikor Izrael népe még nem volt nemzet. A népek között elszórtan élte életét azokkal a törvényekkel, amelyeket Mózes³től kapott, a nagy tanítótól, vagy prófétától, amilyen azóta se támadt. Talán Élija, vagy Elisa³, de talán még ők se. Legtöbbször bajról volt szó, mert valaki olyan dolgokat tett, ami ellenkezett a Törvénnyel. A példák legtöbbször a paráznaságot emlegették. Az ember gondolkodása ekörül forog, főként kamaszkorban. Pénuel levitája gyakorta beszélt ilyesmiről,

² Város a Jordántól keletre, a Jabbok mellett.

³ Élija és Elisa próféták. Illés és Elizeus.

ha a környék legényeit tanította. Ő volt a tanító, rá még apja is feltekintett. Sokat beszélt a tiszta és tisztátalan dolgokról, ami különösen vonatkozott éppen a levitákra.

– Feleségül érintetlen leányt vegyen! Özvegyet, elvált, meggyalázott vagy kicsapongó asszonyt nem vehet feleségül. Ne szentségtelenítse meg levita származását.

– Én Efraim fia vagyok. Nekem nagyobb a szabadságom az Úr előtt? – Kérdezte most magától, de mintha a levitát szólította volna meg, s mintha ő válaszolna.

– Semmiképp. De aki példaképpen születésétől fogva előljárója Él-nek, a kimondhatatlan nevű és egyetlen élő Isten népének, nagyobbak a bűnei, ha elköveti. Már pedig az Úr büntet. Gondold csak végig Sámson⁴ életét, hogyan bűnhődött azért, hogy paráznasággal vétkezett. Egész élete folyamán békétlenséget kapott. Az Úr lelke volt rajta, de ő lázadozott, nagy erejében bízva.

– De Sámson csodálatos tetteket hajtott végre a filiszteusok földjén. Egymaga vívott háborút ellenük...

– A háborút nem ő vívta, hanem az Úr. Akkor is, amikor Sámson paráznasággal vétkezett. Mózes tilalma ellenére idegen lány kellett neki háromszor is. Mind a háromszor békétlenséget hoztak neki. Igen, elvitte Gáza kapuját, sok filiszteust megölt, a vetéseket felégette...

– És Gázában rájuk döntötte a házat.

– Igen, igen, rájuk. És mennyit megölt akkor is!

– De arra is emlékezz, hogy az Ármánykodó volt a felesége! Aki talán születése óta parázna, vagyis mindenkire hűtlen volt. Elárulta őt, elvette erejét, vakká tette, még mielőtt szemeit kiszurkálták volna.

Most látni vélte Sámson, amint egy taposómalmot hajt. A vizet emeli egy hosszú deszkavályúba, a víz pedig csordogál a veteményeskert felé. A vályú végén asszonyok tartják korsóikat, hogy a vízzel a veteményeket tövenként öntözzék, de úgy, hogy magukon is végigöntik. A víz tisztátalanná vált, akár csak annak a tónak a vize, ahova Ahab király vére folyt, amiben szajhák fürödtek. Valami ilyesmit beszéltek az esti tűz körül.

– Butaság! – gondolta most. Sámson őrlő malmot hajtott. Ezt a vízemelő kereket meg itt láttam a közelben a mai napon. Azt se tudom, hogy aki hajtotta, vak volt-e, vagy látó. Hazafelé meg fogom nézni.

Egy darabig a szeme előtt volt még a vízemelő malom, aztán újra hallani vélte a tűz körüli furulyaszót. Láta a zenészt, aki az esti idő ellenére hiányos öltözékben ugrabugrált muzsikálás közben a tűz körül. Mintha ő is inkább a lányok közé tartozott volna. Újra kérdezte most a levitát:

– Atyám és tanítóm, erről beszélj nekem! Nem tudom, mi ez, de otthon a tűz körül ilyesmiről soha nem esett egy szó sem.

– Ott nem. Igazad és egyben szerencséd van emiatt, mert az otthonod romlatlan. Még az. De én beszéltem nektek, ha nem is sokat, erről. Mózes ezt mondta: Ha valaki férfival hál együtt, ahogy asszonnyal szoktak együtt hálni, ez utálatosság, amelyben mindketten részesek, ezért meg kell halniuk, vérük visszahull rájuk.

– Itt nem kell meghalniuk. Itt élnek. Nézd tanító, milyen jól élnek! Az életük csupa zene tánc és még gyönyör is, úgy mondják.

– Ezeknek is meg kell halniuk és mindazoknak, akik magukat velük tisztátalanná teszik. A törvény, az törvény. Nem én találok ki, hanem kapom, hogy hirdessem. Meg kell halniuk...

– Hogyan? Hogyan? Senki nem ragad köveket...

A tevék és a szamarak ordítani kezdtek. A korán kelő szolgák szedték össze a takarmánymaradékokat, hogy a zsákokba visszategyék. Nadab már az itatóhoz vezette őket,

⁴ A bírák korának népi hőse. Izrael bírása. Rendkívüli erejéről híres

mire gazdája felébredt. Nagyon mélyen aludt. Mikor a szemét kinyitotta, kereste a levitát. Percekig csodálkozott, míg teljesen felébredt. Ennek ellenére biztos volt benne, hogy eddig valóban beszélgettek. Abban is, hogy a város előtti utolsó fogadó udvarán van, és a szamarak jönnek vissza az itatótól, neki pedig ott kell lenni mellettük, hogy együtt rakják fel a málhákat. Az itatónál megmosták arcukat. Nadab a két kenyérbotot a nyakába akasztotta indulás előtt. A tevéket megelőzve, távoztak. Még nem volt a Nap túl magasan, amikor a tetőig értek, onnan már jól lehetett látni a dombvidéket és Szemer hegyét, ahova Omri⁵ a várost felépítette. A hegy oldalán köröskörül szőlők és gyümölcsöskertek látszottak. Az út a város északi kapuja felé kanyarodott. Még jóval a hegy alatt nyugat felé elágazott, hogy megkerülve a várost tovább haladjon nyugatra. A tevekaraván ezt az utat választotta, hogy Szokón keresztül, a Nagy-tenger kikötőjéhez jusson. Nem volt még dél, mikor Hosea kis menete elérte az északi kaput. Katonák és királyi szolgák fogadták az érkezőket. Bár a járőröző katonáktól megkérdezhették volna, hogy kiket kísértek ideig, ők újra kikérdeztek minden érkezőt.

- Kik vagytok, honnan jöttök?
- Beéri fia Hosea és a szolgám.
- Mit hoztatok?
- Gyapjúfonalat, mazsolát és szárított fügét.
- Kikkel találkoztatok az úton?
- Csak azokkal, akik velünk érkeztek és egy tevekaravánnal, amelyik nem jött a városba.
- Meddig maradtok?
- Ameddig az árunk elkel.
- Ameddig lerakodtok, bemehettek a szamarakkal. Vigyázzatok, ne maradjatok sokáig,

mert a szamarak ganaját nektek kell a városból kihordani. A teherhordó állatok a falakon kívül éjszakáznak. Félni nem kell, van őrség és fedél is. Nem lesztek egyedül.

A kapun belül mindjárt ott volt a piac. A korábban érkezettek körben és sorban várakoztak árujuk mellett, hogy jöjjenek a kereskedők. Nadab igen ügyesnek bizonyult a lerakodásnál, mert nem kellett egyetlen szemetes kosarat se megtöltenie, hogy a városon kívülre vigye. Azonnal elvezette az állatokat és sietett, hogy a kapun kívül jó helyet találjon és valakit, akire rá lehet azokat bízni. A bálák mellett Hosea maradt, hogy a kereskedőknek megmutassa és megalkudjon velük. Számosan voltak. Sorra mustrálgatták, amit a gazdák beszállítottak. Királyi szolgák járkáltak, hogy minden üzletkötést szemügyre vegyenek, és a királynak járó ötödöt beszédjék. Több kereskedő érdeklődött Hosea bálái mellett. Csak kevésnek volt izraeli öltözéke. Legtöbben inkább ingyért, mint pénzért akarták elvinni az árut. A szárított gyümölcsök után egy királyi konyhaszolga érdeklődött, viszonylag jó árat kínált.

– Megveszem a fügét és a mazsolát. Szépnek találom, méltó akár a király asztalára is. Ha jönnek látod uram, megvárjuk az adószedőt, ő beszámítja a királyi ötödnek, így a fonalat teher nélkül adhatod el.

- Várjuk meg, mit ajánlanak a kereskedők!
- Én várhatok, mert amit eddig akartam, azt már beszereztem.

Az arám kereskedők nem ajánlottak nagy árakat. Többnyire az volt a kifogásuk, hogy kár volt annyira kimosni a gyapjút, mert azt azok is el tudnák végezni, akik majd megszövik. Az egyiptomi ugyanezt mondta. A föníciai viszont kicsiny cserépedényben hozott valamit.

– Kedvemre való volna, amit hoztál, de mondd el, hogyan készítették az asszonyok a fonalat!

– Tudom, mire gondolsz kereskedő, mert neked készült ez a sok fonal. Nálunk minden hamut összegyűjtünk, hogy a mosáshoz elég lúg legyen. Az ülepített lúgban napokig ázik a

⁵ Izrael királya. Uralkodott: Kr. e. 885-874

gyapjú a napon, hogy a mosó lé mindig langyos legyen, aztán többször, mindig új lében átnyomkodják a gyapjút. Végül nagy kosarakba rakják, leviszik a Jabbok patakra, ahol a kosarakat gödrökbe teszik, a harmadik szombatnapig folyik a gyapjún keresztül a víz. Mikor megszárad a napon, kifésülik, és minden szemetet kiszednek belőle.

– A fonást nem kérdezem, mert látom, hogy vékonyra és erősre fonták. Nem piszkították össze. Ha meg nem haragszol megnézem, hogy a mosással kapcsolatban igazat mondtál-e.

– Tedd, ahogy akarsz! Abból majd láthatod, hogy igazat mondok. Nem látsz benne csak fehér szálakat. Számítottam arra, hogy a festékes edényke nálad lesz és megpróbálsz azt, amit meg akarsz venni, mert tudtam, hogy jó kereskedő fogja megvenni. Rossznak nem is adnám el.

A kereskedő minden bálából vett mintát. Az ujján felcsavarta a fonaldarabot és beledugta a festékes edénybe. Türelmesen várokzott egy ideig. A többi kereskedő oda-odaesett. Tudták, hogy mit akar a föníciai. Mikor letelt az idő, kivette a fonaldarabokat. A szolgálja vizes edényébe dobta, kiöblítette, és az ujjai között kinyomkodta belőle a felesleges vizet. Utána a szálakat egymás mellett vizsgálta, hogy egyenletes és egyforma színűek lettek-e a fonalak. Az egyik szomszéd kereskedő szemtelenül odaszólt:

– Hat ezüstpénzt adok minden egyes rakományért.

– Én vagyok alkuban – förmedt rá a föníciai.

– Én meg a gazdával beszélek. Adok érte hat pénz mellé még egy felet is.

– Kilencet adok érte – mondta a föníciai. – Ez az ember hétnél többet nem fog adni.

Nyolcnál többet meg még nem fizettek ezen a piacon. Ezek meg nem bíbornak veszik. Akkor megegyeztünk, uram.

– Láta és hallotta mindenki, aki itt áll a kapunál – mondta Hosea. – Lásza az Úr is, hogy megegyeztünk. Legyen neked jó üzlet, ha eladod a hazádban.

Leszámolt a kereskedő negyvenöt ezüstpénzt és a szolgálja elvitte a bálákat. Újra visszajött a királyi konyha szolgálja az adószedővel együtt, a dolognak ezt a részét is elvégezték. Nadabra még várni kellett egy ideig. Mikor megérkezett, együtt mentek a meredek lépcsősoron a király palotájától keletre eső szentélyhez. A téren elég sokan voltak. A templomszolgák vállán nem volt ott a leviták vállkendője. Minden érkezőt jól megnézték és megkérdeztek:

– Kik vagytok?

– Hosea, Beéri fia vagyok, a szolgálammal.

– Kinek akartok áldozatot bemutatni? Szemer hegye istenének? Neki szoktak elsősorban.

– Mi csak az Úrnak, El-Eljon⁶-nak áldozhatunk, mert nekünk más istenünk nincs.

Hosea gyomra most ugyanazt érezte, mint előző este a fogadóssal való beszélgetése közben. Elővett egy ezüstpénzt.

– Te nem vagy levita. Mutasd meg nekem, hova tegyem a templomnak járó pénzt. Beteszem, és megyek. Nem akarok áldozatot bemutatni.

Megtalálták a szentély perselyét, és bedobta a pénzt.

– Menjünk az íróházhoz! Várom, hogy találkozhatok az Öreggel, akinél írást tanultam. Egy éve már, hogy nem találkoztunk.

Végimentek a nyugati kapuhoz vezető „hosszú, vagy egyenes utcán”. Itt sorakoztak a gazdag kereskedők házai.

Az íróház előtt tágas tér volt, az utcák ebből nyíltak. Egy, a vár felé egyenesen, lépcsősorral, mert igen erős kaptatón lehetett csak a király házáig eljutni. Hogy a málhás szamaraknak kevesebb gondot okozzon a felfelé haladás, a várkaputól lejt mentén a szentély teréig hosszú, alig ívelt főút haladt, belőle sikátoros keresztutcácskák nyíltak, ugyancsak lépcsősorral. A teret kifelé a városfal és a kapu határolta. Ha karaván érkezett, itt is a kapun

⁶ Jelentése: Istenek Istene

kívül kellett megállnia. A tevék egyáltalán, a szamarak pedig csak engedéllyel jöhettek a kapun belülré. A szamarak között voltak kivételek. A vízfordók szabadon közlekedhettek kapunyitástól zárásig. A vágóállatoknak pedig csak egy irányban volt útjuk, befelé. Most, délidő tájt, az íróház kapuja nyitva volt. Mikor beléptek, senki sem állította meg őket. Hosea szeretettel nézett végig az agyaggal gondosan vakolt falakon. A tágas udvaron, közvetlenül a nyugati fal tövében voltak a homoktáblák. A tanuló gyerekek körbeguggolták, maguk előtt elsimították a homokot, kijelölték a maguk néhány tenyérnyi négyszögeit, és komoly képpel rajzolták ujjuk hegyével a szamáriai betűket. A nagyobbak két, vagy három sort írtak felülről lefelé, párhuzamosan a szamáriai, a jehudai, a tirusi és az arámi betűket. Ötük közül kettő már inkább suhanc volt, pedig csak két évvel voltak idősebbek, mint a kisebbek, akik csak a tavasszal kerültek ide az író iskolába, miután betöltötték a tizenkettedik évüket. A nagyobbak egyben felügyeltek is rájuk, kellő öntudattal, mert ők már biztos ujjal rajzolták a legfőbb négy betűfajta. Időnként megpróbálták igazi szövegeket írni, több-kevesebb sikerrel. Az íróház udvara szabályos téglalap alakú volt. Hosszabbik oldala lehetett hetven lépés, a rövidebb mintegy negyven. A ház a keleti falat alkotta. Kétszintesnek volt építve. A földszintje egész hosszában oszlopsoros. A háromlépcsnyi nyitott folyosóról nyíltak a kamrák, összesen tíz. A ház felénél falépcsős feljárat vezetett a tetőre, egy fedett teraszra, ahol a „soferek”⁷ fogadhatták az ügyfeleket. Maguk is ott laktak, mind a hárman, az Öreggel együtt. Zaken⁸ – a ház népe röviden csak így hívta – ősz hajú, ősz szakállú csendes szavú ember volt. A felesége hozzávaló vénasszony. Neki nagyobb volt a szája. Néha keményen megszidta a tanulókat, akik többnyire megérdemelték, mert néha nem nagyon bírtak a fiatalságukkal. A ház komolyságához méltatlan zajossággal játszottak, vagy vitatkoztak.

Az udvaron tűzrakó hely volt, mellette kemence és egy kézi malom. Az északi szegletben egy kővel kibélelt, igen jól megépített ciszterna. Ennek közelében nem volt ildomos szaladgálni vagy komoly ok nélkül tartózkodni. A fedele gondosan összeillesztett, faragott falapokból készült. Mindezek Támár asszony féltve őrzött birodalmát képezték a cserépedényekkel és kosarakkal együtt. Ezeket a földszint egyik kamrájában tartotta, némi tartalék élelmiszerrel. Fedeles cserépedényben búza, árpa, szárított füge, sajt, olaj, egy boton felfűzve a kenyérlepények. Túl sok tárolt élelmiszerre a háznak nem volt szüksége, mivel az itt élők a király asztaláról kapták a napi betevőt. Leginkább azt raktározta, amit a tanulók szülei hoztak, ha gyerekeiket látogatták, vagy az ügyfelek, az irodai szolgáltatások fejében, és a királyi számvevő nem vett nyilvántartásba. Állat emiatt nem volt az udvaron, legfeljebb a vízfordó szamara, átmenetileg. A földszinti kamrák egyikében laktak a tanulók. Egy másikban azok, akiknek a dolguk több napot, vagy hetet vett igénybe. A többi kamrában polcokra helyezve, vagy zsinórokra akasztgatva tartották a könyveket, vagy kosarakban felcímkézve a cseréptáblákat, korsóféle edényekben a papirusz, pergamen, vagy bőrtkeercseket, de voltak itt falapokra vésett rovások is. Ez a ház a királyi palota árnyékába épült, mert ez volt a kancellária. Itt készítették el a hivatalos leveleket, melyeket a király küldött a városok fejedelmeinek, főként a kivetett adókról, vagy a katonai mozgósításokról. A nemzetközi levelezések végső rögzítése ugyancsak itt történt. Emiatt az író mestereknek nemcsak Izrael nyelvét kellett ismerni, hanem az arámi és a mezopotámiai nyelveket is. Azokat, amelyeket a közbeszédben már nem használtak, így az akkádót, némiképp a sumert. Ezek ismeretének elsajátítása, írásmódjuk megtanulása sok évet vett igénybe. A beszélt nyelv írását és olvasását sokan el tudták sajátítani, de az igazi írástudó mesterséget csak kevesen. Az utóbbi években akkora volt a népmozgás az országban, hogy a rokon szomszédnépek beszédének megértése igazán nem jelentett problémát még a lakóhelyük határait soha el nem hagyó egyszerű embereknek sem. Az arámi már olyan gyakran lehetett hallani az utcákon,

---

⁷ Írnokok.

⁸ A szó jelentése: öreg

mint a hébert. Jerobeám király szerette a sok idegent. Damaszkuszi hadjáratai óta sok szíriai került az országba, akár mint rabszolga, akár mint zsoldos katona. A király testőrsége szinte kizárólag ezekből az idegen katonákból állott.

Az ősi nyelvek írása és olvasása nehezebb dolog volt, mert ezeket már senki sem beszélte és nem írta, ha nem volt feltétlen szükséges. Itt a kancellárián viszont ismerni kellett, mert Asszíria és Babel még mindig használta. Ezen készültek a diplomáciai levelezés feljegyzései. A király szenvedélyesen gyűjtögette az ősi cserépiratokat és másoltatta, hogy mindezek meglegyenek a királyi irattárban. Az utóbbi időben egyre divatosabb lett a régi dolgok tanulmányozása, így aztán gyakorta fordult elő, az írás mesterségét ismerő izraeliek – főként papi emberek – hosszabb időt töltöttek itt. A királyt érdekelték a régi történetek. Kegyesen fogadta az asszír és bábéli táblaárusokat. Ezeknek a málhás szamarai roskadásig voltak terhelve mindenféle cseréptáblával. Ide, a király városába ritkán jöttek, mert históriás táblákkal szemben az egyszerű népek előnyben részesítették az olyanokat, amelyeken csak kevés írásjel volt. Ha valaki el is tudta olvasni ezeket, a vásárló előtt nem túl sok értelme volt a szövegnek. A kereskedő azonban megmagyarázta, hogy ezek ősrégi varázsigék. Ezeket a házban tartva, vagy nyakban viselve megóvnak a rontástól. A tömegáru terjesztés biztosabb hasznot hoz nekik, mint az a kevés, amit a király, vagy a tudós papság értéknek tart. Az ő vásáraik jobbra Dán és Bétel zarándokhelyhez kapcsolódtak. A papság szerzett belőlük példányokat, amiket íróházakba vittek másoltatni. A másolatokból is volt egy kamrára való. A vendégek ezeket bújták, vagy várták, hogy a másolatok elkészüljenek.

Támár éppen a tanulók homokja felé indult, hogy ebédhez hívja őket, mikor az érkező Hoseát és Nadabot meglátta.

– Shalom, Támár asszony és béke a háznak is! Hol van az én öreg mesterem?

Egészséges?

– Shalom! Ti vagytok azok, Hosea? Jön már az én uram, mert hívja a gyomra. Bizony, örülni fog neked. Egy éve, hogy nem voltál nálunk, vagy több is? Nézd Zaken, ki van itt!

– Béke veled, Hosea!

Megölelve üdvözölték egymást. Az írnokokkal is, akikkel szintén ismeretségben voltak.

– Gyertek egyetek velünk kenyeret, bizonyára éhesek vagytok? Mossátok le lábaitokról a port! Támár hoz vizet, aztán majd beszélgetünk egy sort! Régen hallottam már rólad, fiam.

Megmosakodtak. Nadab tarisznyájából egy kerek juhsajtot vett elő, az asztalra tette, mert érezte, hogy gazdája az ajándékról megfélelkezett. Az áldás után együtt mártogatták a kenyeret az ecetbe. Ebéd után Nadab visszament az északi kapun kívüli karámokhoz, ahol a szamarakat hagyta azzal, hogy korán reggel ismét találkozni, hogy a többi indulóval útra keljenek hazafelé. Hoseát a mester, mint minden évben, most is marasztotta éjszakára. Az étkezés befejeztével mindenki ment a maga dolgára. A mester is. Bocsánatot kérve, mert sürgős dolga van most a napokban. Leveleket kellene tisztázni Jehuda, és Damaszkusz királyának küldendőket. Az utóbbi időben gyakoriak a levélváltások. Ezek tartalmáról nem beszéltek.

– Ha mesterem megengedné, estig nézelődnék a könyves kamrában.

– Neked lehet, fiam, mert benned megbízom, hogy semmi el nem tűnik. Az ajtót tartsd csukva. Az ablakon jön be annyi fény, hogy láss olvasni. De mindent tegyél a helyére, ahogy szokás, ne kelljen utánad keresgélni! Vannak újabb tábláink is. Akkád írással, amit ha időnk engedi, átírunk Izrael nyelvére. Igaz, ezek legtöbbször még a felénél se tart. Keresgélj köztük olyanokat, amelyek érdekelnek. Az esti tűz körül majd beszélgetünk. Ezzel elsietett a dolgára. Hosea pedig – mint mindig, ha a lábát betehette – dobogó szívvel ment a táblák és tekercek közé. Az egyik polcon rendetlenséget vélt találni. Együtt volt egy bőrtekercs több égetett agyagtáblával. Az agyagtáblán természetesen akkád jelek voltak láthatók. Ezeket alig ismerte. Csak látta, amint a kiképzett írnokok a jeleket éles hegyre alakított náddal nyomkodták az agyagba. Próbálta értelmezni ezeket, de kevés sikerrel. Hangértékét csak

néhányan ismerték. Most próbálta megfejteni legalább az elejét. Amit kiolvasni vélt, a fülének így hangzott: „inuma ilu avilum”. Egy szó volt csak benne ismerős: „ilu”. Ezt héberül „El”-nek, vagy inkább „Elohim”-nak mondják. Ez pedig nem más, mint Isten, istenek. Izraelben használják ezt a szót. Az igazhitű izraeliták így mondják, ha a világ felett levő legfőbb hatalmat akarják mondani. De azt is tudják, hogy a Kánaán földjén ma élő népek legtöbbször a Teremtőt, egy Ősöregre ért alatta, aki a kezdetekben elindította a világot. Ma legfeljebb csak, mint jóindulatú, áldásosztó Valaki, aki minden hatalmát átadta már a népek, vagy földek baál-jainak, hogy azok intézzék a világ dolgait. Ennek az Ősöreg-nek neve bele van foglalva a helységek és az emberek neveibe. Az ő népe, Izrael nevében is, akinek ősatyja Istennel küzdött. Aztán a gondolatai tovább kalandoztak. Babilon neve is hordozza, a maga nyelvjárása szerint, de megfordultak itt Szamáriában a föníciaiakon kívül más nemzetiségű tengerjárók is, valamiféle „Ilion”-ból⁹, amely város olyan messze van, hogy talán a léte is valószerűtlen. Mégis, most egyszerre közelinek és ismerősnek tűnik ebben az egy ősi szóban. Nem próbált tovább olvasni, csak üldögélt. Az egyre gyengébben beszüremkedő fényt nézte, vagyis nézni vélte mindaddig, míg a mester, napi munkáját befejezve, be nem jött a kamrába.

– Találtál-e valami érdekeset, fiam?

– Nem is tudom. Talán ezt a rendetlenséget itt a polcon, ahol együtt vannak a táblák és egy tekercs. Ilyen nem szokott itt lenni.

– Jó helyen van az ott, ahol van. Ott gyűjtögetjük – a király megbízásából – azokat a régi iratokat, amelyek a világ kezdetéről szólnak. Le kellene ezeket fordítani, és héberre átírni. Ezért van itt a tekercs.

– Érdekes. Nekem legalább is az. Szeretném érteni a világot, mert úgy érzem, hogy eddig még semmit nem értettem meg belőle.

– Attól tartok, hogy ebből nem fogod. Nézd a fordítás elejét! Rá fogsz jönni, hogy mindezek csak olyan mesék, amiket az öregek az unokáknak mesélnek. Ez, amit most nézegetél, a mi nyelvünkön így szól: „midőn az istenek emberek voltak”... Tovább nem is kell folytatni, mert ez lehetetlen történet. Mégis ide tesszük, mert ez egy gyűjtemény lesz. Ebből látóemberek, vagy leviták ki fogják válogatni azt, amiből a kezdet könyvét meg lehet írni.

– Mesterem, ezt csak a népek írásaiból lehet kihámozni?

– Hosea fiam, téged nem tanított a körötökben élő levita?

– Hogyne tanított volna. Nagyon szerettem hallgatni mindent, amit tanított. Beszélt Ábrahámról, Izsákról, Jákobról, vagyis Izraelről és tizenkét fejedelemről, akik az ő fiai voltak... De a kezdetekről nem.

– Pontosan erről akartam veled beszélgetni. Ha Izraelnek van kezdete, akkor a többi népnek is. Ezt pedig csak ők tudják. Jerobeám királyt érdeklik ezek a történetek. Szereti ezeket hallani.

– Én is szeretném, de nem a mese kedvéért. Szeretném tudni, miért...– abbahagyta az elkezdett mondatot. Egy darabig hallgattak mindketten.

– Mit miért?

– Nem tudom, mit. Csak a miértet tudom. Talán a minden miértjét szeretném tudni. Hogy Egyiptomból kijött Izrael. Hogy Mózes parancsba adta népek kiirtását, pedig az ő háza népe is mádiánita volt. Jethro mádiánitái a mai napig itt élnek a Kinneret¹⁰tenger környékén. Miért nem volt a táborban vele a mádiánita Cipora, a felesége, a két fia, akik fiainak fiai Naftali és Dán levitái. És még ezerféle miért, miért...

– Mikor a király még fiatalabb volt, járt erre egy ember. Jonának hívták. Mondják, próféta volt. Jehu¹¹ fiai nem nagyon szerették a prófétákat, főként az Úr prófétáit. Azok mindig

⁹ Trója. Hangzás szerint Ilion esetleg hordozhatná az „Il; Ilu” szemita szótót.

¹⁰ Kinneret tengere. A Genezárati tó.

¹¹ Jórám király hadvezére, akit Elizeus királlyá kent fel. Omri házáat kiirtotta. Úr.: Kr. e. 842-815.

valami váratlant mondtak. Ez a Jona is mondott valamit a királynak, amitől elkomorult az arca, de nem bántotta, csak többet nem kérdezett tőle semmit. Annyi megjegyzést tett, hogy a próféta mind bolond. Ez az Isten-embere volt itt az íróházban, mielőtt visszament volna a Naftali földjén levő Gát-ba, ahova való. Ő is miérteket mondogatott magában. Nekünk nem kellett megkérdezni, hogy Izrael Istene, ha minden, ami a világon van az Ő tulajdona, országokkal, népekkel együtt, akkor azoknak miért nem istene. Ha pedig az övék is, akkor miért ilyen a világ, amilyen. Aztán elment anélkül, hogy megmondta, vagy ő maga választ kapott volna. Te hasonlókat mondasz most, pedig nem látszol nabi-nak. Bár hogy ki mikor lesz próféta, azt senki nem tudhatja. Még Saul király is prófétált, pedig egyáltalán nem akart.

– Én még nem láttam prófétát. Nálunk, Pénuel környékén a levita mindent megmondott, amit tennünk kell. A törvény világos volt mindenki számára. Természetesen volt, aki nem tartotta be, kárát is meglátta. Alig kétnapi járásra vagyok az otthonomtól, és mindjárt elvész szemem elől a dolgok egyszerűsége. Ez is egy miért...

– Ezt ma nem fogjuk megtudni. Együnk, mielőtt nyugodni térnénk. A többiek már várnak a tűz körül. Reggel hazamész?

– Haza. Nadab az északi kapunál vár a szamarakkal. A távozó sokadalommal kell tartanunk, azokkal indul az őrjárat is. Legalább a Jordánig legyünk biztonságban.

Elvégezték a tisztálkodást, leültek a tűz körül, és ettek. Az írnok tanoncok egy idő után helytelenkedni kezdtek, a mester rájuk szólt. A házban lakó írkok hivatali komolysággal ültek. Azok, akiknek feleségük és családjuk volt, már hazamentek. A kevés beszéd a gazdaságról és a békéről szólt. A gazdaság sokak számára gazdagságot is jelentett. Tele van a város mindenféle népek kereskedőházaival. A király trónja elefántcsontból van. Izrael a szakadás óta ekkora nem volt, a két király békességgel, sőt barátsággal él egymás mellett. A tanuló gyerekek egy érdekes tarnegol madárról beszélgettek, amelyik virradat előtt olyan hangosan kukorékol, hogy elhallatszik a kapukig. A reggeli őrsváltáskor nem kell félni az öröknek, hogy alva találják őket. Ha Hosea időben akar kelni, erre bizonyára felébred. Aztán mindenki aludni tért a maga kamrájába. Hosea a vendégekébe. Egyedül volt. Ma nem volt más vendég. Zakennel úgy beszélte meg, hogy a tarnegol¹²kiáltására kel, és azonnal indul. A Hold bevilágított a szűk ablakon. A szőnyegen hanyatt fekvő tünődött az elmúlt napon. A szentélyen, ahol nem történt semmi. Főként nem áldozatbemutatás. A perselybe be kellett tenni az odajárót. Úgy illett. A templomszolga nem volt levita. A papot nem látta, pedig Mózes azt parancsolta, hogy az áldozat bemutatása Áron fiainak tiszte. Úgy tanulta, hogy a pusztai vándorlás során illetéktelenek is akartak áldozatot bemutatni, azokat az Úr halállal büntette. Az ittenit nem, mert már régen nem élne. Ez is egy miért. Válasz? Talán igaz, hogy Salamon óta csak Jeruzsálemben érvényes az áldozat? Ami itt, meg a többi szentélyben van, az semmi. A semmit miért büntetné az Úr? Talán a levita meg tudja mondani. Majd otthon... A levitával azonban még reggel előtt sikerült beszélnie. Egyszerre ott volt az ablakkal szemben. Sötét volt ahhoz, hogy tisztán lássa az arcát a beszüremelő holdvilágban, de tudta, hogy ő az. Miután biztosan tudta, mintha egyre világosodott volna a kamra és már látta is. Kérdezni próbálta, de csak egy kérdés jutott az eszébe:

– Miért? – nem tette hozzá a kérdés többi részét, de a levita értette.

– Én tudom fiam már, hogy miért. Te is tudni fogod, amikor eljön az ideje. Most láss! Ha eleget láttál, a választ megkapod. Kérdezz és láss! Azután érteni fogsz. De nem leszel ettől boldog. Minél többet kérdezel, minél többet fogsz látni, annál boldogtalanabb leszel. Pont olyan boldogtalan leszel, mint azok, akik sehogy, vagy rosszul kérdeznek. Választ pedig semmit, vagy tévest fognak kapni. De te teszed, amit tenned kell. Menj mindenfelé az országban, hogy láss!

– Az idefelé úton láttam egyet s mást.

¹² kakas

– Még nem láttad eléggé. Menj mindenhez közelebb! Éld Izrael mai életét! Te tanúja leszel, az Úrnak, akit megismeresz.

– Élija tanú volt, nem is olyan régen. A sírját sem ismerik az emberek.

– Vannak tanúk, akiknek sírja marad. Vannak, akikről írások fognak szólni.

A király kakasa elrikoltotta az elsőt. Az ablakrésen már nem világított be a hold. Csak valami világosodó szürkesség. Zaken zörgött az ajtónál, bejött és köszöntötte.

– Nem sokat aludtam ma éjjel. Sok érdekeset nem tudtam neked mutatni. Úgy gondolom, nem találhattad meg azt, amit keresel, de az megtalált, és nem is fog elhagyni téged. Most haza fogsz menni, onnan nem tudom, hova. Menj, béke veled és a házaddal is.

– Béke veled öreg mester! Sűrűn fogunk találkozni a jövőben.

Sietve ment végig a Hosszú utcán. A szentély előtt elhaladva csak azt látta, hogy az egy sötétlő kőrakás, amihez neki nincs köze. A városkapu nyitva volt, már ki-be járkáltak. Az útra készülők között volt Nadab, a sorba kötött szamarakkal. Teher nem volt rajtuk az üres gyapjús zsákokon és néhány most beszerzett cserépedényen kívül, amiket a háztartásban kellett pótolni.

– Jól aludtál uram? Indulhatunk?

– Én jól és te? Induljunk!

A nappal szemben haladtak, felfelé a meredek úton a hágóig. Délfelé érték el a fogadót. Itt megálltak, hogy egyenek, és felfrissítsék a vizüket. Az állatoknak szüksége volt az etetésre és itatásra. Úgy számították, hogy a Jordán előtt fognak éjszakai szállást keresni, valamelyik gazdaháznál. Nekik csak hat szamaruk van, aligha lesznek terhére bárkinek.

A negyedik óra felé érték el a hágót, ahonnan még vissza lehetett nézni a városra. A király fehér kövekből épült fellegvéra büszkén trónolt a csúcson. Fenséges látvány volt a helyenként negyven könyök magasságú kőfallal körülvett város. Bevehetetlen erődítmény, amilyen Izraelben soha nem volt. Erősebb, mint Dávid városa. Jerobeám király városának erőssége a meredek sziklafalban van. Mióta az ország határa északon Hamátnál, délen pedig az Arnon pataknál, nyugaton a Nagy-tenger¹³ volt, egészen Jáfó-ig. Damaszkusz királya évente adót fizetett, így Jerobeám nagy királynak számított. Ereje azonban azokban volt, akik módosak, mint Hosea, még inkább az állandóan úton levő nagy karavánok adójában. Sokak szerint a király elefántcsontból készült trónszéken fogadja az alattvalókat és a követeket.

A tizedik óra táján értek ahhoz a gazdasághoz, amit idelélé a vízemelő kerék miatt megfigyeltek. Úgy gondolták, hogy itt letérnek az útról, a gazdaság felé, ahol az éjszakát tölthetik. Nem távolodtak el nagyon az úttól, csak addig, ameddig a vízfolyás mellett mélyített tóhoz nem értek. Itt voltak a szolgaházak. A gazda háza körül viszont embermagasságú kőkerítés épült azokból a kövekből, amiket a talajból kiszedtek, hogy azt jobban lehessen művelni.

– Shalom a háznak!

A szolgák fogadták a köszöntést.

– Kitől kérhetünk engedélyt a pihenésre és az itatásra?

– Csakis a gazdától – felelte egy férfi, aki vezetőnek látszott köztük.

Hoseának idegennek tetszett ez a válasz. Feléjük, csak egy napi járásra innen, még úgy gondolták, hogy a szállás Istené. Ha valaki kéri, azt elutasítani illetlenség lenne. Ha a vendég ajándékot adna, azt örömmel elfogadják, de nem tesznek úgy, mintha kötelező volna. Az engedély? A legutolsó szolga is megadná ura nevében, mert az úgysem utasítaná el a kérést. A gazda az udvarban, egy nagy termő fügefafa alatt fogadta őket, de nem ment eléjük.

– Gyertek közelebb utasok, békesség nektek!

– Békesség neked is uram és az egész háznak! – köszönt Hosea.

¹³ Földközi-tenger

– Honnan valók, és kik vagytok? Én Jécer vagyok. Nem mondom, hogy kinek a fia. A magamé vagyok. Szolgáltam a király seregében, ezért földet kaptam tőle. Mint mondtam, mostanra a magamé vagyok.

– Én Hosea, Beéri fia vagyok, ő pedig Nadab a házamban élő szabad szolga. Mahanaim mellett, Bet Beéri az otthonom neve.

– Látom, gazdaember vagy, akárcsak jómagam. Mi célja az utazásotoknak?

– Szamáriában jártam, hogy eladjam juhaink felfont gyapját.

– Remélem, jó volt a vásár.

– Nem panaszkodhatom, elég jó árat kaptam mindenért, amit a piacra vittem. Most hazafelé tartunk. Szeretnénk az éjszakát itt tölteni, ha megengednéd.

– Megengedem, természetesen. De, hogy hol hajtjátok le a fejeteket, bizony attól függ, mennyit szánsz rá. Ha eleget, akár még hálótársat is kaphattok.

– Mi nem vagyunk nagyigényűek, és a pénzt nem szórjuk feleslegesen. Elhálunk akár a szabadban is. Csak vizünk legyen, amit mi magunk és a szamaraink megisznak.

Hoseának elment a kedve a vendégeskedéstől, de nem akarta megsérteni a szálláson nyereszkedni vágyó házigazdát. Viszont, ha már idehozta őket a kíváncsiság, szerette volna megismerni ennek a gazdaságnak az életét, mert a rend a tisztaság és az üde kertek láttán arra gondolt, hogy tanulhatna itt. Ezért folytatta:

– Az útról láttam a gazdaságot, és szerettem volna közelebbről megnézni. Ekkora és ilyen szép üde kerteket nem láttam a mi vidékünkön. Ha megengeded, tanulok a gazdálkodás tudományodból.

Jécer szinte kidagadt a köntöséből a büszkeségtől, ahogy körülnézett az udvaron. A lakóház előtt asszonyok szorgoskodtak.

– Nézz körül, Beéri fia, ha akarsz! Az még pénzedbe se kerül. Jól látod, jól megy a gazdaság. Még asszonyból is kettő van nekem. A két királlyal annak idején sok országot bejártunk és az én szemem nyitva volt. Azt sem tagadom, hogy ellenséges területen a házak belsejét is jól megnézegettük. Előfordult, hogy utánunk üresen maradt. Miért is ne maradt volna üresen. Kár lett volna, ha a használható dolgok elégték volna. Filiszteában nagy zsákmányokat szereztünk. Ezért aztán, fiatal testvérem, röviden el tudom mondani a gazdagodás és a gazdálkodás titkát. A pénz az. Pénzzel kell bevetni a földet, akkor pénzt terem. Pénzen földet, szolgát vehetsz. Magokat, olyanokat, amiket erre azelőtt nem is láttak. Gyümölcsfákat láthatsz, amilyeneket azelőtt itt nem ültettek. A csemetéket cserépedényekben hozták a nagyon messze Mádián földjéről, sőt még messzebből is. Ha a király ráéhezik, jó pénzt fizet érte. Sokba kerül az, hogy sokat hozzon. Látod, ezért nem tudok eltekinteni a szállásköltségtől. Ha nem akarsz vacsorát, bort, hálótársat és házban alvást, az egész szállást kint a színek alatt, a szamaraitok mellett megszámlálom egy nyolcad ezüst sékelért. Ezért itathattok és etethettek. Megengedem, hogy körülnézz a kertek táján. Csak arra vigyázz, nehogy a szamarak zsákja reggel tömött legyen, mert azért megharagudnék. Add ide nekem azt a nyolcad sékelt most mindjárt, aztán reggel azt se bánom, ha nem költesz fel, amikor búcsúzni akarsz.

Hosea az övéből elővette a pénzt, a gazdának adta, megköszönve a szíveslátást és elindultak az udvarból kifelé. Nadab a szamarakhoz. Három datolyapálma nőtt a kerítésen kívül. Azokhoz kötötte a szamarakat, miután a tavacskánál megitta őket. Árpaszalmát vetett eléjük, amit a szolgáltaól kapott, aztán megették a kenyerüket. Nadab elcsodálkozott a szokatlanul gazdag tanyaházon. Jó szeme volt mást is észrevenni:

– Észrevette az én uram, hogy majdnem minden szolganak ki van fúrva a füle? Ez is új az én szememnek, mert úgy látom, és hallom a beszédükből, hogy az itteni emberek mindegyike Efraim, vagy Manasse fia, akárcsak mifelénk. De felénk nem lehet átnézni a füleken.

– Ahogy mondd, én is észrevettem, de azt is, hogy a vízkerék taposó szolgának nemcsak a füle van kilyukasztva, hanem a szemét is kiszúrták. Talán, valami nagy gonoszságot művelhetett.

Túl magasan állt még a nap ahhoz, hogy pihenni térjenek. Hosea elindult a vízemelő berendezéshez. A szolgát most vezették oda, hogy az esti öntözéshez megindítsa a kereket. Hosea köszöntötte.

– Béke neked is testvérem! Nem hallottam még a hangodat. Ide idegenek nem nagyon szoktak jönni. A Vak Ebeddel¹⁴ meg szóba állni végképp nem szoktak. Minek tennének ilyet. Azt hiszem, te is inkább a taposókerékre vagy kíváncsi. Szép munka lehet, én nem láttam. Aki készítette, Egyiptomban látott ilyet. Mondják, ott is vakított rabszolgák gyalognak benne. Atyáinkat kivezette az Úr Egyiptomból, mert Ő azt akarta, hogy választott népe szabad legyen. Itt valahányan Efraim gyermekei vagyunk. De nekem szerencsém van. Nem látom azt a világot, amiben Izrael újra rabszolga.

– Miért mondd, hogy szerencséd van? Te nem vakon születél, ahogy a szemed helyét látom.

– Jól mondd. Nem vakon, és nem rabszolgának születtem. Ez a föld valaha őseimé volt. Még a sorsolással jutott nekünk. A többi szolga se messze földről való. Igen sok közülük éppen ezen a birtokon él születése óta. Ez a Jécer valamikor szomszéd volt, katonának állt. Bejárta Moábot és Filiszteát. Gazdagon jött haza és kicsi volt neki a szüleitől örökölt föld. Jó embernek mutatta magát, kölcsönt is adott, amikor egy aszályos évben meg voltam szorulva. Házam népének ennivalója sem volt. Nem jószívúségből, mert a következő évben kétannyit kellett volna visszaadni aratás után. De abban az évben sem arattunk. Mondjam neked tovább? Mind az övéi lettünk, földestől együtt.

– És, jóbel¹⁵ azóta nem volt?

– Lehet, hogy volt, de azt már errefelé elfelejtették. Én megszöktem. Azt hittem, valahol meghúszom magam, mint szabad ember, de a családomra nem gondoltam, vagy legalábbis nem jól. Szerettem őket, feleségemet és lányaimat. Amikor titokban meg akartam őket látogatni, elfogtak. Már vártak rám. Jezréel kapujánál ítélte a bíró vakságra, Jécer is azt akarta. Hogy a többi szolga se gondoljon semmiféle jóbelre, vagy szabadulásra. Mindenki tudja, hogy sehova nem mehet innen, mert vagy rablónak áll, vagy Asszúr-ig fut, hogy katona lehessen, különben éhen hal. Legtöbbször ezért inkább az ajtófélfá mellé álltak, Jécer pedig nem késlekedett a legnagyobb bőrvarró árt a fülükön keresztül szúrni.

– Szegény Vak Ebed!

– Ne sajnálj te engem, utazó! A szolgák azt mondják, hogy nekem jó dolgom van. Legalább jól etetnek, mert a súlyomból a gazdának haszna van. Szolgálók fűrdetnek esténként. A konyhómat már jól ismerem. A családomat még elfogásom előtt, büntetésből, eladták egy edomita kereskedőnek. Egy ideig arra gondoltam, hogy Jécer egyszer bejön a konyhámba, amikor a tetőtartó faoszlopnál vagyok. Kirántom, hogy a tető a fejünkre omoljon. Nézd, a hajamat is egyre növesztem, mint Sámson, hogy erős legyek. De már megnyugodtam. Álomban látok is. Látom azokat az izraelitákat, akik Asszúrba szöktek katonának, hogy visszajönnék. Házakat gyűjtogatnak fel, Izrael pedig hosszú sorokban gyalogol észak felé. A mostani urak, a szolgálkával együtt, válogatás nélkül, mindegyiknek lyukas a füle. És nem egy, hanem sok lyuk van mindegyik fülben. Persze, tudom, hogy eszement ember álmai ezek, de jólesik. Azt viszont biztosan tudom, hogy Jécernek két felesége van, de még lánygyermeket se tudott összehozni, pedig a fiatal szolgálókhoz is bejár. No, de már kezdem az utamat, mert a lustaságért büntetés jár.

¹⁴ Ebed. A szó jelentése: szolga.

¹⁵ Mózes III. k. 25,8-17. Kürtölés esztendeje. Ilyenkor minden izraelita rabszolgát fel kellett volna szabadítani.

A kerék elindult a vedrekkal, a víz is a hosszú vályúban. A vályú végén kőből készült medence volt. Ebből a szolgálók a bőrvedrekkkel meregettek. Látszólag szorgalmasan hordták kettesével a vállukon répák és káposztafélék tövéhez. A szorgalom látszata a felügyelő szemének szólt. Mert abban a munkában, amit az emberek kényszerűségből másnak tesznek, nem igen szoktak megszakadni. A vetemények sorai szépen ki voltak árkolva, hogy az odahordott víz egy cseppje se vesszen kárba. Meg kell hagyni, mintaszerű volt minden, nagyon jó arra, hogy eltanulják mások is, de Hosea gondolatai kezdtek másfelé járni. Végigjárt néhány sort, látott néhány növényt, amit eddig még nem. Egyikhez se nyúlt hozzá. Jécertől nem félt, hogy kiutasítja, mert az talán nem telne ki tőle, de gyomrában érezte, hogy ez a világ nem az övé, de nem is Izraelé. A kertet övező kőkerítésig ért. Az árpatarlókat nézte, rajta a birkafalkát. Távolabb is látott nyájakat, botra támaszkodó pásztort. Ha ilyet látott, arra gondolt, milyen nagyszerű ez az ország. Talán nem folyik mindenütt tej és méz, de jó itt élni. Amire szükség van, azt szívesen megadja a föld. Igaz, a tétlenséget nem tűri. Az Úr pedig felette áll mindennek. Áldó kezeit tartva ember, állat és föld felett. Mindezért alig kér valamit, hiszen nincs szüksége semmire. Egyiptom óta szabadságot is adott. A szolgaságot... Azt nem szereti.

Visszaértek a szálláshelyül szolgáló színhez. Lemosták lábukról a port, és leheveredtek szőnyegjeikre. Nadab összegezte mindazt, amit látott.

– Sok szép dolgot láttunk ma. Ha nem lett volna olyan magas az a datolyafürt, lehet, hogy megkóstoltam volna. Legalább is eleinte. De láttam ezt a sok lyukas fülüt, akik szinte ugyanazt csinálták, mint otthon, az én uram háznépe. Csak a mindennapi dolgát. De, miért kell ehhez fület lyukasztani?

– Te nem beszélgettél velük?

– Próbáltam, de nem nagyon álltak velem szóba. Olyan szégyenlős féle népség ez. Szalmát, vizet adtak, de szót nem sokat.

– Én beszélgettem a vakkal. Csoda, hogy beszélt. Tudod, ő atyái földjén rabszolga, akárcsak a többiek. Ő már nyomorult annyira, hogy ne szégyellje, különben sem kell senki szemébe nézni. A többiek is ezen a környéken születtek, és kölcsön miatt lettek rabszolgák. A kicsik, úgy látszik, tudnak szégyenkezni. Induljunk napkeltével! Itt már nem akarok semmit látni. Köszönni legfeljebb az őrnek, vagy a korán kelő szolgáknak.

A Hold későn kelt, és soványabb lett azóta, hogy otthonról eljöttek, de még mindig elég kövér ahhoz, hogy világosságot adjon. Hosea eleinte hallgatta Nadab egészséges és mély szuszogását. Talán aludt is valamennyit. Aztán eszébe jutott néhány vers, amit vele a levita még gyerekkorában többször felmondott, mert – mint mondta – te elsőszülött vagy a háznépében, neked ezt különösen tudnod kell. Mondjad csak! És ő mondta:

– Ha testvéred akkor szegényedik el, amikor ki van neked szolgáltatva, és eladja magát neked, ne terheld a rabszolga munkájával. Inkább úgy legyen nálad, mint zsellér vagy vendég, s dolgozzék neked a jóbel évig. Akkor menjen el gyermekeivel együtt, térjen vissza nemzetségéhez, kapja vissza atyáinak birtokát. Mert hiszen az én szolgálaim, akiket kihoztam Egyiptomból, nem szabad őket rabszolga módjára eladni. Nem bánhatsz vele kényed-kedved szerint, hanem féld Istenedet!.. Atyám, itt nem ezt tapasztalom...

– Fiam, én téged tanítalak, nem Jécert. Őt más tanította, az is lehet, hogy senki. Láttad, hogy még a szentélyekhez sem jut Áron fiai közül való férfi. A leviták között már sokan vannak, akik nem az Úr törvényét tanítják. Salamon király óta erősen megváltozott Izrael. Egyiptomot, mint szabadok, máshogy nézik. Eltanulták azt, amit nem lett volna szabad. A rabszolgaság házává tették az ígért földjét. Eltanulták a szokásait, és hozzájuk hasonlók lettek.

– Folytatni szeretném, atyám... Ha törvényeim szerint éltek, ha megtartjátok parancsaimat, akkor kellő időben esőt adok nektek... a föld meghozza termését... De ha elvetitek törvényeimet... Akkor én is úgy bánok veletek.

– Még nem láttál mindent fiam. Az Urat még nem ismered, de ő már ismer téged, anyád méhe óta. Most menj haza!

Mozgolódás kezdődött körülöttük. Felkeltek, megmosták szemüket és szakállukat, sorba kötötték a szamarakat. A felügyelő megnézte, hogy elég laposak-e a zsákok, majd intett, hogy menjenek útjukra. Csak a kerékhez induló Vak Ebeddel köszöntötték egymást. A harmadik órára elhagyták a hegyvidék utolsó nyúlványát is. Mire a hátukat sütötte a nap, már Efraim erdejénél jártak, melynek a szélénél haladt az út Mahanaim felé. Inkább bozótos volt ez, mint erdő. Nehéz lett volna keresztülgázolni rajta. A bozóton kívül tele volt kövekkel. Itt valahol akadhatott fel Dávid király fia egy fára. Ott fekszik valamelyik kórakás alatt. Így tudják ezt a környékeliek. Útközben ejtettek néhány szót Absalom¹⁶ háborújáról. Sok dolog történt errefelé a századok során, amire az emberek emlékeztek. Egyesek szerint pedig jobb lett volna, ha nem kellene emlékezni. Akkor Izrael fellázadt felkent, mindamellert az Úr által kiválasztott királya ellen. Ráchel fiai a lázadó fiú mögé álltak. A vidék fiai még most is úgy tartják, hogy nagy bűne volt az a háborúság Izrael és Jehuda népének. Talán ez alkalommal kezdődött el a szakadás a testvérek között, ami a mai napig tart. Absalom pedig csak a kövek alatt lett a békesség fia. Egy nagyobb terebint alatt heveredtek le, a hazaérés előtti utolsó pihenőre. Nadab szundított volna egyet, de gazdája megzavarta.

– Édesanyád, Járea¹⁷ jutott az eszembe. Aldott jó asszony. Messziről került a házunkhoz.

– Messziről. Valahonnan Áser földjéről. Néha mesél a hazájáról. A boldog vidéknek nevezi, bár elismeri, hogy ő itt is boldog.

– A Holdról beszélj Nadab! Édesanyád, Járea bizonyára sokat tud róla. Az éjszaka egy darabig néztem, mielőtt elaludtam volna. Még alig fogyott meg. Gondolkodtam rajta, miért teszi, hogy elfogy, megújul, úgyhogy időmérésre használhatjuk. Mesélt neked, mikor még gyermek voltál?

– Hogyne mesélt volna, mikor őt éppen a Holdról nevezték el.

– Sok mese volt az ő szájában, gyereknek valók. Miért akarsz belőlük hallani. Nem túl hosszú ugyan a szakállunk, azért felnőttek vagyunk ahhoz, hogy gyerekmeséket hallgassunk.

– Azért, mondj egyet! Valamiért csak fontos lehet a népünknek. Még az ünnepeket is hozzá igazítjuk. Az újhold ünnepnapnak számít. A pészah-ot meg a tavaszi teliholdhoz igazítják.

– Egy rövid mese, mielőtt tovább mennénk. A fiatal Hold, fiatal leány. Talán éppen Asera, aki férj után áhítozik, tudja is, hogy ki az, de nem találkozhatnak. Mindenféle rossz szellemek akadályozzák az ő találkozásukat. Így aztán a Hold összevissza tévelyeg az égen. Hol éjszaka van fenn, hol meg nappal. Egészen eleped a szerelemtől, míg aztán egy magas hegynél meg nem áll, egy nappalra, vagy éjszakára. Ezt földi halandó nem nagyon tudhatja, legfeljebb abból, hogy a hegyre nagy villámlások, dörgések közepette megérkezik az ő baalja, és megtartják a nászukat. Az eső Baal¹⁸ magja, megtermékenyíti az ő feleséggé lett menyasszonyát, aki ettől kivirul, kigömbölyödik, mikor újra fogyni kezd, csillagokat szül. A násznak örül a hegy és egész környéke. Mikor a Hold megszüli az ő csillaggyermekait, a hegy ölén forrás fakad, kizöldül környéke, a föld meghozza termését, időről időre.

– Érdekes történet. Ha jól tudnád elmondani, lehet, hogy hasonlítana a menyegzős énekekhez, amit a lakodalmas nép énekel, amikor a vőlegény bemegy a menyasszonyhoz.

– Azt hiszem, minden mese a szerelemről szól. Szinte egyforma mind, csak a körülmények változnak. A vőlegény valamelyik isten, vagy király. A menyasszony meg valamelyik égi lény, vagy forrás környékének az aserája. A föld népe lelkesedik érte, úgy gondolja, hogy ebben a játékban részt kell vennie. Újhold táján szerelmesebbek. Az állatokat

¹⁶ Dávid király fia, aki fellázadt ellene, és polgárháborút robbantott ki. A szó jelentése: Apa béke.

¹⁷ A szó jelentése: Hold.

¹⁸ A szó jelentése: úr, gazda, férj, vőlegény. Kánaánban istennév is. Izrael ezen a néven nem nevezte Istent.

ilyenkor párosítják. Így van, vagy nem, ki tudja? De jobb, ha indulunk, hogy napnyugta előtt hazaérjünk.

Összeszedték magukat, és a számsor élére álltak, hogy minél előbb hazaérjenek. Ahogy az erdőséget elhagyták, azonnal feltűnt Bet Beéri nagy háza és a körülötte levő kisebbek. Hazafelé közeledve több asszony és gyermek jött elébük, mert mégis nagy dolog, ha a nagyvárosból érkeznek haza.

– Szerencsésen megérkezett az én fiam – fogadta Hoseát az anyja.

– Shalom anyám! Szerencsével jártam.

– Fő, hogy hazaértetek. Nadabot várta az anyja. Felesége is aggódott, amíg odavoltatok.

És, én is, mert tudom, hogy Szamáriánál messzebb járt az én fiam. Vacsorára egybegyűlik az egész háznép. Érzed a sült gödölyék illatát?

– Érzem anyám, és örülök, hogy itthon lehetek.

– Menjetek, mossátok le magatokról az út porát, aztán majd elmondjátok, mit intéztetek, mit láttatok.

A vacsorához tüzet raktak a ház előtt. A nyársakat ágasokra tették, az asszonyok elkezdték a sült és a kenyerek szétosztását. Ünnepinek számított a mai este, hiszen szerencsés hazaérkezőknek örülhettek. Jó alkalom, hogy húst egyenek, rá bort igyanak. Fügés és mazsolás lepények kerültek még az asztalra. Achinoam a verandán ült, onnan osztogatta az utasításokat. Hosea mellette. Örömmel hordozta körül a tekintetét a tűz körül helyet foglalókon.

– Nézd anyám! Milyen szép, ha a testvérek szeretik egymást. Így szeretem látni Izraelt! Megengedte az Úr, hogy haszonnal gazdálkodjunk, hogy élvezzük mindazt, amit földünk adott. Nézd, mindenki örül!

– Atyád örülne, ha látná. Ha fiának fiait is láthatná az esti tűz körül, annak még jobban.

– Én is anyám. Engem még hív valami az országba.

– Nem jó jel az, amit most az én fiam mondott. Ha nem örültem volna annyira, amikor hazaérteztél, mindjárt mondtam volna a rossz hírt.

– Rossz érzésem volt az úton, minden éjszaka. Mintha a levitával beszélgettem volna azokról a dolgokról, amiket láttam. Mondd anyám a rossz hírt, ha kell!

– Hogy ezt mondod, megijesztesz. A levita aznap, amikor elindultál meghalt. Aznap el is temették. Megsiratta egész Mahanaim, mert jó és igaz ember volt.

Hosea nem válaszolt. Csak később szólt anyjához, amikor felkelt, hogy aludni térjen. A Holdra gondolt a kamrájában, Járea bugyuta meséjére és Aser földjére, ahol született, túl a Kármelen és Jezréel mezején, és hogy a Hold éppen Asera, aki most szüli meg azt, ami Baal magvából való itt Izrael földjén. Másnap elment Mahanaimba, elvitte, ami a levitáknak jár. A fiát találta a helyén, aki igyekezett nem mutatni az arcán a fájdalmat, de nem nagy sikerrel. Egy ezüst sékelt adott át neki. Utána elment a sírhoz, hogy követ tegyen a már meglevő halomra.

Az áldozat

Pénuel, ahol Jákob színről színre látta az Urat, csak néhány nyíllövésnyire volt attól a kis magaslattól, ahova Mahanaim levitái a környék oltárát építették. Ahogy a törvény leírja, tisztán faragatlan, de azért válogatott kövekből. Kőből erre nincs hiány. A Jabbok felé szakadó, meredek szurdokból könnyen össze lehetne gyűjteni akár száz oltárra valót is. Nagyot nem lett volna érdemes építeni. Félreérthették volna a Jordán túloldalán élők, mint a rubeniták oltárkolosszusát, még a királyok előtt. Ha hajnalig égő áldozat van rajta, és elég sötét az éjszaka, messze látszik a tűz a Jordán völgye felé. A leviták mindjárt a szomszédban laknak, Mahanaim felől. Szeretnek itt a város szélén élni, mert a legelők itt kezdődnek és abból egy körívnyi egészen Pénuelig az övék. Itt legelnek a juhaik és a kecskéik. A samár olyan közöttük, mintha ő volna a pásztor. Sutyó legény vigyázza az állatokat, csak ő heverészik valahol betakarózva, mert nem ment még ki az álom a szeméből. Meleg a hajnal, nyár közepe van. Az aratást már mindenhol befejezték. A környék családjai házak szerint kezdtek ünnepelni. Először az előkelőbb, majoros családok. Ma Beéri háza jön egész népével, hogy két állatot áldozzanak. Egyet engesztelésül, egyet pedig dicsőítésre. Az állatokat kötélrel vezetik, egy samár van velük, felmálházva. Az áldozati lakomát itt fogják elfogyasztani, ahhoz pedig a húson kívül egyéb is szükséges. Az asszonyok lepényeket és kalácsokat sütöttek, kovásztalant és keltet. Az oltártól nem messze van egy terebintfa, amelyik bizonyára ott volt akkor is, amikor Efraim és Manasse fiai osztoztak meg ezen a területen. Volt ideje akkorára nőni, hogy egy egész major, minden lakója árnyékot találjon alatta. Komoly léptekkel közelítenek a szurdok vonalát követő úton. Illik, hogy a családfő jöjjön elől, legszebb turbánjával a fején. Ünnepet ülnek, ezért még a szakadt ruhákat is kimosva vették fel a szegényebbek. A két vágóállat ugyancsak ünnepel. Hagyják, hogy odakapjanak az útszéli fücsomókhoz. Mielőtt az oltár lábára és szarvára kerülne a vérük, virágdísszel is megtisztelik őket.

Az áldozatot bemutató levita várja a menetet. Az asszony és a gyereknép egyenesen a terebint alá telepszik. Nekik nincs közvetlen részük az áldozati szertartásban. Hosea és Nadab vezetik az állatokat a paphoz és a segítő levitákhoz. Először az engesztelő áldozatot mutatja be. A segítő, miután Hosea és Nadab a fejére tették a kezüket, szelíden, de határozottan a szarvánál fogják az állatot, hogy a pap egy keskeny, élű hegyes késsel, egyetlen szúrással, és lefelé egyetlen vágást tegyen, hogy minden vére kifolyhasson. A vérével megkeni az oltár szarvát, egy keveset vizes edénybe tesz, hogy ezzel meghintse az ünneplőket. Ehhez egy kis köteg izsópot használ. Az emberek pedig kellő alázattal fogadják. A segítő közben fára akasztva megnyúzzák az állatot, kibelezik, hogy a pap hozzáférjen a vesékhez és a hájakhoz, hogy meglengetés után az oltár tüzén elégesse. Egy keveset a kovásztalan lepényből és az olajos lisztlángból is tesz a tűzre. Az engesztelő áldozat többi része az erre a célra sült kovásztalan kenyerekkel együtt a levitákat illeti. A dicsőítésre szánt áldozatból csak a jobb lapocka. A hájak ebből is az oltárra kerülnek, a többi a nyársra, hogy a nagy fa alatt ünnepi ebéd legyen belőle. Mielőtt az áldozati részeket a tűzre teszi a pap, megszólalnak a kosszarvak, jelezvén az ünnep kezdetét. A pap háznépéből való férfisegítők közben zsoltárokat énekelnek.

Adjatok hálát az Úrnak, mert jó¹⁹
Irgalma örökké megmarad.

---

¹⁹ Zsoltár szöveg.

Ki tudná elmondani az Úr hatalmas tetteit,
Dicséretét hiánytalanul hirdetni ki képes?

Boldog, aki megtartja a törvényt,
Akinek tettei mindenkor igazak.

Gondolj ránk Urunk, hiszen szereted népedet,
Látogass hozzánk, segítségeddel;
Hadd lássuk választottaid boldogságát,
Hadd örvendjünk nemzeted örömének,
és dicsekedjünk örökségeddel.

Atyáinkkal együtt mi is vétkeztünk,
Bűnbe estünk, gonoszat cselekedtünk

Semmire sem becsülték a megígért földet,
Nem hittek ígéreteinek.

Zúgolódva ültek sátraik mélyén,
Nem törődtek Isten szavával.

Nem irtották ki a pogányokat sem,
Noha az Úr meghagyta nekik.

Elvegyültek a pogányok közé,
És cselekedeteiket eltanulták.

Bálványaik szolgálatára adták magukat,
És ez lett végül a vesztük.

Saját fiaikat áldozatul adták,
És lányukat a démonoknak.

Ártatlan vért ontottak, saját fiaik és lányuk vérét;
Kánaán bálványainak áldozták őket.

Vérrel szennyezték be az országot, bemocskolták magukat cselekedeteikkel,
Hitszegőkké váltak tetteik által.

Haragra lobbant akkor népe ellen az Úr,
És megutálta örökségét.

Pogányok kezére adta őket,
Gyűlölői uralkodtak rajtuk.

Ellenségeik sanyargatták őket,
Megalázást szenvedtek azok kezei alatt.
ők azonban szándékaikkal tovább ingerelték,
és bűneikbe visszaestek.

Ám ismét rátekintett nyomorúságukra,
És meghallgatta könyörgésüket.

Visszaemlékezett a velük kötött szövetségre,
Nagy szeretettel megkönyörült rajtuk.

Áldott legyen az Úr, Izrael Istene,
Öröktől fogva mindörökké.
Az egész nép mondja: „Úgy legyen! Úgy legyen!”

Az egész nép ujjongva ismételi: Úgy legyen! Úgy legyen! Ámen! Ámen! A leviták új családfője szakértően és nagy méltósággal végzi a dolgát. Amíg az áldozati kos megsül a nyárson, Bet Beéri népe közé ül. Egyrészt, hogy megtisztelje őket, másrészt pedig, hogy a törvényre emlékeztesse az ünneplőket, egyenként elmagyarázva az énekelt zsoltár verseit. Hogy velük étkezzen, az nem illene. A leviták részét nem itt sütik. A húshoz járó kovásztalanokat is saját házuknál fogyasztják.

Miután magukra maradnak, a gyerekek szaladgálni, és játszadoxni kezdenek, a felnőttek pedig megisszák az első kupa bort, amire Hosea mond áldást. Ez meghozza a vidámságot és az éneklő kedvet. Az énekekkel adnak hálát az Úrnak a termésért, a békéért, ami a családnak és az országnak hosszú ideje áldás. Achinoámnak kevés utasítani valója van. Az inkább arra vonatkozik, hogy a nyárson forgó kost mikor mivel locsolgassák, hogy puhára süljön. Mire a nap az ég közepére jut, elkészül az ebéd. Terítőre kerülnek a kenyerek, saláta félék és a kalácsok. Hosea szokása szerint anyja mellett üldögél. Ugyancsak szokása szerint, keveset beszél, de örömmel néz szét. A szívében igazi ünnep van, mert az Úr ebben az évben megmutatta bőséget. Igaz, a szőlő és az olajbogyó szüret még csak ezután jön, de már abból is meg lehet élni a következő termésig, ami van. Bet Beériben béke honol. Az asszonyok gyermekeket nevelnek. Ezt nézni pedig egy családfőnek öröm. Benne is megvan a vágy, hogy asszonya legyen. Anyja unszolja éppen eleget, hogy határozza el magát.

– Fiam, nekem öröm látni ezeket a szaladgáló gyerekeket!

– Nekem is anyám. Én is örülök, ha nézem őket.

– Csak furcsa nekem az a nyugalom, ami körülöttem van. Úgy tűnik, mintha az asszony utáni vágy távol volna tőled.

– Nincs távol, anyám. Lehet hogy nagy a csend körülöttem. Magam is valami nagy békességet, vagy inkább csendet érzek, de e mögött ott van valami, amit nem értek. Tudom, hogy ott van, de ez olyan, hogy betölt mindent. Úgy érzem, hogy nem az én dolgom előhívni. Igaz, nem is parancsolom vissza. Ez csak ott van, de nem mozdul, mint a bálvány, amit Szamáriában láttam a szentélyben. Annak a látása, mintha a házasságra való vágyakozást megállította volna bennem. Nem tette utálatossá, csak állóvá, mint Bileám²⁰ szamarát. Nem érzem, hogy nekem kellene megmozdítanom. Néha úgy érzem, hogy ennek a mostani levita családfőnek az apjával beszélem meg a dolgaimat és ő, mintha azt mondaná, hagyjam az Úrra ezt a dolgot. Ő majd megszólít, ha akar. Csak tegyem mindennapi dolgaimat, ahogy eddig! Mert mindennek ideje van, és az idők el fognak jönni.

– Megijeszt engem az én fiam. Ha hangosan kiáltoztad volna ezt a dolgot, Bételben, azt mondanám, hogy próféta lett a fiam. Azt én nem szeretném. Termett már a Jordán völgye éppen eleget. Kicsit falkaszámra, nagyot, kettőt. Először a tisbeit, aztán az ábel-meholait²¹. Egyik sem hozott békét a környékre. Nem éltek olyan családi békében, mint ami neked lehetne az osztályrészed.

²⁰ Kánaánita próféta

²¹ A szó jelentése: Mehola vízfolyása. Prófétaiskola volt itt. Eizeus (Elisa) is innen származott.

– Az ábel-meholai prófétát az ekeszarvától hívta el a másik. Ahogy mondják, az eke paraszánál sütötte meg az egyik ökröt a legényeinek. Haza meg csak a köntöséért ment. Lehetett volna otthoni békéje, de nem lett. Nekem sincs, mióta Jécer házában láttam a megvakított izraelita rabszolgát, akit izraeliták vakítottak meg. Irgalomból, azt mondták neki, hogy ne kelljen látnia. Azt mondogatom néha magamban, mi közöm az egészhez?

Törvényeket hirdetett a király, hogy az ország fejlődjön, gazdagodjon. Ne ragadjon bele a maradiságba, legyen olyan, Izrael, mint a szomszédok! Lám, ott van Tir. Azt mondogatjuk századok óta, hogy földje Aseré, de még mindig saját királya van. Aháb király elküldte oda embereit, csakhogy nem hadakozni, hanem lánykérőbe. Ma meg, mintha Aser földje inkább Tir-é, vagy Szidon-é lenne. A király Jezréelben idegen szokások szerint törvénykezik.

– Nem értek én ezekhez a dolgokhoz. Én csak asszony vagyok. Te gazda vagy a vidéken, érted a dolgodat. Nem volna jó, ha nagy dolgok után járkálnál.

– Éppen ez az anyám. Nem járkálok én nagy dolgok után, hanem azok járnak utánam. Ezek azok, amik állóvá tesznek mindent bennem. Még azokat is, amik minden nap mozognak. Az aratás, a szüret, még ez a mai ünnep is csak olyan, mint az egyiptomiak írása, a kőfalakon bevésve, színesre festve, amit értek, pedig egy alak se mozdul rajta. Érzem ennek ellenére az időt, hogy el fog jönni. Mindaz, ami állni látszik, egyszerre mozdulni fog. Ez az egyiptomi formájú írás, amit látni vélek, megmozdul, és egész mást fog jelenteni, mint amit eddig gondoltam felőle.

– Ha asszonyod leszel, és fiaid zajonganak az udvaron, elmúlnak ezek a képek benned. Már szinte öregnek számítasz. Talán nem ad neked örömet, ha egy szép arcú hajadonra nézel?

– Olyat mondok anyámnak, amit még soha senkinek nem mondtam. Mintha ennek a mostani levitának az apja szólna hozzám, és sugallná, hogy tegyél valamit, ami nem illik a családotához. Hallottad a zsoltárt. Izrael hűtlenségeit sorolta fel nekünk, hogy tanítson minket. De, tanított-e itt valakit? Nézd az embereket, mind azon jártatta az eszét, hogy mikor sül készre a birka! Ki figyelte a papra? Én. De csak azért, mert én sem vagyok jobb. Mert az öreg levita suttogását érzem, ami semmiképpen igaz nem lehet, mert életében ilyet soha nem mondott...

– Mondja el nekem, az anyjának az én fiam, meg fog könnyebbülni a lelke, mert akármi az, az én anyai szeretetem elmulasztja a rossz gondolatot!

– Azt súgja anyám... Mintha parancsolná... Tudom, hogy már a seolban van... Mint végrendeletet... Legyek én is olyan, mint Izrael leghűtlenebbjei, hogy Asera valamelyik zanáját vegyem feleségül... Ezt én nem akarom! Nem akarom! – a végét már csak suttogva mondta és még egyszer – nem akarom!

– Nem akarod, ez így helyes. Akkor nem fogod tenni. Ez a mi világunk, itt a Jordánon túl még romlatlan. Az embereink Mózes Istenének hitében élnek. Tudom, hogy előfordul a bűn itt is, ha a fiatalok nem bírnak a vérükkel. Mindig is volt ilyen. Ha nem lett volna, akkor törvényt se kaptunk volna. Az Úr megkegyelmez, ha engeszteljük. A gondolataid a királyoké. Az ő vállukon van a nép bűneinek terhe, meg a papokén. Te csak egy családfő vagy a Jabbók mentén.

– Igen anyám az vagyok, mint ahogy Jákob is az volt, aki itt valahol küzdött az Úrral. Ellene, vagy az áldásért, ugyan ki tudja? Talán ez a terebint az, amelyik alatt látta az Úr arcát és nem halt meg. Olyan lehetett az Örökkévaló arca, mint az öreg levitáé? Képzeldőm anyám? Ez itt Pénuel és a gázló környéke. Szent ez a hely, itt Isten közel van!

– Szegény fiam! Csakugyan ijesztő gondolataid vannak...

– Nézd anyám, itt velünk szemben azt a három magas hegyet, túl a patakon! Az Élija földje, ahol próféták teremnek, akiket az Úr lelke ken fel. Senki nem érti őket, míg a prófétálásuk be nem teljesül. Kinevetik, és üldözik őket, aztán megsiratják, és rettegik a szavaikat. Vagy nem törődnek vele... Nézd a mieinket! Ma boldogok, bolondoznak egymás

között és örülnek az életnek. Az engeszteléssel mit sem törődnek, mert az áldozat a papoké. A dicsőítés az igazi öröm, de az is csak a birkasült és a kalácsok miatt.

– Ne mondjon ilyeneket az én fiam! Nem illik asszonynak bölcsnek lenni, mégis mondom, hogy az egyszerűek áldáskérését meghallgatja az Úr. Nézd, hogy örülnek! Nem áldás és ajándék ez? Ezt látni kell, nemcsak a rosszat, amit az országban látsz. Boldogabbak azok az emberek, akik nem gondolnak veled, de ezt látják, és élnek. Te is lehetsz ennek részese.

– Igaz lehet! Most elmegyek egy kicsit. Meglátogatom az öreg levita sírját, és teszek rá egy újabb követ, kérem, hogy ne szóljon többet nekem!

Az ünneplők látták, amint elindult. Megszokták már, hogy vannak különös dolgai, hogy időnként elgondolkodva elindul valahova. Ha szóltak hozzá ilyenkor, csendesen válaszolt, a válaszaiban nem volt semmiféle furcsa, de az útját mindig folytatta. Amikor visszatért, akkor se látszott rajta semmi furcsa, csak a befelé forduló komolyság. Elfogadták, és tisztelték ilyenek. A sír egy terebélyes ciprus mellett volt, az árnyéka ráesett a kőhalomra. Hosea a földre ült mellette, keresztbe rakott lábakkal, és nézte a köveket. Gondolatban beszélt a sírban fekvőhöz.

– Atyám, mintha megkönnyebbült volna a lelkem. Mintha már nem mondanád, hogy nekem, Izrael bűneit kell hordoznom. Tiszta házasságom lesz, ahogy anyám akarja. Még nem látom, hogy kit veszek magamhoz, de megtartom a törvényt, hogy a törvény is megtartsa engem. Tisztaságra vágyom, házamban nem akarok semmiféle tisztátalanságot. Összevissza kalandozik az eszem. Talán démonok kísértenek, és a te szádat használják ellenem. Te magad mondtad, hogy tesz ilyet a kísértő, de az Úr szava felülmúl minden kísértést. Az Úr pedig nem adott olyan parancsot, hogy éppen az Ő elvárásait ne kövessem. Úgy érzem, már szabad vagyok, és ez örömmel tölt el.

Most nincs holdvilágos éjszaka. A nap magasan áll, nem alkalmas az idő arra, hogy álomlátás zavarja meg. Ezért gondolta, hogy a legalkalmasabb időt választotta erre a beszélgetésre.

– Ha akarsz válaszolni atyám, akkor most tedd! Világos van, és a szavaid –, ha egyáltalán vannak még – akkor most világosak lesznek a számomra.

Nem kapott választ azonnal, ez megnyugtatta. Ezért nyugodtan üldögélt még egy darabig abban a tudatban, hogy mindaz, amit Szamáriában jártában megtapasztalt, az csak képzelődés. Pihentette elméjét ez a hely, ez jól esett neki. Egyszer aztán, amikor már nem gondolt semmire, megjelent előtte a levita arca. Ha a kőrácsra nézett, akkor ott volt. Ha a ciprus lombjaiba, akkor ott. A távolból is nézte ez az arc, onnan ahol egyébként a leviták nyája legelt és a juhok között tisztán látszott a számár. Észak felé nézve is ezt látta, pedig a Gileádi három hegy éppen olyan jól látszott, mint eddig mindig. És, szólt hozzá. Nem a sír, vagy a puszta felől. A hegyek felől sem, hanem mindenünnen és egyszerre.

– Nem a levita válaszol neked, hanem én magam. A levita arca az enyém, mint ahogy minden.

– Ki vagy te, aki szólsz – vette fel a beszéd fonalát Hosea?

– Kell ezt nekem külön elmondani? Azt mondtad, a tisztaságra vágysz, és a törvényt akarod megtartani. Én éppen ezt vártam tőled. De te nem csak te vagy, hanem az én népem is. Ahogy te úgy gondolsz, hogy a levitád szólt hozzád, a nép is úgy fogja sokáig gondolni, hogy te beszélsz hozzájuk, pedig az is én vagyok.

– Pénuel! Itt látta Jákob az Úr arcát! Uram, megölni akarsz?

Erre a kérdésre nem kapott választ. Egy kis ideig, mintha nem látott volna semmiféle arcot. Ez megnyugtatta. A meghalást sem így képzelte el, betegnek se érezte magát, sőt inkább valamiféle örömet érzett. Akkor is, amikor az arcot újra tisztán látta, és az beszélt hozzá, tisztán, érthetően.

– Tedd, amit tenni akarsz. Az én lelkem lesz rajtad, amikor tetteiddel és szavaiddal beszélsz. Házad áldozatát elfogadtam, ezután is el fogom fogadni.

– Nem értem, mire választasz ki, Uram. Minden szavad tiszta előttem, mégsem értem.
 – Népem előtt is tiszta minden szavam, amit Mózes által szóltam, mégsem értik. Most ne kérdezz többet, hanem tedd a dolgodat, éld az életedet, ahogy a szíved parancsolja, mert én ott vagyok.

Nem kérdezett többet, és nem látta már a jelenést. Megdöbbenve sem volt attól, amit tapasztalt. Szinte természetesnek vette. Fogott egy követ, azt a halomra tette. Visszament az ünneplőkhöz, hogy velük örüljön. Részt vett az éneklésükben, amikor kiürítették az utolsó kupát, és hazafelé készültek. A hús az utolsó falatig elfogyott, csak néhány kenyér és kalács maradt, amit az útra össze kellett csomagolni egy kosárba, hogy a hazaúton, ha valakivel találkoznak, megkínálják vele. Az út a Dibláim ház és a forrás között halad. Ott bizonyára lesznek, akik elfogadják. Az út nem hosszú, alig több mint egy óra. Ma a pihenés, a jókedv napja volt. Az engesztelést és a hálaadást minden biztonnal elfogadta az Úr. Ez akkora öröm, hogy út közben énekelni lehet, egy csörgődob is előkerült, úgy mentek a luláb²² után, ami megint az élen haladt. Mikor a menet a forráshoz vivő elágazáshoz ért, Hosea egyetlen szó nélkül jobbra kilépett a sorból, egyenesen a kút felé. Egy pillanatig megtorpant a menet, de hozzá voltak szokva az efféle furcsaságokhoz, és folytatták az utat. Ünnepnem nem illik gyorsan menni, így Hosea, mire hazaértek, újra ott volt közöttük, derűs arccal. A kúthoz vezető út mellett gránátalma bokrok sorakoztak, tele piros virágokkal. Egyet letépett, és vitte magával. A forrás mellett egy leány álldogált, és megkínálta a korsójából. Miután ivott, a virágot a kendője alatt a hajába tűzte. Az ott lebzselő leányok és legények kertről és rókákról kezdtek énekelni. Visszament övéihez. Az újhold ma nem felkelt, hanem lenyugodni készült. Fényével nem tudta elnyomni Istár csillagát, hanem maga után húzta, éppen csak a vékony karéja mellett. Az udvari pálmafa alatt üldögéltek az anyjával, hálát adva a mai napért. Achinoám kérdezgette a fiát.

– Hazafelé jövet elmaradt az én fiam a menettől.

– Igen anyám. Mikor az útkereszteződéshez értünk, úgy éreztem, hogy le kell mennem a forráshoz. Szomjas voltam. Mikor a báméskodó gyerekeknek kalácsot osztogattatok, én oda mentem. Lányok és legények voltak ott. A kútnál állt egy lány a korsójával, és vizet adott nekem.

– Ismerős volt vajon?

– Nem, akkor láttam először. Akkor megint biztos voltam benne, hogy a sírnál az Úr szólt hozzám. Elindult bennem minden, ami eddig csak állókép volt...

– Mégis, ki volt az? – szakította félbe az anyja.

– Rájöttem, hogy asszonyt és fiúgyerekeket akarok, itt a házban. Örömet és nagy férfiúi büszkeséget, hogy Beéri neve ki ne fogyjon...

– Ki volt az a lány, fiam?

– Kérlek anyám, vigyél jegyajándékot Gomerért, Dibláim leányáért, amilyen hamar csak tudsz!

– Köszönöm az én fiamnak, hogy olyat mondott nekem, amit már nagyon régen vártam. Jól elő kell ezt készíteni, mert rátartiak, egyetlen lányuk örökös is.

Később, miután aludni tértek, mindketten csodálkoztak, hogy a ház elhúzódó gondja ilyen hirtelen és minden izgalom nélkül lódult a jövő felé. Egyikükben sem merült fel semmiféle kétség afelől, hogy nehézségek támadhatnak.

A következő napokban a házhoz tartozó fiatalokat főként, de az idősebb asszonyokat is ette a kíváncsiság, hogy mi történt a kútnál. Igyekezett mind a két ház cselédsége dolgot találni a szomszédos mezőkön. Mindent megbeszéltek. A gránátalmavirágot és a rókák énekét. Néhány napon belül Dibláim is tudta a részleteket, mindent, ami történt, és azt is a mi nem.

²² Különleges összetételű csokor, amit ünnepi vonulásokkor használtak, és használnak ma is az izraeliták.

*

Dibláim háza ugyancsak kitett magáért, hogy áldozatot mutasson be. Többen vonultak, mint a szomszéd ház. Ezért számár málhája nagyobb, áldozati kos kettő volt, meg két gödölye. Az elől haladó luláb sokkal nagyobb, mint a Beéri házbelieké. A citromon kívül narancs is volt a közepében. Annak a színe, mintha jobban állt volna a csokorhoz. Igazán formás olajágot sikerült találni, szép nagy, sötét bogyókkal. A vonulók zajosan beszélgettek. Némelyek találtak boros korsót azon kívül is, amit a számárra raktak. Az új levita nem fog szólni a komolytalanságok miatt. Úgy hírlik nem olyan szigorú, mint az apja volt. Mire a terebinthez értek, a papi emberek már teljes díszben az oltár mellett várakoztak. Dibláim asszonya unszolta az urát, hogy valamiképpen mutassanak be áldozatot Aserának, már csak a lányuk érdekében is. A régi levitához nem mertek volna ezzel a kérdéssel fordulni. Ez az új talán hajlandó lesz rá, meg aztán a módját sem tudják. A levita szakember, annak mindent tudni kell, és nem ingyért akarják. Ennek ellenére erősen felháborodott, és azt mondta, hogy most mindjárt forduljanak vissza, mert itt ünnepség nem lesz. Ő csak az Urat szolgálja. Aki mást akar, menjen máshova. Ha itt akarnak ünnepelni, legjobb lesz, ha erős bűnbánatot tartanak. Még szerencse, hogy kecskét is hoztak. Ezek egyike lehetne egészen elegendő, reggelig izzó áldozat. A másik pedig legyen a bűnnel együtt a pusztába kiűzve, ahol az oroszlánok és a sakálok martaléka lesz. Az sem fog ártani, ha a papoknak járó rész ki lesz egészítve némi olajjal és borral. Dibláimnak nem nagyon tetszett a követelés, de makacs volt a pap. Ha ünnepet akar, akkor engedni kell. Igazából a kecskét jobban szerette, mint a birkát, de szegényben nem maradhatott a ház népe előtt. Eltöltötte a büszkeség, hogy ennyit az ő gazdagsága megenged. Ami esetleg most nem volna itt, azt majd otthonról küldi el. Így aztán az áldozatot bemutatták. A bűnbakot megterhelték, ahogy azt illik. Az egyik segítőkész, az állatnyakára kötött kötéllel elindult a pusztába, némileg megkerülve a leviták nyáját, amely a messzeségben jól látszott. Ilyen esetben nem volt szokatlan, hogy néhány nap múlva a nyájhoz valami idegen kecskebak csapódott, nem tudni honnét, a gazdája soha nem jelentkezett.

Megszólaltak a kosszarvak, a zsoltókat elénekelték. Az ámennél a luláb jó magasra emelkedett. Az egészen elegendő gödölye ott füstölt az oltáron egész nap, egész éjszaka. Az égett hús szaga végig emlékeztette az ünneplőket a bűnökre, de azok ennél jobban el voltak foglalva azzal, hogy a jobb lapockáiktól megszabadított kosokat szakszerűen süssék a saját tűzükön. Az is éppen elég lesz ennyi embernek. Mindent összevetve, a leviták elégedettek lehettek a mai nap eredményével. Igaz, ha nincs ekkora bűne a háznak, akkor még egy jobb lapockával gyarapodhatott volna a papi rész. Az Úr azonban irgalmas szokott lenni, ilyenkor többnyire ad majd egy egész kecskét, ami eleven és sokkal jobban eláll, mint a friss hús.

A leviták családfője megtartotta az ilyenkor kötelező törvényt magyarázatot, tekintettel a körülményekre. Külön magyarázatot tartott az Aserázás büntetéhez kapcsolatos engesztelésre, és a bűn nagyságához mért illő áldozatról. Ennek a hatása nem maradt el, így ma gazdagabban térhettek haza. A leviták anyagilag, Dibláim háza pedig lelkileg.

Miután magukra maradtak, előkerültek a csörgődobok és a furulyák, hogy a bűn terhétől megszabadulva, teljesen felszabadulva örülhessenek annak, hogy az aratások be vannak fejezve.

Gomer szinte ott sem volt az eseményeknél. Azt szerette volna, ha Asera is belekerül a mai napba. Bele is került, mert másra se gondolt, csak arra, hogy mikor legközelebb leszökik a kúthoz, ott rajta kívül senki nem lesz, csak az oszlop, annak a tövében egy szép nagy, dupla gránátalmavirág neki pedig megadatik, hogy valakit, akinek pontosan olyan szépen fésült és olajjal fényesített a szakálla, mint akitől a virágot kapta, majd az én baálomnak szólíthat. Nem is nagyon vett részt a fiatalság játékaiban. Azok látták, hogy jól el van magában az

álmaival. Néhányan az éneklésben megint a rókákat emlegették a kertben, de Dibláim szigorúan nézett körül, így aztán kénytelenek voltak a kuncogást magukba fojtani.

*

Achinoam nagy izgalommal készülődött. Özvegyiségében nem sokat mozdult ki a házból. Azt se nagyon tudta, hogy tulajdonképpen mi illik, vagy mi nem. A lánykérés nem asszonyok dolga, nem is személyesen a házasulandóé. Szolgát küldeni pedig sértés lenne a lányos házra nézve. Aztán meg, hogy vigyen-e valamit magával, azt se tudhatta. Nem asszonnyal, hanem férfival kell alkudoznia. Mikor még élt, Beéri mindent elintézett. De jó volna, ha most is megtenné! Hosea valahol az olajfákat vizsgálgatja, mert az idén jó termés ígérkezik. Gondolni kell a sajtóra, nehogy valami avas, tavalyi maradék legyen bennük. Ha itt volna, akkor se tudna semmi okosat mondani. Kevés olajat kent az arcára. Nem sokat, csak éppen annyit, hogy fénye legyen. Nem illene a hivalkodás. A lelkében is került az ilyesmit. Ő mindig elégedett volt a férjével, és özvegyiségében nem vágyódott más férfira. Miután a saruját gondosan felkötötte, a legjobb kendőjét terítette a fejére, sietve indult el Dibláim háza felé. Csak egy cselédlány ment vele, mert egyedül mégsem illett volna asszonynak az úton menni. Már messziről észrevették az érkezőket az udvaron szorgoskodók, és hangosan értesítették Peninnát.

– Achinoám jön, meg egy leány!

– Ugyan mit akarhat? – kérdezett vissza, adva a tudatlant.

– Nem mit, hanem kit – nyelvelt vissza az egyik –, hát Gomert. Vagy van valaki más is, esetleg itt a cselédek között?

– Ugyan hallgassatok már – elsietett, hogy megkeresse az urát!

Az olajsajtónál találta meg.

– Achinoám jön, Beéri özvegye!

– Ha jön, hát itt lesz. Ha akar valamit, majd megmondja. Nem hinném, hogy sót akarna kölcsönkérni tőled.

– Nem valószínű. De jobb volna, ha az én uram valami rendesebb ruhát kapna magára.

Így köntös nélkül aligha volna ildomos fogadni.

Gomer meghallotta a zajt és a csúfondáros kuncogást. Megint a rókákat emlegették. Ahelyett, hogy rájuk szólt volna, gyorsan a kamrájába ment, hogy onnan leselkedjen kifelé, mert neki most ott sok keresnivalója nincs. Látta, amint a jövevények befordulnak az udvarra. Odarohant a szoborhoz. Látta a homlokán a holdacskát. Erre a magát is feltette. Ha lett volna ott valaki, megkérdezte volna

– Én is vagyok olyan szép, mint az istennő?

Csak akkor nézett ki az ajtórezen, amikor a köszönést meghallotta.

– Békesség a háznak és mind a lakóinak.

– Shalom, gyere békével! – válaszolta Peninna – hozzám jöttél?

– Nehezen tudom mondani, mert nem asszonyokra tartozó dologról kell beszélnem az uraddal. Özvegy vagyok, rajtam kívül nincs, aki megtegye. Nem akartam szolgát küldeni magam helyett. Az uraddal van beszédem, de szeretném, ha te is ott lennél, hogy ne kelljen szégyenkezniem.

– Az uram a házban van. Vár, mert az emberek már szinte akkor szóltak, amikor otthonról elindultál. Ha nem mondod is, tudom mi járatban vagy. Menjünk be!

– Shalom, Dibláim!

– Béke neked is! Ül le, mondd el, mi járatban vagy!

Leültek egy szőnyegre. Kis ideig csendben voltak, mert Achinoám nehezen kezdte el a mondókáját.

– Mi a múlt szombatnap előtt végeztük az áldozatot... Az én fiam igen jókedvűen érkezett haza... Útközben egy rövid időre otthagya a menetet. Amint megtudtam, a ti kutatokhoz ment. Azt mondta, hogy szomjas volt, de azért nem kellett volna odamennie, mert nálunk is volt víz. De ő lement, és találkozott a lányoddal. Egyikhez sem illett, hogy ilyen helyen találkozzanak, de legyen mentségükre, hogy nem beszélték meg előre. Az én Hoseám azt mondta, hogy ő azelőtt legfeljebb, ha messziről látta. Aznap este pedig azt mondta nekem, hogy anyám, vigyél jegyajándékot Gomer bat Dibláimért. Hát, ezért jöttem.

– Nem sokat beszéltél mellé, asszony. De így a jó. Legyen egyenes minden! – vette át a szót Dibláim. – De tudnotok kell, hogy nem olyan egyszerű ez a dolog, mintha a fiaim hűgát adnám férjhez, vagy valamelyik cselédlányt az apja. Jól tudod, hogy egyetlen gyermekünk van, az is lány.

– Nekem is csak ez az egyetlen fiam van. Felnőtt ember, neki kellene a dolgokat intézni, de ezt a dolgot, legalábbis először talán nem.

– Dél felé jár az idő –, szakította félbe a beszélgetést Peninna – egyél velük kenyeret! Közben lehet beszélgetni.

A cselédlány kézmosó vizet hozott, egy kendőre kenyeret, sajtot és némi salátát tett. A vendéggel együtt evéshez láttak. Dibláim vette fel kis idő múlva a szót.

– Mondd meg a fiadnak, hogy az én lányom örökös! Ha férjhez megy, vagyonilag szabad asszony lesz. Akarom, hogy férjhez menjen, gyerekeket szüljön, ezen kívül akarom, hogy a házasság szerződésbe legyen foglalva, és azt a király jezréeli íróházában írják meg. Nem annyira sürgős ez a házasság, várjuk meg az idei év végét, az csak néhány holdforduló! Úgy tudom, hogy a múltkori alkalmon kívül még nem találkoztak. Addig ki fogják bírni egymás nélkül. Nekem addig még Akkoba kell utaznom, hogy a hajósoknak eladjam a termést. Ezt mondd meg Hoseának.

– Ezt fogom mondani – mondta Achinoam. Megköszönte a kenyeret, és indulni készült.

– Azt is mondd meg a fiadnak, hogy Gomer nem olcsó lány. Nem szorul jegyajándékára, és én sem szorulok senki pénzére. Mégis, száz ezüstsékel az, amit legalább elvárok.

– Megértettem. Shalom!

– Menj békével, Achinoám!

Hazaérve mindent elmondott a fiának, de véleményét is, hogy nem nagyon tetszik neki az a mód, ahogy őt a Dibláim házból elengedték.

– Rátarti ember az a Dibláim. A lánya is olyan lehet, hiszen örökös. Nem lesz könnyű a vele való élet.

– Nem tudom, milyen lesz. Azt viszont igen, hogy Gomerrel kell élnem.

– Aggódok az én fiamért. Nem nagyon értem, hogy lett neked hirtelen ilyen fontos az a lány, mikor, mint mondtad, azelőtt soha nem láttad.

– Most azt mondom az én anyámnak, hogy én vagyok a családfő, magam intézem a dolgokat.

– Tudom én azt fiam, most mégis szomorúság fog el, mert elszakadsz tőlem. Ezt az anyák mindig szomorúsággal veszik tudomásul, de azért büszkék is ezért.

Hosea viselkedése ettől a naptól fogva megváltozott. A gazdaság ügyeit nem az anyjával, hanem Nadabbal beszélte meg. Ketten készültek az őszi útra, ahol az olajfelesleget és a fűszernövényeket, a köményt, zsályát és a bazsalikomot fogják értékesíteni. Nem mennek Akkoba, csak Szamáriába. Igaz, ott nem kapnak akkora árat, de sokkal közelebb van. Odáig csak egy alkalommal kell idegen helyen tölteni az éjszakát. A jegyajándék nem aggasztotta. Annyi pénz mindig van a háznál. A szerződés volt az, ami nyugtalanította. Ilyen szokásról még nem hallott. Eddig elég volt, ha a város kapujában az öregekkel intézték el az itteniek. Majd Zaken megmagyarázza a dolgokat. Volt egy olyan érzete is, hogy ezen az őszön Dávid városában kellene zarándokolni, Bételt messze elkerülve. Erősebb volt ennél az az érzet, ami az alkonyatok előtt útra kényszerítette. Először Efraim erdeje felé indult mindig, annak a

szélén üldögélt egy ciprus tövében. Ott volt egészen sötétedésig. Nézegette a lenyugvó napot, hogyan ül meg Efraim hegyein. Sokszor késő este ért csak haza, és nem zavarta, hogy a környék kutyái megugatják. Anyja tisztelte benne a családfőt ezért nem sokat kérdezett. Eddig is előfordult, hogy gondolataival messzire ment a háztól. Mikorra a Hold kerekre hízott, az ilyen sétálások iránya megváltozott, éppen ellenkező irányba. Keletre, Mahanaim irányába. Olyan messzire, hogy jól lehetett látni a Dibláim házat. Egyedül járt, mert érezte, nem volna illő neki, hogy kimutassa, hogy éppen olyan érzelmek fűtik, mint akármelyik kamasz legényt. Néha énekelgetett magában, ami végképp nem illett előző énjéhez.

– De szép vagy, kedvesem, igen szép vagy!²³
Szemeid, mint a galambok a fátyolod mögött.

A hajad, akár a kecskenyáj,
amely leereszkedik Gileád hegyéről

Fogaid megnyírt juhokhoz hasonlók,
Amelyek éppen most hagyják el az úsztatót; mind ikreket ellenek,
És még egyikük sem vesztette el fiát.

Az ajkad, mint a karmazsin szalag,
Csacsogó szád szeretni való.

A halántékod, akár egy gránátalmagerezd
a fátyolod alatt,

Dávidnak tornyához hasonlít a nyakad,
Amit kőből való bástyák díszítenek; ezernyi pajzs függ rajta, megannyi hősi pajzs.

A két melled, mint a gidák, a gazella ikrei,
Amelyek ott legelnek a liliomok közt.

Míg föl nem támad a nappali szellő,
És az árnyékok útnak nem indulnak,
Mirhahegyen és tömjéndombon járok.

Egészen szép vagy, kedvesem,
Nincs rajtad semmi folt.

Hiába járkált esténként egyedül, látatlan nem maradt. Megbeszélés nélkül sem. Az ilyen szokatlan dolgot megfigyelik az egyszerűbb népek. A két házhoz tartozók adták vették a híreket. Gomer is megváltozott. Álmodozva élte meg nagylányságát, mégis nagy belső szenvedéllyel. Ha tehette, lement a kúthoz, de inkább az oszlophoz. Azt nézegette. Szülei beszélgetését természetesen kihallgatta, de ha nem tette volna is, nem volt titok a háziak előtt. Tudták, hogy Hosea esti útjain egyre közelít az útelágazáshoz. A munkákkal ebben a nyári időben nem voltak túlterhelve, volt idejük pletykálkodásra és összejárkálásra. Hosea családfő, ezért legalább saját háza népe tisztelte. Gomer viszont jóformán csak fruska volt még, ehhez képest a nőiesség túltengett benne, mint a többi alig növő serdült lányban. Gazdasági ügyekkel se kellett foglalkoznia. Ha beült a fonó nők közé, azt inkább szórakozásból, mint

---

²³ Énekek éneke

szorgalomból tette. Ha nem akarta volna, akkor is hallhatott volna kérője dolgairól. Ez pedig még inkább növelte benne a vágyakozást arra, hogy végre öntudatos, és teljes jogú asszony legyen. Hogy kihez fog menni, az már nem volt előtte kétséges. A kétértelmű dalocskák pedig egyre növelték benne a nőies gondolatokat. Alig tudott sokszor uralkodni magán, hogy túl ne lépjen az illemen, és Hosea elé ne rohanjon, ha híret hozták a rókaénekek, hogy a közelben van. Igen sokszor kereste meg a gránátalmafaát. Ezeken már lehetett érett termést találni. A nagy nyári melegben, jólesik üdítő levét iszogatni. Ez nagyon jót tesz a nőiességnek. Ha valami nem volna tökéletes még a felnőtté válásban, segít a kifejlődésben. Tudja ezt mindenki. A kamrájában álldogáló szobor előtt mindig volt egy-két gyümölcs és későn nyíló virág. A buzgó fohászok sem hiányoztak a szent szobor előtt, de ezek inkább szerelmes énekek voltak.

– Támadj fel északi szél, siess déli szél!²⁴
Járd át kertemet, hadd szálljon illata!

Akkor eljön kedvesem a kertjébe,
Hogy élvezze pompás gyümölcsseit!

Álmodozva simította ilyenkor végig gömbölyű vonalait. Anyját egyre többször kérlette, hogy beszéljen azokról a dolgokról, amiket még fiatalasszony korában látott a Kármelen, ahova elzarándokolt, amikor fiatal férje Akkóban kereskedett a szidoniakkal, vagy a görögökkel. Peninna vonakodott mélyen belemenni az élményekbe, de sokat elmondott azokról, amiket mások tettek, ő pedig látta azokat. A tengerről sokat beszélt, aminek lehet, hogy túlsó partja nincs is. Hajók jönnek, azokon mindenféle népek, akiknek a nyelvét sem lehetett érteni. Kaftoritáknak mondták őket, vagy keretáknak. Nem csak férfiak érkeztek a hajókkal, hanem fiatal leányok is. A környékbeli legszébb bikáikat terelték össze az ünnepekre. Ezek karámokban várakoztak a sorsukra. Addig, ameddig a sütőnyársra kerültek volna, ezek a fiatal leányok bátran a karámokba mentek. Tiszta mezítelenül, hogy az állatokat ingereljük. Amikor az éppen felöklelte volna őket, kezüket a szarvak közé feszítették, hogy az öklelő bika a levegőbe repítse őket, de mindig talpra estek mögöttük. Az emberek pedig nagy izgalommal nézték ezt a bikatáncot. A tengerparti síkságon az Akkoba menő út mellett végig sátrak voltak, ahol mindenfélét árultak. Bálványszobrokat mindenféle nagyságban. Ezek arra jók, hogy otthon az asszonyokat segítsék abban, hogy fiúkat foganjanak. Voltak ott oltárok is, faragott kövekből, Baált ábrázoló szobrok előtt. Ezek ülő ember formájúak voltak, akkorák, mint egy igazi férfi, bika, vagy kosszarvakkal. Az oltárokon állandó tűz égett, hogy az áldozati állatok megfelelő részeit fel lehessen ajánlani a Melkartnak²⁵. Elmondta, hogy néha, ezeken az oltárokon elsőszülött fiú csecsemők kerültek feláldozásra, amitől Gomer megborzongott, de az anyja megnyugtatta:

– Csak kevesen vállalkoznak arra, hogy gyerekeiket odaadják. A népükért teszik. Baál szívesen veszi ezt a legszentebb áldozatot, és eljön, hogy termékennyé tegye az egész hegyet, sőt az egész országot is. Ha késik a Melkart érkezése, akkor szokott ilyenre sor kerülni.

– Mégis, borzalmas az én szívemnek. Ezt én nem tenném!

– Nem is kell. Ez csak a kiválasztottak dolga. Ha azután megérkezik a tenger felől a Hatalmas, akkor a papok bikaálarcokat vesznek fel, felvezetik a népet a hegyre, éneklés, kürtölés és dobolás közben. A lányok és az asszonyok kiöltözve, lefátyolozva, mint a menyasszonyok vonulnak fel, és élük meg maguk is az istenségek nászát, amitől feltámad minden, és virágba borul az egész hegy.

– Erről beszélj, anyám! – Kérlette.

²⁴ Énekek éneke

²⁵ Baal Melkart, Tirus Baalja.

– Mit mondjak róla? Mikor mindez bekövetkezik, esni kezd az eső, Mindenki örül és befejeződik az ünnep. Megeszik az áldozati állatokat, majd hazamennek az emberek.

– Látni szeretném egyszer. Szólj apámnak, hogy vigyen el minket erre az ünnepre az idén.

– Szólok. Erről Hoseának nem kellene tudnia.

Ettől kezdve Gomer ezt a vágyat is hordozta a szívében. De ez az ő és anyja titka maradt. Miután Dibláim az unszolásnak engedett, már hárman hallgattak a tervről. Elég lesz, ha a számárkaravánt kísérő legények fognak tudni a dologról. Addig már a házassági szerződés is meg lesz kötve.

Asera azonban Mahanaim környékén már keltegette az ő örök vőlegényét, köszönve a gránátalmáknak, miket kapott. Lelke megszállta a lányt, és ő egyre gyakrabban járt le késő délután a kúthoz vízért, mindig megvizsgálva az oszlopot, hogy hagytak-e neki valamit. Láthatlan azonban ő sem maradt, de ezt nem mindig vette észre. Egy alkalommal, amikor a Hold már szép kerekre nőtt, a forráshoz vezető út mentén sövényként növe gránátalmákon több virág nyílt, Hosea egészen a forrásig ment. Útközben letépte a legszebb virágot, és határozott léptekkel ment le. Gomer magában énekelgetett.

– Bár testvérem volnál, és szoptad volna az anyám emlőjét!²⁶

Ha az utcán lennék, ott megcsókolnálak, akkor nem vethetne meg érte senki.

Akkor megjelent Hosea, egyenesen a lányhoz ment a virággal. Csak egy pillanatig tartott az egész. Megölelte, megcsókolta, azt vissza is kapta. Aztán elszégyellte magát, a virágot a lány hajába tűzte, és szó nélkül elment. Még haza se ért, mikorra Dibláim minderről értesült. Többen állították, hogy a dolog megtörtént. Ilyen dolog pedig legfeljebb szolganépek között fordulhat elő. Ott nem beszél róla senki. Majoros gazdáknál más a helyzet. Az eset arra figyelmeztetett, hogy a házassági szerződést meg kell kötni, minél előbb. Másnap üzent Hoseának hogy beszélni akar vele. Csak ennyit.

---

²⁶ Énekek éneke

Jezréel²⁷

Hosea szólt a legényeknek, hogy a fiatal, barna szamarat csutakolják fényesre. Tegyenek rá díszes kötőféket. Azt, amelyiket két évvel ezelőtt az ammonita kereskedőtől vettek, amikor gabonát vásárolni járt itt. Meg kell adni a módját a leánykérésnek. Nem, mintha ajándékokkal, és virágokkal kellene elárasztani a menyasszony jelöltet. Az sem Izraelben, sem pedig a környező népeknél nem szokás. Most még csak tárgyalások lesznek. Jegyajándékról és hozományról. A házasulandók nem valószínű, hogy látni fogják egymást. Az, hogy a házasulandó férfi megy lánykérőbe, önmagában véve is különös alkalom. Ha Beéri élne, az ő dolga volna. Hosea, mint családfő, megy a Dibláim házhoz, ez pedig üzleti szempontból az ő számára nem éppen előnyös. Az érzelem rontja az alku pozíciót. Ezt Dibláim ki akarta használni. A mostani találkoztat nem szánta másnak, mint előzetes megbeszélésnek, amiben, ha lehet, a kérőt lehetőleg megalázza, és az eladó lány árát jól felszólja. Ezeket a dolgokat Hosea egyáltalán nem fontolgatta magában. Bár a szíve sebesebben vert a szokásosnál, mégis úgy készült a vizitre, mint a világ legtermészetesebb dolgára. Nem gondolkodott azon, hogy mit fog mondani. Hogy miért megy, nyilvánvaló, hiszen édesanyja már jelezte a szándékot. Azt érezte, hogy a jegyajándék több lesz, mint a szokásos, ezért minden pénzt, ami a háznál volt magához vett, ez pedig valamivel több volt, mint kétszáz ezüstsékel. A legszebb, kék csíkos köntösét vette magára. Az út nem hosszú, jóformán a saruja se lesz poros, nemhogy frissen olajozott szakálla. Kérőnek illetet volna vállkendővel takarni a fejét, de legényembernek a turbán jobban megfelelt. A számarra nem lett volna szükség, mert ajándékképpen csak néhány ezüstékszert visz magával, a pénzt meg az övében hordja a férfiember. A dolognak azonban formát kell adni. Ilyen komoly járatban nem mehet férfiember gyalogszerrel akkor sem, ha a szamar hátára nem fog felülni. Nadabbal fog menni, hogy legyen, aki a szamarat vezeti.

Achinoám nem kevés aggodalommal figyelte a készülődést. Neki rossz előérzete volt ezzel a szándékolt házassággal szemben. Nem volt kedves számára a Dibláim ház. A lányt még nem látta, de az előzmények furcsának tüntek. Hogy a fia egyszer csak otthagyja a zarándok menetet, és leszalad a kúthoz. Honnan tudhatta a fia, hogy ott lesz a lány? Pedig tudta, ez biztos. Ha pedig ez így van, akkor az ő fiát nem a saját lelke vezeti. Egy anyának pedig megnyugtató volna azt látni, hogy fiúgyermeke olyan lesz, mint amilyen az apja volt. Földön járó gazda, megbízható, józan gondolkodású férj és apa. Még nem járt a nap félúton a delelő felé, mikor Hosea elkészült az útra.

– Indulnék, anyám!

– Megcsókolnám a fiamat, mielőtt elmegy.

Hosea lehajolt, hogy anyja megcsókolhassa, ő maga pedig megölelje.

– Ne aggódjon az én anyám! Úgy érzem, hogy az Úr mindent elrendezett már. Akármiről lesz szó, ez a dolog már el van rendezve.

– Ha úgy érzed fiam, hogy az Úr rendezte a dolgaidat, akkor legyen veled ezen az úton, és áldjon is meg, mentedben, jöttödben!

Elindultak az úton, ketten, kelet felé olyan határozott léptekkel, mintha az ammoniták városáig meg se akarnának állni. Egy óra alatt oda értek. A cselédek messziről észrevették őket, lelkendezve szaladtak a gazdához jelenteni az érkezést, minden látható részlettel. Hogy a szamar nem szürke, hanem barna azt is tudta Dibláim. Gomer is, aki gyorsan beszaladt a kamrájába, hogy friss gránátalma virágot tegyen Asera elé. Anyja utána jött, mert ebben a dologban nem illett a férfiak dolgába beleártani magát. Úgy gondolta, hogy használni fog, ha maga is sóhajtozik egy kicsit a szobor előtt.

²⁷ Izrael egyik fővárosa, Szamária mellett. A szó jelentése: Isten szánt, vagy Isten szántója

Ahogy Hoseaék az országútról befordultak, a Dibláim ház egész népe a gazda háza felé jött, hogy az események tanúja legyen, csak éppen az érdekeltek nem. Így érkezésükkor a cselédek sokaságát kellett üdvözölniük.

– Shalom e háznak és minden lakójának! – tömeges shalom volt a válasz. – Valaki szóljon az úrnak, hogy megérkeztünk! – Egy fiú lelkenedve jelentette az érkezést. Dibláim lassú méltósággal jött ki az udvarra, hogy köszöntse a vendégeket.

– Shalom, Hosea! Gyere be a házba, hogy ott beszélgessünk!

Mindketten meghajoltak egymás felé. Családfők, ha üdvözlik egymást, így illik. Bementek a házba, ahol egy szolgáló megmosta Hosea lábát, a kezére pedig vizet öntött. Ugyanarra a szőnyegre ültek, ahol néhány nappal ezelőtt Achinoámmal beszélgettek. A szolgáló egy kosárban gyümölcsöket hozott, és a szőnyeg közepén álló alacsony asztalra tette.

– Bort és vizet hoztatok! – adott újabb parancsot a gazda. – Miután felszolgáltak, ketten maradtak. – Vegyél, amit kedvelsz!

Mindketten vettek a kosárból. Hosea szárított fűgét, és erős fogával beleharapott. Dibláim fürkésző tekintettel vizsgálta a vendéget. Figyelte, hogy elég jók-e a fogai. Nem látszik-e az arcán valami betegségjel, vagy mosdatlanság, de nem talált semmi kivetnivalót. A szakáll és a felcsavart turbánkendő alól kilógó pajesz gondozott volt, a köntös vadonatúj, igényesen szőtt. Nem volt a kérő kedve ellenére. Némileg zavarban volt, úgy tette fel a kérdést.

– Mi járatban keresett fel az én szomszédom?

– Te hívtattál, amikor anyám nálad volt, így bizonyára tudod.

– Igen, igen tudom, hogy is tehettem így fel a kérdést. Az egyetlen lányomat kéred feleségül. Csak, a te szádból akartam hallani.

– Akkor mondom – válaszolt Hosea. Gomert, Dibláim leányát venném feleségül.

– Mit tudsz adni érte?

– Amit kérsz.

– Sokra tartom a lányom, mert örökösöm. Azt akarom, hogy biztos helye legyen, és gyermekei legyenek. Lehetőleg fiúk, hogy az én nevem ne szűnjön meg Efraim törzsében.

– Ha az Úr akarja, úgy lesz. De, mondd, mit kérsz?

– Mostanában harminc ezüst sékel járja. Az én lányom ennél többet ér. Lehet, hogy meg kellene várni az őszi vásárokat, az olajszüretet is, hogy legyen elég pénzed. Hatvanat akarok legalább, de inkább százat, jó ezüstben.

– Rendben van. Az én házamban ennyi pénz mindig akad. Ha ennyit akarsz, akár mehetünk is Mahanaim kapujához, az öregek elé.

– Mahanaim kapujához... Ennyi nekem kevés. Van más feltételem is. Azt akarom, hogy a lányomnak ebben a házban is legyen mindig otthona. Még nem akarok meghalni ugyan, de ezt velem adom. Akkor jöhet ide haza, amikor akar, mert örökös.

– Ez eddig rendben van, bár nem kedvemre való – válaszolta Hosea. – Én szeretem a leányodat, és úgy gondolom, hogy ő is hasonlóan érez.

– Éppen ez az. Te olyat tettél, amit komoly emberek nem szoktak. Mondhatnám azt is, hogy nem vagy megbízható. Te erőszakot követtél volna el a lányomon, ha történetesen nem látják a szolgálak. Már az első gránátalmavirág is illetlenség volt.

– Nem akarok neked feleselni, mert atyafiságra készülünk. Az első gránátalmavirágnál először láttam a leányodat. Másodszor a zarándoklatunk napján. Tanúk rá a szolgálaid, hogy Gomer nem kiáltott segítségért. Ezért gondolom, hogy ezt a dolgot az Úr rendezi, nem pedig mi.

– Az Úr!.. Túl komolyan mondd ezt Hosea. Ez aggaszt engem, mert amúgy kedvemre való vagy. Ma nem olyan világ van, hogy kimondjuk az Úr nevét, és akkor minden rendben

van. Ha odamegyünk a kapuhoz, hallják az öregek²⁸. Aztán azok meghalnak, vagy valaki megfizeti őket, és másra fognak emlékezni, mint amit valójában hallottak.

– Akkor hát, mit akarsz, mit tegyünk?

– Jezréelbe fogunk menni az íróházba. Az királyi hivatal. Mostanában minden komolyabb ügyet ott írnak le.

– Valamiért nem szeretem Jezréelt. Miért nem jó neked Szamária? Ott is van királyi íróház.

Dibláim érezte, hogy mindent elérhet, amit akar, ezért le is akarta győzni a kérőt. Jó lett volna neki a szamáriai íróház, de ragaszkodott első elhatározásához.

– Azt akarom, hogy Jezréelbe menjünk. Én arra többet járok, jobban ismerem. Ha az őszi vásárra megyek, az út arra visz. Most is fogok menni Akkoba, ott jó vásár van.

– Nekem ez is jó. Mikor menjünk?

– Három nap múlva. Napkeltekor indulok, az úton várj rám! Szállást kapunk útközben Bet-Seánban.

– A levitát mikorra hívjuk? – kérdezte Hosea, némi izgalommal.

– A levitát? Az ráér. Úgy tudom, egy csókon kívül más nem történt köztetek. Ettől nem lett sürgősebb a dolog. Ősszel, a vásárok és a szőlőszüret után, amikor a bor letisztul. A tavalyi boromat mind elvitték a kereskedők. Addig fátyolt fog hordani Gomer. Ne is álmodj róla, hogy látni fogod.

– Akkor, az itteni dolgot megbeszéltük.

– Azt meg. Vegyél még a gyümölcsökből, de legjobb, ha keverünk magunknak egy kevés bort. Ennyi azért még maradt. Szinte már rokonok vagyunk. Merre legelnek a juhaid – tért át az udvariassági témára?

– Gád földje felé. Kétnapi járóföldre vannak, bent a pusztában. Elég sovány a legelő, messzire mentek. Arra van kút, és van még némi fű is.

– Mennyi juhod legel?

– Két farka. Mindegyikben kétszáz bárányos anya. Van velük kecske is, néhány tucat.

– Az enyémeek Pénuelen túl, Ammon földje felé. Nekem sincs kevesebb. A Jabbók menti tarlókat járják. A tejelő kecskék külön vannak és közelebb, ahonnan a sajtokat könnyebben haza lehet hozni. A könnyen tudnak folyónál inni. Beszélgettek még egy ideig. Dibláim nem marasztalta ebédre Hoseát, így aztán rövidesen búcsúzni kezdett, és kiszólt Nadabnak, hogy indulna. Rövid köszönetes után elindultak hazafelé. Szinte szó nélkül. Egy jó darabot haladtak, amikor Nadab megkérdezte:

– Sikerre járt az én gazdám?

– Igen, azt hiszem.

– Nem látom, hogy könnyebb lenne az övtáska a derekán.

– Tényleg, igazad van. Erről valahogy megfeledeztünk.

– Én meg azt hittem, hogy a kapuhoz megyünk, hogy lerendezzük a szerződést.

– Hát, ez nem a szokásos dolog. Jezréelbe fogunk menni ketubát²⁹ íratni.

– Íratni? A szó nem elég, amit a kapunál hallanak? – csodálkozott Nadab. – Máskor úgy volt szokás.

– Már más világ van, ezt mondta Dibláim. Én meg beleegyeztem. Ha hazaérünk, készülhetünk az útra. Van rá három napunk.

Bet Beériben Achinoám a kapuban várta fiát, komoly arccal, mintha elve várna valami kellemetlen hírt. Hosea és Nadab arca is komoly volt.

– Shalom! Sikerrel járt az én fiam?

– Sikerrel anyám, mindenben megállapodtunk.

²⁸ Abban a korban a szóbeli szerződéseket a városkapuknál kötötték, a vének jelenlétében.

²⁹ A szó jelentése: irat. Ma inkább a házasságkötéskor felolvasott díszes kiállítású irat a férj és a feleség kötelességeit sorolja fel.

- Ahhoz képest hamar hazaértetek.
- Igen, mert nem mentünk el Mahanaim kapujához.
- Az meg hogy lehet. Az úgy szokás – mondta Achinoám, miközben a házba tartottak.
- Én mondtam, de Dibláim ragaszkodott ahhoz, hogy a szerződést megírják, mégpedig Jezréelben, a királyi íróházban.
- Nem tetszik ez nekem. Eddig elég volt az öregek tanúsága és az adott szó. Most meg írás kell. Ez az ember nem bízik benned. Legyen az én fiam óvatos!
- Mondtam anyám már, hogy ezt a dolgot nem mi ketten rendezzük, hanem az Úr. Ha akarnék, se léphetnék vissza. Az igazi eljegyzés már a hálaadás napján, az ő forrásuknál megtörtént. Ezt a szememre vetette. Azt mondta, ezért nem bízik bennem. Az ő dolga.
- Mekkora jegyajándékban egyeztetek meg?
- Száz ezüstben. Oda adhattam volna mindjárt, de majd az írásnál meglesz.
- A menyegző mikor lesz?
- Csak az őszi vásárok után. Azt mondta, készülni kell rá, neki is, nekem is. Hogy legyen addigra elég pénzem. Nem tudta, hogy volt nálam annyi
- Szomszédok vagyunk, és nem tudja, hogy jól és tisztességesen gazdálkodunk? Vagy nem feltételezi? Mindkettő baj, mert akármelyik igaz, rókaelkű ember a jövődöbelid apja. Én aggódok, fiam.
- Ne aggódjon az én anyám amiatt, amit az Úr rendez! Amíg Dibláim elintézi a dolgait, én is a magamét. Amíg megjárja Akkot, addig én elmegyek Bételbe az őszi ünnepre, lehet, hogy Jeruzsálembe. Az olajért és a köményért a kereskedő idejön.
- A tisztességes gazdákhöz eljönnek a kereskedők. A mi földjeink megtermik a maguk gyümölcsét, és az elég nekünk. Dibláim magasra tör. Onnan nagyot lehet zuhanni.
- Ne szapuljuk őt, már szinte rokonok vagyunk! Inkább készüljünk! Az út több napig el fog tartani. Nadab velem jön.
- Aztán, eltelt a két nap a készülődéssel. A harmadik napon, ahogy a Nap elhagyta a horizontot, és egyre feljebb emelkedett, úgy nézett ki, mintha egy tűzvörös korong gyorsan forogva gördülne valamerre, mint Élija próféta szekérének egyik kereke. Kissé ferdén odább haladva elérte a keleti kőkerítésen kívül nőtt datolyapálma törzsének a közepét. Azt lehetett képzelni, hogy éppen a derekánál fogja ketté égetni. Nadab a számmal foglalatzkodott, amikor a nap irányából feltűnt egy szamár, két férfivel. Az egyik vezette, a másik bottal a kezében gyalogolt mellette. Dibláim volt a szolgájával. Hűvös volt, így a szolga még nem dobta fel a köntösét a szamár hátára. Kendője a fején volt, átkötve a turbán szalaggal. Hosea intett Nadabnak, hogy ideje elindulni az országút felé. Megcsókolta anyja könnyektől nedves arcát.
- Az Úr kísérjen utadon fiam!
- Ne könnyezzen az én anyám, amikor a fia menyegzőre készülődik! Örülnie kellene.
- Nem tudom, miért van ez így. Talán örülök, de belül aggódok érted. Nem úgy történnek a dolgok, ahogy itt régtől fogva történni szoktak. Ez az utazás olyan furcsa! Becsületes emberek között miért van erre szükség?
- Az én dolgomat az Úr intézi. Nem anyám tanította, hogy bízd a gondodat az Úrra. Ő majd gondoskodik rólad³⁰.
- De sokszor énekeltem neked, hogy megtanuld! Lásd, most, mintha bennem nem lenne elég bizalom az Úr felé. Ő gondoskodik ugyan, de mintha az ártó is dolgozna. Ezért nyugtalan az én szívem.
- Izrael Istene erősebb minden ártónál. Ezért nyugodtan és békével megyek az utamra. Shalom, anyám!

---

³⁰ Zsoltár.

Elindultak az országút felé, hogy éppen a kereszteződésnél találkozzanak. Mikor ez megtörtént, szertartásosan üdvözölték egymást. Érdeklődtek egymás és a ház hogylétéről. A két szolga egymás után kötötte a két szamarat, és előre mentek, hogy felváltva vezessék őket, útközben elbeszélgessenek a világ és a két ház dolgairól. Arról a világról, amely Pénuelnél kezdődik, és a Jabbok torkolatáig tart, esetleg Szamáriáig, ameddig Nadab útja már elért. A másik szolga, akit Gamal-nak hívtak, inkább nagyvilágot látott volt, mert már Akkoig is elkísérte gazdáját. Jól megbeszélték az élményeiket, Gazdáik dolgait is, főként, ami Hosea és Gomer között történt, vagy inkább történhetett volna, ha látatlanul találkoznak. A két gazda, hogy a port ne nyelje, vagy tíz lépéssel lemaradva, egymás mellett gyalogoltak. Messziről nem nagyon lehetett volna megkülönböztetni, melyikük másik. Szinte egyforma, természetes fehér színű, egy darab nemezéből készült köntöst, ugyanolyan fejkendőt, turbánszalaggal homloktól tarkóig hátul kötve, viseltek. Közélről nézve, egyikük szakálla fekete, másiké deres. Dibláim időnként átsandított, és fürkészte társát, a szamarat, a szolgát. Agya gyorsan működött, szerződés formulák szaladtak át rajta. Ő sokfelé járt. Tudta, hogy mindenhol vigyázni kell, ha nem akar kárt szenvedni. A lánya meg a legfontosabb kincse, leszaladgál a kúthoz, és férfivel találkozik... Őt önmagával szemben is védeni kell. Ez a Hosea meg jámbor. Szép szál, erős legény, de kevés beszédű. A szeme messze néző. A közeli dolgokat talán észre sem veszi. Lehet, hogy a tej is megalszik a szájában. Ha hozzá adja a lányát, jó lesz szemmel tartani, nehogy baj érje őket. Bár, ezeknek a lehetőségeknek ellene mond, hogy előző megbeszélésük alkalmával nem alkudott a jegyajándékról. Úgy látszott, hogy azonnal lepengeti a száz ezüstöt, pedig az nem kis pénz. A gazdasága jól állhat. Talán az anyja ügyes? Összességében véve, nem alábbvaló nála. Csak ez a távolba nézés!.. Szukkot felé tartottak. A nap még messze járt a delelőtől, amikor Abel-Meholával szemközt elérték a Jordán partját. A gázlónál egy rövidet pihentek. A túlparton néhány tucat ember zajongott, férfiak és nők vegyesen. A folyóban voltak néhányan, akik többször a víz alá merültek. Amíg a szamarak legeltek, a parthoz közel evéshez telepedtek. Közben a túlparti mozgást figyelték.

– Sokszor láttam már itt ilyen gyülekezetet. A meholai prófétákhoz járnak, akár még messziről is –, jegyezte meg Dibláim. – Egy csomó csodaváró. Ahelyett, hogy hasznos dolgokon törnék a fejüket, idejárnak jövőt, meg csodát látni.

– Száz éve lehet, hogy meghalt a meholai Elisa. Úgy mondják, csodatevő próféta volt. A tisbei még régebben nincs.

– Az a tisbei jó kis vérengzést rendezett a Kármelen. Le is csökkent a kereskedelem Akko felé – folytatta Dibláim. – Ha én lennék a király, kevesebb volna belőlük. Főként ezekből, a szürke köntösűekből.

– Ezek Izrael prófétái – tette hozzá Gamal, miközben komótosan rágta a kenyerét.

Az apósjelölt mindentudó volt, ehhez mérten sokat beszélt, és nem nagyon várta, hogy valaki kérdezze, vagy ellent mondjon neki. Láthatóan ellenszenvesek voltak neki ezek, akik itt tevékenykedtek.

– Csodálnám, ha nem jönne ide legalább egy, hogy prófétáljon. Hosea, ha akarod tudni a jövődet, jó, ha kinyitod az övtáskát. Csak vigyázz, ki ne ürüljön, mielőtt Jezréelbe érünk.

– A jövőmet az Úr tudja, nekem pedig úgy jó, ahogy Ő rendezi. Viszont kíváncsian hallgatnám meg akár Élija, akár Elisa tetteit, amíg itt pihenünk.

– Nem fogod megúszni ezt az örömet. Egyet én is el tudok mondani neked erről a meholairól, meg Jéhuról, akiből ő csinált királyt.

– Meghallgatnám. Érdekelnek a régi dolgok. Amikor a szamáriai íróházban voltam, ezekről semmi olvasnivalót nem találtam. Amíg itt pihenünk, elmondhatnád, hogy mit tudsz, Dibláim.

– Jó, legyen! Jártomban-keltemben hallottam. Egyik helyen ezt, a másikon azt, abból állt össze a történet. Senki nem állította, hogy ez meholai Elisa ne lett volna különös, sőt nagy ember, vagy próféta. Íme, ahogy számomra összeállt: Élijáról mindenki hallott Izraelben. A

Jordánnak ezen az oldalán lakott, pár óra járásra a patak mentén, Tisbében. Ő volt az, aki Aháb király alatt a Kármel-hegyi vérfürdőre rábeszélte az embereket, egy időre megtiltva a szabad emberek szabad vallásgyakorlatát. Mintha neki lett volna köze ahhoz, hogy ki melyik istent választja magának. A hároméves szárazság miatti éhséglázadást Baál Melkart³¹ papjai ellen fordította. Vagy négyszázat felkoncoltak közülük. Szerencséje volt, mert egy zivatar az utolsó pillanatban mellé állt. Elromlott Aháb király kapcsolata a tirusi királlyal, szinte megszűnt a kereskedelmi forgalom Akko felé. Majdnem belháború tört ki miatta. És ez az ember megöregedett, sőt követője is akadt. Éppen Elisa. Azt mondják, itt a túlparton voltak a szántói, ahol a szolgálival szántott, amikor a tisbei arra járt. Ő otthagyta a földet, szolgálkat, meg az ökröket, éppen csak az apjának köszönt be, aztán mentek együtt ki tudja, hová. Sokan azt állították, hogy innen indulva, egy nap alatt összejárták az egész országot, Bételtől Jerikóig. Mikor Elisa újra előkerült valahol Bet-Seán környékén, már egyedül volt. De Élija köntösét hordta. Ezek a prófétácskák akkor is errefelé lebzseltek, mikor meglátták. Mindjárt mesterüknek választották, mert azt mondták, Élija lelke van rajta, azzal a köntössel együtt. Mondják, Jorám volt abban az időben a király, Aháb fia. Nem nagyon szerették egymást, de a király mégsem³² bántotta, amit igen rosszul tett. Éppen háborúban állt Arámmal. Nem lehetett egy gyáva ember, mert sok sebet összeszedett magának, de a háborúskodást azért nem hagyta abba, csak éppen hazament Jezréelbe, hogy gyógyuljon. Elisa meg az egyik itt lebzselő prófétakölyköt elküldte Rámótba, hogy kenje fel királlyá a hadvezért, Jéhut, aztán, ha kedves az élete, szedje a lábát visszafelé. Jéhu király lett, és kiirtott mindenkit nemcsak Omri házából, de még Jehuda királyát sem kímélte. Szamáriába hívatta a még megmaradt Baál papokat, és azokat is felkoncoltatta. Ami a tisbei próféta után még a külkapcsolatokból megmaradt, az eszeveszett gyilkolászattal mind felszámolta. Nem mondom, jó történetek is keringenek róla. Azért van itt ez a népség most. Állítólag, egy arámot kigyógyított a leprából, pedig rá se nézett. Csak kiüzent neki, hogy fürödjön meg a Jordánban egymás után hétszer. Naamánnak, vagy minek hívták. Tényleg meggyógyult, de ki tudja mitől. A próféta szavától, vagy a Jordán vizétől? Azóta járnak ide leprások a vizet próbálgatni. Az, aki éppen most ment nyakig a vízbe, nyilván az is azért van itt. Én itt nem megyek át a vízen, az biztos. Majd csak a patakon túl.

– Nem nagy tisztelettel szólsz a prófétákról – nyugtázta a történetet Hosea.

– Mit tiszteljek rajtuk? Csak a bajt hozzák az országra. Ha jól meggondoljuk, az Úr papjai utálják őket, pedig, ha prédikálnak, az ő nevében teszik. Igaz, bántani nem nagyon merik őket, főleg a babonás népek miatt.

– Máskor a túlparton mentünk, akkor is volt sokadalom. Ott a kórákások körül nyüzsögtek egy halottal – szólt közbe Gamal, miközben az enivaló maradékát rakta vissza a szamar hátán a málhába. – Úgy hírlük, egyszer valami halottat ejtettek el, egyenesen bele a próféta sírjába. A halott meg magához tért. Ha most történne ilyesmi, én átrohannék a Jordánon.

– Azért még én is –, hagyta rá a gazdája!

Nadab a szamarakat kötötte egymás után. Hosea a maga gondolataival volt elfoglalva. A prófétáról szóló történet foglalkoztatta az agyát, meg Gomer és minden együtt, kavarogva. Ő is tett egy megjegyzést.

– Azt mondják, öreg korára tiszta kopasz lett.

– Az. Kopasz, csúfolták érte a gyerekek – mondta Dibláim, de meg bánták, mert egyet elvárásolt közülük. De induljunk, hogy jó időben találjunk szállást!

A folyás mentén felfelé haladva elhagyták a zúgót. Átkeltek egy jobbról érkező patakon, és kisvártatva elérték a felső gázlót a Jordánon. Itt kissé gyorsabb, de sekélyebb a folyó. A

³¹ Tirusi Baál. Baál, a király.

³² Izrael királya. Kr.e. 849-842.

víz által el nem lepott köveken nem volt nehéz az átkelés. Dibláimnak meglehetett a nyugalma, hogy a fürdőzőktől nem kap leprát. Ahogy távolodtak a folyótól, egy kisebb domb mellett elérték a dél felől érkező országutat. Itt már többen jártak. Arabok jöttek, néhány tevével. A gabonaszállítás ideje még nem érkezett el. Az út két oldalán egyre szélesedő, learatott gabonatóblák feküdtek, a termést már behordták. A régebben ott szorgoskodó emberek helyét birkanyáják foglalták el, hogy az elhullott kalászokat és a szegényesen sarjadó gyomokat elfogyasszák. Majorházak maradtak el mellettük. A szérúkról itt-ott kihallatszott a nyomtatók kerepelése. A szolgák enyhe szellőkre vártak a szórólapát nyelén támaszkodva, készen arra, hogy a legkisebb fuvallatra a levegőbe dobálják a kicsévelt magot. Hosea és Dibláim a kis menet élén haladt, mögöttük a szolgák és a samarak.

– Szeretem látni ezt az életet, ahogy rendben mennek a dolgok. Szépen learatott árpatarlók, szélben repülő pelyva, tarlójáró nyáj! Minden a helyén – jegyezte meg Hosea.

– Jó ez, de nem volt mindig így. Ez a mostani király megengedte a földek szabad adásvételét. A pénzes emberek össze tudták vásárolni a földeket a kistulajdonosoktól, így aztán megnőhettek a táblák. A birkákat legeltetőknak nem kell nézegetni a határköveket. A nyáj azoké, akié a föld. Jéhu házának megjött az esze. Kiszámolta, hogy így nagyobb az adóbevétel.

– És, honnan vesznek annyi szolgát, hogy mindenre jusson munkáskéz – tünődött Hosea?

– Munkáskéz, van bőven. Az eladott földek volt gazdái és gyermekei dolgoznak neki.

– Mint szolgák?

– Nem rabszolgák. A legtöbbje szabad ember, önként vállalja a munkát. Mit is tehetne egyebet? Tovább dolgozik ott, ahol azelőtt, vagy, világgá megy szerencsét próbálni. Értünk csak oda Bet-Seánba. Ott már jobban látszik ez az új gazdasági rend. Lehet látni szerencsepróbáló és szerencsetaláló embereket. Ha bemennénk valamelyik majorba, meglátnánk, hogy a gazda nem is izraelita. Ezeknek legalább a fele Tir-beli. A másik fele pedig katonaviselt. Asszúrban beáll zsoldosnak, eljut a világ végéig. Ha megússza élve a háborúkat, pénzzel tele jön haza, és öreg gazdaként hal meg. Már, amelyik hazajön.

– De, ha eljön a jóbel, akkor mi lesz a földekkel? – tette fel a kérdést Hosea.

– Jóbel?! Az nem számít. Szerződések vannak. Bőrre, vagy cserépre írva. Csak az számít. A régi, törvény elavult. Azért tudom becsülni ezt a Jéhu féle Jerobeámot, mert ezt észrevette, és hozzá mert nyúlni ahhoz, amit az öregek szentnek tartottak. Természetesen csak az izraeliták, mert a tőlünk előrehaladottabb országokban ez régtől így van. Gazdag országban, gazdagon élhetünk!

– Mi is ezért megyünk Jezréelbe – mondta Hosea, fátyolossággal a hangjában.

– Ezért bizony! Én nemsokára fiamnak foglak hívni, de azért még így is jobbnak látom bőrre vetve a köztünk létrejövő megállapodásokat. A szabadságnak vannak hátrányai. Mindent írásba kell foglalni a mihez tartás végett. Nagyon hasznos, ha az ember ismeri az írásokat. Törvény meg egyre több van. A szabadságot rendben kell valahogy tartani.

– Én tudok olvasni, meg írni. Szamáriában tanultam a királyi íróházban. Feljegyzem, hogy miből mennyi termett és egyáltalán, miből gazdálkodom.

– Tudom, hogy jó gazda vagy, és rendben mennek a dolgaid. Ezért fogadlak vömmé. Jól fogsz mozogni a világban akkor is, ha én majd nem. Bár, ahogy most gondolkodsz és teszel, nem lesz kétszer akkora a birtokod, mint most.

– Ahogy az Úr engedi. Most, hogy ilyen jól megbeszéltük a világ dolgait, valami eszembe jutott. Mikor legutóbb Szamáriában jártam, útközben egy ilyen majorban szálltam meg. Ott láttam egy vak embert, aki taposókereket hajtott, hogy vizet merjen a csatornába. Azt mondta, hogy eladósodott, most meg lyukas fülű rabszolga azon a földön, ami azelőtt az övé volt. Ott, azon az estén nem láttam annyira szépnek ezt a gazdagságot.

– Látok benned valami furcsát az első találkozásunk óta. Jó eszed van, jó gazda vagy, csak nem mindig tudod, kivel kell szóba állnod. Ennek az új világnak vannak vesztesei is. Ha

valamire akarsz jutni, akkor nem a vesztesek dolgával kellene foglalkoznod, hanem a sikerrel és önmagaddal. Aki olyan, az viselje sorsának terhét!

– Nálam otthon, egy lyukas fülű sincs. Aki a háznéphez tartozik, nekem akár a testvérem is lehetne. Lehet, hogy némelyik az. Nekem csak szerencsém van, hogy sok nemzedékre visszamenőleg az elsőszülöttek leszármazottja vagyok. Ez felelősség. Nekem nincs félelmem attól, hogy elszökik valamelyik. Aki jobb helyet tud, menjen. Itt van ez a Nadab. Nemcsak a gazdaságot merném rábízni, hanem az életemet is, pedig fogalmam sincs, hányadfokú testvérem lehet.

Késő délután balról feltűnt Bet-Seán³³ városfala. Az út arra kanyarodott, de észak felé is volt folytatása, onnan tevekaraván érkezett. Ez főként Nadabnak volt érdekes, a számára furcsán málházott tevékkel. Az állatok hálóval voltak letakarva. A hálószemek nem csomózva voltak, hanem szürke, lyukasított, szürke fémlapokkal voltak a zsinórok rögzítve. A zsinórok végei ilyenekkel voltak lezárva. Csilingeltek volna, ha ezt a hangot csilingelésnek lehetne nevezni. A bronznak szebb hangja van. Ez inkább csörömpölésnek volt nevezhető. Az egyik teve hátára lefüggönyözött asszonynyereg volt rögzítve. Mintha hercegnő érkezett volna, távoli országból. A tevék furcsasága abból eredt, hogy a tevék púpja elől, hátul csúcsosan kilátszott alóla. Az állatok lábai sem látszottak szokásos formájúnak, mert, talán a szőrösségtől, vastagabbak voltak. Nem állta meg csodálkozás nélkül.

– Nézd Gamal³⁴! A rokonságod! Találkoztál már velük?

– Ne csúfolj! Láttam már ilyeneket. Kettő púp van a hátukon. Ezen az úton jönnek többnyire Jezréelig. Ritkán mennek tovább. Ott lerakodnak, és visszamennek, ugyancsak ezen az úton, Afeken keresztül a hittiták, vagy Damaszkusz felé. Onnan meg nem tudom, hová. Ezt mondták a hajtók, akikkel beszélgettem. Először én is kíváncsi voltam erre a fajtára. Bet-Seánban egy rövid időre megállnak. A kereskedők, meg a hajtók többsége odavaló. Érkezéskor nem sokat tartózkodnak itt, mindig sietnek. Visszafelé maradnak sokáig, amíg a cséplések után a gabona összegyűlik, azzal indulnak vissza.

Közben a karavánnal összetalálkoztak, és hagyták, hogy elhaladjanak mellettük. A csodálkozó Nadab odakiáltott nekik:

– Shalom aleichem! Honnan jöttök?

– Szlom alehom! A világ végéről! – kiáltott vissza valaki.

– Talán Sába királynőjét hoztátok, hogy így ki vagytok cifrítva?

– Azt nem, mert az dél felől volna. Ne legyél kíváncsi, mert megnő az orrod!

Mivel Bet-Seánban akarták az éjszakát tölteni, Nadab elhatározta, hogy közelebről megvizsgálja a számára különös karavánt. Engedélyt kért erre, és megkérte Gamalt, hogy mindkét szamarat lássa el, és szolgáljon a gazdáknak, amíg ő odavan. Találtak egy alkalmas szállót, ahol lábat moshattak, kipihenhették a nap fáradalmait. A karaván kívül maradt a városkapun. A tevék kötőfékei a helyükön maradtak. A karaván kíséretének nagy része elszéledt a városban. Nadab megkérdezte az egyik őriző legényt:

– Nem héberül köszöntél, amikor az úton találkoztunk. Talán arámok vagytok?

A legény örült, hogy valaki szóba áll vele. Először, mint világot látott ember, jól elnézett a feje fölött, mint aki keresi azt, aki megszólította.

– Héberül, vagy arámul, nem mindegy az manapság? Nekem mindegy, mert mind a kettő nyelvet beszélem. Egy kicsit minden országét, amin keresztül mentünk.

– Csak azért kérdeztem, mert olyan sziszegve beszélsz.

– Mint a kígyó, azt akarod mondani – kérdezett vissza nevetve.

– Dehogy csúfolnálak!

³³ Város a Jezréel síkságon. Más neve: Szkitopolisz (Szkiták városa).

³⁴ A szó jelentése: teve.

– Nem csúfolás. Nézd, minden málna meg van jelölve egy kétfejű kígyóval³⁵. Azt mondják, ezektől tanultuk el ezt a beszédformát. Látom, még nem jártál erre. Nézd meg a városkaput, ott is van ilyen kétfejű kígyó.

– Ha ilyentől tanultatok beszélni, akkor nem sziszegnétek, hanem két hangon bőgnétek, mert ezeknek a kígyóknak agancsos, szarvas fejük van. Meg ne haragudj, nem bántani akarlak, csak olyan érdekes ez nekem.

– Amerre legmesszebb eljutottunk, ott gyakran lehet ezt a jelet látni, de ott ez fejedelmek jele. Mikor a mi tevéinken meglátták ezt az ottaniak, mindjárt azt mondták, hogy mi bizonyára rokonok vagyunk.

– Éppen a tevékről akartam kérdezni, mert ilyeneket még nem láttam. Nálunk Mahanaimban ilyenek nem járnak. Az ammonita kereskedők csak egypúpúakkal járnak.

– Régebben nekünk is olyanok voltak, de az északi sós tengeren túl ilyenekkel cseréltük le. Azoknak ezek voltak érdekesek. Meg is ették őket.

– Csúnya a dromedár, de ez még inkább az.

– Igazad van. A dromedár a homoksivatagra való, ezek a hegyeket jobban bírják. Mi főként arra járunk

– Onnan hoztok hercegnőket a királynak?

– Miféle hercegnőről beszélsz te itt?

– Arról, aki a lefüggönyözött micsodában utazik – kíváncsiskodott Nadab.

– No hiszen, hercegnő!

– Miért, nem az?

– Az a foglalkozása. Ha hazafelé jövünk Asszúron keresztül, akkor az. Már, vagy negyedszer, de a király háremébe nem kerül be soha, mert a gazda szolgálója. Szeret hercegnő lenni. Soha nem nézik meg a határokat őrző katonák, mert nagyon nem illene.

– Akkor minek hordozzátok magatokkal?

– Mert feltűnő. Alkalmat ad a fejedelmeknek, hogy udvariasan jókivánságokat küldözgessenek a távoli Jerobeám királynak. De mit kérdezed?

– Magadtól mondd. Ez nem is érdekes nekem. Csak azért jöttem ide, hogy kétpúpú tevét lássak, meg azt a cifraságot, ami rájuk van terítve, mert egyáltalán nem szép.

– Nem azért van rajtuk, hogy neked szép legyen.

– A csengése se nagyon szép.

– Nem, de nem is azért van ott.

– Valami varázslás?

– Varázslás! Az hát! Nézd meg, vasból vannak a pitykék!

– Az megvéd a rontástól talán?

– Attól nem, de a határőrző katonák kutató szemétől igen. Ezt valahogy nem veszik észre. Mert vasat nem szabad Asszúron keresztülhozni. Ne kérdezz többet!

Nem is volt alkalom rá, mert ahogy a telihold feljött, a karavánszemélyzet visszajött, és indultak tovább Jezeélbe. Nadab visszasietett, hogy reggelig kéznél legyen. Nem maradt meg benne, amit hallott.

– Afijah valamelyik karavánja lehet – állapította meg Dibláim. – Már találkoztam velük. Ügyes és nagyon gazdag kereskedő. Bátor és sokat tapasztalt. Nagy háza van Szamáriában.

A fogadóban rajtuk kívül csak egy utas volt, vele együtt üldögéltek az esti tűz körül. Nadab beszédbe elegyedett az idegennel, aki csak gyalogszerrel utazott, egy szál bottal és tarisznyával. Gamal nem sokat kérdezgetett. Ő és gazdája már többször járt ezen az úton, és mindentudónak szeretett látszani. Szolgatársa a város utcáit is végigjárta. Kicsit különösnek találta ezt a várost. Ez mindjárt a kapucímerrel kezdődött, az elől-hátul szarvasfejű kígyóval.

³⁵ Szkita totemállat is lehet.

Ehhez hasonló jeleket látott a nagyobb házak homlokzatán is. Néhol csak egyfejű volt ez az állat, de kettő volt belőle egy fára, vagy botra csavarodva.

– Bocsáss meg uram, hogy meg merlek szólítani! Látom, utas vagy, pedig nem látszol sietősnek. Málhás szamarad sincs, amit el kellene látni, vagy vigyázni kellene rá – kezdett Nadab óvatosan a beszélgetésbe.

– Jó szemed van barátom, jól látod, amit látsz. Valóban utas vagyok, éppen a király megbízásából. Ezt azért merem elmondani neked, mert nem titkos. Járnom kell az országot, és szinte csak nézelődöm, és beszélgetek. Megtehetem, mert írás van nálam, hogy igénybe vehetem a fogadókat, ott szállok meg, ahol akarok.

– A király szeme vagy, ahogy mondod. Jelented, ha ellenséget, vagy szabálytalanságot látsz. Az ilyeneket ritkán szeretik.

– Éppenséggel nem ezt kell látnom.

– Akkor mit?

– Alkalmas embereket kellene találnom, hogy a király megbízására messzi idegenbe utazzanak.

– Kereskedni talán, vagy királyi tevehajcsárnak?

– Egyiknek se. Próféta keres Jerobeám.

– Azt találhat itt a szomszédban is. Idefele jövet láttunk vagy egy tucatot, Abel-Meholánál. Igaz, csak messziről.

– Voltam ott is. Nem olyanokra van szükség, akik ezüstpénzért jövendőt prófétálnak, Vagy Elisát próbálják utánozni.

– Akkor talán udvari bolondnak keresel alkalmas embert?

– Némi bolondság kell a dologhoz, az biztos. Okosság még több. Amire szükség lenne, az nem megfizethető szolgálat. Ilyet ezüstért nem lehet szerezni.

– Talán én tudok segíteni, hogy neked beszélsz róla? El sem tudom képzelni, hogy mi lehet ez. Te uram, okos és világot látott embernek látszol, lehet, hogy a királyt is láttad már közelről. A szót se méred fukarul, majdcsak megértem a dolgot.

– Láttam a királyt közelről. Szokta a tanácsomat kérni.

– Itt van talán Jezréelben – kérdezte lelkesen Nadab.

– Tegnap még itt volt, amikor elindultam.

– Akkor, vagy későn indultál, vagy tényleg nem sietős az utad.

– Nem nagyon sietős. Itt kell először körülnézni, ez egy érdekes város.

– Meghiszem azt, hogy érdekes! Minden kígyóval van díszítve. Ez a kígyók városa, úgy is hívják – állapította meg Nadab, lelkendezve – ezeknek ilyen az istenük?

– Hogy milyen volt, azt már senki se tudja, legfeljebb a szóbeszéd...

Dibláim is beleszólt a társalgásba, aki eddig csak unottan hallgatta, amit beszélgetnek. Az ő méltóságához nem illett volna, hogy a szolgálataira figyeljen, ezért átvette az irányítást.

– Te, király tanácsosa! Tudsz valami érdekeset ezekről a kígyókról?

– Érdekeset? Ki tudja, mi az érdekes, különösen a régi időktől fogva. Az itteniek emlékezete éppen ezekről a hason csúszó, porevőkről őrzött meg keveset. Azt viszont tudják, vagy tudni vélik meglehetősen nagy büszkeséggel, hogy Jehosuah idejében ezt a várost Izrael meg se próbálta elfoglalni, pedig Mádián ellen voltak háborúk. Szerintük ez volt a Jordánon inneni mádiániták városa. Aztán, gondolkodj uram! Mózes felesége mádiánita volt. Apósának nagy tekintélye volt előtte. Pedig nem csatlakozott a törzse Izraelhez. Sokat lehetett tanulni tőlük. Azt mindenki tudja, mi történt Szin, vagy Szeán³⁶ pusztájában. Tele voltak kígyókkal. Talán Jethró, más néven Reuel tanácsára készített Mózes rézkígyót, hogy elhárítsa a népről a bajt.

– Fecsegés lehet az egész.

³⁶ Szin pusztájában kígyók marták meg az izraelitákat. Szin és Szeán lehet hasonló hangzású, vagy jelentésű.

– Lehet, hogy az, mert ezek határozottan állítják, hogy ez a város valamikor Egyiptomhoz tartozott. Azt mondják, hogy származtak innen még fáraók is. Az se véletlen, hogy József otthonra lett Egyiptomban.

– Azt akarod mondani, hogy az itteniek, egyiptomiak?

– Azt nem. Azt viszont igen, hogy, ha innen fáraók származtak, akkor Egyiptomnak idegen királyai voltak.

Hosea hallgatott, és figyelt. Az idegen fecsegése, mintha azt a célt szolgálta volna, hogy őt is szóra bírja. Talán ez a hallgatagság volt az, ami miatt egyre jobban fürkészte az arcát, hogy minél jobban mögé lásson, ez nem sikerült neki. Mert figyelmetlennek látszott ugyan, mégis mindent hallott, és elraktározta az agyában. Az a fajta ember volt, aki kifelé figyelt, de ez nem zavarta a belsejében élő külön világot. Belül leendő asszonyával volt együtt, akihez egyaránt vonzódott érzékileg és lelkileg. Ez volt lelkének egyik fele, mely tele volt bizonyossággal és nyugalommal, mint ami elvégeztetett. Vele kapcsolatban nem voltak aggodalmak és kétségek. A járulékos dolgok kívül maradtak a képzeletén. Nem érdekelte, hogy mért kell Jezréelbe utazni. Nem foglalkoztatta Dibláim bizalmatlansága, hogy mindent írásban akar. Mindennek meg kell lennie, ez így van elrendezve. Ez a dolog a királyi utazónak nem juthatott eszébe, pedig őt a lelkek vizsgálójának és értőjének küldték országot járni. Beszédbe elegyedett volna vele szívesen, de illetlennek találta a dolgot. A szolgálával lehet fecsegni, azt nem tiltják a viselkedési szabályok. Gondolta, ezen a szalon majdcsak eljut a gazdáig. Az egyik már szólott hozzá és látszott rajta, hogy újra meg fogja tenni.

– Bocsáss meg uram – kezdte el Dibláim – nem tudjuk a nevedet sem, csak azt, hogy sokat tudónak látszol, bár mondhatsz mindenfélét, mert úgysem tudunk utána járni.

– A nevemet már szinte én sem tudom. Volt már, aki Ebedmelek³⁷-nek szólított, de ezt nem szerettem, mert nem vagyok rabszolga. Helyette az Ezermelek-et szoktam meg. Ha utánam kérdezel Szamáriában, vagy Jezréelben, mindenki tudni fogja, hogy ki vagyok. Bár nem vagyok főember a király mellett, nagyon sokszor kérdez meg engem, de mindig a királyi tanácsn kívül. Ezt a nevet ő adta nekem. Tudok tanácsot adni, mert ismerője vagyok a régi dolgoknak, mindenféle írást tudok olvasni, minden nép nyelvén. De neked van igazi neved uram, úgy gondolom.

– Van. Dibláim vagyok Mahanaimból, ahogy atyámat hívták, amíg élt. Mi csak a magunk dolgában járunk el, ezért igyekszünk a király városába. Az íróházban fogunk házassági szerződést kötni. A lányomat fogom férjhez adni.

– No, ez már igazán korszerű dolog. Még nem sok ilyet kötöttek, de ez a jövő útja. A fiatalabbik úr a vőlegény képviselője talán?

– Az éppen nem, hanem ő maga az – kapta meg a választ. – Ez a Nadab meg az ő igencsak elkapott szolgálja. Különbözik nem merne egy idegent kérdésekkel zaklatni.

– Akkor uram, tőled szeretném megkérdezni a nevedet – fordult Hoseához.

– Nekem is van igazi nevem. A magam gazdája vagyok a Mahanaim melletti Bet Beériből. Ha te az vagy, akinek mondod magad, akkor, ha legközelebb Szamáriában jársz, kérdezz felőlem az íróházban, ahol mindenki ismer.

– Zaken is?

– Ő a legjobban, mert nála tanultam az írást és az olvasást. Igaz, írnok nem lettem, mert a házunk egy ideje gazda nélkül lenne, miután atyám maghalt.

– Fiatal uram, ha te, Beéri fia vagy, akkor a te neved Hosea. Jól gondolom, ugye?

– Jól gondolod, mert az vagyok.

– Ismerem az öreget, mert gyakran járok oda mindenféle írásokkal, amiket el kell tenni, hogy összeálljon Izrael királyainak krónikája.

– Leégett a tűz, gazdám –, szólott Nadab – tegyék még rá?

³⁷ Ebedmelek: király szolgálja; Ezermelek: király segítője.

– Nem kell. Holnap korán kelünk. Örülök, király segítője, hogy megismertelek. Ideje, hogy fedél alá kerüljünk, hogy legalább holnap estig, ide visszaérjünk. Nem szeretném ott tölteni az éjszakát.

Ezzel mindannyian egyetértettek, és helyet kerestek maguknak a kerítésfal mellett húzódó félereszben, ahogy ez századok óta szokás Kánaánban. Alig hajnalodott, amikor mozgolódni kezdtek. A szolgák a szamarakat látták el, aztán mindannyian felfrissültek az odakészített víztől, és indultak az újtukra. Ezermelektől nem köszöntek el. Úgy látták, hogy lusta ember, mert csak a másik oldalára fordult, amikor távoztak.

A valamivel a kapunyitás után hagyták el a várost. Az előttük elvonuló őrjárat pora még el sem ült egészen. Az út a vízfolyással párhuzamosan haladt. Aratás után azonban, a völgyben víz csak itt-ott volt. Jóformán arra is alkalmatlan, hogy a szamarak belekóstoljanak. Legalább a hatodik órára el akarták érni a fővárost, hogy a lényegi dolgokon minél hamarabb túlessenek. Ezért aztán nem nagyon változott a távolság köztük és a katonák között. Egy idő után szemből megnőtt a forgalom. Őket nem érte utol senki. Dibláim unta Hosea szótlanságát, ezért hangosan kezdett gondolkodni.

– Nem egészen értem, mit akar a király ezzel a prófétakereséssel. Tulajdonképpen van belőlük elég, mindenféle isten szerint. Biztos vagyok benne, hogy a próféta gyülekezetekben időnként az adószedő is megjelenik, hogy a haszonból a király részét kivegye. Minek neki olyan, aki nem ebből él, és szabadon azt mond, amit akar?

– Az eszem nekem se ért mindent...

– Ahogy hallani a szóbeszédből, régebben járt nála egy ilyen ingyen próféta és azt jövendölte, hogy vele Jéhu házának vége lesz. Ha én lettem volna Jerobeám helyében, nem éri meg a másnapot. Ez meg, valahol Naftali hegyei között nyugodtan öregszik.

– Talán, a király többet tud, mint mi – jegyezte meg Hosea – ő túl lát Damaszkuszon is.

– Mikor ilyen jól mennek a dolgok, hagyni kell, hogy menjenek maguktól. Te is hagyod, hogy menjen a tiéd. Mások alkudoznának a helyedben. Megmondtam, drágán adom a leányomat, és nem szóltál rá semmit.

– Minek alkudozzam? Egy lányod van, minden az övé lesz, amid van. Ha most többet adok neked, többet fogok visszakapni. Akármennyi gazdagságot gyűjtünk össze, miután a seolba mentünk, mindenünket más fogja vagy tovább gyűjteni, vagy elherdálni. Atyámnak csak egy fia született, így én mindent kapok, és adok. Így lesz ez akkor is, ha egy betűt le nem írnak ebben az ügyben. Ami történni fog, az Isten tekerésében már le van írva.

– Mondod te. De melyik istenében? Ahány magaslat van Izraelben, annyi isten és mindnek menyasszonya van. Mikor bemennek hozzájuk, és jól hálnak, no meg áldozatot mutatnak be nekik az emberek, még segítenek is. Mióta a király nem erőlködik az ilyen istendolgokban, egyre jobban megy az országnak.

– Csak éppen bizonytalanul. Ezért kell szerződéseket irkálni, meg bírókhoz járni.

– Ebben van valami, de beláthatod, hogy ára van a jónak. Lehet, hogy ez az értéke is.

– Ha úgy gondolod...

– Úgy.

– Én meg alkalmazkodom az akaratodhoz, meg ahhoz az egyetlen Istenhez, aki valóban van.

– Úgy kezdesz beszélni, mint egy ingyen próféta.

– Nem tudom, azok hogy beszélnek, mert még egyet se láttam. Ha van ilyen, akkor biztos nem azt mondja, ami hasznot hoz, hanem Isten szól az ő szájával.

– De melyik? Ez a bizonytalan, amiért nekünk embereknek kell biztossá tenni a magunk dolgát, amiért le kell írni a jövő dolgait, hogy mindenki előtt bizonyos legyen.

– Le kell írni, hogy bizonyosság legyen... Jól mondod – mondta szinte csak magának, Hosea.

Az ötödik óra táján értek be a király városába. Egyenesen az íróházhoz mentek. Kérdősködni nem kellett, mert Dibláim járatos volt itt. A közkancelláriákat pedig mindig valamelyik főkapu terére építették. A tanúkat onnan lehetett beszólítani. Belőlük nem volt hiány. Az íróháznál nem voltak sokan, nem kellett várakozni, hogy valaki megkérdezze őket. Már a bejáratnál megszólította őket egy jól öltözött szolga:

– Mi járatban vagytok, urak? Az irattárat keresitek, vagy íratni valótok van?

Dibláim felelt.

– Íratnánk, ha lehetne, most mindjárt.

– Ott a verandán ül egy írnok, az most éppen ráér. Hozzá menjetek. Jozsefnek hívják, ő majd szolgálatotokra lesz.

Hozzá mentek tehát. Hosea szó nélkül követte jövendő apósát. Látszott rajta, hogy az egész dolognak nem tulajdonít valami nagy jelentőséget. Hogy itt van, az inkább szívesség, vagy inkább áldozat, amely ebben az esetben elkerülhetetlen.

– Shalom! Az a szolgaféle azt mondta nekünk, hogy Jozsefet keressük.

– Shalom! Jó helyen jártok, mert az én vagyok. Ha üzletet akartok kötni, szívesen megírom a szerződést.

– Nem egészen üzletet, de szerződést. Ez az ember feleségül kéri a lányomat. Nincs ellene semmi kifogásom, vegye el, csakhogy ez a lány olyan Celofhad³⁸ féle lány. Ha tudod, mi az?

– Tudom hát. Nem vagy bővében a gyermekeknek. Ha jól értem, nincs fiúörökösöd.

– Jól értetted. A jövendőbeli férj is egyedüli örökös. Két ház nevének kellene fennmaradnia.

– Nyugodtak lehettek, írtam már ilyen szerződést. Adjátok elő, mit akartok a szerződésbe bevenni.

Az írnok szépen kimunkált, tenyéryei falapocskákat vett elő a kis asztalkája alatti polcra, amik viasszal voltak bevonva. Amíg Dibláim a mondókáját kezdte összeszedni, egy simító számmal a rajtuk maradt írásjeleket tüntette el és kihegyezett náddarabot vett a kezébe, hogy írja, amit a szerződésbe bele kell foglalni.

– Csak nem ezekre, a vacakokra akarod írni a szerződést? Ezt akárki javíthatja, ahogy akarja.

– De bizony! Ez még nem a szerződés lesz, hanem csak azok a dolgok, amiket elmondotok. Aztán majd átmásoljuk papiruszra, vagy birkabőrre, amire akarjátok és egy szép cserépeccsétet, teszünk rá. Természetesen legalább két példányban, mert egyet az irattárba teszünk le, hogy esetleges viták esetén elő lehessen venni, és ne legyen kétséges, hogy valaki átjavítgatta, vagy újat írt helyette.

– Értem.

– Akkor először mondjátok a neveket.

– Engem Dibláimnak hívnak, az apámat is annak hívták. Gomernek vagyok az apja. Az anyja meg Pennina, aki egyetlen feleségem. Mahanaimban van a házunk. Innen alig kétnapi járásra.

– Vagyonos embernek látszol Mahanaimba való Dibláim. Sorold fel, mit adsz hozományként a lányodnak.

– Most semmit, csak ami ruhája van, és ami a teste ápolásához szükséges. Azaz, hogy most ezt se, mert minden otthon van, a lány is. Azt akarom, hogy a házasság a szőlőszüret után kezdődjön, miután Akkoból hazaértem, és a gazdasági évet a vásárral befejeztem. Akkor szólunk a levitának, hogy jöjjön. Nagy lakodalmat akarok, mert az én házam nem akármilyen

– Ez nem látszik soknak.

³⁸ A mózesi hagyomány szerint, ha egy apának nincs fiúörököse, akkor leánya örököl. Születendő fiai közül egynek a leányági nagyapa nevét kell örökölnie.

- Még, hogy nem sok! Halálom után minden vagyonom a lányomra száll, amivel aztán közösen gazdálkodhatnak. Nem szegény ember a kérő, de nekem többem van!
- Ezt ti tudjátok. Nem kell részletesen felsorolni. A minden, az minden. A halálom után, az is egyértelmű. A lakodalom idejét pontosítsd, ha lehet.
- Amikor hazaérek ugye. De, ki lehet azt pontosan számítani?
- Ki. Ha hallgatsz rám, akkor legyen a szukkotot követő első, vagy második szombatnap, vagy valami ilyesmi.
- Jó tanács. Legyen a második szombat, ha neked megfelel, Hosea?
- Nekem jó, bár azt szeretném, ha már holnap lenne – válaszolta.
- Akkor a te nevedet már tudom uram. Ha a többit elmondanád, azt is lejegyezném ezekre a lapokra – folytatta a hivatalos eljárást az írnok.
- Atyám Beéri, aki meghalt, így most én vagyok a családfő. Anyámat Achinoámnak hívják. Nekem is Mahanaim mellett van házam és birtokom.
- Mit akarsz ebbe a házasságba bevinni?
- Házamba fogadom Gomert, Dibláim leányát, mint első asszonyt. Most kijelentem, hogy az ő életében más asszonyt nem akarok a házamba hozni, mert tudom, hogy mindkét ház örökösét kap általa.
- Honnan tudod uram, olyan biztosan? Ha akarsz, akkor most tehetsz kikötéseket arra az esetre is, ha nem úgy sikerülne...
- Nem teszek semmiféle kikötést. Nekem a leány kell. A többit tudja Izrael törvénye.
- Jobb ezt leírni uram. Van törvény, amit mindenki tudni vél, de még a levitáknál sincs róla írás. Lehet magyarázni mindent így is, meg úgy is. Ha meg valami közbejönne és válólevelet akarnál adni...
- Miféle válólevelet – vetette közbe Dibláim – azok után, ami a kútnál történt, ilyenek nincs helye. Ezt be kell írni!
- Az írnok mosolyogni kezdett, és elfordult, mert a helyzet nem engedte volna meg, hogy a szerződő felek ezt lássák.
- Akkor talán, módosítani kellene a lakodalom időpontját, ha jól értem...
- Nem jól érted. Olyan dolog nem történt. De, hogy megölelte, és csókkal illette, az megtörtént. Ezt mind látták, akik ott voltak. Már pedig nem voltak kevesen.
- Igaz ez uram?
- Igaz. Részemről akkor történt meg az eljegyzés. Gomer részéről is. Nem itt és nem is a levita előtt. De úgy akarom, ahogy törvényes.
- Mi szerint törvényes – kérdezte az írnok – mert törvény lehet a hagyomány, törvény az írás is, és az erősebb. Mert Izraelben többféle nép él, többféle hagyománnyal. Ezért többféle isten áldása és átká kerülhet a szerződés végére. Mindenki azt választja, amelyiket akarja, sőt egyszerre akár többet is.
- Jól mondod Jozsef! Legyen az áldások és az átkok közé beírva legalább kettő isten, de akár három is!
- Hosea uram, te mit mondasz erről?
- Nekem van kikötésem. Nekem egyedüli istenem, Ábrahám Izsák és Jákob Istene. A többi számomra nem létezik, akkor sem, ha egy tucatot odaírtok!
- Ahhoz képest, hogy Hosea lelke mélyéig felindult, egy arcizma se rándult, amikor beszélt. Dibláim félt ettől a pillanattól, mert tudta, hogy a felesége Astarte tisztelője, és a lányt is erre tanította. Érezte, hogy Hosea hite Izrael Istenében rendíthetetlen, és ebből még baja lehet a lánynak. Most azonban kezdett megnyugodni. A válólevél lehetőségét kizárták. Már csak a Dibláim birtok egyben tartását kell kikötni, hogy annak vitás esetben Gomer a tulajdonosa, ahol mindíg otthona lehet.
- Akkor tehát, nincs kifogásod az ellen, hogy odaírják?
- Ahogy akarod, Dibláim!

– Akkor azt is írd oda Jozsef, hogy bármilyen családi perpatvar esetén Gomer a saját házába és birtokába térhet, ha akar!

– Milyen perpatvar lehetne olyan? De írástok, ahogy akarjátok, csak legyen már kész.

– A jegyajándékról, el ne feledkezzetek, ügyfelek!

– Száz ezüstpénzt akarok, ha nincs kifogásod ellene Hosea.

– Már mondtam, hogy nincs. Ha kész az írás, a tanúk előtt oda adom, mert hoztam annyit magammal.

– Az jó lesz! – villant meg Dibláim szeme. Jobban sikerült a dolog, mint gondolta. Először csak hatvanat akart kérni. Az írnok is csodálkozott magában, mert a pénzügyek kemények. Ott illik alkudozni. Persze, ha a vőlegény érintette a menyasszonyt, az más.

– Akkor, minden megvan, ami kell? – kérdezte az írnok.

– Részemről még sok is – jegyezte meg Hosea.

– Részemről is rendben levőnek látszik a dolog.

– Az írás holnap délre kész lesz. Annyi idő kell a másolatok elkészítésére. Addig töltsétek el kellemesen az időt. Nagy és gazdag a király városa, ha nem akartok, nem kell unatkozni. – kezdte volna befejezni az adatfelvételt az írnok.

– Arra kérek Hosea, ha lehet, azt a száz ezüstöt tedd itt letétbe, ha lehet!. Nem gondoltam, hogy ennyit magadnál tartasz. Már sokan tudják.

– Itt lehet hagyni letétben. Az őrség szeme a házon van. Akár minden pénzeteket letehetitek holnapig, vagy ameddig akarjátok, ha féltitek.

Hosea kivett az övéből néhány pénzdarabot, a többit az írnok gondjaira bízta, aki a letétszobába vitte. Ezt követően mindketten elhagyták az íróházat, hogy szállás után nézzenek, ha ma már nem tudnak visszamenni, legalább Bet-Seanig. A szolgákra rábízták a szamarakat, ők meg tovább indultak végig a főúton, amely a nyugati kapuig vezetett, azon kiérve, mint országút haladt tovább, Kármel hegység felé. Hosea Dibláimmal együtt nézegette az árusok kirakott portékáit, a messzi földekről idehozott kelméket, amibe gazdag menyasszonyokat fognak öltöztetni. Mindketten elképzelték Gomert, koszorúval a fején, színes kelmékbe öltözve, ékszerekkel díszítve. Dibláim egyik-másik kereskedővel szót is váltott, bár vásárolni most nem akart semmit. Úgy számította, hogy majd Akkoból hazafelé szerzi be a lakodalomhoz szükséges dolgokat, ha majd teherhordó állatai üresen, vagy kevés rakománnyal jönnek hazafelé. Vendéglátóhelyek akadtak szép számmal, mindenféle szolgáltatást kínálva. A mellékutcák bejáratánál több helyütt jövendőmondók kínálták magukat. Ebből lehetett tudni, hogy ezekben a sikátorokban valamely istenségnek szentélye van. Két nagyobb szentély emelkedett a főúton, a királyi palota közelében. Egyik az Úré, a másik Baal-Melkarté. Ha valaki összehasonlította a kettőt, nehezen tudta volna eldönteni, melyik nagyobb, vagy fenségesebb, mint a másik. A király házáat is jól megnézték, és megbeszélték. A fala tele volt kék mázas cserép berakásokkal, amin a délutáni nap csillogott. Hihetőnek látszott, hogy odabent a király trónja elefántcsonttal van kirakva. Megkerülték a palotát. A hátsó bejáratnál tegnapi ismerősöket találtak. A karaván kétpúpú tevéit. A falakon kívül várakoztak, csak éppen annyi emberrel a közelükben, hogy a csodálkozó idegeneket távol tudják tartani. Attól, hogy valaki ellopja őket, nem kellett tartani. Ilyen fajták errefelé olyan ritkák, hogy megérdemlik a megbámulást. Csakhogy ezek épp úgy harapnak, rúgnak és köpnek, mint a dromedárok. Most egyiken sem volt vaspitykével összefűzött háló. Azokat már a vasverő műhelyekben bontogatták. Ez azonban csak Nadab kíváncsiságának tűnt volna fel. Mások nemigen figyelnek a tevék le- és felmálházására, az mindennapos dolog. Nézelődés közben valaki hozzájuk szólt.

– Shalom, Hosea! Mi járatban vagy itt?

– Shalom, Ehad³⁹! És te? – ismerte fel szamáriai írnokiskolai társát.

³⁹ A szó jelentése: Balkezes, balog.

- Én a királlyal vagyok.
- Itt van? Te kije vagy neki?
- Itt. Az egyik írnoka vagyok. Én gyűjtöm össze az iratokat, amelyeket a samariai íróházban fognak tartani. Persze, időnként írni is kell.
- És, most is bal kézzel írsz, mint régen?
- Most is. De az írás formáján legfeljebb Zaken veszi észre, hogy balkezes vagyok. Nem bánom, mert így ritkábban maszatom el. Téged mi hozott ide?
- Házasodom. Házassági szerződést íratunk az itteni íróházban. Ez az ember lesz az apósom, Dibláim.
- Shalom, Dibláim!
- Shalom. A nevedet már hallottam, Ehud.
- Tudok valamiben a segítségetekre lenni? Szamáriában jobban tudnék. Az ittenieket ismerem ugyan, de a két íróház nincs éppen szívélyes viszonyban egymással.
- Már beszéltünk az itteniek egyik írnokéval. Joszef a neve – mondta Dibláim.
- Azt mondják, jó írno.
- Holnapra lesz meg az irat, akkor mehetünk haza.
- Neked Hosea, tudok segíteni, sőt elvárom, hogy élj velem. Én a király házában tudok neked szállást adni.
- Nekem van szállásom, amit már ismerek. Jó az ellátás. Ha akarod Hosea, a szolgád, és a samár ellehet velünk. – Dibláim úgy beszélt, mint aki nem nagyon bánja, hogy nem tölti ezt az utazó éjszakát egy fedél alatt jövődöbéli vejével. – Nyugodtan magamra hagyhatsz, nem fogok elveszni. Holnap a harmadik órában találkozunk az íróháznál.
- Örülök Ehud, hogy találkoztunk, köszönöm a meghívásodat. Királyi házában még nem voltam. Dibláim, töltsd kényelemben az éjszakát!
- Hosea régi tanuló társával járta végig a város főutcáját. Betért az Úr szentélyébe, hogy adományt adjon. Társa meg se kérdezte, hogy a másikba bemegy-e. Tudta, hogy nem fog. Ismerték egymást annyira, hogy egymás gondolatait ki tudták találni.
- Az apósodra gondolsz, hogy miért nem ragaszkodott a társasághoz, ugye?
- Igen, gondoltam rá. Nem olyan ember, hogy nagyon tudnám szeretni. Nekem ez a szerződéses dolog nem nagyon tetszik, de ez az ára a házasságnak, a Dibláim házában. Az ő esze csak az üzleten jár, még akkor is, ha a lányáról van szó. Ez nem az én világom. A lány viszont szeret engem, nekem pedig csak ez számít. Száz ezüstpénzt kér a lányáért.
- Az igen nagy ár!
- Nem az, mert egyetlen gyermek, aki teljes jogú örökös. Akármije van neki, minden a lányra marad, ő viszont az én feleségem lesz. Engem ez a dolog nem nagyon érdekel. Lesz miből eltartanom a családomat. Az Úr megadott mindent hozzá.
- Tudom, te mindig tisztalelkű és igazmondó voltál. Nézd, itt hangszereket árulnak!
- Éppen én is ezt nézem. Egy egyiptomi kinnor⁴⁰, mert asszonyfejű. Tetszik nekem. Kár, hogy nem tudom használni. Ilyen fényeset még nem láttam.
- Nem is láthattál uram, mert az igaz, hogy egyiptomi, de a fényezés nem odavaló. Azt igen messziről hozzák a karavánok, még Babilonon is túlról. Csak nagyon jól lezárt, mázas cserépedényekben lehet tárolni, ott se sokáig, mert egy idő után beszárad. Olyan szaga van, mint a fügebor párlatának, amit Egyiptomban készítenek.
- Pendítsd meg, hogy halljam a hangját! – kérte Hosea a kereskedőt.
- Ha akarod uram, játszom rajta –, és megpendítette a hangszert, ügyesen, mind a tíz húrt, hol egyenként, hol többet egyszerre.

⁴⁰ Lant, esetleg valami más pengetős hangszer. Lanthárfa.

A játék láthatóan élvezetet jelentett a kereskedőnek, de másoknak is, mert egyre többen álltak meg a járókelők közül. Mikor befejezte a pengetést, átszellemült arca újra kalmárra jellemzőre változott, amikor mondta:

– Azt hiszem uram, drága lenne neked ez a kinnor. Nem tudtam még eladni ebből a fajtaból egyet se itt Izraelben. Ezért csak ezt az egyet hoztam magammal.

– Mit kérsz érte, kalmár?

– Három ezüstpénzt, akkorát, amekkorát Jerobeám király veret, de meg fogom mérni.

– Az tényleg sok.

– Mennyit adnál?

– Kettőt.

– Annál nekem is több van. Ha mindent érték alatt adok, éhen hal a családom – siránkozott a kereskedő.

– Talán ad valaki annyit. Ha például a király, maga alkudozna veled – kezdett alkudozni Hosea, leginkább azért, mert így illik. Egyáltalán nem remélve, hogy a kereskedő engedni fog.

– Első vagy uram, aki Izraelben ilyen kinnort nézett ki magának. Csak azért adom oda kettőért, mert az súgják az istenek, hogy ez az üzlet hozza meg a szerencsém.

– Csak nem profétáló ez a kinnor? – kérdezte Ehad.

– Lehet, hogy az. Ne kérdezz ilyeneket, mert a végén még rájövök, hogy tényleg az, és el se adom! Vidd uram, mielőtt meggondolom, ha egyáltalán van nálad annyi pénz!

Add azt az asszonyfejű kinnort! Legfeljebb a házam népe kinevet, mert mindenki tudja, hogy nem tudok rajta játszani, de jókedvemben találsz.

Hosea fogta a hangszert, szinte magához ölelve, vitte. Az ujjai közt simogatta a sodrott bélhúrokat, amiktől ezek furcsa hangon sikítózni kezdtek, mintha a hangszert csiklandoznának. Annál jobban tisztelte, hogy meg merete volna pendíteni. Ebben a tiszteletben szeretet is volt. Amíg végigmentek a főúton, egészen a nyugati kapuig, felidéztek a tanulóéveket, amikben alig volt gyermekcsíny, mert az íróház komolyságához nem illett volna. Persze, voltak azért azok is, ezeken most jót nevettek. Akik ezeket gyakran elkövették, ezen a pályán nem sokra vitték. Hoseából lehetett volna királyi írnok. Őt az apja halála szólította el erről a pályáról. Ehadból pedig valaki lett.

– És, mi a dolgod a király házában? – kérdezte Hosea.

– Most sok. Nagy a jövés-menés mostanában a király körül. Egyik követség jön, a másik megy. Ahogy hallani vélem, Asszúrban valami történik, ami aggodalmat kelt. Sokan mennek el az országból, főként katonának, és éppen oda, de még annál is messzebbre. Azt mondják, Ráges⁴¹ körül szinte már izraelita falvak vannak. Hogy hol van az a Ráges, azt nem is tudom, olyan messze. A mi férfaink idegenbe mennek katonának. Itt meg minden második fegyveres damaszkuszi.

– Valamit hallottam erről, éppen tegnap este, Bet-Seánban egy embertől, aki azt mondta magáról, hogy Ezermeleknek hívják, és a király házához tartozik.

– Ismerem azt az embert, igazat mondott. A király adott küldetést neki profétákat keresni, hogy az idegen országokba menjenek az izraeliek után, és a hit kötelékével tartsák őket össze. Nehogy elveszenek a népek között. Bár én inkább azt hiszem, hogy a király attól fél, hogy Asszúr megerősödik, az izraelita katonák pedig az asszírokkal együtt fognak hazatérni, mint hódítók.

– Nehéz nekem ezt a dolgot az eszemben elhelyezni. Azt látom, mióta felnőttem, hogy Izrael királyai nem sokat törődtek az Úrral és Mózes törvényeivel. Odáig jutottunk, hogy nekem is ide kellett jönni, hogy írásos szerződést kössek a házasságomról. Már nem elég az, ami sok évig jó volt. Azt mondják, hogy ilyen jól még nem ment Izraelnek. Lehet,

⁴¹ Város Mádiában. Ekkor Asszír uralom alatt.

hogy így van. Én is ki tudom fizetni a jegyajándékot, pedig a szokásos háromszorosát kérte. Ezt e kinnort gond nélkül meg tudtam venni, és nem maradtam pénz nélkül. Csak... – itt megszakadt a mondat. Hosea egy ideig hallgatott.

– Csak? Folytasd, amit mondani akartál!

– Nem túl régen Szamáriában jártam, Zaken biztos említette. Hazafelé menet megszálltunk egy majorban, még a Jordán előtt. Jécernek hívják a házigazdát, és nagyon gazdag. Azelőtt ő is katona volt Asszúrban. Végigrabolta az országokat, gazdagon jött haza. Felvásárolta a környéket úgy, hogy mindenkit adósává tett. A háznépének legalább a fele fűrt fülű. Ez is Izrael. Azt mondjuk, gazdagok vagyunk. Ezek a rabszolgák pedig a mi népünk. Belőlük pedig sokkal többen vannak, mint a módosakból. Mi, ott a Jordánon túl, kevesen vagyunk, akik a régi szokások szerint élünk. Az én házamban még idegen rabszolga sincs, nemhogy nemzetségem-beli. Dibláim a szomszédom, ő már ő is úgy gondolkodik, mint ezek itt Jezréelben.

– A király érzi ezt. Ahogy öregszik, okossága átmegy bölcsességbe. Már szívesen megkérdezné az Urat, de neki nem válaszol. Az igazmondó próféták pedig kerülnek Jéhu házát, pedig a tisbei és a meholai próféta nélkül nem lett volna belőlük király. Az Úr nevében irtotta ki Omri házát Jéhu, de minden gonoszságát folytatták már három generáción keresztül. Jerobeám most hátra és előre egyszerre próbál tekinteni, hogy felmérje a jelent és a múltat, mielőtt a seolba térne.

– Beteg talán a király?

– Talán nem, csak a lába van tele sebekkel, ezek nem tűnnek leprának. A papok szerint az nem a lábon szokott kezdődni. Fáradt, és a lába egyre vastagabb lesz. Nem a kövérségtől, hanem a víztől. Annyira, hogy a sebekből kifolyik. Ezt mondják az asszonyok, akik a sebeket ápolják. Ebben az Ezermelekben reménykedik, hogy talál prófétát, aki megmondja, mit kell tenni. Évekkel ezelőtt járt nála egy Gát-héferi fiatal férfi, de nem jövendölt neki semmi jót. Lehet, hogy úgy gondolja, ezek a kellemetlen emberek fogják megmondani neki, mit kell tennie, hogy helyrehozza Omri és Jéhu gonoszságait. Ezermelek, mintha azt mondta volna, hogy országos útját éppen ennél a héferinél kezdi.

– Még egyszer hallani akarná a rossz jövendölést?

– Ki tud belelátni a király fejébe? Talán prófétálhatna rosszat Asszúrban. Csak, mintha nem akarna odamenni. Egyszer már küldte volna, hogy menjen, de ő fogta magát, és Jáfóig futott, hogy inkább a nagy tenger másik partjára megy a föníciaiakkal, de Asszúrba nem. Úgy hírlík, hogy megint otthon van.

– Érdekes dolgokat beszélsz Ehud. Úgy figyelem, hogy mit mondasz, hogy majd elfelejtem, hogy holnaptól elszerződött vőlegény leszek, és nagyon szép feleségem lesz őszől fogva.

Közben visszaértek a palota főút felőli kapujához, ahol néhány arámi katona teljesített őrszolgálatot. Vagy hárman a köveken ültek. Ezek közül az egyik volt a tiszt. Kettő viszont a kapu két oldalán állt, szigorú tekintettel nézett az út felé, lándzsáikat az oldalukhoz szorították. Mikor odaértek, a tiszt végigmérte főként Hoseát, mert Ehudot ismerte.

– Kit hozol magaddal írnok? Azt a parancsot kaptad, hogy énekest hozz a királyhoz? – kérdezte a tiszt.

– Nem kaptam ma semmiféle parancsot. Ez az ember nem énekes, hanem egy régi barátom, akivel itt találkoztam a városban. A kinnort pedig az imént vette egy utcai árustól.

– Honnan ismered?

– Együtt tanultuk az írást Zakennél, onnan.

– Nem vagy Tircába⁴² való véletlenül? – fordult Hoseához.

⁴² Tircá: Város. Jelentése: kilátó hely. Celofhád egyik lányának a neve

– Nem. Ott még nem jártam, pedig közel van Szamáriához. Én a Jordánon túl lakom, Mahanaimban. Efraimita vagyok.

– Jó, hogy mondd, mer az ammonitákban nem nagyon bíznék. Mondd a nevedet, hogy megjegyezzem.

– Hosea, Beéri fia vagyok.

– Menjetez, de vigyázz, hívás nélkül ne közelíts a királyhoz, hátat se fordíts neki! A falakon belül is van őrség. A kezük pedig könnyen eljár. Ehud, te tudod a szokásokat, vigyázz a barátodra!

Hosea kezdte bánni, hogy elfogadta a meghívást. Ehud ugyan kedvesen hívta, de a tiszt nem volt túl szívélyes. Félni nem félt, mert nem volt rá oka. Rossz szándékai nem voltak. Reggel még azt se tudta, hogy látni fogja a király házát belülről. Most meg emelt fővel mennek befelé. Erre Ehud előre figyelmeztette, hogy a fejét ok nélkül ne hajtsa le, arcát se takarja el. Senkit ne szólítson meg, ha tekintélyes emberrel találkozik, tegye a tenyerét a szája elé, és hajtsa fejet. Ha véletlenül a király valahol ott lenne, akkor mélyen hajoljon meg. Pontosan úgy, mint ő. Akkor minden rendben lesz. Az írónak rangja és külön kamrája van, ahol vendéget fogadhat, ha azt az őrség nem tartja gyanúsnak. A kinnort meg se kérdezték. Ahogy a kapuboltozat alatt áthaladtak, tágas udvarra jutottak. Szemben egy másik kapu volt, kevésbé díszes, mint a főút felőli, de ugyanúgy nehéz, vasalt faajtóval zárható. A falak innen bentről magasabbnak látszottak, mint kívülről. Nyilván azért, mert nem lehetett akkora távolságból szemlélni. Az első szint kívülről csak szűk lőrésekkel volt szabdalva. Belülről viszont oszlopos kerengőnek mutatkozott. A teljes körbejárhatóságot minden oldalon megszakította egy lépcsősor, ami a következő szint keskenyebb, nyitott körfolyosójára vezetett. A lakóhelyiségek ezekről nyíltak. A hátsó kapu közelében a földszinten szobák voltak, a szolgáló személyzet számára. A kerengő mögött nem látszott ugyan, volt egy szélesebb gyilokjáró, innen a lőrések voltak megközelíthetők. A második szinten voltak a király családja és a fejedelmek szállására fenntartott szobák, akiknek a városban saját házuk nem volt. A négyszögletes palota jobb oldala teljesen a király számára volt berendezve. A külső fal díszességével ellentétben, elég puritánul. A királyi hárem elszállásolására aligha lehetett alkalmas, mert külön udvara nem volt. A másik három oldal volt a fejedelmeké. A harmadik szint csipkézett mellvéddel és négy sarokbástyával körülvett sík terület. A katonák terepe. Itt volt a tisztok szállása, míg a közkatonák rendszeren a gyilokjárókban szálltak meg. Az állandóan itt tartózkodó katonáknak többnyire volt a városban szállása. Ehudé a hátsó kapu közelében volt. Hosea arra gondolt, hogy egyszerűbb lett volna ott bejönni. Kevesebb vizsgáló szemet kellett volna elviselni, de végtére is, félnivalójuk nem volt, hiszen nem jártak gonosz úton. A királylátást nem tudták kikerülni. A jobb oldali oszlopsor mögött erős testalkatú, ősz szakállú férfi, egy középkorú másikkal együtt üldögélt egy kőpadon. Ruházatukat tekintve egyik sem látszott királynak, mert semmiféle fejedelmi díszet nem viseltek. Ehud egy könnyed könyöklökéssel figyelmeztette Hoseát.

– Jobb felől a király! Üdvözölni kell. Ha idenéz, mélyen meghajlunk.

Már jól az udvar közepén jártak, amikor a király észrevette őket, és hirtelen abbahagyta a megbeszélést. Feléjük fordult, megszólította az írónkat.

– Kit hoztál magaddal Ehud? Énekest, vagy prófétát?

A király felé fordultak, és mélyen meghajoltak. Annyira, hogy a kezük elérte a földet. Felegyenesedés után az írónk szóval köszöntötte urát.

– Ezer évig élj, király! Csak egy régi barátommal találkoztam a városban. Meghívtam a szállásomra. Holnap reggel útjára indul. Bet Beériből való Hosea. Együtt tanultuk az írást Zakennél.

– A kezében kinnor van, azért gondoltam, hogy énekes, vagy ilyesmi. Gyertek ide, mert érdekesnek tartom azt a hangszert! Sokat láttam már, de ilyen asszonyfejű, gyönyörűen fényezett egyiptomi jószágot még nem. Szólaltasd meg fiam, hadd halljam a hangját!

– Bocsáss meg királyom, de nem tudok rajta játszani. Megvettem, mert megtetszett, eddig megpendíteni se mertem – szabadkozott Hosea.

– Nem baj, csak húzd végig a húrokon az ujjadat, abból fogom tudni, hogy szép hangja van-e. Azt hiszem, atyádat ismertem. Ott volt, amikor Moáb ellen hadakoztunk.

Hosea magához szorította bal kezével a hangszert, jobb kezének három ujját végighúzta a húrokon. Erős hangja volt. Dallam nem jött ki belőle. Valami mégis volt benne, legalábbis Hosea számára, mert hirtelen megállt a keze és félig kitérve állt a király előtt, mintha valami hősi éneket fejezett volna be. Az arcán viszont döbbenet látszott. A király kíváncsian nézte, hogy most mi lesz. Nem lett semmi, csak ez a félkaros mozdulat. Olyan, mint amikor a magvető éppen elszórt egy marék magot. Meg is jegyezte a király:

– Azt látom, hogy igazat mondtál, hogy nem értesz a hangszerhez, mert ez valóban nem volt zene. Mégis úgy hagytad abba, mintha magot szórtál volna a földbe. Éppen itt az én városomban, ahol az Úr szórja a magot. Az arcod meg olyan lett, mintha valamit látnál a messzeségben. Láttam már ilyet egy férfitől, aki elmondta, hogy mit látott, és én nem örültem neki. A körülöttem levők szerint nem érdemelte meg, hogy megérje a másnapot. Mondd meg fiam, mit láttál.

– Nem tudom uram. Valami eszembe jutott, egy pillanatra. Egy galamb, ami Gát-ba repült innen. És még valamit... – itt megállt a mondat.

A király arca elkomolyodott, de egyben kíváncsivá vált.

– A filiszteusok, vagy Héfer Gát⁴³-jába repült az a galamb?

Hosea nem válaszolt szóval, hanem jobb kezével észak felé mutatott. Jerobeám most már igazán komoly arccal kérdezte tovább:

– Még valamit láttál Hosea. Azt is mondd el!

– Ha a király akarja, nem mondhatok nemet. Láttam egy férfit, aki mintha vetett volna, de nem vetett, hanem csak valamit szétszórt. Ez minden, amit mondhatok.

– Most azt áruld el nekem, Beéri fia Hosea, hogy mi hozott téged ide Jezréelbe? Csak nem az Úr lelke?

Mielőtt odaszólította volna Jerobeám Hoseáékát, Afijah-val beszélgetett, aki karavánjával északnak készült indulni, most már árpával és búzával megrakva, hogy körutat tegyenek Urartu felé, onnan egészen az északi Nagy-tengerig⁴⁴ és vissza, hogy hasznot hozzon magának, és híreket a királynak. Ő értette, hogy miért kérdezősködik tovább a király. Nem szólt semmit, csak figyelt a király mellett, és minden szót megjegyzett.

– Egyszerű okból vagyok itt királyom. Nősülni akarok. Jövendőbeli apósom ragaszkodik ahhoz, hogy írásbeli szerződést kössünk. Én feleslegesnek tartom az ilyesmit. Ha ő akarja, engedek neki. A ketuba holnapra lesz kész, ezért fogadtam el Ehud meghívását. Ahogy a hivatalos dolgoknak vége, indulunk vissza.

– Mikor lesz a lakodalom?

– Szukkot utáni második szombaton.

– No, akkor addig van több mint három holdforduló. Segíteni akarok neked fiam, hogy könnyebben kibírd ezt az időt asszonyod nélkül. Ma este az asztalomnál fogsz vacsorázni. Ehud, téged is várlak. Most távozhattok.

Elhátráltak vagy öt lépést, és elindultak Ehud szállása felé. Hallótávolságon kívül értek, mikor Ehud megjegyezte:

– Én idehoztalak, de most vagy szerencséd lesz, vagy nem.

– Hogy mi lesz, azt nem tudhatom. Éppen most nem nagyon vágyom királyi kegyekre. Családra és utódokra vágyom. Szeretni fogom az asszonyomat.

⁴³ Gát város Filiszteában. Héfer Gát-ja Naftali földjén van Jónás (Jona) próféta lakóhelye.

⁴⁴ Kaszpi tenger

– Nekem is van asszonyom és fiam Szamáriában. Én sem vágyom királyi kegyekre. Elég, ami van, abból meg lehet élni. Néhány nap távollét onnan még nem nagy teher. Hozzá tartozik az életemhez, hogy a két város között utazgassak. Nem nagy a távolság.

A szálláson szolgáló is volt, hogy vizet hozzon a tisztálkodáshoz. Hozott néhány gyümölcsöt és ivóvizet egy korsóban. A korsó mázatlan volt, a vizet hidegen tartotta. Rendbe szedték magukat, és a szoba közepén szőnyegre heveredtek, hogy a gyümölcsöktől egy kissé felüdüljenek. Elbeszélgettek otthoni dolgaikról. Ehud az íróház életéről beszélt. Hoseát a világ kezdetéről szóló gyűjtemény érdekelte. Szívesen részt vett volna ebben, ha nem éppen most kezdené a családalapítást. Jól benne voltak a társalgásban, amikor egy szolga üzenetet hozott, hogy a király várja őket oda, ahol először találkoztak. Mostanában ott szerette elfogyasztani a vacsoráját. Ilyenkor nagy jövés-menés szokott lenni körülötte. Az utóbbi időben ritkán étkezett egyedül, és nem a fő étkekostoló volt az egyetlen társasága, hanem hol egyik, hol másik emberének üzent, hogy éppen most akar vele valamit megbeszélni. Mikor odaértek, a király már ott ült. Külön asztalkánál foglalt helyet Afijah, és ők ketten is, kaptak egyet. Kézmosó vizet öntöttek a kezükre. Jerobeám hálát adott az Úrnak, mielőtt enni kezdett, abból a nagy mennyiségű ételből, ami az asztalán volt felhalmozva. A vendégek elé semmit se tettek, amíg a király néhány fogásból nem evett. Ami leginkább ízlett neki, abból kezdte kínálgatni a vacsoratársaságot. A szolgák pedig szétszórták. Hosea nem volt még ilyen helyen. Azt figyelte, hogy Ehud és Afijah mit tesz, hogy utánozza őket. Jerobeám nem evett mohón, így ők sem. A fő fogások sült húsok voltak, utána bort szolgáltak fel, vízzel vegyítve, ahogy illett. Tiszta, vegyítetlen bort – úgy mondják – csak Damaszkuszban isznak, és az arám katonák, ha senki nem látja őket. Ők egyéb furcsaságokat is tesznek. Azt mondják, hogy a pászka idején titokban embert áldoznak, esznek a húsából, de ez legfeljebb szóbeszéd. Ilyen gondolatok rohantak át Hosea agyán, amíg szótlanul ettek. Valahol, ahol nem lehetett látni, valaki fuvolázott. A vacsora végén mézes süteményeket eszegettek, amikor a király szólt hozzájuk

– Utánad érdeklődtem, Beéri fia, amíg pihentetek. Nem hallottam rólad semmi kivetnivalót. Úgy mondták, írásismerő, becsületes gazdaember vagy, és nem megy rosszul a sorod. Adószedőim ezt állítják. Mindent becsülettel megfizetsz, amit kivetnek rád. Beszélj a gazdaságodról. Mennyi szolgád és rabszolgád van?

– Gazdaságom annyi, amennyit atyámtól örököltem. Házam népe elég számos. Van elég férfi, aki a nyájakra vigyázzon. Asszonyok is vannak, akik a gypjút mossák, felfonják, és a gabonaföldeket learatják. Több számárrakomány kömény megterem. Bizonyára hallottad, királyom, hogy a felesleget a szamáriai piacon szokták megvásárolni tőlem a kereskedők. Remélem, ők sem keltik rossz híremet. A szolgálaimról kérdeztél uram. Az én házamban lyukas fülű izraelita nem szolgál. Nem is akarom, hogy ilyen legyen. Szabadon elmehet, akinek nem tetszik a házam. Ilyen nem sok van. Ha akarnak, visszajöhetnek. Némelyik emberemnek van idegen asszonya. Hogy szabadok ezek, vagy vásárolt rabszolgák, én nem tudom.

– Mondd meg nekem, mit gondolsz arról, hogy tőled nem szöknek el a szolgák! Jómódú ember vagy, de nálad sokkal gazdagabbak is vannak, akiknek vannak ilyen gondjaik.

– Nem gondolkoztam ezen uram. Kevés dolog van, amit írásba kell foglalni. Az emberekről nincs írás. Legfeljebb az évente hozzám látogató, gabonát vásárló ammonita kereskedőktől. Anyám úgy tanított, hogy naponta adjunk hálát az Úrnak mindazokért, amit a hasznunkra ad. Jó, ha ezt időnként az egész háznéppel teszünk. Ha áldjuk az Úr jóságát, Ő is megáld minket. Ha ez titok lenne előtted királyom, akkor most elmondtam neked.

– Szépen beszélsz fiam. Öregségemben öröm ezt nekem hallgatnom. Akik körülöttem vannak agyon dicsérnek, mert király vagyok. Hosszú életet adott az Úr, ennek már a vége felé járok. Tisztán akarok látni, mielőtt atyáimhoz térek. Ezért nem csak az engem-dicsérőket kérdezem, hanem az őszintéket is. Vannak jól látó szemeim, mint itt Afijah. Nem beszél

semmi feleslegeset, de a szemem ő, és mindent lát, amerre a világban jár. Van országot járó emberem is, akinek az a feladata, hogy lásson, de ne árulkodjon nekem, mert én nem a rosszindulatot akarom hallani, hanem az igazat, és csak abban ítélek, ami rám tartozik.

– Kérdezhet valamit szolgálád, uram? – szolt Hosea, amikor a király egy kisebb szünetet tartott.

– Megengedem.

– Találkoztak szolgálád a múlt nap Bet-Seánban egy emberrel, aki Ezermeleknek nevezte magát. Bizonyára ő a király embere. Azt állította, hogy Naftali és Dán felé utazik, és nem sietős az útja. Az esti tűznél kezdett beszélgetni a legényemmel mindenféléről, még Afijah kétpúpú tevéiről is. Engem meg olyan fürkészően nézett, hogy azt hittem, átszúr a szemével.

– Azt mondod, már találkoztál vele?

– Bocsáss meg királyom, nem már találkoztam vele, hanem először és véletlenül – vetette közbe Hosea.

– Lehet, hogy igazad van fiam – tűnődött el a király. Aztán egész más dologra tért át.

– A kinnort nem hoztad el? Azt hitem, vele jössz.

– Nem gondoltam rá, hogy kellene. Ha akarod uram, neked ajándékozom, mert látom, hogy megtetszett.

– Nem akarom, hogy nekem add, bár igazad van, nagyon tetszik. Azt akarom, hogy a tiéd maradjon, és nem akarom, hogy valaha megválj tőle. Még valamit kérek tőled. Igen, kérek. Ha visszautasítasz, parancsolni fogom. A lakodalomig te járd az országot! Ezermelek holnap várni fog Bet-Seánban. Vele fogsz menni, oda, ahova megy. Neked is lesz írásod, hogy a király embere vagy, hogy az úton gondod ne legyen. Amikor visszatértek, már Szamáriában leszek. A házam, amiben otthon vagyok, ott van. Már szeretek otthon lenni. Most távozhattok. Afijah-val még van beszédem.

Ehud csak a szállásáig kísérte vendégét. Ott kénytelen volt magára hagyni, hogy a királyi útlevelet már mécsvilágnál, megírja. Hosea addig egyedül maradt a szobában. Túl sok dolog érte a mai napon. Az egyik furcsább volt, mint a másik. Először Ehud, azután a kinnor, erre jött a király meghívása, legvégül, amire egyáltalán nem vágyott, hogy a király követeként az országot járja, azt sem tudva pontosan, hogy milyen céllal. Tegnap óta egyfolytában fürkésző szemek keresnek körülötte prófétákat, ahelyett, hogy elmennének egy napi járóföldre, Abel-Meholáig. Ott éppen elég van, talán éppen az egyik az igazi. Aztán, itt van ez az egyiptomi hangszer. Az egyiptomiak értenek ahhoz, hogy mindenféle tárgyakba rontást tegyenek. Mondanak ilyesmit sokan. Miért tennék éppen vele? Valami furcsa érzete lett, amikor először megpendítette. Olyasmi, mint a mahanaimi levita sírjánál, amikor az aratás utáni zarándokút során követ tett a sírhalomra. Most is éppen úgy tisztán látta a környezetét. Az a galamb, amire rágondolt. Jona⁴⁵... az galamb. Hallott arról az emberről. Ő jövendölt rosszat a királyi házról, és életben maradt. Aztán a kéz, ami itt Jezréelben nem vet, hanem szétszór. Jerobeám meg semmin nem csodálkozik. Afijah se. Csak figyel, mint tegnap Ezermelek. Ehudnak se furcsa semmi. Csak elment, hogy útlevelet írjon. Míg ezeken tűnődött, egy fal melletti szőnyegre heveredett, az odakészített takarót magára terítette, és elaludt. A visszaérkező Ehud a mécses fényénél látta, hogy vendége mélyen alszik ezért nem zavarta meg egészen addig, amíg a reggel meg nem öregedett, mert akkor tudta, hogy az íróházba kell menni. Azt is tudta, hogy sok fáradalom előtt áll Hosea. Egy kicsit szánta emiatt, amikor ébresztette. A mély álomból elég nehezen tért magához, és álmosan kérdezte:

– Hova kell nekem mennem, tulajdonképpen?

– Fogod tudni. Ha te nem, akkor Ezermelek. Együtt fogtok járni – nyugtatta az írnok.

– Te is utazol valahova, barátom, hogy így össze vagy batyuzva?

⁴⁵ Jónás próféta. A Szó jelentése: Galamb.

– Igen, vissza Szamáriába. A batyu nem az enyém, hanem a tiéd. Nem csak útlevelemmel gondoskodtak rólad, hanem útravalóval is. Nem annyira élelemmel, hanem némi ruhaneművel, mert otthon nem készültél arra, ami rád vár.

– Tényleg nem. Számomra most a lakodalom a fontos. Mennék is az íróházhoz, hogy a formaságokon túl legyek.

– Először eszünk valamit, mert erőre szükség van. Aztán veled megyek. Ha addig nem szednek valakit össze az utcáról, én leszek az egyik tanúd, ha nem bánod.

Miután elkészültek, együtt mentek a hivatalhoz, ahol Dibláim türelmetlenül, a szolgák viszont türelmesen várakoztak.

– Látom rajtad, hogy jól aludtál. Azt hittem, meggondoltad magad.

– Shalom, Dibláim! Már mondtam neked, hogy amiért ide utaztunk az már eldöntött dolog – köszönt vissza Hosea. – Kész van az irat?

– Kész. Már jön az írnök a két tanúval.

– Elég lenne egy is. Én lennék a másik. Tudok elég jól írni, és nekem nem kell tanú díjat fizetni. Nem abból élek – szólt közbe a király írnoke.

– Ha ezeknek megfelelsz, akkor nekem is. A költségeket meg úgyis Hosea fizeti.

Közben odaért Jozsef és egy íróállványhoz hívta őket. Ehud tanúskodása ellen nem volt kifogása. Ismerték egymást.

– Most felolvasom az iratot – szólt és elkezdte:

Jerobeám, Joás fia király uralkodásának 37. évének Tammuz havában a huszonegyedik napon, a Mahanaim-beli Dibláim, aki Dibláim fia és Hosea, aki Beéri fia, akik mindketten házuk fejei megegyeztek, és házassági szerződést kötöttek a jezréeli királyi íróházban. Hosea ben Beéri feleségül kérte Dibláim leányát, akinek anyja Peninna. Sem férfi, se nőtestvére nincs, így atyja háza javainak és nevének egyedüli örököse. A leányt atyja a következő feltételekkel adja a kérőhöz:

Az atyai ház javait a menyasszony csak az atya halálával kapja meg, de teste ruházatát, asszonyi dolgait és ékszereit magával viheti. A jövődöbéli férj és a menyasszony egymást már megismerte, egymásban kivétel nélkül nem találtak, ezért a házasság válólevéllel sem bontható fel. Családi perlekedések esetén az asszony vagy atyja, vagy saját házában találjon menedékre. A születendő fiúgyermek közül legalább egy viselje a Dibláim házbeli elődei nevét. A házasság a helyi levita és a násznép előtt, szukkót ünnepe utáni második szombatnapon kezdődik. Addig a házasulandók egymástól tartózkodnak.

Dibláim leánya értékét száz ezüstpénzben szabja meg, amit a kérő az irat kiadásakor az íróházban átad. A kérő a feltételeket elfogadta, tanúul híva Ábrahám Izsák és Izrael Istenét, annak áldását kérve, a szerződés be nem tartása esetén átkait is vállalva.

Dibláim Izrael és egész Kánaán minden istenének és istennőjének tanúságát, áldásait és átkait kérte.

Ezt az iratot Jozsef írnök készítette, a szerződő felek, és a hivatalos tanúk előtt felolvasta és minden példányát a királyi íróház pecsétjével lezárta.

A felolvasás után az írónadat a tanúknak kínálta. Azok a nevüket az irat alá írták. Az írnök a cseréppecséteket odafüggesztette, és hivatalos arccal közölte:

– A szerződők közül valaki egy ezüstpénzt fizet az iratért. Még azt akarom látni, hogy Hosea kifizeti a leány árát.

Amikor mindez megtörtént, elhagyták az íróházat. Hosea megkérdezte a legényét, hogy a szállásköltségek el vannak-e rendezve. Miután ezeket Dibláim nagylelkűen elintézte, készültek elköszönni Ehudtól, aki a batyut a hátára vetve tartotta. Ő viszont közölte, hogy egészen Bet-Seánig velük tart, mert az ő útja is arra vezet. A batyut meg addig jobb, ha az egyik számár hátára teszik, mert a kinnor is abban van. Hosea tudta, hogy az a batyu az övé.

Hamarosan nyelték az út porát. Későn indultak. Dibláim mérgelődött, mert az út több volt, mint egy napi járóföld hazáig, de nem volt kétnapi. Hogy mindjárt a szomszédos

városban keressenek újra szállást, leginkább az nem tetszett neki. Minél előbb otthon szeretett volna lenni. Csak Gamalnak tudott mérgelődni, mert Hosea Nadabbal tartott. Az írnok is inkább velük. Egész úton volt mit beszélniük. Csak fél füllel hallotta, hogy a gazdaságról tárgyalnak. Nem értette, hogy miért éppen most kell ezeket megbeszélni, mikor ezek mind otthoni dolgok, ráérnének a hazaérés után is. Hogy ennek mi az oka, azt csak Bet Seánba érve tudta meg. Alig, hogy a városba értek, Ezermelek várta őket. Tudta, hogy jönni fognak. Azonnal csatlakozott hozzájuk. Nadab már nem vett részt a beszélgetésben, csak hallgatott. Mire a szálláshelyre értek, megtudta, hogy Hosea nem fog vele tartani a továbbiakban, hanem Galilea felé indul tovább. Nadab a kenyérbotot és a maga dolgait leszedte a barna szamár hátáról és Gamalhoz csatlakozott.

– Te nem jössz velünk? – kérdezte Hoseát.

– Én most a király embere vagyok. Az ő megbízásából megyünk tovább a király másik emberével. Veled marad hazáig Nadab. Megkapta tőlem az eligazítást a ház körüli munkákról, amíg haza nem érek. Anyám tőle kap üzenetet arról, hogy miért nem jövök veletek. A szamár meg velünk jön. Adtam neki pénzt, hogy tudjon fizetni, szükség esetén. Nem itt fogunk éjszakázni.

– Nem sokat értek abból, amit mondasz, majd az írnok elmagyarázza.

– Feltéve, ha Meholáig velem tartasz, mert én sem állok meg itt éjszakára. Odáig még eljutok, mire teljesen besötétedik. Majd a nabik adnak szállást és kenyeret, ha van nekik. Shalom aleichem! – jóformán meg se várta, hogy visszaköszönjenek, elindult a maga útjára. Ezermelek kevés cókómókja ugyancsak a barna hátára került. Azonnal indultak tovább, azon az úton, amelyen a karavánok Afek felé járnak.

– Járjatok békével hazáig! – köszönt el tőlük Hosea.

– Ti is uram és szerencséjével, a hegyek között.

A galamb

Hosea Jezréel felé jövet nem vette észre a folyópartok szépségét. Akkor gépiesen róta az utat a számára feleslegesnek gondolt utazás miatt. Most észrevette a vízpart közelében futó út szépségeit. Balról learatott gabonaföldek, jobbról ligetes tölgyerdők. Ahogy elérték a Jordánt, és északra fordultak, baloldalt a völgy először kiszélesedett. Az ott elterülő tarlókon nyájak legelésztek. Hasonló lehetett a túlsó part is, de a fáktól az nem látszott. Mire a nap leszállt a hegyek tetejére, egy patak torkolatához értek. Itt pásztorok terelték le a nyáját a folyóhoz. A szélesen kitaposott tér mutatta, hogy ez egy sűrűn használt itatóhely, de alkalmasint a pásztorok nyájastól itt szoktak éjszakázni. Néhány fa tövében sátor volt felferve. Tiszta, holdvilágos éjszaka ígérkezett, elhatározták, hogy itt töltik. Köszöntötték a legtekintélyesebbnek látszó pásztort:

– Shalom aleichem!

– Shalom nektek is utasok! – válaszolt a pásztor – rátok esteledik.

– Ránk bizony! – kezdett a beszélgetésbe Ezermelek. – Ha megengednétek, itt töltenék az éjszakát, a tüzetek mellett.

– Tüzünk az lesz, de azon felül nem sok mindenünk van. Ha elfogadjátok, sajtot és kecsketejet tudunk adni. Kenyerünk kevés van, azt szívesen megosztjuk veletek.

– Köszönjük pásztor. Kenyerünk van, nektek is tudunk adni. A szamár meg majd csak ellátja magát.

– Telepedjete le a tűznél! Majd a legény megrakja. Addig, ha akartok, menjete le a folyóhoz, hogy éjszakára elkészüljete!

A tűzrakó hely egy nagyobb terebint alatt volt. Ott levették a szamárról a málhát, kiszedték a vacsorához valót. A szamárnak, miután megitták, találtak egy füves helyet. Egy hosszú ordítással köszönte meg a legelőt, de lehet, hogy így köszöntötte a vendéglátó szamarát. Lementek a folyóhoz, hogy lemosakodjanak. Mire visszaértek, már füstölgött a tűz. A juhászlegény egy cserépfazékban friss kecsketejet kezdett melegíteni. Egy nemezlapon, fatáblán kínálták a sajtot. Tejivásra mindenki a saját ivócsuprát használta. A pásztor megáldotta a kenyeret, úgy kezdtek vacsorázni. Csendben ettek, ahogy illik. Csak a vacsora befejeztével kérdezte meg őket a pásztor:

– Kiket látunk vendégül a tűznél ma este?

– Jerobeám királyt – adta meg a meglepő választ Ezermelek.

– Mindjárt kettőt is? – kérdezte a vendéglátó

– Csak azt az egyet, aki van. Mi az ő emberei vagyunk, az ő képében járjuk Izraelt – kezdte hosszabb lére eresztani Ezermelek.

– Ha olyan nagy emberek vagytok, talán illene kísérettel járnatok, nem pedig így gyalogszerrel, szamarasan. Aztán hova igyekeztek, király emberei?

– Mindenfelé, de főként Naftali galileájába⁴⁶.

– Bizonyára igazat mondasz uram, és nem vagy mindenfelé szaglászó ember, mert azok nem szokták megmondani nyíltan, hogy kicsodák, viszont sűrűn előfordul, hogy nem jutnak haza. Ti meg nem félték.

– Nem, testvérem, mert nem hordunk magunknál kincseket. Ha mi őszintén elmondjuk, hogy miben utazunk, nem fogtok gyanakodni ránk, hogy rosszat forralunk, és nem hozunk rablókat a nyakatokra.

– Legyen az utatok békés. Ha akarod, elmondod, mit kerestek. Lehet, hogy segíteni is tudunk, ha éppen arra szorulna a király.

⁴⁶ Körzet, vidék

– Én a király segítője vagyok, régóta szolgálom, és tudom, hogy most jobban rátok van szorulva, mint az arám katonákra. Hosszú királyságának a végére készül, ha ezt nem is mondja.

– Csak nem utódot keres talán magának?

– Azt nem, mert van fia, Zakarja-nak hívják, és már ő se gyermek.

– Nem tudnám, mi hiányzik még neki. Manapság a gazdagoknak nem sok gondjuk lehet. Mindenki láthatja, hogy igen jól megy nekik. Mi pásztorok nem panaszkodunk. Nem megy olyan jól, ahogy a gazdagoknak, de ahol ennyi jószág van, ott akad ennivaló, meg gyapjú, hogy ki ne látsszon a mezítelenségünk. Gazdagok ezek a tarlók. A gazdák néhány birka árán megengedik a legeltetést. Télen meg hazamegyünk a falunkba, Gileádba, túl a Jordánon. Ez a mi életünk. De itt a környékben vannak szegények éppen elegenden. Ha valamelyik tanyában kerestetek volna szállást, meglátnátok.

– Láttam olyat is barátom – kapcsolódott bele Hosea a beszélgetésbe. Nem sokkal ezelőtt, éppen az aratás végén, amikor Szamáriából mentem haza, egy ilyen szép estén láttam őket. Egy majorban szálltam meg a legényemmel. A gazda igen jó módú volt, de csak pénzért adott szállást és szalmát. Beszéltem az embereivel. Sok volt közöttük a rabszolga. Azt mondták, az a föld, ahol most más hasznára dolgoznak, régebben az atyáiké volt, csak eladósodtak. Most rabszolgaként élnek a földjükön.

– Akár csak ezek itt. Mi elnézegetjük, és sajnáljuk őket. Mindig annak a hasznára lenni, aki fondorlatosan elvette azt, ami az övék. A jóbel-ben nem reménykednek. Azt se tudják már, hogy mi az. Ezek Baál-hoz meg az Aserá-jához imádkoznak, hogy bő termést hozzanak a földek. Termékeny legyen a füge és a szőlő. Mintha valami hasznuk lenne belőle. A haszon a gazdáé. Nekik termékenységből csak a gyerek jut. Az van éppen elég. A fiatalok közül, aki szabad, igyekszik elmenni innen. Főként katonának Asszúrba. Ott jól megfizetik őket.

– Ahol megláttam a nyomorúságot, ott volt egy megvakított rabszolga, aki taposókerékben járt egész nap, hogy vizet emeljen a veteményeskertekre. Vele beszélgettem. Alig panaszkodott a sorsára. Világtalanul is látott. Látta, hogy a még szabadok arra készülnek, hogy a gazda példáját kövessék. Katonáság valahol messze, aztán haza, a rabolt kincseken birtokot venni, sok-sok lyukas fülével.

– Miért nem mondtad uram, hogy a király embere vagy? A gazda jobban bánt volna veled.

– Akkor nem voltam az, mint ahogy igazából most se. Nem kértem ezt a feladatot magamnak. Éppen tegnap szakadt rám kérés nélkül, parancs formájában. Legszívesebben hazamennék. Éppen arra készülök, hogy asszonyt viszek a házamba, és családot alapítok.

– Ha nem élsz a király mellett, akkor hol van az otthonod?

– Messze ide. Azon a tájon, ahol Izrael nagyon régen átkelt a Jabbokon, hogy lejusson a Jordánhoz.

– Legeltettem már Pénuel környékén. Odavaló vagy?

– Majdnem. Mahanaim mellett, Bet Beéri az otthonom.

– Csak nem Beéri fia vagy?

– De bizony az. Hosea a nevem.

– Szép gazdasága van atyádnak. Egészséges?

– Már nincs atyám. Megtért őseihez, most én vagyok a családfő.

– Éljen sokáig Hosea, legyen családodnak bő gyermekáldásban része! Adjon az Úr gazdagságot is! Mi csak tőle kérünk. A pásztorok tartják a törvényeket, amiket Mózes hozott. Mindenféle szobrokat nem tisztelünk. Ezek a szegény parasztok meg Istent is elhagyják, hogy a rabtartók kedvébe járjanak.

– Köszönöm a jókívánságot. Ha elmondom anyámnak a mai estét, kinek a nevét említsem?

– Simi vagyok, a róe⁴⁷. Nem hiszem, hogy emlékezne rám. Csak messziről láttam a majort, ahol laktok.

– Nem baj Simi, én emlékezni fogok a nevedre. Ha hazatérek, és hálát adok az Úrnak, gondolni fogok rád, mert tetszik, hogy hűséges szíved van.

Hosea a batyuból kibontotta a kinnort, és szeretettel megsimogatta. Aztán találomra pengetni kezdte. Csodálkozott, hogy a hangszer szépen, dallamosan szól. Minden erőlködés nélkül sikerült egy dallamot kicsalni. Ezt néhányszor ismételte. Előbb dúdolni, majd énekelni kezdett hozzá:

De szép vagy kedvesem, igen szép vagy!⁴⁸
 Szemeid, mint a galambok a fátyolod mögött.
 A hajad, akár a kecskenyáj,
 Amelyik leereszkedik Gileád hegyéről.
 Fogaid megnyírt juhokhoz hasonlók,
 Amelyek éppen most hagyják el az úsztatót;
 Mind ikreket ellenek,
 és még egyikük sem vesztette el fiát.
 Az ajkad, mint a karmazsin szalag,
 csacsogó szád szeretni való,
 A halántékod, akár egy gránátalmagerezd a fátyolod alatt.
 Dávidnak tornyához hasonlít a nyakad,
 amit kőből való bástyák díszítenek;
 Ezernyi pajzs függ rajta
 Megannyi hős pajzs, két melled, mint a gidák,
 A gazella ikrei.
 Egészen szép vagy, kedvesem,
 Nincsen rajtad semmi folt.

Itt abbahagyta az éneklést. Csak a mellére tette a hangszert, nekidőlt háttal a fának, és nézte a tüzet. Nem csodálkozott, hogy tud a hangszeren játszani. Egy kis ideig mind hallgattak. Akkor a pásztor szólalt meg:

– Éneklő mester lehetnél uram az Úr templomában. Bizonyára nagyon szerelmes vagy, hogy ilyen szépen szól az éneked.

– A te négy fiad éneke éppen ilyen szépen szólt, amikor a lányodat adtad férjhez a múlt ősszel.

– Így igaz, ahogy mondod. Éppen ez jutott eszembe. De honnan tudod mindezt. Nem emlékszem, hogy a sátrak környékén valaha láttalak volna.

– Nem láthattál, mert Gileádban soha nem jártam.

Ezermelek élvezettel hallgatta útítársa énekét. Most viszont fürkészve kezdte nézni az arcát, mint két nappal előbb Bet-Seánban. A pásztor arcán meglepetés látszott.

– Szép menyegző volt – folytatta Hosea a gondolatot. – Gyönyörű nagy fűrt szőlők voltak az asztalon. Volt valami sárgás-pirosas gyümölcs is, azt nem tudom mi lehetett. Ha megmondod, akkor tudni fogom. Honnan szereztétek?

– Itt nem messze van egy major, ahol ilyen terem. Két bárányomba került, pedig csak egy kiskosárral adott az egyik paraszt. A gazdája Ekbatanából, vagy honnan hozta a facsemetéket egy téli karavánnal. Egész úton öntözgették az ivóvízzel, hogy ki ne száradjanak...

– A gazda adott belőle a szolgáltnak is?

⁴⁷ Pásztor

⁴⁸ Énekek éneke

– Azt azért nem, de azok ügyesen tudnak félretenni ezt-azt, hogy legyen valami részük a gazdagságból.

– Szóval, lopták neked, te megvetted.

– Perszikanak hívják a gyümölcsöt uram. Jelenteni akarod ezt a bírónak? Én nem tettem semmi rosszat, csak segítettem ezeken a szegényeken.

– Nem vagyok én se bíró, se spion. Ha a király kérdezi, hogy mit láttunk útközben, én hazudni nem fogok, de nem azt mondom, hogy Simi a rőe, itt a Jordánnál lopott gyümölcsöt vett, hanem azt, hogy bajok és bűnök vannak Izraelben. Ha nem azt látnám, amit most mondtam neked, megérdemelnék, hogy betört fejjel találják meg a tetemünket valami elhagyatott helyen

– Biztosan igazat szólsz Hosea uram, mert amit mondtál a lakodalomról, meg a fiaimról, az mind úgy volt, ahogy mondod. Ha eddig is tudtad, ami történt, már rég a nyakunkon lehetne a katonaság, ha rosszat akarnál nekünk. Szépen pengetted a kinnort, de azt hiszem, ideje, hogy nyugovóra térjünk. A jószág korán ébred. Egy kicsit aludnom kell, mert nemsokára át kell vennem a virrasztást a legénytől. Az Úr őrizze az álmotokat! Ha elfogadsz egy tanácsot tőlem, az együgyű pásztortól, akkor nem fogsz mindent elmondani, ami muzsikálás közben az eszedbe jut, mert akkor tényleg nem fogod látni a királyt. Béke veletek, ha reggel már nem volnánk itt.

– Titeket is őrizzen az Úr!

Úti pokrócaikat kiterítették a fa alatt, hogy aludjanak, Ezermeleknek ez nehezen ment. Nézte, ahogy a Hold és Asera csillaga⁴⁹ együtt próbál búvóhelyet keresni nyugaton, talán valamelyik sziklabarlangban, valahol Súnem környékén. Azon gondolkodott, hogy az unatkozó és rosszul alvó pásztoroknak mi juthat eszébe, amikor az égi jelenségeket figyelik. A Hold néha ezzel a legfényesebbel megy együtt nyugatra, máskor valamelyik kevésbé fényes bolygóval. Ilyenkor Astarte csillaga inkább reggel, a keleti égbolton jön fel, mint akinek az éjszaka máshol volt dolga. Mindenfelét ki lehet találni a Hold és a bolygócsillagok magánéletéről, és egymásnak mesélgetni róla, ha éppen más dolguk nincs. A csillagjósok csak ezt teszik, azzal a különbséggel, hogy ők a mozgásokat előre tudják. Ebből aztán kiszámítják az ünnepeket, ami nem nehéz, mert csak egyetértés kell, hogy legyen köztük. Az ünneplésnek meg mindegy, hogy egy, vagy két nappal előbb, vagy utóbb történik. Valamit tudnak, az biztos, mert a korai és a késői esők kezdetét elég sokszor eltalálják. Ilyenkor látóembernek hívatják magukat. Ők pedig látóember keresésben utaznak, de nem csillagokból látót keresnek, sem pedig baal prófétát, aki állatokat belez ki, vagy önkívületbe kerül a táncolástól, vagy valami mástól, hogy lásson. Az Örökkévaló embereit keresik, akiknek ilyesmire nincs szükségük, hogy lássanak. Most éppen Jona próféta felé mennének, mert ő egy ilyen. A mai este után azonban azt gondolja, hogy minek a fáradságos út. Talán éppen Hosea az, akit meg kellene találni, aki itt mellette a köntösébe burkolózva mélyeket és egyenleteseket lélegzik. Az igazak álmát alussza, mint akivel egész nap semmi izgalmas nem történt, akinek az sem feltűnő, hogy tud kinnort használni, pedig soha nem tanulta. Belelát a rőe sátrába, mintha a szomszédjában lakna. És honnan tudja, hogy nem fogják agyonütni? Felvilágosult volt, emellett a maga módján vallásos. Hitt Izrael Istenében, de nem feltétlenül. Csak éppen annyira, amennyire a király körüli politikai helyzet megkívánta. Gondolkodásában azonban ott volt Kánaán többi istene is, akik illetékességét ugyanezen a földön nem vonták kétségbe. Baal-Melkartnak is voltak prófétái. Azok is szolgálták a királyt, ha kellett. A mostani utat politikai jellegűnek tartotta. A kivándorló izraelitáknak kell prófétákat találni, akik a messzi távolban levő országokba eljutott szerencsepróbálókat megtartanak Szamáriához hűségeseknek. Ehhez viszont Mózes hitét kellene közöttük ápolni és fenntartani, mert ez elkülönítené őket mindenkitől, és a hazához való hűségre kényszerítené

⁴⁹ Esthajnal csillag (Vénusz)

őket. Okos ember a király, hogy ezt kitalálta. Ha sikerülne, messze birodalmakban is lehetne támasza az országnak. Az őslakóknak ilyen összetartó ereje nincs. Baálokat találnak mindenütt a világon, hozzájuk tartozó aserákkal. Izrael istenének prófétái elég nehezen kezelhetők. Akiket a Jordán vidéken, vagy a nagy szentélyeknél, Bételben, vagy Dánban lehetne összegyűjteni, azokból talán hadsereget lehetne felállítani, mert azt mondanák, amit a király, vagy bárki a pénzéért elvár tőlük, csak hogy ezeket épeszű ember nem veszi komolyan. Akiket soha nem hívnak, csak valahonnan előjönnek, mint Mikajah, a tisbei, vagy Elisa, többnyire igazat mondanak, de abban ritkán van köszönet. Jonát se hívta senki. Egyszer csak megjelent a király körül, mint fiatal suttyó, megmondta a rosszat Jehu házára, és megúsza. Most meg őt keressük, hogy segítsen be a külpolitikába. Menjen a kivándorlók után. Ha zavart keltene valahol Asszúrban, nem lenne haszontalan. Ha meg ez a Hosea bizonyulna igazmondó királyi prófétának, az lenne csak a tiszta haszon. Csak, sajnos akkor is végig kell járni az országot, mert egy nabi nem nabi. Hamar elfogy, ha nagy igazságot mond ki. Sokáig elmélkedett a király segítője. Még látta, hogy a Jordánon túl kiszürkül az ég alja. Hallotta, hogy először motoszkálni kezdenek a kecskék. Csak ekkor nyomta el az álom. Magasan állt már a nap, amikor felébredt. Hosea nem volt mellette. A pásztorok és a nyáj elmentek a maguk dolgára. Csak a saját szamaruk volt ott a helyén kikötve. Később aztán Hosea, miután reggeli dolgait elvégezte, friss és kialudt volt. Kész arra, hogy tovább induljanak.

– Hagytak nekünk egy kevés aludtjelet a pásztorok. Rendes embereket találtunk. Jól aludtál, Ezermelek?

– Jól, csak keveset. És te?

– Bizonyára jól, mert nem érzek fáradtságot. Voltam lent a folyón, és megfürödtem. A reggeli hűvöset se éreztem. Most meg éhes vagyok.

Ettek egy keveset, aztán megitták a szamarat majd a folyócska mentén elindultak balra, a hegyek közé. Az ötödik óra felé, ahogy az út elhaladt egy erdőcske mellett, éktelen gyerekzsivaj ütötte meg a fülüket. Egy major tűnt fel a kanyar után, ahol félig, vagy egészen meztelen szurtos gyerekek kergetőztek. Amint az utasokat meglátták, feljűk rohantak, hogy jól megbámulják a jövevényeket. A legbátrabb közülük meg merte őket szólítani.

– Kik vagytok idegenek?

– Talán shalom, fiam, ha már hozzánk szólsz – válaszolt a király segítője.

– Jó, shalom, de kik vagytok, hogy csak ketten jöttök? Ha kereskedők, vagy rablók jönnök, azok többen vannak, csak azért kérdezem, uram.

– Mi olyan utasok vagyunk, akik ketten vagyunk, mert nem félünk a gyerekektől, rabolni, meg kereskedni sem akarunk, csak erre járunk. Ti meg nagyon jókedvűek vagytok, pedig, lehet, hogy nem ettetek még ma.

– Még hogy nem ettünk! Dehogynem! Pont olyankor ne ennénk, amikor itt nálunk lakodalom van?

– Az jó – hagyta rá Ezermelek. – Aztán hogy hívják a falutokat?

– Bet Aszi. Mindenki tudja, csak éppen ti nem? Ha átmentek a falun, titeket is meghívnak egy kis evés-ivásra.

– Ivásra mi? Ahogy látom, arra titeket meghívtak, pedig az nem gyerekeknek való.

A többi gyerek tőlük vagy húszlépésnyire verődött össze, kiabálva kezdtek rohanni a házak felé, hangosan adva hírül, hogy idegenek jöttek. Néhány asszony és férfi kinézett az útra. Az integetésre visszaintettek. A legnagyobb ház udvaráról furulya és dobszó hallatszott. Valószínűleg a gazda, kisietett az útra, és megszólította őket.

– Shalom, utasok! El ne kerüljétek Aduel házát ezen a napon! Éppen ma adom férjhez az egyik lányomat. Illik, hogy hívjalak benneteket a lakomára.

– Shalom, Aduel! Köszönjük a meghívást, de szégyenbe hozol minket. Ajándékot nem tudunk adni, mert ilyen megtiszteltetésre nem számítottunk – válaszolt Hosea.

– Nem baj, csak gyertek. Szólok a szolgálónak, hogy hozzon vizet, hogy megmossátok a kezeteket és a lábatokat.

A szolgáló a kapuhoz hozta a vizet egy korsóban, hogy a vendégeknek, akik simára kopott kőtömbökön ültek, kezére és lábára öntse. Miután megtisztálkodtak, a házigazda helyet mutatott nekik az alacsony asztal mellett, és kínálta mindazt, ami az asztalon terítve volt. Melléjük telepedett, beszédbe elegyedett velük.

– Mondjátok meg, kiket látok vendégül!

– Én Ezermelek vagyok, a társam meg Hosea.

– Ez a neved, vagy a foglalkozásod?

– Mind a kettő. Nem emlékszem, mi volt azelőtt, mielőtt a király mellé kerültem volna.

– Miben vagy most a király segítségére, ha szabad megkérdeznem. De mielőtt válaszolnátok, kérlek egyeteket és igyátok. Délre jár az idő, hozzák a sült húsokat.

A szolgálók a birkát a nyárssal együtt hozták. Egy állványra helyezték, és kést tettek mellé. A kenyereket vesszőkosárban tették az asztalra. A salátafélékhez egy tálban ecetet tettek. A gazda áldást mondott, mielőtt enni kezdtek. A többi vendég figyelmesen vizsgálta őket, de nem illett volna kérdezősködni, amíg jól nem laktak. Csak miután egy kupa vízzel kevert bort megittak, kezdett Aduel újra kérdezni.

– És te Hosea testvérem, miben segíted a királyt?

– Én magam sem tudom, mert alig két napja vagyok a király szolgálatában. Nem egészen értem, miért esett rám a fenség választása, hogy Ezermelek társa legyek az utazásban. Nem is nagyon van kedvemre, mert házasságra készülök a szukkót után, és jobb lenne nekem, ha a magam dolgával foglalkoznék. Azt se tudom, tulajdonképpen hova megyünk.

– Célotok azért csak van.

– Van. A király aggodalmaskodik a sok kivándorló miatt, és pásztorokat küldene hozzájuk, hogy megmaradjanak Izrael gyermekeinek. Pásztort, vagy prófétát.

– Pásztor az van, mert a sunemi levita, ahogy látod, éppen az asztal túlfelén ül.

Hosea és társa feltekintettek rá, ő üdvözölte őket:

– Béke veletek, király emberei!

– Üdvöz légy, Isten szolgája! – válaszoltak a köszöntésre.

– Hallottam utazástok célját. Ha jól gondolom, Gátba igyekeztek, ahol pásztor, meg próféta is lakik. A pásztort biztosan megtaláljátok, de a próféta holléte bizonytalan. Ő nem lakik a városban. Neki saját lakhelye van egy dombon. Vagy ott van, vagy nincs. Nem elég öreg ahhoz, hogy egyhelyben tudjon maradni.

– Tartozunk valamivel a házadnak Aduel – mondta Ezermelek – még nem köszöntöttük a vőlegényt. A hüpe alatt csak a lefátyolozott menyasszonyt látjuk és azt, hogy nem nagyon eszik együtt a vendégekkel. Talán megvárja, amíg a vőlegény visszajön?

– Nem jön vissza – Aduel arca egy pillanatra elkomorodott.

– Akkor nem értem a lakodalmat.

– Pedig egyszerű. Sára a lányom még nem látta a vőlegényét. Lehet, hogy hónapokig nem is fogja, mert csak a vőlegény képviselője jött érte. Itt ül közöttünk –, és rámutatott egy kék csíkos köntösbe öltözött fiatal férfire, aki erre feléjük fordulva meghajtotta a fejét – Achikárnak hívják. Rokonomnak, Gabael-nek, a vőlegény apjának kereskedőtársa. A vőlegény Ananiel, Gabael fia. Ők Rágesben laknak.

– Soha nem hallottam ennek a városnak a nevét. Talán Jehudában van?

– Nem Jehudában, hanem sokkal messzebb. Ez a város Mádiában van, ahol már sok izraelita és jehudai akik, aki már megtalálták a szerencséjüket.

– Hallod Izrael pásztora? A király éppen ezekhez keres valakit. Nem volna kedved hozzá – kérdezett rá a király embere.

– Ha volna is, nem mehetnék. Nekem családom és szentélyem van itt. Ezek engem idekötnek. Ha veszitek a fáradságot, és elmentek Dán-ig, ott találhattok levitákat, akiknek nincs elég dolga.

– Nem tudom, ilyenkor mit ír elő Izrael szokása – mondta Hosea. – Ha lehetne, odamennék Sárahoz, hogy áldást kérjek rá és férjére. Ezt súgja a szívem. Ezt az atya már megtette, vagy megteszi, mielőtt útra kelnének. De kérlek Aduel mondd meg neki, hogy a véletlen vendég kívánja, hogy Izrael Őrizője legyen vele abban az idegen országban. Neked meg azt kívánom, hogy te is lásd meg unokáidat!

– Úgy beszélsz testvérem, mintha mindjárt útra akarnál kelni. Ma már nem tudnátok Gátba érni, töltsétek itt az éjszakát! A lakodalom még napokig tart. Ahogy a többi vendég, Bet Aszi háza népe nincs terhemen, amíg enni-innivaló van a háznál, úgy ti sem. Ha pihenni akartok, a házam rendelkezésre áll. Azon kívül örvendezz, mert nem sok idő már, és te is a hüpe alatt fogsz ülni és nem egyedül, mint az én szomorú lányom, aki a lányok oldalán nem táncolhat az ő baalja előtt.

– Hát, furcsa egy lakodalom, az biztos. Ti tudjátok, lányod baalja miért nincs itt. Ne vedd tőlem udvariasságnak, de nem szeretem a *baal* állapotot, amiben most vagyok. Én *ishi* szeretnék lenni már most. Ha asszonyom lesz, nem akarom, hogy *aserám* legyen, és én sem akarok a *baalja* lenni. Nagyon fogom szeretni, de emberi módon.

– Bizony ezt jól mondod. Atyáink még úgy tudták, ez a jó.

A furulya és dobszóra a férfiak és a nők, külön-külön táncoltak. Hosea gyönyörködve nézte a köröket, de maga nem vett részt benne. Ezen a lakodalmon nem énekelték Salamon király énekét. A lakodalmi vigasság inkább az evés-ivásnak szólt, mint a násznak, mert az még hónapokig nem történik majd meg. Addig viszontagságos út vár Sára. Talán ő maga is, csak azokra az énekekre gondolt, amiben ez áll:

Ajtót nyitottam szerelmemnek,⁵⁰
De már nem volt ott, eltűnt valahova.
Majd elalélt a lelkem, hogy így elszaladt,
Kutattam utána, de sehol nem találtam,
Kiabáltam is, de nem adott választ.
Az éjjeli őrök találtak meg,
Amikor a várost járták.
Ütöttek és véresre vertek,
Letépték rólam a leplet,
Akik a falakat őrzik...

Ahogy Hosea a menyasszonyra nézett, ugyanerre gondolt. Mintha látta volna, hogy valakik letépi Sára fátylát, és durván a ruhája alatt nyúlkálnak. Úgy gondolta, jobban megnézi azt, akit a katonák bántalmaznak, és gondolataiban egyre inkább nem hasonlított Aduel lányára, hanem valami általános menyasszonynak látszott, aki mindenkire hasonlít, majd egyre jobban Gomerre. A kupáért nyúlt, hogy egy kevés kevert bort igyon azért, hogy ez a kép kimenjen a fejéből. Aztán felkelt, és kiment az udvarra, onnan a falu házai közé. Egészen az út menti erdőcskéig, ott leheveredett, és az eget nézte. Odabent, a lakodalmások a házigazda és a levita Ezermelekkel kezdett beszélgetni. Megegyeztek abban, hogy Hoseát a saját szerelmes lelke ragadta el valahova, ami az ő ifjúságában egyáltalán nem szokatlan. Kicsit sajnálták miatta. A levita megjegyezte:

⁵⁰ Énekek éneke. Lakodalmi ének. Ebben az időben lehetett akár népdal is.

– Az itteni legények felfelé szoktak menni ilyenkor a Jabneel mentén, a legelső forrásig. Ott van egy berek, Asera oszloppal. Az egyszerűbb legények ott szoktak találkozni a kedveseikkel. Aztán visszajönnek, és úgy tesznek, mintha nem történt volna semmi.

– Az én Sára lányom soha nem járt arra. Agyon is ütöttem volna, ha ezt teszi. Nézzétek, ahogy ott ül szegény és szomorkodik a maga fél lakodalmán. Remélem, Rágesben majd ez a szomorkodás öröme változik, és jó férje lesz. Az apját jól ismertem, hiszen innen ment el. A rokonságomhoz tartozik.

A levita már eleget ivott ahhoz, hogy őszinte legyen.

– Nekem jól jön az a berek – mondta jókedvűen.

Aduel és Ezermelek kíváncsian néztek a szent emberre, az meg folytatta.

– Járnak oda asszonyok is, hogy Aserához könyörögjenek, hogy férjeik, vagy a szeretőik szeressék őket, hogy fiúgyermeket adjon nekik. Odajárnak a férfiak is, hogy paráznaságot műveljenek.

A kíváncsiság Ezermelek arcán csodálkozásra változott és megkérdezte:

– Nem félnek, hogy rajtakapják, és megkövezik őket?

– Ilyen mostanában nem fordult elő. A mi népünk sűrűvérű. Ha bűnöznek, tudnak hallgatni, elfedezik egymás ocsmányságait. Én tudom mindezt. Az Úr előtt néha megindul a lelkük. Ilyenkor nagy ajándékokat hoznak a sunemi szentélyhez.

– Akkor, ez neked tiszta haszon – jegyezte meg a király embere.

– Az. De nem egészen, mert vannak, akiknek eszük ágában sincs a szentélyhez jönni. Ha van lelkiismeretük egyáltalán, akkor a magaslatra mennek, ahol ott vannak Baal nabijai, hogy megjövendöljék mindazt, amit az ajándékaikért hallani akarnak. Ha így megy sokáig, akkor nekünk, levitáknak felkopik az állunk.

– És, mit tesztek ellene?

– Semmit. A király megtűri. Te is tudod, király segítője, hogy tele van Izrael Baal szentélyeivel. A jezreéli szentély szinte nagyobb, mint az Úré. Úgy látom, esteledik. Nekem nem illik sokáig maradni. Megtiszteltetés volt számomra Aduel, hogy az asztalodnál ülhettem, és lányodat, az Úr nevében megáldhattam, mielőtt bemegy hozzá a férje. Remélem, Rágesben lesz valaki, aki megáldja őket.

A levita szamarát egyik szolgálta vezette. A nyeregzsák jó vastagra volt tömve, láthatóan nem szalmával. Közé lehetett a tömött zsáknak az engeszteléshez is, hiszen Aduel olyan országba adta a lányát, ahol Izrael Istene nem tudja szemmel tartani. Visszaült a mulatozók közé. Astarót csillaga megjelent az égen, hogy mindjárt távozzon valahova, egy horizont mögötti hálókamrába, hogy eszébe juttassa az új házásoknak a tennivalót. Hogy lassan el lehet tűnni a násznép szeme elől. Sára nem tudta, hogy mit tegyen az ő különös helyzetében, mert nem fogja ma senki fellebbenteni a fátylát. Jobb is, hogy nem látta senki, hogy mi van mögötte, mert azok könnyek voltak, az pedig nem illett volna a vigalomhoz.

Hosea jött vissza, vele volt a hangszere. Simogatta az asszonyfejet, közben Gomerre gondolt, akinek a haját még soha meg nem simogatta, csak vágyakozott rá, hogy gránátalma virágot tűzzön a leple alá. Nem ment vissza az asztalhoz. Achikár mellé telepedett, aki a menyasszonyhoz közel üldögélt, mert bár a vőlegény helyettese volt, nem gondolta, hogy mellette lenne a helye. A helyettes vőlegény rácsodálkozott a kinnor asszonyfejére, de nem tett megjegyzést, sem csodálkozó kérdést. Egy leány kezében megperdült a kézi dob és egyre tüzebb ritmust dobolt. A furulyás is rákezdett. A dobos lány az udvar közepére táncolt, többen csatlakoztak hozzá, csörgőkkel és cintányérokkal. Körtánchoz összefogózza mentek a menyasszonyhoz, kézen fogva a táncba vezették. A férfiak, akik a táncban nem vettek részt, a tűz és a fáklyák fényeinek kívül ültek, és kiáltozva énekelni kezdtek:

Perdülj, perdülj Sulammit!⁵¹
 Perdülj, perdülj, hadd gyönyörködjünk benned!

Achikár is belekurjantott:

Mit akartok Sulammiton nézni?
 A körtáncot, kettős sorokban?

A lányok láncja közepén szétvált, Sárát egyedül hagyták az udvar közepén, és egymással szembe haladva kezdték körültáncolni, mint két mozgó kerítés, amely időnként nem takarja el. A menyasszony egyedül táncolt, kezét magasra tartva, felfelé hullámzó mozdulatokkal.

Mily szép a lábad a sarudban, fejedelmi leány!
 Csípődnek hajlása olyan, mint valami ékszer,
 Melyet művész kezek készítettek.
 Köldököd akár egy kerek csésze,
 Mely mindig kevert borral teli.
 Hasad, mint a búzarakás,
 Amelyet liliomokkal kerítettek.
 Két melled, mint a fehér gidák,
 Vagy, a gazella ikrei.
 Az elefántcsonttorony, a nyakad mása,
 Szemeid, mint a hesboni tavak
 A Bat-rabbimi kapunál.
 Orrod, mint a Libanon tornya,
 Mely Damaszkusz felé néz.
 Fejed, mint a Kármel,
     fejeden a haj, mint a bíbor,
 fonata királyt tart bilincsben.

A helyettes vőlegény illetlennek tartotta a további kurjongatást. A körben ülő férfinép egy ideig várta ezt, miközben a zene ritmusa nem változott. Aztán, hogy nem történt meg, az éneket maguk folytatták, a vőlegény helyett, végig.

Tegyél a szívedre pecsétnek,
 Mint valami pecsétet a karodra!
 Mert mint a halál, olyan erős a szerelem,
 Olyan a szenvedély, mint az alvilág.
 Nyíla tüzes nyíl, az Úrnak lángja.
 Tengernyi víz sem olthatja el a szerelmet,
 Egész folyamok sem tudnák elsodorni.

Sára visszaszaladt a helyére, szinte roskadva ült le, egész testét zokogás rázta. Anyja és néhány leány szaladt hozzá, hogy gyengéden vigasztalja, de a férfiak inkább a kupák után nyúltak. Aztán, elcsendesedett a zene, csak a beszélgetések moraja hallatszott. A menyasszony sírdogálása meg természetes dolog volt. Főként itt, ahol – bár az izraelita szokásokkal nagyon ellentétes – néhány fiatal párostól tünedezett el valahova a sötétbe, aztán kuncogva, majd álszent képpel visszaültek a helyükre, a férfiak a férfiak közé, a nők a

⁵¹ Sulammit: Salamon kedvese. Énekek éneke

nőkhöz, elégedetten, mert áldoztak Baalnak, a Nagy Vőlegénynek és az ő Aserájának. A menyasszonyt pedig szinte kinevetve sajnálták, mert őt az apja meg az anyja a férjhezmenetelig jól megvigyázta, most a leányságát siratja, mint Jiftah leánya a magáét. Mert, ki tudja, ki az az Ananiel, aki Gabael fia, ott a nagy messzeségben, ami talán nincs is. Ha férfi volna, most itt ülne a menyasszony mellett. Hosea szórakozottan pengette a kinnort egy ideig. Azt hitték, hogy a hivatlan vendég a csámcsogáshoz ad aláfestő zenét, de egy idő után énekelni kezdett.

– Oltalmaz engem, Istenem⁵²
 Mert én benned bízom.
 Így szólok az Úrhoz: „Istenem vagy nekem,
 Nincs más javam rajtad kívül.
 A dicső és szent férfiakhoz, akik a földünkön élnek,
 Vonzódom egész szívemmel.
 Bajt bajra tetéznek maguknak,
 Akik idegen istenek után futnak.
 Véres áldozataikban nincs részem,
 Még csak nevüket sem veszem ajkamra.
 Az Úr az én örökrészem és kelyhem,
 Te irányítod sorsomat.
 A mérőzsinór értékes részt juttatott nekem,
 Valóban pompás az én örökrészem.
 Áldom az Urat, mert tanácsot ad nekem,
 Még éjszaka is jóra int engem bensőm.
 Szüntelenül magam előtt látom az Urat,
 Ő áll jobbomon, hogy el ne essem.
 Ezért örül az én szívem és ujjong a lelkem,
 Sőt reménységben nyugszik testem is.
 Mert nem hagyod lelkem a holtak honában,
 És nem engeded, hogy pusztulást lásson szented.
 Az élet útját mutatod nekem,
 Örömmel töltesz el színed előtt,
 És mindörökké tart az öröm jobbodon!

Csak úgy, magának pengette a húrokat. Az evés elcsendesedett ez alatt. Aduel és Ezermelek beszélgettek egymás között.

– Mit mondtál nekem, király embere, kedves vendégünk? Próféta keresni járjátok Naftali földjét?

– Igen, azért utazunk. De, a lelkünkre van kötve, ne Abel-Meholábnál keressük, mert azok között négyszáz se mond egyetlen igazat, mióta Mikajah meghalt.

– És ez a Hosea, kicsoda. Nem ő az, akit a király kerestet?

– Ezen már én is elgondolkodtam a múlt este, amikor a pásztoroknál aludtunk. Olyan dolgokat mondott, amit csak látóemberek mondhatnak. Láttad volna, hogy a róe hogy csodálkozott, amikor elmondta, hogy mik történtek a lánya lakodalmán, és azt, hogy milyen kereskedéseket üznek ezek a rekabíták⁵³ a környék cselédeivel. Csoda, hogy agyonütés nélkül megúsztuk az éjszakát.

– Menjünk a közelébe, hátha valamit megtudunk!

⁵² Zsoltár

⁵³ Pásztornép, amely szigorúan ragaszkodott a vándorlaskori hagyományokhoz.

Achikár kezdett beszélgetni Hoseával.

– Köszönöm testvér ezt a szép dalt. Pedig, nem nekem szólt, hanem Sárának, vigasztalásképpen. Mert tudod, neki most a férjében kellene, hogy öröme teljen. Jó ember a férje, de apja, anyja mellett kellett maradnia. Mire hozzájuk érünk, talán már nem is lesznek az élők között. Ezek a vigyorgók ezt nem tudhatják. Szeretik az emberek a kárörömet. Én szeretem Ananielt, mert a barátom. A barát pedig örül a vőlegény örömének. Vigyázni fogok az úton Sárára, ahogy azt az Úr elvárja tőlem.

– Jó ember vagy te, Achikár. Neked is lesz örömed és utódaid, ott az idegenben. Utódaid között bölcsek lesznek, király tanácsadói. És Sára boldog lesz, mert Istene elkíséri az útján, ahogy téged is. Izrael Istene nincs odakötte Kánaán valamelyik magaslatához, de még Salamon templomába sincs bezárva. Aki akarja, azzal ugyanúgy vele van, mint őseinkkel a pusztában, ahol azt hitték, hogy a láda körül lakik. Sára gyermekei között erős szavú próféta is lesz, aki látni fogja az Úr népét, ahogy csak messziről lehet látni, és az Igazság lelke fog a szájával szólni. Ha most még nem is tudja, azokat siratja, akik elvesznek a nagy királyok országaiban. De fiai közül való próféta lesz az, akinek most örülnie kellene, mert ott fogja megtudni a maradék, hogy él Jákob Istene, és nem hagyja magára a benne bízókat.

– Szépeket mondasz ifjú ember. Úgy beszélsz, mint egy őszülő szakállú bölcs férfi, pedig nem lehet mondani, hogy szürkülne az arcod dísz.

– Te sem látszol idősebbnek, mint én, Achikár. Mégis, valami azt mondatja velem, hogy bölcsek atyja vagy, és ezt az egész világ meg fogja tudni. Azt mondod, szépeket mondok, meg vigasztalót. Szeretnék olyanokat mondani, de ezek csak annak látszanak. Azt mondtam, mind ezek ott, a távolban fognak történni, nem itt. Te is tudod és látod, hogy egyre több karaván megy keletre és északra, egyre kevesebben jönnek vissza. Izrael sok fia érzi azt, hogy a nagy és erős birodalmakban jobban meg fogja találni a maga hasznát. Az öreg király ugyancsak érzi mindezt. Mielőtt megtérne atyáihoz, gondoskodni akarna népe jövőjéről. Azt hiszi, hogy jól tesz azzal, hogy lelkes pásztorokat keres.

– Én is azt hiszem, hogy jól teszi. Azért vagyunk úton – vetette közbe Ezermelek.

– Igen, azt hiszem. De még inkább azt, hogy akik odamennek és megteszik azt, amit a király akar, arra más küld embereket.

– Ki más? – kérdezte Aduel.

– Az Úr az. Aki már ismeretlen Izraelben. Aki Egyetlen és nem osztozik senkivel népe szeretetében.

– Hogy érted ezt? – érdeklődött a gazda.

– Nem tudom barátaim. Csak érzem, hogy ez így van. Ezermelek, ha nem bánod, reggel meglátogatjuk Súnemben a levitát.

– Nem nagy kitérő, miért ne? Bár, nem tudom, mit akarsz tőle.

– Én sem. Most viszont aludni mennék. Mintha a húrpengetés kivenné az erőmet.

– Aludjatok a házam valamelyik kamrájában, ha akartok.

– Köszönöm Aduel. Ha a társam úgy akarja, menjen. Én szeretném a csillagokat nézni, mielőtt elalszom. Nincs mostanában hajnali harmat, hogy reggel felé fázzak. Láttam az udvarodon egy színt, az megfelel nekem.

– Tétetek oda takarót neked.

Hosea, miután pihenni tért, egy ideig hallotta a sakálokat. Azután, ahogy nézegette a legfényesebb csillagokat, eszébe jutott egy arab kereskedő meséje, amit még kisgyermek korában hallott. Istenről beszélt, arról, ahogy ott délen, Moábbbán és Edomban hiszik. Sokat nem értett belőle, csak annyit, hogy Istennek van három lánya, akik csillagok az égen, és maguk is istenek. Allat az istenek anyja, de hogy ki lehet az apa, azt nem nagyon lehetett érteni. Talán a Hold, akivel Aluzza, mintha kergetőzne az égen, vagy az Esthajnalcsillag, akiben az itteniek Aserát, az arámok Istárt tisztelik. Vagy az, amelyik néha alig látszik, de mostanában még Istárnál is fényesebb, akiről azt is mondják, hogy királyok trónra lépését

jelent. Nagy király kezdene uralkodni mostanában? Hol, melyik országban? Ott, ahol Ekbatana⁵⁴ van, vagy Asszúrban? Babelnek is lehet nagy királya, sőt, ha az Úr engedné és nem a csillagok, talán Izrael, vagy Jehuda is kaphatna új királyt. Akik vannak, elég régen uralkodnak már. Ezek a gondolatok cikáztak az agyán át, teljesen rendszertelenül, amíg elaludt. Meleg volt az éjszaka, mindenféle fűszeres illatokkal teli. Az álma Mahanaimig és Dibláim kútjához vitték. Az országúttól odáig vezető ösvény mentén teljes virágjukban voltak a gránátalma bokrok. A kútra járó lányok mindegyikének hajába tűzve, a fejükre terített kendő alól kilátszott a virág pirossága. A legszebb és legnagyobb virágja Gomernek volt, aki az Asera oszlopnak támaszkodva nézett rá. Közelebb ment volna hozzá, de ez az álomlátási kép állt, és ahogy hajnalodott, egyre halványabb lett, végül eltűnt. Reggel aztán nyugodtan ébredt, mintha az előző estéken nem történt volna semmi körülötte. Mire az udvari vizes edénynél megmosta az arcát, Ezermelek is előkerült, Aduellel együtt, hívta őket reggelire. Ez alatt búcsúztak el a háztól, Achikártól és Sárától. Ők napokon belül indulnak, hogy Damaszkuszban csatlakozzanak Afijah karavánjához, ami éppen Ninivébe fog onnan indulni.

A király embereinek az útja a Jabneel mentén haladt a hegyek közé. Délnél előbb értek Sunembe, ahol nem volt nehéz megtalálni a levita házát. Nem nagy lelkesedéssel fogadta őket. Azt gondolta, hogy bajt találni jönnek hozzá, megnyugtatták, hogy csak azt mond el nekik, amit akar. Ha nem vigyáz a szavaira, akkor se lesz semmi baja. Már a tegnapi napon megmondták, hogy pásztort keresnek Izrael szétszóródó népének. Ha esetleg vállalna ilyen feladatot, ebben számon tartanak. Vagy őt, vagy felnőtt fiát, ha volna olyan.

– Nem gondolkodom ilyesmin – mondta a levita. – Én nagyon jól elvagyok itt ebben a kisvárosban a magam szentélyével. Hoz az annyit nekem, hogy ne akarjak innen elmenni. Békésen megvagyok itt. Baál prófétájával sincs semmi bajom. Nem keresztezzük egymás útjait. Mintha olyat mondott volna, hogy ő is levita. Nem úgy, mint én, akinek az apja Kánaánita volt.

– Te nem vagy Áron fia? – kérdezte csodálkozva Ezermelek.

– Te a király segítője vagy, neked tudnod kell, hogy a király engedi, hogy bármilyen nemzetség szolgálhassa Izrael isteneit. Ha erre igény van, akkor ez jó dolog. Vagy nem?

– Ezt neked és a királynak kell tudni – jegyezte meg Hosea, bár látszott az arcán, hogy nem tetszik neki a dolog –, hogy jössz ki a prófétával?

– Jól. Miért is ne. Ő jóvendölget mindenfélét izraelitának és kánaánitának egyformán. Bárki áldozatát felajánlja Baálnak és Aserának. Én az izraelitáknak megtiltom, mert az a dolgom, de hiába, mert Mózes törvénye ugyan tiltja, de a királyé nem, így azt tesznek, amit akarnak. Tudják, hogy vétkeznek, ezért hozzám jönnek áldozatokat bemutatni. A házasságokat többnyire én áldom meg. Legtöbbször akkor, amikor a menyasszony hasa gömbölyödik, mert először a berkekbe mennek. Ha jól akarok élni, el kell fogadnom azt, amit azok adnak, akiből élek. Ezt teszi a király is. Jól él belőle, nem?

– Eddig jól élt. Most meg, mióta egyre tisztátalanabb a lába, és egyre több kuruzslást igényel, már nem sokat törődik az olyan dolgokkal, amik hivalkodóak volnának. Talán azért küldött minket erre az útra – válaszolta a király segítője. – Azért mégis megkérdeznék, hogy van-e valaki, akit errefelé kereshetnénk?

– Keressétek azt, akihez egyébként is igyekeztek. Menjetek tovább, a forrásokon túl. Jona a saját magaslatán lakik Gát-ban, nem a faluban. Estig aligha találtok rá, de ha igyekeztek, szállást még találtok.

– Ha volna egy kis víz a házadnál, hogy igyunk, azt nagyon megköszönnénk – jegyezte meg Ezermelek.

– Hogyne volna. A víz Istené, az jár minden vándornak.

⁵⁴ Város Médiában. Ebben az időben asszír uralom alatt.

Mielőtt tovább indultak volna, egy nagyot ittak a korszóból. A szamár majd kap a patakból. Mikor az országút felé fordultak, a ház sarkánál megjelentek a gyerekek is, hogy félénken, de kíváncsian leskelődjenek az utasok után. A falusiak néhol köszöntek. Sok dolguk miatt nem igen törődtek velük. A falu körül könnyen áttekinthető síkság terült el, árpa és búzatarlókkal, rajtuk nyájak legelésztek. Nem kellett visszamenni a patak menti útra. Ahogy a szántótáblák között kanyargó ösvényen keresztül vágtak, újra kaptató kezdődött Gátig, ahol kisebb nagyobb köveken bukdácsolva haladtak. Az úton kevesekkel találkoztak. Emberek jobbra csak botra támaszkodva látszottak, birkák, kecskék és szamaruk társaságában. Mikor Gát-ba értek, az utcákon, a félmeztelen gyerekeken kívül senki nem volt. Ők viszont nagy kíváncsisággal és élénk kiabálással fogadták a jövevényeket. Aztán, a házakba szaladtak, hogy a hírt elmondják az anyjuknak. Kis idő múlva megjelentek az asszonyok, hogy megszemléljék őket. A bátrabbak köszöntek.

– Shalom, jó asszony! – szólította meg az egyiket Ezermelek – megmondanád nekünk, a shofetet hol találjuk?

Hárman válaszoltak, hogy a téren álló legnagyobb házhoz menjenek, de a gyerekek megelőzték mindenkit, és hangosan kiabáltak már a ház előtt.

– Bíró! Idegenek jöttek, téged keresnek!

A falu vezetője idős ember volt. Fényesre koptatott bunkós botra támaszkodva jött elő a házból. Hunyorogva vizsgálta hol egyiket, hol a másikat, de nem siette el a szót az után sem, hogy tisztelettel köszöntötték őt.

– Izraelitának látszotok. – állapította meg az öreg.

– Azok vagyunk, shofet⁵⁵. Nem látszik, hogy örvendeznél a jövevényeknek.

Ezermelek gondolta úgy, hogy ő hivatalosabb személy, ezért neki kell elintézni a látogatás bemutatkozó részét.

– Ha majd tudom, hogy kik vagytok, eldöntöm, hogy örvendezek, vagy bosszankodom a jöveteleteken.

– Békével jöttünk. Ahogy látod, csak ketten vagyunk. Ha ellenségek lennénk, még az asszonyok is elbírnának velünk. Az utazó boton kívül fegyverünk sincs. Csak ezt a falapot hoztuk magunkkal, amin a király írása és pecsétje van.

– Az se sokkal jobb, mint amikor szidoniak jönnek mindenféle írásokkal, hogy adósságot próbáljanak behajtani az ittenieken. A legutóbb azzal fenyegetőztek, hogy a király szavával és erejével jönnek vissza.

– Erről mi nem tudunk. El vagytok adósodva a szidoniaknak ugye?

– Mi tagadás, el. Szegények vagyunk, nem is tudnánk fizetni. Van egy kevés földünk, de a hét évvel ezelőtti szárazság miatt annyi termésünk se volt, hogy újra vethessünk. Gyertek be a házamba, ott majd beszélgetünk. Elmondhatjátok a királynak, nem bánom. – Bementek az udvarba.

– Abiba! – szólt a feleségének – hozz vizet. Vendégek jöttek.

Hajlott hátú öregasszony hozta a vizeskorsót, hogy kezét mossanak. Ezután a verandán telepedtek le. Az asszony távolabb ült le, és várt, hogy utasítást kapjon.

– Akkor most mondjátok el, hogy mi járatban és kik vagytok, mert azt mondjátok, nem az adósságok miatt jöttetek!

– Az én nevem Ezermelek és a mesterségem is az. A király küldetésében járunk. A társam Hosea, fiatal gazda a maga házában. Ha volna fogadó a faludban...

– Az nincs. Nem olyan fontos ez a hely, hogy legyen. Átmegy rajta az út, mert vannak földjeink a másik oldalon is, ha igaz, de Akko felé nem erre járnak a kereskedők.

– Miért mondod, hogy: ha igaz?

⁵⁵ Bíró.

– Éppen az adósságok miatt. Mert évek óta nem tudjuk kifizetni, jóformán még az uzsorát se, és mindig azzal fenyegetőznek, hogy elveszik a földjeinket. Ha jönnek, csak jószágot tudunk adni nekik. Az adósság meg minden évben egyre több. Mondjátok uraim, lehetséges lenne, hogy Naftali földje idegeneké legyen?

– Bolond volna az a szidoni, ha elvinné a földedet. Akkor ide kellene neki jönni, és megművelni, vagy bérbe adni valakinek. Ha adós leszel a földeden, neki minden évben meg lesz a maga haszna. Neki nem földre, hanem jó adósra van szüksége. Esetleg rabszolgára, aki gazdaként műveli azt a földet, ami már nem az övé. Szerencséd, hogy ez még nem jutott eszébe, se neked, sem az uzsorásnak. Vannak adósok, akik úgy gondolják, hogy jobb rabszolgának lenni, mint adósnak, mert akkor a gazda legalább enni ad. Ha szabad vagy, akár éhen is halhatsz.

– Látod uram, ezek itt a bajos dolgok. De, ameddig állataink vannak, addig tudunk enni. Az állatok többnyire nincsenek itthon, ha jön a végrehajtó. Jó, ha ezt tudja a király.

– Ha visszatértünk, meg fogja tudni. Engedd meg, hogy elmondjuk a küldetésünket.

– Hallgatlak, király segítője.

– A király sok dolgot tud, ami történik. Főként itt Galileában⁵⁶. Tudja, hogy sokan vándorolnak idegen országokba. Nem akarja, hogy pásztorok nélkül maradjanak. Azt akarja, hogy valaki az Úr prófétái közül menjen velük, vagy hozzájuk.

– Akkor ti Jonát keresitek, ha jól gondolom.

– Igen, őt. Úgy hallottuk, hogy neki saját tanyája van, valahol errefelé.

– Rokonai itt laknak a faluban, de nem nagyon jár hozzájuk, azok se hozzá. Azt sem tudjuk, hogy miből él. Néha megy hozzá egy-két ember tanácsot kérni. Talán azok etetik. Jó látóembernek tartják, de valahogy a gátiak félnek tőle. A gyerekek elkerülik a hegyet. Van itt egy asszony, akinél megszállhattok. Ha fizettek neki, nagy jót tesztek vele.

A bíró kiment az utcára, és magához hívta a lábatlankodó gyerekeket.

– Keressétek meg Cipora fiát, beszélni akarok vele. Siessetek! Ha kell, őriztétek helyette egy kicsit a kecskéket. Futás!

Amikor visszajött, szólt a feleségének, hogy hozzon kenyeret és ecetet, mert már lassan este lesz. Az utasok bizonyára még nem ettek.

– Megosztjuk veletek a szegénységünket.

– Köszönjük öreg, de csak azért fogadjuk el, hogy meg ne sértsünk.

Ettek egy pár falatot, amíg előkerültek a gyerekek. Szinte rángatták magukkal Cipora fiát. Talán azt hitték, hogy valami büntetést szab ki rá a bíró. A gyerek is azt hitte, mert egy kicsit megszeppenve állt ott ujjatlan, hosszú ingében, ahogy a többi, vele egykorú gyerek.

– Gyere fiam, beszélni akarok veled. Nem akartam anyádat idefárasztani. Elég öreg vagyok már ahhoz, hogy szaladgáljak. Eredj, mondd meg neki, hogy vendégeket küldök hozzátok éjszakára. Aztán gyere vissza, hogy elvezesd őket! Egyik lábad itt, a másik ott!

– Mit mondjak, kik ezek? – kérdezett vissza neveletlenül a gyerek.

– Nem mindegy? Vendégek. De, ha nagyon akarod tudni, a király emberei.

Ennek hallatára a gyerek gyorsan elszaladt. A többiek meg végig kiabálták az egész falut, hogy mindenki megtudhassa a szenzációt. Jó alacsonyan járt már a nap, mire a gyerek visszajött, addig beszélgettek a falu nyomorúságos helyzetéről. Leginkább a kölcsönökről, amivel sokakat megnyomorítottak a faluban. A látóemberről kevés szót szolt a bíró, láthatólag nem szerette. Úgy nézett ki, hogy a falusiak többsége osztja ezt az érzést.

– Jöjjetek velem, idegenek! – szólt a gyerek, meghajolva, egy kicsit lelkesen a szenzáció miatt, hogy nekik királyi vendégeik lesznek.

– Édesanyám már befűtötte a kemencét, lehet, hogy már a kenyereket is beletette.

⁵⁶ A szó jelentése: körzet

– Békés éjszakát bíró, köszönjük a kenyeret – búcsúztak el mindketten, és követték a gyereket, egészen a falu széléig, ahol a házuk állt. Onnan az út lefelé vezetett a völgy felé, ahol a ritka pálmák olyan árnyékokat vetettek, hogy ott már este is lehetett.

– Itt lakunk, jöjjetek be!

– Shalom aleichem! – köszöntötték az asszonyt, aki az első lepényekről veregette le a hamut.

– Aleichem shalom, vendégek! Szálljatok meg a házamban, és fogadjátok azt, amim van!

Körülnéztek a már félhomályos udvaron, ahol egy nagyobbacska fügefafa állt. Nem messze tőle világított a kenyérsütő hely. Még néhány lepény ott tapadt a falán. A verandán a fal mellett hároméves forma gyerek üldögélt, az ujját szopva Bizalmatlanul méregetve a jövevényeket. Ezermelek megint átvette a hivatalos szerepet.

– A nevedet már megmondta a bíró Cipora⁵⁷. Engem Ezermeleknek hívnak, a király segítője vagyok, ami a nevem is. Fiatal társamnak Hosea a neve. Itt akadt dolgunk a falutokban. Téged jelöltek ki, hogy vendégül láss minket.

Hosea megszakította hivatalos beszédet.

– Van pénzünk, hogy megfizessük a szolgálatodat.

Körülnézve ugyanis látta, hogy ez a ház nagyon rászorul arra a néhány rézpénzre, amit a szállásért és a kenyerekért kaphat. Bár, Ezermelek beszédéből úgy érezte Hosea, hogy a fizetést elkerülné, hivatkozva a királytól érkezett megtiszteltetésre. Azt is látta, hogy ide ma este férfiember nem fog hazaérkezni. A nagyobbik gyerek egy cövekhez kötötte a szamarat. A kecskéket a többi gyerekek hazahajtották, azokat elrekesztette egy kis karámfélébe. Ügyes lévén, készült, hogy a két anyakecskét megfejeje, mivel azok már órák óta botladoztak a tele tőgyekbe. A gidák már nem szoptak. Az asszony vizet és kendőt hozott, hogy a vendégek lábat moshassanak. Aztán hellyel kínálta őket egy gyékényen. Kendőt terített le, a frissen sült kenyeret egy kosárkában középre tette. Egy cseréptálban kecskesajtot kínált, csupokban pedig aludttej. Majd hátrébb állt, hogy szolgáljon. A gyerek valahol az udvaron téblábolt.

– Nem látom a férjedet, Cipora. Szép gyermekeid vannak. Csak nem vagy özvegy? – kérdezte Hosea.

– Az én apám él, és vitéz katona! – kiabálta lelkesen a gyerek.

Az asszony széken keze utasította rendre a fiát, hogy tegye a szája elé a kezét, ha tekintélyes férfiak beszélnek és főként nem hozzá.

– Hagyd csak beszélni. Nagy ő már, ahogy nézem, most ő a férfi a háznál. Gyere ide barátom, ülj a férfiak közé! De előbb mondd meg a neved, mert azt még nem tudjuk.

– Beria vagyok, Jimra fia.

– Te már legény vagy Beria. Lehetsz legalább tizenkét éves is. Olyan ügyesen bánsz a jószágokkal.

– Csak tíz nyarat láttam eddig. Ezt mondta édesanyám.

– Akkor meg különösen ügyes vagy! Dicsérte a legénykét.

– Aztán, azt mondd meg nekünk Jimra fia, szép fényes-e atyád sisakja és a lándzsája?

– Nem láttam én azt. Apámat akkor láttam utoljára, amikor a testvérem még nem is volt.

– Olyan szigorú volna a király, vagy a hadvezér, hogy évekig nem engedi haza a vitézét?

– Azt mi nem tudjuk. Atyám messze országba ment katonának. Onnan sokáig tartana az út hazáig és vissza. Sok évre szegődött el.

– Ezért vagy férfi nélkül a házamban Cipora?

– Ezért – válaszolta az asszony, miközben az esti tűzzel motoszkált, és etetgette a kisebbik gyereket a tűz másik oldalán. – Azt mondta az én uram, mikor elment, hogy

⁵⁷ A szó jelentése: madárka. Mózes mádiánita feleségét is így hívták.

gazdagon fog visszatérni. Mindenki ezzel a reménységgel megy el. Az asszonyok meg itthon sírdogálnak, árván és utánuk.

– A te urad Asszúrba ment, ugye?

– Oda. Ott sok katona kell, azt mondják. De ott meg is lehet halni, és özvegyen hagyni az asszonyokat. Ha gazdag lesz valaha Jimra és visszajön hozzánk, az ő gazdagsága miatt sok asszony fog valahol a világon sírni, és sok gyerek marad árván. Nem szeretem, hogy katona felesége lettem. Ez a nagyobbik fiam az én egyetlen támaszom. Gyermekek kellene még lennie, de már ízelgeti a felnőttek nehéz életét.

Ezermeleknek feleslegesnek tűnt Hosea beszélgetése a gyerekekkel és az asszonnal. Inkább a lényegre tért.

– Mondd csak fiam, mit tudsz a látóemberről?

– Ha itt a ház mellett lemegyünk az ösvényen, a völgyön túl van a háza, ha azt háznak lehet nevezni. Nem szeretünk arra járkálni. Sokan úgy tudják itt, hogy ő okozza a bajokat. Mert a látóember, mindig rosszakat prófétál, és azok beteljesednek. Jót kellene, hogy jövedöljön, hogy azok következzenek be.

– A gyerekek félnek tőle?

– Félnék. Én régebben nem féltem, egyszer odamentem hozzá, amikor a háza előtt üldögélt. Megkérdezte a nevem. Megmondtam neki, hogy Jimrának, a katonának a fia vagyok. Azt is, hogy egyedül terelem és fejem a kecskéket, hogy olyan anyakecském van, amelyiknek három gidája van, és mindet felneveli. Megdicsért, hogy okos gyerek vagyok és nevetett.

– Akkor kedves ember ez a látó, igaz.

– Azt hittem én is.

– Hát, nem az?

– Nem.

– Miért nem?

– Megkérdezte tőlem, hogy apám hol katona. Nekem meg nem jutott eszembe.

– És, kicsúfolt?

– Nem. Csak találgatta. Hogy Izraelben, Jehudában, vagy Egyiptomban, majdnem sírtam, hogy nem tudom, mert ezek között egyikben sem.

– Ez a baj vele, hogy kérdezgetett?

– Nem. Nem ez. Mert mondogatta tovább az országokat és egyszer csak eltalálta, hogy Asszúrban. Akkor nekem is eszembe jutott, hogy tényleg ott. Akkor aztán nem nevetett tovább.

– Te meg elszaladtál?

– Akkor még nem, csak amikor azt kérdezte, hogy mikor jön haza. Én meg azt se tudtam.

– Kell tudni ezt egy gyereknek, hogy olyan messziről mikor jön valakinek haza az apja?

– Jobb lett volna tudni, mert megmondta.

– Mit mondott?

– Azt, hogy mire hazajön, én már felnőtt leszek. Ő meg úgy jön haza, hogy továbbra is katona lesz, és ettől errefelé nagyon sok asszony fog sírni. Attól fogva nem szeretek arrafelé legeltetni. Én nem értem, mért sírna az én édesanyám, ha apám hazajönne?

– Ezt én sem értem. Holnap, ha megmutatod az utat hozzá, megkérdezem tőle.

– Megmutatom, de nem fogok odamenni hozzá.

Hosea figyelmesen hallgatta a beszélgetést. A holnapi napra való készülétkben neki jutott eszébe, hogy az odamenetben, a járáson kívül egyéb is szükséges. Az asszonyhoz fordult:

– Tudnál nekünk kenyeret adni, hogy ne menjünk üres kézzel a prófétához? Ha elhasználtad volna összes lisztedet, adok neked pénzt, hogy szerezz megadnak.

– Két botra valót sütöttem délután. Ha kell, holnap is sütök. Igazad van uram, nagyon kevés gabonám van.

- Nagyon köszönjük. Most meg aludni mennénk.
- Ha akartok, alhattok a házban, akkor mi a gyerekekkel kint alszunk a szín alatt. Meleg az éjszaka. A sakálok vonításától meg nem félünk. Nem szoktak idejönni.
- Menj csak a házba a gyerekekkel. Szeretném én hallgatni ezen az éjszakán a sakálokat.
- Köszönöm uram. Ti jó emberek vagytok, nem éltek vissza a magányos asszony védtelenségével. Adok nektek takarókat, alhattok az árpaszalmán. Még friss, idei. Lehet, hogy ti választottátok a jobbat. Ha az én uram itthon lenne, valószínűleg ott aludnánk ilyenkor nyáron. Ha még szolgálhatok valamivel?
- Holnap, ha a fiad segítene, elintézzük utunk célját. Én nem készültem ilyen hosszú útra. Ha megtennéd, hogy kimosod a váltóruhámat.
- Ahogy parancsolja a házam vendége. Mire visszaértek, száraz lesz. Hagyd itt a szalmán. Az Úr adjon nektek éjszakai őrizetet és békés álmokat!
- Neked is Cipora.

Egy darabig még hallatszott, amint az asszony elrendezi a két gyereket, majd belülről betámasztja az ajtót. Azután már csak sakál és kutya vonítás hallatszott virradatig. Amikor a tarnegol megszólalt, arra ébredtek, hogy a gyerek a kecskék körül tesz-vesz, azok meg hangosan mekegnek. Mire megmosakodtak az udvari víztartónál, az asszony elkészült a tűzzel, egy cserépfazékban tejet melegített a reggelihez, és egy batyut készített az útra. A számárnak szokatlan volt Beria gondoskodása, végül elfogadta, azt, amit elé tett. Miután ettek, Hosea egy negyed sékelt adott az asszonynak, aki nagyon meg volt lepődve, mert ekkora pénzt már régen látott, aztán elindultak. Elöl a gyerek, utána a kecskék, őket követte a király két embere és a számár. Az út meredek volt, tele szikladarabokkal. A völgy fenekén dús bozót nőtt egy ér mentén. Volt rajta keresztül egy csapás, ahol jóformán csak egy ember fért el. Ez a szakasz nem volt nagyon hosszú. A másik oldalon mindjárt kaptatóba ment át, fel egy magas dombra. Itt a gyerek félreállt az állataival, és megmutatta az utat.

– Ha még ezen az ösvényen annyit mentek, mint amennyit már jöttünk, az erdön keresztül elértek egy tisztást. Azon van egy kunyhó, amiben a látó lakik, ha egyáltalán itthon van. Mert egy jó ideje nem látta senki. Én nem megyek oda, mert megint rosszat mond az apámra, én meg jó egészségben szeretném már látni.

– Ha úgy van, ahogy mondd, oda fogunk találni. Ha elvégeztük a dolgunkat, akkor vissza tudunk jönni. Lakasd jól a kecskéket, hogy sok tejet adjanak. Béke veled – köszöntek el.

– Veletek is béke!

Nem nagyon lepődtek meg a gyerek viselkedésén. Ezermeleknek már volt dolga profétákkal. Nem csodálta, hogy furcsa szokásaik miatt a gyerekek kerülik őket. A legendákat meg mindenki tudja, ami szerint Elisa megbosszulta a gyerekek csúfolódását. Félelmetes dolog lehetett volna, ha igaz. Mire odaértek a tisztásra, már erősen sütött a nap. A terület nem volt egészen fátlan, mert néhány nagy terebint nőtt rajta. Az egyik alatt kunyhó volt, hogy minden olyan legyen, mint Sámuel idején Rámában, ahogy profétához illik. Kecskét láttak kikötve, ebből meglátták, hogy nem lakatlan a kunyhó. Mekegéssel jelezte, hogy idegeneket lát. A gazda előjött a kunyhóból, hogy megnézze, kik jönnek. Éppen úgy nézett ki, mint egy látóember. Szürke, csuklyás köntösben, hosszú szakállal és kopaszon. Ez jól látszott, mert a csuklyát nem húzta a fejére, akkor sem, amikor látta a két közeledő férfit. Ezermelek elnevette magát, és halkan mondta Hoseának:

– Kedvem volna azt mondani, béke neked Korach⁵⁸, de még nekem is jövendölne valami borzasztót.

– Nem lenne szép dolog, hogy a kopaszsággal kicsúfold.

– Nem is teszem, de bujkál bennem valami gonoszság, nem tehetek róla.

⁵⁸ A szó jelentése: kopasz. Így csúfolták Elizeus profétát is.

- Mikor már elég közel értek, köszöntötték egymást, ahogy illik.
- Évekkel ezelőtt láttalak – mondta Ezermelek. Azóta egészen megváltoztál, ha te volnál Jona.
- Évekkel ezelőtt, de nem sok éve. Láttalak a királynál, amikor ott voltam.
- Akkor mégis te vagy Jona, Amittai fia.
- Én vagyok az, jól látod. Csak nem a király küldetésében jártok?
- De bizony abban.
- Talán bizony Jerobeámnak is kevés a négyszáz próféta, mint Achábnak?
- Kevés is, meg sok is. Nem azért keresünk, hogy jövendőlj a királynak.
- Mondjátok meg a neveteket, mert a tiédet, király szolgája, elfelejtettem! A tiedet pedig, fiatal testvérem, nem tudhatom, mert még nem láttalak, pedig úgy érzem, hogy régi ismerősök vagyunk.
- Ezermelek vagyok, a társam meg Hosea, Beéri fia. Mahanaimban lakik.
- Gyertek, üljünk a fa alá, ott árnyék van. Most csak kenyeret és vizet tudok kínálni nektek. Amit a kecske adott, azt már elfogyasztottam. Néhány kenyér még van a boton, azt tudom hozzá adni.
- Köszönjük a kínálást. Úgy adj nekünk kenyeret, hogy először mi ajándékozzuk neked. Az asszony, akinél megszálltunk feltarisznyált minket. Bizonyára ismered. Itt lakik Gátban. Fia vezetett el hozzád, de nem mert idejönni. Azt hiszi, haragszol rá. Jimra fia az. – mondta Hosea.
- Akinek az apja katona. Cipora igen derék és rendes asszony. A gyerek is az.
- Azt mondta, rosszat mondasz az apjára. Azért nem jön ide, nehogy megint olyat halljon, mert amit a látóember mond, az be is teljesedik.
- A próféta elkomorodott, szinte csak a szakállába mormogta:
- Akkor te se mondj sok rosszat Hosea!
- Én nem szeretek rosszakat mondani, és nem vagyok sem nabi, sem annak a fia.
- Négyszázan abból éltek, hogy nabik, de csak Mikajah volt az. Tömlöcbe is vetették érte. Rám is azt mondták, hogy nem érem meg a holnapot, amikor a királynál jártam. Pedig nem prófétáltam, csak azt mondtam, amit már más nabi elmondott neki. Hogy Jehu háza negyedíziglen ad királyt.
- Veszélyes mondás volt. Öreg a király, és van utóda.
- Nekem az a dolgom, hogy beszéljek, ha úgy érzem, hogy általam az Úr szól. A jövőt meg Ő határozza meg. Megmondom nektek őszintén, hogy nem szeretek nabi lenni. Láthatjátok, nem élek belőle fényűzően. Akinek nincs velem dolga, messziről elkerül. Ha a király nem kényszerít, most nem fogok hozzá menni. Elégedjen meg a négyszázzal, vagy kérdezze meg Baal négyszázötvenét! Jehu óta újra elszaporodtak. Én csak az Úrra hallgatok, akkor is, ha megfogadják a szavát, akkor is, ha nem. Ezt elhatároztam, amikor elvesztettem a hajamat, és most úgy nézek ki, mint a vének, pedig még negyven nyarat se láttam. Nem ti vagytok az elsők, akik a király képében jöttek. Voltak itt már elöttetek néhányan. A végén már elszöktem előlük. Jerobeám éppen úgy gondolkodik, mint a Gátiak. Jövendőljön a próféta jót. Ha meg csak rosszat tud mondani, akkor azt mondja az ellenségének.
- Beszélj el nekünk, mi történt a hajaddal, Jona! – kérte Hosea.
- Jó, nektek elmondom, ti meg megmondjátok a királynak, akinek már sebesedik és dagad a lába, és éppen negyedik király Jehu házából. Aki igyekszik számot vetni mindazzal, amit életében tett. Mert újra nagyra tette Izraelt, ezt mindenki látja. De nézzetek körül! Jákob fiai lakják ezt a földet? Két fővárosa és két lelke van a királynak, mint ahogy a népnek is. Ezt kellett volna mondanom azoknak, akiket hozzám küldtek. De nem mondtam. Visszaküldtem őket a faluba, hogy éjszakára hagyjanak magamra, hogy megkérdezzem az Urat. Jó, kérdezd meg a te Istenedet próféta – mondták. Mintha nekem külön jövendőmondó istenem volna, akikhez nekik semmi közük. Amíg lent heverésztek a faluban, fogtam a szamaramat,

feltettem rá mindazt, ami feltétlenül szükséges, és a patak menti úton a Kármel felé vettem az utat. Nem mentem a tenger felé. A második nap délutánján minden keresés nélkül megtaláltam Élija barlangját. Tele volt szeméttel. Fogtam egy leveles ágat, kisépertem, úgy gondoltam, kipihenem magam. Itt egy darabig nem fog keresni senki. Nem is keresett vagy két napig. Aztán, jött valaki, akinek azt mondták, újra látó lakik a barlangban. Elmondta a bajait, végiggondoltam, aztán tanácsot adtam neki, hogy mit tegyen a jövőben. Ő étellel, itallal látott el. Ebből én arra gondoltam, hogy Élija nyomán, itt jobban meg lehet élni, mint Gátban. Később más látogatott meg. Itt elhallgatott, maga elé nézett volna, ha szeme nem azt mutatta volna, hogy egyáltalán nem néz sehova. Még idejövet tört le valami leveles ágat, szórakozottan tépkedte le a leveleket, aztán a leveleket kezdte egyenként tépdetni, apró darabokra. Úgy hallgatott, mint akinek nem a nyelve, hanem a torka bénult meg. Hosea nem kérdezett volna semmit, mert úgy érezte, hogy a próféta előbb-utóbb újra megszólal. Ezermelek sokkal földön járóbb ember volt, ezért megkérdezte.

– Ki látogatott meg? Megtaláltak a király emberei?

Csak sokára válaszolt.

– Nem azok találtak meg. Nem volt még itt a nyárvégi esők ideje, hogy szélvihar, vagy eső támadjon, mint amikor a pogány népek és Izrael fiai együtt várják Baalt, hogy esővel termékenyítse meg az ő Aseráját. Jóformán még szél sem volt, mégis tudtam, hogy az Úr van itt, és a lelkével szól hozzám. Ugyanúgy, mint az előbb, most is elakadt a szava, de most nem sürgette senki a beszédet. Sokáig hallgatott, mielőtt folytatta volna.

– Nem kérdezted, Ezermelek, hogy mit mondott, de elmondom nektek. Azt mondta, hogy amit a király akar, azt ő is akarja. Jona, menj Ninivébe és prófétáld ellene. Minden nyár végén, végigfosztogatja az országokat a nagy tengerig, gonoszsága kiváltotta az én haragomat. Figyelmeztess a nagy királyt, hogy vessen véget gonoszságainak, mert vége szakad a birodalmának! Én pedig vitatkozni kezdtem az Úrral. Lásd Uram, hogy Mózeset is hiába küldted a fáraóhoz. Fel se tudta fogni, ki az az Isten, akire Mózes hivatkozott. Asszúrban pedig legalább annyi van a bálványistenekből, mint Egyiptomban. Ha Asszúr-nirári⁵⁹ nem szegeztet város falára, az csak azért eshet meg, mert bolondnak néz, és én valóban az lennék, ha megtenném. Napokig vitatkoztunk. Végül úgy döntöttem, hogy elhagyom az Úr földjét. Még a port is leverem a sarum talpáról, nehogy velem jöjjön. Felmálháztam a szamarat, átvágtam a Kármelen, le Sáron mezején keresztül egészen Filiszteaig. De, Filisztea is az Úr földje. Jáfóban láttam egy Tarziszba⁶⁰ induló hajót. Eladtam a szamarat, és kértem, hogy velük mehessek.

– Nem nagyon való izraelitának a tenger – jegyezte meg Ezermelek.

– Nem, de én jobban féltem az Urat, mint a tengert. Azt se bántam, hogy hajómunkákat végezzek végig az úton, hogy bizony az evezőket is húzni kell majd. Most utólag gondolom azt, hogy a hajósok szívessége mögött lehet, hogy rossz szándék volt. Hogy majd valahol engem is eladnak, de ezt se bántam. Csak Ninivébe ne kelljen menni. Úgy nézett ki, hogy jól mennek a dolgok. A part felől érkező szél kidagasztotta a vitorlát, a hajó magától ment a lenyugvó nap felé, két napig. Aztán forogni kezdett a szélirány, az égen meg annyi felhő volt, hogy a napot nem lehetett látni. Hiába húztuk volna az evezőket, a hullámok csak összetörték volna. Akkor megtudtam, hogy az az Isten, akiről Élija prédikált, nem csak Kánaán földjén hatalmas, hanem mindenütt, és előle nem lehet elsőzni. Lehet, hogy Jákobnak földet jelölt ki a világban, ahol lakást vehet, de azért úr ő a népek felett is. Hogyan? Azt én nem értem, de a hatalmát és a szeretetét éreztem, és érzem azóta. A hajam akkor még sűrű és fekete volt...

– Végül, voltál Tarziszban? Város az, vagy ország? – kottyantott bele Ezermelek.

⁵⁹ Asszírnia akkori királya

⁶⁰ Ókori ország az Ibériai félszigeten.

– Nem tudom, hogy melyik, de nem is érdekel. Nem voltam ott. A hajó hánykolódott még néhány napig. Én, mivel nem vagyok föníciai, lementem a hajófenékbe, hogy ne legyek a többiekkel együtt, ha méltatlan helyzetbe kerülök, és a számon keresztül ürül ki a belem, mert nem szoktam a tengert. A tengerészféle babonás. Először arra gondoltak, hogy talán Dág-ot bántotta meg valamelyikünk. Mikor ezt meghallottam, mindjárt magamra vettem a bajt, mert igaz, ami igaz, én ezzel a halfarkú bálvánnyal sokat nem törődtem. Úgy tettem, mint aki alszik, de hallottam, hogy sorsot fognak vetni, amiből majd kitalálják, hogy ki sértette meg a tenger urát. Éppen annyi pálcát tettek egy zsákocskába, ahányan vagyunk. Ezek közül az egyik rövidebb volt, mint a többi. Én húztam ki ezt az egyet. Akkor aztán már nem tagadhattam le a bűnömet. Megmondtam nekik, hogy a magam istenét, akinek a nevét kimondani sem merem, bántottam meg. Nagyobb ő minden földi, vagy tengeri istennél, mert rajta kívül másik nincs is. Ha áldozatot akarnak bemutatni, akkor engem dobjanak a tengerbe. Megtették, bár nem tudom, hogy ezzel Dág⁶¹-ot, vagy az Urat tisztelték-e meg. Azt nem tudom, hogy a hajó megmenekült-e, mert többet nem találkoztam velük, hogy megkérdezzem. Biztos voltam benne, hogy soha nem jutok el Ninivébe, még a partig se. Ha úszni tudtam volna, akkor is reménytelen lett volna. A hullámok ugyan lecsendesedtek, de part nem látszott sehol. Láttam két hatalmas halat, amik játszottak a tengerben. Amikor kiugrottak, a hasuk fehér volt. A hátuk meg fekete. A fejük tetején, egy lyukon nagyokat fújtak Hatalmas fogaik voltak, azt hittem, mindjárt felfalnak, vagy a farkukkal csapnak agyon, de egyiket se tették. Amikor már-már elmerültem volna, az orrukkal magasra feldobtak, így legalább nem fulladtam meg. Egész nap, egész éjjel ezt tették velem. Másnap, amikor reggel lett, a nap felől partot láttam, meg halászgató csónakosokat. Látták, hogy a nagy halak dobálnak. Végül ezek húztak ki a vízből, és Dor-nál kitettek a partra. Azt mondták csodát láttak, mert engem a hal megevett, és az orruk előtt köpött ki. Ez ugyan nem volt igaz, csak az, hogy attól kezdve mindössze néhány szál haj van a fejem tetején, szinte láthatatlanul, mert fehérek, pedig mondtam nektek, hogy még nem vagyok negyven éves.

– Azóta itt vagy a hegyeden? – kérdezte Ezermelek.

– Nem jöttem mindjárt ide. Két szombatnapig ápoltak a halászok Dorban. Akkor megint átjöttem a Kármelen, Élija barlangjába, hogy tisztába legyek magammal. Jöttek néhányan, hogy tanácsot kérjenek. Éppen elég időm volt gondolkodni. Rájöttem, hogy a nabi Isten olyan szolgálja, akinek nincs joga mást tenni, mint amit tőle parancsban kap. Ha nekem Ninivébe kell mennem, akkor odamegyek. Ha csak néhány nappal később jöttök, akkor már nem találtok itt. Mondjátok meg a királynak, hogy azt teszem, amit régtől fogva akar, csak éppen nem az ő parancsára. Nekem az Úr parancsol, ahogy a királyoknak is.

– Nem jöttünk hiába, Jona testvérem. Sokat tanultam tőled. Ma visszamegyünk Gátba. A szamarunkat itt hagyjuk neked. Legyen szolgálád az úton. Csak a nyeregzsákot visszük magunkkal.

Nem időztek tovább a prófétánál. Elbúcsúztak és elindultak vissza a faluba. Jona arcán nem látszott, hogy elérékenyült volna. Az látszott rajta, hogy legfeljebb napok kérdése, hogy útra kel soha nem jön vissza Izrael földjére, és ezt nem is bánja. A király emberei pedig megegyeztek abban, hogy a király akarata jobban nem is érvényesülhetett volna. Hosea érezte viszont, hogy itt ennél nagyobb dolog történt ma. Naplementére visszaértek Cipora házához. Vacsorával várta őket. Ugyanazokat ették, amit a múlt este. Hús nem került eléjük. Beria bátor fiú volt, és megkérdezte:

– Nektek is rosszat prófétált a kopasz nabi?

– Nekünk nem prófétált semmit. Neked viszont örülnöd kell. Jó ember a próféta. Elmegy Asszúrba, hogy atyádat békében hazasegítse. Én meg azt mondom neked, te fiú, hogy ez csak

⁶¹ A filiszteusok és föníciaiak halfarokkal ábrázolt tengeri istene.

akkor fog neki sikerülni, ha vele együtt te is kéred a Magasságbeli Istent, minden nap, hogy sikerüljön neki – mondta Hosea.

– Hogy tegyem én ezt meg? Dán és Bétel messze van. Jeruzsálem meg még inkább.

– Itthon is megteheted ezt. Az Úr nem csak ott lakik, ahol szentélye van, hanem mindenütt, ahol segítségül hívják.

– Gyerekek, meg asszonyok imáját is meghallgatja?

– Az övékét a legjobban.

– Akkor megtanítom az öcsémet is erre, ha majd jól tud beszélni.

Cipora kimosta a ruhákat. Meg is száradtak. Kérésükre a szomszédoktól szerzett egy másik szamarat. Ezt megvették. Ezen felül Hosea még egy negyed sékelt adott az asszonynak, amit Ezermelek fejcsóválva nyugtázott.

– Sok ez ezért a csekélységért. A törvény szerint a király embereinek ez ingyen jár. Az árat a falunak kellene állni.

– Lehet. Van ebben a faluban összesen egy negyedsékelyi pénz? Ezeknek csak adósságaik vannak. Én látom ezt is, nem csak Izrael gazdagságát.

A falut ugyanazon az ösvényen hagyták el, amin a múlt nap Jonához mentek, de most a próféta hegyét megkerülték, hogy Kinneret⁶² felé menjenek. Estig nem érték el a „tengert”, így ezen az estén a maguk kenyerét ették. Az égen és egy pálmafa lombján kívül más fedél nem volt a fejük felett. Amint reggel keletnek indultak, meglátták Kinneret tavát. Az út meredeken ereszkedett lefelé. Ahogy a nap emelkedett, sugara egyre inkább, és fárasztóan tükröződött a szemükbe, mégis örültek neki. Ekkora vizet Hosea még nem látott. Az út egészen a partig vezetett. Innen kezdve végig kertek között kanyargott. Az utat pálmák szegélyezték. Nem messze jobbra halászcsonakok ringatóztak a part mentén, hálók és zsinegek voltak a fák közé kifeszítve. A hálókat ügyes kezek javígtatták, vagy újakat kötöttek. A zsinegeken hosszan felfűzve száradtak a halak. Gyerekek szaladgáltak le s fel, pálmaágakkal csapkodva kiabáltak, hogy az éhes madarakat és a legyeket elkergessék. Ahol a halászok tevékenykedtek, orrfacsaró szag terjengett. Nem annyira a száradó halak, inkább az össze-visszadobált halbelek miatt, amit a madarak takarítottak el. A kiabáló gyerekek ujjatlan köntöseiket lehajigálva, időnként a vízbe rohangásztak.

– Egy ilyen lubickolás nekünk se ártana már. Meleg is van, meg napok óta úton vagyunk. Lassan a mi szagunk is olyan lesz, mint a halbeleké – jegyezte meg Ezermelek. – Csak az a kérdés, hogy a méltóságunk megengedi-e az ilyen komolytalanságot.

– A magam részéről úgy érzem, hogy nekem semmiféle felesleges méltóságom nincs. Ha lesz olyan hely, ahol nem kell szégyellnem a mezítelenséget, én bizony belemegyek, ha nem túl mély, mert úszni nem tudok.

Ahogy elhagyták a halásztelepet, és úgy gondolták, hogy a hallató toronyból már nem láthatják őket, találtak egy helyet, ahol a nád között keskeny csapás vezetett a nyílt vízig. A csapáson, ahol már kezdődött a víz, cölöpök voltak leverve, azokhoz fahusángok erősítve. Hosszabb kötélén ehhez kötötték a szamarat, hogy szemmel lehessen tartani. Botladozva lehetett lejutni a vízig. Valakinek a csónakkikötő helye lehetett, de most nem volt erre senki. A halászat ideje a kora hajnal, a halászok ilyenkor már az árnyékban heverésztek valahol, a maradék munkát a gyerekekre hagyva. Felső ruhájukat a lejáró végénél levetették, majd a lábukkal tapogatták, hogy milyen mély a víz. Itt csak kötésig ért, csak éppen hidegnek tűnt, a száraz vidéki embereknek, ez percek alatt megszűnt. Találtak érdes iszapot, hogy lesúrolják magukat. Mire visszaértek a szamárhoz, addigra az is térdig a vízben állt a nád között, legelte a gyenge hajtásokat és a sást. Cuppogva húzogatta ki a patáját, amikor a partra vezették a pányvánál fogva.

– Jó itt az út, én nem veszem fel a sarut.

⁶² A tó lant formájáról kapta a nevét.

– Jó gondolat – mondta Hosea.

Nem sok idő múlva előtűnt a város. Először az erődítés, később a házak.

– Mehetünk az őrséghez, vagy a levitához, de ha van fogadós, annak ki kell szolgálni bennünket. Van írásunk. A király embereit el kell látni.

– Az én övemben van némi pénz, hogy ne legyek rászorulva az alamizsnára.

– Nagy a te büszkeséged Hosea. Nem árt a népnek, ha néha teljesíti a kötelességét. Úgy érzem, ma nem csak kenyeret eszünk. Lesz itt valahol fogadó.

Igaza volt Ezermeleknek. Egy ekkora város minden odavezető útja felől fogadóval kezdődik. Ahogy az elsőhöz értek, a király segítője azt mondta, hogy majd ő intézkedik szállás és étkezés ügyében. Az utóbbinak már éppen ideje, és ha az orra nem csal, itt friss halat sütnék. Hogy mit tárgyalt a fogadóssal, azt nem közölte Hoseával. Mikor visszafelé jött, egy szolga kísérte, aki szó nélkül fogta a szamar kötőfékjét, és málhástól elvezette valahova. A kapuban a fogadós várta őket, széles mosollyal.

– Békével jöjjetek Efraim fogadójába, és legyetek otthon, amíg itt vagytok! – szíveskedett a vendéglős. Régi ismerősök vagyunk Ezermelekkel. Örülök, hogy újra látom. Neked is örvendek Hosea, mert útitársak vagytok. Hálókamrát is kaptok. Jár ez a király embereinek. Remélem, lesz időtök beszélgetésre, mert mondanivalóm van számotokra. Jó, ha Szamáriában, vagy Jezréelben az igazat is tudják, de, nem akarok rátok rontani mindjárt. Előbb pihenjete, és egyetek.

Ilyenkor még nem sokan voltak az udvaron. Estefelé érkeznek a szállóvendégek. Kereskedők, akik szeretik éjszakára a kerítés biztonságát és a katonaság közelségét. A tűzrakó hely paraszán halak sülték, hasított nádakkal kifeszítve a nyársakon, hogy össze ne tekeredjenek, egyenletesen, ropogós pirosra süljenek. A fogadós lakóépületétől kezdve pálmalomb tetejű nyitott színek kezdődtek, ezek körbefogták az udvart. Egyik oldalon az emberek számára, másik oldalon a szamaraknak berendezve. Ha tevekaraván érkezett, a tevék az udvaron kívül kaptak elhelyezést a pálmák alatt. Hogy nagy forgalma lehet a fogadónak, az a felgyülemlett trágyából nagyon jól látszott. Ez azonban nem nagyon zavart senkit, mert a szagát megszokták. A legyek azonban megszokhatatlanok. Itt pedig volt belőlük éppen elég. A vendégek számára fenntartott terület tisztán volt tartva. Az udvarnak ezen a részén néhány fügefafa nőtt. Ezek gyenge árnyékában leterített gyékényeken üldögélni és enni lehetett. Érett füge lehetett volna a fákon, ha azt a vendégek folyamatosan le nem szedték volna. Ez a vidék gazdag fügeben és a királytól jött vendégek a sült hal és a kenyér mellé ezt is kaptak. Rajtuk kívül csak egy gyékényen ettek vendégek. Miután a vendéglős jóltartotta őket, egy viszonylag hűvös kamrát mutatott nekik a lakóépületben, ahol megalhatnak. Többször kifejtette, hogy örülne, ha több napig maradnának vendégként. Látszott, hogy Ezermelekkel valami régi, közös ügyeik vannak. Nem mindent akarnak Hosea előtt megbeszélni.

– Pihenjete jól, aztán majd beszélgetünk egyet! Víz van a korszóban. Ha valamire szükségetek van, és engem nem látnátok, a szolgáló segíteni fog. Azt mondtátok, hogy a lábmosáson éppen túlestetek, mielőtt ideértetek volna. A kamra be van hintve perzsavirág porral. A bogarakkal nem sok bajotok lesz. Én adok a rendre és a tisztaságra. Azzal eltűnt, mint a kinek sürgős dolga akadt. Bizonyára úgy is volt. Ekkora fogadót még nem láttak, mióta Jezréelt elhagyták. Feltűnő volt, hogy ez teljesen kívül van a városfalon. Igaz, saját erős a kőkerítése van, erős kapuval. A bejárati kapuval szemben a tó felé is volt egy hasonlóan erős kapu. A kőkerítés egészen a vízpartig lement, az udvar viszont nem a tónál végződött, hanem előbb. Ezen a másik be, vagy kijáraton egy ligetbe lehetett lemenni. A fogadónak nem nagyon kellett félnie az éjszakai órákban a falakon kívül. Elég erős helyőrsége volt Kinneretnek, hogy a híre is távol tartsa a rablókat. Ha meg sereg jönne, az nem érkezik olyan gyorsan, hogy előle a városba ne lehetne menekülni. Jerobeám sok éve király. Azóta Izrael földjén nem volt háború. A szolga behozta a szamar málháját, és lerakta a sarokba. Hosea úgy határozott, hogy mivel fiatal még a délután és nem igazán fáradt,

naplemente előtt bejárja a várost. Elmegy a szentélybe, körülnéz, hátha itt találják meg, akit keresnek, bár efelől lettek kétségei, mikor meglátta, hogy az Úr szentélyével szemben ugyanakkora háza van Baálnak is. A város ugyan nagyon rendezett és tiszta volt, elég sok ember járt-kelt az utcákon, ahol az üzletek voltak. A kereskedők sokféle akcentussal kínálták a portékát. Ettől kezdve neki a gyomra táján kezdődött valami ellenszenv kialakulni a hellyel szemben. A város kapuján áthaladva, egy szolgálatos arám katona megszólította.

– Honnan való vagy és mi járatban?

– Messziről való.

– Azt nem hinném, mert az igaz, hogy nem vagy idevaló, de se szolgád, se szamarad, ahogy elnézlek, még poros se vagy.

– Jó szemed van katona. Igazad van, hogy nem messziről jövök, mert csak Efraim fogadójából, de oda tényleg nem a közelből. Már több napja úton vagyunk – válaszolta Hosea.

– Nem láttam, hogy karaván jött volna. Csak azt, hogy erős fiatalember vagy. Nem akarnál jó fizetésért katonának szegődni? Kapnál a királytól jó zsoldot. Még én is megtoldanám valamivel a szegődési pénzt. Efraimnál kimulathatnád magadat.

– Érdekeseket beszélsz. Talán kevesen vagytok itt a városban?

– Még nem, de ha elmennék, akkor hiányos lenne a létszám. Ha nem hozok magam helyett valakit, akkor szőkevény leszek. Ha elfognak, aligha úszom meg. Jó élet katonának lenni. Nincs kedved hozzá?

– Ha olyan jó, miért akarod abbahagyni?

– Az nem a te dolgod. Ha nem állsz be, bizony kikérdezem, hogy mi járatban vagy itt, és nem hiszem, hogy minden válaszodat elfogadom.

– Pedig nem akarok katona lenni. Ha akarsz, kikérdezhetsz, mert nem járok rosszban. Én ugyanis a király embere vagyok a társammal együtt, aki a fogadóban maradt. Aki éppen tégedet és a tisztedet is kikérdezheti, ha akarja. Néhány órával ezelőtt éppen azon gondolkodtunk, hogy nálatok szállunk meg, vagy a fogadóban. A fogadót választottuk.

– Na, én jót szólítottam meg! Bocsáss meg király embere, és eredj, amerre akarsz!

Otthagya a kapu környékét az unatkozó katonával, elindult a főutcán, ami párhuzamosan fut a tó partjával. A tópart felől nem volt fala a városnak, figyelő őr állandóan volt szolgálatban, hogy csónakokkal ne lehessen feltűnés nélkül megtámadni a várost. Mostanában erre senki nem gondolt. Ki támadhatna arám felől, amikor éppen arám katonák őrzik majdnem egész Izraelt? A két ország között barátságos a viszony már évtizedek óta, hála a hosszú életű bölcs királyoknak. Hosea elgondolta, milyen lett volna a katonaság házában szállni meg. Eddig még nem gondolkodott azon, hogy milyen lehet a katonaélet. Ezen az úton már többször megtapasztalta, hogy az emberek úgy gondolják, a szegénységből való kitörésnek legegyszerűbb módja, ha a férfiak valamelyik király zsoldjába állnak. Nem lehet könnyű élet, még békében sem. Állandóan férfitársaságban lenni, gépiesen járni a szolgálatokra, ahol békeidőben nem történik semmi. Még egy kis erőszak, ha volna... ettől a gondolattól egyenesen viszolygott. Ilyenkor meggazdagodni nem lehet. A békét kell őrizni, ez nem hoz semmi hasznot. A katona talán ezért akarna ettől a szegődéstől szabadulni. Oda menni, ahol történik valami, ami hasznot hoz. Közben odaért a Baál szentélyhez.

Neveltetésénél fogva ilyen helyre még nem tette be a lábát. Most kíváncsi volt arra, ugyan milyen lehet. Kívülről látott már ilyeneket. Nem sokban különböztek az Úr házaitól. Ez előtt is volt palmaformájú oszlopsor, mögötte erős tölgykapus, zárt épület, amiben Kánaán istene lakik. Most elindult, hogy megnézze. Csak három lépcső vezetett az oszlopsorig, az épület teljes szélességében. Délután volt, a nap erősen megvilágította a kaput, amelynek egyik szárnya nyitva volt. Zavartan lépett be, mert nem tudta, hogyan kellene viselkedni egy ilyen helyen. Ha tudta volna, akkor tudatosan nem tartotta volna be az idevonatkozó szabályokat. Ezért nem hajlongott a bejövő fény által éppen megvilágított szobor előtt. Jól megvizsgálta.

Az istenszobor nem volt akkora, mint egy ember. Talán fele, ha lehetett. Egy szakállas férfialak ült egy trónon, mintegy másfél embermagasságban, csigaalakban tekeredő kosszarvai voltak. Nyugodt tekintettel nézett maga elé, ahol mellmagasságig érő oltár volt. Négyszögletes, egy-egy könyök minden irányban. Rajta hamvadó parázs. Az oltár mellett bronzedényben tömjén volt, egy kanállal, hogy aki akar, tehessen a tűzre. A tömjéntartó mellett persely volt, az adományok számára. Szemből nézve, jobbról, fali fülkében álldogált Asera, gránátalmával a kezében, fején félholddíszítéssel. Az istennőt ábrázoló szobor kisebb volt, mint a másik. Olyan arányban, ahogy a nő általában kisebb növésű, mint a férfi. Előtte kisebb, a mennyezetről láncon lógó bronz parázstartó, eleven szénnel töltve. Most is füstölgött, az egész szentélyben Sába⁶³ tömjénjének illatát árasztva. Aki a parázsra szórta, már nem volt ott. A falakat több helyütt reliefek díszítették. Ezek szárnyas állat keveréklények voltak. Baál szobra fából volt faragva, arca és kezei, melyeket bárányokon nyugtatott, kiaranyozva. Még ültében is kihangsúlyozott volt annak hím jellege, a megfelelő helyen való domborítással és festéssel. Asera nőiességének kiemelése sem maradt el a nagyobb szobor mellett. Ez is festett volt, ugyancsak fából készült, ékszerei ezüstből vertek. Hosea jól körülnézett. Belül nem érzett semmi olyat, ami figyelmeztette volna, hogy szentélyben van. Annál inkább azt érezte, hogy nincs egyedül, valaki figyel. Mikor távozni készült, egy sötét, beláthatatlan mélységből egy fátyolba öltözött nő perdült elé. Alig volt ideje a meglepetésre. A nő megkérdezte:

– Akarod, hogy táncoljak neked?

Messziről jövő pergődob hangja hallatszott. Egy néhány pillanatig nem tudott szólni a meglepetéstől.

– Mért akarnám? Nem hiszem, hogy akarnám.

– Pedig szépen táncolok. Akárkit el tudok csábítani. Akit elcsábítottam, eddig még nem mondta, hogy megbánta volna. A felséges menyasszony örömét lelte mindig a táncban, mert megajándékozták érte.

– Én nem fogom megajándékozni sem őt, sem téged. Én izraelita vagyok. Csak a kíváncsiság hozott ide, mert ilyen szentélyben még nem voltam. A táncod szépségét nem nézhetem meg, mert házasságra készülök. Nincs két szombatja, hogy a szerződést megkötöttük Jezréelben.

– És, ennek öröme nem mentél volna a jezréeli szentélybe, megtapasztalni a házaseset előízét, hogy termékenyek legyetek?

– Nem. A jövőbelimben akarok örömet találni, nem szentnek mondott zanákban.

– Akkor eredj oda szembe, ájtatoskodj az ottani sivárságban! Egy ajtó előtt, ami a törvényeitek tekerését zárja el előletek. De, figyelmeztetek, azért a tiszteletlenségért, amit itt elkövettél, Asera és az ő hatalmas vőlegénye bosszút fog állni. Jobb, ha elmész, mielőtt hívnám a templomszolgát.

Hosea nem válaszolt. Ijedtség nem volt benne. Nyugodt önérzettel, méltósággal hagyta el a szentélyt. Miért dobogott volna gyorsabban a szíve? Ez az ország, még ha Naftali földje is, az ő hazája, ahol az Úr az Isten és senki más. Egyáltalán mit fenyegetőzik a zana⁶⁴? Az Úr szentélye felé indult, mely szemben állt az út másik oldalán. Ennek kerítése is volt, kőből, ami a szentély köré udvart alkotott. A bejárati részt nem zárta kapu. Az udvar közepén faragatlan kövekből összeállított oltár volt. A kövek mocskosak és kormosak, a naponta gyújtott tüztől és az odaöntött vértől. Érezni lehetett az égett hajú szagát, ez keveredett azzal az avas büzzel, ami az el nem égett, de a kövek közt leszivárgó faggyúból áradt. A takarítást naponta végezték ugyan, mint ahogy most is, de a kellemetlen szagot eltüntetni nem lehetett. A kerítés belső oldalán, a fallal egybeépítve, kétoldalt fedett tornác volt, ahol ugyancsak volt

⁶³ A mai Jemen területén lehetett.

⁶⁴ Itt: templomi prostituált. (Hierodula).

egy-egy tűzrakó hely, edényekkel és víztartókkal, melyekből vizet lehetett meríteni a kézmosásra. Most késő délután volt, áldozat bemutatására senki nem készült. Az oltáron túl, mintegy tíz lépéssel, emelkedett a szentély. Ennek a kapuja most be volt hajtva. Általában nem tartották kitarva. Nem volt tiltott hely a nép számára, de az igaz izraelitáknak ritkán akadt ott tennivalója. Ha volt is, a levita jelenlétében mentek be, hogy tanúi legyenek annak, amit a papi személy a nevükben tesz. Hosea figyelte, amint a szolga végzi a munkáját az oltárnál. Az meg őt figyelte és megszólította.

– Szólok az atyának, ha akarod uram.

– Akarom, szólj neki!

A szolga elsietett. Ha adakozni szándékozó került az udvarra, ez volt a dolga. Aki most jött nem látszott ágrólszakadtnak, vagy olyanak, aki minden nap megfordul itt, vagy az utcán lehet vele találkozni. Ilyenkor hasznos lehet a serénység. Hamarosan visszatért, valahonnan a szentély mögül, ahol a papnak lehetett a bejárata.

– Jön az atya – kiáltotta.

Kisvártatva feltűnt a levita. A fejét kék csíkos kendő fedte. Szakálla tekintélyt és tiszteletet parancsolt. Hosea elé ment és meghajolva köszöntötte. A tenyerét a szája elé tette.

– Shalom neked utas! Miben lehetek az Úr és a te szolgálatodra. Majdnem esteledik, szolgálid nincsenek itt, és állatot se hoztál. Ha tömjént akarsz áldozni, még megteheted. Ha fogadalmi ajándékos volna, azt leteheted odabent az illatáldozat oltár lábához, ha tiszta vagy és nem szenvedsz tisztátalan betegségben. Ha igen, nekem magamnak kell bevinnem.

– Szeretnék illatáldozatot bemutatni, ha lehet.

– Van legalább egy rézpénz nálad fiam? – érdeklődött a pap.

– Van. Mutassuk be az áldozatot!

– Gyere fiam, menjünk be a szentélybe!

Elindultak befelé. Közben a pap érdeklődött:

– Messziről jössz fiatal uram? Mert még nem láttalak sem a környékbeli, sem pedig az utasok között. Öreg vagyok már, de jól látok. Naftali szinte valamennyi felnőtt férfit látta már a szemem.

– Jó szemed van atyám. Én Efraim fia vagyok, Mahanaimból.

– Tudom, hol van. Ismertem az ottani levitát, híres törvénytudó volt az ároni papok közül. Ha nem is vagyok olyan tekintélyes, de áronita vagyok, az pedig errefelé már ritka. Sokat tanulhattál tőle. Látom, nem vagy szolgaféle. Talán még az íráshoz is értesz.

– Érték az íráshoz, Szamáriában tanultam az íróházban. A levitánkat nagyon tiszteltem és szerettem.

– Jól mondod, hogy szeretted. Hallottam, hogy megtért őseihez. Mondd csak, kit tisztelhetek benned?

– Hosea ben Beéri vagyok.

– Itt van dolgod Kinneretben, vagy átutazóban vagy?

– Akármelyiket kérdezed atya, mindkettőre igennel felelek. Dánig kell elutaznunk a király parancsára.

– Ezek szerint nem egyedül vagy. Van kíséreted is.

– Kíséretem az nincs, csak társam. Őt Ezermeleknek hívják, mert a király segítője. Ő most éppen pihen, vagy beszélget Efraimmal a fogadóban, ahol megszállunk, amíg el nem végezzük a dolgunkat, aztán továbbállunk.

– Efraimnál, azt mondtad – hümmögni kezdett a pap. – Gyere, itt is végezd el a dolgodat!

A szentély, kialakítását tekintve, némileg hasonlított a szemben lévőhöz. Középen egy talapzaton kétkönyöknyi nagyságú, megfeszített lábakkal álló bikaszobor állt két folyondárdíszítésű, gránátalmafős oszlop között. A talapzat annyira emelte meg a szobrot, hogy az embernek kissé fel kellett emelnie a fejét, ha jól meg akarta nézni. Az oszlopokon túl, a szemközti falba beépítve, a bikától magasabbra volt a szekrény. Ennek két szárnya volt,

egyenként mintegy könyöknyi, bronzlemezzel borítva, díszítésül, dombor-mintázattal egymással szemben kerubok voltak. A bika előtt a baloldalon bronz lemezzel borítva az illatáldozat oltára. A másik oldalon asztal állt, rajta néhány kovásztalan kenyér. Hosea egy darabig meredten nézte a bikát. Ezt a pap is észrevette. Amíg a szolgálta parázsot szított valahol, a pap suttogva beszélt hozzá.

– Ne nézd a bikát, ha nem tetszik! Tudom, nálatok a szekrény előtt csak a kitett kenyerek asztala van és az illatoltár. Vedd úgy, mintha itt se lenne. Nekem se tetszik, de nemcsak az Úrnak, hanem Naftalinak is papja vagyok. Áron is engedett a népnek, aki istent akart látni. Ha lehetett volna, ezek a népek szarvast tettek volna a szentélybe. A bika nem az Úr és nem a képe. Úgy tekintjük, mint lába zsámolyát. Felette van a bikának, mint ahogy Baálnak is felette van, vagyis, hogy azok a lába alatt vannak. Ha meg szekerévé teszi a felhőket, akkor kerubokra hág, mint ahogy Dávid városában, a szentek szentjében.

Még valamit látott Hosea, amitől meg egészen elképedt. A szobortalapzaton körben kampók voltak, azokon meg ezüstből és aranyból öntött dolgok csüngtek. Kisebbek, nagyobbak. Mindegyik az emberek alfelének valamely részét mutatták. Férfinak nőnek a szeméremtestét, de a még illetlenebb felét⁶⁵ is.

– Menjünk innen kifelé, atyám, ha lehet! – suttogta Hosea.

– Várjál fiam, míg a tömjén elég az oltáron. Amit látsz, azt majd odakint megbeszéljük. Itt illetlenség lenne. Látom a gondolataidat. Utána nem biztos, hogy annyira meg leszel botránkozva.

A pap három ujja közé fogott egy adag tömjént, és a parázsra szórta. Amikor a füst felszállt, imára tárta a kezeit.

Igazodjon az én imádságom a te színed elé, mint a tömjénfüst,⁶⁶

Kezeimnek fölemelése esti áldozat legyen! Hallgass meg engem,

Uram! – recitálta a pap.

Hosea remegett, mint aki fázik. Mégis, magában együtt imádkozott a levitával, hozzátéve a magáét is, ahogy illik.

– Nézd Uram, mivé lett a te néped!

Miután kijöttek a házból szeretett volna futásnak indulni. A kötelező udvariasság és némi tisztelet, amit az ősz szakállal szemben érzett, gátolta meg ebben.

– Beszéljünk meg az arany, meg ezüst alfeleket, ha akarod. Mert ezek az itteni népek legőszintébb megnyilvánulásai és legtisztább folyamódásai az Úr felé.

– Hogy érted ezt atyám?

– Akik odatették ezeket, mint fogadalmi ajándékokat, azok már csalódtak a nagy vőlegényben és az aserájában. Részt vettek a Kánaánita istenek játékaiban. Az Úrtól megkapták büntetésüket, mint a filiszteusok, amikor Ládát elrabolták. Ezeknek is megbetegedett az a testrészük, amiknek a mását fogadalmi ajándékkul oda akasztották. Ezek most szenvedésükben odafohászknak, ahova az élvezetek előtt kellett volna. Én így gondolom, fiam. Figyelmeztessen téged ez a dolog ott Efraimnál, ha látni fogod, hogy minek leszel kitéve.

– Még nem egészen értem azt, amit mondasz, bár, mintha a lelkem egy kicsit megnyugodott volna. Holnap visszajövök a társammal, hogy megbeszéljük a dolgainkat. Most béke veled. Kapuzárás előtt szeretnék visszatérni a fogadóba.

A kapuzárás miatt nem kellett aggódnia. Nem zárták be sötétedéskor. Őrség volt, de nem törődött vele, hogy ki jön kifelé. Mások is jöttek. Nők, fátyollal, vagy anélkül, láthatóan nem otthoni ruhában. Férfiak, akiken látszott, hogy nincs távoli úti céljuk. Mind egy irányban haladtak, pontosan oda, ahova Hosea, Efraim fogadjába. A kerítésen kívül tevék és

⁶⁵ V.ö. Sámuel 1.5.

⁶⁶ Zsoltár

szamarak várakoztak. Le sem voltak málházva, úgy ették az elébük tett takarmányt. A fogadón belül zene szólt. A nagy tűz körül gyékények és alacsony asztalok voltak elhelyezve, hogy a letelepedett vendégeknek kényelmes legyen. A levegőben terjengett a sült hal illata. Némelyik asztalon már ott volt, kenyérrrel és sok friss gyümölccsel együtt. Korsók is voltak, kupákkal. A tűz egyik oldalán tágasabb szabad teret hagytak. A zenészek messzebb ültek. Nem nagyon látszóttak, miután besötétedett. A telihold még nem kelt fel a tó túloldalán. Ezermelek úgy látszik, kibeszélgette magát a fogadóssal. Most egy kicsit távolabb a tűztől, heverészett a maga gyékényén és falatozott a maga kis asztaláról, ami ugyancsak bőségesen volt megterítve. Látszott az arcán, hogy iszogatót, mert igen jó kedve volt. Ha a zenészek valami ismerősebb dallamot játszottak, dúdolgatott. Hellyel kínálta Hoseát.

– Érezd jól magad te is, Efraim vendégei vagyunk!

Nem kérte magát, mert éhes volt. Amíg az evéssel volt elfoglalva, nem beszélgettek. Ezermelek láthatóan mulatott, a maga módján. Mérsékeltén, ahogy a király hivatalos emberéhez méltó. Igaz ugyan, hogy ezzel a méltósággal senki nem törődött. Akik már megkapták a vacsorájukat, kezdték magukat jól érezni. Hosea kevert magának bort. Kevés bort és sok vizet. Utána megcsodálta és fogyasztotta a sokféle friss gyümölcsöt, olyanokat, amelyeket azelőtt még nem látott. A salátafélék között is sok volt a számára ismeretlen. A kosarak, amiben felszolgálták, nem fűzfavesszőkből, hanem papirusz nádból voltak kötve. Hallotta már, hogy erre van ilyen, de még nem látta, hogy milyen. Tudta, hogy a tekercesek, amire írnak, abból készülnek, de azt hitte eddig, hogy Nof-ból⁶⁷ hozzák. Most tudta meg, hogy Dán felé haladva, ahol a Jordán zuhatagos, kisebb nagyobb tavak vannak, azokban megterem. A sokféle gyümölcs ugyancsak onnan való. Lassan megtelt a fogadó udvara. A körben futó tornácok alatt is voltak vendégek. Férfiak és nők, vegyesen. Hosea szemének ez is új volt. Ahogy megtelt a sok gyomor sült hallal és főként keveretlen borral, egyre hangosabb lett a nevetgélés, meg a zene. Mire a hold feljött, tetőfokára hágott a hangulat. A tűz másik oldalán hagyott szabad téren először táncosnők jelentek meg, hiányos felső ruházatban, és rázták a csípőjüket, forogva, fátylakat lebegtetve. A tánc szüneteiben énekesnők és vékony hangú férfiak énekeltek, többnyire egyetlen szövegű dalokat. Hosea ilyeneket nem hallott otthon, még a cselédség multságain sem. Ezermelek egyáltalán nem csodálkozott. Néha félmondatokkal csatlakozott az énekesekhez. A tornácok alól hangos röhögések hallatszóttak. A hangokból ki lehetett következtetni, hogy a nők is, igencsak részt vesznek a helytelenkedésekben. Amikor a tánc újra indult, már nem csak táncosnők, hanem vékonydongájú fiúk is rázták a csípőjüket. Az egyedül heverésző férfiak egy részének inkább ez keltette fel az érdeklődését. Ezermelek láthatólag ezekhez tartozott. Mikor látta, hogy társát megbotránkoztatja az, amit lát, elfordította fejét, és igyekezett közömbösebbé tenni az arcát. A táncosnők és a fiúk az egyedül levők előtt illegették magukat. Odajöttek a király embereinek gyékényéhez is, hogy melléjük heveredjenek. Hosea elhúzódott tőlük, csendben a kamrájuk felé igyekezett. Az ajtóban álldogált és látta, hogy a fogadó udvara lassan ürülni kezd. A viháncolások hangja egyre inkább a tó felé eső kapun túl elterülő ligetből hallatszik. Alig maradt az udvaron valaki. Efraim és néhányan a személyzetből.

– Megnézem, mi van odalent – mondta Ezermelek.

– Az asszonyod otthon mit szólna, ha látná a kíváncsiságodat?

– Asszony? Az nekem sose volt! Én még mindig legény vagyok – kiáltotta, és elindult a hátsó kapu felé. Nem sokkal utána az egyik fiú is lement.

Efraim az udvart szemlélte és fülelte a zajokat. A fogadót gyakorta látogatták a szolgálaton kívüli katonák. Azokra figyelni kellett, mert volt, hogy garázdálkodni kezdtek, és az őrségnek kellett rendet teremtenie. Tudta, hogy a rendre és a jó hírre vigyáznia kell.

– Hosea uram, te egyedül maradtál?

⁶⁷ Memphis, Egyiptomban.

– Egyedül akartam maradni! Ez nem az én világom.
 – Nem tudod, miről maradtál le. Errefelé úgy látszik, szabadabbak az emberek, mint felétek.
 – Nem féled a törvényt, Efraim?
 – Melyiket? A király törvénye nem tiltja. A haszon után adót fizetek neki. A szentélyek is megkapják, ami jár nekik. Mózes törvénye jól be van zárva a szentélyben. Engem nem zavar. Itt már új világ van.

Hosea semmit nem szólt hozzá, hanem visszament a kamrájukba. A mécs világánál kivette a kinnort a zsákjából, és hangolgatni kezdte. Mikor elkészült vele, kiment a gyékényükre, és keresztbe tett lábakkal leült. Egészen ki volt száradva a szája, ezért ivott egy korty kevert bort. Csend volt, a zenészek befejezték a dolgukat. Pengetni kezdte a húrokat.

Mert az Úr része az ő népe,⁶⁸
 Jákob kimért öröksége...
 Pusztta földön talált reá,
 Kietlen vad sivatagban.
 Körülvette, gondja volt rá,
 Óvta, mint a szeme fényét,
 Mint mikor a sas kirebbenti fészkrét,
 És fiókái fölött repdes,
 Kiterjesztett szárnyára veszi,
 Evező-tollán hordozza őket.
 Az Úr vezette egymaga,
 Nem volt vele idegen isten.
 A föld magaslatain hordozta,
 A mező termésével etette.
 Mézzel táplálta a sziklából,
 Olajjal a kősziklából.
 A tehének vaját, juhok tejét,
 bárányok kövérjével,
 a básáni kosokat és bakokat.
 A búzaliszt legjavával etetted,
 és a szőlő vérét, a színbort ittad.
 Meghízott Jesurun⁶⁹, kirúgott a hámból.
 Meghíztál, kövér, hájas lettél!– ezt nem énekelte, hanem hangosan kiáltotta –
 És elvetette Istent, alkotóját,
 Elhagyta szabadító kőszikláját.
 Idegen istenekkel ingerelték,
 Utálatosságokkal bosszantották
 Szellemeknek áldoztak, nem Istennek,
 Isteneknek, akiket nem ismertek,
 Újaknak, kik nemrég jöttek,
 Akiket az atyák még nem féltek.
 Kőszikládat, aki nemzett, elfeledted;
 Elfeledted Istent, aki világra hozott!

– Nem alkalmas idő ez a prófétálásra – szólt rá Efraim – kár elrontani ezek multságát.

⁶⁸ M. Törv. 32,15

⁶⁹ Izrael költői neve. Lehet a szó jelentésének erotikus színezete is.

– Nem prófétálok én, fogadós, csak énekelgetek. Sokan ismerik ezt a dalt nálunk. Az őszi ünnepek előtt szoktuk énekelni. Bocsáss meg nekem, Efraim gazda! Kénytelen voltam éppen ezt énekelni. Most elmegyek aludni, mert elfáradtam a mai napon.

Bement a kamrájába, lepihent a fekhelyére. A perzsa virágok pora tényleg megvédte a tolakodó rovaroktól és nyugodtan aludt egészen reggelig. Ezermelek horkolására ébredt. Nem keltette fel. Most ő ment le a hátsó kertbe. Azért, hogy a tóban tisztálkodjon le. Utálta volna azt a vizet, ami a vizeskorsókban volt kikészítve a reggeli mosdásra, mert abba a vendégek belemártották volna kezüket. Úgy érezte, hogy ez tisztátalanná tenné. A kertben szolgálók takarították a mocsokságot, ami az éjszakai események terméke volt. Kezdte érteni, amit a levita az előző nap mondott neki. Gondosan dörzsölgette a testét a homokos iszappal, úgy érezte, hogy szüksége van az élő vízzel való érintkezésre. Útitársa arra ébredt, hogy csomagol. Mindent összerak, mint aki azonnal indulni készül.

– Ha ma akartunk volna tovább indulni, előbb kellett volna kelniünk – jegyezte meg álmosan.

– Én csak innen akarok tovább menni, nem a városból. Azt hiszem, mulatozáson kívül semmit se tettünk itt – mondta Hosea. – Én ugyan jártam tegnap a városban. Még Baál szentélyét is megnéztem.

– Ne mondd el milyen, eleget láttam már olyat!

– Az Úr szentélyében a levitával találkoztam. Még nem volt időm beszélgetni vele, csak éppen néhány szót. Azt hiszem, vár ránk.

– Nekem kicsit rossz a gyomrom, de ne induljunk el evés nélkül. Azt hiszem, egy kevés kevert bor nem árthat.

– Látom, hogy neked nem. Én csak azt eszem, amit bárki más enne ilyenkor reggel. Amit Efraim ad, többet nem akarok itt semmit enni.

– Nekem, mintha azt mondta volna a fogadós, hogy igyekeztél elrontani a mulatságot. Szerencsére nem figyel rád senki, mikor énekelteél.

– A te mulatságodat nem sikerült, ez igaz. Én viszont megúsztam a macskajajt. Nem volt kedvem a király küldetésében járnom, az is igaz. De ha ezt tesszük, igyekezzünk becsülettel elvégezni a dolgunkat.

Ezermelek erőt vett magán, elment a víztartó korsókhoz, hogy vizet fröcsköljön az arcára. Kis híja volt, hogy nem látta viszont azt, amit az éjszaka megivott. Hosea utálattal vegyes sajnálkozással figyelte. Megjelent egy szolgáló a tornácon, hogy enivalót hozzon. Később Efraim jött oda. Amikor Ezermelekhez szólt, az arcán csúfondáros mosoly látszott.

– Remélem, jól töltöttétek az éjszakát. Örülök, ha így van. A király embereinek ez kijár. Nekem kifizetődő, ha meg vagytok elégedve a kiszolgálással.

– Ami tőled telt, mindent megtettél, Efraim – mondta némi éllel Hosea – a magam részéről köszönöm, de tovább nem szeretnék ezzel visszaélni.

– Te sem maradsz Ezermelek? Még lett volna mit megbeszélünk.

– Ha Hosea talál magának szállást, menjen oda. Én legkésőbb este visszajövök. Csak egy szamarunk van. Hosea, jobb, ha a málha itt marad reggelig.

– Majd meglátjuk. Most menjünk a dolgunkra!

Elindultak a városkapu felé. A király segítőjének a feje meglehetősen kóválygott az előző este utóhatásaként. Tudta, hogy a levitához mennek, mert ugyan hol kereshetnék a megfelelő embert? A szentély udvarába érve égett hajú szaga csapta meg az orrukat. A pap teljes díszében éppen befejezte az áldozati részek elégetését. Az áldozathozók a jobb oldali tornácnál készítették az áldozati lakomát. A bárány húsát gondosan darabolták, vigyázva, hogy az ízületeket pontosan eltalálják a késsel, nehogy csontot törjenek. A húsok a rézkampón lógó üstbe kerültek. Rajtuk és az áldozókon kívül csak a pap tartózkodott az udvaron. Ő a papi dísz parancsolta méltósággal vonult valahova a szentély mögé.

Tanácsstalanul toporogtak egy darabig, míg az áldozók családfője meg nem szólította őket.

– Gyertek testvérek, vegyetek részt a lakomán! A bárány ugyan nem nagy. A családommal együtt sem vagyunk sokan. A vendég külön megszenteli a lakomát.

– Még fel se forrt a főzővíz, nem tudjuk mi lesz még addig, amíg el nem készül a hús. Azért nagyon köszönjük, hogy hívtál, hogy veletek együtt dicsérjük a Magasságbelit, aki mindezt adta.

– Nem vagytok idevalóak, látom rajtatok. Ha a papot várjátok, üljetek közénk. Mindjárt jönni fog a maga részéért. Mire megforr, itt lesz.

– Tényleg őt várjuk.

– Nem látom, hogy valami jószágot hoztatok volna.

– Nem hoztunk. Tegnap mutattunk be illatáldozatot. Átutazóknak több nem kell. Az atyával kell elbeszélgetnünk.

– Vele lehet, jó ember.

Udvariasan társalogtak semmiségekről, termésről, egészségről. Környékbeli faluból érkeztek hálaadásra, miután megnyugodtak, hogy a jövő aratásig elég lesz az, amit betakarítottak. Közben megjött a levita a maga táljával és egy hosszú, kétágú bronz villával, hogy beledöfjön az üstbe. Nem turkált a lében, hogy nagydarabot vegyen ki. A tál sem volt nagy.

Az áldozathozók tálkái szarvas díszesek voltak. Egyiket Hosea a kezébe vette, és kíváncsian nézegette.

– Ilyen állatot még nem láttam élőben – jegyezte meg.

– Atyáink azt mondták, hogy nagyon régen még voltak erre is. Ősanyánk, Naftali anyja hazájában nem volt ritka. Mi úgy tudjuk Bilha Nagy-Mádiánból került Lábán házához.

Atyáink azt mondják, hogy hajdan a szarvasok után vándoroltak. Mostanában már csak a díszeken látjuk őket. Ha lenne hadi jelvényünk, azon is szarvas lenne.

Szívesen beszélt volna Naftali fia, de a levita szólította őket.

– Gyertek gyermekeim, beszéljük meg a ti dolgaitokat is. Hosea, a te nevedet már tudom. Idősebb társadét még nem.

– Ezermeleknek neveznek a király házánál, ahol élek.

– Előkelő neved van. Biztosan valakinek a fia vagy.

– Biztosan. Csak anyám arcára emlékszem. Úgy mondták nekem, hogy Moábból hoztak magukkal a király katonái. De ezt soha nem szokták a szememre vetni. A király szabad embernek tart, mióta olyan férfi lettem, mint a született izraeliták.

Megkerülve a szentélyt, a kőkerítésbe épített ajtón keresztül a levita házába jutottak. Házban csak egy asszonyt láttak, aki láthatólag nem volt a levita felesége. A tűzhelynél tevékenykedett, ahol az áldozati bárányhús majd teljesen elkészül.

– Bocsássatok meg nekem, hogy nem hívlak benneteket ebédhez! Ebből a húsból nem adhatok nektek. A törvény nem engedi, pedig szívesen megosztanám veletek. Azért nem hoztam többet, mert úgysem tudnám elfogyasztani. Házam népe pedig a szolgálón és a szolgán kívül senki sincs. Ők se laknak nálam. Amúgy meg csak lányaim vannak. Őket Naftali levitái vették feleségül.

– Az én menyasszonyom is olyan házból való, ahol fiú nem született – mondta Hosea.

– Az Úr büntetésének veszem, amit bizonyára megérdemlek. A szentélyben oktalan állat szobra van, és én megtűröm. Azért mondtam én neked tegnap, hogy felőlem szarvas is lehetne. Azt jobban meg tudnám magyarázni magamnak. Annak csak Naftalihoz lenne köze. Ezzel a borjúval magamban nem tudok mit kezdeni. Mintha Egyiptom, vagy Baál lopakodott volna be. Csak nem merem eltávolítani, mert akkor engem elzavarnának. Hova mennék öregségemben?

Ezermelek nem szólt egy szót se. Még mindig nem volt rendben a feje, meg a gyomra. Hosea a tisztelet csendjét mutatta, kezét a szája előtt tartva.

– Az is büntetés – folytatta –, hogy özvegységemre magam maradtam. Baál papjához, főként a zanához, többen járnak, mint ide. Vagyis, jobban mondva, először oda mennek, utána idejönnek sírni.

– Bocsáss meg, hogy megszakítalak, atya – szólt Hosea –, de ezt nem értem.

– Nem fiam, mert fiatal vagy, bár különös bölcsességet látok rajtad. Először odamennek. A zana nem csak táncol nekik, ezért szívesen adakoznak a férfinépek. Azután meg, ha valami falhoz, vagy fához állnak, hogy a felesleges vizüktől megszabaduljanak, bizony felszisszennek a fájdalomtól. Azonnal eszükbe jut, hogy az Úr az ilyen paráznságot tiltja. Baál meg Asera örül neki. Ezért mondtam neked, hogy a szentélyben kiaggatott arany és ezüst illetlenségek ennek a népnek a legőszintébb bűnbánati megnyilvánulásai. Az Úr bünteti a paráznságot. Én meg ebből élek. Más adományt, annyit se hoznak, hogy a szolga, meg a felesége tisztességesen megéljen belőle, pedig Naftali Galileájának majdnem fele ide kellene, hogy járjon legalább az évi hálaadásra. Ezekből a kiakasztott rondaságokból egyrészt időnként visszaadok az aranyművesnek. Ennek az árából tartom rendbe a szentélyt. Olyan nekem, mintha eb ára kerülne a szent helyre. No, de Efraim fogadója... Bár nincs kiírva rá, Astarte ligete. A zanák, férfiak és nők, ott is osztogatják az Úr büntetését, pénzért és ajándékban.

Ezermelek arca úgy kerekedett ki az aggodalmas csodálkozástól, ahogy szállt ki az agyából a másnaposság. A levita ezt azonnal észrevette. Hosea arcát is gondosan megvizsgálta, de azon nem látott ilyesmit.

– Én magam is viselem az egész csúfságot. Áronita papként Adoninak hívnak, mintha ebben az életben volna valamiféle uraság – folytatta a panaszkodást. – Jól nézzetek körül. Lesz mit jelentenetek a királynak.

– Nem egészen ez az utunk célja, de ha megkérdezi, el fogjuk mondani neki.

– Akkor hát, mi?

– Pásztorokat keresnénk azokhoz az izraelitákhoz, akik elhagyják Kánaánt és Asszúrba, vagy még messzebbre vándorolnak, főként katonának, és le fognak telepedni. Hogy el ne vesszenek.

– Arra itthon kellett volna vigyáznia. Elisa jó útra akarta téríteni Jehut. El is indult rajta, de semmit nem csinált jól. Több Baál szentély van most, mint amennyi azelőtt volt, hogy Izrael idejött volna. A leviták megromlottak. Már akárki pap lehet, ha vállalja. Látjátok, ahogy én, és a többi pap sem abból él, hogy a rábizott nép nevében az Urat dicsőítse, hanem a bűneikből. Ha egyáltalán terem még bűnbánat! Innen nem sokan mennek Asszúrba. Ez gazdag vidék, itt a tó környéke, egészen Dánig. Bár, nem az izraeliták gazdagok, hanem a kánaániták és a szidoniak. Majdnem minden az övék. Naftalit nem zavarja a szolgasága. Ha azt mondom nekik, hogy ezért kár volt kivonulni Egyiptomból, még feleselnek is. Sokan állítják, hogy Naftali soha nem volt Egyiptomban. Szarvasaikat⁷⁰ Bilha hozta Asszúron túlról.

– Idejövet egy Aduel nevű embernél megszálltunk szálltunk meg. Ő a lányát adja férjhez Rágesbe egy ott letelepedett izraelita kereskedőhöz. Lehet, azóta már el is indultak.

– Bet Asziból valók. Fiatal koromból ismerem őket. Hogy kivándoroltak, nem örülök, de annak igen, hogy a fiának itthonról hozat asszonyt. Meg akar maradni az Úr hűségében.

– Valamiért úgy érzem most, hogy ez sikerülni fog nekik – mondta Hosea.

– Ha már arra jártatok, mért nem kerestétek fel Jonát. Ő Isten embere. Erős szavú próféta, úgy mondják az emberek, félnek tőle, mert többnyire rosszat profétál.

– Onnan jövünk atya. Beszéltünk vele. Lehet, hogy már úton van Asszúr felé. Mikor ott voltunk alig pár napja, már készülődött. Azt mondta, nem a király szavára, hanem az Úr parancsára. Elmondta, hogy kapta a megbízatást, ami egyáltalán nem tetszett neki.

⁷⁰ A szarvas szkíta népek totemállata.

Elmondták a levitának Jona történetét. Szinte minden csodálkozás nélkül hallgatta végig. Csak a végén jegyezte meg:

– Ha ilyen dolgok történnek, akkor nagy és nehéz időknek nézünk elébe. Ilyesmi Elisa óta nem volt.

– Elkészült az ételed uram – jelentette a szolgáló.

– Akkor egy időre elbocsátalak benneteket. Bocsássatok meg. Ha különös okotok nincs rá, hogy templomi ételt egyetek, valahol máshol keressetek magatoknak. Egyebem most nincs.

– Nekem van különös okom, de egyébre. Ha megengeded, itt az udvarodban tölteném az éjszakát. Szerzek valami ennivalót, hogy te lehess a vendégem. Ezt nem tiltja a törvény.

– Ez ellen tényleg nem lehet kifogásom. Ha jót tehettek veletek, örömmel teszem – adta beleegyezését a pap.

– Én maradok a szárával a fogadóban – mondta szégyenkező arccal Ezermelek.

Békével köszöntek el egymástól. A szentély udvarába érve az áldozathozók éppen evéshez készültek. A családfő újra odakiáltott nekik, hogy ne kerüljék el az asztalát. Nem utasították vissza, odaültek közéjük, hogy velük együtt mártsák a kenyeret a tálba. A bárány húsa mellé sok gyümölcs került, így tényleg jutott mindenkinek mindenből elegendő, és a megszentelt étel maradéka nem került a kutyák elé. Miután ettek, elköszöntek a családtól, elhagyták a szentély területét. A város főutcájához érve a városkapu felé fordultak mindketten, hogy visszamenjenek a fogadóba. Hosea nem szándékozott maradni, csak a könnyű batyuját akarta elhozni. Társának megbeszélni valója volt a fogadóssal, és ott készült az éjszakát tölteni. Abban egyeztek meg, hogy reggel Ezermelek jön érte, úgy indulnak a Dánkapun keresztül tovább. Hosea végigjárta a város főutcáját, ahol délután is ki volt rakva az árusok portékája. Volt olyan hely, ahol frissen sült halat kínáltak, kenyérral és salátákkal. Az utcán, ahogy a nap heve csökkenni kezdett, egyre többen járkáltak. Köztük katonák, akiknek éppen semmi dolga nem volt a katonaszálláson. Az egyikben Hosea felismerte a tegnapi őrt álló arcát, az is az övét. Az próbált úgy tenni, mintha nem ismerné. Megszólította.

– Shalom, hajjal⁷¹!

– Szlom – fogadta kelletlenül a katona.

– Volna kedved kenyeret enni velem?

– Ha lenne hozzá egy kis innivaló, nem tudnám elutasítani – derült fel az arca.

– Akkor menjünk oda a halsütőhöz, és üljünk neki!

Odaültek az árus elé a gyékények egyikére. Az készségesen igyekezett hozzájuk.

– Enni akartok urak?

– Eltaláltad, válaszolt a katona.

– Ha te fizeted, Hadad, mutasd meg a pénzt!

– Ma vendég vagyok.

– Van pénzem – nyugtatta meg Hosea. – hozzál mindkettőnknek eleget és italt is.

– Sok italt, vagy keveset uram? – Mértékkal hozdad. Én nem akarok mulatni. Nekem elég a víz. A katonának hozz egy kevés bort.

Amíg az árus elkészítette az ételt, a katona arca bizakodóbb lett, és kérdezett.

– Csak nem meggondoltad magad, hogy beállsz helyettem katonának? Mert látom, hoztad a zsákokat. Én ajánlottam, ha megteszed, fizetek neked egy mulatást Efraimnál.

– Nem állok katonának. Tetszik nekem, hogy tisztességesen megmondtad, hogy mit akarsz tőlem. Igaz, nem kötünk egyességet erről, szívesen beszélgetek veled erről a dologról. Nem jó neked békében katonának lenni?

– Nem erről van szó uram. Te, meg az itteni emberek nem akarjátok tudni, hogy nincs béke, csak úgy látszik. Ne gondold, hogy holmi kisebb csetepatéktól megijedek és csak a

⁷¹ Katona

járőr szolgálatok azok, amire szegődtem. Nagyon jól tudom, hogy mit vállaltam, amikor katona lettem.

– Akkor, miért akarod abbahagyni?

– Nem akarom abbahagyni, csak éppen... – és nem akarta folytatni.

– Együnk és igyunk egy keveset, ha akarod, majd elmondod!

Ettek és ittak, főként a katona. A kevert bor bátrabbá tette a nyelvét.

– Azt mondtad, hogy nem akarod abbahagyni a katonáskodást.

– Nem. Csak éppen nem Jerobeám katonája akarok lenni.

– Talán csak nem lettél ellensége?

– Nem ment el az eszem, hogy ellensége legyek. De látok. Ha a király embere vagy, jó, ha te is látsz. Arra ugyan nem járunk, de a hadnagyhoz jönnek-mennek mindenféle emberek. A Golán felől is, ami ugyan Benhadad királysága, az én királyomé, de valami nincs arra rendben.

– Benhadad és Jerobeám jóban vannak, úgy tudja mindenki.

– Engedjék az istenek, hogy úgy maradjanak! – sóhajtott fel a katona.

– Mondjad, mi nincs rendben!

– Újfajta rablók garázdálkodnak arrafelé. Csodálnám, ha nem ütnének be Dánba is nemsokára.

– Milyen rablók lehetnének. Arámok, Izraeliták, vagy más sivatagi népek. Vannak katonák, harci szekerek, majd elfogják őket, és kiszögezik a damaszkuszi falakra.

– Mikor katona lettem, ez így volt, de mára más lett a világ. Ezek a rablók nem gyalog, számaron, vagy tevéken jönnek, hanem felülnek a lovakra, úgy száguldoznak. A lovak meg gyorsan vágtatnak. Gyalog, néhány harci szekérral, vagy öszvéren nem lehet őket megfogni. Mire a katonák odaérnek, csak üszkös romokat látnak, elvadult kutyákat és halottakat.

– Karavánokat fosztogatnak?

– Bizony azt is. Éppen onnan tudjuk. Egy kifosztott karavánból életben maradt egy-két hajcsár, azok mondták el, hogy néztek ki ezek a rablók. Nem a mi nyelvjárásainkat beszéltek. Az egyik azt mondta, Asszúriak voltak, a másik inkább Bábelinek véli őket.

– A királyaink majd rendbe szedik a pusztákat.

– Ha tudják uralom. Ha az ő katonái is lovon száguldanának. Azt még nem is mondtam, hogy nyilakkal nem lehet elérni őket. Az övéké jobb, mint a miénk. Legalább kétszer olyan messzire repül.

– Akkor, te haza akarsz menni, ha jól értem.

– Haza uralom, a családomhoz. Az én királyom rosszul teszi, ha a férfiakat Izraelbe engedi katonáskodni.

– Bizony igazad lehet. Lassan senki nem a hazáját védi, hanem idegen fejedelmek szolgálatában rabol. Arám Izraelben, az itteniek meg Asszúrban próbálnak véres szerencsét. Jó ember vagy te, Hadad, még ha katonaként néha elereszted is magad. De a királyodhoz és a hazádhoz nem lett hűtlen a szíved. Fogyassz el mindent, amit a pénzemért az árus hoz. Én most elmegyek, mert dolgom van a levitánál. Az Úr legyen veled.

– Veled is uralom. Kérd meg az atyát, hogy könyörögjön Arámért és értem is, az ő Istenénél.

Hosea kifizette az árust. Kérte, hogy küldjön át a levitához legalább egy napra való ennivalót. Hátára kanyarította a zsákját, és elindult az Úr szentélye felé, az udvaron keresztül. Senkit nem látott, csak a félig nyitott szentélykaput. Odaindult. Mielőtt belépett volna, letette a terhét. A levita bent volt. Az oltár és a frigszekrény között látta meg, hogy ott imádkozik a kövezetre borulva. Nem zavarta meg. Igyekezett a lelkét olyan állapotba hozni, hogy együtt érezzen az imádságban az idősödő pappal, bármi az, amiért fohászkodik. Ő maga is leborult csendben az oltár oldalán, hogy az aranyozott tulkot ne lássa. Miután az ájtatosságot befejezték, mindketten felálltak.

– Visszajöttél fiam?
 – Ahogy ígértem. Szóltam a halsütőnek, hogy küldjön át ennivalót.
 – Jó ember vagy Hosea. Legyen részéről ez az esti áldozat. Vége van lassan a napnak, tegyünk tömjént a parázsra. Betöltötte a szentélyt a tömjén illata és a zsoltár hangja, pedig csak ketten voltak.

A szolgáló felszolgált a vacsorát, amit Hosea hozatott, aztán hazament. A kaput Adoni reteszelt el, kizárva az egész külvilágot. A tornácon üldögéltek, ahol falikarról csüngő cserépmécses világított.

– Ha visszaérsz Hosea a királyhoz, mindent mondj el, amit megtapasztaltál! Azt is, hogy áll az Úr ügye az ő országában. Láthatod, hogy rosszul. Én már elég öreg vagyok ahhoz, hogy ne féljek semmitől. Hamarosan megtérek az őseimhez. Ebben nem sok jelentősége van néhány hónapnak. Ti alkalmas prófétát kerestek Bételtől Dánig. Biztos vagyok abban, hogy ez a király meg fogja találni az ország prófétáját, te pedig önmagadat.

– Nem egészen értem a szavaidat.

– Pedig érthetőek. A magunk esze szerint keresünk, de Isten akaratának megfelelően találunk. A király emberi gondolkodásnak megfelelően volt okos, amikor útnak indított téged. De tudnia kellene, hogy a két Izraelnek csak egy uralkodója van.

– Dávid fiára gondolsz?

– Nem rá. Magára az Úrra. Csak ő lehet itt király. Akit felkennek a próféták, vagy a papok, azok csak helytartók. Jók is lehetnek, meg rosszak is. Pásztorok Isten népe mellett. A nyáj Istené. Ezt nem szabadna elfelejteni a királynak. Ezt a népet a Magasságbeli Egyetlen választotta ki, de nem az érdemeiért, hanem saját tetszése szerint. Ha ezt a Horebnél elfogadtuk, Szikemnél megerősítettük, akkor nekünk nincs jogunk válogatni az istenekben. Ha az Úr, aki féltékeny szeretettel vigyáz ránk, türelme végéhez ér, és azt mondja, ez a nép már nem az enyém, akkor ez a nép szétszéd, olyan lesz, mint a többi sivatagi tekergő, aki néhány birkáját terelgeti a pusztá és a lakott helyek között. Ha éhes lesz, lopni és rabolni fog. Ha fiait elfogják és agyonverik, a népek örvendezni fognak. Az Úrnak nem lesz nehéz új népet kiszemelni magának a nemzetek közül. Van elég belőlük, hogy hűségest találjon. Egyébként, a többi nép is az ő személyes tulajdona. Semmi nincs, ami ne az övé lenne.

– Szeretem hallgatni, amit mondasz, pedig szomorú dolgokat képzelek közben. Tegnap megszólított egy katona. Arra akart rábeszélni, hogy váltsam ki a szolgálatból. Mielőtt idejöttem volna, meghívtam a halsütőhöz egy kis falatozásra és beszélgetésre. Azt mondta, haza akar menni. A hazájában kellene neki katonáskodni. Beszélt titokzatos rablókról, akik lóháton száguldoznak, és rabolnak, akik utolérhetetlenek a gyorsaságuk miatt. Ezek északról és kelet felől jönnek, és arra távoznak.

– Asszúrból régebben jöttek sarcoló katonák, szinte évente. Aztán, ha megszerezték, amit akartak, elvonultak. Azok erős csapatokban jöttek és mentek. Csak háborúval lehetett őket megállítani. Hallottam valamit én is, ezekről az újakról. Mikor nekem elmondták, hogy száguldoznak a lovakon, és nem esnek le róluk, olyan hihetetlennek tűnt, mint a Gát-héferi próféta esete azokkal a halakkal.

Csendes éjszaka ígérkezett. A sakálok üvöltözése csak messziről hallatszott, amire néhány kutya válaszolt. A levita háza köré épített kökerítésre felfutó növény becsukta zöld tányérszerű kelyheit a kék szőrszerű szirmokkal, csak erős illatát hagyta kívül. Az idős pap beszélt arról, hogy néha járnak erre Jáván⁷² fiai. Azok ugyancsak látták a lovasokat, állították, hogy az emberek össze vannak nőve a lóval, azért nem esnek le róla. Nincs külön lábuk, hanem az emberek deréktól lefelé lóban folytatódnak. Gonoszok, és ha embert látnak, arra messziről nyilaznak. Abban megegyeztek mind a ketten, hogy ez csak mese lehet. Az ilyen görög félek, akik kereskedés közben többet hazudnak, mint akármelyik izraelita, ebben sem

⁷² Görögök

mondanak igazat. Egyébként is, mi végre lennének? Fület esznek, vagy kenyeret? Egyáltalán, ki az, aki kiszolgálja őket. Ilyen testtel, ami feltétlen tisztátalan is, még tüzet se lehet rakni. Ez már csak szócséplő beszélgetés volt, mindketten tudták, hogy sok értelme nincs. Másnap reggelre azonban kiderült, hogy mégis van. Mire aludni tértek volna, hangos kiáltások hallatszottak a főtca felől. Arám és héber vezényszavakat lehetett hallani.

– Gyere fiam, reteszeljük el a szentély udvarának kapuját is! Nem szeretem ezeket a zajokat. Ha szerencsénk van, reggelre megtudjuk, mi ez.

Miután bereteszelték a kapukat, újra visszatértek a tornác alá, és hallgatták, hogy lesz-e valami új történés. De csak azt lehetett hallani, hogy a környező házak ajtaját támasztgatják be, belülről. Aztán az izgalmak ellenére elnyomta őket az álom. A levita nem ment be a kamrájába. Azt mondta, hogy ő nem fél semmitől, csak a szentélyért aggódik. Hozzátette, hogy azt meg egyáltalán nem ártana kirabolni. Ha az aranyozott bikát elvinnék, neki bizony nem hiányozna. Ha meg Isten lelke ott lakozik, abban semmiféle pusztai rabló nem tehet kárt. Reggel megtudták, hogy a görögök hazudtak ugyan, de nem mindenben. Mivel napkelte után sem hallatszott jajveszékelés sehonnan, kinyitották a kapukat, ahogy szokásos, odamentek a katonák házához, ahol már sokan voltak. Összevissza hangoskodtak, mire kijött a tiszt és szólt hozzájuk.

– Elmondom emberek, hogy mi történt, aztán menjen mindenki a dolgára! A tegnapi járőr, amelyik a Golan felé vezető utat járta, látott négy lovat, aminek a hátán fegyveresek ültek. Időben elbújtak előlük, így azok vesztükre, olyan közel értek, hogy meg lehetett őket figyelni. Az egyik katona nyíllal rájuk lőtt, az egyiket halálra sebezte. A többi megfordult és elmenekült. A sebesült katona leesett a lóról. Az egyik bátor legény elfogta a lovat is. Hogy kik voltak, nem tudtuk megkérdezni, mert a sebesült nem beszélt, és kis idő után elvérzett. Az biztos, hogy a lóval nem volt összenőve, mert volt lába, a lónak meg feje. Akárki megnézheti, mert itt van kikötve a szamarak közé. A ruhája szerint nem arám, vagy ammonita. Mind a négyen egyforma ruhában voltak. A fejükön kúpos borsapka. A ruháját itt láthatjátok. A fegyvereket a másik háromnak sikerült összeszednie, mielőtt elmenekültek. Amikor a holttestet szemügyre vettük, kiderült, hogy izraelita, mert úgy volt körülmetélve. Nézzetek meg mindent, és menjetek a dolgokra!

Az összecsődült emberek nézegették a kiterített véres ruhákat. Hozzájuk nyúlni nem lehetett, mert a katonák nem engedték. Egy asszony az övesatról megjegyezte:

– Szarvast formáz. Vagy rabolta valahol, vagy Naftali fia volt. Mi lett az emberrel?

– Mi lett volna? Raktunk rá egy halom követ. Csak nem képzeled, hogy siratóasszonyokat hívunk hozzá!

Ezermelek odament a tömeghez, itt találkoztak. Kipihenten vezette a felmálházott szamarat. Elújságolta, hogy Efraim milyen bőségesen ellátta őket az útra, akár a világ végéig elég lenne. Megjegyezte, hogy ilyen bizonytalan időkben nem volna tanácsos odáig elmenni. Visszamentek a levita házába. A szolgáló már ott volt, és elkészítette az enivalót, ami tegnap estéről maradt. A király segítője nem akart csatlakozni hozzájuk, azt mondta, ő már túl van rajta, és indulna, mert a Hácór felé portyázó járőr már kivonult.

– Nem bánom, hogy nem ül ide – jegyezte meg a pap – valamiért csak úgy tudok ránézni, mint tisztátalanra. Nem éppen azért, mert tegnap másnapos volt. Ahogy ránéztem kifüzdöttnek látszott. Efraim fogadójában sokan válnak tisztátalanná. Ezen a segítőn, ha ránézek, azt látom, mintha a király éjjeli edényét cipelné valami félreeső helyre. Nem akarom kikérdezni, de a segítő címet ezzel érdemelhette ki.

Mielőtt elindultak volna, megáldotta őket a szentély előtt, felajánlotta Hoseának vendégszeretetét, ha erre találnának visszajönni. A tó partján futó úton indultak el a felső Jordán felé. A negyedik óra táján érték el. Az út itt északra fordult, hamarosan kaptatóssá vált. Még vagy egy órán át learatott árpaföldek voltak az út bal oldalán. Mire a szőlőket és a gyümölcsösöket elérték, addigra a kaptató meredekké vált. A folyó vize, eddig csendesen

folyt, most zúgni kezdett a kövek között. Az út sűrű erdő között folytatódott. A fák alja olyan növényekkel volt tele, amit Hosea a Jabbók mentén csak a források szurdokaiban látott. Sűrű páfrányok és mohák. A zúgó víz bepárasította a meredek völgyet. Késő délutánra a völgy egyre tágult, végül olyan széles lett, hogy elfért benne egy tó, a partja közelében sűrűn nőtt a papirusz nád. A víz felől éktelen madárlárma hallatszott. A vízben hosszú lábú, idétlen csőrű, rózsaszínű madarak tömege gázolta a vizet, miközben a fejük a vizet érte. Ilyeneket egyikük se látott még ezelőtt. A part mentén haladva egyre többször csapkodták magukat a szúnyogok miatt. Sok patakocska zuhant alá a meredek hegyoldalakon. Ahol erdő, vagy liget nem volt, mindenütt gyümölcsös kertek látszottak. Tornyok, ahol a gazdák őrizték a szőlőt. Itt a fürtök hatalmasra nőttek, néhol terebintekre futva mutogatták nagy bogyójú termésüket. Ezermelek lelkendezett, amikor körbetekintett, bár a szúnyogok igencsak röpködtek az arca előtt.

– Nem itt volt valaha Éden? Olyan ez. Az Úr ezt ígérhette Ábrahámnak és utódainak, örökül. Boldog és megelégedett nép lakhatja!

– Igazad lehet, ha csak a sok szúnyog nem zavarja őket.

– Ez egy igazi kert, itt a víz soha el nem fogy! Lankás hegyoldalak vannak, ahol minden gyümölcs megterem! Akarunk mi egyáltalán tovább menni?

– Én ide se akartam. Szép hely, az biztos. Tényleg olyan, mint az Éden lehetett, a folyókkal. Úgy látom, megvan mind a négy.⁷³

Ahol az út Hácór felé leágazott, egy emelkedőre kellett felmenni. Onnan valóban több folyóág látszott. Közöttük dús növényzetű szigetek. A Jordán zúgással folyt, bele a sekély, kissé zavaros vizű tóba. Az úton elég sokan jártak. Jól megnézték a két utazót. Kevesebben köszöntötték őket, mint a Jordán alsóbb szakaszánál. Ezek a boldog vidéken lakó emberek nem voltak túl barátságosak. Ahogy a kertek kőből kirakott kerítései mellett haladtak, Ezermeleknek eszébe jutott, hogy ezen a napon már aligha érnek Dánba. Valami éjszakai szállás után kellene nézni. A kőrakás-fallal körülvett kerteket nézegette, ezek között keresett volna kedvére valót, ahol legalább egy csőszkunyhó lenne, gazdával, lehetőleg érett fügével, datolyapálmával. A gyomra is sürgette, hogy pihenőhelyet találjanak. Közben az út egyre feljebb emelkedett, a szamár egyre többet botladozott. Az úton sokan jöttek szembe, lefelé. Nők is, a férfiakkal. Mintha a viseletük ünnepi lett volna. Köszöntek nekik. A válaszok néha kelletlenek voltak. Rajtuk nagyon jól látszott, hogy idegenek ezen a tájon. Mintha az nem tetszett volna nekik, hogy egyáltalán erre járnak. Egy szurdok mellett haladtak. Itt egy nagy szakállú idős férfi ácsorgott az út mellett, kezében hosszú, feje fölé magasodó, göcsörtös botot tartott, arra támaszkodott, és bámulta az elhaladókat. A lefelé menők, amikor elhaladtak mellette, igyekeztek más felé nézni, hogy az idős, koszlott ruházatú embernek ne kelljen köszönni. Hosea és útítársa felfelé haladt. Illendően köszöntötték a nazír⁷⁴kinézetű ácsorgót, az visszaköszönt nekik:

– Béke nektek is, idegenek! Talán eltévedtetek, hogy mindenki szembe jön veletek?

– Valóban idegenek vagyunk errefelé. Te vagy az első, aki megkérdez minket – elegyedett szóba vele Hosea. – Kora reggel óta úton vagyunk, de ekkora jövés-menést eddig nem láttunk.

– Csak nem Jehudából jöttök, vándorok?

– Nem. Jezréelből indultunk. Én Efraimita vagyok. A társam ki fia, azt ő tudja – válaszolta Hosea. – Ha eltévedtünk, megmondanád, hogy hova megyünk? Mert lassan ránk esteledik, valahol meg kellene pihennünk. Egyébként, Dánba igyekeznénk.

– Ha tovább mentek, nem nagyon fogtok pihenőhelyet találni. Ma este aligha fog valaki szóba állni veletek. Nekem van egy sziklaodúm, ott megpihenhettek. Van egy kis forrás is, hogy igyatok, és a lábatok meg tudjátok mosni. Ennivalótok lesz, ha hoztatok magatokkal.

⁷³ Az Éden folyói: Pison, Gichon, Eufrátesz, Tigris. Gen. 2.12.

⁷⁴ Istennek szentelt ember az Ószövetségben. (Katolikus lexikon)

Van itt a szurdokban egy keskeny ösvény, ahol nincsenek túskebokrok, ott szépen el lehet jutni az otthonhoz.

Ezermeleknek nem látszott öröm az arcán a meghívás miatt, pedig lehetett volna rosszabb is. Eddigi útjuk során aludtak már fa alatt, sziklaodúban még nem. Hosea ennél illetudóbb volt, és eldöntötte a mai este dolgát.

– Köszönjük, testvér. Látjuk szegénységedet, a jó lelkedet is. Vendégeid leszünk. Legyél te is a mi vendégünk. Remélem, legalább egy fa van az otthonod mellett, hogy a szamarat hozzákössük. Oroszlán, vagy medve nem fogja megenni? Mert csak ez az egy van.

Elindultak mind a hárman a csapáson. Százat se léptek, a szurdok kiszélesedett. Bár meredek sziklák kerítették, fa tényleg nőtt itt. Galagonya volt, nagy tüskös lombbal, de volt akkora törzse, hogy a szamarat hozzá lehetett kötni. A vendéglátó sziklaodúja pedig volt akkora, hogy mind a hárman elfértek benne. Az alja földdel volt feltöltve annyira, hogy a kiálló köveket eltakarja, és egyenes legyen a felülete ahhoz, hogy feküdni lehessen rajta. A sziklabarlangon kívül volt valami tócsa, aminek a vize tisztának látszott. Egy kőmélyedés volt ez, ami egyik végén túlcsordult, de csak éppen, mert a forrás, amiből a víz előtört, nem volt bővizű, különösen ilyenkor nyár vége felé.

– Most töltsétek meg a tömlőket, amíg tiszta a víz! Ami még benne van, azt öntsétek ebbe a másik mélyedésbe, hogy a szamar ott igyon! A kutat kétszer kimerhetitek, míg a tömlő megtelik. Aztán, ahol a szamar ivott, ott majd megmosakodhattok.

– Jól berendezkedtél ezen a kietlen helyen, testvér – dicsérte meg a vendéglátót Hosea.

– Ha letelepedtetek, majd megmondjátok, hogy kik vagytok. – Én már most megmondom. Hosea, Beéri fia a nevem. Ezermelekkel vagyunk társak, aki maga sem tudja, kinek a fia, vagy testvére. Háborúban szerezte a király, még gyerekként, valahol Kirját-Moáb körül. Ott nőtt fel mellette, és mindenki szabad embernek tartja.

– Engem Ayal-nabiak szólítanak az itteniek. Kivéve a mai napot, mert ma nem szólt hozzám senki.

– Pedig sokan elmentek előtted az úton – állapította meg Ezermelek.

– Sokan. Ilyenkor sokan járnak erre. Nem nagyon szeretik, ha megnézem őket. Nem jó járatban mászkálnak – Ayal⁷⁵ arca itt elkomorult. – De erősödjetek meg! Reggelig ráérünk beszélgetni.

Megtisztálgodtak azon a módon, ahogy a nabi javasolta. A barlangocska földjére terített pálmalevél szőnyegen ették a kenyeret, amihez sajt került. A házigazda gazdagságából meg az ivóvíz. Miután ettek, a vendéglátó meggyújtotta a sziklaüreg falának egyik kiszögelléséről lecsüngő cserépmécsést. Meglehetősen gyenge fénye volt. A bent ülők hatalmas árnyékokat vetettek a falra. A király segítőtje kellenetlenül feszengett. Nem tudni, azért-e, mert a nabit nem annyira prófétának, mint inkább bolondnak nézte, vagy saját, testi okból. Hosea másként gondolkodott. Őt próféta keresni küldték. Ha egyet találni vélt, azt meg kell vizsgálni, bármilyen furcsa szerzet. A próféták már csak ilyenek. Amíg hallgattak, magukban hálát adtak ki–ki a maga istenének a mai napért. A kenyérért és a vízért. Ayal-nabi törte meg a szótlanságot. Önmagához illően és meghökkentően.

– Ti prófétát kerestek. Jól tudom, ugye?

– A hírünk úgy látszik, előttünk jár. Mondta ezt neked valaki, vagy magadtól tudod? – kérdezte Ezermelek, csodálkozva.

– Megkérdeztem az én istenemet. Azt üzente nekem már egy holdfordulóval előbb, hogy az itteni nagy ünnepen látogatóim jönnek, várjam őket a szurdok bejáratánál, az út szélén, illendően.

⁷⁵ A szó jelentése: szarvas

– Akkor te hamarabb tudtad meg, hogy erre jövünk, mint mi magunk, mert még nem telt el egy egész holdforduló azóta, hogy a király útnak indított minket. Szerintem, még Jerobeám se tudta, hogy bennünket útnak fog indítani – mondta Hosea.

– Aki viszont engem elétek küldött, tudott róla. Különben én honnan tudtam volna? Az ünnep ma kezdődött és egész éjszaka tartani fog. Az áldozatot már bemutatták, az asszonyok bele is borzadtak. Most mennek a folyók közti ligetekbe, hogy a borzalmat örömmé váltsák.

A nabi arca újra elborult.

– Te nem voltál az ünnepen, Ayal? – kérdezte Hosea.

– Nem! Évekkel ezelőtt voltam, hogy megnézzem. Azóta nem, és soha többet nem megyek. Ezek áldozatként gyalázatot követnek el. Szerencsére nem túl gyakran. Ha akarjátok, reggel korán megmutatom nektek Naftalinak azt a magaslati helyét, ahol ez a nép imádság helyett gonoszságot követ el.

– De hiszen, ez a nép a te néped! A te istened az ő istenük, másként nem élhetnél köztük. – próbált ellent vetni Hosea.

– Ezek nem népem nekem! Szívem mélyéből utálom mai tettüket. Ezért nem gyújtottam esti tüzet, pedig lett volna éppen elég száraz galagonyaág.

– Furcsákat beszélsz nekünk, nem nagyon értjük. Száraz galagonyaág, meg esti tűz... Ezek mindennapi dolgok. Te pedig teszel hozzá valami titokzatosságot. Ettől vagy próféta? Nem vagy olyan, mint Jona akivel néhány napja beszélgettünk. Benne nem volt semmi titokzatosság, amikor beszélt. Ha csak nem a története a halakkal.

– Hallottam Jonáról. Igaz prófétája az ő istenének. Nagy híre van erre is.

Hosea nem akarta, hogy vita alakuljon ki közte és Ayal között Istenről. Akarta viszont tudni, hogy miféle isten szolgálja. Miféle isten az, akinek segítségével jól lát a jövőben, és milyen ünnep az, ami megbotránkozottatta. Ezért látszólag semleges irányba tolta a beszélgetés irányát.

– Rólad beszéljünk, próféta! Mit akartál mondani nekünk azokról a galagonyaágakról, meg az esti tüzről, amit ma nem gyújtottál meg. Odakint láttam, hogy van tűzrakó helyed. Rőzse és fa van odakészítve. Mi meg idebent olajat égetünk a mécsesben. Nem hiszem, hogy dűskálsz benne. Egyébként is, szokatlan szaga van a füstjének – mondta Hosea.

– Én tudom, miért – szólt bele Ezermelek. – Az Arnon patakon túl vannak helyek, ahol a földből előbukkan valami olajszerű folyadék, ami igen könnyen meggyullad. A helyén fekete ragacs marad. Azzal meg égetett agyagtéglákat lehet összeragasztani.

– Igazatok van, nem bogyóból sajtolt olajjal világítok. Ebben a mécsesben nafta⁷⁶ van. Kicsit öreg nafta. Azért ilyen nyugodt a lángja. A frissen előtört hirtelen lobban. Ahol ilyen naftaforrások fakadnak, ott az is előfordul, hogy semmi sincs, mégis a homok, vagy egy sziklarepedés ég. Mikor Mádiában jártam, láttam ilyeneket. Ott tanultam meg, hogy Isten ezekben a lángokban benne van. Az ilyen titokzatos öröklángok szentélyeknek számítanak, és papok szolgálnak mellette.

– Miket tanulunk ezen az úton! Naftali földjén naft-tal világítanak. Hallunk olyan istenről, aki tüzekben lakik! – csodálkozott Hosea.

– Te izraelita vagy, Efraim fia. Látom rajtad, hogy ugyan még sötét fekete a szakállad, de jó tanítói voltok, tudnod kell szent tüzekről.

– Csak az áldozati oltárok szent tüzeiről tudok, ahol az Úrnak áldoznak...

– És többnyire beszennyezik a tüzet – folytatta Ayal a gondolatot – azt a tüzet, amiben Isten, te úgy mondd, az Úr, megnyilatkozik. Nekem ezek a szent tüzek mondják meg a jövőt.

– Beszélj erről nekem, tűz prófétája, hogy tanulhassak!

⁷⁶ Nyers kőolaj. Több keleti (iráni) nyelven

Ezermelek kezdett nem odafigyelni a beszélgetésre. Helyette inkább kiment a sziklaüregből, hogy a szükségét végezze. Az esti csendben hallatszott, hogy ez a dolog nem ment minden nehézség nélkül, mert közben hangosan szisszent fel. Ezt viszont a bennülők úgy gondolták, nem nagyon illene észrevenni. Mikor visszatért az üregbe, a nabi megkérdezte:

– Nem felejtettél el tisztálkodni?

– Nem – felelt kelletlenül.

– A tűzről fogok nektek beszélni, izraeliták. Amiről hallottatok, mégsem tudtok semmit. Mózes megtapasztalta. A legtisztább, koromtalan lánggal égő tűzből szólt hozzá Él Eljon. Ilyen tüzet csak kiválasztottak láthatnak. Ő az volt. Az apósa mádiániták papja volt, a tűzben megszólaló Isten papja, aki ilyet még nem látott, de tudta, hogy van. Tudta, hogy aki ilyet megtapasztal, felette áll tekintélyben a legnagyobb tekintélyű papnak is. Mózes felesége pedig mádiánita volt. Dán és Naftali levita papjai anyai részről mádiániták, mint én, és még sokan mások. Úgy tudjuk, Naftali anyja mádiánita volt.

– Érdekes dolgokat hallok tőled. Azért érdekes, mert tanítóimtól tudok rólok, de ők a tűzről nem sokat beszéltek. Ahogy így mondod, elgondolkodom rajta. Mózes a táblákat tűzben kapta. Mánoah⁷⁷ áldozatát különös tűz emésztette meg, amit senki nem gyújtott, amiben az Úr anygala felszállt. – emlékezett Hosea a tanításokról. – Ezek mind nagyon régen történtek

– Azt mondod, régen. Szavaidban kételkedést hallok. Gondolj Gedeonra⁷⁸, vele is megtörtént ugyanaz. Elég régen történt. De Élija áldozatára már dédapánk is emlékeznek.

– Akkor azt mondd meg látóember, hogy tanítóink ezekről miért nem beszéltek nekünk?

– Mert nem kell nekik erről beszélni. A tűz látói kiválasztottak. Isten megnyilatkozhat tűz által, vagy tűz nélkül, ezerféleképpen. Megnyilatkozik a kőtáblákban, igaz módon, ahogy ti tudjátok.

– Beszélj még a tüzekben lakó istenedről!

– Csak azt tudom, amit Ekbatanában a bölcsektől, akiket ott mágoroknak, vagy mágyiknak hívnak, hallhattam. Nem minden tűzben nyilvánul meg egyformán. Leginkább ott szól egyértelműen a kiválasztotthoz, ahol a tüzet nem emberi kéz gyújtja. A szigeteken vannak hegyek, amik füstölnek, belőlük tűzfolyó ered. Ezek Isten haragjának megnyilvánulásai. Vannak hegyek, amik csak füstölögnek. Felhő füstjéből van turbán rajtuk, ahonnan az erő, a beszéd és a dicsőség mennydörögve ugyan, de elviselhetően szól az emberekhez. Egész Kánaán ilyen helyeken keresi isteneit, a szót nem érti, csak akit az, Aki Létezik, kiválaszt. A sokaság mindenfélét kitalál. Nem kiválasztott papjai pedig azt állítják, hogy az istenek az ő tulajdonaik, bár ők csak szolgák. Az emberek ezt elhiszik. Adományokat visznek és kérik: „Szólj értünk a te istenedhez!” Vagy: „Kérdezd meg a te istenedet!”. Ezek pedig szólnak azok nevében, akik nincsenek. Láttam Mádiában olyan tüzet, amelyeket nem rakott meg senki. Nem táplál senki. Nem rombolók, nem remeg meg körülöttük a föld. Csak világítanak. Leülhetsz a közelükben. Miközben nézed, az Isten, aki Van, szól hozzád az értelmetlen keresztül, bölcsességgel lát el.

– Szólj már valamit a galagonyáról is! – Türelmetlenkedett Hosea.

– Igen, a galagonya. Rágondoltam a Magasztosra és elfelejtkeztem az egyszerűről, az érthetőről. Mert van nagyszerűbb a senki által nem gyújtott, de lobogó tűznél is. Ha nem szólnának róla a bölcsek, talán észre se veszed, pedig minden nap a legtisztább tüzet láthatod, csak az égre nézz fel!

– Felnézek és látom a Napot nappal és mindenféle világító állatokat éjszaka. Tudom, sokan isteneknek tartják őket, pedig ezt Mózes szigorúan tiltja – vetette közbe Hosea.

⁷⁷ Bírák 13.14

⁷⁸ Izrael nemzeti hőse a bírák korában. Maga is bíra.

– Jól teszi, ha tiltja, mert nem istenek. Isten csak egy lehet, több nem. A napból nem szavakkal szól hozzád, de fel tudod ismerni: adtam neked éltető forrást abban a tűzgömbben, ami naponta elhalad a fejed felett. Az éjszakai világító állatokban pedig a kiszámítható rendet mutatja meg neked. Vannak elhívottak, akik ezeket a jeleket megértik. Közöttük vannak igazak. Ők mindenki hasznára kihirdetik, amit tudnak. Vannak, akik saját tulajdonuknak tekintik, és haszonért árulják a hiszékeny embereknek. Én is ezt teszem – tette hozzá szomorúan –, ha meg akarok élni. Minden fecsegő prófétálásnál érzem, és tudom, hogy a lélek, ami az én számon szólni akar, belül reked, beteggé teszi a gyomromat. Szólnom kellene az igazságról, de nem merek...

– Akkor végre beszélj a galagonyáról, az tudom, nem fog ártani a belsőnek!

– Azt teszem, Hosea. Tudom, hogy neked beszélnem kell. Nézd, a társad horkol! Jól teszi. Ő a nép, aki azt se tudja, kinek a gyermeke, honnan jön, és mivé lesz, aki bajt szerez magának, ha néha kirúghat a hámból... a galagonya... Raktál már tüzet vele?

– Hogyne raktam volna. A legjobb tüzet adja. Csak az a sok tövis ne volna rajta!

– Mi tudjuk, hogy Mózesnek az a tüze galagonya volt. Mózes lelkében kérdezett, az Élő Isten pedig ebben a tűzben válaszolt neki. Ha a papok az oltáron tüzet gyújtanak, szeretik a galagonyát. A földből, vagy faragatlan kövekből készült oltárokon erős, szép tűzzel ég. Ha a pap az áldozati kövér részeket ráteszi, lángja nem lohad le, hanem az ég felé száll. Ha tiszta, szabályos áldozatot mutatnak be, az áhítatot gerjeszt a körülállókban, hirdeti Isten és az emberek közti megbékélést. Azt kell neked mondanom, fiam, hogy az áldozati tűz meggyújtása nem más, mint kérdés. Ember által szentelt tűz, amire válaszolni lehet, ahogy választ kapott Ábel. Ábrahám is kérdezett volna a tűzzel. Ez az, amit magam sem értek egészen. Ugy gondolom, a tűz nagyon fontos, az áldozati szándék tisztasága még inkább. Az Élő Isten megtiltotta, hogy a szent tüzet az ember bűnnel beszennyezze. Azt válaszolta, hogy az emberáldozat iszonyatos bűn. A galagonyabokorra felakadt kost viszont elfogadta. Azt is megmondta, hogy csak azt áldozhatod nekem, amit én magam adok.

– Akkor, mi van Jifta⁷⁹ áldozatával? – kérdezte Hosea.

– Azért megbüntette Izraelt, és bünteti a mai napig. Ez a mai ünnep is! – tette hozzá indulattal.

– A galagonyával van kapcsolatban?

– Azzal is, meg a vassal, amivel az oltár köveit tisztátalanná teszik⁸⁰. Még egy kevés idő és a szemeddel fogod látni. Talán nem a vas teszi tisztátalanná az oltárt, hanem a vésőt markoló szándékának istentelensége. De itt az ideje, hogy induljunk.

– Most? Az éjszaka közepén? Hova – kérdezte csodálkozva Hosea.

– Nézzük meg, mi maradt az ünnep helyén. Mire virrad, odaérünk.

– Ezermelek?

– Aludjon! Ha felébred, és itt látja a szamarat, tudni fogja, hogy nem mentünk világgá.

Összeszedték magukat, és elindultak az ösvényen. A Hold adott annyi világosságot, hogy orra ne bukjanak, és a túskebokrokat kikerüljék. A szurdok bejáratánál elfordultak jobbra, arra, amerre tegnap továbbhaladtak volna. Ez az út elég széles volt, hogy biztosan járjanak a meredek kaptatón. Egy helyütt az út elágazott.

– Ha majd Dánba mentek, itt menjetek egyenesen tovább. Most letérünk. Elég meredek út ez. A magaslatához vezet.

Hosea szótlanul és gépiesen követte a nabit. Mire felértek a magaslatra Istár éppen megjelent a keleti látóhatár szélén.

⁷⁹ Izrael nemzeti hőse, maga is bíra.

– Az ünneplők most ébrednek a folyóközben. A papjuk énekkel ébresztgeti őket, hogy üdvözöljék az örök vőlegény örök menyasszonyát – mondta Ayal-nabi. – mindjárt felkel a Nap is. Megláthatod, hogy milyen ünnep volt ez a tegnapi.

Ahogy szürkült, előtűnt a magaslati oltár körvonala. Ez nem faragatlan kövekből, vagy földből épült. Ahogy a nap első sugara megvilágította, jól lehetett látni, hogy ez két emelvény. Az egyikre hat lépcsőfok vezetett. A tetején mindössze kétlépésnyi, kőkorlással kerített, karzat volt. Éppen háta felől és egy magasságban egy szobornak kialakított építménnyel. A szobor egy ülő alakot formázott. Keletnek nézett, üreges szemével. A feje két oldalán kosszarvak voltak kifaragva. Ez a szobor karos trónszéken ült. Az oltár emelvény felőli hátoldalán több nyílás volt. Az alsó nyíláson hamu potyogott ki.

– Jól nézd meg ezt a faragott képet! Először a földről, aztán az emelvényről, Hosea testvérem!

Hosea engedelmesen megszemlélt mindent. Az emelvényről látta, hogy a fejnek nincs teteje. Ott két könyök átmérőjű, kör alakú kormos lyuk feketéllett.

– Most mondd el Ayal-nabi, amit a galagonyával kapcsolatban el akartál mondani!

– Ebben a szoborban tegnap tüzet raktak galagonya husángokból. Akkor volt ez a tűz, hogy egy talentum ezüst, vagy réz könnyen megolvadt volna benne. Nézd meg az alsó tűznyílásokat! Bronz fedelek vannak mellettük. Mikor a tűz legjobban lángolt, a segédek a fedeleket nyílások elé tették. Annyira fedték be a azokat, hogy a beáramló levegő, búgó hangot adjon. Ekkor a pap bal karján a hároméves, elsőszülött fiúval az emelvényre ment. A kisfiú megbabonázva nézte a fejtetőn kilobogó lángokat. A pap kiáltott: Mindannyian hallottátok, hogy Baál szólt hozzátok! Kegyesen fogadja az áldozatot. A gyermeknek kiáltásra sem volt ideje, amikor a pap a tűzbe hajította.

– Ez lenne a tűzön való átvezetés?! – kérdezte kiáltva Hosea.

– Ez! Itt van ez a bot, kotord meg a hamut!

Hosea engedelmesen húzta ki a hamut a bot kampós végével. Apró, szenes csontdarabok kerültek elő és egy fél alsó állkapocs, benne zápfogacskával.

– Tisztátalan lettem, halottat érintettem – suttogta maga elé Hosea.

– Nem te lettél tisztátalan, hanem azok, akik akkor itt, ennek a borzalomnak helyeslői és szemtanúi voltak. Meg a tűz!

– Honnan lopták a gyereket?

– Nem lopták. Ezt egy hácori ifjú családfő adományozta Baálnak, abból az alkalomból, hogy elsőszülött fiát az anyja elválasztotta. Mert ugye, az elsőszülött akár ember, akár állat, ha hímnemű, Istené!

– Izraelben így lenne, ha a leviták nem lennének. Az Úr őket választotta váltságul az elsőszülöttek helyett – mondta Hosea a gyerekkorban megtanult leckét.

– Egy isten, akiért beszennyezik a tüzet, maga is tisztátalan.

– Izrael Istenének nincsenek kosszarvai, és Ábrahám óta megtiltotta az emberáldozatot. Engem is elborzaszt. Ha ilyet láttak Mózes kémei, joggal mondták, hogy ez a föld elemészti lakóit. Menjünk innen Ayal-nabi! Nézd meg, hogy tisztátalan lettem. Sebek nőttek a szájam körül, egy pillanat alatt – vette észre ijedten Hosea.

– Ez nem olyan tisztátalanság, mint amilyen Ezermeleket sújtja. Ez azt mutatja, hogy te ellenállsz a feléd közelítő tisztátalanságnak – vigasztalta a próféta – jegyezd meg, hogy a tűzben lakó isten ezt a bűnt nem hagyja megtorlatlanul! Átkozottak lesznek azok az életek, amelyek az éjjel fogantak a vizek közti ligetekben, ahova a tegnap hajnali ünneplők mentek paráználkodni.

Visszamentek a próféta sziklazugához, ahol Ezermelek türelmetlenül várta őket, felmálházott számmal, mint akit csak azért találtak itt a visszaérkezők, mert nem késtek néhány percet.

– Te meg hova sietsz, királyi segítő? Talán már ettél is, nincs túl korán? – kérdezte némi ironikus éllel a próféta.

– Nem voltatok itt. Nem szóltatok, hogy elmentek. Tényleg úgy éreztem, hogy sietős lett az utunk.

– Csak a te utad lett sietős – mondta Ayal–nabi, miközben kutatóan nézett a szemébe, amit Ezermelek nem állt. Elfordította a fejét, nem szólt semmit.

– Nem nagyon vagyok éhes én sem. Szedjük le a szamarat! Nem illene, hogy a vendéglátót éhen hagyjuk. Dánig már hosszabban nem akarok pihenni – szinte utasított Hosea. Ezermelek meg engedelmeskedett.

Megerősítették magukat azzal, amit hoztak. A tiszta medencében összegyűlt annyi víz, hogy igyanak és a tömlőt, megtöltésük.

– Te nabi vagy Ayal. Mégis azt gondolom, hogy nem téged keresünk. Nem te vagy az, aki tanítod, és gondját viseled azoknak, akik Asszúrba, vagy azon túl, Ekbatanába vándorolnak ebből az országból, ahol a föld elemészi az embereket. Kétségtelen, hogy előttem próféta maradsz, de nem Ábrahám, Izsák, Jákob és Mózes Istenének prófétája. Bocsáss meg nekem, hogy ezt mondom, nem tisztelet nélkül! Nekünk, izraelitáknak csak egy Istenünk van. Csak egy... Te érted, hogy mit akarok mondani.

– Nem megyek a lézengő izraelitákkal se Asszúrba, se az ősi Mádiába. Előttük fogok menni, de nem miattuk. Jól mondtad Hosea, hogy nektek csak egy istenetek van, mert az összes többi népnek is csak egy istene van, sőt, az egész világnak csak Egyetlen Istene van. Minden nép keresi. Ennek a népnek igaz prófétái már közel voltak hozzá. Élija és Elisa is. Most is vannak jó prófétái a te Uradnak. Keresd, és meg fogod találni őket, mint ahogy önmagadat is. Ennek a népnek egy része szintén meg fogja találni Istenét, aki megmenti őket, de nem ezen a földön. Most menjetek békével utatokra! Béke veletek!

– És a te lelkeddel, rabbi –, tisztelte meg Hosea. Társa csak hajlongott, mikor útra keltek.

A magaslati oltárhoz vezető elágazásnál kezdve az út lejtőssé vált. Röviddel utána jobbra, újabb útelágazás következett. Itt tanakodni kezdtek, hogy merre menjenek tovább. Az elágazó út völgy felé vezetett. Egy kisebb ligetes rész felett látni lehetett, hogy odalent falu van. Az onnan jövő hangokból ugyancsak lehetett következtetni erre. Ádáz férfiszitkozódás zaja hallatszott, majd az útkanyarulatban feltűnt egy sebesen futó férfi, köntös nélkül, ágyékkötőben, turbánkendővel a fején, lihegve. Kíváncsian nézték, és megvárták, hogy megkérdezzék az út felől.

– Hova igyekszel ilyen buzgón, testvér? – kérdezte Ezermelek.

– El innen, de nagyon gyorsan! – válaszolta. – Ha volna egy korty vizetek, és adnátok, nagyon megköszönném.

Látszott rajta, hogy nem véletlen van hiányos öltözékben. A testén és a fején friss zúzódások voltak.

– Igyál – kínálta a tömlőt Ezermelek – téged aztán, alaposan helyben hagytak!

– Nem hagytak, mert elfutottam. Ha maradok, agyonvernek.

– Csak nem tettél valami gonoszat? – kérdezte Hosea.

– Ezek ellen nem lehet gonoszat tenni. Ezek itt mindenestől gonoszak! Ti idegenek vagytok erre, nem tudhatjátok.

– Csak nem azt mondd, hogy az atyafiságod akart megkövezni? Nagyon megharagudhattak rád – folytatta a kérdést Hosea.

– Ezek, meg. De én is rájuk, mióta visszajöttem középük.

– Mondd jó ember, minek szólítsunk, ha kérdezni akarunk tőled valamit.

– Ahitobnak – válaszolta, és folytatta a falu népének szidását.

– Mielőtt ideérnének a földijeid, és befejeznék a kövezést, megmondanád, hogy melyik úton menjünk Dánba – szakította meg a szidalomáradatot Hosea.

– Csak arra egyenesen, amerre az út megy. Nekem is arra kell mennem. Arra lehet kimenni erről az átkozott helyről.

Folytatták az utat. Nemsokára visszajutottak a folyók völgyébe. Lassan Ahitob kifogyott a szidalomból, meg lehetett kérdezni, hogy milyen nézeteltérése volt a falujabeliekkel.

– Ahitob, ha már velünk tartasz, elmondhatnád, hogy miért kényszerülsz arra, hogy felsőruha és tarisznya nélkül fuss el a faludból. Csak nem valami mezei erőszakot tettél, valami fehérréppel? – tudakozódott Hosea.

– No, azt nem. Nem vagyok én olyan. Ligetekbe nem járok. Ünnepnapokon se, még ha mindenki odamegy is. Tegnap sem voltam ott velük.

– Pedig nem lehetett volna rossz – szólt bele Ezermelek.

Hosea Ezermelekre nézett, amitől annak eszébe jutott, hogy milyen érzés lett mostanában fal mellé állni. Ettől aztán megkomolyodott.

– Mielőtt hazajöttem volna Bethukkába, hajóztam a szidoniakkal. Látjátok, jó erőben vagyok. Tudtam húzni az evezőt, ha nem fúj a szél. A jávániak szigeteit jártuk. Kicsit megtanultam a beszédüket. Mondhatom, nem volt könnyű, de egész jól megértettem az ünnepeiket. Igen sok istenük van. A fontosabbakat megjegyeztem. Vannak olyanok, akiket itt Kánaánban is ismerünk. Tudjátok, amikor a hajósnak semmi dolga valamelyik kikötőben, csak a lábát lógatja a paron, meghall egyet s mást. Eszébe jut az embernek egy csomó dolog, amit életében hallott. Ezeknek a jávániaknak mindenre van valami példájuk. Itt a környéken szokott tanyázni egy prófétaféle ember, akinek a neve Ayal.

– Ismerjük – szólt közbe Hosea. – Az éjszakát a barlangjában töltöttük. Szeret a túzról beszélni.

– Éppen ezt akartam én is mondani. Hallottam tőle mindenféle tüzekekről. Olyanról, ami a víz alatt ég, és világít. Nem akartam elhinni, de ő bizonygatta, hogy van olyan, bár még nem látta. Ahogy egyszer éjszaka üldögélek a tengerparton egy holdvilág nélküli éjszakán, látom ám, hogy hol itt, hol ott villan fel valami fény a vízben, a sziklák között. A szigetlakók azt mondták, hogy a Pelágia⁸¹. Olyan istenféle. Jó, ha tiszteljük. Azt is mondták, hogy a fények a vizekben születnek. Mindenki láthatja, hogy a Nap, a Hold, a csillagok vízből kelnek fel. Ezen jót nevettem, mert ezek felkelnek a földből is. Azokat a világítókat nem kell kitalálni. Azokat saját szememmel láttam.

– Valami halásznak sikerült már kifogni? – kérdezte Ezermelek.

– Dehogy sikerült. Ez megfoghatatlan. Csak a fényét lehet látni. Fogta meg már valaki a villámot, Azt se lehet. Az is a vízben születik, csak a felső vizekben, bár ezek a jávániak azt mondják, hogy Zeusz, vagy Zebul az, aki a földre hajigálja. Ő lehet a legfőbb istenük, bár ez sem biztos. Gondoljátok csak meg, Kánaán legfőbb istenét hívják hasonló néven Baál Zebulnak⁸²-nak. Hívják aztán Él-nek, Adonájnak, de van egy kimondhatatlan neve is.

– Össze-vissza beszélsz te itt mindenfélét. Összekevered, ami van itt, és máshol. Adonájt Baállal kevered. Izrael Magasságbelijét valami idegen istennel! – háborodott fel Hosea. – Egyáltalán izraelita vagy?

– Naftalita vagyok. De, gondold csak meg. Van ezeknek a jávánitáknak egy Adonisz⁸³ nevű főistenük, akinek az arája valamelyik sziget mellett a tenger habjából lépett a partra. Vannak, akik azt mondják, hogy Pelágia az anyja, vagy éppen az apja, én nem tudom. Nem mindent értettem, amit mondtak. Nem tudok elég jól az ő nyelvükön. Egyet viszont értettem, hogy Adoní, vagy Adonisz szerelme minden tisztátalanságtól mentes. Nincs a történetükben sem berek, sem egyéb dolog. Ebből a tisztaságból kell születnie a tiszta életnek. Ezt próbáltam elmagyarázni ezeknek a nehézfejű parasztnak, de ők csak ragaszkodtak a maguk esztelenségéhez.

⁸¹ Világító medúza

⁸² Legyek ura (gazdája). Lehet alatta Zeuszt is érteni.

⁸³ Adonisz hasonló hangzású az Adonáj-jal. Ezért lehet, hogy szemita eredetű.

– Ezért akartak agyonverni? Mondtad ezzel nekik, hogy ők tisztátalanok? – csodálkozott. Hosea.

– Ha nem is ezzel a szóval, de mondtam. Mikor azt kezdtem magyarázni nekik, hogy majdnem mindegy, milyen néven nevezik az istenüket, mert ahány nyelv, annyi féleképpen lehet megnevezni. De legalább becsületes szándékkal kellene áldozatot bemutatni. Ha már a legszentebbet, embert áldoznak, legalább a szívük szándéka tiszta volna. Ebben a tegnapi áldozatban is...

– Itt tegnap emberáldozat volt? – kérdezte tágra nyílt szemekkel Ezermelek. – Olyanról már hallottam, de még nem láttam. Borzasztó lehet...

– Az. Még úgy is, ahogy az arám katonák teszik a tavaszi ünnepükön. Maguk közül választják ki a legkülönbet, akire ráolvassák az összes bűneiket, és azt ölik meg. De tegnap egy ártatlan gyereket vezettek át a tűzön vagyis, belehajították, amikor a dobok szóltak. Egy három éves fiút!

Hosea komor arccal hallgatott. A keze görcsösen markolta a szamar kötőfékének szarát. Aztán a karja hirtelen görcsbe rándult. A szamar ijedtében felordított, és párosával kezdte emelgetni a mellső lábait. Ketten nyugtatgatták, mire abbahagyta.

– Úgy tudom, egy hácori gazdaember elsőszülöttje, akit az anyja mostanában választott el a csecstől. Hogy tehet ilyet egy apa!? – ordította elkékült arccal Hosea. Csak most tört ki belőle az éjszakai borzalom, amit megértett.

– Egy apa, azt mondd, fiatal uram. Csakhogy ezek mind tudták, velem együtt, hogy ez a gyerek csak az anyjának első szülötte. Ez a gyerek egy tegnapihoz hasonló ünnepen a berekben fogant, nem lehet tudni, a sok férfi közül melyiktől. Amikor ezt én kimondtam, kiabálni kezdtek, hogy az ilyen gyerek is elsőszülött. Ha fiú, akkor a Baálé, ha a földi apja úgy akarja. Ha leány, akkor Astartéé. Szentélybeli zana lehet, ha a család úgy akarja. Ezután kezdték a köveket felkapkodni, mert érezték, hogy ki fogom mondani azt, amit ők soha nem mertek. Az ilyen áldozatokban nagy szent, ájtatos arccal a férj tűzbe hajíttatja a pappal a más fattyát. A nép is felveszi a szent ájtat pofáját, mert elég sűrűn előfordul az ilyesmi. Aztán koppant a fejemen valami. A szent apa vágott hozzám egy rögöt. Szerencsém, hogy nem kő volt, mert most ott feküdnék lent a falu utcáján. Gondolhatjátok, hogy a nyakamba kellett szednem a lábam ezután. Korán reggel még nem futottam ekkorát.

– Ugyanolyan zavaros a te eszed is Achitob, mit a földijeidé – jegyezte meg Hosea. – Neked mindegy milyen néven nevezik az Istent. Nekik mindegy, milyen ürüggyel fajtalanokdnak. A következményeket pedig még nagyobb bűnnel akarják eltüntetni. Mindenkinek tudni kellene Mózes parancsait, és azokat betartani. Egyértelműek. Ne ölj, ne paráználkodj! Legalább, ártatlant ne ölj. Az a gyerek abban, hogy a világon van, ártatlan. Hogy a világra jött, abban az anyja és az egész itteni nép bűnös! Te is, Achitob! Mert egy gyerek tűzön való átvezetését, ahogy itt ájtatoskodva nevezik, önmagában nem helytelenítet, hanem a szándék aljasságát vágta a fejükhöz.

Közben egy óriási szikomorfához értek. Akkora volt, hogy az útnak el kellett kanyarodnia miatta. Achitob vizsgálgatni kezdte a vadfügéket, hogy ehető találgon köztük. Magasan járt már a nap, őt pedig még a reggeli étkezés előtt ugratták meg a falujából.

– Igazad lehet, fiatal uram, a nevedet nem tudom. De nekem most nagyobb igazságom van. Az üres gyomor, itt a gazdátlan fa alatt.

– Hosea a nevem, ha tudni akarod.

– Szép név, ami azt illeti. Akár johudai is lehetnél vele. Akinek ilyen neve van, az nem próbálja megnevezni az Urat. Igaz? Ezeket a fügéket körülmetélhette⁸⁴ volna valaki, hogy ehetők lennének! Kénytelen leszek ilyennel beérni. Ha ti akarnátok megkövezni, elég, ha ezeket vagdossátok a fejemhez.

⁸⁴ A vadfügét (szikomor) érés előtt be kell vagdosni, hogy fogyasztható legyen.

– A magadfajta földönfutó jó, ha ilyen gyümölcsökkel beéri. Én nem akarlak megkövezni. Te nem gonosz vagy, hanem egy zavart fejű világcsavargó. Ha akarsz, egyél velünk kenyeret. Ennek a nagy fának az árnyéka éppen alkalmas egy kis pihenésre.

Mielőtt enni kezdtek volna, lementek a patakhoz, hogy megtisztálkodhassanak. Sietve futott a patak vize a kövekkel teli mederben abba az irányba, ahonnan jöttek. Jól esett kezüket és a lábukat a vízben megmártani, és egy nagyot inni a friss, élővízből, aminek semmiféle tömlő íze nem volt. Ezermelek eltűnt valamerre a part menti bozótban, hogy ha nehezen is de elvégezze a dolgát, és lehűtse a Kinneretben élvezett örömök emlékeit. Jobb, ha azt mások nem látják. A szamár a szikomorfa egyik ágához volt kötve. Ezermelek és Achitob a földtől kezdődő elágazások között üldögélt. Ették a kenyeret. Hosea ugyanannak a fának az árnyékában, de egy kicsit távolabb telepedett le és szomorkodva gondolt a gyermekáldozatra, amit nem látott ugyan közvetlenül, mégis úgy élt meg, mintha maga is érezte volna az égő hús szagát, látta volna a hirtelen felszálló fekete füstöt, és hallotta volna a körülálló Baál papjának felkiáltásait. Mintha most ott ülne valahol, testtelenül, értetlenül és végtelenül szomorúan, mint a gyermekét vesztett apa. Egy helybeli ember jött az úton, üres kosarakkal megrakott szamarat vezetve. Talán a szőlejébe igyekezett, mert fügeérés ideje volt. Ezen a vadfügefán nem volt érett termés, pedig Achitob a maga nincstelenségében megbecsülte volna, de hiába keresgélt. A szamaras ember, köszönés helyett megszólította őket.

– Ez szent fa! Nem kellene a szamarat hozzákötni. Itt szoktuk tisztelni a völgy urát.

– Egy-két metszett szikomort adhatott volna a kenyér mellé, amit ezek a jó emberek adtak – replikázott Achitob.

– Enni se szoktak erről a fáról. Mondtam, hogy szent. Te meg itt félig meztelenül mászkálsz az ágak között. Nem Achitob vagy, akit elzavartak a falujából? Hallottam rólad ma reggel. Elég istentelennek látszol. Bizonyára te vagy az. Megérdemelhetted.

Egyikük sem válaszolt, csak a földet nézték. A szamarat kelleetlenül odébb kötötték egy túskebokorhoz. A helybeli ember hajlongott a szikomorfa felé, sűrűn bocsánatot kérve az utasok tiszteletlensége miatt. Amikor Hosea a kinnorját kezdte pengetni. Azt gondolta, hogy a helyi istenség dicsérete következik, de olyat hallott, amit erre nem szoktak énekelni.

– Az egyedül élő Istené a föld és a mi betölti⁸⁵

A földkerekség és minden lakója.

Ő alapozta a tengerekre,

És megerősítette a vizek fölött.

Ki mehet föl az Úr hegyére?

Ki állhat az ő szent helyén?

Akinek a keze tiszta és ártatlan és hozzá hú a szíve,

akinek az esze nem csaláson jár,

Aki nem esküszik hamisan.

Az Egyedüli az ilyet áldja meg,

Istenétől, gyámolától megkapja jutalmát.

Ez lesz a sorsa a népnek, amely őt keresi,

Amely a te arcodat keresi, Jákob Istene.

Emeljétek föl fejeteket, kapuk,

Hadd vonuljon be a dicsőség királya!

Ki a dicsőség királya?

Isten, a hatalmas és erős.

Aki a harcban verhetetlen.

Emeljétek föl fejeteket, kapuk,

⁸⁵ Zsoltár

Ósi kapuszárnyak táruljatok,
Hadd vonuljon be a dicsőség királya!
Ki ez a dicsőség királya?
Izrael Istene a dicsőség királya.

Hosea éneklés alatt, igen messzire, déli irányba nézett. Nem biztos, hogy arra fordította az arcát, mégis. A messzeség egyre közelebb jött hozzá. A helyi szikomorfa szomszédságába egy egész ligetnyi került. A ligetben egy középkorú férfi dolgozott. Kezében késsel. A vadfügéket metélte körül, az éretteket pedig a kosarakba szedte. A most énekelt zsoltár visszhangzott onnan, de nem mindig azokkal a szavakkal, ahogy Hosea mondta. A visszhang kimondta Izrael Istenének kimondhatatlan nevét. A helyi ember végighallgatta az éneklést. Szamara vezeték szárát zavartan, kissé megilletődve tekergette föl-le, a keze fején. Hosea szemén látszott, hogy ő most messze jár. Két útitársa látszólag az evéssel volt elfoglalva. Fejükben az éneklés szövege dolgozott, de nem minden fért oda be. Ahogy a helyi emberébe se. Ő egy idő után kérdezett.

– Ha próféta vagy, melyik isten nevében beszélsz?

Hosea, mintha nem is hallotta volna a kérdést. Nem válaszolt.

– Furcsa ember vagy te, idegen. Nem hordasz szürke szőrruhát. Úgy énekelsz, mint a próféták, csak nem teszel közben semmiféle esztelenséget. Éneklés közben nem habzik a szád, és szelíd hangon szólsz. Talán Él prófétája vagy, az Öreg Istené, akiről már hallottam valamit. Régebben ugyanitt járt valaki, aki Él-ről, vagy Elim-ről beszélt. Nem bántottuk, mert azt is hirdette, hogy ennek az istennek népes háza van, a hatalmát pedig szétszította, gyermekei között, földek és népek szerint. Ezért aztán, lehet ennek a helynek a Baálja és Astarotja, mint ahogy van is.

Hosea erre sem válaszolt. Újra pengetni kezdte a húrokat. Már hárman figyelték, mi fog következni. Csak dallammal kísért mondatfoszlányokat hallhattak.

– Mert Elim nagy Isten,
Az összes isteneknél dicsőbb király...
A föld mélységei az ő kezében vannak,
És övé a hegyek minden csúcsa...
Negyven évig utálatomra volt ez a nemzedék,
Azt mondtam, ez a nép tévelygőszívű,
Nem ismerték meg utaimat...

Az ének végleg elcsendesedett. A kinnor visszakerült a szamár hátára.

– Gyere uram, egyél te is, hiszen a tiédet esszük – hívta Achitob.

– Nem kell. Iszom a patakból. Igyatok ti is. Laisban akarok lenni minél előbb. Főként azt akarom, hogy más dolgom legyen.

Ezermelek az út elején azt hitte, hogy mint a király bennfentese, ő itt a vezető, Kinneret óta viszont egyre kisebb lett, és alávetette magát Hosea akaratának. Achitob morfondírozott magában:

– Még tengerre sem szálltam, máris új dolgokat tudtam meg az istenekről. Naftali népe azért van, hogy idegen népek hajóin tévelyegjen a világban, hazajöve pedig szétszórja ezt a tévelygést.

– Neked rokonaid vannak Laisban, Achitob. Fogsz tőlük felsőruhát kapni, hogy eljuss Szidonba. Tengerre szállhatsz, hogy tovább tévelyegj. Ha sok év után visszajössz, találsz magadnak földet, amit elfoglalj. Akkor ehhez a szikomorfához már nem jönnek, hogy baált tiszteljenek, legfeljebb te, a farkasok, meg az oroszlánok.

Achitob nem csodálkozott azon, amit hallott. Tisztában volt vele, hogy bekövetkező jövendölést hallott, pedig nem minden szavát értette. Az út a folyó mentén haladt. A távolban rövidesen feltűnt a Hermon. A délután vége felé a városkapuhoz értek. Az úton alig beszéltek valamit. Mindenki a maga gondolataival volt elfoglalva.

Dániel

A városkapunál a forgalom megsűrűsödött. A közelben utak találkoztak. A közeli falvakban lakók hazafelé igyekeztek, a távolból érkezők pedig igyekeztek szállást találni. Híre járt, hogy sok a rabló mostanában, és nem akartak a falakon kívül maradni. Achitob szabadkozott.

– Megbocsássatok, hogy nem hívlak benneteket az itteni rokonaimhoz, de lehet, hogy ki fognak hajítani.

– Mondtam már neked barátom, hogy megkapsz mindent, amire szükséged van – biztatta Hosea – menj, az Úr legyen veled! Nekünk is fog fedelet adni.

Elváltak, és elindultak a legszélesebb utcán. Dán szentélye a város közepén volt, ahol a kapuk felől érkező utcák találkoztak. A közelben voltak szálláshelyek. Igaz csak gyalogos, vagy egyszamaras utasoknak. Ezermelek természetesnek vette, hogy maga keressen kettejük számára megfelelőt. Útitársát saját lelke a szentély felé irányította. A szolga az oltár tüzét ápolta az esti illatáldozatra készülve. Hosea nézelődött a szentélyben. A bikára volt elsősorban kíváncsi. A szentély csarnokának majdnem a közepén volt, kocka alakú faragottkő emelvényen, hogy a szolgálatot végző pap a kézi tömjénezővel körül járhassa. A kapuval szembeni falon Mózes tábláinak másolata, a parancsolatokkal. A táblák két oldalán két folyondár-mintásra faragott, aranyozott cédrus oszlop. Oszlopfőként gránátalma faragás. Az illatáldozat oltára a bika előtt és mellette, attól jobbra volt, olyan távolságban, hogy a körüljárást ne akadályozza. A kitett kenyerek asztala vele szimmetriában, balra, rajta a tizenkét kenyérral. Két mécstartó volt a szentélyben a gránátalmás oszlopok két oldalán. Mind a kettőn hét olajmécses égett, megvilágítva a szentélyt az alkonyatban. Mikor odakint a nap éppen a látóhatár alá hanyatlott, a főpap jelent meg, éneklő leviták kíséretében. A főpap teljes díszbe öltözött, mellén hordva Izrael tizenkét törzsének drágaköveit. Hosea a csarnok homályos sarkába húzódva figyelte az esti illatáldozat szertartását. Főpapot még nem látott, ezért nagy érdeklődéssel figyelte minden mozdulatát. Nem gondolt arra, hogy neki most itt semmi keresnivalója nincs. Ezt a szertartást a nép kívülről csak a fülével kísérhette volna figyelemmel, de senki nem szólt rá, hogy távozzon. Nem látta a lépcsőn felhaladó menetet, de hallotta éneküket, amely a teremtésről szólt. Ennek hallatára állt félre az útból. Úgy gondolta, a tűz kezelésével megbízott templomszolga nem vette észre, pedig csak az történt, hogy a templomi személyzet nem számított arra, hogy valaki ilyenkor még a szentélyben lábatlankodik. Bevonulás után az énekesek kétoldalt egyes sorban rendeződve álltak meg. A főpap ősz szakállú, büszke egyenes tartású, magas férfi volt. Arcán nem látszott, hogy nagyon öreg lenne. Haja nem lógott ki a főpapi süveg alól, mint ahogy a leviták haja sem a kendőik alól. A főpap meghajolt a bika előtt. Hosea úgy látta, hogy a tisztelet mozdulatának nem sok köze van a szoborhoz. A főpap szeme a meghajlás közben a táblákra tekintett, addig a pontig, ameddig a nyaka engedte, és csak utána hajlott a föld felé. Azután felegyenesedett, kezét kitérta, most is inkább a szobor fölé nézve, mintha azon maga az Úr állna, és intónálta az esti dicséret zsoltárát:

– Uram, tehozzád kiáltottam, hallgass meg engem⁸⁶ ...

A kórus folytatta az éneket. Közben a pap tömjént szórt az oltár parazsára. A szentélyt betöltötte a tömjén füstje.

– Igazodjék fel az én imádságom, mint a tömjénfüst, a te színed elé.

Kezeimnek fölemelése esti áldozat legyen!

– Hallgass meg engem Uram! – fejezte be az éneket a kórus.

⁸⁶ Zsoltár

A főpap újra középre ment, karját a táblák felé kitérve, mondta el az esti könyörgéseket. Ezt befejezve magához intette az éneket vezető levitát, valamit mondott neki, aki ezután elindította az éneklők menetét kifelé, de ezt a menetet a főpap nem követte. Megkerülte a szobrot és leborult a táblák előtt, a kövezetre. Majd felegyenesedve, határozott léptekkel odament, ahol Hosea állt, még mindig mozdulatlanul.

– Béke veled, Jehuda fia! – Szólította meg a szinte kővé merevedett embert.

– Shalom atyám! De, nem vagyok Jehuda fia. Miért gondolod, hogy az vagyok?

– Azért fiam, mert úgy viselkedtél itt a szentélyben, mint ahogy én azt időnként jehudaiaktól láttam.

– Pedig én efraimita vagyok, Mahanaimból. A jehudaiak hogy viselkednek?

– Azok arcán az látszik, hogy gyűlölnek a bikát, mintha itt se lenne. Téged ilyennek láttalak, még a tömjénáldozat előtt. Be szoktam nézni ide azon az oldalablakon, ami alig látható. Némelyek botrányt kevernek. Most ugyan béke van Izrael két országa között, de a buzgó lelkekben nincs. Mi járatban vagy Dánban. Azt látom, hogy nem vagy zarándok.

– Nem, zarándok valóban nem vagyok. Mióta Jezréelből elindultam, láttam néhány, számomra furcsa szentélyt. A bika már nem feltűnő. Csak az, hogy itt a parancsolatokban Mózes jelen van. A furcsa az, hogy a bikával megfér.

– Ez a királyok bikája – jegyezte meg a pap. – Te elnéztél fölötte.

– Én is megnéztem a szolgálatodat, együtt éltem az imádsággal.

– Jó, ha imádkozol. Még jobb, ha az imáid a szobor fölé szállnak, mert az Örökkévaló ott van. A bikát nem áll módomban kivitetni akkor sem, ha én viselem az efódot. Beszélj arról, mi hozott ide, és ki vagy, mahanaimi férfi?

– Hosea, Beéri fia a nevem. Azért vagyok itt, hogy téged megkérdezzek.

– Szép nevet adott neked atyád. Emiatt is lehetnél jehudai. Ha viszont nem vagy az, különösen szeretem a nevedet.

– Bocsáss meg nekem kohen⁸⁷, hogy visszakérdezek, bár illene, hogy a kezem a szám előtt legyen, de neked is adott nevet atyád.

– Adott, de azt elfelejtettem, amikor a házamba fogadott papok erre megkértek. Azóta Dániel kohennek szólítanak. Dán papja vagyok. Mi, akik együtt vagyunk, tudjuk, hogy Isten Dánnal van. A szamariai király országában mindenestre. Mondd el, mi járatban vagy itt, furcsa beszédű Hosea!

– A király küldetésében vagyok. Ha most nem találkozunk, holnap mindenképpen kerestelek volna.

– Ezt a házamban tudni véltük. Nem tudtuk ugyan, hogy éppen melyik nap, de tudni véltük.

– Csak nem próféta lakik a házadban?

– Erre most nem válaszolok neked király küldötte. Úgyis beszélni akarsz velem. Illik, hogy a házamba szállj meg. Bizonyára van úti poggyászkod és szamarad, ha olyan messziről jöttél. Töltsd nálunk a pihenés napját. Az esti áldozattal megjött a szombat.

– Az utazásban társam van. Itt lehet már valahol, a szentély körül. Szálláskeresésre indult, mikor én idejöttem.

Ő is a házamban fog megszállni. Induljunk, nem illik mécses gyújtás után házon kívül lenni. Várnak a vacsorával.

Ezermelek a szentély kerítésfalán kívül ténfergett, mert társát nem találta. Gondolta, hogy a szentélyben lehet, nem ment utána, mert éppen odatartott a papok menete. A már majdnem sötétben csodálkozva látta, hogy a főpap kíséri a kapuig. Miután kilépett rajta, becsukták, és belülről elrekesztették.

⁸⁷ Főpap

– Megvárattál – mondta –, pedig elintéztem mindent. Van szállás. A fogadás nem nagyon örült nekünk. Azt mondta, a király nagyon messze lakik. A pusztai rablóktól nem nagyon védi meg a keletről érkezőket, ingyen szállást viszont kér. Végül, mégis csak befogadott minket.

– Akkor szerezzünk neki örömet. Menj el a számárért, és vezesd ide. A főpap ragaszkodik hozzá, hogy vendégei legyünk. A háza itt van a téren. Nézd, mécs ég a kapujában. Oda kell mennünk.

Ezermelek rövidesen visszaért a számarral. A ház kapujában egy fiatal férfi várta őket.

– Shalom aleichem, király emberei, lépjete be atyám házába! – fogadta őket.

– Béke neked és az egész háznak – köszöntek ők is.

A tornácon egy szolgáló várta őket vízzel és törülközőkendővel, hogy kezükről és lábukról lemossák a port, mielőtt a házba lépnek. Dániel kohen és a bent lévők békecsókkal fogadták őket. A tágas teremben a főpapon kívül még tizenkét férfi volt, akik mind papi főveget viseltek. Az áldás után a papok megkapták részüket a kitett kenyerekből. A vendégek nem ebből ettek.

– Nektek is adtam volna belőle, de csak annyi volt az asztalon, ahányan a vacsorához készültünk ülni. Nem szokás ugyan, mert nem vagytok leviták. Nem hiszem ugyan, hogy az Úr ilyen kicsiségekkel törődne. Legyen áldott az is, amit ti fogyasztotok el. Foglaljatok helyet a szőnyegen testvérek, és legyetek részesei a vacsoránknak!

A vacsora nem volt fényűző. Csendesen ettek. Néha megjelent egy szolgáló, valamiből tett a közepén lévő asztalra, ami elfogyni látszott. Étkezés után a főpap, áldást mondott a cserépkupákra. Kevert bort ittak. A hálaíma után mindenki a dolgára ment. Hoseát és társát a szolgáló egy hálókamrához vezette. Ennek előterében volt víz a tisztálkodásra és ivásra. Az udvaron fáklyatartóban fáklya égett, hogy a vendégek el ne tévedjenek, amikor a félreeső helyet keresik. Úti csomagjuk ott volt már a szállásukon. A számár is megkapta a kellő ellátást.

– Én még ilyen szent helyen nem aludtam – jegyezte meg Ezermelek –, nem tudom, mit szabad itt és mit nem.

– Én se nagyon tudom. Azt, amit Kinneretben csináltál, azt biztosan nem.

Ezermelek lehorgasztotta a fejét, és nem válaszolt. Miután mindketten elfoglalták a fekhelyüket, eloltották a méceszt. Kissé feszélyezve érezték magukat még a sötétben is. A napi út után hamar elnyomta őket az álom. Csak a reggeli zajokra ébredtek, Ezek nem voltak erősek. A szabbat nem engedte, hogy zajosan tevékenykedjenek. A reggeli étkezéshez a szolgáló hívta őket, ugyanabba a terembe, ahol vacsoráztak. Az étkezés befejeztével. A főpap szólította meg Hoseát.

– Akkor most mondd el nekünk Hosea testvérünk, mi célból küldött hozzánk a király, aki sokáig éljen, és legyen egészséges!

– A királyt aggasztja, hogy országából sok a kivándorló, akik a világ minden tája felé elszélednek. Úgy látja, népe oldott kéréhez hasonló, amit a szél, szálanként fúj el. Azt is látja, hogy a kivándorlók legnagyobb része Mádiába és Asszúrba megy. Ezt magunk is láttunk ideutazásunk során. Naftali földjén megtapasztaltuk, hogy a férfiak közül sokan zsoldos katonának állnak Asszúrban. A hírhozók jelentették, hogy ezekben az országokban vannak olyan városok, ahol nagyobb számban telepedtek le izraeliták. Úgy gondolja, hogy pásztorok kellenének hozzájuk, hogy el ne vesszenek a népek között.

– Mi tudjuk ezeket – mondta a főpap. Dánból is sokan elmentek. Örülünk, hogy a király törődik ezekkel az izraelitákkal. Ha ez így van, akkor bizonyára ad segítséget a mi közösségünknek, ahol vannak leviták, akik készülnek erre a munkára. Azok közül is, akiket itt látsz. Dán levitáiból többen, jönnek-mennek, hogy tanuljanak, és segítsék azt a munkát, amit itt végzünk. Ha vége lesz a szabbatnak, azt akarom, hogy tanúi legyetek ennek, és beszámoljatok a királynak. Most menjetekek békével mind, tartsátok meg a nyugalom napját!

Jólesett a nyugalom napja. Ezermelek valahol a városban csatangolt. Bizonyára volt olyan megbízatása, amit nem közölt Hoseával. A főpap házánál az ott lakók a tornácon üldögéltek. Némelyik papnak papirusz tekercs volt a kezében, olvasgatott. Ezt azonban nem úgy tették, mint akiknek éppen ez lenne a dolguk, hanem élvezetből. Egymás között beszélgettek az olvasott dolgokról. Dániel kohen közöttük volt, részt vett a beszélgetésekben. Hosea előkereste kinnorját, és szórakozottan pengette. Esze otthon járt. Itt is úgy érezte, hogy otthon van, Mahanaim mégis más otthon volt a szívében. Anyjára gondolt, és leginkább csak Gomerre. Szépnek akarta látni, kívánatosnak, amit maga előtt nem szégyellt. Átmenetileg átfutott az agyán a kinnereti szentély táncosnője. Úgy tűnt egy pillanatig, mintha ott Gomer táncolna. Ez a tűnődés viszont megbotránkozította. Pengette a hangszert, hangolgatta a húrokat, közben igyekezett elhessegetni a toluló gondolatokat, amelyek egyre sebesebben szaladtak át a lelkén. Egy idő után jövendőbelije nevét kezdte ismételtetni. Először hangtalanul, majd dallamra, halkán, aztán hangosabban. Az udvaron tartózkodó papok egyike felfigyelt a pengő hangokra és az önfeledt vendégre. Odament hozzá, és leült mellette. Hosea nem vett tudomást róla. Kis idő múlva érthető szöveget kezdett énekelni. A kinnereti öreg levitának beszélt.

– Senki ne vádoljon? Senki ne pereljen?⁸⁸
 Pap, téged vádollok!
 Bukdácsolsz nappal és éjjel,
 Bukdácsol a próféta is veled, népe vesztére.
 Népem elpusztul, mert nincs benne érteni tudás.
 Aztán a Súnemi, talán félig se levitához szólt:
 Mert elvetted a tudást magadtól,
 Én is elvetlek magamtól, ne légy többé pap.
 Amiért elfeledted istened törvényét,
 Én is megfeledkeztem fiadról.
 Mind vétkeztek ellenem,
 Dicsőségüket szégyenre cserélték.
 Népem bűne a táplálékuk,
 És minden vágyuk a gonoszsága.
 De úgy jár a pap is, mint a nép:
 Megtorlom rajta útjait,
 Tetteiért megfizetek neki.
 Esznek majd, de nem telnek be soha,
 Kéjelegnek, de gyermeket nem szülnek,
 Mert elhagyták az Urat,
 És kicsapongásra adták magukat.

Egy időre megszűnt Hosea éneke, csak pengetett. A pap hallgatott, próbált megjegyezni mindent, amit hallott. Azt határozta el, hogy amint elmegy a szabbat, írónadat fog, és leírja mindazt, amit hall. Hosea a bánatos Bet Aszi-i menyasszonyra gondolt, és nagyon szerette. Nem szerelemmel, hanem valami szomorú, de mégis boldog csodálattal. Aztán meglátta újra a lakomáról eltűnedező fiatal párocskákat, akik mintha Dibláimék kútjánál volnának, a bokrok között. Az Asera oszlop körül nagy rakás vérpiros virág, össze-vissza tiporva. Újra énekelni kezdett:

– A bor elveszi az ember eszét.⁸⁹

⁸⁸ Oz. 4.4-10

Népem a fadarabot faggatja,
 Egy karó tanítója,
 Mert a hűtlenség szelleme félrevezeti őket:
 Elhagyják Istenüket, és paráználkodnak.
 Hegyek ormán áldoznak,
 Dombokon égetik áldozatukat,
 terebint és szikomorfa alatt – az árnyuk oly kellemes!
 Ezért, ha leányaitok paráználkodnak,
 És jegyeseitek házasságot törnek,
 nem büntetem meg leányaitokat, amiért paráználkodnak,
 sem jegyeseiteket azért, hogy hűtlenek,
 hisz vőlegényeik maguk is a cédákat keresik,
 pogány papnőkkel mutatnak be áldozatot.
 Lám, az esztelen nép vesztébe rohan!

Az ének abbamaradt. Hosea a kinnort maga mellé tette. Kezét az ölében összekulcsolta, hátát a falhoz támasztva, mintha a Napot nézné. Ahogy jobban megnézte, azt állapította meg az őt figyelő pap, hogy alszik. Nem háborgatta meg, hanem a saját kamrájába ment megszakította a szabbatot, és írásba fogott. Ajtaját nyitva felejtette, mindenki látta, hogy dolgozik. A főpap bement hozzá, hogy figyelmeztesse.

– Atyám, engedd meg nekem, hogy elvégezzem ezt a munkát, mert holnap már nem biztos, hogy minden eszembe jut Hosea énekéből! Ez az ember próféta, legalábbis, úgy vélem. A szavak, mintha nem az ő szavai lettek volna. Befejezte az éneket, és most alszik. Az utolsó mondatában már bizonynal aludt.

– Tedd, amit tenned kell! Majd a közösségben megbeszéljük a dolgot.

Miután meglátták az első csillagot, a papi testvériség egyik tagja meggyújtotta az esti tüzet. A szabbat elment. A házbeli férfiak mind a tűz körül ültek, a vendégek is, Ezermelek hazakeveredett útjáról, amelyen a várost felmérte, Erre egy nap elég volt, mert a város nem volt olyan nagy, hogy egy szabbat napi sétával be ne lehetett volna járni. Az utcákon nem nagyon járkált senki, legfeljebb idegenek. Ha talált valami ürügyet, ezekkel beszélgetett. Főként az érdekelte, amit a keletről érkezők mondtak neki. Nem sokan voltak ilyenek. Nem szerettek szabbat napra Dánba érkezni, mert legfeljebb a városon kívül tudtak letáborozni. A városbeliek tisztelték Dániel kohent, ezért legalább az utcákon betartották azokat az ünnepi szabályokat, amelyeket elvárt tőlük. A vendéglátók nem sokat foglalkoztak vele a kötelező vendéglátói kedvességen kívül. Amúgy meg, volt neki elég baja attól, amit út közben összeszedett. A papoknak jó szeme van, valószínűleg észrevették. Hoseával váltott néhány szót a városról és a lakókról. Aztán elüldögélt magának.

A szentélyben látottak, és a mai nap nyugalma nagyon foglalkoztatta Hoseát. Merő ellentétben volt az útja során tapasztaltakkal. A papi személyek se sokat törődtek a nyugalom napjával, itt meg mindent pontosan megtartanak. A saját házában se különbül. A főpap és a kórus ájtatos esti illatáldozata, mindez együtt a szépen kifényesített bika szobor jelenlétével amire – neki úgy tetszett – igyekeztek ügyet se vetni.

– Megnézem majd, ha nem lesz ünnepnap – gondolta magában.

A pap, aki kihallgatta délutáni éneklését, ült mellette a tűznél. Beszédbe elegyedett vele. Hosea látta, hogy tizenketten vannak, de a főpapon kívül egyiknek se tudta a nevét. Mielőtt még megkérdezhették volna, inkább ő kérdezett.

– Vendég vagyok nálatok atyám, de nem tudom, milyen néven szólíthatlak.

⁸⁹ Oz. 4.11-

– Akik itt együtt lakunk, Mindannyian Dánielnek vagyunk. Atyáink nem ezt a nevet adták ugyan nekünk, csak itt lettünk Dániellé. Egymást pedig azon a néven szólítjuk, akivel munkánkban foglalkozunk. Én most Jonathan vagyok.

– Talán Saul király fia nevét viseled?

– Nem az övét. Egy Jonathán nevű levitáét, aki talán minden Dánbeli levita ősatyja volt. Ebben a közösségben az ő történetének a megírása az én dolgom.

– Úgy kaptok itt nevet, mint a királyok – jegyezte meg Hosea.

– Semmiképpen nem királyi nevek ezek, inkább szolganevek. Mi itt fogadalmat tettünk, hogy a szentély és az itt megforduló zarándokok szolgálatán kívül, egész Izraelt szolgáljuk azzal, hogy összegyűjtjük a hagyományokat, tekercekre jegyezzük, hogy feledésbe ne menjenek.

– Szép és nehéz dolog, amire vállalkoztatok. Bizonyára utaznotok kell, hogy meghalljátok a történeteket azoktól, akik még tudják.

– Nekem viszonylag könnyű dolgom van, mert a családom történetét írogatom. De, itt van Jifta testvérem, aki, ha éppen nincs szolgálatban, vagy nem ír, Gileád táján vándorolhat.

– Szeretném, ha beszélnél nekem erről a Jonathánról! – szakította meg társai bemutatásában a papot. – Ha jól sejtem, a szentélybeli bikákról is szó van az írásaidban.

– Ha holnap meglátogatsz a kamrámban, beszélek neked Dán papjainak őséről. Valamit talán a bikáról is, de erről jobb, ha a kohent kérdezed. Erről ő tud a legtöbbet.

– Tizenketten vagytok. Szeretném, ha a többiek munkáját is megismerhetném.

– Vannak köztünk olyanok, akik szívesen beszélnek neked ezekről a dolgokról.

– Holnap meglátogatlak.

Kis idő múltán a főpap kérette.

– Ülj ide mellém, Hosea testvérem! Hogy telt a nyugalom napja? – kérdezte.

– Köszönöm atyám. Pihentem, ahogy illik, és ez jól esett. Gondolkodtam azokról, a dolgokról, amik velünk történtek az úton. A lelkem pihent, de nem pihente ki magát. Sok dolgot láttam, és sokat nem értek. Minket, prófétát keresni küldtek, vagyis, eleinte azt hittem, hogy Ezermelek van megbízva ezzel a feladattal, de azt látom, hogy ő más dolgokkal van elfoglalva.

– És találtatok már prófétát?

– Kettőt biztosan. Nem ilyennek képzeltem őket.

– Miért? Milyen legyen egy próféta?

– Őszintén szólva, magam sem tudom. Kettővel volt dolgunk. Az egyikkel Gátban talákoztunk. Tudtuk, hogy ott van, nem kellett keresni. Jonának hívják, a király ismerte, mert jövendölt neki. Igaz, nem kellemes dolgot.

– Ismerjük őt – mondta a kohen –, járt itt többször, de itt nem nagyon prófétált. Nem népszerű látó ember, az bizonyos. Az a hír járja, hogy hajótörést szenvedett, valami nagy hal megette, és a hasában volt három napig. Elmondta nektek?

– Nem ette meg a hal. A három nap viszont teljességgel igaz. A halakból annyi igaz, hogy azok lökdöstit ki a partra. Ez a vízen való vergődés eltartott három napig. Hogy lenyelte volna a hal, azt a parti halászok gondolják, mert lehetetlennek tartják, hogy három napig hanyódjon valaki a vízen, akkora állatok társaságában. Ezt ő mondta. Azt is, hogy ettől a kalandtól megváltozott benne minden. Eddig menekült az Úr színe elől, ettől kezdve megadta magát neki, és megy, ahova küldi. Úgy tudjuk, elindult.

– És, hova ment, mit tudtok?

– Azt mondta, őt az Úr Asszúrba küldte, hogy ellene prófétáljon. Lehet, hogy a király ezt akarná, de nem neki fogad szót.

– Bileámot is küldte volna a királya, hogy Izrael ellen prófétáljon, de a próféta, ha igazi, istene szavát szólja. Abból pedig egynél több nem lehet.

– Magam is úgy gondolom. Találkoztunk egy másik látóemberrel is. Ayal-nabinak nevezte magát. Előre tudta, hogy találkozni fog velünk. Kijött elénk az útra a barlangjából, amikor arrafelé eltévedtünk. Nekem a neve eleve furcsa volt. Ayal, azaz szarvas. Jelként elég sokat láttunk Naftaliban. A barlangjában nem fa, vagy szezám olajjal világított, hanem naftal. Az ő istene a tűzből beszél hozzám. Ha beszélt róla, mintha az Úr-ról beszélt volna. Ha nem beszélt volna a senki által nem táplált tűzről, amiket Mádiában tisztelnek istenként, meg olyan tiszta tűzről, ami a víz alatt ég, azt hihettem volna, hogy igazi bölccsel beszélgetek, mert azt mondta, hogy aki Van, akárhonnan szólhat. A tűzből, mert a koromtalan, és akár a víz alatt égő tűznél tisztább dolog nincs a teremtett világon. Mózeshez is tűzből szólt, ezt minden izraelita tudja. Nagy Mádiában tanulta a tudományát az ottani bölcsektől, akiket mágoroknak neveznek.

– Ezekről tudunk, mert testvéreink közül néhányan bejárták Mádiát, és tájékoztak az ottani bölcsék tudása felől. Fontos ez számunkra, mert szeretnénk megírni a könyvet a világ teremtéséről. Össze kell vetni a mi tudásunkat más népek tudásával. Ábrám testvérünk írja ezt a könyvet. Ő maga Babelben és Asszúrban járt, hozzá járnak többnyire a keletre utazók – mondta a főpap. – Jól tudja ez az Ayal, hogy csak egy Isten lehet.

– Bocsáss meg atyám, hogy szóvá teszem, ahogy Kinneretben szóvá tettem az ottani öreg levitának, hogy akkor Izrael szentélyeiben mit keres a bika?

– Rendes jó lelkű a kinnereti levita. Mit mondott, kíváncsi vagyok.

– Azt mondta, hogy a király tette be a szentélyekbe, ő nagyon jól megvolna nélküle...

– Mint ahogy mi is. A dániak bikájának történetét elmondja majd neked Jonatán.

– Kezem a szám előtt van, ha hozzád szólok, ő azt mondta, hogy a bikáról téged kérdezzek, ennek te vagy a tudója.

– Jó, beszéljünk erről, amíg a tűz ég. Te, ugye tudsz írni és olvasni?

– Igen atyám, tudok.

– Akkor tudod, hogy néz ki a betűk kezdete, vagyis minden betűk atyja.

– Zaken, aki a mesterem volt a samariai íróházban, azt mondta, hogy alef az első betű.

– És, milyen a formája?

– Mint egy bika, vagy ökör feje. A neve is ökör.

– Ez nem véletlen. Aki nem szemléli ezt a jelet, szinte semmit nem tud a világról. Ha majd a fejemen viselem a főpapi díszet, látni fogod, hogy az arany ékítés az alef betűt formázza. Minden nép írásában ezzel a jellel kezdődik a betűk sora. A népek ősi bölcsességében a kezdet gondolata a bikához kapcsolódik. Talán az ereje és termékenysége miatt. A kezdetre vonatkozó bölcsesség nemzetenként különbözik, de egy töről fakad. A minden dolgok okát a nemzésben látják. Hogy ki volt az ősnemző, arról ők maguk is vitatkoznak. Sokan úgy gondolják, hogy a nap az, ami a legősibb nemző. Az egyiptomi bölcsék a maguk bikájának a szarvai között a napot akarják látni. A szarvak az erőt jelentik. Azt, hogy ezt maguktól találták-e ki, vagy a közéjük bevándorolt keleti idegenektől tanulták, azt nem tudhatjuk. Lehet, hogy fordítva volt. Lehet, hogy az idegenek tanulták ott. Ezek az idegenek kiűzettek a rabszolgaság országából és most nagy részben itt élnek Kánaánban.

– Kezem a szám előtt van, amikor belekérdezek. Áron a kivonulás után ezért formázott bikát a nép követelésére?

– Jól kezdesz gondolkodni fiam. Valami ilyen bikáról lehetett szó. Nem voltunk ott, hogy biztosan tudjuk. Minden esetre Mózes nem akarta, hogy az örökkévalónak tapintható, kézzel formázott jele legyen. A nép viszont olyan világból való, ahol mindenütt faragott istenképeket látott. József fiainak anyja egyiptomi pap leánya volt. Az ő háza tele lett egyiptomi gondolatokkal. Ezt pedig Mózes kedvéért sem felejtették el, mind a mai napig.

– Az én otthoni tanítóm, aki igaz levita volt Mahanaimban, azt mondta, hogy az Úr szentélyeiben semmi helye semmiféle tulkoknak – próbált hangot adni a benne lappangó méltatlanságnak Hosea.

– Nincs bizony, ezt jól mondta. Elég bátor lehetett, hogy nem tűrte el a jelenlétét. Tudnod kell azonban, hogy, amikor Salamon király atyáihoz tért, fiát csak Jehuda és Benjamin egy része ismerte el királynak. Templom csak Dávid városában volt. Izraelben Nebát fia Jerobeám lett a király, aki Egyiptomi száműzetéséből tért haza, hogy király legyen. Azt akarta, hogy az ő népének temploma legyen, ezért a legnagyobb két szentélyből templomfélét építtetett. A szövetség ládája Jeruzsálemben maradt. Mit tehetett volna a helyébe? A bikát, hogy legyen az Örökkévalónak, Ábrahám, Izsák, Jákob és Mózes Istene lába zsámolya, amikor szentélyeiben tartózkodik. Nem tudta, hogy mekkora gonoszt tesz a népével. Ha főpapként belépek a szentélyben, ha rá kell nézmem a bálványra, én csak az örökkévalóra gondolok, aki láthatatlanul felette van. Az Ő lelke ott lebeg a bálványok sötétsége felett. A táblák igéiben valóban ott világít.

– Mint Ayal nabi tűz istene? – jutott eszébe Hoseának.

– Tudod fiam, mire Dán levitái megírják a kezdetről szóló könyvet, ezt a lehetőséget végig fogják gondolni. Fentről fogják ezt velünk megíratni, még nem tudjuk, mi lesz a Tekercsben. Te itt prófétát keresel. Van Dánban próféta. Az Úr lelke köztünk van, abból készít prófétát, akiből akar. Jona Asszúr prófétája lesz, de Izrael fog tanulni tőle. Élija és Elisa után is támad prófétája Izraelnek. Te meg fogod találni, de nem fogsz örülni neki. Ezt a főpap jövendöli neked. Most térjünk nyugovóra. Holnap keresd fel Jonatánt. Még többet meg fogsz tudni Izrael öntött és faragott isteneiről, amelyektől csak nagy szenvedések után fog megszabadulni.

Hosea Ezermelekkel csak a számukra biztosított hálókamrában találkoztak. Már a szőnyegén feküdt, a mécseset nem oltotta el. Igyekezett úgy tenni, mint aki alszik. A légzése elárulta, hogy csak tettet.

– Egész nap nem láttalak, valahol a városban jártál? – úgy kérdezte, mint aki biztos a válaszbán. Nem is csalódott.

– Ott voltam, de kimentem egy faluba. Messzebb volt, mint egy szombatnapi járás, ha a visszautat beszámolom – kapta a választ.

– Sikerrel jártál legalább?

– Itt a városban, nem. Kerestem volna egy füves embert, de alig álltak velem szóba. Az utcákon alig járt valaki. Egy ember útba igazított. Azt javasolta, menjek el a szomszéd faluba. Ott odaigazítanak a füveshez. Meg is találtam. Egy vénasszony volt. Csak akkor volt hajlandó segíteni, mikor kisedett belőlem mindent, hogy szedtem össze a bajomat. Majdnem a föld alá süllyedtem a szégyentől. Aztán elkezdett mindenféle füveket összeszedni, és jó sokáig főzögette. Mielőtt teljesen kihült volna, fogott egy rongyot, és rám ripakodott.

– És, mit akart?

– Hogy vetközzek pucérra, mutassam meg a helyeket, ahol bajom van. A beázott ronggyal törölgetett. Azt mondta, legalább hat napig ismételtetni kell a kúrát, és fizessek előre. Ki is fizettem. A végén azt mondta, hogy igyak a kotyvalék levéből. Ijedtemben szót fogadtam, ittam egy csuporral, abból a borzalomból. Csak miután visszaindultam, kaptam észbe, hogy az után itatott meg a lével, hogy a ronggyal végig csutakolt belőle. Kis híján az út mellé tettem vissza.

– Akkor holnap is odamégy? – kérdezte Hosea.

– Oda. Ne kérdezz erről többet, ha lehet, inkább aludjunk!

Megpróbálták ezt tenni. Ezermeleknek előbb sikerült. Hoseát a főpap szavai foglalkoztatták. Azon gondolkodott, hogy tulajdonképpen mit jövendölt a főpap. Ha megtalálja akit, vagy akiket keres, annak miért nem fog örülni. Jona talán sikernek számít? Nem tudta volna megmondani, hogy örült-e neki. Ayal nabi elment keletre, és nem ígérte, hogy a szétszéledő izraeliták sorsa érdekelni fogja. Nyilvánvaló, hogy nem jó helyen keresnek.

– Majd a Magasságbeli megmutatja, hova kell mennünk – döntötte el magában, miközben a majdnem elfogyott Hold Istár csillagát kergette nyugat felé, és naponta közelebb került hozzá. Nem tudhatta, hogy mire utoléri, ő maga teljesen elfogy. Aztán Gomerre gondolt, és látta Dibláimék forráskútját.

Reggel a papok zsoltáréneklésére ébredt, a szentély udvarából hallatszott át.

– Uram, hogy megsokasodtak azok, akik engem bántalmaznak,⁹⁰

Sokan mondják, nincs üdvösségem Istenemnél.

De, te Uram, üdvözítőm és pajzsom vagy,

és felemeled az én fejemet.

Hangosan kiáltottam az Úrhoz,

És meghallgatott az Ő szent hegyén.

Nyugovóra tértem és álmodtam,

de felkeltem újra, mert az Úr a gyámolom.

Ezrektől sem félek,

Ha az ellenség körülvesz.

Kelj fel, adj szabadulást Istenem!

Már minden ellenségemet megfenyítetted,

Rosszakaróim fogait kitördeltesd.

Az Úrnál az üdvözítés,

Legyen áldásod népeden!

Szerette volna látni a főpap fővegét az arany aleffel, de erről ma lemaradt. Nem keltette őket senki. A reggeli étkezésre kicsit restelkedve mentek a közösségi terembe, ahol szeretettel üdvözölték őket. Hosea alig várta hogy meglátogathassa Jonatánt a kamrájában. Ezermelek pedig sietett volna a vajákos asszonyhoz, hogy csodát tegyen vele. Az étkezés befejeztével Jonatán békével fogadta vendégét. Megkérdezte, honnan való, van-e felesége és gyerekei.

– És neked atyám, nincs saját házad, feleséged és gyerekeid?

– Van házam, gyermekeim is vannak. Majdnem minden pap testvéremnek van. Dán falvaiban lakunk, amikor a szolgálat nem szólít Dán városába. Általában csak egy van közülünk itt a főpap körül és két szolgálattelévő levita, aztán hazamegyünk. Most mind itt vagyunk, mert az engesztelés napjára készülünk, közösségben. A kohen nem ajánlotta, hogy maradjatok itt az ünnepen?

– Eddig nem. Magam nem merném kérni. Aztán dolgom is van. A szukkot után asszonyt viszek a házamba.

– Legalább az első napokra maradhatnátok. De ezt a főpap dönti el.

– Szeretném, ha beszélne a munkádról. Ha volnál kedves beszélni arról a Jonatánról, akiről könyvet írsz.

– Izrael olyan törzséről kell írnom, akik nem kaptak örökséget, közöttük, számba se vették őket. Mózes és Áron testvérek voltak, mindketten leviták. Jehudában úgy tudják, hogy csak Áron fiai mutathatnak be áldozatot az Úrnak. A többi leviták csak templom körüli szolgálatot láthatnak el. Így van ez azóta, hogy Salamon felépítette Izrael templomát atyja városában. Előtte nem így volt. Talán a sáturnál igen, de miután a törzsek elfoglalták a maguk területét, a nép között elszéledtek a leviták, hogy helyi szentélyekben szolgálják az Urat és az ő népét. Ez a honfoglalás elég hosszú ideig eltartott. Hiába őrizték Silóban a szövetség ládáját és a kőtáblákat, csak azok éltek szerinte, akik akartak. Előfordult, hogy a törzsek egymás között háborúztak. Király még nem volt. Ha kellett, támasztott az Úr bírakat, hogy igazságot tegyen.

⁹⁰ Zsoltár

Ha kell, hadat vezessen az idegen népek ellen. Lévi fiai is keresték a maguk helyét. Ahol megélhetést találtak, ott letelepedtek. Tudod, nekik nem adtak a földből örökrészt.

– És Jonatán?

– Róla fogok beszélni. Mózesnek voltak feleségei. A mádiáni pap leányától született Gerzson, aki anyai részről papnak leszármazottja. A gerzsoniták nem tartják magukat kevésbé papnak, mint Áron fiai. Jonatán gerzsonita volt. Ebben a történetben, ami tulajdonképpen Dán papjainak története, két törzs kezdett összeforrni, elég kalandos módon. Jonatán nem talált helyet magának Jehudában, és vándorútra kelt. Eljutott egészen Efraim hegyvidékéig. Addig sem volt könnyű élete, de ez egy másik történet. A mostani arról szól, hogy egy Michajehu nevű módos embernél szállást nem kapott. Ez az ember szent életet akart élni, de nagyon nem ment neki. Az anyósától ellopott ezerszáz ezüstöt. Az anyósa, a füle hallatára mondta őt tolvajnak. Ezért fogadalmat tett arra, hogy az Úrnak szenteli, készüljenek belőle öntött és faragott istenek. Kétszáz sékel ezüsből el is készültek. Michajehu azután efódot készítettett és terafimot, majd mindezeket, levita híján egyik fia kezébe tette.

– Azt hittem – vetette közbe Hosea –, hogy abban az időben Izrael távol tartotta magát a bálványozástól.

– Mondtam, abban az időben nem volt király, és mindenki azt tett, amit akart. Michajehu is.

– Még ő is, mikor a nevében az Urat hordozza?

– Még ő is. Mentségére legyen, hogy tudatlan volt, de büntetés nélkül nem maradt.

Jonatán, akiről szó van ez idő tájt érkezett oda, és szállást kért, ameddig megtudja, alkalmas-e a hely arra, hogy letelepedjen. Michajehu megörült a levita vendégnek és annak, ha Jonatán letelepedne, akkor saját, levita papja lenne. Vendég elfogadta a papi jeleket, és letelepedett. Pap lett, de nem a Mózes által megszabott feltételekkel, hanem fizetésért, amit egy embertől kapott.

– Szóval, már akkor elkezdődött a leviták megromlása, amit eddigi utamon láttam. Még a kinneret-beli öreg levita is inkább a királyt szolgálja, mint az Urat.

– Igazad van, de súlyosan ítélsz. Vedd figyelembe, hogy a vidéki kis szentélyekben nem jut mindennap kitett kenyér, de betömetlen éhes száj éppen elég van a pap családjában is. Ezt Jonatán nagyon jól tudta, és bűnözött. Bár az Úr őt magát nem büntette, legalább is, nem akkor. Akkoriban Dán törzsének egy része Szorea és Estaol⁹¹ között táborozott, és földet keresett magának. Őt bátor férfit küldtek ki, hogy kémleljék ki Kánaánt, hol találnának letelepedésre alkalmas helyet. Ezek Micha bet-je közelében pihentek meg, és találkoztak a levitával. Megismerték, mert már Jehudában is látták, és hallották a szavát. Kikérdezték egymást. A dániták azt kérték, hogy kérdezze meg az istenét, hogy sikerrel fognak-e járni. Azt jövendölte, hogy az Úr tekintete kíséri őket az úton.

– Vajon milyen szót használhatott? Adonájt, vagy Baált?

– Dánita vagy Hosea, hogy bíraskodol?

– Efraim fia vagyok, mint Michajehu. Bocsáss meg nekem, nekem zavarosak ezek a dolgok. Levita, meg öntött isten, meg terafim?! A kohen beszélt nekem a ti szolgálatok kettősségéről. Te kenyereket emlegetsz mentségül. Már-már megértem a bikát a szentélyben, mégsem érzem helyénvalónak a dolgokat.

– Én sem testvérem. Sőt a közösségünk sem. Ennek tudatában készülünk az engesztelés napjára, mert tudjuk, hogy a papok az egész nép bűneit hordozzák. Mert nem tudatlanok, a büntetésük valószínűleg, nagyobb lesz, de folytatni szeretném a történetet. Dán kémei eljutottak Lais-ig, vagyis, idáig. Jónak látták a helyet letelepedésre. Független, békés és elpuhult nép lakta. Annyira függetlenek, hogy semmiféle erős pártfogójuk nem volt.

⁹¹ Települések Filisztea határán.

Visszatérve beszámoltak a látottakról. A dánita tábor a földfoglalási és zsákmányolási lehetőségtől fellelkesülve, elindultak errefelé. Útközben bementek Michajahu házába, ajánlatot tettek Jonatánnak, hogy ne egy ház, hanem egy egész törzs papja legyen. Ezt az ajánlatot elfogadta. Magához vette az öntött és faragott isteneket, és a honfoglalókkal tartott...

– Mit szól ehhez Micha?

– Nem örült neki, sőt fel volt háborodva, hogy ellopják az isteneit...

– Ami azt illeti, az istenei lopott ezüstből lettek készítve – jegyezte meg Hosea.

– Jól megfenyegették, hogy felégetik a házát, ha nem hallgat. Ezért aztán méltatlankodva, de hazament. A dániták eljutottak Láis-ig, feldúlták, kirabolták, a lakosait kardélre hányták, aztán újra építették, és elnevezték Dán-nak. Azóta itt élnek. A papjaik pedig Jonatán utódai. A Michajahutól elrabolt bálványok itt voltak a szentélyben mindaddig, amíg a szövetség ládáját Silóból Jeruzsálembe nem vitték. Nagyjából ennyi a történet.

– A bálványokkal mi lett?

– Dávid minden bálványt összeszedetett, amit nem rejtettek el előle. Az ittenieket szerencsére megtalálták, és visszaalakították közönséges fizetőeszközzé. Nem maradt semmi, ami a szentély díszé lehetett volna. Helyette a táblák kerültek, mindjárt a bejáratnál szemközti falra, meg egy aranyozott illatoltár. Az engesztelő és hálaadó áldozatokat a zarándokok csak az udvarig hozzák, mint mindenhol. A szolgálatos pap csak a szent részt lengeti meg a szentélyben.

– Ezt tudom atyám, mert ez Mahanaimban is így szokás. Csak ott nincs bika. Ide honnan került?

– Ezt Nebát fia Jerobeám⁹² adományozta a népnek, hogy ne kelljen Dávid városáig menniük, ha zarándokolni akarnak. A szövetség ládája helyett van a szentélyben, hogy ennek a helynek olyan rangja legyen, mint Salamon templomának, még, ha sokkal kisebb is. Az együgyű népek örülnek a bálványnak. Nekik látniuk kell.

– Hogy letegyék az adományokat, ugye?

– Nem haragszom, hogy ilyen nyersen kimondod az igazat. Te ki fogod mondani ország világ előtt, és nem félsz a következményektől. Ha itt igazat beszél valaki, kevesebb baja lesz, mintha ugyanezt Bétel-ben tenné. Ott veszélyesebb, mert közelebb van Jehuda határa. Bár mostanában, hogy ekkora békesség van Jákob fiainak két országa között, talán hangosan lehetne szólni, akár a király előtt is. Ezen gondolkodni nem igazán a mi dolgunk. Ez a királyok dolga, meg a Magasságbelié. Ki tudja, meddig tűri a királyok bűneit. Mi tesszük a dolgunkat itt, ahol vagyunk.

– Addig se kell a saját bűneitekre gondolni.

– De kell. Minden nap és minden percben kell. Bár csak betudná nekünk érdemül az Úr, hogy bár gyáván és ügyetlenül, igyekszünk az Ő újait egyengetni, ha majd eljön a napja!

Erre nem volt Hoseának válasza. Egy darabig hallgattak. Aztán Jonatán faragni kezdte az íronádat, majd a festéket kevergette. Látszott rajta, hogy nem igen van abban a lelkiállapotban, hogy a történet írását folytassa.

– Van más is, ami atyátok történetében lejegyzendő?

– Van, de ez a történet még nem minden részletében világos. Nem véletlen, hogy olyan könnyen elhagyta Jonatán Efraim hegyvidékét. Még mielőtt ideért volna, az Úr már megbüntette a bálványozó paráznaságért. Borzalmas történet. Ha érdekel, délután beszéllek róla. Mondom, ez a történet még nem teljes.

A déli étkezésre Ezermelek nem került elő. A nyavalyáját kuruzsoltatta a vajákos asszonyával. A közös asztal körül Hosea vendéggént foglalt helyet. Külön kellett volna étkeznie, ettől a vendégjog miatt eltekintettek, attól viszont nem, hogy a vendég ne

⁹² I. Jerobeám Kr. e. 931-910.

fogyasszon abból, amit a leviták áldozati részként ettek. Tapintatosan úgy tették az ételt az asztalra, hogy neki lehetőleg ne essen a keze ügyébe. Ezt ő észrevette, nem élt vissza vendég helyzetével. Az asztal körüli beszélgetésben nem vett részt, csak hallgatta azt. Itt tudta meg, hogy nem sok idő múlva, újhold ideje körül, Istár csillaga egy este nem fog az égen ragyogni. A papok arról beszélgettek, hogy ez lesz a Kármelen Baál híveinek a nagy ünnepe. Izrael botránya, az ott szokásos tömeges parázñaságok miatt. Nem csak emiatt, hanem azért is, mert ott fognak találkozni minden isten hívei, hogy a maguk ünnepét, a maguk módján megüljék, és megállapítsák, hogy Baál Melkart ugyanaz az isten, mint az övék, csak éppen az imádat nyelve és némileg a módja más. Minden esetre, innen nézve egész Izrael botránya, hiszen a Mózes által kapott törvények egyértelműen tiltják az ország egész területén az idegen istentiszteletet. Ráadásul halálbüntetés terhe mellett. Ezt viszont Nabát fia Jerobeám uralkodása óta soha nem tartották be. Még Jéhu forradalma után sem. Egy darabig a szidoni Baál tisztelete szünetelt a Kármelen, de aztán újra elkezdődött. A mostani Jerobeám király alatt pedig teljes szabadságot kapott. A kisebb magaslatok baáljainak és aseráinak szolgálata pedig soha nem szünetelt. Jákob fiai nem csak az országot vették el azoktól, hanem azok förtelmes szokásait is. Erről elmélkedtek az összegyűlt papok. Hoseának pedig vegyes érzelmei keltek ettől, hiszen ezeknek a bűnöknek a nyomai itt Dánban is, lépten-nyomon felfedezhetők voltak. A papok pedig csak inkább maguk között mondogatták, hogy mindezekért bizony Izraelre büntetés várhat. Eszébe jutottak azok a szavak, amiket Jonatán a kitett kenyerekkel kapcsolatban mondott. Kicsit örült annak, hogy az asztal körül ennek a bűnnek nem részese, de ebben nem volt egészen biztos. Az étkezés után visszamentek Jonatán kamrájába. Hosea ragaszkodott ahhoz, hogy a levitaós büntetését megtudja.

– Azt mondtam ugye, hogy a levita Jehudából jött fel – folytatta az elbeszélést.

– Igen, ezt tudom, ebben nem látom a borzalmat.

– Eddig nem is volt az. Volt ennek az embernek egy mellékfelesége, akit még Jehudában vett magához. Megneheztelt a vándorlás viszontagságai miatt, és visszazökött az apja házába. Jonatán elment érte, hogy kiengesztelje, mert szerette. Ott töltött az apósánál néhány napot, és későn indult vissza. Egész nap gyalogoltak. Jebuznál⁹³ kellett volna megszállniuk, de úgy gondolták, hogy nem akarnak idegen nép városában éjszakázni. Tudod, ebben az időben ez a város még nem volt Dávid házának tulajdona, és nem hívták Jeruzsálemnek. Benjamin Gibeájáig jutottak, ahol egy öregember a házába fogadta őket. A városlakó férfiak pedig a levita férfival akartak förtelmes és erőszakos fajtalanúságot elkövetni. A vendéglátó nem tudta őket megvédeni. A levita valahogy megúszta a förtelmet, de a felesége nem. Vele egész éjszaka erőszakoskodtak, reggel tájt belehalt az asszony. Ez elég nagy büntetés, nem?

– A levitának és a feleségének talán igen. Ez a város ugyanazt érdemelte volna, mint Szodoma – háborodott fel Hosea.

– Azt kapta, de nemcsak a város, hanem egész Benjamin. Azt bizonyára tudod, hogy ezéért Izrael szinte teljesen kiirtotta magából.

– Emlékszem valamire, amit a mi levitánk tanított. Borzalmas volt számomra. A gileádi Jábes kiirtásáról, ahol csak az érintetlen leányok maradtak meg, ezekből kapott feleséget a megmaradt Benjaminita férfiak. Innen-onnan még kaptak asszonyokat...

– Tudom, már emlékszem arra is. De most is átérzem a borzalmakat. Ezeket mind Jákob fiai követték el. Nekem ez a borzalom. Meg az is, amit idejövet majdnem láttam Naftali magaslatán. Odavezetett egy Ayal-nabi nevezetű ember, ahol annak a napnak a hajnalán egy három éves elsőszülött fiúgyermeket áldoztak az ottani baálnak úgy, hogy egyszerűen az oltár tüzébe hajította a pap. Pedig a második tábla első helyén az a parancs áll, hogy embert ne ölj!

– Már Ábrahámnak megtiltotta!

⁹³ Jeruzsálem neve Izrael honfoglalása előtt.

– Aztán az álszentség, amiről a hozzánk szegődött útitárs beszélt ezzel kapcsolatban. Hogy ez a gyerek a baáljuk elsőszülötte, amit az asszony egy olyan ünnepi paráznaságon szedett össze, mint amiről az étkezés közben beszélgettetek. A férj, mert atyának nem nevezhető, felesége fattyától szabadult meg nagy ájtatosságok közepette. Azt az Achitobot, akit útközben felszedtünk, majdnem megkövezték a falujában, mert kimondta az igazságot.

– Tudom, ki ez az Achitob. Nem először kell menekülnie a falujából. Itt vannak rokonai Dánban. Csoda lenne, ha el nem zavarnák. Egy kicsit zavaros a feje.

– Azt mondd atyám, hogy zavaros. Aki kimondja, amit ki kell kiáltani, az lenne a bolond?! Vagy egész Izrael megbolondult volna. Megtűri a bűnt a köreiben, aztán azt akarja megkövezni, aki abban a bűnben teljesen ártatlan!

– Jonatán próbálgatta vendégét megnyugtatni, de nem lehetett. A papnak voltak mindenféle bölcs mentségei. Elsősorban az emberek butaságait tartotta mentő körülménynek, mind a régmúlt történetekben, mind pedig ebben az újban. A gyermekáldozatot bemutató papnak is talált némi mentséget. Még pedig azt, hogy nem volt levita, hanem valamiféle szidoni jött-ment. Aztán előkerültek más régmúlt történetek abból az időből, amikor nem volt király Izraelben, és mindenki azt tett, amit akart. Hosea tudott történetet Sámsonról, aki bírāja volt Dánnak még abban az időben, amikor a törzs még Filisztea határai mentén táborozott. Aki nagy hős volt mindenféle felesleges erőszakban és paráznaságban. Érthetetlen, hogy lehet ennek a törzsnek feledhetetlen hőse mind a mai napig. Vagy ott van Jifta⁹⁴ esete. Ami szinte a szűkebb hazájában, a Jordánon túl lett az esti tüzek kedvelt története, amit itt készül valaki megírni. Abban is bűn van bűn hátán. A gileádi hős atyjának parázna nőtől született fattya, akit atyja fiai elűzték a háztól, amikor apjuk meghalt. Jifta rablóvezér lett. Ha valami javára írható, az csak annyi, hogy a szájról szájra szálló történetek szerint nem Izraelt, hanem Ammont fosztogatta, de ez sem lehet igaz, mert bosszújában Efraimmal keményen elbánt. Elmondja a történet, hogy saját felnőtt szűz leányát, aki egyetlen gyermeke volt, egészen elégő áldozatul adta az Úrnak. Annak az Úrnak, aki fogadalmi ajándékként fogadja el az emberáldozatot. Kétlem, hogy Jifta egyáltalán ismerte Izrael Istenét, és nem a saját gileádi baálját gondolta az Örökkévaló helyébe. Hosea minden érve ellen csak a tudatlanságot tudta a pap ellene szegezni és azt, hogy akkor nem volt Izraelben király, és mindenki azt tette, amit akart. Ezt vendége nem tudta elfogadni. Végül abban az egyben megegyeztek, hogy Hosea keresse fel a kohent, vele beszélgessen ezekről a dolgokról, mert ő bizonyára mindkettőjüknél bölcsőbb. Ez másnap reggel megtörtént. A főpap gondterhelten ráncolta a homlokát, és zavartan markolászta öszülő szakállát.

– Azon gondolkodom, hogy te, fiam, Istenről akarsz-e kérdezni, vagy a bírák Izraeléről. Esetleg Izrael Istenéről. Egyáltalán nem csodálkozom, hogy ezek a dolgok nem világosak előtted.

– Hogy lennének világosak?! Bensőmben érzem az Urat. Érzem, tisztelem és szeretem, de valóban nem biztos, hogy ismerem. Jonatánnal Jiftáról és a dáni papok őse, Jonatánról beszélgettünk. Nekem érthetetlen, hogy levita létére elvállalta, hogy egy gazdaember házi istenei papja legyen. Az efódján Micha jelei legyenek. Tudnia kellett volna, hogy azok az öntött és faragott valamiknek az Örökkévalóhoz semmi köze, sőt egyenesen tiltott dolgot cselekszik, ha tiszteletet mutat irányukba.

– Helyes a háborgásod fiam. Nem lett volna szabad ilyet tennie.

– Mégis megtette! Most meg, bocsáss meg atyám a merész szóért, de a ti tiszteletre méltó ösötök lett!

– Ha ilyen egyszerű lenne a dolog! Azt mondtad tegnap, hogy a hős Jifta a saját leányát égette el az Úr oltárán, ami emberek előtt borzalom, az Úr előtt pedig utálatosság, és ez igaz. Ha még messzebbre nézünk vissza a múltba, akkor az Egyetlen és Örökkévaló barátja az

⁹⁴ Izrael népi hőse és bírāja.

emberek között, sok nép ősatya Ábrahám is mutatott volna be áldozatot neki. Csak azért nem tette meg, mert nyilvánvalóan megtiltotta és megakadályozta az Úr. Ez a tilalom örök időkre szól.

– Akkor mért engedi meg, hogy mind a mai napig történjen ilyesmi? Szinte a magam szemével láttam egy esetet idejövet. Hallottam már, hogy a Kármel melletti őszi ünnepen minden évben történik fiúgyermek áldozat, és ez Izraelben van – háborgott Hosea.

– Nem engedi meg. Akik ezt teszik, az ő engedélye nélkül, sőt tilalma ellenére teszik. Ezt a dolgot nevezzük bűnnek, aminek van mentsége, de ez nem ok arra, hogy büntetés elmaradjon. Ábrahám ugyan szemtől szembe látta Istent. Ez nem jelenti azt, hogy mindent tud róla. Gyermekkor tanítód bizonyára elmondta, hogy három férfi látogatta meg a sátorában. Még neki, aki szemtől szemben állt vele, sem volt világos, hogy a három férfialak közül melyik volt Isten. Aztán alkudozott, akivel talán nem is szabad alkudozni. Az Úr türelmes volt vele. Ő mégis olyannak tekintette, mint a Kánaáni népek valamelyik erős baálját, aki elvárja, hogy ajándékokkal lássák el. Nem tudhatta, hogy a Mindenek Teremtőjének semmiféle ajándékra nincs szüksége.

– Kezem, a szám előtt kell, hogy legyen, de olyanért, amit a Gibeaiak tettek, az Úr egész Szodomát felégette, emberekkel együtt.

– Jonatán bálványozásáról kezdtünk beszélni. Ha Ábrahám se ismerte igazából az Urat, hogy ismerhette volna tökéletesen egy lézengő levita, akinek Jehudában még szolgálati helye sem volt?

– Ő levita volt. Neki ismernie kellett volna.

– Levita... Igen, az volt. Olyan ember, akinek mestersége Isten, vagy istenek szolgálata. Izrael levitáinak csak Izrael Istenét lenne szabad szolgálnia. Talán azt tette.

– Az öntött és faragott szobrokban, akiknek a nevében szedegette elő az urimot és a tumimot⁹⁵...

– Méltó a haragod Hosea. Hasonlót mondok neked fiam, mint Jonatán. A kitett kenyereket. Ahhoz, hogy az Úr szavát hirdessük, élni kell. Aki éhen hal, az örökre elhallgat, az nem hirdet, és nem szolgál. Tudom, mi van a nyelveden, amit tiszteletből nem kiáltasz ki. Az, hogy itt is több urat szolgálunk. Rám való tekintettel nem mondtad ki, lesz olyan idő, amikor hangos szóval fogod kiáltani közemberek és a papok előtt, akik elborzadva fogják hallgatni, de nem emelnek kezét rád.

Hosea lehorgasztotta a fejét, és nem szólt egy szót se. A lelke háborgott. Némáságának egyik oka az volt, hogy nem tudta miért, mélyen tiszteli a főpapot. Ezt az érzést pillanatnyilag nem érti. Arra gondolt, elmenekül innen, haza az ő Gomerjéhez, és semmi nem fogja érdekelni abból, ami eddig foglalkoztatta. A király sem.

– Itt mindannyian tudjuk, hogy Izraelnek nem egy istene van. Amit ez, vagy akármelyik tudatlan nép a valóban öntött, vagy az elméjében megalkotott istenképre ráaggat, annak nagy része nem odavaló. Néha azért eltalál némi igazságot. A gyarló leviták némelyike igyekszik nem gondolni arra, hogy bűnöznek, amikor a tisztátalanul bemutatott áldozatból a részét elveszi. Igyekszik magát megnyugtatni, hogy majd valamikor az Igaz Isten útjára vezet a reá bízott népet. Aztán, vagy lesz alkalma rá, vagy végleg valamelyik baálhoz szegődik, és az elsőszülöttet beledobja tűzbe, akár az apjáé, akár egy parázna szertartás fattya. Látszólag Dánban is ugyanez van. De csak látszólag. A bűnt mi magunk is elkövetjük, de dolgozunk azon, hogy valamikor ez tényleg ne így legyen. Azért írjuk a könyvtékercseket, hogy utódaink, ha az Úr bűneink ellenére megtart minket, lesznek, akik megtalálják a helyes utat, hogy szentek legyenek. Mert a rájuk bízott néppel együtt azért lettek kiválasztva. Most menj, és magányban próbáld megérteni, amiket mondtam neked. Nem lesz könnyű. Nem biztos,

⁹⁵ Jövendöléshez, vagy sorsvetéshez használt kövek

hogy csak bölcseket mondtam neked. Jobb, hogy a társad a nyavalyáját kuruzsoltatja, így nem zavar, amikor egyedül vagy ébren.

– Talán próféta vagy atyám, hogy ezt tudod? Erről nem beszéltünk senkinek – csodálkozott Hosea.

– Én nem vagyok próféta, vagyis nem tudok róla. Csak papok vagyunk itt valahányan. A szemünknek meg kell látni a betegséget, mert ez hozzátartozik a pap mesterségéhez. Nem tettük szóvá, mert látjuk, hogy a betegségét itt, ebben a házban nem fogja széjjelszórni. Menj, és gondolkodj! Aztán, ha akarod, újra beszélgethetünk.

Hosea délután visszavonult, ahogy a főpap kérte. Nem nagyon tudta a fejében helyére tenni a hallottakat. Gondolkodása egyenes volt, gyerekkorától fogva. A különböző szempontok nem akartak nála összeférni. A kamrájában heverészve próbált szót fogadni, ez nem akart menni, ezért inkább a pihenést választotta, de nem az alvást. Egyszerre csak eszébe jutott a Dibláimék kútja. Most látni vélte, amit Gomerrel való találkozásuk alatt nem vett tudomásul. Azt, hogy őket sokan látják. Lelki szemei előtt most felismerhető arcok voltak. Gomerén kívül egyikük nevét se tudta volna megmondani, mégis úgy érezte, hogy akármelyikkel itt az udvaron találkozna, felismerné. Aztán a hangszerét kereste meg. A húrokon végighúzta az ujját. Hangolgatni kezdte. A pengetés egyre inkább dallamossá vált. Úgy érezte, hogy énekelnie kell. A pengetés és az ének jól kihallatszott a kamrából.

– Megigézted a szívemet, jegyesem, hűgocskám⁹⁶
Szemednek egyetlen pillantásával,
S nyakadnak egyetlen láncával.
Milyen vonzó, hűgom, mátkám, a szerelmed!
Mennyivel édesebb szerelmed a bornál,
Keneted illata felülmúl minden balzsamot!
Ajkadról, jegyesem, tiszta méz csorog.
Nyelved alatt tej van és méz.
Ruhádnak illata a Libanon illata.
Hűgom, mátkám akár az elzárt kert,
Mint az elzárt kert, a lepecsételt forrás,
Hajtásaid gránátalmát termő kerthez hasonlít,
Tele mindenféle pompás gyümölcessel:
Nárdusszal, sáfránnyal, kálmossal, fahéjjal,
mindenféle tömjéntermő fával,
mirhával és áloéval, a legjobb balzsamokkal.
A kertnek forrása élő víz kútfeje,
Amely a Libanonról csörgedezik alá.

A papok odakint csoportba gyülekezve hallgatták az éneket, amit Hosea többször elismételt, közben csak dúdolgatott, hogy önön lelkét a szerelemben elringassa. Beszámoltak mindenről a főpapnak. Ő figyelmesen meghallgatott mindent. Nem mosolygott, mint a papok. Szokásos mozdulatokkal markolászta a szakállát, kérte, hogy hagyják magára.

Ezermelek még naplemente előtt megérkezett. Némi öröm látszott az arcán.

– Megtisztultál barátom – kérdezte Hosea.

– Egészen még nem, de a vajákos állítja, hogy jó úton járok. Azt mondta, hogy járhattam volna rosszabbul is. A sebek, amiket kaptam, el fognak múlni. Mondta, hogy visszatérhetnek teljesen váratlan időkben, majd ugyanúgy elmúlhatnak. Nem kell a papokhoz mennem, mert nem poklosság.

⁹⁶ Énekek éneke

Ennél többet eddig nem beszélt a nyavalyájáról. Szinte kedve lett volna bűnvallomást tenni a társának attól az örömtől, hogy a vajákos asszony megvigasztalta. Hosea viszont nem volt olyan hangulatban, hogy valóban ráfigyeljen. Az esti étkezés után megint a kinnor után nyúlt, ismételtette délutáni énekét. Ismert ének volt ez, egész Izraelben szokás volt énekelni a lakodalmakban. Az ő menyegzője pedig közelgett. Eddig jobbára a küldetésével volt elfoglalva, csak időnként uralkodott el rajta a szerelmi vágyakozás. Ezen a délutánon viszont teljesen. Másnap reggel a kohenhez ment. Meg akarta mondani neki, hogy indulni akar vissza, hogy a királynak beszámoljon az útjáról.

– Jó dolog, hogy szerelmes vagy – előzte meg a kohen. – Abban a korban vagy, amikor ez a legfontosabb számodra. Mielőtt elindulnátok, arra kérnélek, hogy próbálj a szerelmes gondolatok mellett elgondolkodni azon, amit itt láttál, és ne haraggal! Nem csodálkozom azon, hogy harag van benned mindazért, amit utadon láttál, főként azért, hogy itt, a szentély körül is hasonlók látasz, ha nem is olyan durván, mint Naftali magaslatán. Itt csak a megalkuvást látod és ez neked éppen olyan szomorú, mint a nép bűnei. Azt mondom neked, hogy sok hazugsággal fogsz még találkozni az életbe. Ezek először haraggal fognak eltölteni, aztán az a szeretet, ami benned az Úr felé irányul, Izrael felé is irányulni fog. Neked az a dolgod, hogy olyan maradj, amilyen itt lettél. Menjetek békével, legyél boldog a feleségeddel! Szívből kívánom neked. Igyekeztek, hogy legalább a szukkotra hazaérj!

– Remélem, hogy a király nem ad újabb megbízatást, Jezréelben találom meg, és nem kell Szamáriába mennem utána.

– Nem nagyon jártál a városban, és nem hiszem, hogy észrevetted. Vannak itt olyan bölcsnek nevezett prófétafélek, akik a csillagokat vizsgálják, éjjelenként. Azt állították, hogy Istár, vagy Astarte csillaga, ami tegnap még a maga útján járt, ma éjjel el fog tűnni az égről. Ez azt jelenti szerintük, hogy Astarte a házába ment, hogy ott várja isteni vőlegényét. Kezdődnek a paráznaság ünnepnapjai a Kármelen. Élija nem fog ott ítéletet tartani, pedig nagyon kellene. Mi itt az engesztelésre készülünk, és kérjük az Urat, adjon újra igaz prófétákat hűtlenné vált népének. Erősítsétek meg magatokat kenyérral, és menjetek békével!

Még nem járt a nap túl magasan, amikor elérték a Jordán első tavacsáját. Leginkább Hosea akaratának megfelelően, visszafelé a Jordán bal partja mentén haladtak. Ő ugyanis nem akart arra menni, amerre Naftali Magaslatát lenne kénytelen látni. Ez igazából nem sikerült neki. Napnyugta táján, a Hule⁹⁷ tavat elhagyva, a lemenő nap fényében szinte kényszerrel, kénytelen volt a hegyormot szemlélni. A helyi baál oltára innen nem látszott. Ennek ellenére, lelki szemével mégis látta, hogy füstölög benne a tűz. Izraelnek ezen a vidékén nem volt nehéz olyan, védelmet adó facsoportot találni, ahol két vándor nyugodtan, a szabad ég alatt eltölthessen egy éjszakát. Ebben az Éden kertben ellenséget legfeljebb a szúnyogok jelenthettek. Szép tiszta éjszakájuk volt. Máskor nem érdekelte különösebben a csillagos ég. Most nézte. Kíváncsi volt, hogy Astarte csillaga valóban elbújt-e, és ma éjszaka nem fog látszani. A Hold sietett lemenni, hogy ma ne zavarja a többi csillag ragyogását. Az úton ez idáig nem sok emberrel találkozott, nem is nagyon hiányzott neki. Ezermelek szívesen lelkendezett volna gyógyulásáról. Tisztelte azonban útitársa befelé fordulását, inkább nem zavarta felesleges szavakkal. Este raktak ugyan tüzet, de nem sokáig bámultak bele. A tó partjához közel kevés papirusznádat találtak, kúpszerűen összerakva. Ennek védelmét választották inkább, mint a fákét. Az álom Gomerhez vitte. Ahhoz a Gomerhez, akivel a forrásnál találkozott. Most is éppen ott vélte a vele való találkozást. Ebben az álomban, karjaiban tartotta menyasszonyát, de ez nem tartott sokáig. Az ott levő fiatalok vigyorogtak, amikor a szemükbe próbált nézni, és odamondani nekik:

– Nézzétek, milyen szép a kedvesem!⁹⁸

⁹⁷ Hule tó. A Jordán felső folyásában. A folyó keresztül folyik rajta, mint a Kinneret taván. Mára lecsapolták.

⁹⁸ Énekek éneke

A körülálló fiatalok, mintha gonosz képet vágtak volna, és csúfondárosan énekeltek:

– Fogjátok meg a rókákat s a rókafiakat, mert feldűlják a szőlőt,
Amely éppen most virágzik!

Hosea újra próbálta dicsérni arája szépségét, akit éppen ölel, de a rókákról szóló ének egyre ismétlődött. Gomer pedig eltűnt az ölelésből. Mintha fátyla uszályként vonult volna utána, amint elment. Hátulról olyannak látszott, mint Kinneretben a templomi táncosnő. Ettől aztán felébredt. A gyomrát úgy érezte, mintha este sokat evett volna, most pedig sürgősen innia kell. Ivott a tömlőből, aztán újra a takarójába burkolózott. Itt a tóhoz közel erős volt a harmat mostanában, amikor a nappalok és az éjszakák szinte egyforma hosszúak, hűvösebbek a hajnalok. A nap még nem kelt fel, de a keleti ég alja a szürkéségből átment a bíborba, a közeli erdőcske füzei és tölgyei látszani kezdtek. Nem tudott újra elaludni. Minél előbb indulni akart. Örült, hogy Ezermeleket felébresztette a hajnali hűvösség. Ő sem ébredt teljesen frissen. A lehető leggyorsabban szedték össze magukat. Még ezen a napon szerették volna elérni a Jarmuk torkolatát, ahol a keletről jövő karavánút a Jordánhoz ér. Találni fognak karavánzállást. Ott talán melegebb az éjszaka, ha nem csak az ég a fedél felettük. Enni csak ott álltak meg először, ahol a folyó legutolsó zuhatagja volt. Bármennyire siettek azonban, estig csak Afekig jutottak. Hosea egész estig cipelte rossz gyomra terhét. Erre gyakoriak voltak a tanyaházak. Egyszerű, szegény emberek adtak szállást nekik. Jobban tették, hogy nem erőltették a tovább utat, mert éjszaka megérkezett az első őszi eső. A szállásadóknak pénzzel fizettek. Nem akarták elfogadni mondván, hogy a szállás Istené. Végül mégis elfogadtak néhány rézpénzt, mert meggyőzték őket, hogy a szállás valóban az Úré, a szíves fizetés meg az ő ajándéka. Indulás előtt frissen fejt kecsketejjel kínálták őket, ez Hosea gyomrát rendbe szedte valamennyire. Bet-Seánig akartak estig eljutni. A Jarmuknál hatalmas zivatar érte el őket, így újra fedelet kellett keresni maguknak, hogy ruháikat meg tudják szárítani. Jószívű tanyásgazda fogadta be őket. A nap még viszonylag magasan járhatott, de nem lehetett látni, hol van. A felhőszakadás a tanyás gazda juhait a tarlókon érte, Szerencséjére jég nem érte a jószágot, csak eláztak, ez pedig nem nagy szerencsétlenség. A gazda örömmel fogadta az égi áldást. Mikor a menedéket kérő utasok fedél alá értek, hangosan hálálkodott az égieknek. Ebből a szóáradatból Hosea nem tudta megállapítani, hogy ez a helyi baálnak, Hadadnak, vagy Jákob erős Istenének szólt. Lehet, hogy a környék parasztjaiban a három keveredett, mint ahogy ereikben legalább három fajta nép vére csörgedezett. Izraelita, Kánaánita és arám, de megfordultak itt más nemzetek is, itt felejtve magukat és isteneiket, hogy Izrael fiainak mindenből elég örökrésze legyen. Az eső eláztatta a samár zsákjában a váltó köntöst, így majdnem egy szál ágyékkötőben vacogtak a csűrben, ahol szállást kaptak. Már volt kicsévelt árpa és búzaszalma derékaljnak. A gazda meleg takarókat adott rájuk, erősítésre meleg tejet, hogy belülről melegítse őket, miközben beburkolózva üldögéltek a gabonakévéken. Részvétellel nézte őket a vendéglátó, egyben örült is.

– Néhány nap és felszikkad a föld, lehet vetni, szántani – állapította meg elégedetten.
– Mi járatban utaztok errefelé? Nem látszotok kereskedőknek, szegényeknek se.
– Ennek az égi áldásnak mindegy, hogy mik vagyunk – mondta Hosea. – Ha otthon is esett, örülni fogunk neki. – Messze van-e az otthona az én vendégeimnek, ahova igyekeznek?
– Az enyém Szamáriában van – mondta Ezermelek, – a király házában.
– Akkor te, nagyúr lehetsz.
– Nagyon nagy azért nem. Ezermeleknek hívnak ott.
– És miben segídesz, Tanácsokkal, vagy a két keziddel?
– Inkább csak a kezemmel. Most megbízatással utaztunk, és hazafelé tartunk.
– Nem lehet valami titkos ez a küldetés, ha mindjárt beszélsz róla.
– Nem titkos. A király tudni akarja, hány próféta lehet az országban és azok milyen istenek szájai.

– Ahhoz nem kellett volna sokat utazni. Egy napi járásra innen, a Jordán mind a két oldalán tucatjával vannak. Innen is oda járnak jövendőt mondani. Igaz, mostanában nem hallottam olyan híreset, akinek a nevét meg tudnám jegyezni. Csak a régiekét tudom, akikről az esti tüzeknél mesélnek. Élijáról és Elisáról sok történet van, de ők már nincsenek.

– Azért nem kezdtük ott az utat. Ezekről tud a király, hiszen a városához közel laknak – folyt bele Hosea a beszélgetésbe.

– Te hova igyekszel haza, fiatal vendégem?

– Bet Beériben lakom, ami Mahanaim mellett van.

– Ha felszárad a föld, egy jó futamodással, akár haza is érhetsz. Hallottam a Beéri házról. Beéri, úgy hallottam, évekkal ezelőtt megtért őseihez. Maradt fia?

– Egy igen, és az én vagyok. Hosea, Beéri fia. Sajnos, egy futamodással nem fogok hazaérni, mert előtte a királyhoz kell mennem. Remélem, csak Jezréelbe, ha nincs ott, utána megyek Szamáriába.

– Mielőtt lepihennétek, erősítsétek meg magatokat vacsorával. Szóltam az asszonyoknak, hogy készítsenek és szárítsák meg valahogy a felső ruháitokat.

Elfogyasztották a felkínált vacsorát és az elázás után kellően elfáradva bújtak takaróik alá, pedig még fiatal volt az este. A zivatar után csillagos volt az ég. Astarte csillaga újra előjött az ő szent kunyhójából. Most az éppen megújult hold után sietett lenyugodni. Hosea álmában, sárban, szamarakkal, tevékkel caplató menetet látott, akik Bet-Seán karaván fogadójához igyekeztek, ahova ők is, csak elakadtak. Az egyik teve hátán a sátorban két asszonyszemély ült. Ismerősnek tűntek, de nem tudta kitalálni, hogy kik azok. Álmában úgy gondolta, hogy felkel szalma derékaljáról, odamegy megnézni őket. Aztán arra gondolt, hogy mekkora illetlenség lenne odamenni, és a sátor függönyét csak úgy kíváncsiságból félrehúzni. Szerencséjére, kezei és lábai ólomnehezek voltak. Nem tudta volna megmozdítani egyiket sem. Erővel igyekezett felébredni, mert ezt a tehetetlenséget nyomasztónak érezte. Azt álmodta, hogy, ha a kinnorja a kezében lehetne, akkor megtudná, ki az a két nő a sátorban. A kinnor elérhetetlen volt, nem volt világos előtte, hogy miért akarja tudni. Végre hajnalodott és felébredt. Ezermelek az igazak álmát aludta. Felkelni nem tudott, mert a felső ruhája valahol ki volt akasztva, és nem tudta hol, így kénytelen volt a takaró alatt tünődni azon, hogy mi volt az, amit álmodott. A kirakodott cókókjaik a csűrben voltak. A hangszer is. Odavette magához a takaró alá, és melengetni kezdte. Eszébe jutott a teve hátán a nyeregsátor. Tudta, hogy köze van hozzá. Csak, miután napra kitett ruháik megszáradtak, tudtak útnak indulni. A gazda reggelivel vendégelte őket, hiába szabadkoztak, hogy az elemózsia bőriszakban van, és az egyáltalán nem ázott el. Elég, ha a vizes tömlőt töltik fel friss vízzel. Az első gázlónál átkeltek a Jordánon, sietve igyekeztek Bet-Seán felé. Ott akarták megtudni, hogy hol keressék a királyt. Már látták a várost, amikor a patak túlszárult több szamaras menet vonult. Az egyikben teve volt éppen olyan nyeregsátorral. Hosea biztos volt abban, hogy álmában ezt látta. Ahhoz, hogy az arcokat felismerhessék, túl messze voltak. A menettel éppen ellenkező irányba mentek, azon az úton, amelyen apósával való utazása kezdetén Bet-Seánba érkezett.

– Az a tevés menet, mintha Mahanaimba menne – mondta Ezermeleknek.

– Nagyon messze van az még ide, miből gondolod?

– Nem tudom. Csak úgy eszembe jutott.

– Sokan jönnek most Akko felől, a vásárokból. No meg Baál-Melkart zarándoklat is van arra. Ott sokan megfordulnak.

– Voltál már ott?

– Vásárokon, vagy a zarándoklaton – kérdezett vissza a királyi ember.

– Akármelyiken.

– Mind a kettőn voltam. De nem hinném, hogy még egyszer elmegyek. Rosszabb, mint Efraim fogadójának ligete. A vajákos asszony óva intett attól, hogy ilyen helyekre járjak.

– Igazad van. Úgy látszik, hogy némelyik embernek a baj hozza meg az eszt.

– Az még annak is visszahozza, aki úgy gondolja, hogy neki bőven van.

Amikor a fogadóhoz értek, kérdezősködni kezdtek az utasoktól, hogy mit tudnak. A király Jezeélben van, vagy Szamáriában? A legtöbben azt mondták, hogy Jezeélben semmi jel nem utalt arra, hogy ott lenne. Így aztán csak annyit pihentek, amennyi egy étkezésre elég, aztán a szamár kötőfékje után nyúltak, és indultak tovább. Estefelé már Abel-Mehola próféta barlangjainál voltak. Találtak maguknak egy szállásra valót. Nem voltak szomszédság nélkül. Néhány szürke köntösű, csúcsos süvegű próféta üldögélt egy tűz körül. Nem törődtek az érkezőkkel. Majd reggel. Akkor bizonyára akarnak látóembert. És fognak találni. A reggel elérkezett. Ezermelek a számmal volt elfoglalva, Hosea odament a helyi prófétákhoz. Ha már idejöttek, és alkalmuk van találkozni, megpróbálja, hátha van itt valaki, akiről a királynak beszélni lehet. Most csak hárman voltak. Együtt végeztek valami közös imádságot. Erre alkalmat és kötelességet a felkelő nap adott. Megvárta, amíg befejezik a dolgukat. Nem sokat várt tőlük, mert úgy látta, hogy a Napnak van valamiféle szerepe azon felül is, hogy ez a nap első órája. Az elkötelezettek számára az imaórák rendje elkezdődik. Amikor elcsendesedtek, köszöntötte őket, és megkérdezte, melyikük a mester, bár gondolta, hogy az, amelyik legidősebbnek látszik. Ő válaszolt a kérdésre.

– Én lennék az. A nevem Abiél. Ezek itt ketten engem tartanak a mesterüknek. Kinek a nevében kérsz jóvendómondást, fiam?

– Ezt nem tudnám neked megmondani, Abiél mester. Mert a magam számára egyáltalán nem.

– Furcsa ember vagy te, hogy megszólítasz minket, és nem azt akarod, amit mindenki akarna. Arcodat, tartásodat nézve fiatal férfi vagy, aki talán arra kíváncsi, hogy fognak-e fiai születni, vagy vegyen-e magának újabb asszonyt. Esetleg, volna-e alkalom arra, hogy a vásár elmúltával még jó üzletet kössön Akkóban. Ha azt akarod, hogy prófétáljunk neked, mondd meg a neved és azt is, honnan való vagy! A mester okosan kérdezett. A jó jóslathoz az kell, hogy a látóember tudja, mit várnak el tőle. Abiél pedig mestere volt a prófétálásnak, tudta annak minden fortélyát. Figyelmesen várta, hogy mit válaszolnak neki.

– Becsületes ember neve nem titok. Beéri fia, Hosea vagyok. Az otthonom ide egy napi járóföldre van, Mahanaim mellett. Lehet, hogy mindarra kíváncsi lennék, amiket mondasz, mert való igaz, hogy rövidesen asszonyt viszek a házamba, még pedig az elsőt. Az Úr fog fiúgyermeket adni, abban jóvendülés nélkül is biztos vagyok. Nem a magam ügyében foglak megkérdezni, vagyis, csak egyben a magaméban. Néhány napja álmokat látok. Valami sátorról, ez egy teve nyergében van, abban pedig két asszony utazik. Úgy gondolom, semmi közöm hozzájuk. Mégis, valami kényszerít, hogy tudjam, kik azok.

– Megpróbáljuk megnézni, mi dolgod lehet velük, ha a társaim segítenek. Először azonban, ha nem titok, beszélj nekem arról, mi járatban rovod az utat a társaddal?

– A király megbízásával járunk. Az utóbbi időben sokan hagyják el Izrael földjét, hogy valahol keleten szerencsét próbáljanak. Úgy látszik, hogy gazdag ez az ország. Akik gazdagok, igazán azok. Aki viszont szabad akar maradni, az elmegy. Többnyire katonának. Asszúrba, vagy még messzebbre. Szeretné a király, hogy akik elmentek, maradjanak meg izraelitának. Ehhez keresne prófétákat, akik előttük mennének, hogy idegenben is legyen istenük, aki egybe tartja őket.

– Akkor talán nem prófétákat keres, hanem pásztorokat. Ennek csak akkor lehetne eredménye, ha azok, akik elmentek, hinnék, hogy Jákob Istene nem csak Izraelben él, és nem csak itt ura minden istennek. Nem akarom megszólalni Jehu fiait, de ezt ők sem hiszik teljes szívükkel. Atyánk, Elisa is hiába bízott bennük, hogy általuk megújul Izrael. Nem tudta a szíveket átalakítani. Most is azt hiszi ez a nép, hogy az istenek földekhez kötöttek. Még atyánk idejében történt, hogy egy Naámán nevű damaszkuszi főembert meggyógyított az Úr erejével, itt a Jordánnál. Ez az okos ember is azzal foglalkozott, hogy földet vigyen innen a

hazájába, hogy a mi erős Istenünknek legyen hol megtelepedni. Aki pedig valóban Isten, annak nincs szüksége semmiféle földi hajlékra, és nem fér el egy ország határain belül.

– Legutóbb ilyeneket hallottam Dánban a főpaptól. A szentélyben mégis ott van a bika. Megmagyarázta ugyan, hogy miért. A szívem mégsem akarja befogadni a magyarázatot.

– Ami nem való a gyomorba, azt a gyomor kiveti magából. A király megvolt egy darabig azzal a hittel, hogy jó, ha az emberek, és ő maga sok istent tisztel, attól erősebb lesz. De, ha csak egy van, az kiveti a többi, aki nincs. Ezt itt tudjuk mind a hárman, mégsem hirdetjük, mert erre senki nem kíváncsi. Ha mégis igen, akkor megbotránkozik, és azt mondja, hogy hitetlenek vagyunk. Félünk, hogy ezt elterjeszti rólunk. Akkor aztán ki jön ide jóslatért?

– A papok közül, akikkel beszéltem, többen a kitett kenyerekről és az áldozati állatok nekik adandó részéről beszélt. Úgy látom, erre készülsz. Ezt ne mondd el, tudom!

– Azt mondod, a király idegen földre küldene pásztorokat. Találtál ilyeneket?

– Jonáról hallottál bizonyosan.

– Aki Héfer Gát-jában lakik?

– Éppen őrá. Ő elment, de nem a király küldetéséből, hanem, ahogy mondta, őt az Úr küldi, hogy prófétáljon Asszúrban.

– Az ő szájával valóban az Úr szól. Ott is, ahova ment – jegyezte meg Abiél. – Mást találtál-e?

– Egy Ayal nabi nevűt, Naftali magaslatán. Ő a tűz prófétája. Amikor beszélt, nekem úgy tűnt, mintha az Úr szólna, pedig mindenféle tüzekekről beszélt. Elment keletre, de nem hirdetni, hanem tanulni az ottani mesterektől.

– Ennyi az egész?

– Dániel kohen beszélt valakikről, akik Mózes fiai, akik jönnek-mennek Dán és a keleti országok között. Bölcsességeket jegyeznek fel, hogy könyvtekercseket írjanak belőlük. Őket sem a király küldi.

– Ezek lesznek fiam, akik az elszakadtakat összefogják, Azokat, akik itt hűek voltak, ott is hűek maradnak. A kéve, ha kibomlik, elhordja a szél, csak kevés csépelnyivaló marad belőle. Ennek a kevésnek a gazda sokszor jobban örül, mintha az egész megmaradt volna, és búzában dűskálhatna. Van mit jelentened a királynak.

– És ti itt Abel-Meholában, nem akartok menni?

– Nekünk itt a kenyereink. Amit mi tudunk, azt itthon kérdezik tőlünk. Ha néha az Úr szól általunk, a szívünk csak titokban örül, mert azért köszönet helyett csak büntetést kaphatunk. Nem vagyunk jó tanítványai Elijának és Elisának. Még férfinak se nagyon vagyunk jók, mert gyávaság él a szívünkben. Szeretnék neked prófétálni arról, ami foglalkoztat. A múlt nap a folyó túlsó partján láttuk a meneteket. Tevét nyeregsátorral az egyikben. Szukkot⁹⁹ felé igyekeztek. Bizonyára előkelő asszonyszemélyek ültek benne. Gyertek fiaim, fújjátok a fuvoláitokat – szólta a próféta-fiakhoz, akik lassú ütemben kezdtek valamiféle dallamot játszani. A mester, nem törődve méltóságával, táncolni kezdett. Nem úgy, ahogy lakodalmakban, vagy egyéb vígságokon szoktak, hanem körbe forogva. Ahol lépdelt, a talaj és az alatta levő szikla le volt kopva, egészen simára, nem kellett botlástól félnie. A karját méltósággal kitérte, úgy forgott. Bő köntöse, mint egy csúcsos sátor kiterült, ahogy a forgása egyre gyorsult. A tánc elején még látszott, hogy köröskörül tekintget. Ahogy a zene és a forgás ritmusa gyorsult, egyre inkább kihunyott a szeméből az éberség. A forgás olyanná vált, mintha az egész ember valahonnan inkább függene úgy, hogy a feje egy helyben forog, de a lába körben mozogná. A fuvolaszó egyre éktelenebb lett, majd hirtelen megállt. A táncoló próféta ebben a pillanatban lerogyott, a simára csiszolódott szikla felületen még egyet fordult. A láthatóan önkívületben fekvő mester feje alá párnát tettek a tanítványok. Az éppen odaérkező Ezermeleknek a szájuk elé tett kezükkel jelezték, hogy ne akarjon mondani

⁹⁹ Sátor-település a Jordán mentén. A szó jelentése: sátor.

semmit. Ezt megértette. A szamár kötőfékét a háta mögött fogta, és érdeklődve figyelte, mi fog történni. Hosea hallgatott, nyugodtan ült egy kövön. Hallott már arról, hogy vannak próféták, akik ilyen módon jövendölnek, és nem csodálkozott. Eltelt néhány perc. A király segítőjének nagy kedve lett volna egy kicsit toporogni, de nem mert. A szamár türelmes volt egy darabig, de egy idő után dobbantott egyet. A próféta ébredezni kezdett. Szép lassan felült, nézte, hogy kihez szóljon, aztán Hoseán megállapodott a szeme.

– Mit láttál, mester? – kérdezte meg Hosea.

– Egy lombátrát. Olyat, amelyet mostanában kezdenek készíteni a szukkotra. Nem tudom, hol volt. A sátor elejére egy fátyol volt kötve, véres volt. A sátorba benéztem, ott egy széttiport piros gránátalmavirágot láttam. Ennyit engedett az Úr látnom. Aztán valami énekfélélet hallottam. Ismerős dal volt, csak egy mondat volt belőle érthető: Más nyáját őriztem, a magamét meg elhanyagoltam. Azt tanácsolom neked, és ezt az Úr mondja, menj és vedd el azt a leányt, akit Ő már neked adott. Szép új fátyolban vár rád!

– Régi fátyla is van talán? – tette fel a kérdést Hosea.

– Ne kérdezz, csak tedd, amit az Úr üzen! Menjetek a dolgokra!

– Mit adjunk a prófétálásért? – kottyantott bele Ezermelek.

– Te nem voltál itt akkor, ezért neked is mondom. Ha sikerült valaha az Úr szavát mondanom, azért nem adtak fizetséget. Így most nem jár semmi.

Ennek ellenére, egy napi kenyéren kívül minden ennivalójukat otthagyták, és szót fogadtak. Sietve elindultak a Tirca felé vezető út kaptatóján. Délfelé érték el a város déli kapuját. Hosea még sohasem járt ebben a városban, most nem akarta meglátogatni. Erős volt benne a honvágy, hogy a sátoros ünnepet legalább otthon tölthesse. A városról is a saját szerelme jutott eszébe.

– Nem nagyon szeretem a kegyetlen embereket – mondta – a háborút pedig utálok. Szerencsére nem volt részem eddig benne. Jobban szeretem a békés bölcseket. Alig várom, hogy Zakent és a házát láthassam. Ha már nem tudok időben hazaérni, legalább ez legyen az örömöm. Nem akarok a király házában megszállni. Nekem jó az íróház. Későn fogunk Szamáriába érni, nem valószínű, hogy éppen ma akar a király velem beszélni.

Még kapuzárás előtt odaértek. Ezermelek a király háza előtt elköszönt. Hosea sietve ment végig az Egyenes utcán, hogy a másik kapuhoz érjen, az íróházhoz. Szeretettel várták az írkokok. Zaken és Támár asszony rendelkezett, hogy ne csak a lába legyen megmosva a vendégnek, hanem sötétedés után fürdessék meg. Kicsit fázós fürdő volt ez Hoseának, mert este esni kezdett az eső. Tüzet nem lehetett rakni az udvaron. A tornác alatt üldögéltek vacsora közben, a fali tartókba szúrt fáklyák világánál. Zaken kérésére Hosea beszélt, minden írkok feszült figyelemmel hallgatta, aztán aludni tértek. Hosea ugyanabban a kamrában töltötte az éjszakát, mint legutóbb, itt jártakor. Ezen az éjszakán nem világított be az ablakon a Hold. Nem volt az égen. Ha ott lett volna, a felhők eltakarták volna. Mélyen, álomlátás nélkül, pihentetően sikerült aludnia. Akárcsak otthon. A szamár az íróháznál kapott ellátást. Nem számított málhás állatnak, mivel csak az utazást és nem kereskedelmet szolgált. Ezért helyet kapott a vízhordó állat mellett.

Reggel Ezermelek érkezett a király házából, hogy Hoseát a király várja. Hozza magával a kinnort is. Visszament a kamrájába, fogta a hangszert. Nem törődött azzal, hogy a ruházata az utazás után nem éppen király elé való. Hallotta a király hívását, a neveltetése nem engedte, hogy nemet mondjon. Ebben a pillanatban valójában nem is érdekelte a király. A saját szerelmével volt elfoglalva, szinte már otthon volt. Ha nem küldenek érte, talán már a szamarát kereste volna, hogy induljon, azzal sem törődve, hogy még nem evett.

– Menjünk, Ezermelek!

– Én még maradok. Azt az utasítást kaptam, hogy ne menjek veled – válaszolta – nem kell neked kíséret, a kapuőrök ismernek.

Ezen elgondolkodott. Kissé szórakozottan indult el, ment, mert mennie kellett. A kapuőr katonák közül kettő, érkezésekor elé állt, hogy a király elé vezesse a belső, kerengős udvarra. A király trónszéken várta a kerengőnek a fogadás céljára kialakított részén. Mélyen meghajolva üdvözölte Jerobeámot.

– Megérkeztetek, tehát.

– Igyekeztünk teljesíteni a parancsodat, királyom. Nem tudom azonban, hogy sikerült-e eladatnak megfelelnünk.

A király körül a nagy szőnyegre párnák voltak lerakva. A tanácsnokok ezeken ültek. Ott ült közöttük Ehad is. Az írnok ölében írótaórált tartott. Egy kis asztalkán a kellékek, festékes edényke, írónád és üres papirusz tekercsek. Csak a szemükkel tudtak köszönni egymásnak. A király előtti viselkedés szabályai tiltották volna, hogy megöleljék egymást. A király intett Hoseának, hogy üljön le egy párnára. Kézmosó tálat hoztak, hogy megmossa a kezét. Azután mindenféle ételleket hoztak, és mindenkit megkínáltak. Evés közben a király maga alá akarta húzni a lábát. Ez láthatóan nehézséget jelentett neki és meggondolta. Zsámolyt tettek a lába alá, hogy kényelmesebb legyen a számára az ülés. Bő, világoskék köntöse alatt nem láthatták, hogy a lába szára végig be van kötözve és dagadt ahhoz, hogy maga alá húzott lábakkal üldögélhessen. Az elé tett ételleket megkóstolta, de inkább csak azért, hogy a többieknek engedélyt adjon az étkezésre. Hosea látta rajta, hogy megváltozott. Az arca kerekesebb lett. Nem az egészségtől, mert alig egy holdforduló alatt nem lehet annyit hízni, hogy az észrevehető legyen. Egyszerűen puffednek tűnt. Amikor az étkezést befejezték, a szolgák kevert bort hoztak. Mindenki kupájába öntöttek. Miután ittak, a király szólt.

– Beszélj, Hosea, mit láttál utadon!

– Kérdeztél uram, de nem szívesen beszélek. Amit láttam, az nem volt öröm a szívemnek. Ha valamelyik városban felkerestem a Magasságbeli szentélyét és a papot, csak rosszat és hűtlenséget láttam. Ismerték Mózes törvényeit, de sehol nem követelték, hogy a rájuk bízott nép azok szerint éljen. Láttam, hogy Izrael nem győzte le, és nem tette rabszolgájává az itt maradt népeket, sőt, maga lett a szolga. Ha megkérdeztem őket, miért van ez így, a kitett kenyereket emlegették, meg a gyerekeiket. Amikor föld népének voltunk vendégei, láttunk tiszta szíveket, láttunk sok bűnt és esztelenséget is. Nem kémkedni küldtél uram, mégis elmondom. Láttam a nyomait annak, hogy fiúgyermeket a tűzön átvezették. Így nevezik ezt a dolgot fennköltén, én csak úgy mondanám, hogy egy hároméves fiúgyermeket Naftali magaslatának baálja oltártüzébe elevenen behajította a helybeli pogány pap. Az iszonyat után a körülálló nép a Hule tó környékén szent berekbe vonult, hogy tömegesen paráználkodják, hogy legyen fattyú elsőszülött fiú máskor is, akit tűznek lehet adni.

– Láttatok-e prófétákat? Arról beszélj nekünk!

– Láttunk uram, király. Először Jonához mentünk. Meg is találtuk. Ő igaz próféta, aki Jákob Istenének szavával jövendől. Ezért félnek tőle az emberek. Félve hallgatják a szavát. Úgy tudom, már elindult az útjára. A Magasságbeli szavára ment Asszúrba, hogy ellene prófétáljon.

– Tudok Jonáról. Már túl lehet Damaszkuszon. Lehet, hogy nem az én parancsomra indult, de azt akartam, hogy odamenjen, azt tegye, amit tenni akar. Még kiket láttál.

– Idegen isten prófétáját láttuk, Naftali hegyei között. Ő is elment talán, keletre. Amint ő mondotta, Mádián, vagy Mádía bölcseitől tanulni. Indulatos és tiszta szívű embernek láttam. Bizonyára szólt istene a szájával. Lehet, hogy az Egyedülvaló az ő szájával is tud prófétálni. Amikor Dánban voltunk, a főpap tanított engem valamire, amit eddig nem tudtunk. Azt mondta, lehet, hogy a királyt ez érdekli a legjobban, hogy van és lesz prófétája Izraelnek abban a keleti idegenben. Tizenkét papjával tekercsekre írják a történeteket és tanításokat, a kezdetektől a mai napokig. Járják a világot, hogy amit csak lehet, összegyűjtsenek. Azt mondta Dániel kohen, hogy a tekercsek lehetnek Izrael pásztora és prófétái.

– Ezt megnyugvással hallgatom. A királyi íróházban megparancsoltam már, hogy ezen dolgozzanak. Meg fogom parancsolni, hogy munkájukról adjanak hírt egymásnak. Azt akarom, hogy ezekből a tekercekből nekem is olvassanak fel, mielőtt...

A király egy rövid időre elhallgatott, egy kis időre a semmibe nézett.

– Ezermelektől tudom, hogy idejövet elmentetek a meholaiakhoz.

– Ott voltunk uram. Ők aligha alkalmasak arra a munkára, amire te keresel embert. Él bennük az Úr szava, de nem elég erősen, és a szívük gyenge. Azt mondták, hogy amit ők tudnak, arra itt kíváncsiak az emberek.

– Azt hiszem fiam, elmondtál majdnem mindent, amit kellett. Mielőtt elbocsátanálak, arra kérlek, fogd a kinnorodat. énekeld el nekünk, amit láttál!

A körülülő tanácsosok kíváncsian néztek Hoseára. Ő meg értetlenül vissza rájuk és a királyra.

– Bocsáss meg királyom, nem vagyok énekes, vagy muzsikus. Hallottam, hogy üzented, hozzam el a kinnort. Igen szép faragvány van a nyakán, egy asszonyfej. Úgy gondolom, egyiptomi munka. Magam sem tudom, hogy jutott eszembe, hogy megvegyem. Sokszor nézegettem, hogy szép, de nem gondolnám, hogy valamelyik istennő képmása lenne. Ha akarsz, szívesen neked adom, bár megszerettem a pengetését, nem vagyok a mestere.

– Ne kérsd magad! Már hallottam a játékosodat és az énekedet Jezréelben. Azt mondd, nem vagy mestere az éneklésnek és a zenének. Nem hiszem, hogy igazat mondasz. Ha úgy gondolsz, hogy parancsra nem megy, ne a királyt nézd bennem, hanem az öregembert és pengesd a húrokat szívességből, ahogy tudod!– kérte a király.

Ujja hegyét végig húzta a húrokon. Némelyik húron feszített valamit, aztán először csak két húrt pengetett, halkán és lassan, aztán indulatosan belecsapott a húrokba és énekelni kezdett.

– A bor elveszi az ember esztét.¹⁰⁰

Népem a fadarabot faggatja,

egy karó a tanítója,

mert a hűtlenség szelleme félrevezeti őket:

Elhagyják Istenüket és paráználnak.

Hegyek ormán áldoznak,

Dombokon égetik áldozatukat,

Tölgyfa, nyárfá és terebint alatt... az árnyuk oly kellemes!...

Ezért, ha leányaitok paráználnak,

És jegyesetek házasságot törnek,

Nem büntetem meg leányaitokat, amiért paráználnak,

Sem jegyeseiteket azért, hogy hűtlenek,

Hisz a férfiak maguk is a cédákat keresik,

És pogány papnőkkel mutatnak be áldozatot.

Lám, az esztelen nép vesztébe rohan!

Az ének abbamaradt. Hosea lassan tért vissza, nem láthatta mindjárt, hogy a tanácsosok a fejüket csóválják, nem tetszett nekik az előadás. A király a szakállában turkált, és nem érdekelte a tanácsosok véleménye. Hosea a királyra nézett, az arcán tanácstalanság volt látható. Az egyik tanácsos kinyilvánította nemtetszésüket.

– Erős beszéd ez király, ki hallgathatja?

– Mától kezdve akárki. Azt akarom, hogy Beéri fiát, akárhol énekel, vagy prófétál, ne érje bántódás.

¹⁰⁰ Oz. 4,11-15.

– Miből gondolod király, hogy prófétálni fogok, hiszen nem vagyok próféta – kérdezte Hosea.

– Ha nem vagy próféta, ne prófétálj! Ha viszont mégis az Úr szólna a te száddal, azért nem engedem, hogy bántódás érjen. Mától Hosea nabi legyen a neved. Én nem parancsolok neked, és más se tegye! Tudok azokról a dolgokról, amik veled az úton megestek. Amikor elküldtelek, már akkor tudtam, hogy te vagy az nabi, aki most elküldetett. Hogy az elvándoroltakhoz, vagy az itthon maradottakhoz van küldetésed, nem tudhatom. Tedd, amit tenned kell.

– Királyom, nekem házasodnom kell.

– Ezt is tudom. Vedd el a jegyesedet, ha ezt kell tenned! Mielőtt elbocsátanálak, mond meg nekünk, ha az Úr látja ezt a sok hűtlenséget, amiről énekeltél, miért nem törölte el ezt az országot?

– Fiatal a te szolgád ahhoz, hogy a szavát hallassa a király házában. Azt mondom, amit belülről érzek... Az Úr látta Izrael mérhetetlen nagy nyomorúságát, hogy szabad és rabszolga egyaránt odavész, nincs, aki megmentse Izraelt. Az Úr nem határozta el, hogy Izrael nevét kitörli a nemzetek sorából, mert szereti, ahogy a vőlegény szereti az ő jegyesét, ezért segített Joás fia Jerobeám által, és helyreállította Izrael határait a Hamatba vezető úttól egészen a puszta tengeréig.

– Ezt Jonától hallottad, vagy te szólod? Azért kérdezem, mert ezt ő prófétálta nekem. Mondott egyebet is. Ha tudod, azt is mondd el a fejedelmek előtt!

– Ennyit kellett mondanom a kérdésedre, király. Jona az Úr igaz prófétája. Amit mondott, bizonyára, az Ő igéje.

Elkomorodott a király arca, de nem a bosszúságtól, hanem inkább a szomorúságtól. És felsóhajtott.

– Szegény fiam, Zecharja! Menj utadra Hosea! A tanácsosok lehet, nem örülnek ennek, én köszönöm az énekedet és azt, hogy a szolgálatomra voltál.

Hosea kihátrált a tanácsosok közül, meghajtva magát a király felé megfordult és visszasietett az íróházba. Zaken fogadta az udvar közepén és meghajolva üdvözölte, ettől zavarba jött.

– Nem kell engem meghajolva köszöntened, Zaken mester. Miért csúfol ki, akit mindig atyámként tiszteltem és szerettem.

– Parancsot kaptunk, hogy írjuk meg utazásod történetét. Ezért maradt itt reggel Ezermelek.

– Zavart vagyok itt Szamáriában. Valaki vezesse ide a szamarat, ebben az órában indulok haza.

Ehhez az elhatározásához tartotta magát, hiába marasztalták, hogy erősítse meg magát kenyérrel. Miután zsákjait felszíjazta a szamár hátára, csókkal búcsúzott az öreg írnoctól. Támár asszony az egyik zsákba egy bot kenyeret dugott, és szeretettel nézett a távozó után. Olyan gyorsan haladt az úton, akkora lelkesedéssel, hogy a Tirca felé tartó elágazás után kezdődő meredek patakmederig, ahol a hazafelé vezető út kezdődött, megállás nélkül haladt. A szamár nem nagyon értette, mi ez a sietés. Az esők után a patakmederben víz csörgedezett, amit az állat megérezett, és húzatta magát, hogy tudassa, neki innia kell. Az itatás és egy kenyér elfogyasztásának idejére megállt pihenni, de az ide épített fogadóba nem tért be, pedig szinte régi ismerősnek számított. Ha az éjszaka holdvilágos lett volna, lehet, hogy hazáig ment volna. Így, amikor a nap kezdett lenyugodni, arra gondolt, hogy szállást kér a Jécer majorba. A gazda a bevezető út elején állva figyelte a szántásból hazatérő szolgákat. Megismerte Hoseát.

– Csak nem akarsz nekivágni az éjszakának, Beéri fia? – kérdezte.

– Ha megengeded, hogy a házadnál szálljak meg, nem.

– Ha megfizeted, kifürdetnek a szolgálók. Ha akarsz, valamelyik melléd fekked, hogy ne fázzál.

Hosea majdnem durván válaszolt a fennhéjázó ajánlatra, mégse tette. Mérgében tovább ment volna, de eszébe jutott a vak Ebed, és parancsolt a nyelvének.

– Köszönöm, megszállnék nálad. A túl nagy kényelmet nem igénylem. Elég, ha a lábam megmoshatom. Jó nekem, ha Vak Ebed fedele alatt meghúzódok hajnalig. Ennivalóm van elég, a szamaramnak való szalmát megfizetem.

– Szerény igényeid vannak, barátom, pedig nem vagy olyan szegény, hogy ne tudnád a jót megfizetni. Nem bánom, menj a Vakhoz, aludj ott. A szalmáért sem kell fizetned.

Megengedhetem magamnak, hogy most azt mondjam, Istené a szállás.

A gazda nem jött vele a majorba vezető úton. Még egy ideig számolgatta az ökörpárokat, hogy megvannak-e mind, vagy nem lett-e sánta valamelyik állat, mert azt számon kell kérni a szolgán. A jó gazdának szigorúnak kell lennie, különben szétfut minden. Hosea egyenesen a vak szolga konyhájához ment, akinek mostanában nem sok dolga volt. Ősztől kezdve nem volt fontos a testsúlya sem. Mikor köszöntötték, a hangjáról felismerte Hoseát. Elég régen volt már világtalan ahhoz, hogy jól meg tudja jegyezni a hangokat.

– Örülök, hogy megszólítottál. Ilyenkor, ősztől kezdve, nem sokan fordulnak meg a hajlékom körül. Van egy jószívű leányka, aki elhozza nekem naponta az ételt, és segít ebben. Mi járatban vagy itt Beéri fia?

– Rám esteledett, Vak Ebed. Ha befogadsz, nálad szállok meg.

– Ne úzz csúfot belőlem, hiszen még lábmosó vizet se tudok neked adni, nemhogy kenyeret!

– Nem baj. Akkor is nálad maradnék, ha megengeded. Kenyerem van elég, én meg azt osztanám meg veled.

A leányka, aki segíteni szokott, ott kíváncsiskodott.

– Hozok én vizet a vendégednek, Vak Ebed – mondta, és elszaladt.

– Szeretem ezt a gyereket, mert jó szíve van. Te is jó ember vagy Hosea uram, mert nem vetted meg a szegényt. Téged ugye, nem utálnak házadban a szolgák?

– Azt hiszem nem.

A kis szolgáló megmosta és megtörölgette a lábát. Hallotta, hogy itt szállóvendég lesz, pálmaszőnyeget terített a földre. A szamarat elvezette, miután a hátáról a málhát leszedte, és behozta a konyhába. A mai estén mécesst gyújtottak a konyhában. Kivételesen, ma ketten ették a kenyeret vacsorára.

– Mikor ideértem a bejáratúhoz, megláttam Jécert, eszembe jutottál, házigazdám, és mindjárt látni akartalak, pedig nagyon sietek haza. Legalább az ünnep végére haza akarok menni.

– Azt mondod uram, hogy ünnep. Már nem tudom, mi az. Ha van olyan itt, engem kihagynak belőle. Vannak itt a szolgák között, akik valahogy megtartják. Hallom, hogy sötétedés után tehillimet¹⁰¹ énekelnek, pedig egész nap az ökrök után járnak, hogy a vetéseket beszántsák. Itt hamarabb kezdődnek az őszi munkák. Csak a szolgák engesztelik az Urat. A gazda azt mondja, hogy nem az imádságtól, vagy az ünneptől függ a jövő évi termés, hanem attól, hogy a magot az első őszi esők verjék bele a földbe. Én megtarthattam a szukkotot, csak nem tudok lombsátrat készíteni. Mostanában gondolok arra, hogy engesztelnem kellene az Urat, de bizony zavaros az eszem. Engem nagyon megbüntetett. Tovább már Ő se tudna büntetni. Így aztán néha inkább lázadozok egy kicsit. Máskor meg arra gondolok, hogy voltak nekem bűneim elég számosak. Hogy ezt a nyomorúságot rám rakta, azzal az engesztelés már megvan. Talán még jutalmaz azzal, hogy egyszer majd nem leszek.

¹⁰¹ Zsoltárok

– Nem tudok neked erre mit mondani, testvérem. Mióta nem láttalak, az országot jártam. Eljutottam egészen Dánig. Éppen elég bünt láttam ahhoz, hogy ne csodálkozzam azon, ha egyszer eljön az Úr napja. Emlékszem azt mondtad, álmodni szoktál. Elmondanád, mostanában mit láttál?

– Mindig ugyanazt. Izraelita férfiakat, akik Asszúr nagykirályának zsoldosai, akik itt házakat gyújtogatnak, és hosszú sorokban, kötélre fűzött embereket hajtanak messzire. Régebben úgy láttam, hogy lyukas fülűeket. Mostanában, mintha olyanok is volnának a sorban, akik összeszaggatott fejedelmi ruhát viseltek.

– Nem jó álmok, de az álmokat az Úr adja.

Későig beszélgettek. Az álom nehezen nyomta el őket. Ökörbögésre ébredtek. A távolabbi földekre korán indultak a szántók. Még látszott a felkelő hold, amikor Vak Ebed kis segítője meleg tejet hozott, és elővezette a szamarat. A kislány elfogadta annak a kenyérnek a maradékát, amit Támár asszony tett Hosea zsákjába. Csókkal köszönt el vendéglátójától. Még fiatal volt a délután, amikor Bet Beéri, földből kiszedett kövekből összehordott kerítésvonalát meglátta.

Ninive

Achikár négy szamara mellé Aduel még négyet adott, felmálházva mindazzal, amire lányának az úton szüksége lehet. Sára anyjával a ház bejáratánál álldogált. Arcát eltakarta kendőjével, nem akarta hogy lássák a könnyeit. Anyja szabadjára engedte a könnyfolyást és a zokogást. A ház népe is küszködött. Az utazás a messzeségbe, félelmetes dolog. Sárát elkíséri egyik leánypajtása és egy legény, hogy ne legyenek túl kevesen az úton, legalább Damaszkuszig. Ott szándékoznak Afijah karavánjához csatlakozni. Ennek az árát természetesen meg kell majd fizetni. Bet Aszi apraja-nagyja izgalomban volt, úgy jártak keltek, hogy mindennek a tanúi legyenek. Nem mindig történik vőlegény nélküli lakodalom, nem mindig kel útra menyasszony, hogy idegenekkel utazzon férjéhez. Ezt látni kell, és főleg megbeszélni. Aztán elérkezett az indulás perce, amit senki könnyek nélkül nem tudott megállni. Végül Sára vigasztalta apját és anyját.

– Emlékezzetek, mit mondott a vendég! Azt mondta, nemzedékeknek leszek boldog anyja.

– De a messzeségben lányom! – zokogta az anyja.

– Azt mondta, hogy Izrael Őrizője vele lesz, mert ő nincs országokhoz kötve. Márpedig, én úgy gondolom, a vendégünk, prófétát keresett, de maga volt az. Achikár, te istenfélő, becsületes ember vagy. Vigyázz a lányomra az úton. Siessetek, hogy Damaszkuszban elérjétek a karavánt. Béke veletek! – köszönt el tőlük Aduel.

– Béke, béke, kiabáltak a falusiak –, és elkísérték a kicsiny menetet az útkanyarulat melletti facsoportig, ami a továbbiakban eltakarta őket.

Achikár gyakorlott utazó volt, többször megtette már az utat Izrael és Asszúr között. Siettette a menetet, mert legfeljebb három nap alatt Damaszkuszba akart érní, hogy a karavánhoz csatlakozva Sárának tevét bérelhessen az út hosszú és fárasztó szakaszára. Ezért aztán a kezdeti szakaszon a szamarakat nem nagyon akarta fárasztani azzal, hogy a nőket a hátra ülteti. Az erővel gazdálkodni kell. A négy szamarat egymáshoz kötötték sorban, ahogy szokás. A patakban az őszi eső után víz csörgedezett. Alig két óra múlva elérték a Jordánt. A Jarmuk torkolata után árkeltek rajta, és indultak a betorkoló folyócska mentén felfelé, hogy napszállta előtt elérjék az útelágazás melletti fogadót. Reggel, korán kelve, hamar elérték az út kaptatósabb szakaszát. Továbbra is a folyócska mentén haladva közelítették meg a Damaszkuszt. Nem volt nehéz megtalálni Afijah gyülekező helyét, mert ekkora karavánnak híre van. Még két napjuk volt a további készülődésre. Ez alatt sikerült utazónyerges tevét szerezni. A harmadik napon még csatlakozott hozzájuk Afijah Tir felől érkező kisebb karavánja. Miután beosztották őket a menetbe, indulhattak Riblán keresztül Hamat¹⁰² felé. A menet ösvéreinek egyikén Achikár ült. A többen olyan férfiak, akik idősek, vagy nagyon fáradtak voltak. A menet saját őrséggel rendelkezett. Tíz lándzsával felfegyverzett férfi. Ezek csak kisebb támadások elleni védekezésre voltak jók. Az utat az arám király járőrei biztosították. Ezek időnként megjelentek az utakon, harci szekerekkel és íjászokkal. Ekkora csapattal már biztonsággal lehetett esténként tábor verni akkor is, ha éppen nem értek várost. Az út, ahol lehetett, széles volt. Annyira kiszélesedett, néhol, hogy akár két falu elférhetett rajta, pedig a teherhordó állatok legtöbbször csak egyes sorban meneteltek. A pihenőhelyeken azonban az út szélét lelegelték, ezért a sík helyeken nagy kopasz sávokat hagytak maguk után. A késői eső után sok helyütt kizöldellt a már letaposott rész, itt nem kellett esténként messzire csatangolni a legelő állatoknak. A menet mellett időnként nomádok jelentek meg, és vágóállatokat ajánlottak megvételre.

¹⁰² Arám királyság, Izraeltől északra.

A pihenőkben alkalom volt az utastársakkal való beszélgetésre. A második napon híre kelt, hogy az utasok között próféta van. Igyekeztek jól megnézni. Nem nagyon különbözött másoktól. Többen voltak, akik a sorban, szamaruk kötőfékét fogva, a köpeny csuklyájába húzva a fejüket, földre szegezett tekintettel, gépiesen gyalogoltak. Egyikükhöz viszont Afijah naponta odament néhány szót váltani. Kifigyelték, amikor arcát frissítette, hogy kopasz, de ezt csak suttogni merték, mert még mindig élt a legenda a nagy Abel-meholai prófétáról, akit a suhancok kicsúfoltak és ő keményen megbüntette őket. Jó az ilyeneket tisztelni. A nabi Jona volt, aki Asszúrba igyekezett, hogy az Úr parancsa szerint Ninive ellen profétáljon. Hogy mit, azt ebben a pillanatban maga sem tudta. Az ő életében már előfordult, hogy asszírok törtek be rabolni Dán felől, és megdúlták Naftali földjét. Magában fontolgatta, hogy ennek a gonoszságnak a büntetését fogja hirdetni. Kelletlen próféta volt, ezt maga is tudta. Ha nem lett volna tengeri kalandja, elüldögélt volna Gátban, mert neki személy szerint semmi mondanivalója nem volt Asszúrról. Ment, mert mennie kellett. Időnként felkereste egy-egy utas is, aki jövendőltetni akart. Ezek kéréseinek kellenlenül felelgetett. Ha nem tette volna, az úton igencsak étlen-szomjan marad. Szomjan kevésbé, Hamat királyának földjén, az Orontesz folyó közelében futott az út, még Hamat városán túl, vagy két napig. Itt aztán a karavánút jobbra, a folyó meg balra tért el egymástól. Haleb¹⁰³-ben három napot töltöttek, hogy a kereskedők a maguk ügyeit elintézzék. Achikár járt-kelt a városban, beszerzett, és eladott dolgokat. Az útitársul felfogadott legény csodálkozott, hogy miért nem fél az úton a tolvajoktól.

– Guni, barátom! Aki jól felkészül az útra, és esze van, nem fél a tolvajoktól. Nézd, nekünk csak négy szamarunk van. Abból kettőn hol te ülsz, hol pedig én. Megmutathatom neked, hogy a málna nagy része eltépett papirusz, vagy eltört cserép. Az ilyesmi nem nagyon kelendő a tolvajok és a rablók között. Ezekért nem érdemes megölni az utast, hiszen értéktelenek.

– Akkor minek cipeljük, Achikár uram – kérdezte a legény.

– Nagyon jó az ilyesmi. Az el nem tépett papírokon üzenetek vannak, a városok kereskedőihöz, hogy mit adjanak-vegyenek atyám nevében. Az eltépett papiruszuk másik fele a kereskedőknél van. Amikor ezeket egymáshoz illesztjük, mindketten tudjuk, hogy amit adunk, vagy kapunk, jó és megbízható helyre kerül. A cserépdarabok ugyanezért ezért vannak eltörve. Vannak olyan helyek, ahol ezeken van az írás. A tolvaj, ha ellopja, nem megy vele semmire.

– Eszesek vagytok ti kalmárok – mondta Guni!

– Sára és Milka hogy van? Nem nagyon törte meg őket az út?

– A gyomrukat egy kicsit felkavarta a tevén utazás az első napokban, de már szokják.

– A sátruk minden este rendben van, ugye? Jól alusznak?

– Rendben van minden uram. Szívesen teszem, amit kell. Ha Milka Rágesben marad, azt hiszem, akkor én magam se jövök haza.

– Csak vigyázz, nehogy valami gyalázat történjen az úton, mert akkor kitekerem a nyakad!

– Nem tennék én olyat, Milka se. Aduel rokonom, nem rontanám a nemzetség hírét.

Halebből elindulva, a második nap estéjén elérték Purattu-t¹⁰⁴, a Nagy-Folyót, Karkemishez közel. Itt megint napokat töltöttek el azzal, hogy a fáradt állatokat pihentessék. A hajcsárok őrizete mellett a tevék és a szamarak mélyen a pusztába mentek, hogy kedvükre jóllakjanak, eleget igyanak a folyóból. A karavánszerájt kereskedők lepték el, hogy utazó társaikkal üzleteket kössenek. Afijah és Achikár tárgyalt mindenféle nemzetségből származó kereskedővel, de egyikük se kötött látványos haszonnal járó üzletet. Megtárgyalták, hogy a

¹⁰³ Aleppo

¹⁰⁴ Eufrátesz

világnak ezen a részén és azon, amit az idejött kereskedők ismernek, milyen árak vannak, milyen a hitelek biztonsága, mennyire kockázatos az utazás. Ezeket a híreket aztán nem írták fel sehova, hanem az elméjükbe zárták. Tudták, hogy ezek az értesülések nagyon jó árucikkek. Ezeket, nem pénzért ugyan, de biztos haszonnal lehet értékesíteni. Ami nincs felírva, azt nem lehet ingyen látni, haszon reményében pedig el lehet hallgatni. Egyik este Afijával éppen egyszerre keresték fel Jonát, a nabit. Eddig még nem találkoztak, de tudtak egymásról. Mindketten tudni akarták, milyen indítékkal megy a nabi Ninivébe. Jona egy fa alatt üldögélt. A karavánszeráj mozgásai nem nagyon érdekelték. Még mielőtt a hozzáérkezők egymást üdvözölhették volna, megszólította őket:

– Béke veletek! Ti nem prófétálást vártok tőlem.

– Valóban nem, Amittai fia, válaszolt Afija.

– Tudom, kik vagytok.

– Nem nehéz azt rólam tudni, hogy ki vagyok – válaszolta Afijah – mert a karaván, amivel utazol, az enyém, ezt mindenki tudja.

– Meg a királyé is, ugye, barátom?

– Ezt meg ki mondta neked, nabi?

– Nem kell azt mondani. Nem csak én tudom, hanem azok az utasok is, akik Asszúr-nirari, nagykirály emberei. Sok embernek van itt látó szeme, nemcsak a nabinak. Achikár, téged is ismerlek, bár még nem találkoztunk.

– Valóban Achikárnak hívnak, látóember. Én már idegenben születtem, mégis ismersz? Ahogy Afijah, kalmár ember vagyok, izraelita is, aki Ekbatánától Babelig, egészen a nagy tengerig kalmárkodom, királyok megbízásából és a magam hasznára.

– Ha úgyis tudod, hogy Jerobeám embere vagyok, előttem nem tagadom. Achikár előtt sem, mert tudom róla, hogy házával együtt hűséges maradt Izrael Őrizőjéhez, így nem lehet ellenségem.

– Azt mondod, Izrael Őrizője...

– Miért, talán nem az? – kérdezte Afijah.

– De az. Gondolod, hogy olyan isten Ő, aki csak Izraellel törődik?

– Jehudával is, természetesen. Ha jól meggondoljuk, Szamária és Jeruzsálem együtt Izrael. Most van az a ritka alkalom, amikor a két királyság békében él egymással – magyarázta Afijah –, mért törödne a többi néppel, ha egyszer velünk kötött szövetséget?

– Jól gondold meg ezt a szövetséget te is, meg a király is! Vajon a mindenható hogyan tudná betartani ezt a szövetséget, ha az Ő népe nem teszi. Ha Izraelle tette volna Jehu háza Kánaánt, az Úr örömmel őrizgetné az Ő választott népét, csak hogy Efraim és Manassze vált Kánaánitává. Tele van Izrael bálványokkal és mindenféle undoksággal, akiket nem teremtett az Úr. Emberek öntik és faragják ki őket. Lelket csak az emberi képzelgés ad nekik.

– Ha hazaérek, és a király hívat, elmondjam neki mindazt, amit itt beszélés? Miért gyűlölöd népedet és királyodat?

– Miért gondolod, hogy gyűlölöm? Nincs bennem ilyen érzés. Én csak látóember vagyok, aki pusztulást lát ott ahol a pusztulás már megkezdődött. Ha kimondom, azért van, mert javát akarom a királynak meg a népének. Akinek szája van a szólásra, az beszéljen. Akinek füle van a hallásra, halljon! Azt mondjátok, megjövendöltem Jehu házának pusztulását, ezért féljek. Emlékezzen a király, hogy először nem én mondtam neki meg a jövőt, hanem Mikajah. Én nem rendezem a jövőt, csak látom. Azt hiszem, már Jerobeám is kezdi látni, mióta sebesek és vastagok a lábai. Van, hogy mielőtt az emberek nagyjai megjelennek a Teremtő előtt, kezdenek bölcsek lenni. Ezért küldte hozzám Beéri fiát, Hoseát, hogy keressen idegenbe menő prófétákat, vagy levitákat. Jó, ha megtudja, nem azért megyek Ninivébe, mert ő küld. Engem az Úr maga küldött erre az útra, ahonnan nem hiszem, hogy vissza fogok valaha térni.

– Miért éppen Ninivébe igyekszel? Izrael fiai közül ott laknak legtöbben – érdeklődött Afijah.

– Nem Izraelnek kell profétálnom, hanem a nagykirálynak...

– Aki nem Ninivében, hanem Kalhu¹⁰⁵ városában lakik.

– Amikor szólni fogok, akkor Ninivében lesz Asszúr-nirari király és a nagytartán is. Ha mégsem, amit mondok Kalhuig elhallatszik.

Achikár hallgatott, és mindent megfigyelt. Közben mérlegelte, hogy mi az, amit majd az őt kérdező királyoknak érdemes, vagy nem érdemes elmondani. Főként Babel királyának, aki ellenségeskedésre készül Asszúr ellen, vagy a káldok sejkjeinek, akik mindenki ellenségei, akikkel jobban kell őrizni a jó viszonyt, mint a királyokkal, mert a kereskedők útjait főként ezek veszélyeztetik. Az okos kereskedőnek mindennel számolni kell.

– Kérdeznék tőled valamit, nabi.

– Kérdezz Achikar!

– Van velem egy asszony, aki nem is asszony, mert még nem ismeri a férjét, aki Rágesben él.

– Aduel lányát, Sárát mondd. Hallottam róla. Mit akarsz tudni róla?

– Hosea, aki a király embere, ott volt Bet Aszi-ban, a lakodalmán, ahol én helyettesítettem a vőlegényt. Vigasztalta Sárát, hogy nagy nemzetségnek lesz az anyja Mádiában, ahol élni fog, és ez a nemzetség izraelita marad az idegenben is...

– Mi gondod Hoseával? Igazat szolt, ha ezt mondta. Az ő szájával az Egyetlen szolott és Ő igazat szol.

– Rólam nem mondott semmit.

– Akkor én fogok. Te és utódaid bölcsességükkel idegen királyoknak fognak tanácsokat adni, mégis izraeliták maradnak, és nem fognak ártani Izrael maradékának.

– Azt mondd, maradékának. Csak maradékok leszünk? Azt mondd, látó ember? Mondj többet erről!

– Nem mondhatok. Engem Asszúrba küldtek profétálni. Izraelben Hoseát hallgassátok és azokat, akiket az Úr nektek küld.

A két kereskedő eltűnődött a szavakon. Jona az eget nézte, ő sem szolt egy darabig. Aztán Afijah kérdezett.

– Van itt a karavánban egy másik látóember is. Az idegenek hozzá járnak jobban, jövendöltetni...

– Tudok róla. Ayalnak hívják. Az Úr más népekhez is szol, azok bölcsessége szerint.

Ez az ember az ő gondolataikat érti, ők meg az övét. Ugyanaz az Isten szol azokhoz is, mert másik nincs. Lehet, hogy Izrael hallani és tanulni fog ezekből a szavakból, de én ezt nem értem.

– És én, hazatérek?

– Haza, de utolsó alkalommal, nem sok örömed lesz ebből.

A kereskedők visszamentek a maguk helyére, készülődtek a reggeli indulásra. A legközelebbi város Hárán lesz. Ábrahám innen indult Kánaán felé. Ott lesz folyóvíz. Addig a két napig, amíg odaérnek, nem lesz annyi, hogy az összes állat inni tudjon. A tevék addig ki fogják bírni, az öszvérek, és a szamarak miatt cipelni kell valamennyit. Reggel a karaván átkelt a gázlón. Az állatok még ittak egy nagyot. Az első napon kisebb dombokon kellett keresztül menni. A túloldali lejtőn leérve vertek először tábor. A kút nem adott elég vizet, csak az emberek szomját oltotta, és az arcok frissítésére volt elég. Még magasan állt a nap, amikor elérték Naharaim első folyóját. Az állatok megéreztek a víz szagát, de Háránig nem engedték őket megállni. A városban pihenőt rendelt el Afijah Ennek elsődleges célja az volt, hogy a kereskedők rendezhessék esedékes ügyeiket. A szamarak és az öszvérek, legalább egy

¹⁰⁵ AsszírIA királyi városa.

napos legelésre szorultak a folyó parti területeken, hogy akkor igyanak, amikor csak akarnak. Achikár útitársai is a folyóhoz mentek, hogy a két napos út porát lemossák magukról. A szerájpgazda gondoskodott róla, hogy alkalmas tisztálkodó hely legyen a nők számára. Egy erdőcske választotta el a pusztai úttól a part e szakaszát. Az odatévedő férfiakat néhány szolga másfelé parancsolta. Az útnak ez a szakasza hosszú és unalmas, nagyrészen folyó mentén halad. Művelt területeket lehetett látni, ahol az árpa és tönkölyvetések zöldellni kezdtek. Az úton naponta jelentek meg felfegyverzett lovasok. Akik először voltak karavánúton, csodálkozva bámulták a lovasokat, hogy azok nem esnek le az öszvéreknél nyilvánvalóan gyorsabban haladó állatokról. Afijah viszont próbálta megbecsülni, hogy hány ilyen katonája lehet Asszúrnak. Felderítő szolgálatban már évek óta feltűntek a karavánutak és a határok mentén. Szemtanúk a Golánon látták már őket. A második napon a Harbor¹⁰⁶ folyóig értek. Ez inkább csak folyócska volt. A gyakorlott hajcsárok a lemálházott állatokat éjszakára ismert legelőkre terelték. Megjelentek a helybeli lakók, hogy ocsút, tönköly és árpaszalmát pénzért áruljanak. A gazdagabb utasok, ha elegen voltak rá, ürüt vágtek, és sütögették a tábortüzekben. Ha nem voltak elegen, akkor pénzért kínálgatták a többi utasnak. Achikár beszerzett egy lapockát a társainak, hogy ne csak ecetbe mártogatott kenyeret vacsorázzanak, Sára pedig maradjon szép, ha majd találkozik a férjével. Két napig meneteltek még a folyó mentén, amíg elérték Nagar városát, amennyiben ezt, az alig néhány tucat lakott házból álló helyet, annak lehet nevezni. Akik lakták, inkább vállalták, hogy valami kis eldugott helyen, a folyócska mellett szántogassanak. Innen az állatokat a pusztába lehetett terelni, ha a karavánúton asszír katonák sarcolni jártak. Voltak tehetősebbek, akik önként asszírnak álltak, és adót fizettek a nagykirálynak. Ezek akkor siettek eltűnni a pusztában, ha Hamatból, vagy Hattiból jöttek fegyveresek. Néhány év óta békeség van erre. Katonát szinte alig látni, eltekintve kisebb lovascsoportoktól, akik jobban csak azért járnak meg az utat, hogy a népek el ne felejtsek, hogy ez a föld már Asszúr. Ehhez kevés katona is elég, mert őket sem bántja senki ellenség. Az utazás további négy napjából egy a folyó partján haladva telt. Az Izraelből és a Nagy-Tenger vidékéről érkezettek fázósan burkolták magukat takaróikba. A puszták lakói esténként megjelentek, számárháton rőzsét hordtak pénzért és olcsó csecsebecsékért cserébe. Akiknek nem sikerült ilyen tüzelőhöz jutniuk, azok kénytelenek voltak száraz teveganéjt gyűjteni, ha tűznél akartak melegedni.

Jonának minden nap jutott hely tűz mellett. Afijah mindig meghívta, és megvendégelte. Neki parancsa volt rá, hogy ezt tegye. Jerobeám király bízott abban, hogy a próféta valami bajt fog keverni a nagyvárosban. Achikáréknak saját tűzük volt, de ő maga legtöbbször ugyancsak a próféta közelében hallgatózott, utasait Gunira bízta, tudta, hogy jó őre Sárának, de Milkáért talán az életét is adná. A próféta keveset szólt. Kevés étellel megelégedett. Csak, ha valaki nagyon akarta, jövendölt. A nagy tűz mellett azonban híreket lehetett hallani. Achikár és Afijah azért szerette ezt a helyet. Itt lehetett megtudni azt, hogy a messzeségben sejthető északi hegyekben nincs akkora békeség, mint itt a pusztában. Asszúr turtánuja igencsak összekülönbözött Urartu királyával, évek óta folyik a háborúság. Lehetett hallani, hogy a nagykirály egyáltalán nem szereti ezt a háborút, de a turtánu mindig talál valami okot arra, hogy abba ne maradjon. Voltak, akik úgy vélték, hogy a turtánu csak biztosítani akarja a kereskedelmi útvonalat észak felé, mert a szóbeszéd szerint a nagy hegyeken túl még nincs vége a világnak, ott is emberek laknak, akikkel kereskedni lehet. Rengeteg lovat hajtanak át ilyenkor ősszel, hogy Asszúrban eladják. Csak az érthetetlen, hogy miért van szükség annyi állatra, mikor a király seregében egyre kevesebb a harci szekér. A lovak csak legelnek, egyre nagyobb ménesekben, fogyasztva a drága fűvet, ami a juhoknak kellene. A méneseket katonák őrzik. Vannak mellettük északi emberek, akik megülik a lovakat, erre tanítják a katonákat is. Mindezt a turtánu intézi. A király jámbor, öregedő ember. Fiai közül pedig nem

¹⁰⁶ Az Eufratesz (Purattu) mellékfolyója. Arám Naharaim vidéke. Ábrahám innen indult Kánaán felé.

nagyon van olyan, aki feléleszthetni Asszúr régi dicsőségét. Nem is volt erre nagy szükség, mert az Idiglat mentén a régi csatornákat kitisztították, az öntözött földeken még mindig jól terem az árpa, a tönköly, a hegyek közelében a köles. Éhínség és járvány már egy emberöltő óta nem volt. A városok és a falvak lakossága megnövekedett, idegenek telepedtek le ezerszámra. Asszúr dicsősége nem fénylik, viszont baja sincs. Az örök vetélytárs, Babel békében él, látszólag. Mert ott a kassu sejkék keményen sarcolják a délre és keletre tartó kereskedőket. Mindezeket a híreket a karavántáborokban és a városok piacain lehetett hallani. Jona is hallotta, de látszólag nem érdekelte. Afijah próbálta szóra bírni.

– Mondd nabi, miért van ez a nagy békesség ebben az országban, amelyik eddig egyfolytában szomszédait rabolgatta?

– Hallod, mit mondanak. Az embereknek be van tömve a szája. Nem éheznek. Te magad is látóember vagy. Ha jól tudom, Ninivéből északra fogsz utazni a folyó mentén. A múlt évben is jártál arra. Mít láttál, milyen messze vannak a szántók az Idiglat¹⁰⁷-tól? Ugye, már nem közvetlenül a part mentén?

– Ahogy így mondod, látnom kell, hogy egyre messzebb húzódnak. A part menti földeket kezdi kiverni a só, ott már nem terem semmi. Ezért a csatornákat tovább ássák a pusztá felé.

– Jó szemed van Afijah. Ez nem Egyiptom, ahol az áradások új termőföldet hoznak évente akár kétszer is. Ennek a folyónak a vize másféle. Emberöltőkön keresztül élteti a partján élőket, végül aztán szikes lesz, megöl minden emberi tápláléknak alkalmas növényt, és éhezni kezdenek. Az éhes emberekből könnyen lesznek hősök.

– Nabi, ha Ninivébe érünk, a karavánt bezárják a szerájba legalább egy napra. Mindenkit ki fognak kérdezni a hivatalnokok. Engem is, azokat is, akik kiválnak majd a karavánból, és másfelé mennek. Ha megkérdezik, hogy mit akarsz Asszúrban, áru és pénz nélkül, öregember, mit fogsz mondani?

– Az igazat. Megmondom, hogy nabi vagyok. Tudják ebben az országban, hogy az mire való.

– Achikárt ki fogják faggatni, mert Mádiába megy. Biztosan tudják, hogy bejáratos a királyi házakhoz. A turtánu szeme mindenütt ott van. Nagyobb úr ő itt, mint maga a király.

– Nem félek én egyiktől se, mióta a tengerből kimenekültem. Az Úr vigyáz rám, ha akar

– Itt Asszúrnak, vagy Marduknak¹⁰⁸ szolgálnak, Izrael ura itt nem illetékes.

– Izrael Istene mindenütt illetékes, és mindenütt jelen van. Lehet, hogy itt másnak hívják, istenből csak egy van. Ezt Asszúr bölcseinek tudniuk kell, a királynak meg még inkább. Ha eddig nem tudták, majd én megmondom nekik.

– Magad lásd, mi lesz ott, nabi! Azt mondod, nem Jerobeám szavára jössz velünk. Amíg oda nem érünk, nekem vigyáznom kell rád, ez a király parancsa. Ninivétől kezdve nincs parancsom rád vonatkozóan. Négy nap múlva elérjük az Idiglat partját, ötödiken a várost. Hozd el az Úr szavát Jákob fiainak, akik itt laknak! Sokan vannak, a keleti kapunál lakik a legtöbb. Még egy napot haladunk a folyó mentén, utána pusztá jön. Ilyenkor már a hideg is. Ha akarsz, esténként üldögelhetsz az én tüzemnél. Pihenj jól reggelig!

Jona ott maradt a tűznél. Figyelte, hogy az utolsó rőzsedarabok lángja lelohad, izzó parázssá válik, majd hunyorogni kezd. Azon gondolkodott, hogy mit is keres ő itt a két nagy folyó között. Prófétálnia kell majd Ninivében, még mindig fogalma sincs, hogy miről. Minek prédikálna a város ellen, ha egyszer útja során eddig csak nyugalmat látott. A karaván csendben és biztonsággal halad. Néhány hónapja még hallatszott, hogy az asszírok katonaruhájában, közel Kinneret tengeréhez valakit íjászok megöltek. Ahol most haladnak, már az asszírok földje. A katonák, akik lóháton néha megjelennek, azért jönnek, hogy a kereskedők biztonságára ügyeljenek. Igaz, sokat kérdezősködnek, főként másoktól. Ez a

¹⁰⁷ Tigrisz folyó.

¹⁰⁸ Asszúr és Marduk: Mezopotámiai „fő istenek”. Marduk Babiloné.

dolguk. Őt is jól megnézegetik, látszik rajtuk, hogy tisztelik és félik a prófétát. Izrael itt, az útról nézve bűnösebbnek látszik, mint a pogány nemzetek. Azoknak mentségük van, bár az egyetlen Isten törvényei szerint bűnösök, hiszen nem ismerik. Őket nem választotta ki.

– Engem küldesz hozzájuk, mint egykor hozzánk Mózeset? Uram, aki egyedül való vagy – és nevén hívta Izrael Istenét.

Nézte, hogyan tűnik el a parázs a hamu alatt. A vékony gallyak gyorsan hamuvá váltak, sorra potyogtak le a vastagabb faágokról. Jona tudta, hogy az egészen vastag ág talán még holnap este is képes lesz arra, hogy felkavarva a hamut, újabb tüzelőt rátéve, képes lehet új lángot gerjeszteni. Nem vette észre, hogy Ayal ugyancsak az elalvó tüzet szemléli, neki is hasonló gondolatai vannak. Nem köszöntötte Jonát, amikor megszólalt. Szinte folytatta próféta társa gondolatait.

– Amikor fellobban a tűz, a lángok megtisztítják azt, amit megemésztének. Ez lehet a tűzben égő áldozat értelme. Tisztán kerül az istenségek elé.

– Én ezt nem tudom testvér, hozzám eddig másként szólt az én istenem. Most, mintha érezném, hogy éppen ebből a tűzből szól, ahogy valamikor Mózeshez szólt. Az a tűz nem égette el a bokrot, különleges volt. Ez közönséges. Még nem értem a szavát.

– Közönséges tűz nincs. Szent az mind. Ha meleget ad, vagy ha csak a fényében meglátsz valamit, vagy ételt készít. Ilyenkor ajándék. Ha pusztít, mint tűzvész, akkor tisztít is, haszna akkor is van, ha nyomorúságot hoz, csak meg kell találni.

Jona elgondolkodott a szavakon. Nem akarta hinni, hogy idegenekhez szóló, pogány próféta beszédében a Magasságbeli beszél hozzá. Tudta, hogy a pusztító, és tisztító tűz jelképként szól hozzá. Pusztító és tisztító idők fognak következni Asszúrra. Asszúrra csak? Aztán a lassan feketére változó vastag ágra gondolt, ami megőrzi a tüzet, akár láthatatlanul. Ha valaki holnap mezítláb rálépne, megégetné a lábát. Abból megtudná, hogy itt előbb tűz égett, és az ebből a félig alvó parázból feléleszthető. Mózes tüze, amiből az Úr szólt, örök tűz. Mózes vastag és hosszan izzó fatörzs, belőle a tűz feléledhet, a tűz pedig dermedt lelkeket melegíthet fel. Itt Asszúrban, vagy azon is túl. Akkor kezdett felébredni, mikor az éjszaka didergetősre vált. Akkor magára húzta a takaróját.

Eltelt az öt nap. Estére az Idiglat partján pihentek meg, ahol nagydarab letarolt helyet hagytak a nyugatról érkező karavánok számára. Az először erre járó utasok szájtátva álltak a parton. Sok-sok bárka haladt le, s fel a vízen. A karavánszerájt meglepték a katonák, mindenkit kikérdeztek, mindenre kiterjedően. Honnan jönnek, hova mennek, mivel kereskednek, és miért éppen azzal, amivel. Achikárékat ugyancsak jól megkérdezték, miért nem kereskednek, miért utaznak Mádiába. Mennyi izraelita lakik ott, miért vándoroltak ki olyan messzire. Nem volt tanácsos vonakodni a válaszokkal, mert akkor még inkább kíváncsi lett a kérdező. A karaván ezen a ponton szétvált. Akik a folyó mentén délnek akartak menni, azok a következő reggelen elmentek. Ugyanitt csatlakoztak azok, akik a folyó mentén felfelé indultak, és bíztak abban, hogy nagyobb karavánban biztonságosabb az útjuk. A Mádiába menők Kalhu és Asszúr között szándékoztak átkelni a túlpartra.

Az egyik kérdező hivatalnok Afijahval közölte, hogy annak ellenére, hogy felfelé, Urartu irányába akar indulni, meg kell jelennie Ninivében. Vele együtt Jona, aki különben is oda igyekszik, jelentkezzen az írkokok házában. A karavánra asszír katonák fognak ügyelni és vigyázni. Aggodalomra nem lesz ok. Asszúrban a törvények jók. Szavatolják az idegenek biztonságát. A katonák között sokan vannak, akik beszélnek az izraeli nyelvjárásról, hiszen onnan valók. Ebből az utazók megtudták, hogy mikor kell tartani a szájukat, mert fülek mindenütt lesznek. Reggel Afijah felmálházott egy szamarat, ajándékokkal, királyi üzenetekkel. Jona megfogta saját szürkéjének a kötőfékét, és elindultak. Nem voltak egyedül. Az őrjárat velük tartott. Afijah tudta, hogy ezt a megtiszteltetést nem lehet kihagyni semmiképpen. Ninive előtt át kellett kelnie az Idiglat mellékágán. Ezt fahídon lehetett megtenni. A városhoz vezető út megerősített kapuval kezdődött. A hídtól a városkapuig

mindkét oldalon hatalmas, semmi valóságoshoz nem hasonlító, szakállas, asszonyfejű szörnyállatok szobrai vigyázták a széles utat. Jona szörnyülködve nézegette ezeket, nem nagyon értette, mire valók. Ezek volnának Asszúr istenei? Beszélgetni nem nagyon tudott Afijahval, vagy a velük menetelő katonákkal. A szörnyszobrok sorát, mindkét oldalon, egy helyen szögletes, oszlopsorral szegélyezett épület szakította meg. Ezeknek a rendeltetéséről ilyen rövid idő alatt nem lehetett semmit megtudni. A nyugati kaput is, hatalmas szörnyek őrizték. A kapu két oldalán kívülről madaraktól megtépdesett, megfeketedett, büzlő emberi tetem volt odaszegezve. Az íróháznál, ami mindjárt a kapu mellett volt, Jona és Afijah más-más hivatalnokhoz került kihallgatásra. Javasolták nekik, hogy köszönjenek el egymástól.

– Békesség neked, nabi! – köszöntötte szívélyesen a hivatalnok.

– Neked is béke, írnök. Mire vagy kíváncsi?

– Először arra, hogy mi van a zsákodban. Hoztál-e magaddal tekerceseket, vagy cseréptáblákat, esetleg rovott falapokat?

– Csak némi kenyér és takaró van a zsákodban.

– Pedig, jó lett volna, ha hozol valamit, amiből tudósaink olvashatnának a ti országról.

A király nem küldött ilyet veled?

– Engem nem a király küldött.

– Akkor tehát magadtól jöttél?

– Magamtól se. Engem ide Istenem küldött, hogy itt prófétáljak.

– Akkor megmondom, mit kell tenned. Ha kimész az utcára és körülnézel, látni fogod a zikkurátot. Oda kell menned. A bölcsek háza ott van. Ne menj addig másfelé, amíg a vezetőjünkkel nem beszéled meg a dolgaiddat. Ajánlom neked, hogy alázattal akarj náluk bölcsességet tanulni. Abból, ha elég eszed van, megtudod, hogy Ninivében milyen szokások vannak, és meddig terjed a prófétálásod határa, vagyis, megtudd, mikortól kell tartani a szádat. Itt a nyugati kapu körül sok izraelinek és jehudainak van háza. Ha maradsz, ajánlanám neked, hogy arrafelé keress magadnak szállást. Nem tudom, hogy csináljátok, de nem nagyon szeretik a fajtátokat. Katona nincs minden ház előtt, könnyen előfordulhat, hogy este valaki betöri a fejedet. Még egyszer mondom, egyenesen a bölcsek házához kell menned. Béke veled!

A kapu melletti íróháztól a toronyig kiépített széles út ezer lépésnél is hosszabb volt. Végig pálmákkal szegélyezve. Egy téren haladt keresztül, valamelyik király emlékoszlópa állt rajta, felirattal, ami hasonlított a porban ugráló verebek lábnyomaihoz. Látott már ilyet Jona, de olvasni nem tudta. Néhány száz lépéssel odébb díszes kőhídon kellett átmenni egy tiszta vizű csatorna felett. A zikkurát a város közepén, tágas téren állt. Négyzög alakban legalább három embermagasságú fal szegélyezte, közepén boltíves kapuval. A zikkuráttól balra állt a király palotája. Jobboldalt két egyforma ház épült ezek közül az egyik volt a bölcsek, másik a királyi írnökök háza. Neki a bölcseknél kellett jelentkeznie. A kapuban szolga álldogált. Ez azonnal megszólította, mert látszott rajta, hogy idegen ebben a városban. Nem volt ritka, hogy más országok nabúi ide jönnek, őket Szinahiddinnához, a bölcsek vezetőjéhez kellett irányítania.

– Mondd meg a neved, nabú és országodat, mielőtt a bölcsek fejedelméhez vezetlek!

– Jona vagyok. Az én országomban nabinak hívnak.

– Nem neked kell megtanulnom a te nyelvjárásodat, hanem neked az ittenit, hogy beszélni tudj a házbeliekkel. Itt mindenféle országból vannak nabik, nabúk és jövendőmondók. Szólok a sangúnak, hogy itt vagy. Már tud rólad.

A szolga eltűnt, hogy a dolgát tegye. Addig nézegette a falon a reliefeket. Mindenféle szárnyas, félig ember, félig madár, vagy egyéb állatra hasonlítottak. Más helyeken mindenféle jelek voltak bevésve. Szemlélődés közben arra gondolt, hogy még Kánaánban is jobb a helyzet, ami a Mindenség Urához való viszonyt illeti. Ha ezek a szörnyek istenek, akkor ez az Úrnak nem lehet kedves hely, bár vannak, akik állítják, hogy Salamon

templomában is vannak ilyenek, éppen a szövetség ládájának tetején. Mondják, hogy azok a kerubok csak díszek, az Úr láthatatlanul felettük trónol. Volt itt napkorongot ábrázoló dombormű, amit két sivatagi kobra font körül. A napkorongban szakállas és királyi süveges férfialak állt. Nyilván a nagykirály.

– Jöjj velem idegen nabú!

Egy belső udvaron kellett áthaladniuk. Az udvart körben árkádós épület határolta. Az oszlopokat ábrák és feliratok tarkították. A bölcsek fejedelme méltóságteljesen, karba tett kézzel várta. Az arcát sűrű, göndör szakáll díszítette. Mikor Jona közelebb ért hozzá, látta, hogy az egész fonallal van a füléig felhúzva. A fején magas, hengeres süveget viselt.

– Szlom alehom, bölcsek fejedelme! – Jona úgy köszöntötte, ahogy az úton legtöbbször hallotta.

– Béke neked is Jona, testvérem. Azt mondták ez a neved, ha megszokod az itteni nyelvjárást, hogy Junusnak szólítanak, a galambot itt így nevezik, nem lesz rossz dolgod. Egy darabig itt fogsz lakni, ez az általános rendelkezés, ha idegen bölcs, vagy jövőmondó jön a városba. A szolga behozza a zságot és gondot fog viselni rád. Ételedről és italodról is gondoskodik. Tudom, hogy Omri országában sok ember válogatós az ételekben. Nem vagy köteles mindent megenni, vagy meginni.

– Nem számítottam ilyen vendégszeretetre uram, sőt arra sem, hogy éjszakára fedél kerül fölem. Bocsáss meg, hogy kijavítalak, de az én országom királyai már régen nem Omri házából valók, hanem Jehuéból, azok közül talán Jerobeám az utolsó.

– Amit mondasz fel lesz jegyezve. Most azért megkérdezem, miből gondolod, hogy utolsó. Itt hallottad valakitől?

– Nem uram. Ez Izrael Istenének a szava, amit próféta elődeim és általam üzent.

– Ezt is fel fogjuk jegyezni. Asszúr királyának parancsa, hogy semmi fontos dolog ne menjen feledésbe. Ezért mindent, ami a világon történik, feljegyzik, és a tárolójába viszik. Hoztál valami írást, aminek ott lenne a helye? Szívesen vennénk, ha volna. Ha nincs, akkor a fontosabb szavaidat fogják feljegyezni. Ezért ajánlom neked, hogy légy bölcs, és mindig gondolkozz, mielőtt szólsz.

– Kérdeznék valamit uram, a nevedet.

– Szinahiddinna a nevem. A szentély főpapja vagyok, a sangú. Megjött a szolga, megmutatja a kamrát, ahol legalább hat holdfordultát fogsz lakni. Aztán meglátjuk, a király mit határoz rólad. Addig a ház életében kell megtalálnod a helyed. A város isteneit nem vagy köteles imádni, illedelmesen viselkedned, azt kell. Asszúr, akinek a fia a király, csak tisztelettel említheted, vagy sehogy. Menj, ha majd szükséges, üzeni fogok.

Jona gépiesen ment a szolga után. Kettősség volt benne. Itt rabnak érezte magát. Út közben nem így képzelte el ittlétét. Igazából nem is volt elképzelése. Azt hitte, hogy majd végig járja a négy nagykaput, a kiskapukat, felméri, hol élnek Jákob fiai, Isten pedig szájára adja a szót. Arra, hogy mit eszik, vagy iszik, hol lesz szállása, nem gondolt. Ha látást kérnek tőle, megpróbál látni. Ezért aztán adnak neki enni és inni. Fedélnek ott volt az ég. Kissé hűvösek voltak az éjszakák, de sokkal nagyobb volt a biztonsága, mint mikor három napig hanyódot a tengeren, és hatalmas fekete-fehér színű halak játszadoztak vele. A házban, ahol laknia kellett sok kamra volt, sok bölcsnek mondott, magas süvegű emberrel. Voltak, akik világoskék köpenyben jártak keltek, nagy méltósággal. A ruhájukon az égi seregek képeivel, már amennyit egyáltalán oda fel lehetett varrogatni. Az égi seregek legfőbbike a Hold volt, amit némelyeknél csak valamiféle bikaszarvként volt feltüntetve, különféle nagyságú, aranszínű csillagok társaságában. Ezek a nabúk, ha beszéltek, arról szóltak, hogy a Hold, a mozgó csillagok atyja, éppen milyen viszonylatban áll ezekkel. Vita nem nagyon volt közöttük abban, hogy a Hold erős, mint a bika és jóságos a maga erejében. Főként pedig erős szerelemben van azzal az izgága csillaggal, ami hol előtte, hol utána szaladgál az éjszakai égbolton, hol napkelte előtt, hol alkonyatkor látható, hol meg egyáltalán nem. Találgatták,

hogy ilyenkor mi történhet az egekben, és milyen következményei vannak ezeknek a földi emberek életére. Ahogy Jona a beszélgetéseiket hallgatta – mert hallgatnia kellett, hiszen ebben a házban éppen ez volt a dolga – látta, hogy nagyon okosak. Előre látták az ég lakóinak mozgását, sokszor hónapokra. A zikkurátban voltak különféle építményeik, amiket arra használtak, hogy különböző ablakokon keresztül figyelték az éjszakai égboltot. Változásait gondosan feljegyezték. Ezeket írások több példányban lemásolták a maguk, a királyi iratraktár, és a többi jelentős város szentélyei számára küldözgettek. Jona itt süveg nélküli, tehát tudatlan volt, szólási jog nélkül. Kérdezni nem akart az első hónapokban. Ezek a csillagruhás nabúk vagy helybeliek, vagy bábeli vendégek voltak. Akik egyéb, eleinte értelmetlen jelekkel díszített ruhákat hordtak, azok keletről érkezettek voltak, Mádía, vagy Aria földjéről. Nyugatról ebben az időben csak ő volt vendégként a házban. Asszúr nyelvjárását hamar megszokta. A házban lakók közönséges beszélgetéseikben az arám nyelvet használták. A tudós összejöveteleken sokszor megfélemedtek arról, hogy az asszírok fennkölt nyelvjárása szerint beszéljenek. A legnagyobb tudósok időnként számára érthetetlen nyelven értekeztek. A hivatalos összejövetelek az udvaron történtek, naponta kétszer. Egyszer délelőtt, egyszer délután. A bölcsek házának gazdaságai voltak a város falain kívül, a folyó partján. Ezeknek kizárólagos kötelessége volt a város zikkurátjának, egyéb szentélyeinek élelmezése és egyéb dolgokkal való ellátása. Jonának, mint a ház lakójának joga volt új ruhát kapni. A figyelmes szolgák jól megfigyelték, hogy az Izraelből érkezett nabú, aki köztudottan műveletlenebb volt, mint a többiek, milyen ruhát hordott, mielőtt elhasználódott volna, és újat készítettek a számára, mindenféle díszítés nélkül. Ez is mutatta, hogy mennyire alatta van a többi bölcsnek. Talán még istene sincs neki. Naponta két alkalommal ott ült az udvaron. A hozzá hasonló kezdő bölcsek, vagy bölcsesség tanulók nem igyekeztek a közelébe, ő se az övékébe. Időnként megjelent egy férfi az udvaron, aki süveget hordott, de ez nem hasonlított semmiféle papi, vagy varázslói fejfedőre. Ruházata inkább katonainak látszott. Mindig jól megnézte Jonát, de egy hónapig nem szólították meg egymást a köszöntésen kívül. Magas, erős testalkatú férfi volt. A saját szakállát és haját viselte. Szinahiddinna minden alkalommal a saját lakrészébe vonult vele, és sokáig ott voltak. Jona nem kérdezte, hogy ki az. A többiek tisztelettel beszéltek róla, és nagyokat hajlongtak, amikor végigment az udvaron.

– Pulú, a turtánu – suttozták – miközben a szájuk elé tették a kezüket a tisztelet jeléül.

*

Afijahnak a királyi íróházban kellett jelentkeznie. A hivatalnokok közül hárman várták. Először a tamkáru, a kereskedés felügyelője kérdezte ki. Gondosan lajstromba vették mindazt, amit rendelésre a királyi raktáraknak és a zikkurátnak rendeltek. Ezeket gondosan átszámították ezüst súly értékre. Ezekért a hivatalos szolgák fognak, teherhordó állatokkal a karavánhoz menni. Miután az észak felé induló karavánnak áruszállítási megbízásokat akartak adni, ugyanezeknek a szolgáknak, főként belföldi forgalomra, málhákat kellett tervezni. A kereskedelem után a királyi krónikaíró következett. A királynak címzett levelet akarta átvenni. Ebből csak egy volt. Jerobeám írta. Nem tartalmazott az udvarias üdvözlésen kívül semmi lényegeset. Kérte Asszúr nagykirályát, hogy oltalmazza Afijah karavánját, mert Izrael királyának pártfogását élvezzi. Lehetőség szerint, útja során Asszúrnak is hasznára lehet.

– Hova indulsz uram, miután északon eléred az utolsó őrhelyet? – kérdezte az írások.

– Ha Asszúr királya azt akarja, hogy Tuspába menjünk, akkor oda megyünk. Ha üzenni valója van Sarduri¹⁰⁹ királynak, azt szívesen elvisszük. Ha azt akarja, hogy a Gilánok

¹⁰⁹ Urartu királya. Kr.e. 762-735.

tengere¹¹⁰ felé menjünk, akkor olyan árukat kérünk a király raktáraiból, amivel ott haszonnal kereskedhetünk a magunk és Asszúr javára.

– Beszélj a turtánu írnozával, azután nézz körül a városban, mire visszajössz, megbeszéljük!

A turtánu emberével való társalgástól Afijah tartott, mert tudta, hogy ez lesz a legnehezebb. Váratlan kérdései voltak.

– Beszélj nekem Jerobeám király gazdagságáról!

– Mit mondhatnék neked írnozá, amit ne tudnál? Hatalmas a gazdagsága, amit Surruval való kereskedelemről szerzett. Járnak karavánjai Edomon keresztül az Egyiptomiak tengere felé is, egészen Sábáig. Gazdagsága természetesen nem mérhető Asszúr-nirái nagykirályéhoz.

– Hamát királyának országában nem ért benneteket rablótámadás?

– Békés utunk volt írnozá. Minket nem bántott senki.

– És másokat? Hallottál valamit?

– Még Naftali földjén hallottunk valami támadásról. Bocsáss meg uram, hogy ezt mondom, de Kinneretben azt mondták, hogy Asszúr katonáinak ruháját hordták. Nem lehettek azok, mert amikor a halottakról lehúzták a ruhát, látták, hogy izraeliták.

– Nem lehettek assuriták. Néhány ember segítség nélkül nem juthatott el odáig úgy, hogy útközben ne verjék őket agyon a pusztalakók.

– Bocsáss meg írnozá, hogy mondom. Ezeket az embereket sokan megnézték, mert lóháton járkáltak. Igen ügyesek voltak, mert nem estek le róluk, csak akkor, mikor lenyilázták őket. A lovakat befogták.

Afijah tudatosan mondta el a lovasok történetét, hogy lássa, az írnozá vajon hogy reagál a hírről. A kérdező arcán az álszakáll alatt is látszott, hogy tud a lovas járőrökről.

– Azt mondd, körülmetéltek voltak?

– Azt.

– Hamátban volt-e valami, amit el akarsz mondani?

– Azt hiszem semmi. Ott nem nagyon kereskedtünk, még nem kellett.

– És, Háránban?

– Ott kellett fizetni a vízért és a rőzséért. Cserépedényeket cseréltünk takarmányra, de a királyok javaihoz nem nyúltunk.

– Jól van Afijah, nem először van dolgunk egymással. Azt hiszem, igazat szóltál mindenre, amit kérdeztem. Várd meg, mit határozzunk! A városban kapsz ennivalót a pénzért a kenyérsütők utcájában.

A „tel”¹¹¹ felé indult, amikor az írnozá házából kijött. A zikkurát éppen ennek a legmagasabb pontjára épült. A domb a torony mögött olyan meredeken lejtett a város tengely útja, hogy lépcső volt építve egészen a csatornaág hídjáig. Eszébe se jutott, hogy az izraeliták utcája felé menjen. Amikor a lépcsőn lefelé haladt észrevette, hogy egy férfi feltűnően úgy viselkedik, mint aki egyáltalán nem követi. Mindenfelé nézelődött, csak Afijah felé nem. Tudta, hogy figyelni fogják, hogy karavánjában is ott figyelnek a nagykirály és a főemberek szemei. Ezért aztán igyekezett mindent betartani, amit az írnozá házában javasoltak. Neki megvolt a megbízatása Jerobeámtól. Ő is figyelő szem volt. Óvatosabb volt annál, hogy agresszív kérdéseket tegyen fel embereknek. Ő megmaradt Jerobeám „tamkarújának”. Szerepként is ezt választotta. Aki kereskedik, az üzlet érdekében sokfélét kérdezhet, sokmindent megtudhat akkor is, ha éppen nem köt üzletet. A kenyérsütők utcájában megkereste a legforgalmasabb helyet, és leült egy gyékényre. A kenyérsütő szolgálja ment hozzá, hogy kérdezze:

¹¹⁰ Kaszpi-tenger. Gilánok: iráni nép a Kaszpi déli partja körül.

¹¹¹ Domb. V.ö. Tel Aviv. Tavasz domb

- Mit kívánsz uram, mit hozzak neked?
- Hozz nekem legalább két kenyeret és valamiféle sült húst, de disznót ne hozz. Ha lehet, tevét, vagy lovat se!
- Értem uram, látom a ruhádról, hogy izraelita vagy. Bárányhúst hozok a kenyér mellé. Sört is, ha akarod. Jó söre van a gazdámnak. Szólok a szolgálónak, hogy hozzon vizet a kézmosáshoz. A szolga elment a dolgára. Az utána lődörgő alak leült egy gyékényre, közel Afijahhoz. Annyira, hogy meg tudja szólítani. Még mielőtt a szolga megkérdezte volna, hogy mit akar, meg is tette, amikor a karavános éppen ránézett.
- Szalem, Afijah uram!
- Aleichem szlom. Mit akarsz tőlem idegen? Honnan tudod, hogy ki vagyok?
- Mindenki tudja, akit érdekel. Engem érdekel. Ha megengeded, átülök hozzád.
- Afijah tisztában volt azzal, hogy most nem kellene a tolakodót elzavarni, pedig az provokálni fogja. Beleegyezően biccentett. Mire a szolga visszaért az étellel, egy gyékényen ültek, ezért zavartan nézett rájuk.
- Kérdezd meg tőle, mit akar – mondta neki Afijah –, ha éhes, hozz neki valamit az én pénzemért!
- Hozz nekem egy kenyeret, meg egy kis sört!
- A szolga letette az ételt és elment.
- Akarsz tőlem valamit?
- Akarok uram, nem tagadom. Amikor megláttalak és megkérdeztem az ismerőseimet, hogy ki vagy, többen megmondták a neved és azt, hogy Szamária királyának tamkarúja vagy. Akkor megdobbant a szívem.
- Miattam? Nem sokkal ezelőtt azt se tudtad, hogy ki vagyok.
- Csak azt tudtam, hogy én ki vagyok, itt a város bít ubarit-jában.¹¹²
- Ha nem kérdezem meg, akkor is meg fogod mondani.
- Ceror vagyok, Ceruja fia.
- Mondd meg Ceror, mit akarsz tőlem. Az ételedet fizetem. Ha koldus vagy, akkor már adakoztam. Ahogy elnézlek, nem vagy az. Ahhoz a ruhád nem elég rongyos és nem elég szennyes. Jákob fiai közül sokan laknak a városban, nem hiszem, hogy egy izraelita kereskedő akkora honvágyat okozna, hogy attól sírásra fakadj. Esetleg üzleti tanácsokat akarsz adni egy negyed sékel ezüstért?
- Majdnem eltaláltad uram. A negyed sékel ezüstöt mindenképpen. Éppen ennyit kérek tőled, akkor elviszem az üzenetedet Szamáriába, vagy Jezréelbe, vagy ahova akarod, odahaza, mert éppen a napokban akarok indulni, ha lesz arrafelé menő karaván. Üzenhetsz akár a királynak is, azt is elviszem.
- Jó, vidd el az üzenetemet egy rézpénzért, ráadásul kifizetem a kenyeredet és a sörödet.
- Akkor írd le! Éppen van nálam egy darab bőr. A kenyérsütőnek van írófelszerelése.
- Nem hosszú az üzenet, meg tudod jegyezni.
- Halljam – hegyezte a fülét Ceror, kíváncsian.
- Éljen ezer évig Jerobeám, uram, királyom!
- Folytasd uram!
- Nincs folytatás, csak ennyi. Összesen kétszer fordult a hold, mióta utoljára beszélt velem. Nincs más üzenivalóm. Ezt mondd meg neki, most pedig add meg a kenyeredet, add meg a sörödet és hagyd, hogy utána egyedül csillapítsam az éhségemet! Szlom! És a rézpénzed.
- A magát Cerornak nevező férfi fogta a pénzt, a kenyeret már menet közben kezdte enni. A sört otthagya. Tisztában volt vele, hogy nem ez volt az utolsó próbálkozás. Elhatározta, hogy ennek elébe megy, kiteszi magát a provokációknak és okosan fog viselkedni. Amíg a bít

---

¹¹² Idegenek negyede

ubaritig eljutott, kisebb pallókon kétszer kellett átmennie a várost átszelő csatornák felett. Ezekben a víz meglepően tiszta volt. Ezek a csatornák az Idiglat keleti ágából indultak, és oda tértek vissza, bennük a víz soha sem állt meg, lehetett szabályozni a folyásukat. Ez jelentette a város vízellátását, szennyezéséért halálbüntetés járt. Az utcákon nem lehetett eltévedni. A zikkurát mindenhol látható volt, az utcák pedig mindenütt, ahol lehetett, mértani rendben voltak. Végül Afijah elérte az idegenek negyedét, ami a városnak legalább az egyharmadát jelentette. Az utcákon nyüzsgöttek az emberek, közöttük fegyveres és fegyvertelen katonák, az utóbbiak szolgálaton kívül, a családjukat látogatták, a többiek a rendet vigyázták, vagyis a nyugalmat. Az esetleges verekedéseket keményen megtorolták, de a zanak szabadon vadászhattak az ügyfelekre. Ezekkel nem törődtek. Azzal sem, ha szolgáltatásaikat a nyílt utcákon, vagy csak valami kapualjba húzódva gyakorolták. Sok kutya volt az utcákon. A négylábú fajtának az volt a dolga, hogy a város szemetét felfalja, a kétlábúnak pedig az, hogy hímnemüként női szolgáltatásokat nyújtsanak.

Afijah hosszú utazásai során rengeteg arcot ismert meg, igen jó képessége volt azok megjegyzésére. A nagyvárosokban járva-elve, nézegette az arcokat, próbálta felidézni az ismerősnek tetszőket, hogy hol látta már őket, ha beszélt velük, milyen nyelven és mit. Most is ezt tette és várta, hogy olyannal találkozzon, akivel szóba lehet elegendni, aki nem tolakodva közeledik. Ebben a nemzetközi forgatagban az ilyen nem ritka. Tudta, jól teszi, ha idegen országbeli árucikkek után egyáltalán nem érdeklődik, hanem minden egyéb iránt, ami mindennapos. A kereskedőnek jó szeme van ahhoz, hogy maga jöjjön elő a kínálattal, miután megállapította, hogy nem az íróházak valamelyik provokátorával áll szemben. A nemzetközi kereskedelem ugyanis királyi, vagy templomi előjog. Ami azon felül van, törvénytelen, de nem feltétlenül üldözendő, csak akkor, ha abból az állam nem veheti le a maga hasznát, vagy fegyverkereskedelem, ami nem a hadsereget szolgálja. Az utóbbiért halál jár és a városfalra való kiszégetés. Az előzőért többnyire zsarolás, hivatalnokok gazdagításának eszköze. Az asszúrbeliek legfőbb életelve az „élni és élni hagyni”, de csak akkor, ha abból haszon van. Ezért aztán haszon van áttételesen abból, ha a szabadságot hirdeti az állam a jövevényeknek is, akik, önként települnek a városba. Ha hasznos tudásuk van, éppen úgy élhetnek, mint a született asszírok, legfeljebb nem minden közös ügybe üthetik bele az orrukat. Amíg megfelelően gyakorolják a szerénység erényét a nyilvánosság előtt, addig arany életük lehet házuk falán belül. Ezért aztán a becsületnek másféle értelmezése van itt, mint Mózes tábláin, bár az igaz, hogy azokat a saját földjükön se értelmezik vajmi szigorúan, ha a haszonszerzés érdeke úgy kívánja. Ezért aztán a bít ubarit minden városban egyre inkább növekszik. A született asszírok ezt nem bánják, mert ebből anyagi hasznuk van, csak éppen a saját számuk egyre csökken az összlakosságon belül. Hogy rend legyen, ahhoz nagy létszámú katonaságra van szükség. Ezek szinte kitelnek az idegenekből, ha azoknak a hadra foghatáson kívül nincs egyéb hasznos tehetségük. A fontos csak az, hogy a tisztikar asszúr-beliekből álljon, és szigorú legyen. Az utóbbi időben azonban ebben is történtek változások, éppen itt, Ninivében. A turtanu, aki a királyi hadsereg felének parancsol, kezdi előnyben részesíteni a tiszték között a herélteket. Ezeket külön iskolában képezik és nem asszírok, hanem hadiszákmányból szerzett kisfiúk, akiket kiskorukban férfiatlanítottak. Ezeknek semmi okuk arra, hogy családjuk számára lopjanak, vagy sikkasszanak. Egyetlen örömük a mindennapok élvezete, egyetlen félelmük a hűtlenségért kijáró kínhalál. Ezekből egyre többel lehet találkozni az utcákon. Velük nem jó üzletelni, mert ezek csak tisztességes és törvényes módon szereznek be bármit, az állami raktárak számára, hacsak az állam érdeke meg nem kíván egy kis zsarolást, vagy teljes vagyoneklobzást. Szerencse viszont, hogy ezeket könnyű felismerni a hangjukról és szakállatlanságukról. Néhányat Afijah is látott az utcákon. A kereskedők árukészlete a házak előtt van kirakva. Réz és cserépedények, díszes és dístelen bürszíjak, teveszerszámok, számárnyergek, bronz és ezüst ékszerek, nem túl díszes és sárgára, vagy szantál színűre nem festett kelmék. Ezek fejedelmi színek. Ezért a

kereskedőházak legbelsejében tartják, mert csak a falakon belül lehet viselni, megjátszva a nagyurat. Ha valaki drágaköveket akarna beszerezni, megteheti, megfelelő körültekintéssel, mert ilyenek viselése csak magas rangúaknak, és természetesen az istenek szobrainak vannak megengedve. A torony szentélyében uralkodik Asszúr, aki tulajdonképpen a napban él, neki nincs szüksége sok ékítésre. A többinek, ha idegen népek istenei is, szentélyei vannak, kisistenként beosztást kapnak, mint Asszúr háznépe. Mint ilyenek, egyenesen kívánatosak, képviselik az egész világot. Az egész világ meg arra való, hogy a nagykirály uralkodjon felette. Ez az akarata az istenek királyának. Így aztán mindenki teszi a dolgát. Ilyeneket gondolt Afijah, miközben a kirakott árukat tapogatta, vizsgálta, míg aztán az egyik jó szemű kereskedő nyílt kérdést nem tett fel neki.

– Venni akarsz valamit uram, vagy eladni?

– Magam sem tudom barátom. Ha vennék valamit, azt máshol szeretném eladni.

– Akkor te magad is kereskedő vagy. Valamelyik idegen király tamkarúja?

– Olyasféle. A karavánom a városon kívül várja az indulást.

– És, merrefelé indulsz? – vette fel a beszélgetés fonalát a kereskedő.

– Te jobban ismered Asszúrt, mint én, aki Izrael földjéről jövök. Azt is jobban tudod, mint én, hogy jobb nekem, ha a nagykirály tamkarúja adja a tanácsot, az útirányt illetően. Mehetek én Urartu, vagy a nagy Kolza tenger¹¹³ felé is. Erős tevém és szamaraim vannak. Ha akárhonnan visszafelé jönnék, neked mire lenne szükséged?

– Ha a Kolza tenger felől jönnél, apró dolgokat hozhatnál. Kis helyen elférnek ezek.

Nekem azt mondták mások, hogy arrafelé valami gurgancsok élnek. Azoknak szokott lenni mindenféle színes, átlátszó kövük. Az itteni mesterek szépen ki tudják csiszolni. Ilyeneket gazdag emberek szoktak tőlem venni, ha éppen van, de most nincs, ezeket dugdosni se kell sehova. Elég, ha feldíszítod valamelyik tevé fejét, és a díszek közé rakod, a többi tarkaság közé. Ha jól sikerül a királyi tamkarú kedvébe járni nagyobb dolgokban, ezeket aligha fogják vizsgálni. Ha mégis, ajánld fel a királynak, jó szívvel, még úgy is megéri.

– Szerinted, a tamkarú mivel fog megbízni?

– Legjobban szeretné, főként a turtánu, ha két tucat lovat hoznál magaddal, erre aligha fog kérni. A lovakhoz hozzáértő emberek kellene. Hacsak nem adnak melléd embereket. Azoknak szemük van, nemcsak hasuk, meg kezük. Nézd csak meg ezt a bundát, itt benn a házban, milyen jó fogása van! Azok a népek ilyenekkel is kereskednek.

– Tudom mi ez. Medvebőr. Láttam már ilyet. Télen az én királyom szeret ilyet a vállára venni.

– Megvinnék tőled néhányat, ha be tudod szerezni. Laknak arra szkíták is. Azok szép veretű bronz csatokat tudnak készíteni. Annak nagy kelete van errefelé. Sokat el tudnék adni, ha pontosan egyformák.

– Ezt a görbe kést megvinném, ha jó árat kérsz érte – ezt az ajánlatot tette, amikor meglátta, hogy egy magas férfi jött oda az üzlethez, és babrálni kezdett a kirakott áruk között. A kereskedő észrevette, Afijah egyből gyanakodni kezdett.

– Éppen neked való ez a kés. Nem túl nagy, mert akkor fegyvernek számítana. Alkalmas viszont arra, hogy az öveden viseld, útközben szerszámként használd, vagy ha kell, megvédd magad. Te becsületes kalmár vagy, egy egész ezüstért a tiéd lehet.

– Te vagy Afijah, Omri házának karavánosa, ha jól gondolom – szólította meg a látszólagos vásárló.

– Jól gondolod, mert az vagyok. Mondd meg mit akarsz tőlem, hogy a dolgomra mehessek!

– Az lesz a dolgod, hogy velem jössz a királyi kalmárhoz, most mindjárt.

– Meg tudod várni, hogy kifizessem ezt a kést?

¹¹³ Kaszpi tenger.

– Annyi idő még van.
 – Köszönöm a vásárlást Afijah. Ha erre jársz, szívesen látlak egy kis beszélgetésre, vagy üzletre.

Kísérettel ment vissza az írkok házához. A királyi főkalmár nem egyedül várta. Egy díszes ruhába öltözött katonáemberrel volt együtt. Míg a főkalmár szakálltalan, kissé pocakos, hízásra hajlamos ember volt, a katona szállas, dús fekete szakállú férfi, látszott a megjelenésén, hogy parancsoláshoz szokott, az ellenvetésekhez viszont nem.

– Turtánut, a nagyhatalmút várakoztattad meg, Afijah. Ez nem illik – fogadta köszönés nélkül a főkalmár.

– Béke nektek urak! Bocsánatodat kérem nagyuram. Nem tudtam, hogy ekkora méltóságok fognak utánam üzenni. Az emberetek nem mondta.

– Nem vesszük rossz néven, mert valóban nem tehetsz a késésről, az írkok hibáztak. Nem közölték, hogy mikorra térj vissza ide.

– Mondjátok meg, mit kívántok Afijahtól, Jerobeám király karaván kereskedőjétől?

– Királyod hűséges gyermeke Asszúr-nirári nagykirálynak – mondta a főkalmár. – Rajta keresztül te is az vagy Afijah, ezért utazhatsz Asszúr országán keresztül, ezen felül, védelmet biztosítunk a számodra. Katonáink el fognak kísérni a gurgancsok országának határáig. Adok melléd lóhajtó embereket, akik segítségedre lesznek az odaúton, mint karavánszolgák. Visszafelé pedig lovakat fognak hajtani. Amire nekünk van szükségünk, azt már összeszedték a karavánnál, és biztonsággal beszállították a szolgák a király raktárába. Az árát, ami nagyon jó ár, ebben a bórzsákban kapod, viheted magaddal. Ez nagyon sok ezüst, ezért kapod a fegyveres kíséretet, amit a turtánu ökegyelmessége parancsol melléd, egészen a határig. Útközben szabadon rendelkezzel vele. Azt ajánlom neked, hogy sok gabonát, árpát, főként tönkölyt vigyél magaddal, annak jó ára van. Azok a népek nem nagyon művelnek földet. Azoknál csak hús, meg tokhal van, amitől büdösek lesznek. Uraik örülnek, ha kenyeret ehetnek.

A turtánu méltóságának teljes tudatában szólt:

– Azt akarom, hogy hasznod legyen ezen az úton, ezért annyi lovat vegyél, amennyit csak tudsz. Lehetőleg nagyokat. Ebben a lóhajtók segíteni fognak. Ha marad még ezüstöd, amiért nem tudsz lovat venni, vegyél szkíta nyílhegyeket, amennyit csak tudsz! A lóhajtók ehhez is értenek, és meg tudják mondani, hogy milyenek a jók. Bronz hegyek nem kellene, csakis kovácsoltvasak. Ne mondd nekik, hogy nekem van a lovakra és a nyílhegyekre szükségem! Vedd meg Jerobeám számára. Majd valahol Asszúrban átveszik az embereim tőled. Amit akartam, elmondtam neked.

A turtánu felkelt, és elment. A főkalmárnak még volt mondanivalója.

– Szerencséd van Afijah. Pulú nagyúr a szárnyai alá vett. Ez azt jelenti, hogy a közemberekre kötelező törvények fölé helyezett. Ezzel nagy szabadságra tettél szert a kereskedésben. Ha okos vagy, és nem élsz vissza a helyzetteddel, nem nagyon fognak a málháid között turkálni itt Asszúrban. Bízhat a turtanuban. Szüksége van a lovakra és a nyílhegyekre. Ezért aztán átvihetsz az országon keresztül olyan árukat is, amiket különben itt le kellene adnod a királyi raktárnak – árasztotta nyafogva a szót a főkalmár.

– Most eredj, a fegyveres kíséret már vár a ház előtt!

Afijah ment a katonákkal, vissza a karavánhoz, hogy elinduljon az ismeretlen országok felé, amerre még nem járt. Ha akart, ha nem mennie kellett. Asszúr tartanujával nem lehet vitatkozni. Az, maga lenne az életveszély. Ebben az országban elvileg mindent szabad, amit máshol nem. Viszont semmit nem ajánlatos nem megtenni, amit a törvények felett álló hatalmasságok parancsolnak, kérnek, vagy tanácsolnak. Sokat lehetett hallani katonáktól a fiatal tartanuról, főként dicséreteket. Katonái vakon mentek érte a halálba is, mert tudták, hogy családjukról gondoskodni fog. Szigorú és mindenre kiterjedő kiképzést kaptak. Seregében a jávánitáktól, a mádiaiakon keresztül a jehudabeliekig minden nemzet képviselve

volt, mégis teljes volt bennük a bajtársiasság. A parancsnokokat tudták dicsérni, az egyéb katonaságot illető dolgokban némák voltak. Ez hozzátartozott a fegyelemhez.

Afijah úgy érezte, hogy mindent sikerült úgy intéznie, ahogy éppen szándékolta. Tisztában volt azzal, hogy azonnali indulással is csak, éppen elérhetik a tenger partját, ahol elbújhatnak a tél viszontagságai elől. A következő aratásig aligha érnek vissza. A hegyek között kanyargó úton s kemény tél beálltáig is, sokat kell majd fázniuk. A Hermon téli havas tájai az itteni hegyvidékhez képest, ebben az időben az örök tavasz helyének számítanak.

*

A bölcsek házának élete eleinte unalmas volt Jona számára. A Junus nevet hamar megszokta. Az unalom abból eredt, hogy a csillagok állása nem nagyon érdekelte. Azok a szakszavak, amiket használtak a folyamközi és mádiai tudósok, számára felfoghatatlan értelműek voltak. Észrevette, hogy nagy számban tanulnak ebben a házban heréltek, akik csak napközben tartózkodnak itt. Az éjszakát a saját, városbeli házukban töltik. A fennkölt bölcsek ezeket nem nagyon szerették, mert a szemükben a csonkítottság tökéletlenséget jelentett, de parancs volt rá, hogy az eunuchok közül legyenek bölcsességre kiválasztottak. Ezért aztán a csillagok tudományába is beavatták őket. Két holdforduló után Izraelből érkezett „enu”, vagyis pap lakója lett a háznak. Baraelnek hívták. Dánból érkezett, megbízólevéllel. Ebben Dániel-kohen alázatosan kéri, hogy az általa küldött ember itt tanulhasson. Ha lehet, akkor az ősi iratokat olvashassa, amelyek a világ teremtéséről adhatnak felvilágosítást. Szinahiddinna kegyesen megadta az engedélyt, természetesen, miután a hír, hogy idegen bölcs érkezett, megjárta Kalhut és a király körüli emberek nem elleneztek. Általában a kellő jóindulat mindenféle idegen országbeli tanításával kapcsolatban megvolt. Lássa csak minden környező ország, mekkora bölcsesség lakozik Asszúrban, és milyen jóságos Asszúr-nirari király minden idegen néphez. Terjedjen Asszúr kifogyhatatlan jóságának és hatalmasságának híre. Barael-enu ittléte némileg enyhítette Junus magányát. A Dánból érkezett pap szinte minden idejét, amit nem a kötelező beszélgetéseken töltött, az iratok tanulmányozására köthette le. Sokat beszélgetett a mádiai süvegeseikkel. Jona megtudta küldetésének célját is. Dániel-kohen papjai tekercset akarnak írni a régmúltról. Azokról az időkről, amikor Ábrahám, a népek atyja még nem jutott el Kánaán földjéig, hanem errefelé vándorolt, Urból kiindulva, egészen Háránig. Az ezt megelőző idő is érdekelte, egészen a világ kezdetétől. A történetek agyagtáblácskákra voltak írva. Ezek elolvasása sok időbe telt, mert még az itt tanult írnokok se mindig tudták teljes biztonsággal, hogy egy-egy írásokkal teli agyagtábla egyáltalán melyik oldalon, alul, vagy felül kezdődik, hogyan következnek az oldalak egymás után. A nagyon régről eredt lapok jelei néha egy egész szót, máskor csak egy hangot jelentettek. Barael-enu, ahogy itt nevezték, bámulatos gyorsasággal tanulta meg azt a nyelvet és írást. Pedig ezt már csak a legképzettebb írástudók értették. Ehhez képest a fennkölt akkád nyelv, amit már ugyancsak nem beszéltek, csak a fejedelmek leveleztek vele egymással, egyszerű és könnyű volt. Külön kamrában laktak, de azért sokszor beszélgettek. Az itt hallott és olvasott történetek egyrészt érdekesek voltak, másrészt az otthoni gondolkodással nehezen érthetők. Egy hosszú tekercs volt a pap kezében, a beszélgetések után valamiket irkált rá a maga kamrájában. Jona csak egy szót tudott biztosan elolvasni rajta, mert azt verébfaj nagyságú betűkkel írta a tekercs külső, jobb felső sarkára. **Beresit**,¹¹⁴ ez volt a szó, ami után a sokkal kisebb betűkkel írt feljegyzések következtek. A pap idejövetele előtt már tudott arról, hogy Jona Ninivében van. Nem bánta, hogy a féléves bezártság ránézve is kötelező. Örült neki. Így legalább ment volt az utcák szeméitől. Hogy idebent szem előtt van, azzal tisztában volt, és nem zavarta tevékenységben. Udvarias érdeklődéssel hallgatta a

¹¹⁴ A szó jelentése: kezdetben. A Teremtés könyvének első szava.

süveges bölcselkedők csillagászati spekulációit, csak nem tudott ezekkel mit kezdeni. Az utóbbi napokban Jona érdeklődése megélné a csillagokat tekintve. A Hold és a bolygók állását vetették össze évszázadokra visszamenőleg az Idiglat és a Purattu áradásaival. A tekintélyesek az ideit követően rendkívüli áradást jósoltak. Abban egyetértettek, hogy emberemlékezet óta nem volt várost veszélyeztető áradás. Ezt az izraeli vendégek megbeszélték egymás között.

– Mostanában olvastam el az Akkádból megmaradt és összegyűjtött cserepeket – újságolta Barael – valami özönvizet beszélnek el.

– Erről majdnem minden gyerek tud Izraelben is. Hallottam efféle történeteket – jegyezte meg Jona – leírva még nem láttam sehol.

– Itt van ezekből többféle is. A leghihetőbb az, ami az Akkád iratokban van, ez hasonlít legjobban ahhoz, amit otthon mi tudunk. A nevek nem ugyanazok. Noét ezekben Utnapistim-nek, az Örökkévalót néven nevezik, Enlil-nek. Több istent említenek, ami ugye, igazságként nem jöhet szóba. Viszont maga a vízözön mindenféle nép irataiban bele van írva – morfondírozott a pap – te mit gondolsz, nabi?

– Nem gondolkodtam ezen. Az Úr parancsára várok, mit kell profétálnom, ha eljön az ideje. Most össze van zavarva a fejem, hogy elkezdtem odafigyelni ezeknek, a csillagvarázslóknak a szavaira. Tavaszra, vagy a nyár elejére nagy áradásokat várnak.

– Az árvíz, amiről olvastam nem ilyen. Tudod, a mi történetünkben az van, hogy megnyíltak a felső és az alsó vizek csatornái és elöntötték az egész világot. Az emberek gonoszsága miatt határozta el a Teremtő, hogy kiirtja az emberi fajt.

– Ha jól meggondolom, ezt a pusztítást az ember meg érdemli. Még mi, választottak is. Te magad tudod, mi van Kánaán földjén. Mit vársz a Teremtőtől, aki Órizója Izraelnek, akinek tiszta és világos parancsai vannak népe számára? Nincs olyan parancs, amit megtartának. Mindjárt az elsőben azt mondja, én vagyok az Úr, ne legyenek idegen isteneid, ne imádd azokat, ne készíts faragott, vagy öntött képmásokat... hogy a többit ne soroljam. Te levita és pap vagy Dánban. A szentélyekben képmás van az Úrról.

– Igazad van, nabi. Ez nekünk is fáj. A király tette oda, hogy láthassa a nép, mert a nép olyan, hogy látnia kell, hogy hinni tudjon. Mi papok és ti, nabik tudjátok, hogy ez nem való. Tudja a király is, de neki szempontjai vannak. Ne járjanak Jeruzsálemben. Ott kiderülne, hogy elég volna egy király Izraelnek, amelyik Dávid házából való.

– Nem nagyon érdekel, hogy miket beszélnek az itteni papok és mágusok¹¹⁵, de azért hallom, és eljut a fejembe. Ezek felette állnak a nép és azok hitén. Mondhatnám, hogy ezek nem hinni, hanem tudni akarnak. Az isteneiket ki akarják számítani, mint a csillagok mozgását, aztán azt mondják, amit a király, vagy a turtanu elvár.

– Ez fáj nekem nabi, mert én és Dán papjai hisznek, és ég a lelkük a szenvedéstől.

Tudjuk, hogy ti, az Úr profétái, igazat beszéltek. Félünk, mert az igazat beszélő profétának és papnak állandó a halálfélelme. Ezért aztán igyekszünk ott tenni a jót, ahol nem jár érte büntetés.

– Nem lesz-e nagyobb az Igazságos büntetése, ha eljön az Ő napja, mint amit fejedelmek rónának ki rátok?

– Talán, ha jótettekkel ellensúlyoznánk a bűnöket. Nézd nabi, én magam is azért vagyok itt, hogy majd valamikor, ha eljön az ideje, ne királyi önkény szabja ki a nép hitének irányát, hanem az, amit Mózes és az ősatyák szavai után a leviták írásba foglalnak. Hogy a királyok az íráshoz szabják tetteiket.

– Itt van éppen elég írás. Ha lejár a hat holdforduló, és kimehetek innen, majd meglátom, mit tartanak belőle be a fejedelmek és a népek.

¹¹⁵ Mágusok, méd bölcsék.

– Ugyanazt fogod látni, amit mindenhol látsz. Jártam Kassuban¹¹⁶. Ott nem voltak ilyen vendégszeretők a papok. Itt nem köteleznek, hogy leborulj az isteneik színe előtt. Ott meg, oda se engedtek, mikor megmondtam, hogy nekem más istenem van. Mikor ünnepet tartottak, hordszékre rakták az istenük szobrát, aztán a zikkuráttól nagy tisztelettel levitték az Idiglat partjáiig. Ott megfürdették a folyóban, a nomádok meg lerakhatták az adójukat elé. Ott voltak a látók is, hogy megkeressék a maguk kenyerét. Láttam a gyógyítókat, akik a bálvány nevében ráolvastak, és mindenféle főzetekkel itatták az odahozott betegeket. Ha meg akartam nézni közelről, hogy miket művelnek, az örök elzavartak. Azt mondták, hitetlen vagyok. Ahogy sikerült megtudnom, a legerősebb istenüket Mardukh-nak hívják. Ugyanaz lehet, mint itt Asszúr. A többi isten, attól függően, hogy milyen ünnep van éppen, lehet csak Mardukh háza népéből az egyik, éppen aznap még nála is fontosabb. Ha nem úgy hívják is őket, mint itt, szinte ugyanazok. Van istene elsősorban a Napnak, a Holdnak, a Hajnalcsillagnak. De van baáljuk is, akit Tammuznak neveznek. Mindnek felesége van, éppen úgy, mint Kánaánban. Nekünk az lett volna a dolgunk Mózes óta, hogy kipusztítsuk ezeket, mert mi választottak vagyunk. Kiválasztottak! – ezt némi keserűséggel mondta – mert nekünk az Egyedülvaló szólt Mózes és Áron szájával.

– Kiválasztottnak lenni nagy megtiszteltetés, Barael. De, azt kell mondanom, a magam példáján, hogy sok bajjal jár.

– Baj az van éppen elég. Ott lent a folyó mentén, úgy fogadtak először a papok, hogy testvérük vagyok. Mikor kiderült, hogy csak az Egyedülvalónak vagyok a szolgája, először értetlenül néztek rám. Azt mondták, nem vagyok jó mestere a szakmának. Egy jól képzett pap bármilyen istent tud szolgálni. Nem tudtam megmagyarázni, hogy ez lehetetlen, mert az én istenem Él-Eljon. Ettől kezdve nem lehetett maradásom a közelükben. Azt mondták, utálnak a fajtámmal együtt. Örüljek, hogy nem öletnek meg. Akkor aztán ott nem akartam többet megtudni a kezdetről.

– Látom, ez a tekercednek a címe. Kezdetben... Ezt akarod megírni?

– Csak összegyűjtöm a népek bölcsességét. Ezt csak az egész világból lehetne összeszedni. Ha hazavittem Dánba, majd Dániel-kohennel és a testvérekkel együtt megbeszéljük, mi a közös népek történeteiben, hogy megírassuk ezt a tekercest a többivel együtt. Mikor otthonról eljöttem, akkor tudtam meg, hogy Jerobeám király megengedte, hogy tudásunkat szabadon megosszuk Jeruzsálem papjaival, hogy jó legyen az a tora, ami készül.

– Úgy látszik, ahogy kezdik érezni a királyok, hogy egyre közeledik számukra Isten napja, egyre bölcsőbbé válnak, mert az a nap az igazság napja is lesz. Akkor kiderül a számukra, hogy más istent szolgáltak, mint aki ítélkezni fog felettük. Ők pedig annak az istennek a fiai, akik éppen olyan gonoszok, mint ők maguk. Elméjükben hiába faragták szépnek és okosnak, hiába faragtatták valamilyennek a kézművesekkel, erősnek, szarvakkal a sisakjukon, villámokkal a kezükben. Az Ítélező nem olyan, és majd magához fogja mérni a tetteiket. Ez pedig nem csak azokra az uralkodókra igaz, akik Jákob fiai felett uralkodnak. Hiába teszik Asszúr-nirári nagykirály képét a nap képének közepébe, attól ő csak ember, akinek nincs hatalma a villámok felett.

– Ne beszélj hangosan, nabi! Itt sok a fül. Látszólag minden isten szolgálai szólhatnak, de ez a szabadság itt csak addig ér, ameddig a király érdekeit nem sérti. Rendzavarásért könnyen a város falára szegezik az idegent. Ezt én is csak súgom neked. Látod, milyen gyakran megjelenik ebben a házban a turtanu? Nekünk semmi közünk az egészhez, ez mégis jelent valamit. Ha éppen ő nincs itt, az eunuchok csak úgy nyüzsögnek. Valamit nagyon biztosan akarnak tudni. Hogy mit, azt mi legfeljebb csak utólag tudjuk meg. Ezek a szakállatlanok nagyon tudják tartani a szájukat. Süveges tanítóink pedig egyre mélyebben hajlongnak a turtanu előtt, sőt a heréltek előtt is. Azt hiszem, félnek. Minél inkább félnek, annál hosszabb a

¹¹⁶ Kassu (kusiták) földje Mezopotámiában, esetleg attól keletre. Jób is kusita.

fülük. Ezért aztán, jó, ha meggondoljuk, hogy hol, és milyen hangosan mondjuk ki, amit gondolunk. Itt mindenki szabadon gondolhat mindent, amit elvárnak tőle. Hallgatni szabadon lehet, hacsak nem kínvallatnak.

– A nagykirály sem lehet valami fiatal. Ahogy hallottam, elég békés természetű volt egész életében. Alig volt háborúja. A békéje meghozta a gyümölcsét. Hatalmasra nőtt ez a város. Szinte annyian laknak benne, mint egész Izraelben. Magam sem értem az Urat, miért jutalmazza a gonoszságot, hiszen Asszúr, mióta először hallottam meg a nevét, mindig mindenkinek ellensége volt. Most meg, idejön mindenki, mert itt hamarabb találja meg a szerencsését, mint bárhol máshol a világban. Naftali és Dán fiai közül sokan és jól megélnék itt. Jákob fiainak kérése kibomlott és a szél visszafújja keletre, ami abból kiszakadt. Látod, én is itt vagyok Ninivében, és még mindig nem tudom, hogy miért. Te tudod Barael. Értesz valamit abból, amire hivatva vagy, de én semmit nem értek. Az Úr ideküldött. Eddig csak annyit láttam a városból, hogy nagyon nagy. Ezen kívül látom a tornyát. Amikor bevezettek ebbe a házba, akkor csak azt láttam, hogy itt minden nyomasztóan hatalmas. Érzéseim vannak itt belül, hogy valami történni fog. Nem tudom, mi, de világra szólóan nagydolog, és ezt nekem kell kikiáltani. Mióta itt vagyok ebben a házban, álmaim sincsenek. Szeretném tudni, mit ad az Úr a nyelvemre.

– Türelmetlen vagy Jona, nabi létedre. Lehet, hogy jobb, ha előre nem tudsz semmit, mert nem tudnád a szádat tartani. Mielőtt kinyitnád, te is a városfalon száradnál a nyugati kapu mellett. Tudod a bölcsék mondását. Mindennek megvan az ideje. A születésnek, a halálnak és még sorolhatnám, hogy minek. Ideje van a szólásnak és a hallgatásnak is. Főként a meghalásnak. Azt meg nem kell sürgetni. Majdcsak eltelik ennek a tanulásnak az ideje. Nekem szerencsém van, mert én valóban tanulni akarok. Te meg nem akarsz, pedig, mielőtt szólásra nyílna a szád, tanulni fogsz te is.

A harmadik holdforduló kezdődött. Jona olyat tapasztalt, amit a Tábor hegye környékén ritkán. Az udvaron járva, fejét köpenye csuklyájába burkolva, szép sarus lábnyomokat hagyott maga mögött. Hó hullott, és nem kezdett azonnal olvadni, hanem szőnyeget vont az udvart borító, hasított mészkőlapokra. Már sok napja nem jöttek össze az udvaron a hideg miatt. Helyette egy félköríves teremben, szőnyegeken kuporogtak. Középen egy nagy bronz üstben parazsat tartottak. Mindannyian füstszagúak és egy kicsit cserzett arcúak lettek. A süveges bölcsék beszédeit a tartanu időnként meghallgatta. Egyik alkalommal maga kegyeskedett szólni.

– Omri házának nabúi, már több mint hatvan napja tanulhattok Asszúr bölcséinek házában. Készüljétek, hogy prófétálni fogtok. Látni akarom istenetek erejét itt, ahol nem az ő földjén tartózkodtok. Akarom tudni, szól-e általatok, s ha szól, tud-e itt igazat szólni. Megengedem, hogy most kérdezzetek.

Barael nagyon bátortalanul és illően összegörnyedve kérdezett.

– Nagyúr, bocsánatot kérek tőled, ha illetlenül szólnék. Meg kell mondanom neked, Dán szentélyének rangban legkisebb enu¹¹⁷-ja vagyok. Teráfimom¹¹⁸ nincs, és nem dolgom, hogy Örökkévaló Istenünk nevében jövendőt mondjak. A mi országunkban prófétálásra nem Lévi fiai vannak elsősorban rendelve. A Magasságbeli elhívja nabiit, ahonnan akarja. Így hívta meg Jona testvéremet is Naftali törzséből. Az én dolgom segíteni a kohent áldozatbemutatás közben, vagy tömjént tenni a parázsra alkonyattájt, ha rám kerül a sor. Ezen kívül a tekercek írásában veszek részt, ami a világ teremtéséről, és az azóta eltelt eseményekről szól. A kohent az, aki, ha az efódot felveszi, szólhat az Úr nevében.

– Akkor, te fogsz prófétálni Junus. Nem most, hanem, ha majd hívatlak. Addig beszélj isteneddel! Látni akarom, hogy az vagy-e, akinek mondanak.

¹¹⁷ Pap, asszír nyelven

¹¹⁸ Terafim (t.sz) jövendőmondó, papok által használt öntött szobrocskák. Mózes kiábrázolási tilalma ezekre is vonatkozik.

– Ha szót ad a számra az én Istenem, nem fogok hallgatni előtted. Ha nem ad szót, azt is meg fogom mondani, akkor is, ha azért esetleg kiszögezve, a város falán fejezem be az életem.

– Bátor ember vagy Junus, a beszéded ezt mutatja. Úgy hallottam, sok megpróbáltatás ért, mielőtt Asszúr küldött a királyod. Azt hallottam, jártál a tengeren, ahol egy hatalmas hal elnyelt, három napig a hasában voltál, mégis élve kerültél elő. Nem egészen hiszek én ebben, de mentségedre szóljon, nem te beszéltél róla.

– Te mindent tudsz uram, amit az emberek beszélnek. Tudom, hogy ilyenek mondanak rólam. Annyi igaz ebből, hogy jártam a Nagy nyugati tengeren. Istenem elől menekültem, mert azt parancsolta nekem, hogy jöjjek Ninivébe. Nem akartam, mert félttem. Nagy vihar volt a tengeren miattam, ezért a hajósok áldozatul a tengerbe dobtak. Látod Istenem megmentett. Azóta megváltozott bennem a szív. Megtudtam, hogy az én Istenem elől nincs menekvés. Nekem tennem kell, amit parancsol, vagy mondanom az ajkamra adott szót. A királyom parancsára nem voltam hajlandó ide jönni, de az Ő parancsát teljesítenem kell. Nem tudom, mit kíván tőlem ebben a nagyvárosban. Hiszem, hogy időben meg fogom tudni.

– Bátran és illően szólta Junus. Hívatni foglak. Ha valamire szükséged van a prófétáláshoz, szólj a szolgálknak, vagy Szinahiddinnának!

– Általam az Úr segédeszköz nélkül szól, ha akar. Valamiért most mégis úgy gondolom, hogy egy kevés, finom illatos olajra lenne szükségem.

– Ha beteg vagy, vannak itt orvosok, akik megkennek, ahol kell.

– Nem tudom uram, hogy mire kell, csak azt tudom, hogy kell.

A turtanu felállt. Mindenki mélyen meghajolt, és utána fordult, amíg elhagyta a termet Szinahiddinna kíséretében. Ettől kezdve Jona felé bizonyos tisztelet nyilvánult meg a házban. Olyan volt ez, mintha a halálraitélt utolsó kérését lennék. Aki a turtanu haragját kiváltja, könnyen a halál fia lehet. A haragra ok lehet a rossz, vagy téves prófécia. Este, amikor a próféta visszatért a kamrájához, a fal mélyedésében egy kobalkkék mázas, kicsiny korszóban ott volt az olaj, nehéz, mirha illattal. Néhány nap elmúltával odakint bokáig ért a hó. Szokása ellenére esze ágában sem volt olvadni. A két Izraeli a paraszas üst előtt kuporgott. Parancsral jött a szolgál.

– Pulú nagyúrhoz kell jönnötök.

Mielőtt indultak volna, Jona egy jó percig nézegette az olajos flaskát, de nem nyúlt hozzá. Megjelentek a gyülekező teremben, ahol kar nélküli, ökörláb faragású, széles széken ülve várta őket a turtanu, a sangú, társaságában. Ő egy kisebb széken ült.

– Béke nektek – köszöntötték őket mélyen meghajolva.

– Üljetek a szőnyegre, és beszéljétek, ha kérdeznénk! – szólta a sangú.

Leültek a szőnyegre, ahogy illik, lehajtott fejjel. Laposakat pislantva figyelték a nagyúr arcát. Abból sokat nem tudtak kiolvasni, akkora méltóságot vett magára. A kérdéssel várt, hogy annak kellő súlya legyen, a kérdezetteknek ne jusson eszébe a válasznál mellé beszélni.

– Úgy gondolom, ti Izrael isteneinek értő és tudós szolgálai vagytok. Már amennyire tudós lehet valaki Asszúr bölcsein kívül. Azt akarom, hogy legfőbb isteneitekről mondjátok el, amit kérdezek. Először te szólj, pap!– Alázattal kell kérnem, hogy megbocsáss, nagyuram! Izraelnek nincsenek istenei.

– Akkor tehát, te milyen pap vagy, ha nem istennek szolgálász?

– Igazad van, uram, a pap Istennek szolgál, de abból Izraelben csak egy van.

– Aki a gazdátok, a felesége pedig Istár?

– Nem mondott igazat, aki neked ezt mondta. Vannak, akik összetévesztik az Egyedül Örökkévalót Baállal. Feleséget képzelnek hozzá, és az ő nevükben mindenféle undokságot elkövetnek imádás címén. Ennek az istennek én nem vagyok szolgálja és Jona se.

– Akiről beszélsz Jau, vagy Jav, vagy valami ilyesmi neve van, ahogy valamelyik mádiánita, vagyis mágor bölcstől hallottam.

- Igen, nagyuram, valami olyan hangzású neve van. Bocsáss meg nekem, ezt a nevet nekünk nem szabad kimondani. Nagy alázattal kérek, te se próbálgasd!
- Akkor magyarázd meg nekem, hogyan szólítjátok meg, ha hódoltok neki.
- Hallottad uram, Örökkévalónak, Magasságbelinek, istenek Istenének. Ha beszélünk róla, említhetjük úgy is, vagy legalább is hasonlóan, mint ebben az országban. Itt mondják Ilu-nak, vagy ősbib néven Enlilnek. Mi nevezhetjük Él-nek, Él-Eljonnak, Él-saddái-nak, vagy ha hadba vonul a nép, leginkább El-szabaoth¹¹⁹-nak, vagyis a seregek istenének, de mindig arra az egyre gondolunk, aki egyáltalán, és öröktől fogva van, teremt, és lesz is örökké, Akit nevükben hordoznak sokan a mi két országunkban.
- Ez a szabaoth tetszik nekem. Ha akarnám, azt hihetném, hogy ugyanarról az istenről beszéltek, akiről a mi országunk a nevét kapta, Asszúr. A mindenek felett uralkodó. Erről mi a véleményed enű?
- Bölcs ember vagy nagyuram, majdnem igazat gondolsz. Istent, ha végképp ki kellene mondanunk a nevét, mondjuk Adonáj-nak. Ez is csak helyettesíti az Ő nevét. Kívüle istenben nem hiszünk. Mindazonáltal, akárcsak Káldeában, ahol ezelőtt jártam, láttam babonás pásztornépet, akiknek évente néhányszor szobrot mutatnak, amiket a tornyok szentélyeiből hoznak elő. Ezek előtt hódolnak ezek a szerencsétlenek. A lábához leteszik az adókat és az adományokat. Azt hiszem, szegényeknek bármit mutogathatnának, ugyanazt tennék.
- Remélem enű, ezt itt Ninivében nem így látod. Ha mégis így látnád a hat holdforduló után, azt hinném, hogy ostoba, vagy rosszindulatú vagy Asszúr isteneivel szemben – jegyezte meg a sangú.
- Ha nem kérdezed meg a véleményemet, akkor nem fogom elmondani, hanem hallgatni fogok. Ha viszont beszélni kényszerítesz, akkor kénytelen vagyok szólni, és tisztellek annyira, hogy azt mondjam, amit igaznak gondolok.
- Tetszik a beszéded Barael enű, mert bátor és egyenes vagy. Majdnem olyan, mint az eunuchjaim, akik hűségesekek, mert már semmi veszténivalójuk nincs. Különbözől is tőlük, de nagyon, mert neked van valamid, vagy valakid, akit talán az életed árán sem akarsz elveszíteni. Ez tetszik nekem. Mit is mondtál, minek hívjátok az Adonájotokat, ha hadba indultok?
- Szabaoth-nak, uram.
- Hogy mondanák ezt őseink nyelvén, Szinahiddinna?
- Esarra, uram, úgy gondolom.
- Ti meg higgyetek szabadon abban, amit az Egyedülvalótok parancsol! Ninive városban szabad a gondolat. Ebben van az ereje. Meg a bölcsességben, hogy akkor beszélj, ha kérdeznak. Sangú¹²⁰, akkor kérdezd őket, ha azt én akarom!
- Jonát eddig nem kérdezte senki. Ő csak figyelt, és várta, hogy mikor kerül rá a sor, de ma nem kérdezték. Csak annyit közöltek velük, hogy még hívatni fogja a nagyúr, ezzel elbocsátották őket. Visszatérve a kamrájukba, megkönnyebbülve ültek a paraszas üst mellé.
- Ha meglátom ezt a Pulú turtánut, mindig félelem fog el. Most meg elkezdett kérdegetni mindenfélét. Az istenekről való kérdegetés nem veszélytelen dolog idegen országokban. A népek, vagy országok istenekről vannak elnevezve. Itt még a király is isten. Mit mondasz erre nabi?
- Különös ember ez. Bennem kavargó valami, ha látom. Már pedig, egyre gyakrabban látom. Ez a gondolati szabadság pedig, ami itt van nagyon veszélyes dolog. Otthon is van ilyen, ott látszólag veszélytelen. Ott nem kérdezik meg tőled, hogy milyen isten papja vagy. Otthon sokan úgy tartják rólatok, hogy a mesterségeitekkel akármelyik istent szolgálhatjátok. Nem akarlak megbántani Barael, még Áron fiai közül sokan megteszik ezt. Az emberek

¹¹⁹ El-saddai; El-szabaoth: Magasságbeli Isten, Seregek Istene.

¹²⁰ Főpap

odajárnak paráználkodni az isteneikkel, ahova akarnak. Ettől szakad el az a kötél, ami Izraelt összeköti, a szél pedig elsodorja a népünket. Itt, ugyanazt a szabadságot hirdetik. Mégis, mintha erősödne tőle ez az ország.

– Mert ott vannak a szögek, amivel a túl szabadokat a város falára szögezik, vagy csak egyszerűen eltűnnek. Ez az, ami szorosan tartja Asszúr kéréjét. Amíg itt vagyok, ebben a látszólagos szabadságban kell ügyeskednem, hogy a fejem a helyén maradjon. Most sikerült.

– Bölcsőbb voltál Barael, mint amilyen én lettem volna a helyedben – állapította meg Jona. – Azt viszont biztosan érzem, hogy itt valami világraszóló készül, és annak részese leszek, pedig nem akartam. Érzem, hogy Dán papjai most jó úton járnak, persze a bűneik mellett. Ha a művetek készen lesz, erősebb prófétálás lesz az, mint amit általam az Úr valaha szólt, vagy szólni fog. Ha véget ér a hat holdjárás, igyekezz haza! Az legyen a dolgod!

Elmúlt újabb hét nap. Újabb hőesésekkel. A süveges bölcsék csodájára jártak, szorgalmasan válogatták az agyagtáblákat azokban a kosarakban, amelyek az időjárásról és a hozzájuk tartozó csillagállásokról szólnak, és találtak ilyeneket. A bolygók, a Hold és a nap ugyanabban a csillagképben voltak akkor, mint most. Amikor a mindig áradó Idiglat, bizony előntötte a várost, csak a tel, a zikkurat környéke maradt szárazon. A lakóházakat pedig újra kellett építeni. Ezt elmondták a turtánunak, de ő megtiltotta, hogy nyilvánosságra hozzák. Elvárta, hogy Asszúr villámló fénye, a király se tudjon róla. A süvegesek bölcsék voltak, tartották a szájukat. Majdnem lábszárközépig ért a hó, amikor Pulú Jonát hívatta. Csak egyedül őt, Baraelt nem. Jona gondolkodás nélkül indult. Előtte az olajos edény után nyúlt és magával vitte. A gyülekező terembe kellett mennie, mint legutóbb. Az ajtónál eunuch állt.

– Mi az a kezdedben nabú – kérdezte a szakállatlan.

– Csak egy olajos korsócska. Éppen a nagyúrtól kaptam.

– Mit akarsz vele, odabent?

– Nem tudom. Ide kellett hoznom.

– Furcsák vagytok ti, látóemberek. Várj egy pillanatig! Szólok, hogy itt vagy.

Kisvártatva visszajött az ajtónálló, intett Jonának, hogy menjen be. Szólt, hogy az olajos edényt is viheti.

– Ezer évig élj, turtanu!

– Csak veled akarok beszélni Junus. Amit kérdezek, azt csak nekem mondd és senki másnak. Nemcsak ma hallgatsz, róla, hanem mindaddig, amíg nem mondom, hogy kinyithatod a szád.

– Megértettelek uram.

– Rólam jövendölj, próféta! Az igazat mondd, akkor is, ha nekem nem tetszene, vagy úgy gondold, hogy megijednék a próféciaádtól! El vagyok rá készülve, hogy ti nabik, néha olyan dolgokat mondotok, amit csak a bölcsék serege tud utólag megmagyarázni.

– Értelek uram. Mielőtt szólnék, kérlek, vedd le a méltóságodat jelző süveget! A turtanu csodálkozott, de mivel ígérte, hogy nem furcsáll majd semmit, levette a fejéről a főveget, és az ölébe tette. Jona kihúzta a dugót a korsócskából, odalépett Pulúhoz, tartalmát a fejére öntötte. A nagyúr jobbával odakapott, megsimította sűrű, göndör fekete fürtjein az olajat és megszagolta.

– Ha mérget öntöttél a fejemre, bármit ígértem neked, az eunuch el fogja vágni a torkodat. Jó illata van.

– Tőled kértem uram, a te parancsodra adták nekem. Az van benne, amit a te engedélyeddel beletettek.

– Próféta! Rólam! – parancsolta, miközben az illatos olajat saját kezével kente szét a hajában és a szakállában.

– Már prófétáltam rólad uram.

– Más mondanivalód nincs, mint a tetted?

- Nincs uram. Ez éppen elég prófétálás.
- Ajánlom neked, hogy te is hallgass mindaddig, amíg a te időd el nem jön.

A turtánu arcán némi meglepetést fedezett fel Jona, alig észrevehető. Mintha ezt a jóslatot várta volna el, legfeljebb nem ezen a módon.

– Menj Junus! Ne feledd, mit parancsoltam. Add nekem az olajos korsócskádat, ne vidd magaddal!

Ettől a naptól kezdve Jonához mindenféle kereskedőket engedtek be, hogy jövendölje meg nekik az üzleteik sikereit. A süveges bölcsek azt mondták, hogy nem ingyen jövendöl. A prófétálás árát a ház hasznára fogják fordítani, mint a többi látóember keresetét, akik itt laknak. Minden látást néhány napra előre kérték. Aztán visszamenőleg is. A nabi csodálkozott, hogy ilyen sok dologban érezte meg, hogy az Úr szólt általa. Csak azt nem értette, hogy neki miért fontosak ezek az apró-cseprő dolgok, hogy sugallatot adjon róluk. Így telt el a tél. Az északi és a keleti hegyekből hazalátogató lovas katonák azt a hírt hozták, hogy arrafelé olyan vastag a hó, hogy a lovak nem mindenütt tudnak átgázolni rajta. A hírek szerint Afijah karavánja néhol elakadt volna, ha az út menti őrállások raktáraiból minden segítséget meg nem kapnak. Mire kitavaszkodott, a házban új fontos hír kezdtek keringeni. Természetesen titkos, de nem teljesen, mert akárki láthatta, ha felnézett az égre. Amellett, hogy a csillagok állása rendkívüli áradást jósolt az Idiglaton, Asszúr királyának csillaga az utóbbi időben egyre fényesebb és nagyobb kezdett lenni. Nemcsak az, hanem a háborúkat jelentő vörös csillag is megnőtt, és egyre közelebb került a királyi csillaghoz. Asszúr és Ninurta. Vajon mit fog ez az országra hozni? Komoly kérdés. Jobb, ha a megoldás kifundálásáig a dolog a házon belül marad. Bizonyos, hogy a Tornyok Városában¹²¹ ugyancsak látják a süveges bölcsek, és jó volna tudni, hogy ők mit olvasnak ki a jelekből.

Jona kellő kioktatások után engedélyt kapott arra, hogy kijárjon a házból. Tudtára adták, hogy bárhol jár-ke, látatlan nem marad. Mióta apró-cseprő dolgokban jóslatokat kértek tőle és azok mindig igazaknak tündek, egyre nagyobb lett a híre a városban, a bölcsek házában egyre nagyobb haszna lett belőle. A turtánu Szinaheddinnának megtiltotta, hogy az Izraelből érkezett prófétát Asszúrral kapcsolatos próféciára kérjék. Ezt a jogot magának tartotta fenn. A biztos jóslatok híre a királyi udvarig is eljutott. Még ha a turtánu, vagy a bölcsek háza akarta volna is, tőlük eltitkolni nem lehetett. A rabsakénak¹²² is megvannak a szemei és a fülei. Egy alkalommal valaki Afijah karavánjáról érdeklődött, de nem kapott érthető választ. Annyit megtudhatott a kérdező, hogy Afijah – a látnok szerint – valami tenger partján egy nagy datolyafürtöt tart a kezében, aki vele szemben áll, azok macskákat kínálnak érte. Az ittenieknél jóval nagyobbakat. Körülöttük magas fűben, hatos csoportokban lovak legelésznek. Hat fehér, hat vörös, hat fekete és hat meghatározhatatlan fakó színű. Mindegyiknek a fején kötőfék. Ennél többet nem sikerült kiszednie a prófétából. Hamar híre terjedt ennek a ninivei és a Kalhu-beli bölcsek házában. A niniveiek megegyeztek abban, hogy a lovak színének van jelentése. A vörösnek mindenesetre. Háború mindig van valahol. A fakó halált jelent, csak az a kérdés, hogy kiét. A fekete kimondottan Ninive színe lehet, vagyis Ninurtáé¹²³, bár az ő bolygója most nem túl feltűnő. Bizonyára van valami jelentése a fehérnek is. Majd kiderül. Kérdés maradt a macskák dolga. Macskát látni nem nagyon szokása a prófétáknak. Amikor Szinaheddinna ezt a jóslatot, vagy inkább látomást megbeszélte a turtánu-val, a lovakkal kapcsolatos részleteket eleinte rezzentelen arccal hallgatta végig. A fehér lónál egyet, mintha mosolygott volna. A macskáknál már hangosan nevetett. A bölcsek bölcse kérdően nézett a nagyúrra. Azt hitte, tréfásnak tartja. De nem tréfán nevetett.

¹²¹ Babilon

¹²² Főpohárnok

¹²³ A bölcsesség istene Mezopotámiában.

– Ha igaz, amit Junus látott, Afijah jó érzékkel üzletel, ha nekem tetsző macskákat hoz, bizony megjutalmazom.

– Nincs elég macska Asszúrban, uram?

– Van, de nem elég erősek. A katonáktól hallottam, egy egeret is alig tudnak megfogni, nemhogy patkányt, vagy kígyót – válaszolta Pulú. – Sok raktárház kell építtetnem az utak mentén. Azokban sok macskára lesz szükség. Először Urartu felé.

Nem folytatta tovább a magyarázatot. Nem akarta minden gondolatát felfedni.

– Bocsáss meg uram, hogy kérdezni merek, minek a sok raktárház, ha akkora a béke, hogy kétszáz mádiái katonát el akarsz bocsátani?

– Meggondoltam. Egyelőre maradnak. – Ezzel aztán le is zárta a beszélgetést, és eltávozott.

A tavasz pontosan úgy köszöntött be ebben az évben, mint bármikor azelőtt. Amikor eljött az ideje, eleredt a korai eső, a maga idejében. Utána pedig mindjárt jött a nyári meleg. Amerre csak el lehetett jutni kétnapi kenyérrel, haragos zöldek lettek a mezők az őszi vetésű árpától és a búzától. Tiszta ünnepi hangulat volt a levegőben, miután hírnökök jelentették, hogy a Napban álló Asszúr fényessége, Asszúr-nirári király a tavaszi ünnep alkalmával Ninivébe jön, kíséretével együtt. Legyen a város kitakarítva, ahogy az illik.

Jona szabadon járt-kelt az utcákon. Alaposan körülfürkészte mind a négy kapu környékén a városnegyedeket. Valami a bít ubarit felé húzta mindig. Ott is csak azt látta, amit máshol. Utcai fajtalanságot, férfiak és zanák, férfiak és férfiak között.

– Szodomát ezért elpusztította az Úr – kiáltozta fennhangon.

Akik meghallották, azok közül csak nagyon kevésnek komorult el az arca, ezek közül se mindegyik volt szamáriai, vagy Jehuda beli. A többség hangosan kikacagta. Még olyat is mondtak neki, amit eddig még nem látott. Hogy serdületlen kislányok és kisfiúk is szolgálatokat nyújtanak pénzért. Ettől kezdve, ha róttá az utcákat, kényszeresen kereste ezt a látványt. Kevés idő kellett ahhoz, hogy rájöjjön, nem ritkaság az ilyesmi ebben a városban. Aztán eljött az ideje az ünnepnek. A nagykirály udvarával együtt beköltözött a zikkurát, hivatalokkal szembeni oldalán épült palotába. Kapuját a két szárnyas oroszlánon kívül, most fegyveresek is védték. A toronyszentélynek ezen az oldalán levő kaput kizárólag a királyi látogatások esetén, és csak a király használta. A papok Ninurta szobrát a vállukon, a keleti kapun keresztül hatalmas és díszes processzióval kivitték a városkapun, az utat szegélyező szentélyek és kőoroszlánok között, hogy az ide özönlő nomádok a tiszteletüket tehessék előtte, adományaikat pedig a lába elé rakhassák. Napnyugtára ugyanilyen ünnepélyességgel visszaszállították, hogy a toronyszentély udvarán Asszúr-nirári találkozhasson vele. Az ünnep a következő napon királyi kihallgatással folytatódott. Meghallgatta a bölcseket, hogy az éjszaka vizsgált csillagképek szerint milyen esztendő következik legnagyobb városára és egész országára. A bölcsek szerint Asszúr, aki a nap, de a fényességes fehér bolygó is az övé, engedte, hogy megközelítse Nergál csillaga. Ez csak a birodalom hadi dicsőségét jelentheti. Ezt mondta a sangú, mert mást nem mert. Tudós körökben felmerült annak a lehetősége, hogy Nergál a vörös bolygóban, mint halál, közelíti meg a király bolygóját. Ilyesmit jósolni viszont nem okos dolog. Jobb, ha utólag mondja ki a bölcs, hogy előre megmondtam. Asszúr-nirári király a híresztelések után nagyon kíváncsi volt a nagy hatású idegen nabúra, ezért maga elé parancsolta. Jona nem vett részt az ünnepléseken, hiszen szabadsága volt csak a maga istenét tisztelni, ezért a király eunuchjai elég sokára találták meg az ünnep miatt kiürült utcán, a bít ubaritban.

– Asszúr fényessége akar látni, Junus – mondták neki, miközben karon ragadták két oldalról, és kezdték magukkal cipelni.

– Hagyjatok szakálltalanok! Magamtól is megyek – kiabált mérgesen, és szaporázta lépteit a zikkurát felé. A királynak fenntartott udvaron, magas trónszéken ült az uralkodó, teljes királyi díszben, kezében az arany nyílvessző, Asszúr villáma. A királyi trón egy

fülkefélében volt felállítva. Kétoldalt kifelé táguló kőfala volt, hogy védje az uralkodót. A színpadszerű építményen kívül, jobbról a turtanu állt, balról Szinaheddinna. Az udvari népek két oldalt méltóságuk tudatában álltak. A prófétát a lépcsők előtti kis teraszszerű kövezett négyszögig kísérték, majd kétoldalt elszéledtek.

– Junus nabú, Asszúr fényessége fog kérdezni téged. Illően, de az igazat válaszold! – szólt a sangú.

Jona nem félt, megilletődve sem volt. Meghajtotta magát, amennyire ember előtt üdvözlésképpen illik meghajolni. A kalhúiak megmosolyogták kopaszságát. Ő nem nézett körül, hogy bármit is észre vegyen. A világ összes dolga megszűnt számára. Egyedül a nagykirályt látta, Ninivével együtt, összekeverve a kettőt. Ezen kívül olyat hallott, mint amikor a tengerészek a vízbe hajították. Egy nagy vízcsobbanást, utána, mintha örvények zúgnának.

– Ma sokan prófétáltak nekem – szólt a nagykirály –, hallottam mindenféle jóslatot az ország bölcseitől. Híred szerint eddig igazat szóltál, pedig sokszor kérdeztek. Jövendölj nekem Ninivéről! Mit hoz neki ez az esztendő? Mit üzen nekem általad Ninurta?

– Hatalmas király! Általam Ninurta nem üzen. Nekem Izrael Ura az egyetlen istenem, ha most szólok, az Ő nevében teszem.

A körülállók között mormogás hallatszott. Ezen az ünnepen, és egyáltalán Ninurta városában, ami köztudottan minden bölcsesség székhelye, idegen isten nevében prófétálni, majdnem káromlás. Az is lett volna, ha nem a király parancsolja, aki maga is az istenek közül való.

– Jövőt kérdeztél király, de arról sokat jövendölni nem enged az én Istenem. Városod utcáit járva, bünt és rothadást láttam, ez büntetlen nem maradhat. Ha nem tartotok bűnbánatot, a várost eltörli a föld színéről, még ebben az évben. Válaszoltam uram.

A Kalhuból jöttek, felháborodottan csóválták a fejüket. A ninivei bölcsek háza lakói összenéztek, és eszükbe jutottak a csillagok állásával kapcsolatos saját megfontolásaik. A király felállt, és kíséretével a királyi kapun keresztül visszavonult a palotájába. Néhány órányi idő telt el, amikor hírnök érkezett, ló halálában a palotához jelentéssel, hogy, hogy hatalmas ár közeledik az egyébként mindig áradó Idiglaton és lejjebb, mindkét Záb-on¹²⁴. A király parancsot adott az általános böjtre. Maga is levetette a díszruhát, és elrendelte az azonnali visszatérést Kalhuba. A prófétáról mindenki megfeledkezett, csak a turtanu nem. Parancsot adott, hogy vigyázzanak rá.

A király és csapata elhagyta a várost. Jona ugyanazon a kapun ment ki. A szigetet, amin a város épült nem hagyta el. A folyás irányában volt egy domb, onnan rá lehetett látni a városra. Oda ment fel, és várta jóslatának beteljesedését. Estére a várost átszelő csatornarendszer beömlő zsilipjeit el kellett zárni. Még nem világosodott másnap reggel, a visszaduzzadástól a kifolyó oldal felől kezdett a víz beömleni, ennek elzárására soha nem gondoltak. Most minden helyen emberek tucatjai tömködtek mindenfelét a mederbe kívül-belül, és kapálták rá a földet mindenfelől. Mikor azt hitték, hogy ezzel sikerült a várost megmenteni, a folyó elhagyta a hullámtereket, kezdte elönteni a szigetet. Az ijedősebbek, az áradás kezdetekor észvesztve kezdték elhagyni a várost, főként a keleti kapun keresztül, mindaddig, ameddig a víz a hidat el nem vitte. Ez az árhullám nem vonult le néhány nap alatt. A víz egyre csak emelkedett, végül a kapukat fel kellett tölteni. Ettől kezdve a várost csak a saját falai védték az elöntés ellen. A csatornák környékét, ami a legalacsonyabb területeket jelentette, elöntötte a feltörő víz. A vályogtéglákból épült házak egy része megadta magát, és összedőlt. Az emberek kezdték elhagyni otthonaikat és felhúzódtak a tel-re. A köznép talpaival megszentelteté a zikkurat udvarát.

¹²⁴ Idiglat: Tigris folyó. Alsó és felső Záb a mellékfolyói.

A sziget dombjára felhúzódott prófétáról a turtanu gondoskodott. Parancsot adott, hogy csónakon, vagy bármi más módon vigyenek neki ételt és italt. Ő csak a várost nézte, hogy szörnyű jóslatát beteljesedni lássa. Sok nap telt el azzal, hogy a város viaskodott az árral. Végül a nap segítette rajtuk azzal, hogy egyre égetőbben sütött. Az ár nagyon lassan apadni kezdett. Igaz, hogy a városban több mint száz ház összedőlt, lassan mégis felszabadult, legalább az áradástól. A tiszta víz hiánya járvánnyal büntette a népet. Miután a kapukat meg lehetett nyitni, halottak százait hordták az elsodort híd helyéhez, hogy temetőhely híján a folyó vizébe dobják. Végül, a bűnös város, bűnhődött ugyan, mégsem pusztult el. Jona mindezt végignézte a dombjáról. Úgy vélte, beteljesedik mindaz, amiért az Úr ide kényszerítette. Várt, hogy kiegészítő csapás még éri a várost, és a pusztítást tökéletessé teszi. Ahol üldögélt a kedvező időjárást néhány tő ricinus azzal hálálta meg, hogy szinte napok alatt fa nagyságúra nőtt, és árnyékot adott a próféta kopasz fejére. Ebben isteni jelet látott mindaddig, amíg férgek rágása meg nem fosztotta a bokrokat lombjuktól. Ettől kezdve keményen sütötte a nap Jona fejét, ezért mérgeledni kezdett. Igyekezett a ruháit takarni magára, aztán este lett, és elaludt. Álmában jelent meg neki az Úr angyala. Érezte, hogy ott van, várta, hogy megszólaljon, de nem hallott semmit. Helyette maga tett fel kérdést:

– Mért vetted el Uram a fejem fölül az árnyékot? Mióta itt vagyok, ez volt az egyetlen örömöm. Prófétálásomat megcsúfoltad, pedig a nevedben szoltam. Csúfságban hagytál!

– Azt hiszed talán, hogy igazad van a ricinusbokor miatt?

– Igen, igazam van! Elindítottál egy idegen isten városába. Nem akartam jönni, ellenálltam neked. Vállaltam a tenger veszélyeit, de te nem hagytál. Hagytam, hogy kényszeríts ide jönni, minden úgy történt, ahogy akartad. Ajkamra adtad a szót olyan dolgokban, aminek semmi, de semmi jelentősége nincs. Látóvá tettél olyan helyeken, ahova illetlenség lett volna leskelődni, hogy azt higgyék, igaz próféta vagyok. Még magam is elhittem. Végül aztán csúfságra hagytál. Jutalmul annyit se adtál, hogy árnyékban hajthassam le a fejem.

– Háborogsz emiatt a ricinus miatt, jóllehet nem te ültetted, nem gondoztad. Egyik nap megnőtt, másik nap elszáradt. Te azt akartad, hogy ez az értéktelen gyom megmaradjon. Akkor én ne irgalmazzak ennek a nagyvárosnak, ahol több mint százhuszezer ember van, aki nem tud különbséget tenni a jobb és a bal keze között, mégis hallgatott a feddő szóra, és hozzám kiáltott?

– Hagyj meghalni uram, szégyenemmel! Ezzel irgalmazz nekem!

– Nem lennék irgalmas istened, ha nem gondoskodnék rólad, amíg el nem jön a te időd.

Mikor megvirradt, két férfi jött faragó szerszámokkal és ásóval.

– A turtanu parancsolta, hogy kunyhót építsünk neked, és gondoskodjunk rólad, amíg élsz. Ha prófétálást kérnek tőled, prófétálhatsz. Ha fizetséget kapsz érte, az a tiéd. Ha nem jön hozzád senki, akkor mi fogunk gondoskodni rólad.

Az ár végül elvonult, a vizek felszáradtak. Az őszi vetések kipusztultak. Nem csak itt, hanem a folyó mentén végig, mindenütt csüggedés vett erőt az embereken és a királyon. A turtanu megnyitotta az őrségek raktárait, hogy a felhalmozott köles minden feleslegét használják fel vetőmagnak, minden lehetséges helyet vessenek be. Ahol lehet, kétsoros árpát vessenek. Tammuz ezen a nyáron nem halt meg. A vetések mind megmaradtak, sem a rozsdá, sem pedig az üszög nem tett bennük kárt. Ha két hónappal később is, de aratni lehetett. Bár az emberek ebben az évben a kenyeret jobbra kölesből sütötték, az éhínség az országot elkerülte. Új raktárházakat kellett építeni a nyugatra és északra vezető utak mellé. Sokkal nagyobbakat, mint az eddigiek voltak. A megkésett aratás idejére Afijah visszatért a Kolza tenger partjáról. Huszonnégy lovat adott át a turtanunak. Mikor magához kérte, elismeréssel szólt róluk, és kétszeres áron vette meg őket a saját testőrsége számára. Afijah legnagyobb meglepetésére azt kérdezte, hogy volna-e egy tucat macskája, amit eladna. Azokat is megvette negyed lóáron. Ezen a szolgák nagyon csodálkoztak. Utána kegyesen megengedte,

hogy amije maradt, árulja szabadon a városban. Kétszáz egyforma bronzcsatot sikerült eladnia kereskedő ismerősének. Ezeket meglátta a turtanu tamkarúja, mindjárt megvásárolta, és a hadvezér kétszáz lovasból álló egységének új ruházatához rendelte.

A városban az a hír kezdett szállongani, hogy Asszúr-nirari király sértette meg az ország isteneit, elsősorban Ninurtát. Ezért aztán Asszúr fénye szinte kihunyt. Még megtetézte a bűnt azzal, hogy Ninurta saját városában idegen isten prófétájától kért jóslatot. Emiatt büntették az istenek az országot. Egyik nyár végi napon aztán kalhui palotájában holtan találták a nagykirályt és összes fiúgyermekét. Pulú turtanu volt kénytelen kétszáz lovasával azonnal a helyszínre sietni, hogy a rendet helyreállítsa. Bűnösöket könnyen találtak. Egy urartui családot. Közelebbit nem lehetett megtudni, mert a katonák az egész családot szörnyű és jogos felindulásukban azonnal kiirtották. A rend helyreállítása után a turtanu a királyi kapun hálaadásra ment a kalhui zikkurát udvarába. Mikor bement Pulúnak hívták. Kifelé jövet kürtösök és kikiáltók jöttek előtte, és hirdették: Tukulti-apil Esarra¹²⁵, a nagykirály közeledik. Az emberek hangosan ismételni kezdték. Mindenki így gondolta helyesnek. Asszúr a Seregek Urának Fiában bízik. Az új király harci szekerét fehér lovak húzták. Az új turtanu és az új rabsaké ugyancsak fehér lovon követte, amikor a város főútján végig kísérték. Hat tűzvörös lovon is tisztek ültek. A király kihirdette, hogy Urartu-nak bűnhődnie kell aljas tette miatt. Ekkorra Afijah karavánja már Hamat királyának földjén járt, hogy mérhetetlen hasznát a jövőben még nagyobbra növelje.

---

¹²⁵ III. Tiglatpileszár. Kr.e. 745-726.

A Kármel

Dibláim végül nem kapta meg a felvilágosítást. Ehud sietve hagyta ott őket. Abba a karavánszállóba mentek, ahol idejövet eltöltöttek egy éjszakát. A furcsa helyzetnek legjobban Gamal itta meg a levét, mert gazdája egyfolytában ugráltatta, mindenféle ürüggyel. Dibláim nem akarta utasítgatni Nadabot, mert nem tartozott háza népéhez. Beszédbe elegyedni vele pedig rangon alul tartotta volna. Így csak ógott-mógott, ha útjába akadt. Hosea szolgálja kelletlenül tett vett. Kis batyuja Gamal szamarán utazott. A botján kívül alig volt mivel babrálnia. Ő sem egészen értette, hogy Hosea miért ment el váratlan királyi küldetésre, ezen könnyen túltette magát. A szolgák bölcsessége arra készítette, hogy ne akarjon többet tudni, mint amennyi rátartozik. Az otthoni teendőket pedig mindenféle külön utasítás nélkül is tudná. Másnap reggel sietve szedték össze magukat. Alig ettek valamit, útnak indultak. A két szolga néhány lépéssel lemaradva követte Dibláimot. A gazda, magát jól kihúzza, hogy bárki megláthassa, hármuk közül ki az úr, botjával döfögette az út porát, úgy ment elől. Az utazás során végig azon törte a fejét, mi lehet az a dolog, ami a vőnek valót a hazameneteltől eltérítette, és ebben a király van benne. Valami titok kell, hogy legyen itt. Nem lehet véletlen, hogy Hosea mindig Szamáriába hordja a terményeket, pedig Akkóban sokkal jobb a vásár. Nagyon megérheti neki, pedig nagy pénzekről mondhat le. A gázló után pihentek, utána szépen, tempósan, egy iramodással értek a Jabbokhoz. Miután átkeltek, Nadab kezdte leszedni a batyuját a számárról. Az ő útja előbb ért véget. Mire mindannyian hazaértek, a nap már Efraim hegyeinek túlsó oldalán igyekezett lefelé, hogy még idejében megfürödjön a Nagy-tengerben. Dibláimot a felesége és lánya várta a kapunál. Mind a ketten kíváncsiak voltak, hogy milyen jó hírekkel érkeznek haza. Gomer nem tudta leplezni izgatottságát.

– Jó hírekkel tért haza az én atyám? – kérdezte.

– Attól függ, hogy mi a jó hír. A férjhez meneteledet elintéztam, most nincs kedvem fecsegni. Mosakodni akarok, meg aludni, mert elfáradtam.

Peninna szólt a szolgálóknak, hogy hozzák a vizet. Azok siettek. Tudták, mi a dolguk, ha uruk utazásból tér haza. Az esti tűznél és evés közben nem sok szó esett. Az asszony tudta, hogy urát nem illene beszédre unszolni. Mondani fogja ő úgyszólván a magáét.

– Ez a Hosea haza se jött, csak a szolgálja. Különös ember ez a mi vejünk. Mintha az egész szerződés nem érdekelte volna. Csak ment az orra után Jezréelben, míg a piachoz nem ért. Ott találkozott egy ismerőssel, utána vele tartott. Vett egy kinnort, pedig azt mondta, hogy olyasmi még nem volt a kezében. Aztán meg elment. Azt mondta, hogy a királyhoz, aki éppen ott volt a városban. Ez a barátja, vagy ismerőse, királyi írnok. Ott töltötte nála az éjszakát Hosea, csak reggel találkoztunk az íróháznál.

– Csak nem részegeskedtek valahol éjszaka? – kérdezte az asszony.

– Hogy mit csináltak, azt én nem tudhatom, mert nem kötötték az orromra. Reggel az írnokkal jött. Nem nagyon érdekelte, hogy mit írnak a szerződésbe. Kifizette az írnokot, és azonnal indulni akart. Azt hittem, haza, hogy az időt ne vesztegesse, hanem a házasodásra készüljön. Nem ezt tette. Mikor Bet-Seánba értünk, közölte, hogy a legényével minden tennivalót megbeszélt. Fogta a szamarát, és a királynál kapott málhával, egy Ezermeleknek nevezett lepcsés szájú emberrel, azonnal elindultak Naftali Galileája felé.

– Azt akarja mondani az én uram, hogy Hosea bennfentes lehet a királynál?

– Nem akarom azt mondani. Úgy látszik, hogy az. Azt viszont nem tudom, és Nadab, a legénye se mondta meg, hogy milyen célból ment oda. Valószínű, hogy ő se tudta. Amúgy meg jó szolga lehet, mert nem beszéli ki az urát.

– A végén még szerencséje lesz ennek a lánynak és nekünk is, ha a vejünk a király embere. Viszont, gondot hoz magával ez a helyzet. Egész úton ezen törtem a fejem. Ha

Hosea idehossa a lakodalomba a király embereit, akkor bizony jobban ki kell tennünk magunkért, mint ahogy eredetileg számítottam. Még jobban fontos, hogy jó üzleteket kössek Akkóban. A körmünkre ég a lakodalom! – adta elő aggodalmait Dibláim a feleségének.

– Én meg mit adok Gomerre, hogy méltóképpen nézzen ki, ha előkelő vendégek jönnek?

– Látod, asszony, erre én nem gondoltam. Csak a jó üzletre, meg a trakta gazdagságára. Majd nézek valamit abban a vásárban. Árulnak ott finom kelméket, meg ékszereket.

– Nem gondolja az én uram, hogy ezek kiválogatására inkább asszonyi szemre volna szükség? Nem csak az a fontos, hogy drága legyen, hanem szép is. Az idén veled mennék – mondta az asszony, és úgy nézett a férjére, mint az ő menyegzőjük első estéjén. Ugyanúgy látszott a szemében az esti tűz lobogása, mint akkor, amikor először keltette fel a vágyat az ő baáljában.

Gomer hallgatott, közben figyelte szüleit. Arra gondolt, hogy utazni fog. Egy szinte gyereklány számára nagy élmény ez, hiszen eddig még Pénuelen túl nem volt. Azt is inkább messziről látta, mint sem igazán ott lett volna. Leányokat nem szokás utaztatni, legfeljebb, ha férjhez viszik. Anyja sokat mesélt neki arról, hogy egyszer, még leány korában, ő is utazott, és látta a Nagy-tengert, aminek talán nincs is túlsó partja, és akkora hajók úszkálnak rajta, hogy abban akár tíz tehenet is be tudnak rakni anélkül, hogy elmerülne. Azokon jönnek-mennek a tiri, kereta, meg jáváni kereskedők, akikkel apja üzletel. Hallott arról, hogy ilyenkor őszi ünnep szokott lenni a Kármelen. Ez egy akkora hegy, amilyen itt nincs is, hacsak azok nem, amik a Jabbokon túl, a messzeségben látszanak ide. Úgy mondják, ezek a hegyek a késői eső után virágba borulnak. Mindjárt a nagy ünnepek után. Ezt pedig Baál teszi, aki a tenger felől a szelek szárnyán, felhő szekérral érkezik, hogy Astartéjével megülje a nászát. Ettől pedig örömeben virágba borul minden. Rengeteg ember szokott összejönni ott, mindenféle nemzetből, hogy ott ünnepeljenek. Minden népség a maga módján teszi. A filiszteusok szerint nem Baál érkezik, hanem Dágon. Nem felhőszekéren, hanem úszva, mert halfarka van. A jávániak szerint talán Adoni, vagy Adonisz jön a felhőkön, nála szebb férfi nincs, sem az emberek, sem pedig az istenek között. Mind a maga Astartéjához jön, nászt ünnepelni. Hogy tulajdonképpen mi történik azon az ünnepen, arról Peninna éppen a leglényegesebbet hallgatta el a lánya előtt. Beszélt ugyan bika- és kosszarvú papokról, akik kürtöket fújnak, amíg az istenek egymással vannak elfoglalva, az emberek meg várják az esőt, hogy abban megtisztuljanak, és maguk is olyan termékenyek legyenek, mint ettől a naptól kezdve a földek, jövő aratásig. A termékenység! Ez Gomer elméjét az utóbbi időben egyre erősebben foglalkoztatta. Alig kevés évvel ezelőtt minden természetes volt számára. A gránátalma egyszer csak kivirágzik, aztán a szép piros virágok a földre hullanak, mintha friss vér cseppenne a földre, a virág helyén gyümölcs nő. Növöget néhány újhoidig, egyszer csak megpirosodik, hogy megzúzva, levét kipréselve egy csuporban végezze. Ennek ez az egyik útja. Látott Gomer más utat is. Megnő az a gránátalma, meglátja egy ügyes mester, mintát vesz róla, a szentélyben oszlopfőre teszi, vagy mint itt az ő kamrájában, agyagból formázza meg, mint Astarte kebleit. Bizony ez a legszebb formája ennek a gyümölcsnek. Milyen szép lenne, ha neki magának is olyanná formálódna az a kis barna mellecske, ami néhány évvel ezelőtt még éppen csak kidudorodott a bőre alól! Ő éppen csak felfedezte magán, amikor egy kicsit megtapogatta, az meg fájdalmassá vált. Megmutatta anyjának, aki kikacagta, és azt mondta neki, hogy nem kell azzal törődni, főként nem kell kipótolni válogatott gránátalmákkal. Majd Asera megteszi, hogy az övé is olyan szép formájú legyen, mint az istennő szobrocskáján. Ebben aztán megmaradtak mind a ketten. Gomer észrevette, hogy anyjának igaza van. Azok a gránátalmák maguktól kinőttek. Ekkor már inkább visszahúzta volna őket, ha teheti, mert már nem csak akkor látszottak, amikor a kamrájában ő maga akarta látni, hanem akkor is, ha az udvaron volt, a köntösén keresztül. Inkább a vállait húzta a nyaka mellé. Ezzel sem oldotta meg, hogy a ház népe ne vegye észre, hogy micsoda változások történnek vele. A szolgák leánykái ugyanezt érezhették volna, csak ők

lesztelenebbek voltak. Nekik ez természetesebb volt, mert ezeket a szülők előttük, sem ők egymás előtt nem igen takargatták. Megtudtak mindent anélkül, hogy kérdezősködniük kellett volna. A gránátalma és a füge termékenységénél érdekesebb lett egyszer az, ami az állatoknál történik ez okból. A kőkerítésen üldögélve messziről látta, amint a kosok kergették a jerkéket. A legénykék, a lányok együtt biztatták őket, hogy tegyék azt, amit a természet parancsol. Anyjától megtudta, hogy enélkül a dolog nélkül kora tavasszal nem születnek bárányok, sem pedig számarcsikók. Az embereknek sem születik gyermekük. Csakhogy itt más szabályok vannak. Ennek meg kell adni a módját. Az embereknek háza népe, családja, apja, anyja van, ezért aztán szabályok mentén kell élnie. Rendben voltak a szabályok Gomer lelkében mindaddig, amíg hirtelen nőni nem kezdett mindene. Meggömbölyödtek a karjai, vékonyka combocskája megkapta a maga nőies formáját, ajkai megduzzadtak. Mindezen felül testének hajlataiban fekete göndör szőrszálak kezdtek növegetni. Erre anyja újra csak azt mondta, hogy úgy jó az, ahogy van.

– De Astartének ilyen nincs – vetette ellen.

– Persze, hogy nincs, mert azt agyagból nem lehet kiformázni!

A változásban a legérthetlenebb s legváratlanabb akkor történt, amikor egy alkalommal fájdalmat érzett a hasában. Azt hitte, hogy elrontotta a gyomrát, csakhogy ez a fájdalom szokatlan helyen jelentkezett. Nem szólt az anyjának csak akkor, amikor pár óra múlva vér folyt végig a combján. Akkor aztán azt hitte, hogy menten meghal a betegségtől. Anyja ugyanúgy nevetett, mint amikor a gránátalmákkal pótolgatta a mellecskéit.

– Ez csak azt jelenti lányom, hogy ettől a naptól kezdve anya lehetsz, ha szerünk neked egy alkalmas férjet. Addig minden holdfordulással megtörténik ez veled. Ebbe a lányok nem szoktak belehalni. Azt jelenti, hogy egészséges vagy. Ha férjed lesz, és ez a dolog elmarad, akkor tudni fogod, hogy gyermeket hordozol. Most pedig hét napig tekintsd magad tisztátalanak, ne érints lehetőleg semmit alsóruházattal, amit mások használnak. Ez szabálya a lányok és asszonyok életének Izraelben.

Már legalább tízszer fordult a Hold, amikor Gomer a kúthoz ment, maga sem tudva, mi okból. Talán csak azért, mert az ő korabeli lányok és fiúk is lejártak oda. Ő pedig kíváncsi volt arra, hogy bár azok is izraeliták, miért különböznek az ő párválasztási szokásaik némileg az övétől. Zavarban volt, mert utána nem ólalkodott egyetlen legényke sem. Nem lett volna ildomos, még inkább nem ajánlatos. Ha valamelyik legény szemet vetne rá, nagy bajt hozhatna mindkettőjük fejére. A törvény azt mondja, hogy az ilyeneket meg kell kövezni. Persze, igaz, ami igaz, mióta ő a világon van, ilyen nem történt. Voltak mindenféle szóbeszéddek, ezek mindig elsimultak. Nemhogy kövezés nem történt, hanem inkább örömmünnep. Halállal lakolt viszont néhány birka, vagy kecske, mint lakodalmi áldozat, ráadásul elfogyott néhány korsó bor. A bűnösök pedig hivatalosan, a levita áldásával egybekeltek. A fiatalok között voltak sóhajtozások és pusmogások a párválasztás körüli, szigorúnak mondott szabályok ellen. Voltak a környéken más „bet”-ek is, ahol fele ekkora szigorúság sem volt, igaz, azokra azt mondták, hogy nem izraelita házak. Oda nem jártak a leviták. A mindennapi élet szabályait Baál papjai tanították az embereknek. Azokkal egy rendes izraelita ház nem barátkozott. Csak a prófétáikkal. Azokat az izraelita házak, így Diblám háza is fogadta, ha az udvarra bebocsátást kértek. Az Astarte és Baál szobrocskákat ezek árulták. Ezekről pedig általában úgy gondolkoztak az emberek, hogy nem árt, ha minden lehetséges isten kellő tiszteletet kap a háznál. Izrael istene szigorú, és szoborként nem látható. Ő ugyan erős, de mióta kivezette Izraelt Egyiptomból, nem művelt olyan dolgokat, amit Baál prófétái is ne híreszteltek volna a maguk istenéről. Jerobeám király békét teremtett az istenek között. Mindegyik tiszteletét megengedte. Ettől kezdve az Élija próféta által megtizedelt Baál próféták jobban kezdtek élni. A kimondhatatlan nevű Úr levitái pedig rosszabbul. Az utóbbi időben az a hír kezdte járni az ő köreikben, hogy Izrael élő Istenének nagy serege van az egekben, ebbe belefér a tiruszi Baál, sőt még a helyiek is, akik csak némely hegyek körül

illetékesek. Tudnak jót és rosszat tenni, attól függően, hogy bánnak velük az ott lakók. Végül is, ez nagyon gyakorlatias dolog, a megélhetést nem veszélyezteti. Az emberi szokásokat gyakorló kisebb istenek mit árthatnának neki? Mahanaim elhunyt levitája szigorú, volt, mint az ő Istene. Ez az új, a fiatal, szelídebb lelkű. Apjától hallott ugyan a tisbei Élijáról, a Mehola patak mellett lakó Elisáról is, úgy gondolta, mint a király. Jobb a békesség.

Gomerben forrongott valami. Azt lehetne mondani, hogy a vére forrósága teszi ezt nála. Mióta felserdült, egyre inkább foglalkoztatta az istenek násza, meg persze a fiatal cselédek szerelmes helytelenkedése. Irigykedve nézte a fiatal asszonyokat, akik időnként felkapták síró gyerekeiket az udvaron, beszaladtak vele a házacskájukba. Láttá, hogy a mellükre veszik őket, és megszojtatják, közben boldogok. Boldogok, amikor férjük hazajön, és ha hallgatózik egy kicsit, meghallhatja a becsukott ajtók mögötti viháncolásokat. Szülei kamrájából is hallatszik néha ilyen zaj, de testvérei nem lettek ettől. Ezzel is anyjához fordult.

– Mondja meg nekem az én anyám, hogy nekem miért nincs testvérem, ha anyám és atyám egészségesek?

– Minden nap szomorúan nézem a szépséges istennő szobrát, és gránátalmavirággal díszítem. Nem leli bennem a kedvét. Meghallgat ugyan, mert apád szívét nem keményítette meg, hogy nem tudok neki fiat szülni. Talán, ha nem volna annyira elfoglalva a gazdaság gondjaival... akkor jobban szerethetne. Neki így jó. Lehet, hogy nem lakik az én baálomban az isteni Baál? Ő nem leli kedvét benne, hogy nem ad nekem általa fiaikat? – tűnődött el Peninna a lánya kérdéseitől.

– Én azt szeretném, ha Hoseának sok fiat szülhetnék! Azt mondta nekem az én anyám, hogy menyasszony korában járt a Kármel hegyénél az őszi ünnepen. Az valami csodálatos volt.

– Az volt lányom, de azt apád nem tudja. Nem titok ugyan előtte, csak nem érdekli. Akkor sem érdekelt, amikor még csak a baálom volt. De mióta isha és ishi¹²⁶ vagyunk, azóta se.

– Én kettőnk helyett fogom szolgálni az isteni párt. Akkor áldásuk lesz rajtunk! – lelkendezett Gomer. – El akarok menni én is a Kármelhez! Beszélje rá az én anyám atyámat, hogy elmehessek veletek!

– Magam is úgy gondolom, hogy helyén való lenne. Kérjük mind a ketten! Apád jó ember, nem fogja megtiltani. Csak okoz némi nehézséget, ha két nő utazik, akkor kell legalább egy teve, mert ez úgy illene. Nekünk viszont nincs tevének.

Diblám nagyon el volt foglalva a vásár előkészítésével a napokban. Minden szamarat, ami a háznál volt, mozgósított. Összeszámolt vagy egy tucatot. Eladnivaló még akkor is fog maradni, ha mindet megrakják. Csak köményből legalább hármat lehet felmálházni. A többi gabonafélékkel fogja terhelni. A bor marad a lakodalomra, mert az nagy lesz és hosszú. Amikor asszonya és leánya előállt az utazás kérésével, nem tett ellenvetést. A tevével egyetértett. Üzent egy itt élő edomitának, hogy jöjjön felszereléssel, asszonyutaztatáshoz való nyereggel és lakósátorral. Ezen az úton nem lesz elég karavánzállásokon aludni. Akko és Szidon között akkora lesz a népcsődület, hogy jobb, ha mindenki gondoskodik saját szállásról. Hogy az üzlet a legjobban sikerüljön, ahhoz több napig ki kell állni a portékával. A beszerzés megy egyik percről a másikra. Az asszony nép meg ünnepelni akar, legyen örömük! Az asszony még nem túl öreg, talán összehoznak még egy fiút is, ha szerencsések lesznek. Ami azt illeti, ő maga nem sokat törődött az istenekkel, de mit lehet tudni? Ártani nem fog, legfeljebb nem használ. Az biztos, hogy ő nem fog sem bika, sem pedig kos, vagy bak maskarába öltözni, hogy a Kármel tengerre néző ormán várja azt a felhőcskét, amivel Baál érkezik, és elhozza a késői esőt. Az a nap, amikor egyenlő ideig tart a nappal és az éjszaka, egyre közeledett. Ebben az évben két nappal azután újhold lesz. Szinte egybeesik az ünnep az

¹²⁶ Férj és feleség. Egyes szám harmadik személy, személyes névmás. Hím és nőnem.

ősz kezdetével. Úgy tervezte, hogy ezúttal Bet-Seánál fog először pihenni a menet. Úgy számította, hogy a napéjegylenlőség előtt két nappal indulnak, akkor egy állomás közbeiktatásával két nap alatt elérik a tengerpartot. Ha csak eső nem esik addig. Volt már tapasztalata az esős útból, igaz, összesen egyszer. Akkor igencsak taposták a sarat Megiddo mellett. A tapasztalatok szerint, az ilyesmi nagyon ritkán fordul elő a nagy ünnep előtt. Még visszafelé is ritkán ázik fel a talaj az alatt a néhány nap alatt annyira, hogy ne lehessen ott a szamarakkal elmenni. Jezréeltől pedig eshet az eső, van hova elfolytania, legalább a port elveri.

Gomer egyre csak izgult az utazás miatt. Egyfolytában anyját faggatta, hogy milyen lesz a vásár, ahol annyiféle szép dolgot kínálnak a hajós kereskedők és a karavánok. Világos válaszokat nem kapott. Apja nem volt szószátyár. Anyja pedig jobbára csak titokzatos képeket vágott.

– Majd mindent megtudsz időben, leányom – ismételte – majd én előkészítek mindent, hogy szívedből, lelkedből imádhass, és kérhesd a nagyhatalmú menyasszonyt. Ott helyben minden világos lesz számodra.

– De, mégis...

Nem kapott választ, csak annyit, hogy, ha mindent előre megtud, akkor nem lesz izgalmas az egész utazás. Ezért aztán minden nappal jobban izgult, és ebben az izgulásban nem csak a lelke remegett bele, hanem a teste is. A ház körül lakókat ugyancsak elfogta az izgalom. Néhány idősebb asszony furcsa szemekkel nézett rá, mások vigyorogtak. Ők valamit tudtak. Némelyikük járt már a Kármelen, és tudta, hogy minek viszik oda némelyek eladó leányaikat. Külsőségeikben izraeliták voltak, de álszenten hallgattak. A levitájuk is tudta, mi folyik az ilyen zarándokhelyeken. Ha bátortalanul is, de azt mondta, hogy jobb a sátoros ünnepet itthon, vagy Jeruzsálemben megünnepelni. Aki viszont oda akart menni, nem igen hallgatott rá. Majd tavasszal letudják a bűnt egy báránnyal, vagy valami más áldozati ajándékkal. Így aztán szólt is, meg nem is. A Dibláim ház ebben az évben nem nagyon készült a szukkotot megünnepelni. Majd tavasszal ünnepelnek otthon, és kétszeresen megadják a módját. Az utazáshoz szükséges menet végül, a kellő időre összeállt. Ennek megszervezésében Dibláimnak kellő gyakorlata volt. Gamal¹²⁷ megszervezte a legényeket és a szamarakat. Az edomita megjött a tevéjével, amire akkora utazó sátor került, hogy a nők elférhettek rajta, mind a ketten. A két napos utat ki fogja bírni a teve oda, néhány napos pihenővel vissza is. Jöhetett volna két tevével, de erre nem volt szükség. A szamarak hazafelé úgyis üresen fognak jönni. Peninna és Gomer nagy méltósággal szállt fel a tevenyeregbe. Csak akkor pottyantak ki majdnem, amikor az állat térdelésből a farát magasra emelve felállt. Napkeltekor indultak, nagy kiáltozások közepette. A nagy zajjal indult menetet a Beéri ház nem tudta volna észre nem venni. El is csodálkoztak, mert ennyi számmal és főként dromedárral még nem látták a szomszédot utazásra indulni. A harmadik óra táján haladtak el Szukkot mellett. A tarlókat mindenfelé nyájak lepték el. A pásztorok már leterelték állataikat a Gileádról. A déli pihenőre elérték a Tisbe felől érkező patakot, de csak akkor álltak meg, mikor átkeltek rajta. A patakából nem akartak itatni, mert azt a birkák teljesen felzavarták. Így aztán a Jordán partján telepedtek le. A zúgó feletti gázlónál nagy volt a forgalom. Mindkét oldalon voltak szürke nemezruhás, csúcsos süvegű próféták és mindenféle népség. Főként nyomorékok. Még mindig élt a damaszkuszi Naámán legendája, aki itt valahol merítkezett meg hétszer a Jordánban, és megtisztult a leprájától. A Jordán-part szép ligetes és füves volt itt, alkalmas arra, hogy ember és állat déli pihenőt tartson. A folyó vize elég tiszta, hogy a szomjat onnan oltsák. A fügefákon érett termés már nem volt, azt az erre járók már mind leszedték. Dibláim a bokrok közé akart menni, hogy könnyítsen magán. A szélő fa alatt, amint igyekezett, keresztülesett egy rongyokba öltözött emberen, amitől mérges lett.

---

¹²⁷ A szó jelentése: teve

– Te tisztátlan sakál! Éppen itt kell heverészned? Leprás vagy, mi? Most én is tisztátalan lettem! – kiáltott az emberre.

Az csak lassan mozdult egyet, és nyöszörögve válaszolt.

– Öreg vagyok uram, sebeim vannak, de nem a leprától, csak az öregségtől. Éhes vagyok. Ha megszánál!?!...

Dibláim becsörtetett a sűrűbe. Csak visszafelé válaszolt.

– Nem vagy leprás!? De, bűnös biztosan! Különben nem lennél elhagyatott. Ha etetnélek, még bajt hoznék a fejemre. Nem akadályozom én meg egyik isten büntetését se. Miért is kellett téged meglátnom?!

A földön fekvő nyöszörögve válaszolt.

– Ez is itt hagy, hogy meghaljak. Izrael Istene ellen káromol, aki a szegény nyomorulton nem segít! Megfizet neked és a családnak, meglátod!

Már nem válaszolt neki senki. Dibláim sietett vissza a csapatához, közben egy leveles ággal porolta lefelé a köntöséről azt a tisztátalanságot, ami érte. Egy prófétaforma ember lépett a fekvő öreghez.

– Én csak vizet tudok neked adni, öreg. Ma még magam sem ettem.

– Átkozd meg nabi! – kérte az öreg.

– Nem kell ezeket megátkozni. Már megtette az Úr. Egész Izraelt elátkozta – ezt hangosan kiáltotta, hogy sokan hallják.

Néhány samaras legény elborzadt ezekre a szavakra. Mások elmondták uruknak, amit hallottak.

– Ez meg a szája miatt éhenkórász. Mind a kettő megérdemli a sorsát.

Gomer összerendezte az átkozódásra. Ijedten simult anyjához.

– Ne törődj az ilyesmivel. Te Astartéhoz készülsz. Ő megvédi híveit – vigasztalta lányát.

– De az öreg levita... Azt mondta mindig, hogy nála erősebb nincs. Ez pedig éppen ráhivatkozott.

– Adonáj, vagy Baál. Mi a különbség? Astarte a fontos, meg a gyerek. Ez az asszonyok gondja. Hosea itt lehetne... – Hallod-e? Kicsit furcsa ez a te baáloed. Ahelyett, hogy házasodni készülné, valahol tekereg az országban. Igaz, azt mondják, a király küldetésében.

– Szép szál legény, igaz? Mikor a kútnál megjelent, én bizony egész testemben megremegtem. Ha most idejönne, akkor ugyanúgy nem bírnék magammal. Itt belül érzem, hogy ő sem.

– Nagyon forr a vér mindkettőtökben. Ha rajtam múlik, már régen együtt laktok. Nem értem, apád minek várhatja ilyen hosszú ideig. Lehet, hogy így a jó. Az isteni menyasszony segít, azt hiszem.

Dibláim kiadta a parancsot az indulásra, amikor látta, hogy a Jordán túloldaláról a meholai próféták közül ketten is igyekeznek át a vízen, a gázlónál.

– Ha ezek itt jövendőlni kezdenek, még megcsappan a szállítmányom. Nem beszélve arról, hogy rosszat is prófétálhatnak. Jobb ezt elkerülni – morfondírozott magában, és élére állt a menetnek.

Amikor a gázlóhoz értek, találkoztak a prófétákkal.

– Ha hozzánk igyekeztetek, bizony elkésettetek. Nem voltatok elég ügyesek – mondta nekik.

Azok nézték, hogyan kelnek át a túlsó partra. Belül azt gondolhatták magukban, hogy törne ki a tevé lába, esnének az asszonynépek a vízbe, hogy lenne egy kis örömük, de hiába lesték, ez nem történt meg. Még csak meg se botlott a fenékköveken. A karaván még naplemente előtt Bet-Seánba ért. A nőknek sátrat vertek. A sátrak és az állatok elhelyezése a szállás falain kívül történt. Ekkora forgalom mellett odabent nem fértek volna el. A férfiak Dibláim kivételével a szálló fedele alatt aludt, miután megitták a számukra rendelt kevert bort. Ezekben a napokban a szállás körül fegyveresek őrködtek, királyi katonák. Érdeklődve

próbálták nézegetni az asszonynevet a sátrak alatt. Ha előjöttek, csoportosan, elkendőzött fejjel mentek a félre eső helyre. A szomszédok egymásnak adtak kíséretet. A kora reggel a sátorfelszedések zajával indult. A hajcsárok nagy kiáltozások közepette, itatni hajtották az állatokat. Több kismenet találkozott itt a szállónál, mindenféle irányból érkező. Innen kezdve közös karavánba álltak össze. Fegyveres kíséretet kaptak. Vagy húsz katona menetelt velük ettől kezdve, elő- és utóvédet képezve. Jezréelbe már kürtszóval érkeztek. Mostanában naponta több menet érkezett. A város mindegyiknél az utcára csődült, mintha soha nem látott volna még ilyesmit. Az út két oldalát most nem lepték el az árusok. Majd visszafelé, akkor pénzük lesz az utasoknak, hacsak ott helyben el nem verik az egész hasznót. A város tele volt katonasággal. A királyi vár közelében különösen sokan voltak, a lehető legnagyobb díszben. Aki közülük tehetett – ezek pedig főként a legifjabbakból kerültek ki –, önkéntesen csatlakoztak a menetekhez. Gomer és Peninna kíváncsian leskelődött kifelé a nyeregsátor függönyrésein. Az árusokat hiába figyelték, mert a menet könyörtelenül haladt előre, megállni nem lehetett volna. Ehelyett a kifényesített bőrvértes, lándzsás katonákat nézegették, akiknek még a szakálluk sem volt poros. Azok is keresték volna a nők tekintetét, a függönyök mögött.

– Mondja meg anyám, minek jön az a sok katona velünk? Úgy mondják, nincs mostanában sehol háború – kérdezte Gomer.

– Amikor én az ünnepen jártam, akkor is sok volt belőlük. Mire a tengerhez értünk, már nem látszottak katonának – felelte Peninna.

– Csak nem megszöktek?

– Azt nem. Csak ők is ünnepeltek, ahhoz nem kellett a fegyver. A bőrvértes se. Külön sátorverő helyük volt, nem nagyon keveredtek a néphez, csak azok, akik valóban örködtek a renden. Mert rendetlenkedés az lenne, ha ott nem volnának. Ha odaérünk, rengeteg lesz a látnivaló. A koldus és, tolvaj-népség is. Azokra jó lesz vigyázni.

Délfelé már Megiddo mocsarainál jártak. Kisebb nagyobb tavacsák között kanyargott az út. A várost elkerülték. Egy nagyobb tó mellett nagy, poros és kopár térségnél álltak meg pihenőre. Nem volt nagy gyönyörűség porban, piszokban étkezni, és megpihenni. Az először jövőkben egyre nagyobb fokra hágott az izgalom, hogy estére igazi tengert fognak látni. Hallották, hogy a sokadalomban mindenféle idegen nemzetek keverednek. Innen a tótól két város látszott. Megiddonak vára volt, Jokneám levitáinak szentélye. A vár romosan állt egy sziklaormon. Jokneám sziklaormán leviták és próféták álltak. Messziről nem látszott, hogy kezüket nem áldásra, hanem átokra emelik. Ők az Úr népe voltak. Nem jöttek az úthoz közelebb, mert nem lett volna ajánlatos hangosan átkozni a Baál zarándoklatra érkezőket. Hatása legfeljebb annyi lenne, hogy most őket ölnék bele a Kison patakba, Élija és Elisa ideje lejárt. Jehu buzgósága csak addig tartott, amíg Omri házáat és csatlósait az utolsó szálig le nem gyilkolta, a tirusi Baál gyűlölete ürügyén. Izrael saját baálocskái pedig újra királlyá választották maguknak azt, aki a Kármelre szokott évente leszállni. A karavánmenet azon az úton megy, ahol az eszmék és az anyagi javak szabadon áramlanak. Az ország javára, vagy kárára? Ki tudhatja? Ahogy a menet Jokneám alá érkezett, ha nincs akkora lárma, talán ide hallatszana, az ott összegyűltek éneke:

– Az Úré a föld és mindaz, ami betölti¹²⁸ ...

De nem hallatszott odáig. Így aztán semmi botrány nem történt. Az istenválasztás és a véleménynyilvánítás szabadságának elve nem sérült. Jehu háza bölcsnek bizonyult az idejében is. A karaván eleje lassan elhagyta jobb felől az utolsó jelentősebb magaslatot, és a Kison patak mentén haladva kiért Aser tengerparti síkságára. A jobb parton, ameddig a szem elláthat, mindenütt sátrakat állítottak azok, akik korábban érkeztek. Mindenféle sátor volt itt. Közönséges nomád sátrak, melyek körül birkák és kecskék rágesálták a szalmát. Nekik már

¹²⁸ Zsoltár

nem sok idejük van az életből. Mire a sokadalom eloszlik, belőlük legfeljebb az irha és a csont marad. A különféle nemzetek igyekeztek egymás közelében letáborozni. Diblám saját népének talált egy megfelelőnek látszó helyet, egy kiemelkedően magas terebint közelében, szinte a Kison partján nőtt. Ha nem lett volna sötét, innen már a tengerig el lehetett volna látni. Arra gondolt, hogy valamelyik legényét a fára küldi, egy nagy kék csíkos fejkendővel, hogy messziről mutassa a helyüket. Akko felé csak másnap szándékozott továbbmenni, felesége és lánya szolgálatára Gamalt hagyja. Mire a lakósátort felállították, Astarte csillaga a tenger felett járt.

A reggeli zaj az ivóvíz árusok kiabálásával kezdődött. A legények visszarakták a málhát a szamarak hátára. Az állatok a Kison-ból ittak. A vendéglátó sátrak körül felszították a tüzeket, hogy a nyársra húzott birkák mielőbb sülni kezdjenek. A legyek felébredtek, és ellepték a félre eső helyeket. A levágott állatok belét és az emberi mocskokat ott szórták szanaszét. A szemtelenné vált sakáloknak arany élete lett ezekben a napokban.

Miután a reggeli tennivalókat elvégezték, a málhás szamarak elindultak az akkori kikötőhöz tartozó vásár felé, Gomer anyjával és Gamallal elkezdte körüljárni a sokadalom területét. A patak túloldalán emelkedett a szent hegy, ahova a napokban várható Baal Melkart érkezése, hogy Astartéval való násza megszüntesse a nyári szárazság okozta kopárságot, hogy minden virágba boruljon. A Kison fölé több helyen, fából ácsolt hidacsok kerültek. A túloldalon kisebb volt a népsűrűség. Az jobbára szent helynek számított, ahol papok és katonák parancsolgattak. A jobb parton a zarándokok sátrai mellett számtalan árus verte fel a magáét, hangosan hirdelve portékáját. Reggel az élelemárusoknál volt némi tolongás. Az asszonynépet az ötvösök és a szövetkereskedők érdekelték jobban. Voltak, akik a férjeikkel együtt nézelődtek. Ezek már túladtak a maguk áruján, és volt pénzüik a vásárláshoz. Peninna szakértő szemmel vizsgálta a menyasszonyi ruhának való kelméket, és kérdezgette az árakat. Az ezüst, arany és bronzművesek ékszereinek választékát is felmérte. Gomer a rábámuló szemtelen férfitekintetek elől szinte teljesen a kendője mögé bújva, kíváncsian vizsgálgatott mindent. Voltak szép számmal sátrak, ahol bika és kosszarvakkal díszített álarcokból lehetett válogatni.

– Ezek mire valók anyám? – kérdezte.

– Ezt a férfizarándokok veszik fel majd az ünnepen, hogy eggyé váljanak Baállal.

– A nők mit vesznek magukra, hogy az istennőhöz váljanak hasonlatossá?

– Ők is szépek lesznek. Azért árulják ezt a sokféle kelmét és fátlyolt – válaszolta az anyja.

– Szeretném, ha Hosea itt lenne velünk. Elképzelem magamnak egy ilyen bikaálarcban.

Vajon felismerném? – gondolkodott hangosan Gomer. Anyja furcsa tekintetet vetett rá, amitől a lány zavarba jött.

– Nagyon szereted? – kérdezte Peninna.

– Rágondolok, ha nem mondom is. Úgy gondolok rá, mint Baálra, aki eljön az ő menyegzőjére.

– Úgy is kell leányom, mégsem illik, és nem szokás, hogy ezen a zarándoklaton a vőlegények együtt legyenek a menyasszonyukkal. Annak még nem jött el az ideje. Úgy tartják, hogy Baál nem nézné ezt jó szemmel – magyarázta a szokásokat az anyja, amiket továbbra se nagyon értett, de minden magyarázatra nem is volt kíváncsi.

– Nézd anyám, azt a sok szamarat! Pálmalombot visznek fel a szent hegyre. Az mire való?

– Még ma lombsátrakat készítenek belőle. Sok tucatot. Nem sokára látszani fognak. Mire az ünnep elkezdődik, mind elkészülnek – kapta meg a választ.

– Fel akarok menni arra a hegyre! – jelentette ki Gomer.

– Most még nem lehet, de fel fogunk menni. Mi ketten –, mondta az anyja – amikor a kürtöket megfújják, akkor fogunk elindulni.

– És atyám?

– Őt nem hiszem, hogy érdekli ez az ünnep. Neki itt a vásár a fontos. Látod a hidakat? Azokon csak az asszony nép mehet át és azok a férfiak, akik megfizetik az árát – ezt Peninna némi izgalommal mondta – remélem, atyád idejében megérkezik, hogy pénzt hozzon a bevásárlásra.

Ez már estére megtörtént. Addig végignézték az oltárokat, amelyek nemzetek szerint voltak felépítve a patak közelében. Volt itt oltára Izraelnek, Tirnek, Szidonnak, a filiszteusoknak és Jáván népének. A kereták nem oltárt állítottak, hanem kerített helyeket, ahol mezítelen szüzek táncoltak, nem is akárhogy! Időnként bikát engedtek közéjük, akik először csak a port kaparták, amíg a lányok körbetáncolták őket, és ingerkedtek velük. Amikor az állatok izgalomba jöttek, igyekeztek felöklelni a táncolókat, azok ügyesen tértek ki előlük. A táncosok közül némelyik, mintha élvezte volna a veszélyt, az öklelés előtt nem tért ki, hanem tenyerével a bika szarvai közé támaszkodott, Az öklelő bika a kezére támaszkodó táncost a levegőbe dobta. Az megperdülve a levegőben, a bika fara mögött talpon ért a földre. A körülálló nézők hangosan kiáltoztak, és tapsoltak a látványtól. Bikaálarcos papok cserép persellyel jártak körül. Ahol a Kison patak a tengert elérte, a part közelében több oltárt állítottak fel. Mellettük szobrok álltak, az istenséget ábrázolták aszerint, hogy az illető nemzet minek képzelte el az ideérkező Baált. Az egyiptomiak Ré-nek, természetesen az Apis bika társaságában. A keletről, Asszúrból jövők napkorongban álló királynak láttatták. A tirusi és Kánaáni népek bika szobrokat állítottak. Volt itt olyan oltár is, amelyik kosszarvú, ülő emberalakot formázott. A legtöbb oltárra odakészítették a fát. Ezeket is végig látogatták. A legnagyobb kos fejű oltárt Peninna hosszasan nézegette.

– Ezen gyermeket fognak áldozni a hálás szülők – súgta Gomer fülébe az anyja.

– Milyen hála az, amikor gyermeket áldoznak? – kérdezte borzalommal vegyes csodálkozással.

– Az elsőszülött fiúgyermeket szokták felajánlani azok a szülők, akiket több fiúgyermekkel áldott meg az istenség, rövid időn belül. Ez méltó hozzá.

– Nem szeretnék fiút szülni először – mondta borzongva Gomer.

– Ne káromkodj, te lány! Nehogy rosszul járj!

– Inkább menjünk vissza a sátorhoz! Itt én félek!

Mire visszaértek, Dibláim megérkezett. Nem sikerült mindenen túladnia. A kömény és a fűszernövények elkeltek, így tudott elég pénzt adni feleségének.

– Menjetek, ünnepeljete kedvetek szerint! – mondta, Gamalnak megparancsolta, hogy fokozottan vigyázzon, mert az ilyen helyeken nem csak ájtatoskodók vannak, hanem szép számmal tolvajok is.

A szolga tudomásul vette a parancsot. Még kapott néhány utasítást, aztán Dibláim visszaindult Akkoba. Az áru nagyobbik felét ott hagyta, hajcsárok őrizetére bízva. Peninna Gamallal és lányával a vásáros sátrak felé indult, hogy méltó díszeket szerezzen be, elsősorban Gomer számára. A lány hosszú, szinte átlátszó fátylat kapott, ezüst fűldísz és orrkarikákat hozzá. Magának főként arcfestékeket és néhány bronz fülönfüggőt vett. A körbejáró hírnökök hirdették a nagy hírt, hogy másnap várhatóan megérkezik az isteni vőlegény. A hold estére már vékony sarlót formázott. Felhívták a figyelmet, hogy a Hold előtt vándorló Istár, vagy Astarte¹²⁹ csillaga, ma éjszaka eltűnik az égről. Astarte rejtekébe vonul, ott várja vőlegényét. Érkezése másnapra várható. Akik a szent hegyen akarják ünnepelni a nagy nászt, azok figyeljenek a kürtök szavára, legyenek készen az indulásra a hidaknál. A hegy tenger felé néző ormára felvezető kanyargós ösvény mellett pálmalomb kunyhók sorakoztak. A szőlő és az olajliget az istenek tulajdona volt. Baál papjai művelték, és szüretelték. Annyi fa volt, hogy nemigen lehetett megszámolni őket. A hegyre vezető út először szőlők, feljebb olajfaligetek mellett kanyargott. A hegyormon állott Astarte és Baál

¹²⁹ Esthajnalcsillag.

temploma, ahova holnap reggel nagy tisztelettel fognak felvezetni egy hibátlan küllemű bikát. Az asszony nép sötétedés után a lakósátrakba vonult vissza. A fiatal szüzek izgalommal várták a másnap reggelt. Sokan tudták, mi fog következni, néhányan nem. Ezek közé tartozott Gomer is. Anyja titokban tartotta az ünnep lényegét. Csak arra figyelmeztette, hogy vigyázzon a gránátalma virágokra, el ne hervadjanak, mert ez bajt hozhat rájuk. Ezeket délután szerezték be. Külön virágárus sátrak voltak, ahol árulták.

– A hírnökök azt mondták, hogy Astarte csillaga eltűnt ma az égről. Tényleg úgy van, mert nem látom a sátor résén keresztül. Azt mondták, ez azt jelenti, hogy az istennő visszavonult a nászkunyhójába. Tényleg úgy lehet, mert a csillag nyilvánvalóan ezt mutatja. Vajon mivel tölti az idejét addig, ameddig Baál megérkezik? – kíváncsiskodott Gomer.

– Mivel, hát azzal, amivel te. A gránátalma virágokra vigyáz, az ékszerreit, a menyasszonyi díszeket rendezgeti.

– Miből fogjuk tudni, hogy Baál megérkezett?

– Azt mindenki fogja látni. Felhőn fog megérkezni, a tenger elől. A papok napkelte után figyelik az eget, hogy időben meglássák. Akkor megfűjják a kürtöket, és el lehet indulni a hegyre fel.

– Lehet, hogy napkelte előtt megfűjják? – kérdezte izgatottan Gomer.

– Előfordulhat. Én csak egyszer voltam itt, az én anyámmal. Ő azt mondta, hogy ez csak ritkán fordul elő. Még senkivel sem beszélt, aki ilyenre emlékezett volna. Azt mondják, szinte mindig délután érkezik.

– És, addig hol szokott tartózkodni?

– Ki tudja. Az egyiptomiak szerint az alvilágban, mert Izisz, ahogy ők Astartét nevezik, szerelme megöli, de ugyanez a szerelem életre is kelti. A bábéliek és az asszírok hasonlót tartanak róla. Ők ezt Istár és Dummuzi halálos szerelmi játékának tudják. Annyi bizonyos, hogy ezt mi nem tudhatjuk. Ez az istenek titka.

– A mahanaimi levita hogy magyarázza? Az izraelitáknak mit kellene erről tudni? Erről mondanál valamit, anyám?

– Ezt most hagyjuk leányom! Ha asszony leszel, gyermekeket akarsz, ugye?

– Alig várom, hogy anya legyek. Sok gyermek anyja.

– Akkor a mostani ünneppel foglalkozz és semmi mással! – figyelmeztette leányát Peninna, meglehetősen kelletlenül.

Ebben aztán megegyeztek. Gomer még egyszer gondosan megszemlélte a virágokat, hogy elég friss víz van-e abban a tökhéjban, amibe tette. Azután eloltották a mécsest. Reggelig nem beszélgettek. Az izgalomtól egyikük se tudott sokat aludni. Késő éjszakáig hallották odakintről a részeg férfiak, sakálüvöltéssel és kutyaugatással vegyes össze-vissza kiabálásait. Volt olyan ordítás is, ami embertől származott, és nyilvánvalóan késszúrástól való fájdalom okozta. Az éjszakának az ilyen nagy sokadalomban titkai vannak.

Baál prófétái és papjai hajnal óta szorgosan tevékenykedtek. A patakban tisztára csutakoltak egy fehér, hibátlan szarvú bikát. Utána nagy tisztelettel felvezették a hegy ormára, a szentély előtt felállított oltárhoz. A harmadik óra körül aztán levágták, egészen eléggé áldozatnak. Az oltárra helyezett bika körül Baál papjai kiáltozni és táncolni kezdtek, könyörögtek istenüknek, hogy látogassa meg kármeli szentélyét, ahol menyasszonya szerelmével várja. Nem csak ő várja, hanem az egész föld, hogy az őszi eső, amit az őt idehozó felhő ad, termékeny tegye a földet, az őszi vetések idejére. Ne csak a föld legyen termékeny, hanem a juhok és a kecskék is. Az üzekedésük éppen ilyenkor kezdődik. A nyári szárazság után ideje, hogy a közelítő tél csendes, de azért jól látható új élet megkezdődjön. Kármel várja az isteni nászt, hogy napokon belül virágba boruljon.

A legfőbb áldozati oltár füstje déltájban kezdett felszállni, jelt adva, hogy a népek Kisonon túli kisebb áldozati oltárain szintén fellobbanjon a tűz. Ezek nem mindegyikén végeztek a papok egészen eléggé áldozatot. Legtöbbön az áldozati kos, vagy kecske belső,

vese körüli hája égett. A többi része, az ünneplő zarándokok ebédjéül szolgált. A görög népek tisztátalan állatot, sertést áldoztak Baál-Shamim¹³⁰-nak, vagy ahogy ők mondták Zeusznak. A Kánaáni népek nem nagyon szerették a tiszteletnek ezt a fajtáját. Zeuszt Zebulnak hallották, ez legyeket jelent. Itt nem sok hatalma volt arra, hogy ezeket, a kellemetlen szárnyasokat távol tartsa. Fölös számban voltak mindenfelé. Arra gondoltak, hogy éppen a görögök istene hozza ide őket. Acháb király óta errefelé minden nép úgy tisztelheti az istenét, ahogy akarja. A Kánaániak is. Az ő oltáraik némelyikén teljesen elégő áldozatot kezdenek, ahol kicsiny fiúgyermeket vezetnek át a tűzön, hogy az áldozat füstjén keresztül Baál háza népét szaporítsák. Ezeket az oltárokat, az áldozatok idején egész falvak népe vette körül, ahonnan a koszorúval ékesített fiúgyermek származtak. A papnak maga az apa adja át a gyermeket. A rosz nyelvek szerint Baál visszakapja, ami az övé.

Órákba telt, míg a Kármel-hegyi oltáron az áldozati bika egészen elégett, miközben a szolgálatot végző próféták tánca extatikussá fokozódott. A táncolók késekkel sebeket ejtettek a homlokukon és a mellkasukon. Kiáltozásuk érthetlenné vált, csak Baál neve volt tisztán hallható, de az ritmikusan. Egyikük a tenger felé néző sziklaorom tetején a szemét nyugat felé kimeresztve a tenger feletti eget kémlelte. Egy hírnök futott hozzá az oltár mellől, vérrel áztatott ruházatában. És feltette a kérdést:

– Elindult már?

Éppen hetedszer fordult, amikor a kívánt választ megkapta.

– A Nagyúr fellépett felhő szekereére, és elindult Kánaán felé.

A hírnök jelentette a jó hírt, mire a szentély előtt megfűjták a kürtöket. A kürtök szavára a férfi zarándokok, – ezek többsége néhány órával ezelőtt még mellvértben, kezében lándzsával állt őrt, – ágyékkötőt vett magára a katonaruha helyett, a sisakot bika álarcra cserélte fel, és a Kison fölé vert hidak mellé gyülekezett. A katonák nagyobbik része arám volt, kisebbik pedig Kánaánita és izraelita. A gyülekező férfinek között nem csak katonák voltak, hanem mindenféle nemzetből valók, akik a zarándoklat árát meg tudták fizetni. Fizetni pedig itt kellett a hídnál. Először a lefátyolozott szüzek léptek át a hídon, akiknek a kezében vérpiros gránátalma virágok voltak. A szentélyhez vezető ösvény bal oldalán, miután a számukra felkínált, itt termelt bort megitták, mentek fel a hegyre. A felmenők homlokát illatos olajjal kenték meg. Ezt szintén a Kármel olajfái adták. Egy bikaálarcot viselő, idős pap vezette a sort. Az álarc alól kilógott a hosszú, ősz szakáll. Mikor a hídon egy leány átlépett, a bikaálarcos férfiak közül kilépett egy, felmutatta tenyerén az ezüst, vagy arany pénzt. Ha a cserép perselyt őrző pap elégnék találta, beléphetett a sorba, az út jobb oldalán, egy vonalban valamelyik lánnyal. Először a legnagyobb pénzeket mutatták fel, amelyért érintetlen szüzekhez csatlakozhattak. A nők rangsora szinte spontán alakult ki, a díszek és a fátyol alatt átsejtlő szépség szerint. A sor vége felé a felajánlott pénzek értéke egyre csökkent. Amikor a rövid fátyollal letakart arcú asszonyok kezdtek a hídon átlépni már csak két negyed sékelest dobtak a cserépbe. A sor végén – szinte jelképként – kis értékű rézpénzeket adtak.

Gomer nyolcadikként lépett a szent útra. Ezt előkelő helynek érezte. Anyja az elsők között volt, az asszonyok sorában. A menet először lassú méltósággal haladt. A dobok, furulyák és cintányérok nagyon lassan, egyre fokozódó ritmusú zenét adtak. A nők csípője mozogni kezdett a zenére, a lassú méltósággal teli menet fokozatosan tánclépésbe ment át, úgy haladt fel a szentély felé. A felfelé haladók között a távolság, a vezetők irányításával egyre nagyobb lett mindaddig, amíg akkora nem lett, mint a pálmalevél kunyhók közötti. A jobb oldalon haladó Baál zarándokok gondosan szemmel tartották a velük egy vonalban haladó nőket. Amikor a sort vezető szűz a legfelső sátorra elérte, a vezető pap rámutatott botjával a sátorra, amit a leány majd elfoglal. Majd gyors léptekkel visszaindult, hogy mindenkinek megmutassa a helyét. A sor végének nem jutott kunyhó. Amíg a rendezés

¹³⁰ Baál, mint napisten.

tartott, a zene egyre szólt. A kunyhókhoz rendelt zarándokok lába táncra perdült, de nem közelítettek az út másik oldala felé, a kunyhóhoz, a táncolók szeme egymásra szegeződött az álarcon és a fátylon keresztül. A levegő és az ünneplők teste izgalommal lett tele. A tenger felől felhő jelent meg, és egyre csak gomolygott. A felhő mögött, a lefelé haladó nap sugarai több részen át ünnepi fényvel világították meg a földet. Kiáltások hallatszottak a szentély felől:

– Baál közelít! Baál villámaiddal ne sújts! Táncsal és örömmel fogadjátok, emberek!

Az emberek szót fogadtak. Az áldozatok – úgy látszik – nem voltak hiábavalók. Baál megérkezett! A felhő egyre közeledett a szentély felé, végül befedte a hegytetőt. Gomer a nyolcadik kunyhó előtt felizgatottan nézte a közelgő felhőt, amin az isteni vőlegény érkezik az ő örökös menyasszonyához, a már tegnap este óta elfoglalt, saját szerelmi kunyhójába. Egyszerre megdördült az ég. Kiáltások hallatszottak:

– Ki vétkezett? Kire neheztek a Nagyúr? Nézzetek magatokba emberek, és engeszteljétek!

A Kison másik oldalán maradtak közül néhányan behúzták a nyakukat. A legtöbben azonban csak kíváncsian néztek a hegy felé, és kezdték átélni az ott történendőket.

– Legyetek ti magatok is Baál és Astarte! – hallatszott az újabb utasítás, amikor az első esőcseppek leestek.

Gomer, mint a többiek is, önkéntelenül húzódott a kunyhóba és kucorodott a földre terített takaróra. Miután a kunyhókba bújtak a nők, éktelen és hangos dobolás kezdődött, majd újabb kiáltások:

– Elkezdődött az isteni nász!

A fiókbálok mind a kunyhókba bújtak. Gomer nem ijedt meg, amikor párja hirtelen mellette termett. Melleit megmarkolva a takaróra nyomta. Először száját kereste. Ebben az álarc akadályozta, ezért letépte, és félredobta. A lány viszonzta a csókot, miután letépték róla a fátylat. A férfi bal keze a fátyollal együtt emelte fel a térdeket, utána matatni kezdett azokon a helyeken, amiket férfikéz még nem érintett. Gomernek egy pillanatra eszébe jutott Hosea. Talán mégsem helyes, hogy most itt van. Hasra fordult, hogy meneküljön, de ebben a mozdulatban nem volt erő. Testében a vágy erősebb volt.

– Hova igyekszel Aserák legszebbike? – próbált kedveskedni a párja, majd behatolt a lány testébe, az meg teljesen odaadta magát.

Mire magukhoz tértek, az eső már annyira esett, hogy a kunyhó néhol beázott. Az égzörgés egyre messzebről hallatszott. Gomer újra Hoseára gondolt. Nem fordult a mellette heverő férfi felé, akiről nem tudta, hogy mire gondolhat. Odakint még világos volt. A nap kibújt a felhő nyugati oldalán.

– Most mi lesz? – kérdezte a férfit.

– Nem mi lesz, hanem, mi lett. Áldoztunk az isteneknek, ennyi az egész.

– Sötét lesz, mire újra megtalálom anyámat. El kellene indulni.

– Áldozunk még egyszer!

– Nem akarom! Menni akarok!

– De én akarok. Eleget fizettem érte!

Erős volt a férfi, hiába ellenkezett, az még egyszer magáévá tette, de ebben a lánynak már semmi öröme nem volt. Ijedten próbálta magát rendbe hozni. Észrevette, hogy az alá szorult fátylon egy nagy vérfolt éktelenkedik. Emellett a beszivárgó esőtől sáros is. Kibújt a kunyhóból, hogy az ösvényen lefelé induljon. A férfi felvette a bikaálarcot, és nem engedte, hogy elmenjen.

– Kösd a fátyladat a kunyhóhoz, úgy szokás. Lássá Asera, hogy ma eggyé lettél velem!

Áthúzta a kunyhó falán. Nem kötötte meg. A vérfolt kívülre esett. Fázott, mert nem volt a fátyol nélkül elég felsőruhája. Szó nélkül mentek lefelé a felpántlikázott kunyhók mellett. A hídnál a férfi búcsú nélkül hagyta ott, hogy újra magához vegye fegyverét. Peninna a közelben várakozott. Arcán megelégedettség látszott. Egy takarófélét terített lánya vállára.

– Anyám, nem gondoltam, hogy Astarte tiszteletéhez ez is kell – mondta.

– Ne mondd, hogy megbántad, mert ez az istennő bánata lenne!
 – Nem mondom. Te is ezt tetted?
 – Én is.
 – Apám mit szól hozzá?
 – Nem érdeklí. Szerintem, tudja az ünnep lényegét. Azért ment Akkoba, hogy ne kelljen jelen lennie, és főként ne ő fizesse meg az áldozatot.
 – Vele is lehattél volna most?
 – Lehettem volna. Örömmel. Neki az üzlet fontos, meg a nagy ház.
 – Én is lehettem volna Hoseával?
 – Ha itt lett volna. De ő nem lehet itt. Ő nem hívó. Csak Adonájnak alázkodik meg. Erről a mai napról meg jobb, ha nem tud. Az emberek szája nem fog eljágni. Láttam kettőt közülük a sor végén ólálkodni, most meg tisztogatják a térdükről a sarat.

Közben visszaértek a lakósátorhoz. Dibláim még nem volt ott, csak sötétedés után érkezett meg, megelégedve az üzleti sikerrel.

– Van miből bevásárolni a lakodalomra. Nézelődtél ma eleget Peninna? – kérdezte mindjárt a lényegre – nagy volt a kereslet, úgy látszik, a jávánitáknál nem volt jó a gabonatermés. Ha kétszer ennyi lett volna, jó áron azt is eladhattam volna. Ha még össze nem csomagoltak a kalmárok, a legszebb kelméket vehetitek meg.

Gomer hallgatott. Most vette csak észre, hogy új, ezüst ékszereiből alig talál valamit. Odafent maradhattak a hegyen, de bölcsen tartotta a száját. Majd holnap elmondja az anyjának, ha alkalom lesz rá. Fáradtak voltak mindannyian. A legények odakint a szamarakat kötözgették egymáshoz. Ha holnap időben el tudnának indulni, sötétedésig eljuthatnak Jezréelig. Ha nem, akkor nem indulnak. Pedig ideje volna, mert a felszaporodott mindenféle hulladékon annyi légy termett, hogy az egész sokadalom szenvedett tőlük. Dibláim kis idő múlva hangosan horkolt szőnyegén. Asszonya és lánya nem sok szót váltott egymással. Nem bíztak a hangos horkolás őszinteségében. A mécses eloltása után mindenki a helyére került. Peninna férje mellett csak sokára aludt el. Alkalmi Baálja volt álmai tárgya. Gomer agyában össze-vissza kavartak a dolgok. Szeretett volna Hoseára gondolni, ez nem nagyon sikerült. Az, hogy az isteni menyegző részese lett, uralta minden gondolatát. Az, hogy anya lehet ennek áldásából. Utólag örömtelinek látszott, amit már nem akart. Bikaálarcos baálja arcára nem emlékezett. Szerette volna az üres arcban jövőbelije arcát látni, ez sem sikerült. Csak az arctalan fejét látta álmában, ami egyet jelentett az első szerelmi gyönyörrel, és ezt nem bánta.

Reggel újra végigjárták a vásárt. Az előző nap elveszett dolgokat sikerült újra beszerezniük. A szamárhajcsár legényeknek megbízatásaik voltak, ezért felváltva, vetették magukat a sokadalomba. A tengerre kíváncsi volt mindenki, mert valószínű, hogy ilyet többet nem látnak. Csodálkozva nézték meg a lakóépület nagyságú hajókat. Elég sűrűn úsztak Akko felé és vissza, majd tűntek el Filisztea, vagy Egyiptom irányába. Délig eltartott a nézelődés, akkor egy kisebb zivatar érte őket. Sokadmagukkal egy pecsenyés sátor alá szorultak, a tulajdonos örömeire, mert rövid idő alatt nagy üzlete lett. Sáros földön tértek vissza saját lakósátrukhoz. Bontását a legények az eső miatt abbahagyták. Tudták, hogy ezen a napon már nem indulnak útnak.

– Jól sikerült az istenek násza, időben megérkezett a késői eső – állapította meg Dibláim elégedetten, némi bosszúsággal, a visszaútra gondolva – jól imádkoztatok?

A nők szóval nem válaszoltak. Peninna nyugodtan bólogatva nézett urára. Gomer elgondolkodva másfelé nézett.

– Ez a sok légy és bűdösség szinte kibírhatatlan. Reggel, amilyen korán csak lehet, indulunk visszafelé. Pihenjétek jól ki magatokat! – folytatta, majd szólt a legényeknek, hogy nyissák ki a magukkal hozott borostömlőt. Igyanak egy keveset az eddig sikeres utazásra. Reggel sokan indultak Jezréel felé, sietve, mert az esők miatt az út napok alatt

járhatatlanságig képes felázni, főként azok számára, akik ökrös szekerekkel utaznak. A sár miatt már most is nehezen lehetett haladni. Örültek, hogy Jezréelig eljutottak, pedig Bet-Seánig akartak. Meggido környékén sárban elakadt szekereket kerülgettek. Mire az első pihenőhelyre értek a szamarak és az emberek nyakig sárosak voltak. Az idő továbbra is nedves maradt, csak a nőknek vertek kisebb sátort, mert siettek haza. Otthon is ünnepre kell menni. Az Úrnak fognak hálát adni az ez évi bő termésért. Dibláim ragaszkodott ehhez, mert úgy érezte, hogy ez a tökéletességhez hozzátartozik. Mindenki kapja meg, ami neki jár, főként, ha istenéről van szó. A hazafelé tartó úton még egyszer meg kellett pihenniük, a Tisbe felől érkező pataknál. Másnap viszonylag kora délután érkeztek a Jabbók gázlójához. A Beéri házból ide lehetett látni. Achinoám felismerte a szomszédék érkezését, megnézte a menetet, és gondterhelten csóválta a fejét. Senkinek nem mondta, hogy mi járt az eszében. Az útra csak néhány gyerek ment ki, bámészkodni.

- Hol jártatok ilyen sokan? – kérdezték.
- A dolgunkon – válaszolta az egyik szamaras.
- Nálunk már a sátorokat készítik – újságolták.
- Akkor szaladjatok haza, és segítsetek! – küldte el őket Peninna a tevenyeregből szólva. Mire hazaértek a Dibláim ház udvarán állt a sátor. Az otthoniak gondoskodtak róla.

Szukkot¹³¹

A hazaérkezők nem sokat törődtek a sátorral. Ahogy teheték, lemosták magukról az utazás szennyeit, és amilyen korán csak teheték, nyugovóra tértek. Gomer a maga kamrájában sok nap óta először egyedül. Astarte szobránál nem volt virág, csak a méceses égett. Odaillo gránátalma virág már nem nagyon van ilyenkor. A szolgálóknak nem dolga gondoskodni erről. A lányban kavarogtak az elmúlt napok élményei, főként a Kármelen hagyott szüzesség. Nem tette magában a kellemetlen dolgok közé. Az istennő előtt leborult, és hálát adott azért, hogy ugyanezt nem sokára újra át fogja érezni. Aki neki ezt az örömet fogja szerezni, annak az arcát, és becéző szavait hallani fogja. A teve nyeregsátrában anyja ezt bizonygatta neki. Sok nagyszerű dolog fog vele történni, ezek eredménye bűzaaratás idejére egy fiúgyermek lesz. Mellére szoríthatja azt, aki sírni, kacagni, és sok más dolgot fog művelni, amit a rongyokból és fadarabokból készített babák nem tesznek. Mindenki őt fogja csodálni, mert fiúgyermek fog születni a Dibláim háznál. Arra nem gondolt, hogy a gyermeknek talán nem ennél a háznál kellene születnie, hiszen a lány követi az ő férjét... Ilyesmiről az anyja sem beszélt az utazás alatt, mintha Hosea jönne a házhoz, nem pedig Gomer hozzá. Peninnának nem jutott eszébe erről beszélgetni. Az ő lánya különleges. Neki az apai ház megmarad otthonnak, ha úgy akarja. Hacsak neki magának nem fog fiúgyermek születni, de ennek nem sok esélye van. Ha lett volna, akkor az már régen megszületett volna. Eddig viszont az istennő nem adta meg ezt az ajándékot. A férjét pedig az utóbbi években nem nagyon érdekelte a dolog. Titokban azért még mindig reménykedett, hiszen nem volt még öreg.

Peninnának kellemes emlékei voltak a kármeli zarándoklatról. A férjének erről nem beszélt. Abban biztos volt, hogy a szolgálak, ha tudták is, hogy mi történt a hegyen, tartani fogják a szájukat. Asszonyi praktikákkal maga mellett tudta tartani a férjét úgy, hogy az nem keresett – legalább is az asszony és a szolgálak tudtával –, máshol örömeiket. Az első, otthon töltött éjszakán azon igyekezett, hogy az urát, az ő baálját szerelemre csábítsa. Ez nem sikerült, de tudta, hogy a következő napokban akkora fáradtság nem érheti őket, hogy egymás megismerése elmaradjon. Asszonyi eszével felfogta, hogy az a kármeli zarándoklat nem veszélytelen az ő korában, ezért a lehetséges bajokat elkerülendő kell, hogy a dolgokat itthon újra elhálják, lehetőleg minél előbb. Az utazás során nem sokat tudtak egymással beszélni. Mielőtt elaludtak volna, most is főként a vásárról beszéltek. Megelégedetten nyugtázták mind a ketten, hogy az nagyon jól sikerült. Kár, hogy ennek egy része hozományként Beériékhez kerül, akár csak a lány. Az asszony szóba hozta, hogy nem olyan öreg ő még, hogy ne tudna fiút szülni, ha abban az ő nagyszerű és erős férje segíti, hiszen az Dibláim büszkesége lenne. Volt már ilyen dolog a régi időkben is. Sára már vénasszony volt, talán fogatlan is, mégis népek anyja lett. Ha holnap elmennek a város szentélyéhez, elviszik a köteles áldozati adományokat, a levita bizonyára erről a történetről beszélni fog. Sámuel is nehezen született meg, de megszületett. Izrael Istenét is meg lehet kérlelni. Csak duruzsolt az asszony egyfolytában mindaddig, amíg az ő nagy erős baálja nem kezdett mélyen és egyenletesen lélegezni, végül pedig horkolni. Az asszony kénytelen volt megadni magát az álomnak és a fáradtságnak, azzal a jóleső érzéssel, hogy a ma esti igyekezete a napokban eredményt fog hozni. Aztán reggel lett. Mindkét ház készen volt arra, hogy a szentélyhez vonuljon. Ma áldozati állatokat nem vezettek magukkal, csak az adományt hordozó szamarat. Estig ennivalóra nem lesz szükség. A mai nap így kívánja. Lesz ugyan áldozat, de azok az állatok már a levita házában vannak. Ez a város és környéke közös adománya. Két kecskebak. Az egyik hordozza a bűnöket. A fekete, amelyiket a pusztába fognak kergetni. Az emberek

¹³¹ Sátor, sátrak ünnepe. Izraeliták és a protestáns keresztények ma is ünneplik.

házként, csoportosan mentek a szentélyhez, és nem keveredtek egymással. Hosea és Gomer látták ugyan egymást, de szemük nem találkozhatott. A lány arcát sűrű fátyol fedte. Ennek felhajtásáig még két szombatot kell várnia a vőlegénynek. A Dibláim család kedvetlen volt. Nem csak a napi böjt miatt, hanem, mert még tagjaikban érezték az utazás fáradalmait. Alig figyeltek a levita imáira. A felsorolt negyvenféle bünt unottan hallgatták végig, mint akikre ezekből egy sem illik, pedig Mózes sok tilalma, és az idegen istenek tisztelete benne volt a felsorolásban. Most az Ég Istene előtt tett bűnvallást a levita. A legtöbb embernek ez elérhetetlen messzeséget jelentett. A föld istenségeivel viszont napi kapcsolatban volt. Keveseknek jutott csak eszébe, hogy igazi töredelemmel vegyen részt a szertartásban. Hosea és anyja ezek közé tartozott. Hosea az utóbbi hónapban az országot járta. Annyi bünt látva csodálkozott, hogy Isten, aki ezt a népet magának örökségül választotta, a sok utálatosság miatt nem törli el a föld színéről, és választ magának egy másikat. Achinoámnak hasonló gondolatai voltak, csak sokkal röghöz kötöttebbek. Ő a két nappal ezelőtt hazaérkezőket látta a tevével. Mint ahogy nagyon sokan, hallott már a Kármel hegy körüli baál zarándoklatokról. Ezek, éppen az engesztelés napi készülődés idejére esnek. Akko pedig, ahova Diblaimék asszonyostól, lányostól vásárolni mentek, nagyon közel esik ahhoz a helyhez. Nadab jóban volt Gamallal. Tegnap találkozott vele a határban, mégsem tudott meg tőle semmi érdemlegeset. Gamal azt mondta, hogy ő a gazdát Akkoig kísérte, amíg a vásár meg nem történt, végig ott volt a rakomány mellett. A nők nem mentek addig. Ők a másik sokadalomban maradtak, a Kison partján, mert az asszonyoknak való portékákat ott árulták. Hogy abban a két napban ott mi történt, azt csak azok tudnák, akik ott voltak. Azok viszont csak annyit mondtak, hogy mi történt volna? Semmi. Bár, Nadab szerint ezt úgy mondta neki Gamal, hogy az akár hazugság is lehetett. Az asszonynak éppen a hazugság lehetősége nyomta a lelkét. Elhatározta, hogy valamilyen formában ezt megmondja a fiának.

Hűvös és hosszú volt ez a nap. Nem lehetett már a szentély körül leheveredni, és úgy megvárni a szertartás végét. Dibláim feleségestől mással volt elfoglalva. Az asszony kicsit örült a hűvös időnek, annak ellenére, hogy a sátorban alvás esetleg kellemetlen lehet. Sőt, éppen ennek erejében bízott. Hazaérve úgy gondolta, hogy miután beesteledik, és végre jól lehet lakni, az ő baáljának semmi kedve nem lesz a lombok alatt aludni. Egy kis asszonyi meleg bizonyára jól fog esni, abból pedig fog kapni a napokban annyit, amennyit csak el tud fogadni. Gomernek nem voltak ennyire megfogalmazott szándékai. Ő szégyennel nem számolt. Ennek lehetőségére az anyjával való beszélgetések során nem tértek ki. Különben is, az akkori „modern” világban nem volt mindenütt szégyen a Kármelen, vagy valamelyik Astarte berekben gyermeket foganni. A Jezréeli törvények ezt nem tiltják. Aki nem jó hagyományos izraelitának, még jó lehet Kánaánitának, vagy valami másnak, akire Mózes hagyományai nem kötelezőek. A leviták és az öregek emlegetik, hogy Jehu király egyszer régen egy nagy vérfürdőt rendezett Jezréel körül, kiirtotta Baál Melkart papjait, prófétáit, Omri házával együtt, de a tirusi Baál erősnek bizonyult. Ebben hasonlónak bizonyult Tammuzhoz, akit a szerelme feltámaszt időről időre. Mert Tammuz feltámadt, és erősebb az utóbbi időben, mint annak előtte volt. A helyi kisebb baálokat pedig egyáltalán nem háborgatta semmiféle hatalom. Még a leviták is megbékéltek velük. Ez lett a záloga annak, hogy az ország majdnem teljes vallási békében, anyagilag egyre gazdagabb legyen.

Diblaimék elkövetkezendő ünnepnapjai úgy rendeződtek le, ahogy azt Peninna magában előre megtervezte. Hazatérve egy kicsit dideregtek, miután a csillagok kigyulladtak az égen, benn a házban végre jóllaktak. Mielőtt kimentek volna a sátorba aludni, egy kicsit elheveredtek, mindenki a maga kamrájában. Jó meleg takaró alatt az asszony olyan jól felmelegítette az ő baálját, hogy az nem sokára hatalmasokat kezdett horkolni. Az asszony pedig ettől kezdve biztonságban érezhette magát a kármeli utazás esetleges következményei tekintetében. A sátoros ünnep első éjszakájának nem sikerült megadni a módját. A szolganép

ugyan kuncogott egy jót, de maradt még egy hét, hogy a mulasztást bepótolják. Aztán az asszony altatódalul dúdolva énekelgetett:

– A balját a fejem alá teszi, a jobbjaival meg átkarol.¹³²
 Izrael lányai, kérlek benneteket,
 Ne zavarjátok, ne ébresszétek föl
 Szerelmemet, amíg maga nem akarja.

Gomernek lett volna kedve a szabadban alváshoz. A falon keresztül hallotta anyja énekelgetését. Nem volt neki ez új, tudta, hogy mikor szokott az anyja lefekvés után énekelgetni. Ettől kedve lett volna neki ugyanezt tenni. Ha lett volna mellette valaki, bizonyára megteszi, annyira tele lett a teste tüzes vágyakozással.

A Beéri ház első sátoros éjszakája úgy történt, ahogy Hosea felnőttéje óta mindig. Mécses lángja mellett, takaróba burkolva üldögélt a sátorban. Néhányan a szőlőhegyen állították fel a magukét, ez volt a régebbi szokás. A szüret előtti termésőrzést elevenítették fel a lelkeikben. A szőlőt már legalább egy hónapja leszüretelték, a bor már szinte kiforrt a nagy korsókban és tömlőkben. A udvarban volt egy hatalmas szőlőtő. Benőtte szinte az egész terebintet. Alatta a volt a sátor. Termését nem szedték le, hogy legyen mit őrizni. A Hold csak hajnal felé kelt ezekben a napokban. A felhőtlen égen rengeteg csillag ragyogott, ez azonban nem világította meg annyira az éjszakát, hogy ne villant volna többi sátra alól az ottani mécses fénye. A gyerekek kacagása vidámmá tette ezt az estét. Az ő számukra a szabadban alvás igen nagy élmény volt. A szülők meséltek arról az időről, amikor Izrael népe mindig sátrak alatt éjszakázott, akárcsak a környékbeli nomádok, mind a mai napig. Meséltek a hősookról, akik a vándorló ősokeket ide vezették az ígéret földjére, hogy ne kelljen éhezniük, akkor isznak élő vizet, amikor csak akarnak, és a szőlőhegyekre kell vigyázni. Meséltek Jehoshuahról¹³³, akinek vezetésével hadat viseltek a népek ellen. A harcokban az Úr volt a legfőbb vezető, és mindig segített. Jerikó falai úgy omlottak le, hogy Izraelnek nem kellett sáncokat ásni a falak ellen, sem gerendákkal törni azokat. A nagyobb gyerekek itt-ott feltették a kérdést.

– Ha a levita negyven féle bűnt fel tudott sorolni, a nép elkövetett bűneiből, akkor az Úr minek őrizte meg őket?

Értelmes választ nem nagyon kaptak, logikusnak látszót igen. Azt ugyanis, hogy szövetség jött létre Isten és az ő választott népe között. Ezért aztán mi sem természetesebb annál, hogy Ő teljesíti azt, amit a szövetségben ígért.

Hosea agyában ugyanezek a gondolatok mozogtak. Tele volt az országjárása során látottakkal. Hütlenség a hagyományokhoz mindenütt. A sátrak alja tele van mindenféle hősi és dicsőségesnek látszó legendákkal. Ezek neki nem voltak magától értetődőek. Értelmes isten ennyit nem tűrt volna el semmiféle népnek. A baálok ennyi ellenük elkövetett tette bizonyára bosszúval válaszoltak volna, és elhagyták volna azokat a földeket, ahol ilyen népek élnek. Jákob Istene nem ilyen. Együtt vándorolt az ő választottaival. Nem törődött azokkal a baálokkal, akiket Bileám ellene próbált ingerelni. A próféta nem tudott átkot mondani. A magaslatok istenei nem adtak szót a szájába. Úgy bánt velük a kimondhatatlan nevű, mintha nem lettek volna. Igen, talán nincsenek is. Az Örökkévaló pedig van. Mégsem bosszulja meg a bűnöket. Hogy Kánaánt nem irtja mostanában, az érthető. Nem az ő népe, mit törődne vele? Izrael viszont minden büntetést megérdemelne, de eddig nem kapta meg. Vagy mégis kapja? Ha jobban megnézzük Jehu király országát, lakói nagyrészt nem is Jákob fiai. Lehet, hogy már nem az Ő népe? Ez borzalom lenne. És, Vak Ebed rabszolgasága nem borzalom? Ez még

¹³² Énekek éneke

¹³³ Mózes szolgája, aki Izraelt a honfoglaláskor vezette. A Hosea név ennek rövidített alakja.

a felsorolt bűnök súlyosságát is meghaladja. Vagy, a tűzbe hajított gyerek Naftali magaslatán? Ábrahám gyermekáldozati szándékát az Úr visszautasította, és örök időkre megtiltotta az Ő népének. Itt, az ígélet földjén gyerekeket dobálnak a tűzbe, és semmi büntetés! Érthetetlen az Úr türelme. Később Gomerre gondolt. Egész lényé eltelt melegséggel. Őt neki szánta, ezért nem lehet másként. Aztán újra a bűnök sokaságára tért vissza magában, de menyasszonya is benne maradt. Ő is ennek a népnek a lánya. Vajon hordozza a bűnöket is? Először hessegette magától a gondolatokat. Minél inkább próbálta, annál inkább erősödtek.

– Nem lehet, hogy olyan legyen, mint mindenki, hiszen tökéletesnek tűnik a lányok között. – Vitatkozott saját magával –, ha mégis?

Ez a „ha mégis” lüktetett benne jó sokáig. Közben anyja kijött a sátorba, és bebújt a saját takarói alá a maga fekhelyén. Mielőtt elfújta volna a mécsest, hosszan és aggodalommal nézett a fia arcába. Nem aludtak el mindjárt. Szerette volna megemlíteni Dibláimék vásárolását, de nem tudta, hogy térjen a dologra.

– Tépelődőnek láttam az én fiam arcát, mikor idejöttem. Beszéljen nekem arról, ami a lelkét nyomja!

– A mai napon gondolkodtam anyám azokon, amiket Dántól idáig láttam. Amit bűnül a levita ma a bak fejére olvasott, semmi ahhoz képest, amit az úton láttam.

És elsorolt mindent.

– Aser földjén nem járt az én fiam?

– Nem anyám, ott nem jártam. Csak hallottam róla, amikor Jonával, a nabival találkoztam Gátban. Tanítóimtól hallottam, hogy ott Tir és Szidon szokásait gyakorolják. Naftaliban láttam Szidon hatalmának jeleit. Sok falu népe annak a szolgája, pedig az Izrael földje. Beszámoltam ezekről a királynak.

– A királynak... Nem hinném, hogy a király mindezt ne tudná. Tudja, és minden meggy úgy, mintha király nem is volna.

Hosea nem válaszolt mindjárt. Úgy érezte, hogy anyja talán egészen másról akar vele beszélni. Nem tévedett.

– Dibláim Akkoba vitte az idei termését.

– Máskor is odahordta. Minden évben azt hallom.

– Máskor viszont nem vitte magával feleségét és a lányát.

– Talán a lakodalomra való készület miatt mehettek oda az asszonyok – találgatta Hosea.– Talán a lakodalomra...

– Miért, mit tud az én anyám, amit nekem tudnom kell?

– Tudni, nem tudok semmit. Jóformán... Csak gondolkodtam.

Hosea is gondolkodott. Eszébe jutott újra az utazása és az, hogy ott hordozta magában Gomert. Mindvégig úgy, hogy felszínre ne törjön benne a vágyakozás, hogy haza ne rohanjon, hogy a forrásnál várjon a lányra. Mindvégig megnyugodott abban a gondolatban, hogy az ő dolga el van rendezve, egyenesen az Úrnál. Most hirtelen eszébe jutott az álma, amit a papirusz kévék alatt látott. Akkor nem, most nyugtalanította. Olyan érzete volt, hogy az álmok szégyent jövendöl a számára. Elhessegette a gondolatot azzal, hogy az álmok szeszélyesek, és nem jelentenek semmit.

– Amikor az a vásár megtörtént, akkor volt a Kármelnél a nagy őszi Baál zarándoklat. Arról pedig mindenféle utálatosságot szoktak beszélni. Tudod, Nadab anyja Aser földjéről való. Tőle tudok az ottani szokásokról. Arról, hogy most történt volna valami, nem tudok semmit. Nadab kérdezte Gamalt, de nem tudott meg semmit. Lehet, hogy nem is történt semmi, csak bevásároltak. Nem gyanúsítok senkit, csak éppen nem tudok aggodalom nélkül a fiam jövőjére gondolni.

– Írásban kötöttünk szerződést Dibláimmal. Ő akarta, nem én. Nem hiszem, hogy gonoszságra készülne. Gomer szerelemmel gondol rám, mint ahogy én is rá, halálos

szenvedéllyel. Felesleges anyám aggodalma. Ezt a dolgot az Úr rendezi. Tudom! Oltuk el a mécesest, mielőtt a nap felkelne.

Álmatlan volt. Anyjának sem volt jobb. A szolganép sátrai felől viháncolás hallatszott. Ettől nyugodtan alhattak volna. Hoseát ugyanúgy foglalkoztatta a szomszédék utazása, de igyekezett elfojtani szerelmes gondolatokkal. Egyszer aztán ezek a gondolatok hirtelen átmentek, nagyon földi gondokba. Egyszerre arra gondolt, hogy másnap Pénuelbe kell mennie. Először nem tudta volna megmondani, hogy minek. Ezekben a napokban már nem volt szokás a szentélyeket felkeresni. Pénuelé nagyobb volt, mint Mahanaimé. Ez nem lehet ok arra, hogy odamenjen. Az erődítményhez, ahol katonák laknak, mi köze lehet? Szokott ott némi piac is lenni. Ammon lakói gyakorta felkeresik, hogy gabonaféléket szerezzenek be, de nem adnak akkora árat, hogy azért menjen oda. Eszébe jutott, hogy van ott egy csapó, aki posztókat készít, sátorlapnak és köpenynek. A pusztalakók között sok van, aki nem visel turbánkendőt a fején. Vannak, kerek, lapos, vagy csúcsos süvegeket viselők. A süveget turbánkendővel körül lehet tekerni, főként ünnepi alkalmakkor. Néha jót tesz az ilyen fejfedő a pusztai vándorlások alatt is. Ezen gondolkodott egy darabig, aztán gondolatban lement a Jabbokig, ahol az kilépve a Jordán völgye felé, hirtelen szétterül. Annyira sekélyé válik, hogy a nagyobb kövek kilátszanak a mederben. Ezen a helyen biztosan lehetne bárányokat átterelni. Többször látta ezt a helyet, hiszen nincs messze, alig több két óra járásnál. Gyermekként többször járt arra, élvezte, hogy a víz alatti kavicsok csiklandozzák a talpát. Nem egészen értette, hogy miért viszi oda képzelete, szinte kényszerrel. Aztán eszébe jutott a nem rég meghalt levita, első tanítója. Vele járt ott, amikor azt tanította, hogy Jákob ott kelt át a nyájaival és embereivel. Ott rettegett a bátyjától, mert csaló volt. Éjszaka ott küzdött Istennel. Hogy ellene, vagy az áldásáért, az a tanításból nem derült ki tisztán. Addig tusakodtak, hogy Jákobnak kifocamodott a csípője, és nem tudott másnap egyenes tartással a bátyja elé menni. Ézsauak megesett a szíve a nyomoréknak látszó testvéren, és a keblére ölelte. Ez meg érthetetlen, hiszen őt meglopták. Mégis, mindketten megváltoztak. Ézsauak elmúlt gyilkos indulata. A csalóból pedig Izrael lett. Az Úr áldása pedig érthetetlen, mert a korábbi Jákob vele is csak üzleti kapcsolatban volt. És mégis! Kezdte átélni az éjszakai tusakodást, ahogy álomba szenderülve annyira ellazult, hogy nem tudta volna megmozdítani tagjait. Akkor jött valaki, aki ott volt körülötte a sötétben. Szeretett volna felé ütni, vagy rúgni, de semmije nem mozdult. Arra gondolt, hogy most meg fog halni. Az a valaki mindjárt kárt tesz benne, de nem történt semmi. Aztán, mintha egy arcot vélt volna a homályban felfedezni. Szerette volna, ha az öreg levita arca lett volna. Tudta, hogy ott van, mert a hangját hallotta.

– Miért nem bántotta Ézsau az öccsét? Mert szerette. Miért áldottam meg a velem küzdőt? Mert szerettem, és most is szeretem. Nem egészen úgy, mint te Gomert, mégis ez a szeretet ahhoz hasonló. Jákobból Izrael lett ugyan, de ettől nem lett tökéletes. Nem fogom tovább magyarázni, hogy miért. Te szeresd Gomert, vedd magadhoz, ahogy én magamhoz akarom venni a népemet!

Hosea vissza akart kérdezni. Nem csak a tagjait nem tudta mozgatni, a nyelvét, vagy az állkapcsát sem. Reggel arra ébredt, hogy anyja igazgatja rajta a takarókat, hogy a hajnali hűvösség ne ártson neki, mert olyan verejtékes volt, mint aki nagy birkózást hagyott volna éppen az előbb abba.

– Jó reggelt, anyám!

– Rosszul aludt az én fiam? Mintha nyugtalan lett volna az éjszaka. Úgy őriztem az álmát, mint amikor még kicsiny gyermek volt.

– Mert, szeret engem az én anyám. Mint ahogy én Gomert.

– Készítem a ruháidat a lakodalomra, hogy az én fiam szebb legyen akárki másnál. – Ezt sóhajtván mondta.

– Ma elmegyek Pénuelbe. Azt hiszem, ott fogok néhány dolgot beszerezni.

Kicsit szórakozott volt, ezt Achinoam jól látta, de nem szólt semmit. Úgy gondolta, kezd sok furcsaság lenni mostanában körülöttük. Majd az Úr megvilágít mindent, amit akar. Hosea, ahogy befejezte a reggeli étkezést, néhány ezüstpénzt vett magához, és a botját fogva elindult Pénuel felé. Az út előbb ért a gázlóhoz, mint a városhoz. Leült egy köre, amelyik már vízzel volt körülfoltyva. Levetette a saruját, hogy beleléphessen a vízbe. Úgy találta, hideg ahhoz, hogy élvezetet jelentsen, ezért száraz kövön nyugtatta. Körülnézett, és mindent olyannak talált, mint álmában. A parttól néhány lépéssel volt egy kis füves rész. A fű úgy volt lehajolva, mintha valaki kitárt karokkal feküdt volna ott. Ezen csodálkozott egy keveset, aztán felvette a saruját, és elindult a város felé. A kapu kitárva volt. Úgy nézett ki, mintha gondot okozna, ha be akarnák reteszelni. A városon és a látóhatáron túl kezdődik Ammon földje. Sok éve teljes a békesség, ezért a kapuk reteszélése esténként nem volt fontos, és már nem volt szokás. Egyenesen a csapóhoz ment. Jól ismerte, mert a fekete és tarka juhok gyapját neki szokta eladni.

– Shalom, Hosea! Milyen megtiszteltetés számomra, hogy a házamban láthatlak! – köszöntötte – szeretnék a szolgálatodra lenni, ha tudok.

– Tudhatsz mester, ha van készen két köpenyed, hozzávaló főveggel.

– Furcsát kérdesz Hosea. Nem szoktál te szürke, festetlen köpenyt hordani. Nem való az a hozzád hasonló módos gazdához. Bizonyára nem a te számodra lenne.

– Pedig nekem lenne, ha van olyan, ami jó nekem.

Volt éppen kettő. A vegyes gyapjútól és a teveszőröktől nem volt ezeknek meghatározható színe. Ugyanúgy a kínált fővegeknek sem. Mégis, úgy gondolta Hosea, hogy neki éppen ezekre van szüksége.

– Mennyit kérsz ezekért?

– Köztünk mindig tiszta üzletek voltak, uram. Ha nem sokallod, fél ezüst sékelt kérnék.

Letette a pénzt. A csapó a ruhákat egy zsineggel összekötötte. Hosea fogta a csomagot, egy kurta shalommal elköszönt, és ment hazafelé. A köntösökből kötött batyut a botjára tűzte, és a vállára vetette. A gázlót elkerülhette volna, mert az út nem keresztezte a patakot, mégis lement egészen a vízig, a letaposott füves foltig. A fű kezdett újra felegyenesedni. Az esők után ez gyorsan megy. Nézte a vizet és az utat, ami a víz túloldalán a part mentén halad Ammon felé, csak a nagy kanyar után ágazik el Gileádnak. Jákob onnan jöhetett ide, hogy lemenjen a Jordánhoz. Ez a nagy tusakodás színhelye. Nem tudni, hogy az a füves rész az, ahol a pátriárka azon az éjjelen feküdt, vagy néhány lépéssel odébb volt, vagy esetleg a túloldalon. Dániel-kohenre gondolt. Nem akarta tisztelni és szeretni, mert a bikát tekintve mgalkuvó. Kimagyarázta a bálványt, hogy nem az, aminek gondolják. Pedig az Úr nyilvánvalóan megmondta Mózesnek, hogy ilyenek helye nincs. A főpap megérti a tudatlanság rossz tetteit. Megbocsát, de kinek a nevében? Talán ő is tusakodott, mielőtt a megértés álláspontját választotta. Van-e joga neki megbocsátani? Van-e egyáltalán bocsánat a bűnökre? Ha az Úr az egyetlen, az igazság pedig nála van, akkor vajon miért nem büntet? Az igazság büntetést követelne. Bileámnak sikerült volna megátkozni Izraelt, valamelyik magaslat bálja nevében? Kánaán istenei összefogtak volna, és közösen legyőzték a Seregek urát? Ez lehetetlennek látszott, így a büntetések elmaradása érthetetlen maradt. Aztán Gomer jutott az eszébe. Rájött, hogy nem tudja, miért szereti. A szeretésen kezdett gondolkodni. Rájött, hogy nem tudja a szeretet és a szerelem okát. Értelmetlennek tűnt a fogalom, ha a mindennapi élet dolgait nézzük. Az egyszerű igazságok érthetőek. A gazda termel. A munka és a föld megtermi a maga gyümölcsét, az igazság mértéke szerint. Ha többet ad, a felesleget pénzzel mérhető, igazságossággal lehet eladni. Ha az üzlet megkötetik, az igazság attól a pillanattól fennáll, ha az alku rossz is volt. Az Úr is kötött üzletet a néppel, amelyet Mózes vezetett. Ez értelmetlennek tűnt, innen a gázlótól nézve, már Ábrahám óta. Ezt az egész földet az utódoknak ígérte. Cserébe nem kért semmit, csak engedelmisséget. Igaz, neki nincs szüksége semmire. Még népre se. Mégis, ajánlatot tesz, erre megesküszik, ráadást és

áldást ad. És Gomer? Miért vágyakozik éppen Hosea után? A levita azt tanította, hogy Éva vágyakozni fog a férje után. Ettől a vágyakozástól nem csak öröme lesz a beteljesedéskor, hanem szenvedése is. És ő? Vajon miért szereti a lányt, akiről alig tud valamit, csak annyit biztosan, hogy hozzá fog tartozni, szereti, és szeretni fogja. Ez nem lesz egyszerű bizonyára, mert többször látta, hogy a házasságok nem felhőtlenek. Van hűtlenség, amit néha kövezéssel büntetnek az emberek, de a többségét mindenféle ürügyekkel elnézik, főként a férfiakét. Az igazság legtöbbször nem lesz nyilvánvaló. Lehet, hogy Isten igazsága olyan, mint a Jabbok túlsó partján az út? Egy bizonyos távolság után nem látni, hova vezet. Ha addig elmegy az ember, újabb beláthatatlan távolság jön. A szeretet is ilyen lehet. Ha magunk köré nézünk, azt hisszük, hogy minden vele való dolog nyilvánvaló. Ha a fejünket felemeljük, és úgy nézzük, akkor titokzatossá válik. Talán Izrael és az Úr közötti viszony ugyanilyen. Mintha szerelemmel szeretné az ő népét, ezért aztán türelmes, mint ahogy ő, Hosea türelmes kell, hogy legyen majd Gomerrel, mert hiszen még szinte gyermek. Gyermek Izrael is, azért tesz rosszat. Az Úr meg atya, aki megfenyíti a gyermeket, de megölni nem akarja. A gyermek lehet megátalkodottan engedetlen is... Akkor maga tagadja meg atyját, és menthetetlenül elveszik.

Egy szamaras kereskedőféle érkezett a túloldalról. Köszöntötték egymást.

– Merre igyekszel uram? – kérdezte a jövevény.

– Haza, Mahanaimba.

– Menjünk együtt, osszuk meg az út fáradalmát!

– Messziről jössz barátom?

– Most csak innen Rámotból¹³⁴, a gileádiból.

– Előtte?

– Damaszkuszából. Már hazafelé igyekszem, Efronba.

– Mivel kereskedsz?

– Damaszkuszi lenvászonnal. Még van belőle, ha akarsz venni.

– Itt az úton nem kötünk üzletet. Gyere a házamba, mutasd meg anyámnak, amid van! A házamnál alhatsz, ha akarsz, bár most mi a lombsátor alatt töltjük az éjszakát. Ha az neked úgy jó. Beszélgetve gyorsabban fogyott az út. Anyja örült a kereskedőnek, aki állította, hogy az efroni Jozsef híres vászonkereskedő, nála bármi vászonféle, a legjobb minőségben megrendelhető. Vásárolt fehéreneműnek való vásznat. Szombatra még meg lehet varrni, ha két szolgálóval hozzáfognak. Előkelő embereknek a damaszkuszi lenvászon való, még ha drága is. Csillag feljövét után a lombsátor alá mentek, és mécsvilág mellett beszélgettek a világlátott emberrel.

– Azt mondd Jozsef, hogy Damaszkuszba jársz vászonért. Mondd, milyen az a messzi város, milyen emberek lakják? – kérdezte – aki, láthatólag nem készült alváshoz.

– Csak olyan az asszonyom, mint bármelyik város. Igaz, sokkal nagyobb, mint a mi városaink.

– Szébb is, talán?

– Azt nem mondhatnám. Tircához a szépsége nem hasonlítható. Jeruzsálem is sokkal szébb. Nagyságában ezeknél piszkosabb is. Minden nap sok karaván megy keresztül rajta, mindenféle árukkal megrakva. Hatalmas a piaca, sokfajta kézműves él benne. A mestereknek külön kapui¹³⁵ vannak. Legnagyobb a vasműveseké és a szövőké. Az arany és ezüstműveseknek külön utcái vannak.

– Nem látom rajtad, hogy a vasműveseket látogatnád. Ahogy látom, békés ember vagy, még egy nagyobb késed sincs, csak amivel a zsinegeket, vagy a szíjakat vagdosod – jegyezte meg Hosea.

¹³⁴ Több város neve. A szó jelentése: magaslat.

¹³⁵ A ókori kelet városaiban a városnegyedek a kapuk körül alakultak ki, itt foglalkozások szerint.

– Azért járok arra is, inkább azt mondanám, hogy régebben jártam. Mostanában nem túl jól megy a vasverőknek, pedig egyre drágábbak a fegyverek. Lehetne a málhámban néhány kisebb kés, csak nem tudom megfizetni.

– Azt hinném, hogy ilyen drágaság mellett megnő a mesterek száma.

– Éppen, hogy csökken. Nem tudnak elég ércet beszerezni. Asszúr nem engedi a vasat szállító karavánokat a határain kimenni.

– Mostanában sokat utaztam az országban – mondta Hosea – azt láttam Kinneretben, hogy az arám katonák közül sokan hazafelé igyekeznének. Azt mondják, hogy a Nagy-folyón túlról sok katonaféle jön át rabolni. Akik látták, azt mondták, hogy újabban nem jönnek harci szekerekkel, hanem a lovak hátára ülnek, úgy járnak a pusztai utakat. Ilyet eddig én csak számmal láttam, esetleg öszvérrel. Lóháton utazást el se tudnék képzelni. A városban eleinte azt hitték, hogy össze vannak növe a lovakkal, de ez képtelenség volt az én számomra. Ha össze volnának növe az állattal, ugyan hogy végeznék el a dolgukat, ha a lábukat kell betakarniuk? Aztán egy ilyet lesből lenyilaztak a katonák. Kiderült, hogy nincsenek összenöve, de megülik a vágató lovat.

– Úgy igaz, Hosea gazda. Elég sok ilyen rablótámadásról hallottam magam is.

– Nekem valami nagyon nem tetszett a rabláson felül. Az Golán környékén lenyilazott, lóháton vágató rabló katona Asszúr öltözetében volt, és körül volt metélve.

– Az arámi törzsek között vannak, akik a férfiakat körülmetélik. Lehetett ez onnan való is – nyugtatta volna magát a kereskedő.

– Lehetett volna, de láttam, hogy Izraelből sokan próbálnak szerencsét Asszúrban úgy, hogy elmennek katonának. Innen is mentek. Csak nehogy ide küldje őket a nagykirály dúlni!

Achinoám megunt hallgatni a férfiak beszélgetését, és visszament a házba. Idegen férfi jelenlétében nem illett volna kint aludni. Ez sokkal fontosabb életszabály, mint a lombsátor használata.

A férfiak megbeszéltek a maguk utazási élményeit. Főként a kereskedő tapasztalatai között volt néhány nehezen érthető. Olyannak tűnik Asszúr, mintha háborúra készülne. Mégis, ezek a rablókirándulások ritkábbak és kisebbek, mint régtől megszokottak. Ezek városokat nem támadtak meg, legfeljebb kisebb karavánokat. Benhadad király öreg, nem nagyon foglalkozik a pusztai rablásokkal. Legfeljebb csodálkozik azon, hogy ennyi lova van a Nagy-folyón túli országoknak. Jozsef azt is elmondta, úgy hallotta, hogy a király fia, Recin szervezgeti a katonaságot, mert nem nagyon hisz ebben a békességben és Asszúr erőtlenségében sem. Jóval éjfél után feljött a Hold, addigra elálmosodtak.

– Erősítsd meg reggel magad egy kis kenyérral Jozsef, úgy indulj haza! Még jobban szeretném, ha tanú lennél a házasságkötésemnél. Nem régen belecseppentem egy lakodalomba, ahol nem volt semmi keresnivalóm. Tanú lettem ott. Te meg legyél itt!

A kereskedő egy keveset szabadkozott, végül megígérte, hogy marad, legalább az első napon. Ez után mindketten a fülükre húzták a takarót. Hosea álmában látott először lovasokat Naftali földjén száguldozni és lóról szállva, falvakat gyűjtogatni. Reggel megelégedve nyugtázta, hogy mindez csak álom volt, és valóságban bizonyára máshogy nézne ki, hiszen lovon vágatót saját szemével még nem látott. Aztán üzent Nadabért, hogy megbeszéljék az elkövetkező napok tennivalóit, mert vetni és szántani kell, a kiforrt borokat pedig le kell színelni.

A menyegzőre készülni kell. A kenyérsütő kemencék már forrók, és tucatjával sülnék a kenyérlepenyek. A legalább egy hétig tartó lakomára ki kell választani a vágóállatokat, a borokat, a salátáknak valót. Ez mind Nadabra vár. Ő teszi a dolgát, nyugodtan, tempósan és becsülettel. Ezért elvárta tőle Hosea és anyja, hogy a házasságkötésnél a tíz férfi egyike legyen. Felesége első az asszonyok között a tevékenységben, bár kisfia szüntelenül a köntösén lóg. Jó látni. Ha az Úr akarja, nem sokára a gazda felesége fiúgyermeket fog dajkálni, hogy a nagy házban még teljesebbé váljon az öröm. Az oszlopos veranda tetejét az

udvar felé megnyújtották, úgyhogy a háztól ötlépésnyire kétembernyi magasságú póznákat ástak a földre. Azokat rudakkal és kötelekkel egymáshoz és az ereszhez rögzítették. Ezt az ideiglenes tetőszerkezetet pálmalevelekkel fedték. A földet pálmaszövésekkel terítik be, ahol a vendégsereg fog üldögélni, vagy heverészni, alacsony asztalok körül. A ház felé vezetve egy lépés széles utat hagynak. Ezen a völegény és a menyasszony fog a verandán előkészített főhelyre vonulni, amikor megérkeznek. Szemből nézve a völegény fog baloldalon ülni. A felvezető útnak ezen az oldalán a férfi vendégek helyezkednek el, a nők és a gyerekek a másikon. A fő hely felett a tetőt majd szövetekkel vonják be, aminek a széléről piros és kék rojtok lógnak. Az előkelő helyeken így illik. A vendégek között fő helyet kell készíteni a völegény barátjának, aki itt ugyancsak előkelőnek számít, mivel a király személyes írnoka. Ő fogja Dibláim házánál a völegény érkezését hirdetni. Ehud érkezése már minden órában várható.

Dibláim is el volt merülve a menyegzőre való készüléssel. Egy borjút és fél tucát hizott birkát kiválasztott a nyársakra. Utána nézett, hogy a mazsolás és fügés kalácsok elég számban készüljenek, mert nem maradhat szégyenben az ő háza. Aztán még, ott vannak a borok. A tavalyról maradtak, tiszták, ónix, vagy üveg poharakba valók, az ideiek, még egy kicsit erjednek, mert annyira érett volt a szőlő, hogy csak lassan fognak letisztulni. Már most teli vannak zamatokkal. Van a sziklapincében olyan, ami ecetté vált. Ez is fog kelleni a lakomához. Sziklakamrában sajtok érnek. Minden gazdagságát büszkén szemlélte.

– Ha igaz a szóbeszéd, hogy Hosea a király kegyeibe került, lehet, hogy nagyon előkelő vendégek lesznek. Jó, ha látják, hogy nem akárhol vannak. Csak az a kár, hogy a vő és az egész háza a szokásaiban annyira maradi. Lehetne hozatni szidoni mód szerinti papot. Azok mutatósabb ceremóniákat tudnak – gondolta végig a lehetőségeket.

A levitát már értesítette, hogy jöjjön. Az megjegyezte, hogy lakodalom nem nagyon való szombatnapra, mert szolgálai munkával jár, de meggondolta magát. A hagyományok nem mondják, hogy a lakodalom megtörné a szombatot, tehát, áldást adhat az ifjú párra. Aztán meg, nem ingyen teszi. Dibláim elég gazdag ahhoz, hogy bármely napon megérje egy kis szolgálat. Igaz, rokonai nem nagyon vannak, viszont nem gond a város előkelői közül áldásmondókat találni. Akár hetet is. A Beéri ház asszonyával abban egyeztek meg, hogy a hét áldásból kettőt Hosea kísérelje fog mondani, négyet az ő emberei közül valók, egyet pedig a levita, ahogy illik.

Peninnának nem sok gondja volt a lakoma előkészítésével, annál inkább a lányával. Mióta az utazó tevérről szálltak, minden alkalmat megragadott, hogy Gomerrel megismertessen minden fortélyt, amivel a férje, felette való uralmát úgy tudja elviselni, hogy azok számára inkább örömet, mint terhet jelentsenek. Ebbe mindenféle szerelmi praktikák beletartoztak. Ezek hallatára a lány szeme kikerekedett, úgy hallgatta, mindenféle szégyenkezés nélkül. Úgy tetszett mintha mindezeket a dolgokat Astartéval, a Szent Menyasszonnyal már megbeszélte volna. Anyja elmondta, hogy milyen imákat és varázsszövegeket kell elmondani, hogy az első szerelmes éjszakák gyümölcse fiúgyermek legyen. Előszedett a sikerhez néhány kicsi, de formás cserépedénykét. Pontosan záró fedéllel voltak ellátva. Gomer megszagolta őket. Még így lezárva is érezte a cserépen, vagy a fedél alatt áttörő illatokat. Évekkel előbb vette anyja egy Edomon túlról érkező kereskedőtől, aki azt állította, hogy ilyeneket legfőképpen Jeruzsálem királynéi használnak. Ott pedig nincs hiány királyfiakban. Igaz, ami igaz, ennek ellenére Dibláim fiatlan maradt. Előkeresték az ékszereket, minden nap próbálgatták az öltözékekkel és az arcfestékekkel együtt. Tették ezt az utolsó nap késő délutánjáig. Csak egyet nem találtak a menyasszonyi ékességhez. Piros gránátalma virágot. Ebben az őszi időben már ritkaság számba ment, hogy nyíljon, általában nem volt lehetetlen szerezni néhányat, most ez nem sikerült. A forrás felé vezető út menti bokrokon mindössze egyet láttak a szolgálók. Ez a lakodalom napjának reggelére, földre esett. Mikor érte mentek, ott feküdt a porban, fonnyadtan. Úgy nézett ki, mintha valaki

rálépett volna. Így aztán sem a menyasszonyra, sem pedig Astarte szobrára nem jutott. Az őszi virágok között ilyen szép piros nem volt, de a koszorúk így is nagyon szépek lettek.

Achinoám előkészítette Hosea számára a vőlegényi ruhákat. A frissen varrt fehéreneműt és az ilyenkor szokásos hosszú turbánkendőt. Némi vita támadt a felsőruházattal kapcsolatban anyja és fia között. Mikor Hosea megjött Pénuelből a kereskedővel, nem éppen erre az alkalomra való köntösöket és fejfedőket hozott. Kétségtelen, jó minőségűek voltak, csak a színük nem volt menyegzőre való, nem volt megnevezhető élénk színe egyiknek sem.

Diblaimeknál a menyegző napjának kora reggelén már parázsra égtek a nyársak alatt a tüzek, hogy szépen piruljanak a birkák. A borjú nem egészben sült, hanem roston, nagyobb darabokban. Nagy volt a sürgés-forgás és az izgalom, főként a gyerekek körében, akik mindenütt láb alatt voltak. A vendégváró tálak kenyérral és friss sültékkel a helyükre kerülnek, mire a vendégsereg megérkezik. A szőnyeg is, az udvar közepén álló terebint alatt van. A vőlegény és a menyasszony itt fog találkozni. A nagyútra kiment néhány ember, hogy az arra járókat a lakodalomba hívogassák. A délelőtt folyamán, vagy fél tucat utast sikerült az útról letéríteni. Ezek láttak először a lakomához. A menyasszonyt aznap néhány segítő asszonyon és az anyján kívül még nem látta senki. A saját kamrájában öltöztették és díszítették. Még a szükségére se engedték ki. A gyerekek közül többen igyekeztek beleskelődni a házba, de elzavarták őket. Diblaím a verandán üldögélt, a szakállát simogatva, elégedetten nézte gazdaságát. Ma nem bánta, hogy a szolgák és szolgálók bőven esznek és isznak. Nem a jószívűsége miatt nézte derűvel, inkább a rátarti gög mozgatta. Nála csak egy napos lesz az eszem-iszom, mégis több napra valót fognak feltálatni. Le lesz főzve a vőlegény háza, bizonyára. A feldíszített menyasszonyról pedig messze földön beszélni fognak, ha az útról meghívott vendégek elviszik a hírért. Dél tájban minden elkészült és a levita érkezésével elkezdődött a lakomázás, és a vőlegény várása. A város előkelői mind itt voltak. Magukban mondogatták az áldások szövegeit, hogy ne legyen probléma, ha eljön a beszéd ideje. A zenészek négyen voltak. Szorgalmasan fújták sípjait, és verték a dobokat. A nők oldalán mozdultak hamarabb táncra a lábak. Pedig ez nem volt nagyon ildomos a vőlegény jövetele előtt. A szolganép köreiben minden vidámságra való alkalom kiváltja az örvendezést. Még a fehérbe öltöztetett kislányok lába is rándult egyet-egyét a dob ritmusára. Egy fiatalasszony csörgődobot ütögetett az ujjáival. A ház szolgálói közül való volt, nem tartozott a fizetett zenészek közé. Az útra kiküldött hívogatók a délután közepe táján izgatottan jelentették, hogy a Beéri ház felől többen közelednek.

Az erre kiválasztott lányok két oldalt felsorakoztak a kapu két oldalán. Peninna izgatottan ment be leánya kamrájába, hogy újra átvizsgálja a menyasszonyi díszeket, rendben van-e a fátyol és a virágkoszorú. Akiknek méltósága volt a házasságkötésben felálltak, és úgy várták a menetet. Mindegyikük újra és újra átgondolta a maga szövegét. Diblaím az udvari terebinthez ment. A házi szolgálhad és a gyerekek, vagy tíz lépéssel hátrébb tolongtak, zajongva. Az érkezők élén a királyi írnok, Ehad lépkedett. Őt nézték meg legjobban, mert a házbeliek közül senki se ismerte. Utána mindjárt Hosea, ünnepélyes turbánkendővel körülkötött süveggel, abban a ruhában, amelyeket néhány nappal előbb szerzett be Pénuelben és Joszeftól, a kereskedőtől. A vászon kereskedő szintén a vőlegény kíséretében volt, Nadab pedig mellette. A férfiak után jöttek azok, akik a Beéri házából esküvőre alkalmas ruházatban el tudtak jönni. Achinoam közvetlenül a férfiak után lépkedett. Amikor a kapuhoz értek, a menet megállt. A vőlegényt fogadó lányok közül ketten kiváltak, virágkoszorút adtak Achinoamnak, aki fia süvegére tette. A lányok menete ezek után elindult a terebint felé, Hosea utánuk, majd megálltak a fa alatti szőnyegen. Diblaím shalommal és öleléssel fogadta vőlegényt. A zenészek muzsikálni kezdtek, a házbeli szolgák és szolgálók énekeltek:

– Ki az ott, aki a pusztá felől erre tart, mint a füstnek oszlopa,¹³⁶
 Mirhának és tömjének illata árad körülötte és mindenféle fűszeré.
 Férfiak vannak körülötte, Izrael legjava.
 Mindnek kardja van, és jártasak a harcban,
 Mindnek kardja van az éji rémek ellen.
 Leányok, gyertek, nézzétek:
 A király jött, fején korona,
 mellyel szülőanyja megkoronázta lakodalma napján,
 szíve örömének napján.

Békével érkezett Hosea. A vele érkezők oldalán Ehud kivételével nem volt semmiféle fegyver. Neki rövid töre volt. Dibláim észrevette, nyelt egyet, de nem szólt, ahogy a levita se a szombat napi esküvő miatt.

– Menyasszonyodért, a leányomért jöttél, Hosea? – tette fel a köteles kérdést a gazda.
 – Érte jöttem, apám, vezessétek hozzám, hogy megismerjem!
 – Vezessétek ide a menyasszonyt! – kiáltotta Dibláim –, mire megnyílt Gomer kamrájának ajtaja, és kilépett rajta a menyasszony, koszorúval a fején, arca előtt sűrű fátlyallal. Anyja fogta a kezét, és a fáig ment vele. Itt apja vette át, és kézen fogva Hosea elé vezette. Megálltak egymással szemben. Hosea levette Gomer fátlylát.
 – De szép vagy, kedvesem, de szép vagy!
 Akár a galambok, olyan a szemed... – énekelte a vőlegény.
 A menyasszony és kísérei kézen fogták egymást, hétszer körbejárták Hoseát és énekeltek.

Éjszaka ágyamban kerestem, akit szeret a lelkem.
 De hiába kerestem, nem találtam.
 Azért hát fölkelek, bejárom a várost,
 Keresem a tereken és az utcákon, akit szeret a lelkem.
 Hiába kerestem, nem találtam!
 Találkoztam az örökkel, akik a várost járták.
 Nem láttatok, akit szeret a lelkem?
 Alig mentem tovább, otthagya őket,
 Megtaláltam, akit szeret a lelkem.

– Megtaláltatok egymást, ez eddig rendben van. Most pedig jöjjön a levita, olvassa fel a szerződést és a vőlegény egyéb kötelességeit, mielőtt a lányunkat neki adnánk! – mondta az újdonsült após.

A levita méltóságteljes lépekkel vonult a fa alá, és kitekerte a botról a ketubát, amely a Jezréelben kötött szerződés teljes szövegét tartalmazta. Azon kívül, hogy az itt jelen levő Gomer bat Dibláimot az ugyancsak jelen lévő Hosea ben Beéri köteles ruházattal, élelemmel és fedéllel ellátni, vele gyermekeket nemzeni, akik közül való férfitudó legyen Dibláim nevének tovább vivője is. Mind emellett Gomer, mint ahogy Celofhad leányai, atyja teljes jogú örököse, atyja házában legyen menedéke, ha olyan veszély fenyegetné, ami családi békétlenségből ered.

A befejező mondatokra a házasulandók nem figyeltek. Csak nézték egymást. Még akkor is, amikor a levita kérte a boros kupát, hogy megáldja:

– Áldott légy Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, aki előteremti a szőlőtő gyümölcsét, hogy borunk legyen, ami megvidámítja ünnepnapjainkat. Nővérünk, légy te hasonlatos ősanyáinkhoz, tegyen Isten olyanná, mint Sárát, Rebekát, Ráhelt és Leát. Áldjon meg az

¹³⁶ Énekek éneke

Örökkévaló, őrizzen meg, fordítsa feléd mennyei arcát, legyen hozzád könyörületes, és adjon neked békességet!

Az áldásokat folytatták a tanúként körülálló férfiak:

- Áldott légy Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, akinek szavára teremtett minden!
- Áldott légy Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, aki képmására teremtette meg az embert, és országot adott a földön, hogy lakhelye legyen!
- Áldott légy Örökkévaló, aki megörvendeztetti Izraelt gyermekei által!
- Áldott légy Örökkévaló Istenünk, a világ Királya, aki örömet és vidámságot, vőlegényt és menyasszonyt teremtett!
- Áldott légy Örökkévaló, aki megörvendeztetted a vőlegényt menyasszonyával és mindazokat, akik tanúi az ő örömüknek!

Az áldások sorát Ehud fejezte be:

– Az Örökkévaló a te őrződ, benne bizakodjál! Felemelem szemeimet a hegyekre, honnan jöhet segítségem? Segítségem az Úr nevében, aki az eget és a földet alkotta. Nem engedi ingadozni lábad, nem szunnyad ki téged, őriz. Íme, nem szunnyad, és nem alszik Izrael őrzője. Az Örökkévaló ki őriz titeket. Az Örökkévaló a te védő árnyékod a jobboldal oldalán. Nappal a nap nem ver, sem a hold éjjel. Az Örökkévaló meg fog őrizni minden bajtól, megőrzi majd a lelkedet. Az Örökkévaló megőrzi távozásod és jöttöd mostantól kezdve mindörökké.

Az áldások mindegyikét ámennel fogadta a lakodalmas nép. Hosea megfogta Gomer jobbját, és egy arany karperecet húzott rá, azt, amit házasságkötésének napján atyja húzott anyja kezére. A menyasszony pedig egy kék színű köves dísz tűzött a turbánkendőbe. Ezután mindketten ittak a kupából, és megtartóztatott szenvedéllyel csókot váltottak. Ezzel a szertartás befejeződött.

– Erősítetek meg magatokkal étellel, és vidámítsatok magatokat borral, mielőtt hazatérnétek! – hívta meg a két ház népét Dibláim.

Az ifjú pár kézen fogva vonult a nekik készített díszhelyre a zenészek hangosan játszani kezdtek. Étkezés közben pajzán szövegű dalok hallatszottak hol egyik, hol a másik oldalon. Néha csúfolódások vegyültek az énekbe. Ilyenkor főként rókákat emlegettek. Esteledett, Hosea úgy gondolta, illik hazatérni, és kérte a násznépet, hogy az ő házában folytassák az örvendezést. Csodálkozott magán, hogy bírta ki eddig úgy, hogy igazából nem szorította magához asszonyát. A nászmenet összeállt. Az elejére férfiak álltak, lábközépig lelógatott lámpákkal a kezükben. A menyasszony és a vőlegény majdnem a sor végére került. Mögéjük is férfiak jöttek. A menyasszonyt egy szamar hátára ültették, kötőfékét Hosea tartotta. A zajos menet aztán az országútra vonult, majd nyugatra, ahol a nap már vörösen az álmoasságtól, Efraim hegyének tetején látszott gurulni, mígnem a túloldali lejtőn le is gurult, hogy a csillagok fényének helyet adjon. De ezek még a lámpások fényével kiegészítve sem voltak elég erősek ahhoz, hogy némelyik italtól jókedvű szolga a nem éppen sima úton hasra ne essen, a többiek harsány kacagása közepette. Az örömszülők az illem szerint egy csoportban meneteltek. Dibláimnak széles jókedve kerekedett. Peninna szóradattal dicsérte lánya szépségét és jóságát. Megkérdezte, honnan szerezte Hosea azt a különleges esküvői öltözetet, amit visel. Ki volt az, aki olyan szép áldást mondott, akit erre még senki nem látott. Talán ő a király embere? Udvariasan válaszolgatott. Achinoám jó kedvet mutatott pedig belül tele volt aggodalommal. Egyfolytában Dibláimék utazása járt az agyában. Úgy érezte, hogy ennek még lesznek következményei.

Mire a nászmenet a Beéri házhoz ért, már öreg este lett. Az udvaron tűz égett, több helyen szurkos fáklyák. A menet zaja már messziről hallatszott. Mire a kapun belülré értek, minden készen állt arra, hogy a vigasság folytatódjék. Mielőtt az új pár elfoglalta volna helyét a verandán, a kettejük helyéhez készített mosdótáliból Gomer kiemelte a korsót. Hosea leült, menyasszonya kendőt kötött maga elé, díszes ruhája fölé, letérdelt, térdig felemelte Hosea

köntösét, és a szokásnak megfelelően megmosta lábát, majd gondosan törölgetni kezdte. Miután befejezte, mindkét lábat megcsókolta, de nem egyszer, hanem többször, felfelé haladva a térd felé. A tanácsot, hogy ezt tegye, Peninnától kapta. Amint végig simította, neki is kedvére való volt. Ezzel indult el köztük a szerelem játéka, alig tudták megfékezni. Hozzájuk közel a szülők és Ehud foglaltak helyet. Mindannyian látták, hogy nem sok idő és a házasságkötés lényegi része lezárul. Miután letelepedtek Ehud mondott áldást a borra és a kenyérré, a lakoma folytatódott. Csak néhány falatot ettek, megitták közös kupájukból a bort, egymásra nézett a pár, levették egymás fejéről a koszorút, és felálltak. Mindenki őket nézte, a zenészek abbahagyták a játékot, és csend lett. Hosea énekelni kezdett:

– Milyen szép vagy és milyen igézetes!¹³⁷
 Szerelmem, gyönyörűségem!
 A zene újra indult, a férfiak kara folytatta az éneket:
 Akár a pálmafa, olyan a termeted,
 A melleid, mint a szőlőfürtök.
 Elhatároztam, felmegyek a pálmafára,
 S megszerzem gyümölcseit.
 Melleid legyenek szőlőfürtök,
 A leheleted almaillat, A szád bor a legjavából.

Elindultak a számukra előkészített hálókamra felé. Gomer erősen fogta Hosea kezét, és nem szólt. A nők kórusa biztatni kezdte, mire nem túl szép hangon énekelni kezdett:

– Kedvesemé vagyok, utánam vágyódik.
 Gyere kedvesem, menjünk ki a mezőre,
 Töltsük az éjszakát a kunyhókban!

Közben elérték az ajtót, és bementek.
 – Kár lenne, ebben a sötétben odamenni – jegyezte meg egy szemtelen kamaszhang.
 Az éneket a nők fejezték be:

– Korán reggel menjünk ki a szőlőhegyre,
 Nézzük meg, fakad-e a szőlő vesszeje.
 Vajon kifeslettek-e virága bimbói
 a gránátalmafaáknak.
 Ott ajándékozzlak meg a szerelemmel.

Az ajtó becsukódott mögöttük. Hosea felszabadult a hónapok óta való visszatartott testi és lelki megtartóztatástól, magához szorította szerelmesét. Már semmi, ami eddig korlátozta és fegyelmelte testét és lelkét, nem gátolta, de veleszületett gyengédségét nem dobta le.

– Milyen szép vagy és milyen igézetes – suttozta.
 A mécses fénye mellett egyikük sem volt szégyenlős.
 – Kedvesemé vagyok, és én is utána vágyódom!

Önkívületben szedték le egymás ruháit, miközben egymásnak suttozták azokat a szavakat, ami a kinti énekekből behallatszottak. Gomer ösztönösen tette mindazt, amit anyjától az utóbbi hetekben megtanult. Ebben a művészetben született tehetségnek bizonyult. Férfjében a hosszú várakozás alatt felgyülemlett szerelmi indulatok olyan fokra hágtak, hogy minden más megszűnt a számára. Ahogy a szerelmük első vihára lecsillapodott, mindketten fáradtan feküdtek egymás mellett. Először Gomer ébredt. Nem tudták, mennyi idő telt el.

¹³⁷ Énekek éneke

Odakint a fáklyák fényében mulatott a násznép, a kupák elégszer kiürültek ahhoz, hogy a hangulat tetőfokára hágjon. A hangos zene mellett már fegyelmezetlenül hallatszott a pajzán ének:

– Van egy kis hógunk, még kicsi, melle sincs.
Mit tegyünk hógunkkal, hogyha majd megkérik?
Hogyha fal, építsünk fölé ezüst tetőt,
Ha ajtó, takarjuk el cédruspalánkkal.
Fal vagyok, és a melleim, mint a tornyok,
Ezért nyertem meg a szeme tetszését.
Baal-Hammonban Salamonnak volt egy szőlője.
Csőszökre bízta a szőlőjét;
Ezer ezüst sékel volt a bére...

Valahonnan messzebből valakik beleénekelték:

– Fogjátok meg a rókákat és a rókafiakat,
Mert feldúlják a szőlőt, a mi szőlőnket is,
amely éppen most virágzik!

Gomer ölébe vette férje fejét, és dúdolni kezdte azt az éneket, ami apja és anyja kamrájából hallatszott időnként:

– A balját a fejem alá teszi, a jobbjaival meg átkarol.
Izrael lányai, kérlek benneteket,
Ne zavarjátok, ne ébresszétek föl
Szerelmemet, amíg maga nem akarja!

Az asszony csendes éneke, csókjai és simogatásai mellett ébredezett Hosea.

– Aludt mellettem az én baálom. Az én baálom az ő astartéja mellett, de ő felébreszti akár a halálból is, hogy öröme folytatódjék.

Gomer baalja az ébresztgető dalra nem felébredt, hanem felriadt. A mécsvilágnál látta, hogy felesége hajol fölé, ez csillapította riadalmát. Így kiáltás helyett csak suttozta:

– Ne legyen az én asszonyomnak baalja, mert a te férjednek sincs astartéja. Nem vagyok én neked sem urad, se gazdád. Ishinek van ishája. Így tegyél a szívedre és a karodra pecsétnek!

Szerette Gomer cirógatását, ebbe egy kicsit visszazenderedett. Gondolatai visszavitték Jezeélbe. Eszébe jutott a ketuba. A szövege akkor egyáltalán nem érdekelte. Az ő Gomerje asszony léteére nincs kényszerítve, hogy engedelmes legyen férje urának. Igen, ez az értelme annak a levélnek, Gomer szabadon választotta őt. Mondhatott, írathatott Dibláim, amit akart, esküdhettek Kánaán minden istenére, amit aláírtak ők ott ketten, az Örökkévaló akarata mindkettőjük számára. Egyedül azé az Istené, aki Van. Úgy érezte, csodálatos ez a felső akarat, még akkor is, ha a Kánaán rókái a kertbe jöhetnek.

Felkeltek, és igyekeztek rendbe hozni ruházatukat. Ez természetesen nem sikerülhetett tökéletesen. A vendégek közé kijöve, ezt a ruházatban látszó ziláltságot örvendezéssel vette tudomásul a násznép. Gomer elindult azon az úton, ami a nőket és a férfiakat elválasztotta, ahol az ételfelhasználók is jártak. Néhány leány csatlakozott hozzá, a fáklyákkal világított udvaron, mint a ház asszonya, végig vonultak, és eltűntek valahol, ahol már nem volt világos. Achinoám arcán könnyek folytak végig, amit Peninna némi belső kajánsággal szemlélt.

– Az én lányom lett itt a ház asszonya – gondolta.

A könnyek nem ennek szóltak. A belső aggodalomnak, hogy valami itt nincs rendben. Nem közte és a menyé, hanem fia és a felesége között. Amikor visszafelé jöttek, megperdültek a dobok és a cintányérok, majd visitani kezdtek a furulyák. Újabb éneket kezdtek:

– Perdülj, perdülj, Szulammit!

Perdülj, perdülj, hadd nézzünk meg!

Hosea kedvtelve nézte, ahogy felesége tánc lépésekkel jön végig a főhelyig, hogy férje mellé üljön. Keleten már szürkült az ég alja, amikor újra nyugovóra tértek, és a vendégsereg belefáradt a mulatozásba. Ki itt, ki ott, amibe tudott betakarózott, és elaludt. Reggel a két koszorút a kapu két oszlopára tették, hogy az arra járók tudomására hozzák, hogy a háznál lakodalom van, vendégként mindenkit szeretettel fogadnak. Magasan járt a nap, mire a nép mozgolódni kezdett. A férfiak az udvaron derékig nekivetkőzve mosakodni kezdtek, az erre odahordott cserépkorsók vizéből. Hosea közéjük állt, és élvezte a hidegvizet.

Nászkamrájukba anyja és két asszony vitt vizet és mosdótálat, hogy Gomernek segítsenek a felfrissülésben és az öltözködésben. Csóválta a fejét, amikor körülnézett. Szolgái tudták, hogy miért. Senki nem tudta felfedezni a vérfoltokat sehol. Először arra gondolt, hogy a nyoszolya terítójét kiteríti a napra, de meggondolta magát. Csak a fátyolt kötötte az ajtó félfájára, jelezvén, immár asszonya van a ház urának. Gomerre asszonyruhát adtak, hogy ne legyen akadálya a ház végigjárásának, a kaputól a szolgák házáig. Ez hozzátartozott a lakodalomhoz. A lakomázás még öt napig folytatódott. Közben egyre többen elszéledtek, hogy dolguk után nézzenek, és csak étkezésekre jöttek vissza.

Ehud, a király írnoka másnap reggel búcsúzni kezdett. Akkor adta át a király parancsát, ami nem volt szigorú. Csak annyi volt, hogy még a pészah előtt palotájában várja Hoseát, mert attól kezdve dolga lesz Szamáriában. Az volt a véleménye, hogy a szokatlan anyagú völegényi ruha jól illik neki, a továbbiakban akár köznapi viseletnek is. Birni fogja az időjárás viszontagságait. A nemezsüveg is jobb lesz, mint a karikával lefogott vászonkendő. Ha tud, szerezzen belőle többet. A király szeretné, ha ilyet viselne. Aztán felültették a gyereket a számárra, és elindultak haza.

Dibláim több királyi emberre számított. Azt hitte, hogy veje befolyásának ez a biztos jele. Csalódott Ehuban, bár azt magában elismerte, hogy az áldás, amit mondott, tanult és tudós emberre vall, rajta keresztül a király felé pedig megvan a kapcsolat.

Aztán a következő szombattal vége lett a lakodalomnak. Dibláimék minden nap hazajártak. Peninna sokat suttogott a lányával. Hogy mit, nem hallotta senki. Hozott ezt-azt neki, azokat se mutogatták. Szeme mindenütt ott volt. Amikor a szolgák bementek a hálókamrába, velük ment. Nem azért, mert félt, hogy meglopják, ismerte háza népét. Látni akart. A folttalan takaró titkát már mindenki tudta, puszogtak róla éppen eleget. A legtöbben úgy gondolták, hogy találkoztak ők már a lakodalom előtt is. A kútnál való csóknak tanúi voltak, ezen a szolgák könnyen túteszik magukat. Persze, ha botrány lett volna, akkor összeszaladtak volna, de a házasság elveszi a szégyent. Aztán, itt az őszi munkák ideje. Be kell fejezni a vetést és a szántást. Hosea is ott van a szántó-vetők között, nagy lelkesedéssel, mert bízik abban, hogy fia, fiai fognak születni. Olyan erőt érzett kettejükben, hogy egy újabb vízözön után egyedül csak ők ketten, újra tudnák népesíteni az egész földkerekséget. Anyja gondterhelt arcára figyelni nem maradt ideje. Azt azonban, hogy a szolgák Gomer utasításait csak immel-ámmal hajtják végre, észrevette. Egyelőre nem tette szóvá. Gyermek még az asszony – gondolta, bizonyára olyanok az utasítások is. Majd, ha anya lesz, változik a helyzet.

Eljött a téli borongások ideje. Hosea lement egészen a Jabbokig, hogy megnézzé a vetéseket. Az árpa szinte lábközépig ért, a búzák kissé alacsonyabbak voltak, de haragos zöld volt mind a kettő. Jó esők voltak ezen az őszen. Eljutott egészen Dibláim birtokáig. Most örömmel vette észre, hogy egyáltalán van apósának gazdagsága, az övéhez hasonlóan virul,

gyermekeinek benne is jövője lesz. Igen az ő gyermekeinek, hiszen ez az egész környék szinte, az ő örökségük. Gyermekei pedig lesznek. Már a cselédek is beszélnek, hogy Gomer anyja lesz. Eljutott a kútig, ahol először találkoztak. Az oszlop állt, mint akkor. Virág nem volt mellette. Egy leány cipelte korsóját. Jól megnézte, mielőtt végleg eltűnt volna az útkereszteződés felé a kanyarban, ahol a gránátalma virágot szedte. Leült egy köre, és visszagondolt az elmúlt fél évre. Ennyi minden nem történt vele ezt megelőzően húsz év alatt sem. Most megelégedett volt, vagy legalább is, lehetett volna. Nézte az alacsony sziklafalat, a forrás mögött. Újabban azt a ruhát hordta, amiben a házasságot kötötte. Azóta vásárolt még néhányat Pénuelben. Igen, Ehud azt mondta, hogy a király elé ilyenbe menjen. Most elgondolkodott rajta, hogy miért ilyen engedelmes, hiszen itt ezt senki számon nem kérheti rajta. Igaz, hogy ebben a téli időben ez a viselet melegebb, mint az anyja szötte köntösök, csak egy kicsit feltűnő, hogy a fején nem kámzsát visel, mint mások, hanem nemezsüveget. Ez a lány jól megnézte, talán éppen ezért. Mások is jól megnézik, mióta asszonya van, még a saját háza táján is. Csak anyjának az az aggodalmas kifejezés az arcán, ahányszor találkoznak! Talán beteg volna? És ő még csak azt se kérdezte, hogy jól van-e.

– Valami titok van itt, amiről én nem tudok – jutott eszébe –, lehet, hogy mindenki tudja, csak én nem.

Valami belülről szólt. – Meg kell tudnod a titkot! Én, az Úr akarom, hogy megtudd, de nem az én számból fogod hallani. Tanulni akartál Szamariától Dánig. Most, tanítani foglak.

Azzal nem törődött, hogy különcknek tartják. A gyerekek még nem kerülnek el. Most eszébe jutott, volt már olyan, hogy messziről mutogattak rá. Elhatározta, utána néz, hogy miért változik körülötte a világ. Hazatérve, Nadabot kereste meg, hogy megkérdezze, minden rendben van-e a jószágok körül. Ez csak ürügy volt, mert már megkérdezte.

– Barátom, úgy érzem, valami megváltozott ebben a házban.

– Igen uram, mióta asszonyod van, kicsit más lett a ház – válaszolt a szolga.

– Csak Gomer miatt?

– Meg az anyja miatt. Neked nem mondta, hogy Peninnának is kerekedik a hasa? Nem csak gyereke, hanem testvére is születni fog. Ez pedig változtatni fog egy csomó dolgon. A ketuba bizonyos pontjai nem lesznek érvényesek. Dibláimmal madarat lehetne fogatni. Ezen aztán susmusol a cselédnép.

– Mit bánom én, hogy mit mondanak! Nagyon jól tudod, hogy az a papír engem eddig sem érdekelt. Van az én házamnak akkora gazdagsága, hogy a feleségemet eltartsam, ha gyermekeink lesznek. Lesz mit enniük, mint ahogy nektek is van, az Úr segítségével lesz is. Csak ennyi oka volna?

– Csak ennyi uram. Azt mondogatják, főként apósod házában szolgálói, hogy Peninnának segített a kármeli zarándoklat. Jól tisztelte, és kedves áldozatot mutatott be a tirusi Baálnak és az ő Astartéjának. Amikor anyám ezt meghallotta, nagyon furcsa arcot vágott. Kérdeztem tőle, hogy miért fintorog. Azt mondta, hogy annak az Astarténak nagyon különleges módon működik az áldása, és az ezért hozott áldozat a Beéri házban nem szokásos. Ő tudja, mert Aser leánya! De én nem akarok rosszat mondani senkiről, különösen nem a te napadasszonyról. Hosea nem firtatta tovább a dolgot, de jól megjegyezte. Ahogy neki Nadab bizalmasa volt, úgy anyjának Járea, az anyja. Bizonyára ők is megbeszélték a híreket. Talán ez az oka annak, hogy Achinoamnak olyan aggodalmas az arca. Gomer ugyanis egy szóval nem említette, hogy ott volt azon a zarándoklaton, és a nagy boldogságban az egész eddig nem került szóba.

Az asszonyok napi munkája ebben az időben a gyapjufeldolgozás volt. A mosott gyapjút kártolták, fonták, így legtöbbször együtt voltak a ház körüli fehérnépek. Szerették ezt a munkát, mert asszonytermészetük a szószátyárság, ilyenkor kiteljesedhetett. Mindenfélét pletykálhattak, mert a férfiaknak nem illett volna közéjük ülni. Achinoám köztük ülve mindent megtudhatott. Végül ő kérdezte meg Hoseát.

– Gondok ülnek az én fiam arcán, pedig örülnie kellene. Felesége gyermekáldás előtt van.
 – Az én gondom az, hogy anyámnak ugyanilyen az arca. Úgy érzem, sok napja van valami mondanivalója számomra. Valami olyan dolog, amit Járeával beszélt meg.

– Nem fogok hazudni az én fiamnak. Hallottam a szóbeszédeket. Azt, hogy anyósod ugyanúgy gyermeket vár, mint Gomer. A két ház népe a lakodalom óta sokat találkozik, cseréli a híreket és pletykálnak. Amikor megláttam, hogy jönnek haza a Kármeltől, gondolkodni kezdtem, hogy mi történhetett ott. Megkérdeztem Járeát és Nadabot. Nadab nem tudott kisedni semmit Gamalból, mert lehet, hogy nem is tud semmit, lehet, hogy csak nem akar, mert ez valami házi titok Dibláiméknál. Meglehet, hogy maga Dibláim se tudja a részleteket. Neked nem szoltam semmit a lakodalom napjaiban, mert nem akartalak elszomorítani. A ketuba szerint neked meg van kötve a kezed. Olyan vagy azon az iraton, mint az a férfi, aki a mezőn megkényszerített egy lányt, akinek módja se volt a tiltakozásra. Mindketten elismerték az esetet és azt, hogy kedvetekre volt, ezért nincs jogod az asszonyt elbocsátani...

– Miért tenném, mikor szeretjük egymást – vetette közbe Hosea.

– Azért fiam, mert miközben megismertétek egymást, a lakodalom éjszakáján, a nyoszolya takaróin annak semmiféle vérnyoma nem volt. Ebből a szolgálók vagy azt gondolhatták, hogy az én fiam nem igazi férfi és nem történt meg az, aminek meg kellett történnie, vagy pedig...

– Vagy pedig?

– Járea elmondta nekem, hogy ott mi szokott történni...

– Mondja el nekem az én anyám!

– Amikor eljön a felhőkön az ottani Baál az ő Astartéjához, hogy nászával megtermékenyítse országát, ezt a játékot a zarándokok is eljátszák. Sok lézengő szabadságos katona, köztük körülmetéletlen idegenek – felsorakoznak a hegyre felvezető út mellé. A másik oldalon a lefátyolozott nők. A férfiak leteszik a szerelem árát, a másik oldalon álló nő szépsége szerint, és elindulnak fel a hegyre, ahol szerelmi kunyhók várják őket. Ha sokan vannak, akkor sziklaodúk, vagy csak bokrok. A férfiak bika, vagy kos álarcot viselnek, baálnak vannak jelezve. Az elfátyolozott nők pedig Aserának, vagy Astarténak, ami mindegy. Aztán, amikor mennydörgésekkel a tenger felől a felhőben megérkezik a Baál, hogy égi kunyhójában égi menyasszonyát megismerje, ugyanezt teszik a zarándokok is. A véres nászruha egy darabját kiakasztják a kunyhóra. Nem tudok szabadulni attól a gondolattól, hogy feleséged nászruhája ott lett véres. Kánaán hite szerint pedig most te viseled azt a bika, vagy kos szarvakat, mint ahogy Dibláim is a felesége zarándoktársáét. Különb, ennyi év alatt, hogy nem sikerült nekik egy másik gyereket összehozni. Megbántottam az én fiamat?

– Nem anyám bántott meg – mondta néhány perc hallgatás után Hosea. Tulajdonképpen nekem is meg kellett volna ezt értenem. Egy éjszakát a Hule tó partján papirusz kékék között töltöttem. Furcsa álmom volt aznap éjszaka. Pontosan azt álmodtam, amit anyám most elmondott és a hegyre menőkben, még a fátyol alatt is, ami ugyanolyan volt, mint a nászruhája, Gomert sejtettem. Egy sugallat volt akkor számomra, hogy vedd feleségül a menyasszonyodat, és szeresd! Meg kell mondanom anyámnak, hogy utazásom során több dolgot láttam meg olyan helyeken, ahol soha nem jártam, mégis igazak voltak. Többen prófétának néztek az úton. A Dán-beli kohen, a tűz prófétája Naftali hegyei között, és maga a király Jezérelben. Azért küldött erre az útra, hogy prófétát találjak.

– Csak Ábel-Meholáig kellett volna küldenie, ott van elég.

– Láttam azokat anyám, voltam közöttük. Ők is engem néztek prófétának. A király az Úr prófétáját keresi, aki egyben Izrael prófétája. Ilyet pedig csak egy helyen véltem találni, de az nem egy ember volt, hanem Dán papjai és levitái együtt, de ebben nem lehetek biztos. Az a bika, aminek a szarvát Gomer valószínűleg az én fejemre tette, az ottani szentélyben is ott áll. Nem tudom elhinni, hogy csupán az Úr jele volna, amit a király törvénye miatt kötelesek

megtúrni. Csak a kohen szavaiban felismert szeretet, ami az Örökkévalónak és Izrael népének szól, meg a munkából, amit végeznek, sugallja nekem azt, hogy ott valóban prófétálás történik. Anyám, nagyon nehéz terhet tettek a te fiad vállára. Ha kiválasztott az Úr erre, akkor erőt is fog adni. Még nem tudom, Gomerrel hogy fogom megbeszélni a dolgot. Engem parancs kötelez, hogy szeressem őt, bármit tesz.

– Ezért viseli az én fiam a lakodalom óta a csapott nemezruhát?

– Azért anyám, mert látomásom volt. A szeretetről gondolkodtam. Valakivel tusakodtam a Jabbok partján, aki érthetetlen dolgokat magyarázott nekem, amint a földön fekvő kezemet se tudtam mozdítani. Ott kaptam a parancsot, hogy menjek Pénuelbe, vásároljam meg azokat a ruhákat. Látom, hogy az itteni emberek kicsit bolondnak tartanak. Ha nem igaz dolgokat látnék, magam is ezt hinném.

– Az anyák aggódnak, ha egyetlen fiuknak látomásaik vannak. Főként akkor, ha azok igaznak tűnnek.

– Anyám, az álmot követő reggel Pénuelbe mentem, mint ahogy emlékszel rá, hogy ott voltam. Nem mentem egyenesen a városba, hanem a Jabbok gázlóhoz. Álomban tudtam, hogy ott fekszem, a parton a fű pontosan úgy volt letörve, mintha valaki ott kiterítve feküdt volna. Aki akkor éjszaka velem volt, azzal a szeretetről beszélgettünk. Rengeteg mierttet tettem fel, de nagyobbik részére a válasz számomra nem nyilvánvaló. Tudom, meg kell tanulnom, mi a szeretet. Tudnom kell, anyám!

– Miért hív a király magához? Mit mondott Ehud írnok? – váltott a beszélgetés témájában Achinoám.

– Nem beszélt róla. Én azt gondolom, hogy a király prófétának tart. Az Úr prófétájának és nem egynek a sok hazug között. Kezdem azt hinni, hogy a királynak igaza van.

– Félek, fiam. A becsületes prófétákat életükben bolondnak tartják. Ha valóban igazak voltak, csak száz év múlva fognak emlékezni rájuk, mint Isten szájaira. Gondolj csak a tisbei és a meholai prófétára!

– Gondolok, anyám. Aludtam meholai barlangban. Most kezdem érteni, hogy az ottani nabik miért tettek úgy, mintha fejedelmük lennék.

– Még jobban aggódom, mint előbb. Gomer miatt szájára vett az egész környék. Milyen életed lesz neked?

A beszélgetés sokáig eltartott, de nem hozott egyiküknek se megnyugvást. A cséplőcsűr felé tartottak. Újhold szombatja volt, ezért aztán, akinek napi teendője nem volt, ott jött össze. Szokás volt, hogy a ház népe a levitát hallgassa. Kenyeret és kevert bort a gazda adott ilyenkor, hogy a nap ünneppé váljon. A mértéktelen ivászat illetlenségnek számított, nem is volt gyakori. Az emberek viszont hűséggel és becsületességgel hálálták meg az ajándékot. A levita az emberi természetről beszélt.

– Az ember észreveszi a nálánál nagyobb erőket, az elemeket, a tüzet, a szelet, a hatalmas vizeket. Ha megindulnak nincs ember, aki megállítaná ezeket. Ezért féli őket, és istenként tiszteli. Megcsodálja a csillagok sokaságát és szépségét, mert elbűvöli őket. Nem veszik észre Őt, az Örökkévalót, aki mindezt létrehozta, és mozgásban tartja. Pedig a teremtmények nagyságából és szépségéből összehasonlítás útján meg lehet ismerni teremtményüket. A teremtmények szépsége és sokasága megzavarja az embereket, de ez nem mentség számukra...

Amikor Hosea és anyja közéjük érkezett, a levita egy pillanatra megszakította a beszédet, hogy köszöntse őket.

– Folytasd atyám, mi is hallgatni akarjuk tanításodat! – biztatta Hosea – atyádat is figyelmesen hallgattuk mindig.

– Ha egyszer a világ bölcseinek olyan nagy okossága volt, hogy mindent ki tudtak fürkésznél a világban – folytatta a levita –, hogyan nem találták meg ennek Urát?

– Hogyan – tette fel a kérdést a sok kíváncsi tekintet –, hogyan?

– Nézzétek meg a favágót! Kivág egy alkalmas törzset, köröskörül lefejt a kérgét, megmunkálja, majd alkalmas eszközt készít belőle, mindennapi használatra...

– Szórolapátot, meg kanalat... – szólt bele egy gyerek.

– Azt fiam, szórolapátot és kanalat. Amit meg lefarag, azt asszonyának adja, hogy megfőzze rajta az ételét. Ami semmire nem alkalmas, mert görbe és göcsörtös, azt fogja, üres óráiban farigcsálja, míg valami alakra nem hasonlít. Emberi képmásra, vagy valami egészen közönséges állat formáját hozza ki belőle, aztán agyaggal kiegészíti, ahol szükségesnek látja, bekeni piros festékkel. Házikót készít neki, szeggel a falra erősíti, gondoskodik róla, hogy le ne essék, ha kell, leporolja, mert tudja, hogy holt dolog és gondoskodásra szorul, hiszen csak kép, támaszték nélkül semmi!

Itt szünetet tartott, hogy a figyelmet fokozza. Végigment a csűrön, a gabonakévéken üldögélő hallgatók között, majd szép lassan visszament oda, ahonnan az előbb beszélt.

– Ha meg, imádkozni akar, vagyonáért, családjáért, akkor nem restell az élettelen dologhoz szólni. Az erőtlenséghez könyörög egészségért. A holthoz esedezik életért, a tehetetlenhez fordul segítségért, szerencsés utat kér attól, aki a lábát se tudja megmozdítani. Keresetéhez, munkájához, mestersége sikeréhez attól kér segítséget, akinek keze erőtlen, aminek az anyaga arra is hitvány, hogy meggyújtva meleget adjon!

– Úgy igaz az, ahogy az atya mondja – mondogatták a tapasztaltabbak, törtek egy kis darabot a kenyerekből, hogy jobban essen a vizezett bor.

– És –, folytatta felemelt mutatóujjal a levita – mikor idefelé jöttem, elmentem a Beéri forrás mellett, ott pedig pirosra festett, felszalagozott aserát láttam a földbe ásva. Azelőtt itt ilyesmi nem volt!

A fejek lehajoltak. Achinoám ebben a dologban hajthatatlan volt. Nem lehetetlen, hogy a szolgák kunyhóiban voltak házi istenek, de senki nem volt olyan bátor, hogy ezt az asszonynak meg merje mutatni. Szigorú szemmel kezdett körülnézni, az emberek állták a tekintetét. Végül Gomerre nézett, aki nem túl okos képpel, de állta anyósa tekintetét.

– Én kértem meg atyám egyik emberét, hogy faragjon nekem egy aserát. Hálából az égi asszonynak, hogy anya leszek, és hogy anyám is újra anya lesz.

Achinoám és Hosea egymásra néztek, de nem szóltak semmit. Gomer értetlenkedő szemmel bámult rájuk, aztán a levitára.

– Talán valami rosszat tettem ezzel? – kérdezte ártatlan képpel.

Némelyik kamasz kuncogni kezdett, de szigorú szemek hallgattatták el. Az érett korúak átéreztek a helyzet furcsaságát. Tisztelték asszonyukat és Hoseát, éppen jámbor becsületességük miatt. Tudták, hogy Kánaán istenei nem haltak ki. Hallgatag közmegegyezéssel megélnék ott is, ahol a felszínen nagyon is nem kívánatosak. Az új levita tudja ezt. Prédikál ellenük, vigyázva, hogy túlságos dörgedelemmel ne hagyja elriassza magától a rábizott nyáját. Efraimban nemcsak József unokái élnek, hanem, mint családtagok, vagy szomszédok, kánaániták is. Mióta Izrael elszakadt Dávid házától, a baálok és aserák tisztelete nem tilos, vagyis nem mindenkor tilos. Voltak királyok, akik tiltották, voltak, akik megtűrték, voltak, akik teljes szabadságot adtak vallási téren. Mikor Jerobeám király, országos nagyszentélyeket építtetett Bételben és Dánba, bikát öntetett, hogy legyen mit látni és imádni. A föld népének könnyebb azt imádni, amit lát. Izrael Istene rejtőzködő, még Mózesnek sem engedte meg, hogy szemtől szembe lássa. A nép bölcsei felfelé is néznek, és meglátják a láthatatlant. A föld népe a földet nézi, nem hisz, hanem tud, a maga bölcsessége szerint. Neki az kell, ami kézzel fogható, még istenként is, látni akarja.

– Most menjünk innen, Gomer! – mondta Hosea.

Az asszony engedelmesen felállt, és az áldott állapotban levők nyugodt lassúságával ment anyósával és férjével a ház felé, otthagya az embereket, hogy a levita tovább taníthassa őket.

– Szégyent hoztál ránk, leányom – mondta Achinoám.

– Mivel anyám? – kérdezett vissza Gomer.

– Azzal az oszloppal. Ebben a házban ez nem szokás. Itt Izrael Istenét tisztelik – folytatta nyugodt hangon anyósa – te nem tisztelel az Urat?

– Tisztelem anyám, és félem a seregek Istenét, de úgy tudom, a gyermekért Astartét kell kérlelni és az ő mennyei jegyesét.

– Ti pedig Peninnával együtt, Kármelen megkérleltétek őket, úgy gondolom.

– Megkérleltük, anyám, adományt is adtunk Baálnak, amikor felhőfogatóan fénysugarakkal körülvéve megérkezett, hogy égi kunyhójában megismerje asszonyát.

– Láttalak Gomer, amint felfelé mentél valami bikaálarcos férfival, kézen fogva – szólt bele Hosea.

– Te is ott voltál, férjem, a sorban?

– Nem voltam ott, de láttalak. Akkor nem tudtam, hogy téged láttalak. Egy tó partján aludtam azon az éjszakán, amikor Istár csillaga eltűnt az égről egy időre. Ott láttalak. Egy véres fátyolt is láttam egy lombkunyhóra kiakasztva az első őszi eső után. Most viszont tudom, hogy akkor mit láttam, és szomorú lett tőle a szívem, mert nagyon szerettelek.

– Én csak úgy imádkoztam, ahogy nagyon sok menyasszony és asszony szokott, ha gyermeket akar. Már nem szeret engem az én uram?

– Bár csak tudnálak nem szeretni! Aki nekem rendelt, nem engedi, hogy ne szeresselek.

– Értette is, nem is Hosea szavait. Menyét kérdezte:

– Atyád, Dibláim tudja mindezt? Ott volt ő is?

– Ő a vásárban volt, ahol a köményt és a gabonát eladta a hajósoknak. Nem törődött velünk. Pénzt adott, hogy amit kell, a Kármelnél vegyük meg, mert azokat jobban ott árulják.

– Nem láttam, hogy viseltes lett volna az esküvői fátylad – bizakodott.

– Nem volt viseltes. Másikat vettünk, ugyanolyat.

– Peninna is viselt fátyolt azon a napon?

– Viselt, hiszen ő áldozatot bemutatni ment oda – mondta teljesen ártatlan képpel a fiatalasszony.

Hosea nem csinált jelenetet. Anyja azt javasolta, hogy vezesse Gomert Mahanaim kapujához, és mutassa meg a ketubát és a feleségét az öregeknek, de ezt nem akarta.

– Akkor, bocsásd el szegényt, csendben, váló levéllel!

– Nem lehet, anyám, két okból sem. A házassági szerződést Jezeélben írták, nem Mózes törvénye szerint. Nagyobb ok, hogy aki Ábrahám, Izsák, Jákob és Mózes Istene azt akarja, hogy ez így maradjon. Én magam sem értem, hogyan értené anyám? Ezt az asszonyt szeretem, olthatatlan szerelemmel.

– Szegény fiam, szegény Bet Beéri! Mi lesz belőled, ezután!

– Mi lenne, anyám? Ami eddig volt. Vetünk, aratunk, szüretelünk, és legeltetünk. Ha magam nem leszek itthon, Nadab vezeti a gazdaságot és anyám.

– Hova akar menni az én fiam?

– Most sehova. Ehud azt mondta, pészah előtt legyek a királynál, akar valamit tőlem.

– Régóta király már Jerobeám.

– Régóta anyám. Azt hiszem, sürgeti az idő.

Ettől a délutántól kezdve Hosea, bár egy kamrában és egy nyoszolyán aludt asszonyával, egy esztendeig nem érintette szerelmes szándékkal. Másnap szólt az egyik legénynek, hogy szedje ki a földből az aserát, darabolja fel, és égesse el, de az nagyon vonakodott ettől a munkától, így maga tette meg. A legények szerették volna, ha a házhoz tartozó forrás mellett is van egy ilyen oszlop. Jó lett volna ott találkozni a lányokkal. Hiába volt a felszínen, hogy a beéri ház hű Izrael Örökkévalójához, a felületes máz alatt, ott éltek a helyi istenek. A leviták hiába prédikáltak, maguk sem voltak elég biztosak abban, hogy az ő kimondhatatlan nevű Istenük mellett nincsenek mások is. Csak abban voltak biztosak, hogy Mózes Istene erősebb mindegyiküknél. Ez már Bileám prófétánál kiderült. Az Örökkévaló ereje Élija próféta idejében megmutatkozott a Kármelen. A föld népe azonban úgy érezte, hogy az istenek

egymás közti harcában jobb, ha félreáll. Legjobb, ha mindet tiszteli. Hetekig nem tudtak egyenesen Hoseára nézni a karókiszedés után, aki meg tudta tenni, hogy a házból eltávolítja a fadarabot, de felesége, aki tanúságot tett, maradt. Ebből aztán le lehetett vonni a következtetést, hogy lelke mélyén még uruk is tiszteli Kánaán isteneit. Pedig nem így volt. Keményen vívódott magában. Félté ő az Urat, de kérte is, mondja meg a maga titkos módján, hogy féltékeny isten létére miért tűri meg az idegen istenek szolgálatát az ő népében. Aztán Gomerre gondolt, és megkérdezte Istenét.

– Ha veled akarok járni Uram, miért nem küldöm vissza apja házához. Miért nem köveztetem meg a nyilvánvaló paráznasága miatt? Miért, uram?! Te magad mondtad, hogy vegyem feleségül, pedig Te mindent tudsz, azt is tudtad, hogy paráználkodni fog!

Többször megélte reggeli álmaiban sajátjaként Jákob tusakodását. Férfiúi büszkesége tiltakozott helyzete ellen, de akivel tusakodott egyre csak mondta:

– Szereted azt az asszonyt, azért ragaszkodsz hozzá.

– Bár ne szeretném, Uram, akkor hű lehetnék hozzád!

– Így is hű vagy te hozzám, Hosea – hallotta – ezt a titkot fejtsd meg, és megérted azt, amit meg akarsz érteni. Ha megérted az én szavaimat fogod mondani azoknak, akiket én szeretek. Ne küzdjön a lelked, asszonyod ellen. Érte küzdjön! Szeresd vissza őt hozzám!

A maga szótlanúságával örölgette a sugallatot. Feleségére a szerelem mellett száналommal nézett. Szánta együgyűségét, és szerette asszonyi szépségét, kissé messzebből, mint előbb. A tavasztól kezdve láthatóan gömbölyödő hasára is szeretettel tekintett, pedig tudta, egyáltalán nem biztos, hogy az ő véreből fogant a benne növekvő élet.

Amikor a szőlő és a gyümölcsfák rügyei dagadni kezdtek, Gomer kérte Hoseát:

– Anyámhoz mennék, hogy a hátralevő időben együtt legyünk. Ő többet tud a gyermekszülésről, mint én, legyen segítségemre. Úgy érzem, az én baálom szeretete irányomba megfoghatkozott.

– Nekem nem tetszik ez a szándék, de te olyan vagy, mint Celofhad leánya. Dibláim háza a te háza is. Nem szeretem, hogy a feleségemnek két otthona és két lelke legyen, de ez Mózes törvénye is. Menj békével!

Roszzat érzett magában, amikor az asszony egy szamar hátán, amit Gamal fia vezetett, eltűnt az út kanyarulatánál. Belül arra gondolt, talán Peninna fiút szül, örököszt Dibláimnak, akkor Gomernek vissza kell jönnie és itt lesz az otthona.

A király

Jerobeám az utóbbi időben egyre kevesebbet foglalkozott ítélkezéssel. Hosszú uralkodásába beleöregedett, nem volt sok kedve díszes harci szekeren állva Jezréelbe járni. Nem érdekelte a királyi dicsőség. Leginkább a lába nem bírta már a kivonulásokat, mióta fekélyek és lila foltok lettek rajta, és ez néha lázat, hidegrázást okozott. A papok jól megnézték, de nem ítélték leprának, nem lett tisztátalan. A mellé rendelt szolgálók a Kison mentén burjánzó farkasalma főzetével borogatták, ez használt valamit. Fiatalabb korában se nagyon szerette a harci szekeret. A dicsőséghez hozzátartozónak tartotta a rajta való díszelgést. Viselt hadjáratot többet is, mindet győzelemmel fejezte be. Izrael és Jehuda együtt, Dávid alatt sem volt nagyobb, mint az ő uralkodása alatt. Damaszkusz meghódolt neki, és adófizetővé lett. Katonái nagy része onnan való. Elgondolkodtatta az utóbbi időben ez a dolog. Minden elődének élete azzal telt el, hogy az arámokkal háborúztak, többnyire sikertelenül. Arám királya szokatlanul békére törekvő az utóbbi időben. Az arám katonákban nem látszik semmiféle rosszindulat Izrael királyával szemben, talán még hűségesebbek, mint saját nemzete fiai. Sokáig azt gondolta, hogy a saját bölcsessége az, ami ezt a nagy békességet hozta az országra. Megfékezte a békétlenségeket, de nem erőszakkal, hanem a szabadság törvényével. Nem csak szemet hunyt Kánaán őslakóinak hitéletével szemben, amit Mózes parancsa szerint irtania kellett volna, hanem törvénnyel engedte meg, hogy az országban megforduló idegenek tarthassanak maguknak szentélyeket, hogy abban szolgálhassák isteneiket. Nem vált be az a türelmetlenség, amivel Jehu, az ükapja kezdte el uralkodását. A jezréeli vérfürdő feledésbe merült. Élija próféta kármeli vérfürdőjére sem emlékszik már senki, csak a krónika, azt pedig a királyi házon kívül nem olvassák. Bétel, Dán és a Kármel virágzó zarándokhelyek. Sok kereskedő, sok adóbevétel és nagy gazdagság. A próféták az utóbbi időben nem sok vizet zavarnak. Igaz, nem sokszor kérte ki a véleményüket. Az Úr prófétái belátták, hogy sokkal hasznosabb a jót és a szerencsét prófétálni, mint bajokról, meg sötét jövőről beszélni. Neki jót prófétált a Gát-héferi látóember. Hosszú uralmat és békét az országnak. Az igaz azonban, hogy más próféta is szólt Jehu házáról, aki azt prófétálta, hogy négy nemzedéken keresztül marad fenn. A negyedik éppen ő maga. Veszély azonban nem látszik. Bizakodhat, hogy a lába fekélyeit nyugodtan ápolgathatja még évekig. Trónörökös van. Zakarjah derék fiú, nem megfontolatlan. Sőt inkább túlzottan fontolgató. Némelyek szerint pipogya, de inkább ilyen legyen, mint heves vérű, hősködő. A béke országában legyen a király is békés.

Sok külföldi telepedett meg az országban, és Izraelből sokan próbálnak szerencsét messzi országokban. Különös, hogy amíg tele van az ország arám zsoldosokkal, főként Naftali földjéről sokan álltak katonának Asszúrban. A furcsa, hogy kereskedők is mennek velük, de nem nagyon jönnek vissza. Csak a hírek, hogy ott északon van egy akkora tenger, mint Akkonál. Az ottani népekkel nagyon jól és hasznosan lehet kereskedni. Nagy karavánok járnak még északabbra. Tevéik két púpot hordanak a hátukon. A szőrük barnább és hosszabb, mint az ittenieknek. A hírek szerint az asszírokat Ararát, vagyis Urartu felől fenyegeti a veszély, de ez az ő bajuk. Ha nem tud nagyra nőni, Izraelnek csak javára fog szolgálni. Már javára is szolgált, volt idő gazdagodni. Mire lehetett volna jobban elkölteni az adókat, mint Szamária és a kelet felé elterülő városok megerősítésére. Benhadad királynak egyáltalán semmi kifogása ellene, sőt egyre nagyobb a hűsége. Talán ő is megöregedett, és békére vágyik, vagy örökre hálás azért, hogy Jerobeám kegyelméből Damaszkusz királya maradhatott. Uzijával rendben vannak a dolgok. Sógorság van Jeruzsálem királyával. A hódításokon békével meg lehetett egyezni. Segítettek egymásnak. Jerobeám Moábig terjeszkedett, Uzija lerombolta, és meghódította Filisztea városait Gázától Jáfőig, melynek

kikötőjét közösen használnák, ha volnának hajóik és hajósaik. Ha a béke sokáig tart, Elát kiépül, és a Vörös-tenger felől áradhat a gazdagság az országokba.

Megéri a pénzt és a fáradságot magának a királynak is, hogy saját kereskedést folytasson távoli országok felé. Ha nagy anyagi hasznot nem hoznának az ő nevében utazgató kereskedők, hasznos híreket igen. Velük, messzi hatalmasságokkal kapcsolatot tud tartani. Legügyesebb kereskedője Afijah, éppen a napokban érkezett vissza majdnem egy éves útjáról. Az ő beszámolóját várja. Egy nap pihenőt kapott, mielőtt magához rendelte volna. Az ajtónállók jelentették, hogy megérkezett. A király néhány tanácsnokot magához rendelt, hogy együtt hallgassák meg a beszámolót. A tanácsnokok közé meghívta Zakent is, a kancellária vezetőjét, hogy a beszámolót meghallgassa, és bejegyezze a királyi krónikába. A főkereskedő megérkezett, tisztára mosdottan, megkent hajjal és szakállal, a gyapjú sajátjából csikosra szőtt finom köntösben, hogy leboruljon a király előtt. Miután megtette, a tanácsnokokat üdvözölte mély meghajlással.

– Ülj le közöttünk Afijah! Azt hiszem, egész nap hallgatjuk a beszámolódat – fogadta a király, és kiküldte a szolgálókat, akik éppen befejezték lába szárának ápolgatását – a kereskedéssel kezd! Nem mintha az érdekelne minket a legjobban. Úgy remélem, hogy annak hamar vége lesz, és mesélsz nekünk a nagy tengerről, ami ott északon van, meg a szörnylényekről, akiknek ló teste van deréktól lefelé. A kétpúpú tevék már nem annyira érdekesek, azokat könnyen hisszük, mert már hallottam, hogy visszafelé olyanok kerültek a dromedárok közé.

– Ha megengedné a király, akkor nem mesélnék. Igazat mondanék azokról a dolgokról, amiket megtapasztaltam.

– Kezdd a kufársággal! Mit végeztél?

– Az utóbbi években nagy búza és árpatermések voltak a nagy folyók mellett, Bábeltől Asszúrig, egészen a nagy hegyek lábáig. Böven lehetett gabonát vásárolni Asszúr nagykirályának raktáraiból. Főként ezzel raktuk meg a tevéket. Ennek volt igen nagy keletje az északi hegyek közt levő tavak környékén. Ezek igen nagy vizek. Akármelyikébe beleférne a Kinneret és a Puszta-tengere együtt. Ezek Ararát országában vannak.

– Csak nem az özönvízből maradtak ott? Mondtam, hogy ne a mesével kezd, hanem a kereskedéssel – szólt közbe a király.

– Azt teszem uram, nem mesélek. A tavakon hajók járnak, ha nem is olyan nagyok, mint amik Tarsis felé mennek, de több nap beletelik, míg a szél a másik partig viszi őket. Városok is vannak arrafelé, jól megerősítve. Ott már nem Asszúr királya az úr. Szarduri a hegyek fejedelmeinek királya. A hegyek erősítik meg az ország határát. Ott a harci szekerek semmit nem érnek. Olyan nyelvet beszélnek, amit mi nem értünk. Azaz, hogy...

– Mondd csak, amit akarsz – bátorította a király.

– Vannak uram, akik értik ezt a nyelvet. Nem én vagyok az egyetlen kalmár Izraelből. Vannak mások is, akiket nem a király bízott meg ezzel a feladattal. Asszúrban sok katonával találkoztam, akik Gileádból és Naftaliból álltak be Asszúr-nirai seregébe, és eljutottak odáig, ameddig én. A nagykirály örömmel fogadta, és kereskedni küldte őket az Északi Nagy-tenger felé, amit Kolza tengerének hívnak. Naftali-beli katonákat azért küldték oda, hogy őrkdjenek a határokon, a kereskedők meg tegyék a dolgukat. Kereskedjenek a nagy füves puszták népeivel, Asszúr gazdagságáért és a maguk hasznáért. Ezek a naftaliták úgy mentek oda, mint akik hazajöttek. Szinte városaik vannak arra. A nagykirály azt mondta nekik, hogy ők hazajöttek. Őseik innen erednek.

– Hogy állíthat ilyet a nagykirály? – szólt közbe az egyik tanácsnok – Naftali Izrael fia Bilhától. Ezt mindenki tudja.

– Magam is úgy gondoltam egy ideig. Aztán gondolkodni kezdtem. Mózes ugye mádianita asszonyt vett magának. Ezek a mádianiták a mai napig ott élnek Naftaliban, ahol a mi nyelvünkön kívül valami érthetlent beszélnek, főként az asszonyok. Szerintük Bilha

mádiánita volt, és mindig is, vagyis nagyon régen ott élnek, ahol most. Állítják, hogy rokonaik élnek abban az országban, amit az asszírok Mana-nak hívnak. A kereskedők inkább nagy Mádiának, vagy Askenáz földjének. Ezek könnyedén meg tudták tanulni az ottaniak nyelvét. Ezekről tudom, amit tudok.

– Most a tavak országáról, vagyis Ararátról beszélj nekünk. Mit adtak a gabonafélékért, amivel te kereskedtél? – kérdezte a király.

– Nem pénzzel fizettek, hanem vassal. Nem tudom, honnan veszik, de van nekik bőven, csak hogy igen szűken adják. Pedig kell nekik a gabona, mert juhon és kecskén kívül nem sok dolgot tudnak enni azon a vidéken. Mindent vesznek, és mindenért vassal fizetnek. Az a pénzük. Apró darabokban, súlyra mérve használják. Arrafelé minden kereskedő elfogadja, egészen Ninivéig. Itt aztán eltűnik ez a fizetőeszköz, mintha a föld nyelné el.

– Ha a király megengedi, beszéljen Afijah arról, hogy néznek ki az Ararát-beli emberek! Milyenek a harci szekereik? – szölt a király tisztje.

– Beszélj erről is! – adta meg az engedélyt Jerobeám.– Nincsenek harci szekereik. Sem kaszásak, sem pajzzsal védettek. Csak gyalogságuk és szamaraik vannak. A gyalogos katonák nagy része íjász Íjuk messzebb hord, mint az itteniek és nincs az a bronzvért, amin át ne hatolna a vas, ami a nyílvevők végét erősíti. A katonák fegyverei mind vasból vannak. A vérték is. Ezek vékonyabbak és könnyebbek, mint a bronzból készültek, mégis erősebbek.

– Ha nincsenek harci szekereik, hogyan rohanják le az ellenséget? – érdeklődött a tiszt.

– Sehogy. Nem hódítanak. Nincs miért. Kereskedéssel megszerez mindent a királyuk, amire az ország népének szüksége van. Ha Asszúr megtámadja őket, akkor megszállják a hegyszorosokat, és nem lehet onnan kiűzni őket.

– Haza mennyi vasat hoztál Afijah? – kérdezte a király.

– Nem sokat uram. A nagykirály megengedte, hogy kereskedjünk, de a vasat Ninivében pénzre váltotta. Azt nem mondta, miért jó ez neki. Azt a keveset, amit sikerült elhozni, át kellett alakítani egy kicsit. Még Tuspában, az ottani kovácsokkal díszeket verettem belőle a tevék szerszámaira. Azt nem vizsgálgatták a határőrző katonák. Megengedték, hogy mindenféle drágaköveket és fűszereket hozzak. Ezeket jól tovább lehet majd adni az Akkoi, vagy a Jáfói hajósoknak.

– Ügyes kereskedő vagy Afijah. A haszonról majd beszámolsz a számvevőnek. Most beszélj arról a Nagy-Mádiáról. Arrafelé mivel lehet kereskedni az ott letelepedett naftalitáknak? – érdeklődött a király.

– A mieink ott is gabonával kereskednek. A nagykirály szeretné, hogy fegyvereket vegyenek neki a gabona áráért. Főként szkíta íjakat, de azt nem adnak. Azok Urartu íjainál is messzebbre repülnek. Ha valami csetepatéban a határokon legyőzik őket, az első dolguk, mielőtt beletörödnének a halálba, vagy a fogságba, hogy tüzet raknak az íjából. A kereskedés arrafelé körülményesebb. Onnan északról inkább marhákat lehet behozni. Ezeket aztán hosszú menetben terelik át a hegyeken és lefelé a nagyfolyók mentén. Ennek megvan a maga ideje. A nyári szárazságban nem lehet, mert mire Asszúr városaihoz érnének, fele éhen és szomjan döglenek. A csordák indításával megvárják az őszi esőket. Menet közben lelegeltetik az út menti füves mezőket. Ha szerencsénk van, még a havas tél beálltáig sikerül átkelniük a hágókon. Elég nagy a veszteség, de a királyt, mintha jobban érdekelné az állatok bőre, mint a húsa. A marhákkal lovak is érkeznek. Egyre több.

– Asszúr harci szekerekhez veszi a lovakat? Láttál harci szekereket?

– Nem többet, mint régen.

– Akkor minek a sok ló? Az ökörrrel jobb szántani. Meg lehet enni, ha megöregszik – vélte a király.

– Asszúrból sokan mennek északra. A hajókon is utaznak. Úgy hallottam, valahol az északi parton várost építettek valami nagy folyó partján. Arrafelé nagy mocsarak vannak, magas füves puszták, ahol marhákat legeltetnek.

– A jávániták azt mondják, arra nyilazó hyperboreusok, vagy kentaurok élnek, veszedelmes, emberevő népség. Ki merne oda várost építeni? – ezt Zakarjah, a király fia kérdezte.

– Ez a mesebeszéd, herceg – válaszolta Afijah – ott ugyanolyan emberek élnek, mint bárhol. Ezek az emberek, mármint a szkíták, a lovak hátára ülnek, úgy száguldoznak a pusztákon. Úgy megülik a lovat, mintha a hátához volnának növe. Minden harcosnak saját lova van. Azokon a pusztákon nem nagy nehézség a ló vagy a marha szaporítása. Asszúr királya talán azért küldi a férfiakat északra, hogy a lóháton való száguldozást megtanulják, és a szkíta zsoldosok mellett elsajátítsák ezt a harcmodort.

– Jó, hogy Asszúr messze van. Idáig nem jutnak el. Ezt ők maguk is belátják, mert nem lehet hallani, hogy az asszírok az Eufrátesztől nyugatra hódítani akarnának.

– Szólni szeretne a királyhoz az ő legöregebb tanácsadója – mondta egy nagyon ősz szakállú ember.

– Beszélj öreg!

– Fiatal kora óta a király mellett vagyok. Fiának is tanítójául fogadott, akinek már magyaráztam a nagy folyók országainak történetét. Ott békesség van mindaddig, amíg az öntözőcsatornák környéke rendben van. Addig a jó termések miatt nincs oka sem Bábelnek, sem pedig Asszúrnak a háborúskodásra. A dicsőséges korszakok akkor kezdődnek, amikor a csatornák mentén a szikso kivirágzik, a földek terméketlenné válnak. Ha kitör az éhség, akkor megszűnik a béke. Én azt mondom a királynak, hogy Asszúr nem gyenge, hanem csak pihen, hogy ereje legyen a rosszabb időkre. Bölcsnek látom a nagykirályt. Izrael reménykedő szegényeinek lehetőséget ad, hogy ott jól megéljenek. Lehet, hogy észak felé fog hódítani, ha eljön az ideje, de lehet, hogy onnan csak erőt akar gyűjteni, és egyszer megjelenik a határainkon. Damaszkusz királya már tudhatja ezt, és félelmében annyira megértő az én urammal. Talán arra gondol, hogy nálunk van pihenőben az a hadsereg, aminek az asszír betörést kell majd megállítania.

– Okosan beszélsz, öreg. Megfontolom, amiket mondasz. Fiam, fontold meg, amit hallottál! Holnap még nem jön a veszély, de holnap után már jöhet. Megfelelő bölcsességgel kell a veszélyre készülni – mondta a király.

– Afijah, veled még beszélgetni akarok, amikor a tanácsadók elmennek. Mindenkinek mondom, hogy a béke nem olyan megnyugtató, mint amilyennek látszik. Régóta királyotok vagyok. Még erőt érzek magamban, de kérlek titeket, hogy álljatok a fiam mellett, ha ő lesz a király! Most menjetek és fontolgassátok, amit hallottatok. Zaken, neked azt parancsolom, hogy amit itt hallottál, legyen leírva, de ne kerüljön ki semmi, amiről itt szó volt!

A király egyedül maradt kereskedőjével. Hellyel és gránátalma lével kínálta. Nem mindjárt kezdett a beszélgetésbe. Hosszasan gondolkodott.

– Most a bölcseim azt hiszik, hogy a kalmárságról beszélgetünk. Olyan árukról, amihez ravaszság kell, hogy a határokon át tudd hozni. A lábamra jó volna valamit. Megbízlak veled. Asszúr-nirári királyhoz foglak küldeni. Talán az ő orvosai tudnak valami csodaszert. De igazából ez sem érdekel. Tudni akarom milyen hírek vannak a nagykirály körül. Ha lehet, te leszel az emberem, akivel levelet küldhetek neki. Okosabb, ha a királyok háborúskodások helyett tárgyalnak egymással. Ahhoz, hogy magam látogassak oda, már öreg vagyok. Ha újra indulsz, parancsokat fogsz kapni tőlem. Ha semmi hivatalos dolgot nem bízok rád, akkor legyél egy a kereskedők közül. Semmivel ne vond magadra a figyelmet. A királyoknak mindenütt van füle. Nekem is.

– Azt fogom tenni, amit királyom parancsol.

– Te okosabb vagy, mint a tanácsosaim, mert többet látsz a világból – folytatta a király. – Vannak híreid Ninivéből? Van-e örököse a nagykirálynak? Láttál valami készülődést háborúra?

– A katonák nagy része északon tartózkodik. Úgy tesznek, mintha nagy veszélytől tartanának, de nem tapasztaltam harcokat. Inkább, mintha Asszíria törekedne nagy békére. Szkítiában nincs erős királyság, betöréstől nem nagyon kell tartania. Nem is a katonákat küldi elsősorban a király, hanem a kereskedőket és bátorítja őket, hogy minél több telepet létesítsenek, ahol csak megengedi az ottani fejedelem.

– Bölcs Asszúr nagykirálya. Látod, én is ezt kérem tőled. A már ott élő kalmárok lehetnének az én szemeim és füleim. Rád bízom, hogy megszervezd nekem a híradást.

– Veszélyes dolog az, amit királyom parancsol. Igyekszem okosan és bölcsen tenni, amit kell.

– Most elengedlek a dolgodra. Mielőtt visszaindulsz, hívatni foglak.

Afijah kihátrált a királytól. Hasonló dolga volt Asszúrban eddig is, de nem gondolt a veszélyekre. Most azonban összeráncolódott a homloka a gondoktól.

Távozása után Jerobeám gondolatai már másfelé jártak. Uralkodásának alapvető filozófiája a sokszínűség megengedése volt. Mindenkinek megengedte, hogy személyiségi jogai legyenek. Ezért az ellen sem volt kifogása, hogy az idegenek egymás között saját törvényeik szerint kössenek szerződéseket. Mindenki a saját meggyőződése szerinti baál-hoz járhatott, és tehetett esküt az okiratok végére. Ezért szerettek a szomszéd népek fiai itt lakni és üzletelni. Az idegen szokások szerinti törvénykezés helye Jezréel volt. Akinek terhére volt Mózes szigorú törvénye, odajárt szerződni, vagy a maga igazságaért pereskedni. Ahhoz, hogy ez a nagy szabadság jól működjön, a király kijelölte a szentélyek szabadságának határait. Különösen Bételét. Oda a buzgóbb próféták gyakorta átjöttek Jehudából, hogy a jeruzsálemi templom egyetlenségét hirdessék, mondván, hogy az Úrnak az egyetlen lakóhelye az ő népe körében. Vannak próféták itt Izraelben is, akik időnként nagy szavakkal tiltakoznak az idegen istenek térnyerése ellen. Jerobeám úgy gondolta, hogy szép lassan ki fog derülni, ezek közül melyik a legerősebb. Egyszer, valamikor régen egy Elija nevű próféta az Úr nevében prófétált, és vitában legyőzte Melkart papjait, akiket népítéletnek engedett át. Mégsem pusztult el Kármel baál-ja. Ma is tisztelik, talán még jobban, mint azelőtt. Néhány gyereket ugyan évente tűzbe dobnak, de ha ez az ország boldogulásának ára, akkor mindenképpen megéri. Most, hogy tudomására jutott a kivándorlás Asszúr felé, arra gondolt, hogy kellenének papok, vagy próféták, akik az Úr igéjét hirdetik a külföldre szakadt izraelitáknak. Azok jól tudnának segíteni abban, hogy a király szemei többet és jobban láthassanak, a fülek pedig halljanak. Erre kell majd keresni embereket. Nem lesz baj, ha ezek nem lesznek egészen tisztában azzal, hogy mi a feladatuk, csak tegyék jól-rosszul azt, amit a lelkiismeretük diktál. A jó király öre a lelkiismeretnek is. Nem baj, ha sokféle lelkiismerete van az alattvalóknak, ha a király kezébe futnak össze az ellenőrzés szálai. A próféták némelyikével vannak bajok. Nem elégszenek meg azzal, hogy zarándokhelyeken jövendőt mondanak a kíváncsi embereknek. Vannak, akik tisztességes próféta-szóra nem is hajlandók. Országos jövendőt prédikálnak, legtöbbször nem a király javára. Legtöbbje Jehudából jön, ami barátságtalan lépésnek tekinthető Uzija király részéről, de amint hírlik, neki sem jövendölnek fényesen. Jerobeám nem sokat törődött a prófétákkal, nem akart közöttük igazságot tenni. Próféta-ljanak csak Baál, vagy az Úr nevében! Ha szabadság van, legyen szabad mindkettő. Az Asszúrba menőknek azonban jó, ha csak az Úr nevében prédikálnak, mert ez a feltétele annak, hogy valamikor, a nem túl távoli jövőben Jákob minden fia egy és erős országban éljenek. Uzijának is ez a legfőbb vágya, ezért aztán unokája számára feleségül kérte az ő leányunokáját, aki Zakarja lánya. Abija a majdan születendő Dávid fiaknak lesz anyja. Az egyetlen fiából nem válhat nagy, mindkét ország számára király, mert túlonúl békés természetű ember. Leányán kívül gyermektelen. Elég koros ahhoz, hogy vele... Igen, ez volt Jerobeám legfőbb gondja. Amit Mikajah jövendölt. Hogy Jehu háza négy nemzedéken át fog csak fennállni. Zakarja az ötödik. Az ország dolgai jól mennek, nincs ok pártütésekre, de lehet, hogy Jehu házának utolsó fia nem eléggé férfi. Unokája viszont lehet éppen Dávid fia

is. Zakarja mellé kitűnő vezérek kerültek. Itt van a testőrség vezére Sallum, aki kemény és megbízható ember. A hadsereg vezére pedig Menáhem, aki jól kezében tartja az egész vidéket, Benjamin földjétől Dánig. Igaz, egymást ki nem állhatják. Ez még a királyi nagytanácsban is észrevehető, ahol nem jó őket egymás mellé ültetni. Viszont jó, ha egyik katonai vezetőnek sincs teljes hatalma a fegyverek felett. Ez egyik feltétele a belső biztonságoknak. Ha rivalizálnak, az csak hasznára lehet az országnak.

A közvetlen gondok viszont a két király korából adódnak. Jerobeám és Uzija egyaránt korosak. Jerobeám egyre testesebb, de teste elvesztette keménységét. Lábai vastagok és sebesek, a sebekből víz folydogál. Az orvost egyenes válaszra szólította fel. Az megmondta, hogy jó, ha az uralkodó azokon a lehetőségeken gondolkodik, amik akkor lesznek esedékesek, ha majd atyáihoz tér meg. Ez az idő pedig közeledik, bár arra, hogy ez mikor jöhet el, egyenes választ nem kapott. Akkor kezdett elszéledő népe idegenek közti megmaradásával foglalkozni. Jona nem akart engedelmessé válni, hogy legyen prófétája a birodalomba vándoroltaknak. Azért talán mégis az lesz, ha már ott van. Jó, ha a kivándoroltak külön népként maradnak Asszúrban, mint ahogy azok voltak Egyiptomban is. A fáraó joggal aggódott amiatt, hogy Jákob fiai hátszói ellenségek lehetnek háborús időkben. Háborúk pedig Asszúrral mindig voltak, és lesznek is. A tanács bölcsei megmondták, hogy a birodalom nem gyenge, hanem csak pihen. Aztán meg, Jozsef, Jákob fia bölcsességével a fáraó minden vagyonának és házának urává lett. Miért ne lehetne ugyanez Kalhuban? Jobb lenne a nehézségeket békésen megoldani. Ebből a pihenésből a nagykirály minden pillanatban felébredhet, aminek a jelei ugyancsak látszanak. A lovas rajtaütések a Básánon. Az elesett rablók asszír ruhában izraelitának látszottak. Afijah szerint Asszúr-nirari hadseregében mindenféle nemzetiségű katonák szolgálnak. Izraeliták épp úgy, mint jávániták.

Zakenért üzent az íróházba. A főírnoknak utasításokat adott a készülő krónikák elkészítésének folytatására és újra lelkére kötötte, hogy a világ történetének megírása a kezdetektől a mai napokig folytatódjon, mert ez jó dolog. Hosea dolgairól is érdeklődött.

– Mit tudsz Beéri fiáról?

– Amit kérdezel uram, megpróbálom elmondani. Mióta elengedted, nem járt nálam. Azt tudom róla, hogy asszonyt vett. Ehud ott volt a menyegzőn. Szukkot után volt. Azóta nem érdeklődtünk utána.

– Nekem beszélnem kell veled Zaken. Tudod, mivel bíztam meg.

– Tudom, királyom. Keressen prófétát, aki lelket tart majd azokban, akik kivándoroltak.

– Igen, ez volt a szándékom. Aztán rájöttem, hogy akit keresek általa, az ő maga. Tudom, hogy ennek az elvárásnak nem akar megfelelni, én pedig nem tudom erre rákényszeríteni. Azt viszont akarom, hogy vegyen részt az Írás elkészítésében. Járd az országot, lásd, és igazat mondj nekem, ha kérdezem. Azt mondtam, hogy nekem. Ha ez már lehetetlen volna, akkor tegye meg a fiamnak, aki a trónon fog ülni, ha én atyáimhoz térnék. Pészah előtt legyen nálad az íróházban, és álljon készen az útra! Menjen vele írnok, és jegyezzen mindent, amit lát, vagy hall, hogy a krónikába bekerüljön! Beszéltem, Zaken. Pihenni akarok!

– Úgy lesz uram, ahogy megparancsoltad.

Az öreg írnok Ehudot bírta meg azzal, hogy legyen Hosea kísérője az úton. Ne befolyásolja semmivel, mindent jegyezzen meg, ami történik. Ha kell, a király szavával védje meg, erre írást kap, meg némi pénzt, ha a király utasítását valahol nem hajtanák végre. Hosea ettől kezdve az íróházhoz tartozik, és a király asztaláról eszik.

*

Hosea a szamarak körül tett-vett. Azon vette észre magát, hogy tulajdonképpen válogat köztük, hogy melyikkel keljen útra. Aztán arra gondolt, hogy milyen útra? Mert nincs miért

valahova elutazni, mégis útra készült. Kezdte elfeledni ezeket a felesleges gondolatokat, amikor Ehud érkezett meg.

– Béke a háznak!

– Neked is barátom! Örömmel látlak. Magadtól, saját örömödre jöttél, vagy küldetésben? A családod hogy van?

– A családom jól van. Küldetésben jöttem. Ezermelek helyett. Én leszek helyette az útitársad, ha útra kelsz.

– Menjünk be a házba, mosd le a port a lábadról! Szólok a szolgálónak, hogy legyen segítségére. Aztán együnk és beszéljük meg, hogy miért küldtek hozzám.

Amíg a férfiak mindenféléről beszélgettek, Achinoám a háttérben csendesen aggódott a fiáért. Újra útra kel. Olyan dolgokért, amik teljes terjedelmét senki felfogni nem tudja. Érezte, hogy az ő fia nagy, és végzetes események részese. Ugyan melyik anya nem aggódalmaskodna ilyenkor? Csakhogy ő egy nabi anyja, aki részese fia minden dolgának, a szenvedéseknek. Ő minden nap és minden pillanatban érzi a szenvedést. Látja, hogy fia úgy tesz, mint egy vízfolyás Efraim hegyei között, amit egy helyen elrekesztettek. Egy gödörben gyűlöget a víz, és nyugodt marad mindaddig, amíg a korai, vagy késő eső túl nem duzzasztja, akkor kitör. Ilyenkor minden elfojtott szenvedés egyszerre tör elő. Nadab még este előtt megkapta az utasítást, hogy a fiatal barna szamarat készítse elő az útra. Korán indultak Bétel irányába, még napszállta előtt akartak Efronba érni, hogy a vászonkereskedő Jozsef vendégszeretetével éljenek. Ehud javasolta ezt az útirányt. Az egyik nagy szentély környékét már bejárta Hosea, nyilvánvaló, hogy a másikat is be kell. Hoseának viszont még meg nem fogalmazott belső ellenzése volt. Ő nem nevezte Isten Házának azt a helyet, ha egyáltalán beszélt róla. A nap túl volt a delelőn, ők pedig jócskán a Jordánon, a Silóból induló erecskénél. Ricsajjal közeledett egy csapat ember az emelkedők felől, madárriasztó kereplőkkel és mindenféle eszközzel, amivel nagy zajt lehet kelteni. A lábközépig érő árpavetések között ösvény kanyargott, arra igyekeztek sietve.

– Ez meg milyen népünnepély, te legény? – Szólított meg egy lemaradó kamaszt Ehud.

– Ez nem népünnepély uram, hanem oroszánt kergetünk. Beszemtelenkedett a faluba, és birkát rabolt. Ha volnának katonák erre, kérnénk őket, hogy nyilazzák le. De nincsenek, így megpróbáljuk messzire riasztani – adta meg a választ a fiú, és szaladt a többiek után.

– Oroszlán a Jordántól nyugatra! Ehud, ez az Úr jelzése. Nem sok év, és több lesz erre az oroszlán, mint most a kutya – jegyezte meg Hosea.

Néhány óra telt el, kiderült, hogy van katonaság a környéken. Amikor Efronba értek, a városkába, a Gilgál felől vezető úton, fényes csapat közeledett. A fiúgyerekek az útra szaladtak, hogy lássák a bevonulást. A túl közeljöttek közül a katonák néhányat ügyes mozdulattal pofon tenyereltek, olyannal, hogy a zárt egység méltóságán csorba ne essék, viszont a fiúcskák némelyike kénytelen volt az orra vérét törölgetni. A házakból kitekintő felnőttek tekintete aggodalmassá változott. Nem jelent jót, ha fegyveresek jönnek. Akiknek a teljesítetlen adók jutottak az eszükbe, még inkább aggódtak. A hátralékok miatt, a pofonoknak, vagy egyéb ütlegeknek maguk is részesei lehetnek.

Hoseáék a vászonkereskedő háza felől érdeklődtek. Ez éppen a város Gilgál felőli végén állt. Nem volt nyomorúságos, hivalkodó sem. Ő, mint a többi itt lakó, a katonák vonulását figyelte. Felesége pedig, a négy közül legnagyobb fia vérző orrát ápolgatta, amikor odaértek.

– Shalom, testvérek, gyertek beljebb! – üdvözölte az érkezőket. Végre, Hosea, valamit viszonzozhatok a jóságodért. A barátod az én barátom is.

– Tényleg a barátom, Ehud a neve, írnok a király samariai íróházában.

– Béke neked is, Ehud írnok.

Jozsef arca bizalmatlan lett egy pillanat alatt, amit Hosea észre vett.

– Nem a katonához tartozik, mint ahogy én sem. Csak véletlenül érkeztünk egyszerre. Ez nyugtatólag hatott a házigazdára.

– Gyertek beljebb, erősítsétek magatokat kenyérrel! Utána majd elmondjátok mi járatban vagytok.

Nem mondták el, hogy prófétát keresnek, nem is hazudtak.

– Látni küldött bennünket a király az országban. Más igazságot látni, mint amit a járőröző katonák látnak. Hogy lássuk a fiad orra vérét is. Az elmaradt adók dolga a katonáké. Mi nem vehetünk részt semmiben, mert esetleg a mi orrunk vére is folyni fog.

– Nekem nincs félni valóm tőlük – mondta Jozsef. – Igaz, hogy gazdag nem vagyok, de adott az Úr annyit, hogy az adómat rendezni tudjam. Nem a földből élünk. Amit kiróttak rám, azt pontosan fizettem, írásom van róla. A föld népe viszont rosszul járhat. Ők természetben fizetnek. Ha az írások megvannak a kirovásról, a súlyok bizony változnak az adóbeszedőknél.

Étkezés közben megbeszélték családjaik dolgait. A vászon és a vaseszközök árának változásait, és nyugovóra tértek. Késő éjszaka Hosea felébredt, és kiment a házból. Ha valaki észrevette, azt hihette, hogy a dolgát végzi. Nem ezért kelt fel. *Mennie és látnia kellett.* A Hold eleget világított, hogy valaminek neki ne menjen. A Gilgál felé vezető úton *kellett* mennie. A shofetnek volt arra majorja, ahonnan a katonák mulatozásának lármája hallatszott. Nem csak férfifordítózások, hanem asszonyi sikolyok is. Hosea ezek mellett gyermeksikítást vélt hallani. Közelebb ment. A holdfényben azt látta, hogy valaki lélekszakadva és kétségbeesetten rohan felé. Utána dülöngélve egy részeg katona.

– Állj meg te zana! Úgyis elkaplak a kölyköddel együtt. Téged ide parancsolt a bíró, te rabszolga! Azt teszitek, amit mondok – kiáltozott, aztán elvágódott valami kőben, és fekvé maradt. Nem tudni, a fejét verte bele valamibe, vagy a részegségtől alélt el.

Az asszony odaért, ahol Hosea állt. Észrevette, és halálos rémülettel kiáltotta:

– Nem tudom, ki vagy uram, de ne kényszeríts minket oda vissza! Nézd a kislányomat, csupa vér! Ezek az állatok meggyalázták. Ha csak velem tették volna! De nézd szegényt, még nem is nő!

– Nyugodj meg asszony! Nem tartozom közéjük. Add ide azt a gyermeket, és mutasd meg a házat, hogy segítsek hazavinni.

A kislány nem engedte el az anyját. Egész életére bele ivódhatott az iszonyat. Az idegen, akit most látott ugyanolyan szörnyetegnek tűnt előtte, mint a katonák. Az asszony házáig mentek. A gyermek apja a fejét tenyerébe temetve ült, csak akkor nézett fel, amikor odaértek, a gyermek kiáltására.

– Apám, nézd! Csupa vér vagyok!

– Te voltál, te fáraó! Agyonütlek, ha utána azonnal felnyársálnak is!

– Ne bántsd férjem. Ő segíteni akart nekünk. Nem tartozik közéjük. A vászonkereskedő Jozsef vendége.

– Láttam ezt a nyomorúságot. Reggel beszélek a bíróval, panaszt teszek a nevedben.

– Csak azt ne tedd uram! Abból mindnyájunknak baja esik. Volt már, aki panaszt tett hasonló esetben, utána eltűnt. Csak akkor találtak rá, amikor a sakálok már kikezdték. Ha a bíró talán nem is az ő emberük, de hatalma nincs felettük, legfeljebb Menáhemnek, de jobb, ha neki sem panaszkodunk. Mindig a katonáknak van igaza. A föld népének marad a szenvedés, a meggyalázott leány és feleség. Menj utadra uram! – adta zokogva a férj a tanácsot.

Hosea visszament Jozsef házához, hogy visszafeküdjön a hálólhelyére. Reggel elmondta éjszakai látását Ehadnak és Jozsefnek.

– Ez bizony felénk nem szokatlan – jegyezte meg Jozsef – nem tehetünk ellene.

– A király tud ezekről?

– Ha tud is, nem tesz semmit. Úgy gondolja, ha nem szól, a katonaság jobban mellette áll. Az erőszak a királyok hatalmi eszköze – tette hozzá Ehad. – Megjegyeztem, ami történt, Ha Jerobeám elé kerülünk, elmondom neki.

Lélekben feldúlva indultak Bétel felé. Efront elhagyva, a jobb oldalon mély szakadék húzódott, egy darabig párhuzamosan az úttal, a végén jobbra elkanyarodott, mintha az alvilágba vezetne. Hosea megállt, és hatalmasat kiáltott, hogy a sziklák kétszer is visszhangozták:

– Ákor!¹³⁸

Többet nem beszéltek, amíg el nem érték Bételnek azt a külső részét, ahol a szentély épült. A körülötte levő térségen felállított kövek voltak.

– Ezek a régi idők emlékei – magyarázta Ehud – egyik közülük éppen az, amelyiket Jákob a feje alá tett, amikor itt aludt, és álmában létrát látott.

Az egyik ilyen kőnél, ami jócskán meghaladta egy felnőtt ember nagyságát, emberek álltak, olajjal kengették, és hajlongtak előtte.

– Ez lehet az a kő – mutatott rá Ehud – azért kenetik. Ennek történetét már elolvasható a tekercesek tárában, ha odakerülünk.

Hosea nem válaszolt, csak magában gondolta, hogy jó nagy feje lehetett a pátriárkának, ha ekkora párna kellett alá. Kicsit csodálkozott, aztán eszébe jutott Pénuel és a Jabbok partja a gázlónál. Az, kétségtelen, hogy volt. Az Úr ott volt, viszont, itt a kőnél ezt nem érezte. Az éjjel történetekre gondolt, és feltette a kérdést:

– Uram, itt nem vagy. Akkor hol voltál?

A szentély falához közel fából ácsolt emelvény volt. Rajta egy ember kiáltozott, amire figyelnie kellett. Ismerősnek tűnt. Az jutott eszébe, hogy a Hule partjánál egy sokágú szikomor alatt áll, és a messzeségben valaki egy másik szikomor éretlen gyümölcsseit vagdossa, hogy ehetővé érjenek. Ez az ember volt az. Az emelvény körül emberek álltak, és hallgatták. Az arcokon viszont félelem látszott, mégis egyre jobban figyeltek.

– Ezt mondja az Úr: Izraelnek három, sőt négy bűne miatt¹³⁹ nem változtatok meg szándékomat. Eladják az igazat ezüstért, a szegényt meg egy pár saruért; a szegényeknek fejükön gázolnak, a gyengéket eltérítik útjukról, apa és fiú egyazon leányhoz jár, hogy szent nevemre szégyent hozzon.

Minden oltár közelében zálogba vett ruhákra telepszene,
és Istenük házában elítéltek borát isszák,
noha én söpörtem el előlük az amoritákat,
kik magasak voltak, mint a cédrus...

– Ehud figyelj! Nem őt keressük, a nabit, aki igazat szól? – kérdezte Hosea – jegyezd meg a szavait!

– Azt fogom tenni.

Közben látszott, hogy néhányan elmentek a hallgatóságból, aztán ketten jöttek, nyilván a szentély szíjrázóik közül, de a beszélő nem hagyta abba.

– Halljátok ezt, és tegyetek tanúságot Jákob házában – mondja az Úr,
az Isten, a seregek Istene;

Azon a napon, amikor Izrael ellenem elkövetett vétkei megtorlom Bétel oltárain, letörnek majd az oltár szarvai, és földre hullanak.

Lerombolom a téli házat a nyári házzal együtt,
elpusztulnak az elefántcsont házak, eltűnnek az ébenfa házak – mondja az Úr.

¹³⁸ Ákor völgye: szerencsétlenség völgye.

¹³⁹ Ámosz 2.4-

Az úton, amely Efron felől jön, katonák csapata érkezett, élen a vezérrel. Ettől a főpap, aki éppen azért jött, hogy a szónokot leparancsolja az emelvényről, megállt, hogy üdvözölje a katonákat.

– Légy üdvözölve, Menáhem vezér! Éppen békétlenségre érkezél.

– Talán shalom, Amacja! A szentély körül békének kell lennie, ez nem az én dolgom, hanem a tiéd. A nagyszájú nabikat neked kell rendben tartani. Elvárom, hogy a katonáimat lássa el a város. Az adók miatt kell intézkednem. Tegyétek a dolgotokat!

A szónok rendületlenül folytatta:

– Menjetek csak Bételbe, és vétkezzetek! És Gilgálba és kövessetek el még több bűnt!...

Megvetem, gyűlölöm ünnepeiteket, ünnepségeitek nem tetszenek nekem.

A körülálló hallgatóság megbabonázva figyelte a szózatot.

Ezt mutatta nekem az Úr, az Isten:

Lám, egy ember állt a falon, kezében mérőönt tartott.¹⁴⁰

Az Úr megkérdezte: „Mit látsz, Ámosz?” Azt feleltem: „mérőönt”

Az Úr így szólt: „Nézd, lemérem népemet, Izraelt mérőönnel, és többé nem kegyelmezek neki! Elpusztulnak Izrael magaslatai, lerombolják Izrael szentélyeit, és karddal támadok Jerobeám házára.”

Ekkor ért oda a főpap az embereivel, és odakiáltott:

– Látnok! Menj el innen! Menekülj Jehuda földjére! Ott edd a kenyeredet, ott jövedölj! Bételbe többé ne gyere jövedölni, mert ez királyi szentély és a királyság temploma!

– Nem voltam én nabi, sem pedig nabinak fia. Pásztor voltam, és szikomort gyűjtögettem. Az Úr azonban elhívott a nyáj mellől. Azt mondta nekem az Úr: menj, jövedölj népemnek, Izraelnek! Azt mondod, ne jövedölj Izrael ellen!? Ne beszélj Izsák háza ellen!? Azért ezt mondja az Úr: Feleséged a város cédája lesz, fiaid és lányaid kard élén vesznek el, felosztják földedet kötéllel, te magad tisztátlan földön halsz meg. Izraelt fogságba hurcolják, tulajdon földjéről.

A főpap intett a szírázóknak, azok megfogták Ámoszt, levonszolták az emelvényről. Kezét, lábát fakalodába zárták a szentély melletti kövezett téren. Az embereknek nem volt kedve odamenni, hogy csúfolják. Arra sem, hogy a szentély körül lézengő szajhákat megszólítsák. Alig telt el egy kevés idő, Hosea jelent meg az emelvényen, kinnorral a kezében, és énekelni kezdett:

– Figyeljete az Úr szavára, Izrael fiai, mert perbe száll az Úr az ország lakóival!¹⁴¹

Nincsen az országban hűség és szeretet, az Urat sem ismerik többé.

Mindenütt csak átok és hazugság, gyilkosság és lopás, házasságtörés és erőszak, szüntelen vérontás. Ezért öltözött gyászba az ország, elcsüggedt minden lakója; a mező vadjai, az ég madarai, a tenger halai is, mind elpusztulnak.

Senki ne vádoljon? Senki ne pereljen?¹⁴²

Pap, téged vádollok! Bukdácsolj nappal és éjjel,

Bukdácsol a próféta is veled, népe vesztére.

Népem elpusztul, mert nincs benne érteni tudás.

¹⁴⁰ Ámosz 7.1-

¹⁴¹ Oz. 4.1-

¹⁴² Oz. 4.4-

A katonák tisztje visszatért a botrány helyére, és érdeklődve figyelte a fejleményeket. A Főpapnak jelentették az újabb eseményeket, ő is visszajött az embereivel, és felháborodva kérdezte a tisztet:

– Menáhem uram, ez ellen se teszel semmit?

– Miért tennék? Ez a király embere. Egyéb dolgaim mellett vigyáznom kell rá, nehogy valaki agyon verje. Itt van vele Ehud, az írnok, hogy feljegyezze a történeteket és mindazt, amit mond. Prófétát keresni küldték, most megtalálta, ott a kalodában. Önmagát is kezdi megtalálni. Figyeld te is, hogy mit mond! Aligha hazudik.

Hosea rendületlenül folytatta:

– Mind vétkeztek ellenem, dicsőségüket szégyenre cserélték.

Népem bűne a táplálékuk s minden vágyuk a gonoszsága.

De úgy jár a pap is, mint a nép: megtorlom rajta útjait,

Tetteiért megfizetek neki.

Esznek majd, de nem telnek be soha, kéjelegnek,

de gyermeket nem szülnek, mert elhagyták az Urat, és kicsapongásra adták magukat.

– Figyeld Amacja! Jobb ez, mint az előző. Ez legalább énekel, és lanton kíséri. Így szórakoztatóbb. Engem szórakoztat, ha közben az arcodat figyelem. Egészen eltorzult a dühtől. A szemedbe mondja az igazságot, te meg nem tehetsz ellene semmit.

– Neked talán nem, Menáhem vezér!?

– Dehogynem. Csakhogy nekem, ha kell, van ellene eszközöm. Neked csak szád, de nekem fegyverem van. Nézd a legényeket!

A bor és a must elveszi az ember esztét, népem a fadarabot faggatja,

egy karó a tanítója, mert a hűtlenség szelleme félrevezeti őket:

Elhagyják Istenüket, és paráználnak.

Hegyek ormán áldoznak, dombok ormán égetik áldozatukat,

Tölgyfa, nyárfafa és terebint alatt – az árnyuk oly kellemes!

Ezért, ha leányaid paráználnak, és jegyeseitek házasságot törnek,

Nem büntetem meg leányaitokat, amiért paráználnak,

sem jegyeseiteket azért, hogy hűtlenek,

hisz a férfiak maguk is a cédákat keresik,

és pogány papnókkal mutatnak be áldozatot.

Lám az esztelen nép vesztébe rohan!

Ha te paráználsz is Izrael, legalább Jehuda ne vétkezzék!

Ne menjetek Gilgálba, ne menjetek fel Bétávenbe¹⁴³,

Ne esküdjete az Úr életére!

És rendületlenül folytatta az éneket. A körülállók feszülten hallgattak, Menáhem élvezte a pap gyötrődését, aki dühösen mormogott magában.

– Legalább ezt a Bétávent ne mondta volna. Van ennek a helynek tisztességes neve...

– Tisztességes neve az van, jól mondod. Viszont te is tudod, mint ez a Hosea, hogy tisztessége nincs. Te is a nép bűneiből, és ha van nekik, a lelkiismeret-furdalásukból élsz jól. Ez az Ehud meg azért van itt, hogy mindent feljegyezzen, és a király elé tegye. Ne tegyél ellene semmit. A jehudait jelentsd fel, az jól jöhet neked. Hosea igazakat énekelt. A király ezeket ugyanolyan jól tudja, mint te, vagy én. Nem fog tenni semmit. Azt hiszem, ideje sincs rá. Elég sokat és rózsaszínek köpköd. Zakarja, a fia nem lesz erőskezű. Akkor kezdj félni,

¹⁴³ Bétel: Isten háza. Bét Áven: gonoszság háza. Bétel gúnyneve.

ha Dávid fia kerül a közös trónra. Láthatod, jó viszony van országaink között. Talán Ámosznak is azért szabad itt átkozódnia.

A pap elrohant, és hagyta, hogy a dolgok menjenek a saját útjukon. Aztán esteledett. Ehud szállást keresett, és tervezgette, hogy másnap reggel merre induljanak. Úgy gondolta, hogy nem volna jó itt maradni. Hosea befejezte a mondanivalóját. Odament a kalodába zárt Ámoszhoz.

– Már láttalak téged nabi, testvérem. Szikomort metszegettél.

– Én is láttalak téged nabi, testvérem. Egy sokágú szikomorfa alatt álltál. Tudtam, hogy találkozni fogunk. Biztosan hallottad a nevem. Ámosz¹⁴⁴ vagyok, a Tekoa-i.

– Én Hosea vagyok, Beéri fia, Mahanaimból. Ha elengednek ebből a kalodából, gyere, és egyél velünk kenyeret. A társam Ehud, az írnök, szállást is talált.

Mikor eljött az este, Ámoszt elengedték. Úgy csatlakozott Hoseáaékhöz, mintha egy anyától született testvérek lettek volna.

– Nekem küldetésem van Jerobeám királyhoz, oda kell mennem. Oda indultam, de itt meg kellett állnom, hogy beszéljek. Ti hova igyekeztek?

– Járjunk együtt! Nekünk is hasonló dolgunk van. Prófétát kell keresnünk, hogy Efraim elvándorolt fiainak prófétájon, ott ahol laknak. Menjünk Filisztea felé a Sefelán, és a tengerparti síkon!

Ebben megegyeztek, és reggel elindultak. Ámosznak nem volt szamara, emiatt nem aggódott. Arra számított, hogy úgy lesz meg Szamáriáig, ahogy lehet. Az út erdőkön keresztül kanyargott, igazi, rablóknak való vidéken, egészen Estaolig. Onnan kezdve a vidék megváltozott. A nyájakat már az erdős vidékekre terelték. A síkságot zöldellő vetések uralták. A hegyvidék széle mentén folytatták az utat. Néhány falut elhagytak, már szállás után kellett nézniük. Szépen gondozott gazdaházat találtak, amely keletről elég meredek sziklakkal volt védve, nyugat felé, a síkságra nyitottan. Ide tértek be, hogy megpihenjenek.

– Ez Nabal háza. Jártam már itt, jó ember, menjünk hozzá! – javasolta Ámosz.

Nem tévedett a házigazda már vagy harminc lépésről felismerte Ámoszt.

– Ha békével jöttetek, találatok nálam békességet, Ámosz nabi! Régen jártál nálunk. A gyerekek örülni fognak neked, ha szép dolgokra tanítod őket.

– A társaim, Nabal gazda, Hosea, akit magadhoz hasonlíthatsz, mert gazda a maga házában. Én magamhoz hasonlítom, mert vele is az Úr szája szól. Ő meg Ehud, a király írnoke. Ők ketten most a király emberei.

– Shalom nektek utasok, kerüljétek beljebb!

Az udvaron szaladgáló gyerekek nagy zsvajjal nyugtázták a vendégek érkezését. Főként Ámosz miatt. Rá úgy emlékeztek, hogy sok érdekes dolgot tud. Elrohantak, hogy a szomszédos házacskák gyerekeit értesítsék a dologról, hogy itt a mesélő ember. Nabal szolt a feleségének, hogy vendégek érkeztek, készüljenek a fogadásra, hozzon a szolgáló vizet, hogy lemossák az út porát, a szamarakat pedig lássák el. Miután leheveredtek a gyékényekre, a gazda kikérdezte őket.

– Írnök még nem járt nálam, most legalább látok egyet. Mit írsz össze az utadon Ehud uram? Csak nem azt, hogy milyen adókat lehet még összeszedni?

– Én csendben vagyok ezen az úton, Nabal gazda. Csak Hoseát kísérem. A fül vagyok és a szem, hogy halljak és lássak mellette. Mindent le kell írnom, ha visszatérek az íróháza. A király akarja tudni Hosea szemével, hogy mi történik az országában, és mit szól az ő szájával Izrael Adonája.

– Ámosz meg Jehuda Adonáját hirdeti. Azt nem hallgatod?

– Azt is meghallom. Mindkettőjük beszédét le kell majd írnom.

¹⁴⁴ Jehuda prófétája. A tizenkét kisprófeta egyike.

– Nem látszik jó dolognak, hogy mindent leírsz. Egyszer valami shofet¹⁴⁵ majd a fejükre olvassa. Nem bánod Hosea?

– Velem is megbeszélte a király. Megöregedett, és jól akarja látni a népét. Azt akarja, hogy megmaradjon az idők végezetéig. Öregségére bölcs lett, és ad az Úr szavára.

– Milyen öreg a király?

– Tartok tőle, hogy nem fogja meghallgatni a beszámolót. Lehet, hogy csak az utódának fogják felolvasni a tekercekről – válaszolt Hosea.

– Ugyanezt gondolom magam is, ezért sietek Jerobeámhoz, hogy beszéljek vele – fűzte hozzá Ámosz a maga mondanivalóját.

A két nabi egymásra nézett, és ebből a pillantásból megértették, hogy mindkettőjükből az Úr lelke szólt.

– Szívesen látlak benneteket holnap is. Ámosz nabi, tőled elvárom fizetségképpen, hogy tanítsd a gyerekeimet. Ha sokan lesznek, mert a szomszédok idejönnek, azokat is. Nem mondtátok még, hogy honnan jöttök?

– Betaven felől – válaszolt Hosea.

– Arról a helyről még nem hallottam. Van erre Bet Horon, Bet Semes, Bétel...

– Bételt hívja így Hosea testvérem.

– Akkor ott megint volt valami békétlenség. Csak nem ő beszélt valamit, ami nem tetszett a papoknak? Ámosz, ha te ott vagy, akkor mindig kerekedik valami.

– Ő is, meg én is. Engem Amacja kalodába csukatott, csak este engedtek el. Nem hagyták befejezni azt, amit az Úr mondott az én számmal. Hoseának kellett befejezni. Őt nem bántották. Menáhem nem engedte, mert tudta, hogy Hosea testvérem a király küldetésében van, azt mond, amit mondania kell.

– Menáhem ott volt? Megint az országot járják? Én nem félek tőle, mert tehetős vagyok, De sokan vannak, akiket meg fognak sarcolni. Az asszony nép meg jól teszi, ha messze marad tőlük.

Hoseának és Ehudnak elsötétült az arca ezekre a szavakra, és elmondták, hogy mit láttak Efronban.

Másnap reggel gyerekzsivajra ébredtek. Nabal gyerekei összehívták a többieket, hogy Ámoszt hallgassák a csűrben. A csépeletlen árpa és tönköly kévéken, jól körbe lehetett ülni.

– Sámsonról beszélj nekünk – kiabáltak a gyerekek – aki erős volt!

– Legutóbb róla beszéltem, már mindent tudtok nem?

– Akkor is, akkor is!

– Jó, de nektek is kell róla beszélgetek, ha kérdezek.

Először elbeszélte házasságának történetét a filiszteus lánnyal, akit először megtagadtak tőle a lány szülei. Csillogó szemmel hallgatták a hőstettet, amelyben filiszteusokat győzött le mindössze egy szamar állkapoccsal. Egyik gyerek közbeszólt.

– Jó nagy állkapocs az! Mert, ha kinézel a csűrből, éppen azt látod. Úgy tudjuk az a harc éppen itt volt. Mert, hogy azt a sziklafalat Rámát-Lehinek¹⁴⁶ hívják. Ott a forrás az Ain-Hakko.¹⁴⁷ Nem messze ide, ott vannak az Etámi sziklabarlangok is. Néha odamegyünk mi gyerekek, pedig nem szabad, mert a szüleink azt mondják, rablók tanyáznak bennük.

– Most én kérdezek tőletek. Szép lehetett az a Delila?

– Biztosan – válaszolt egy kamasz –, ha egyszer egy ekkora erős hősnek megtetszett.

– Most a lányokat is megkérdezem. Szép lehetett?

– A lányokat ne kérdezd! Azoknak nem illik beszélni, megkérdezni se illik őket a férfiaknak. Azok nem tudnak semmit –, zajongtak a kamaszok.

– Én kivételt teszek. Ki mer válaszolni?

¹⁴⁵ Bíró.

¹⁴⁶ Állkapocs magaslat.

¹⁴⁷ A (segítségért) kiáltó forrása.

Akad egy, aki mert szólni.

– Nem lehetett szép. Aki elárulja a baálját, az nem lehet szép. Az ilyen megérdemli, hogy fiúgyerek nélkül haljon meg.

– Szépen felettél leányom – ezt Hosea jegyezte meg – a hűtlen asszony nem lehet szép. Ha a férje annak látja, az tévedés.

Hosea észrevette magán, hogy most nem kellett volna szólnia. Mert akkor Gomer nem szép? Mert ő szépnek látta, mint ahogy Sámson a filiszteus nőt. Kiment a csürből, hogy ezen gondolkodjon. Odabent a gyerekek követelték, hogy Ámosz meséljen tovább.

Hosea ránézett a Lehi-nek nevezett sziklafalra, és arra gondolt, hogy a tetején kell lennie valaminek, ahova emberek járnak emlékezni, hiszen Sámson története több mint ötszáz éve él. Jól gondolta. Nabál megmutatta az ösvényt, amin oda lehet jutni. Az úton látszott, hogy rendszeresen járnak. Elindult rajta, és eljutott egy helyre, ahol egy, az alapkőzetből kifaragott áldozati oltárt talált. Nem csak azt, hanem egy családot, amelyik láthatóan áldozatot akart bemutatni. Amikor azok meglátták őt, nem zavartatták magukat a készülődésben. Hosea megkérdezte őket:

– Kinek mutattok be áldozatot?

– A mi istenünknek. Dágonnak. Mikor itt még a mi népünk volt otthon, atyáink jártak ide. Uzija, vagy Jotám királynak szolgálunk, filiszteusok vagyunk. De Szamária királya megengedte ezt nekünk. Most béke van, miért kérdezed?

– Nem vagyok számon kérő. Megmondanátok, milyen alkalomból áldoztok?

– Atyáink emlékére, akik itt győzték le Sámson, a haramiát, aki sanyargatta népünket.

Elgondolkodva jött le a magaslatról. A házban Ehud Nabállal beszélgetett. Hozzájuk csatlakozott.

– A magaslaton voltam, láttam az oltárt. Filiszteusok készültek áldozatot bemutatni rajta.

– Tudok róla. Járnak ilyenkor ide. Nálam veszik a bárányt – mondta Nabal.– Később jönnek ide izraeliták is áldozatot bemutatni. Ők is itt veszik a bárányt. Jó helyen van a házam. Adót fizetek, a király meg az ország jól jár.

– Az izraeliták Sámson emlékére áldoznak, ugyanazon az oltáron. Jezréel! – mondta Hosea.– Egyáltalán, mi tartja össze ezt a népet?

– Az, hogy a közvetlen szomszédok szegényebbek, bár Asszúr már lassan szomszéd. Oda sokan mennek. Összetartás itt már nem nagyon van. – ez volt Ehud véleménye.

Ámosz mesedélutánja miatt csak a következő nap reggelén indultak tovább. A két nabi nem talált egy harmadikat. Erre, vélhetően alkalmas személyről senki nem hallott. Amikor elhaladtak Etam sziklabarlangja előtt Hoseának rossz érzete támadt. Nem éppen a Sámson legendák miatt. Először Nabalt kezdte sajnálni, megfoghatatlan, de eljövendő bajok miatt. Úgy gondolta, jó ember a vendéglátójuk, bár csak olyan, mint Izrael bármelyik fia. Az Úr dolgaival nem foglalkozik. Úgy gondolja, választhatna az istenek között, ha akarna. Éppen ezért egyet sem választ.

Elhagyták a hegyvidék peremét. A síkságon szépen zöldellő gabonatáblák mellett ment az út, kevés utassal találkoztak. A hegyvidékkel ellentétben itt a nincstelenségnek nem nagyon látták a jeleit. Ezek a földek Menáhem ben Gadi tulajdonai voltak. Erre rablók nem mertek garázdálkodni, mert tudták, hogy a megtorlás biztos és kegyetlen lenne. Baal-Salisa¹⁴⁸ irányából érkező vízfolyásnál kutat találtak, ahol asszonyok korsókkal várták sorukat. A kút nem volt olyan mély, mint a hegyvidékiek. Nem sok volt belőle a környéken. A városbeliek is ide jártak. Az asszonyok közül többen, a vízfolyás mentén, a dombok védelmébe épített major felé vitték a vállukra vett rúdra akasztott, zsákokba tett korsókat. Ámosz itt is ismerős volt, barátsággal köszöntött egy fiatalasszonyt.

¹⁴⁸ Város Gilgalhoz közel. A név jelentése: a háromság (harmad) ura (gazdája). Elizeus próféta tevékenységének egyik helye.

- Shalom Miriam! Atyád egészséges? Kérhetünk vizet a korszódból?
- Shalom neked is, Ámosz nabi! Szívesen kínállak vízzel. Kérlek, ne kerüld el a házunkat!
- Látod, nem egyedül vagyok. Társaim vannak.
- Atyám őket is szívesen látja. Igyatok, és jöjjetek velünk! A vízfordó asszonyok inkább Ámoszhoz húzódtak közelebb, de nem beszélgettek vele. Asszonyokhoz ez nem illett volna. Csak Miriam volt, közülük, aki bátran beszélt velük. A majorba érve szólt, hogy menjenek vele a házhoz.
- Atyám, vendégek jöttek hozzánk! Nézd, ismerős van köztük – szólt az asszony. Kilépett a házból a gazda és örömmel ismerte fel Ámoszt.
- Shalom, Ámosz nabi! Öröm nekünk, hogy látunk. Öröm lesz a gyerekeknek is, ha tanítod őket. Ha maradtok egy pár napig, az ünnep lesz nekünk.
- Shalom, Eleazar! Nem akartam elkerülni a házadat. A kútnál találkoztunk Miriammal és az asszonyokkal. Remélem, szívesen látod a barátaimat is, akik a király küldetésében járnak. Ez a süveges Hosea, a másik Ehud, aki írnok.
- A szállás Istené. A barátom barátai az én barátaim, legyetek nálam otthon! Miriam, szólj a szolgálóknak, hozzanak vizet, hogy lemossák magukról a port, és készítsenek vacsorát! A gyerekek tudják meg, hogy itt van a nabi, jöjjenek holnap, és hallgassák!
- A vacsoránál elbeszélték úti élményüket, Ámosz kalodafogságát, és az efroni asszonygyalázást. Hogy a vezér, Menáhem, a katonákkal van, de semmi büntetést nem szabott ki a garázdákra.
- Menáhem elég sűrűn megfordul nálam, katonákkal, vagy egyedül. Itt nem tűrne meg ilyet. Ez a környék az ő fejedelemsége alatt van. Nálam a katonák a szállásáért és ellátásáért fizetnek. Itt rend van. Baal-Salisáig mindenképpen. Ott már Sallum a fejedelem, egészen Szamáriáig.
- Nem lennék meglepve, ha Menáhem a napokban újra erre járna. Egy csapattal az országot járja.
- Erre a hírre Miriam arcán, ha az esti homályban látszott volna, mindenki láttára kiül a pirosság. Apjáén viszont némi ború látszott. Egyikük sem beszélt arról, amit gondolt. Hosea viszont megérezte mindkettőt, de másról kérdezett.
- Azt mondd Eleazar uram, hogy ez a városka itt a szomszédban Baal-Salisa? Csodálkoznék, ha nem volna emlékhelye ott Elisának.
- Akkor csodálkozz, mert emlékhelye ugyan van, csak egyáltalán nem ott, hanem itt felfelé, a völgy végében. Van ott egy liget, talán egy ér miatt, ami a sziklák tövében ered. Oda szoktak járni az itteni népek ünnepelni. Van ott három felállított kőszál. Vannak, akik Elisa csodáját ünnepelik ott, főként nyáron. A mi pészahunk táján. A faragott oszlopoknál mások, tavaszt ünnepelnek nemsokára. Áldozatokat mutatnak be a baaljuknak. Ők tudják miért, de mindenképp hármat visznek, ebből egyet az ő uruknak. Persze, napszállta után rendeznek a fiatalok egy kis helytelenkedést is. Ezek a hosszú keskeny völgyek, amelyeknek a végében ligetek vannak, az embereket asszonyöltre emlékeztetik, amitől felbuzdulnak, és teletűzdelik a ligeteket aserákkal. Ha híre megy, hogy Menáhem errefelé várható a katonáival, bármennyire nem szeretik egymást Jábes és Gadi fia, Jábes szolgálói meg fognak jelenni itt, hogy a katonákkal legyenek a ligetben. Garázdaságra viszont nem kell számítani, Menáhem az ilyet nem tűri.
- Itt nem tűri – jegyezte meg Hosea –, ahol nem az ő birtokai vannak... Tudod, én nem felejttem el Efront. Ott megtúrta. A király elnézi neki, pedig tud róla.
- Menáhem a király hű embere. Azt akarja, hogy hű maradjon hozzá, ezért engedékeny. Emellett jó hadvezér, ahogy Sallum is, aki szép szál erős férfi. Neki meg fattyaival van tele egész Tápsza.

Másnap Miriam szinte egész nap a kútra járt a szolgálókkal, mintha nélküle nem tudtak volna vizet húzni, és a korszókat rúdra akasztani. Miközben az utat kémlelte, a szolgálók összevissza kuncogtak maguk között. Tudták, hogy Miriam kit vár, és mire kell az a sok víz a háznál. A kézi malmok szorgalmasan hajtogatták a maguk reszelős énekét. Alkonyattájt megérkeztek a katonák. Messziről látszott, amint felverik az út porát. Ettől aztán mindnyájan elfutottak a kúttól, mert az illem így követeli.

Eleazár arcán együtt jelent meg az öröm és az aggodalom. Miriamén csak az öröm. Nagy buzgalommal adta az utasításokat szolgálóknak és szolgálóknak, egyformán. Mindenki tudta, hogy a csapat nem fogja elkerülni Eleazár házát. Úgy is lett. Alakzatban vonultak a ház elé. Menáhem köszöntötte a gazdát, elszállásolást kért katonái és a maga számára. Mint mindig most is megkapta. A katonák leszedték a málhát a vonatos szamarokról. A kijelölt helyen gyakorlott kezekkel kezdték felverni a sátraikat, majd a szolgálók munkáját vették igénybe. Vízet és kendőket hoztak a legényeknek, akiket többnyire ismerősként szolgáltak. Hosea és két társa egyik pajta elől figyelték az eseményeket.

– Szeretem Eleazárt – mondta Ámosz –, de ez a ház is egy arca Jákob népének. Jó ember ő, mégsem elég jó, Mióta özvegy, még inkább gyenge. Itt is teljes Izrael kettőssége.

– Kezdtem magam jól érezni a ház kedvessége miatt. A katonák ilyenfajta fogadtatását Efron után nem nagyon értem – véleményezte Hosea –, itt sem fogunk prófétát találni Izrael kivándorolt fiainak.

A katonák birkákat kaptak és kenyereket. Az állatokat maguk vágták le, és sütötték meg a maguk tüzein. A nők szorgalmasan segítettek. Nem csak házbeliek voltak, hanem Baal-Salisaiak is. Ahogy beesteledett, a ház előtt tüzet gyújtottak a vendégek számára, vacsorához terítették a gyékényeken. Hosea magához vette kinnorját, mikor odament. A főhelyen természetesen Eleazár és Menáhem hevert leterített állatbőrökön. Miriam a háttérben maradt, alig látszott Menáhem mögött.

– Ámosz nabi! Másodszor találkozunk néhány napon belül. Hol akarsz prófétálni?

– Nem akarok én egyáltalán prófétálni. Talán Efraim királyánál. Az Úr oda szólított. Útközben beszélek, de csak gyerekeknek, akik szeretik, ha tanítom őket.

– Ezek nem csuknak kalodába, mint Amacja? Igaz neki nagyon kemény dolgokat mondtál. Talán meg is érdemelted a büntetést. Hosea is megérdemelte volna, mert folytatta beszédedet és nem dicsérte meg se Izraelt, se Jehudát. Szerencsétek van. A király parancsolta, hogy most kíméljük a prófétákat, akármilyen zavaros a beszédük. Ő tudja miért. Én is azt mondom, amit Amacja, neked, Ámosz nabi. Jobb, ha Jehudában eszed a kenyered. Én ugyan nem bántalak, de lehet valaki, akinek nincs ekkora türelme.

Ámosz nem felelt. Most nagyon szelíd volt a lelke, pedig mondhatta volna, hogy vezér, te pontosan olyan kettős vagy, mint a két ország közül bármelyik.

– Te jó politikus vagy Menáhem vezér. Pontosán tudod, mikor mit kell tenned, hogy a rád bízott javak el ne vesszenek. Kevés idő, és még többet teszel azért, hogy ami veszendőnek indult, tovább ne vesszen. Ezért aztán nagyon fogják félni a nevedet.

– Nem bántottál meg Ámosz. Megdicsértél, úgy érzem, bár nem mindent értettem a szavaidból. Nem kérem, hogy jövendölj. Jövendölj csak Uzijának, vagy a fiának. Nekem Hosea fog énekelni valamit a jövendőről. Pengesd a kinnort, Beéri fia! Jobb, ha szépet énekel, mintha valami sötétet jövendőlnél. Menáhem katonái közül, miután bort ittak, eltűntek a völgyvégi liget felé. Ahogy ők fogytak az udvarból, úgy fogyott az asszony nép is. A vezér kaptos volt némileg, ezért követelte Hosea énekét. Mindeközben egyre csak a sötétség felé nézegetett, ahonnan Miriam szeme csillogását érezte.

– Sokfelé jártam az utóbbi időben uram, tele vagyok a látottakkal. Ha szólok ezekről, nem tudhatom, hogy az Úr melyik tapasztalatról ad szavakat az ajkamra. Dántól Bétavenig jártam az országban, és látó voltam.

Befejezte a hangolást, és pengetni kezdett. Mély hangokkal, halk suttogó hangon kezdte:

– Rettenetes, amit Bételben láttam:
Efraim ott paráználkodik, Izrael beszennyezi magát.
Juda, rád is aratás vár, amikor helyre állítom népemet!

– Jól kezded, Hosea! Nagy szidást érzek előre a dalodból.– Jót ivott a csuprából.
– Én inkább szomorú vagyok uram. Mintha egy vérző kislányt láttam volna az anyja
ölében sírdogálni Efronban, néhány napja...Ott is jártam.
– Annak a földnek nem én vagyok a fejedelme, nem nekem kell ott rendet tartanom. Csak
annyiban, amennyiben a király megbíz. Az elmaradt adókkal foglalkoztam ott. A többi a falu
bírására tartozik. Dalolj csak, amíg el nem álmosodom!

– Amikor Izraelt gyógyítani akartam, előtűnt Efraim vétke¹⁴⁹
és Szamária gonoszsága: Hazugsággal vétkeznek, betör a fosztogató,
kinn meg rablók járnak, mégsem mondják a szívükben,
hogy minden gonoszságukra emlékszem;
Tetteik körbezárják őket, ott vannak színem előtt.

Bűneikkel örvendeztetik meg a királyt, hazugságaikkal a fejedelmeket.
Felhevülnek mindnyájan, tüzesek, mint a kemence,
melynek tüzeit nem szítja már a pék a dagasztástól a megkelésig.
A király a vezéreivel rogyadozik a tüzes bortól, és gonoszokkal cimborál.
Cinkosaik közt szívük izzik, mint a kemence;
éjjel elcsitul haragjuk, reggel azonban felcsap, mint a lobogó láng.

Menáhemet igazából bosszantotta a dal, mégis úgy tett, mintha szórakoztatná.
Megjegyzéseket tett Eleazárnak, aki viszont elfordította a fejét.

– Kitért ebből a prófétából nagyapja mestersége, aki – úgy tudom –, mester volt Joás
idejében a kenyérsütők utcájában.

Eleazárnak viszont a vezér minden látogatása alkalmával eszébe jutott a saját gondja, ami
máskor szégyen lehetne. Mióta asszonya meghalt, Miriam felnőtt lett. Évek óta
megbabonázva tekint a király hadvezérére, az meg viszont. Feleségül viszont soha nem kérte
a lányát, csak bejárogat hozzá éjjelente. Ő pedig gyenge, hogy megakadályozza. Hiába is
tenné, mert ennek a dolognak híre van, így aztán a kérők messze elkerülik a házat. Volt
Miriamnak igaz szerelmes kérője, Mattanjának hívják. Birtokos ember fia, aki, ha ideje
engedte, szerelmes szívvel várta a kútnál. Miriamnak tetszett ez a hűség. Talán jó asszonya
lett volna, ha nem jön arra a fényes katonatiszt a maga csapatával. Elég volt egyszer egymás
szembe nézniük. Menáhemnek háza, asszonya és fia van. Ha király volna, lehetne több
asszonya, de nem az.

– Elbukott minden királyuk, nincs közöttük, aki hozzám kiáltana – folytatta Hosea a maga
dalát:

Efraim elkeveredik a népek között, Efraim olyan, mint a lángos,
Amelyet nem fordítottak meg.
Erejét idegenek emésztik fel, de ő észre sem veszi;
Őszülő haj borítja fejét, de ő észre sem veszi.

Efraim, mint egy galamb, buta és esztelen:

¹⁴⁹ Oz. 7.1-

Egyiptomot hívják, Asszúrba rohannak!
 Mehetnek bárhová, kivetem rájuk hálómat;
 mint az ég madarát, visszahozom, gonoszságukért megbüntetem őket.

– Hagyd abba Beéri fia, ebből elég volt! Eleget ittunk, menjünk pihenni! – szakította meg Menáhem az éneklést.

A vezér nem volt részeg. Politikusnak is elég tájékozott és kellőképpen rugalmas, vagy inkább ravasz volt. Értette, hogy mennyi igazság van Hosea jelképes szavaiban. Láta ő is, hogy Izrael szétesőben van, de megtalálta benne a helyét. Tircában voltak Jehu házának távoli atyjafiai, köztük ő maga, ezért feltétlenül hívek Jehu házához. A királyság Jerobeám házán nyugszik. Ha paktál Jehuda királyával, jól teszi. Ő akkor is Izrael fejedelme marad. Nyugodtan alhat akármelyik szeretője, vagy a felesége oldalán. Miriamhoz nem kell bemennie. Ő fog bejönni. Visszavonult a kamrába, ahol látogatásai alatt aludni szokott. Hoseának pedig a maguk pajtája felé távoztak. A tűz fényében Hosea tekintete Miriaméval találkozott. A nabinak látása volt. Egy szempillantás alatt megjelent előtte Gomer, akinek a hajában gránátalma virág van tűzve. Meg akarta szólítani, de nem azt mondta, amit akart.

– Mattanja! – ezt mondta, amire Miriam kövé meredt, és nem mozdult, míg apja nem szólt.

– Térjünk nyugovóra, leányom!

A katonák sátraiból viháncolás hallatszott, máshol csend volt, mert ugyanazt tenni máshova mentek. Aztán reggel lett. A házhoz nem tartozó asszony nép elszéledt, a katonák szedték a sátorfájukat, majd elvonultak fényes vezérük harci szekere után, le a tengerparti út, valószínűleg a Kármel felé. A két látó ember és az írnok nem ment a távozókhöz közel. Kissé másként látták a parádét, mint ahogy elvárható lett volna, Ehud nagyon jól tájékozott volt az ország dolgaiban. Menáhemet nagyon jól ismerte, annak minden ravaszságát és ellenséges érzületeit a testőrvezérrel szemben, akinek a birtokai a közvetlen szomszédságban kezdődnek. A kiterjedt Jábes rokonság ott él. Az okos Menáhem elkerüli ezt az országrészt, tüntetően békés velük szemben. Ugyanakkor tüntetően tökéletesíti, és erősíti a hadsereget.

Ámosz újra tanítani kezdte a gyerekeket, Hosea pedig látni ment már kora reggel. Akkor ért vissza, amikor a csapat éppen eltűnt a kút táján. Miriam a ház tornácáról nézte az elvonulást. Nem illett volna túl közel menni. Az ő dolgainak illetlenebb részét az éjszaka sötétje eltakarta, bár mindenki tudott róla, apját is beleértve. Hoseához ment, hogy megkérdezze:

– Mondd látóember, ki beszélt neked Mattanjáról? Miért említetted nekem az este?

– Senki nem beszélt róla. Most sem igazán tudom, hogy ki ez az ember. Csak láttam őt veled, itt a kútnál. Úgy tűnt nekem, hogy sokszor. Aztán egyedül láttam, nem tudom pontosan, hogy hol. Lándzsa volt a kezében, mint Menáhem katonáinak, csak nem ilyen ruhája volt. Annyit láttam, hogy ahol van, az Jehudában lehet.

– Azt mondod, Jehudába ment... lehet, hogy miattam. Ezt mondják itt az emberek?

– Lehet, hogy mondják, de nem nekem.

– Láttad, hogy apám nem örül Menáhemnek. Nem azért, mert a király embere. Én vagyok az oka, meg az a Mattanja. Kért volna engem asszonyának.

– Szeretted őt Miriam?

– Szerettem. Apám is szerette, és odaadott volna neki. Én nem akartam. Mióta anyám meghalt, mindent megenged nekem. Egyszer erre jött Menáhem a csapatával. Itt szálltak meg. Mindenért fizettek, nem voltak garázdák, apám szívesen fogadta őket. Menáhem pedig a szemembe nézett, mert én nem takartam el az arcomat. Azóta nem takarom el, ha látom. Ha a kamrájában alszik, én megyek be hozzá. Mattanja elbujdosott. Megszólsz érte Hosea?

– Engem az Úr lelke látni küldött, nem pedig megszólítani. Ha egyszer szólnék, az én számmal ő fog szólni. Láttam a tegnapi estét is. Fent voltam a magaslaton, ahol égő áldozati

oltár van. Nem csak az Úrnak mutatnak be rajta áldozatot. Más istennek is. Egyszer már láttam egy ilyet, ahol elsőszülött fiút engedtek át a tűzön. Azt hiszem, az éjszaka itt is fogant elsőszülött fiúgyermek.

– Miért mondod ezt nekem, látóember? Én nem fogantam Menáhemtől. Talán, ha lenne háreme, és én ott lakték. Talán vágnék rá, de erre nem sok reményem lehet. Anélkül is bemegeyek hozzá. Láttál még valamit, Hosea?

– Könnyeket láttam és... Nem tudom, elmondjam-e neked, vagy Eleazarnak?..Halott gyermekeket láttam, Miriam. Itt a környéken, még itt az udvaron is. Halott asszonyokat, üszkös romokat és sakálokat, emberi tetemekbe harapni.

– Itt béke van. Ki tenne ilyet velünk? Ti látók, nem mindig látjátok jól a jövőndőt.

– Igazad van, nem mindig. Nagyon szoktam néha remélni, hogy nem jól látok. Most is remélem. Azt mondom neked Miriam, hogy örülj, hogy nem fogantál, és más asszonyok gyermekeit fogod siratni.

– Én csak asszony vagyok, vagyis... mindegy. Nem sokat látok a világból, ellenségről még csak nem is hallok, hogy közeledne. Láttad, Menáhem és a serege erős. Ki bántana minket.

– Senki nem hallja rajtad kívül, amit mondok. Egy mondatot nem fejeztél be, amit úgy kezdted, hogy én csak asszony vagyok... Ha befejezted volna, azt kellett volna mondanod, hogy nem vagyok asszony. Ha egy dologra két félét lehet mondani, akkor egyik mondás se igaz. Igazad van. Úgy vagy asszony, hogy nem vagy az. Izraelnek törvénye van, és még sincs. Mert kétféle törvény nem lehet. Az ilyen országban béke látszódik, de nincs béke.

– Nem értem, amit mondasz. Ha apámnak mondanád, talán értené, kérlek, ne mondd neki! Annyit értek, hogy még jobban elsomorítaná. Miattam szomorú, tudom. Szeret, ezért szabadjára engedett engem.

– Ahogy az Úr szabadjára engedte Izraelt, mert szereti. Akiket szeret, azok nem tudnak mit kezdeni ezzel a szabadsággal. Mint az őrizetlen juhok, örülnek, hogy szabadon kószálhatnak. Estig, vagy az első oroszlánig. Akkor pásztorért kiáltanak, de az messze lesz ahhoz, hogy meghallja őket.

Hosea Eleazárhoz ment, hogy megköszönje vendéglátását. Marasztalta volna őket, mert valóban jószívű ember volt, de menniük kellett, hogy naplemente előtt Szamáriába érjenek.

A nyugati kapun értek a városba, ahol az íróház volt és a két látó ott szállt meg. Ehud a saját házába, a családjához ment. Másnap délelőtt megjelent az íróházban, és beszámolt arról, hogy járt a királynál, és beszámolt az útjukról. Utasítást is hozott. A király az íróházhoz rendelte Hoseát. Elrendelte, hogy minden mondása legyen leírva, A nabi továbbra se legyen megakadályozva abban, hogy oda menjen, ahova a lélek küldi. Hívatni fogja, ha annak eljön az ideje. Ámosz tegyen, amit akar, kedvére. Szavait jegyezzék fel. Ha akar, szabadon menjen haza. Inkább Jehudában egye a kenyerét, nem fogja hívatni. Ezt az utóbbit nem nagyon értette senki. Az írnok elmondta, amire nem volt külön felhatalmazása, hogy Jerobeám egészsége nagyon megromlott, alighanem, a végét járja. Elmúlt néhány szombatnap, de Hoseát nem hívták. Akkor sem, amikor kikiáltók járták be a várost azzal a hírrel, hogy Zakarja a király, mert Jerobeám megtért atyáihoz. Zakarja király, még mielőtt atyját eltemették volna, teljes királyi díszében megjelent a palota tornyának erkélyén, Sallum társaságában. A testőrök vezére fényes öltözetében alig különbözött új királyától. Nadab is megjelent, minden dísz nélkül, mindössze samara kíséretében, hogy közölje gazdájával, felesége gyermeket szült. Ha térdére akarja venni, ideje, hogy hazajöjjen.

Ezekben a hetekben Hosea Ámossal együtt a régi, és az újabb idejű feljegyzéseket olvasgatta. A régi idők dolgait és az újabbakat is, át meg átbeszélték. Összevetették a saját tapasztalataikkal, amiért tulajdonképpen itt voltak, hogy Ehud és mások feljegyzései mennyiben felelnek meg az ő látásukkal. Ehud igazakat látott. Láta az efroni erőszakot, leírta, ahogy minden mást is, ami az úton történt. Összevetve a szépen zöldellő Kánaáni

mezőkkel és a viszonylag biztos mindennapi kenyérrel, a dolgok inkább jónak, mint rossznak tűntek. Így láthatták ezt az ország fejedelmei is. Ekkora és ilyen erős még nem volt Izrael, Nebát fia Jerobeám óta. Ő tette szabaddá Kánaánt Rehabeám¹⁵⁰ uralmától, mert terheket akart a nép vállára tenni. Újra szabad lett Kánaán Efraim mellett. Gazdag lett javakban és istenekben. Ez annyira jónak bizonyult, hogy még Jehu is belátta hasznosságát. A mostani Jerobeám, akit éppen most helyeznek atyái sírjába, tökéletessé tette a szabadságot uralma alatt. Elmenetele előtti időben viszont kezdte azt látni, amit a nabik – no persze, nem a meholaiak, vagy a Kánaáni istenek emberei fizetségért –, hogy bizony az ország népe és fejedelmei önmagukban hasonultak meg. A gazdaságok jól gyarapodtak, ezzel szemben egyre több ember fülét lyukasztják ki, és egyre többen szabadok annyira, hogy senki felé felelősséggel nem tartoznak, akiket semmiféle bíró házasságtörésért, csalásért, ígéret be nem tartásért elítélni nem mer, vagy nem akar. Jehu házának fiai negyedízigen ültek a trónon. Jerobeám bölcsessége biztosította, hogy a ház ki ne haljon, legalább leányágon folytatódjon, véréből királyok szülessenek. Abija, Uzija unokájának asszonya. Vele talán összenő majd, az, aminek egybe kellene tartoznia. Ez lehetett Jerobeám utolsó akarata, amit Menáhem a hadvezére és rokona helyeselt, mielőtt lehunyta volna a szemét.

Hoseát nem hívatta Zakarja, hogy kenje fel. Erre egy meholait rendelt. A felkenésen ott volt Szamária Baal szentélyének papja is, hogy tanúskodjon. Mikor Nadabbal és Ámossal együtt a keleti kapun keresztül az útra értek, a város az új királyt ünnepelte. A testőrség Sallum vezénylete alatt parádézott. A hadseregből szinte csak Menáhem volt jelen, hogy köteles hűségét kinyilvánítsa, és udvariatlanságával azt is, hogy Gadi fia bármennyire délceg katona, ő bizony továbbra is utálja.

*

A Jabbok torkolatánál Ámosz Jerikó felé folytatta az útját. Szamara nem lévén, tarisznyájában vitte a Jeruzsálemi kancelláriába küldött tekerceket. Bet Beéri gazdasága Nadab és Achinoam gondossága mellett, nem sínylette meg a gazda távollétét.

– Shalom, anyám! – köszönt Hosea.

– Békével fogad a házad fiam. Remélem, otthon leszel ezután benne. Gomer fiút szült, a saját házában, mint ahogy az anyja is, hogy örökölje Dibláim nevét. Hét nappal előbb szült, mint a te asszonyod, Dibláim öröme. – Ezt az utóbbit arca elfordításával mondta.

– Akkor Gomernek ide kell jönnie ugye?

– Most nem fog idejönni fiam. Gomer fiának kellene örökölnie Dibláim nevét. Peninna fiút szült, de szörnyet. A felső ajka közepén kettéhasadt, és nem tudott szopni. Csak két napot élt. Annyi időt sem, hogy nevet adjanak neki. Az apja azóta egyfolytában részeg. Az emberek ezt mondják. Oda kell menned fiam. Én ezeket a dolgokat jelnek érzem.

Hosea nem kérdezett. Több dolog kavargott a lelkében. Valami végtelen gyengéd szeretet Gomer iránt, mert ő ezentúl a fiával, számára a hazát, és az otthonot jelenti. Ez összevegyült azzal az álommal, amit a Hule tó partján látott és egy, szinte gyűlölettel, amit most biztosan érez a ketubával szemben. Mert, hagyta, hogy szerelme tisztaságát és végtelenségét emberek által hozott törvény betűi szorítsák korlátok közé a jezréeli íróházban. Abban a városban, ahol az Úr a kezébe nyomta a prófétának való kinnort, és megtanította rá, hogy azt pengetve az ő beszédét hirdesse. Úgy érezte, hogy a hangszert most elő kell vennie. Ezt is tette. Ápolni, gondozni kezdte. Tudta, hogy magával kell másnap vinnie, amikor asszonyát és gyermekét fogja meglátogatni. Az Úr fog beszélni. Reggel felvette szürke, süvegét és köntösét. Messziről felismerték a Dibláim házbeliek és összesűgtak.

– Jön a nabi az ő feleségéhez!

¹⁵⁰ Salamon király fia. A kettészakadás után Jehuda első királya.

Közben kuncogtak. Peninna nem kuncogott, hanem még inkább erőt vett rajta a szomorúság. Az égi asszony megcsúfolta őt egy nyúlajkú fiúgyermekkel. Gomert pedig megajándékozta. Irigység kezdett benne mozgolódni. Nem csak az égi asszony ércből öntött bálványára nem tudott ránézni, hanem leányára is alig. Örült, amikor a szolgálók Hoseára a nabi címet inkább bolondnak, mint prófétának értették. Ahogy közeledett, az otthonlevők mind milátni csődültek össze. Peninna a ház előtt állók között volt, csak Dibláim hiányzott. A boros korsók mellett üldögélt részegen, és Gomer, aki a gyermekkel a kamrájában maradt. Így aztán furcsa volt az érkezés is, meg a fogadtatás is. Hosea megállt a ház előtt, szemben Peninnával és a háznéppel és köszöntötte anyósát:

– Shalom, Peninna anyám!

Az anyós csak nézte a vejét, és nem válaszolt. Végül a szolgálók kezdtek kiabálni Gomerért, hogy jöjjön ki, üdvözlje az urát. Az asszony szép lassan jött ki. Dibláim előkerült, dülöngélve a részegségtől, de megismerte Hoseát.

– Megjött a nabi, hozta a citeráját, hogy rosszat jövendöljön. Kár! Nem akarom hallani Istened szavát, mert rosszat fog nekem üzeni.

A ház előtti terebint alatt farönkökből faragott ülőhelyek voltak, ahol Gomer kínálta hellyel az ő urát. Hosea leült, Gamalt intette magához, hogy a kinnort a kezébe adja.

– Hallgatok rád apósom. Nem énekelek, azért jöttem, hogy Gomer gyermekét a térdemre vegyem, és nevet adjak neki.

Pólyástól vette a térdére a gyermeket. Így, a kinnor nélkül elvárták volna, hogy Dibláim, vagy a Beéri nevet mondja, de nem ez történt. A gyermeket a szolgáló kibontotta a pólyából, hogy a mohél¹⁵¹ tenni tudja a dolgát.

– Jezréel legyen a neve! – mondta határozottan Hosea.

A mohél tette a dolgát. A körülállók pedig döbbenet vették tudomásul. Dibláim egy pillanatra kijózanodott.

– Ilyen nevet fiúnak még nem adtak. Bolond az én vejem!

– Jezréel lesz a neve – erősítette meg Hosea.

Gomer tisztulásának napjai még nem teltek el. Ezért nem csodálkozott senki, hogy Gamaltól visszakérte hangszerét, és távozott. Hazafelé mentében az Úrral beszélgetett.

– Uram! Szóltál hozzám. Tudomásomra hoztad, hogy kinnor nélkül is szólsz általam.

*

Elmúltak Gomer tisztulásának napjai, de Hosea nem kereste fel. Szürke süvegét nem tette fel egész nyáron a fejére. Turbánsálat viselt, mint akármelyik cselédje, és velük együtt dolgozott a mezőkön, köntöse nélkül. Amikor az árpa és a búza cséplésének ideje eljött, az éjszakát a szérún töltötte, mint bármely más gazda. Minden szemes termés a helyére került, aztán a felesleg a gyapjúval együtt a szamarak hátára, hogy Szamáriából útra keljen a tengeren túlra. Nadab vitte el mindezeket az őszi vásárookra, néhány legény kíséretével. A gazda nem akart kimozdulni a betből, legfeljebb annyi időre, hogy a köteles részt a termésből a mahanaimi levitánál leadja és az ugyancsak köteles imát, a szentélynél elmondja. A régi levita sírjához menve, letett egy követ. Ennyi kapcsolata maradt az új levitával, mióta Gomer együgyűsége miatt szegyenbe került előtte. Ennek a tartózkodásnak korántsem ez volt az oka. Elmúlt már a szüret ideje, amikor saját maga előtt tisztázódott, hogy mi a baja a helyi szentéllyel. Egy napon közölte anyjával, hogy neki Jeruzsálembe kell mennie, hogy ott ünnepelje meg a szukkotot, és ajándékot vigyen a templomnak.

– Már leróttad a kötelességedet, itt Mahanaimban, fiam – ellenkezett az anyja.

– Ez az engedelmesség a királynak szólt. Most az Úrhoz megyek.

¹⁵¹ Az a férfi, aki a körülmetélést elvégzi.

Nem tett további ellenvetést, hiszen tudta, hogy fia már régen nem az övé. Elkészített számára mindent, ami az úthoz kell. Még az indulás napja előtt észrevették, hogy a Pénuel felé vezető úton meglehetősen nagy a forgalom. Főként katonák járnak. Először csak odafelé mentek néhányan. Az emberek ennek okát is megtudták. Új királya van az országnak. Sallum, Jábes¹⁵² fia, megölte Zakarját és a trónjára ült. Aztán újra járt erre néhány katona, Pénuel felé, utána onnan majdnem az egész helyőrség visszafelé. Ennek az okát már nem sikerült megtudniuk. A visszafelé jövő katonák nem voltak beszédek. Találgatások kezdődtek. Ha háború indulna Ammon, vagy Moáb ellen, akkor inkább idefelé kellene jönnie a katonaságnak. A háborúnak egyébként semmi oka.

– Mit gondol az én fiam, mi fog történni az országban – kérdezte meg Achinoám.

– Nem tudhatom, anyám. Baal-Salisa körül a hadvezérrel találkoztam. Azt kérte, hogy profétáljak neki. Csak annyit mondtam, hogy négy királyt láttam, abból három halott volt. Azt hihette, mint ahogy magam is, hogy Jehu házát látom. Arra gondoltam, lehet, hogy úgy van. Zakarjával Jehu háza megszűnt. Ott volt akkor a Tekoa-beli Ámosz velünk. Azt hiszem, Jeruzsálemben beszélgetnem kell vele. Lehet, hogy ezért megyek.

Napkeltével felmálháztatta a szamarát, és elindult, hogy naplemente előtt Jerikóba érhesen. Egyenes, emelkedőmentes az út a Jordán mentén, mégis fáradságos volt, mert ekkora távolság egy napra majdhogynem sok. Két pihenővel sikerült megtennie. Útközben többször látott nagyobb porfelhőket mozogni. Tudta ezekről, hogy ott valószínűleg katonák menetelnek. Ilyenkor jó előre lehúzódott az út mellől. Úgy érezte, a katonáknak nem tetszene, ha Jehuda felé tartó zarándokokkal találkozónának. Ez most nem lett volna így. Azok ugyanis nem törődtek a magányos utasokkal. A városon kívül karavánszállás volt fogadóval, ott akart éjszaka szállást venni. Voltak letelepedve néhányan a színek alatt, köztük egy fiatal házaspár. Ők már messziről ismerősnek tűntek. Még a tűzgyújtás előtt odajöttek hozzá, hogy köszöntsék.

– Shalom aleichem, Hosea nabi! – köszöntötte a férfi. Örülünk, hogy látunk. Lehet, nem is emlékszel rám, de én nem felejtettelek el. Szép és szomorú dolgokat jövendöltél az én nővéremnek az Aszi háznál.

– Aleichem shalom! Akkor te Aduel fia vagy, azért ismerős az arcod. Atyád és anyád egészségesek?

– A Magasságbelinek hála, mindannyian jól vannak, bár nem teljesen, mert ha nem volna atyám olyan öreg, most velünk lenne, mint minden évben, amikor a templomhoz megyünk hálát adni. Asszonyomat Annának hívják ő is emlékszik rád.

Az asszony meghajtotta magát, és amint illik, visszament a saját helyükre, mert a málhára vigyázni kell. Nem illene, hogy férfiak társaságában üldögéljen.

– Rossz érzéseim vannak ezen az úton – folytatta a beszélgetést Aduel fia Tobit – túlzottan sok fegyveressel találkoztunk. Igaz, nem nagyon érdekeltük őket. Arra gondoltam, hogy talán háború lesz, de ezek nem vonultak a határok felé. Bet-Seán is nyüzsgött a katonáktól. Azt hallottuk, hogy Sallum ben Jabes leütötte Zakarját, és királlyá tette magát.

– Betelt tehát Jehu háza négy nemzedékének sorsa.

– Azt mondják felénk, hogy Mikajah és Jona is ezt jövendölte – fűzte hozzá Tobit.

Hosea elgondolkodott.

– Három királyból kettő halott. Uram miért megyek én Jehudába? Ha ott leszek, megmondod. Tobittal miért találkoztam éppen itt és éppen most?

Aztán kérdezett:

– Utoljára indultál zarándoklatra, Aduel fia?

¹⁵² Izrael királya. Úr. Kr. e. 743.

– Furcsát kérdezel nabi. Minden évben felmegyünk Jeruzsálembe, hacsak külön királyi tilalom nincs. Tudomásul vették eddig a királyok, hogy vannak, akik nem járnak Bételbe, ha az adóikat kifizetik. Csak nem azt gondolod, hogy Jábes fia betiltja a zarándoklatokat?

– Nem tiltja be. Nem lesz rá ideje. Sallum a harmadik lesz – kezdett világosodni Hosea előtt.

– Miben lesz harmadik? A jó királyok sorában?

– Nem barátom, nem a jó királyok sorában. Ne kérdezd, miben! Inkább pihenjünk le, hogy reggel korán indulhassunk, mert holnap még nem látjuk meg a templomot. Van valahol az út mentén egy kert, tele gránátalmával. Falu is kell, hogy legyen ott. Kafar, vagy Bet Rimmon¹⁵³? Nem jártam még ott. Oda kell mennünk.

– Én már jártam arra. Éppen benne még nem voltam. A királyok birtoka. Órség vigyáz rá, nem zarándokoknak való hely. Csak Rimmonnak hívják.

– Oda kell mennem. Találkoznom kell valakivel, aki most éppen ott van. Várnak minket ott.

– Minket, vagy csak téged, Hosea?

– Azt hiszem, minket.

Reggel azután együtt indultak. Még a déli pihenő előtt egy kisebb útelágazáshoz értek. Tobit szolt, hogy itt kellene letérni, ha Rimmont látni akarják. Eddig az útmente meglehetősen száraz, puszta jellegű volt. Itt letérve minden megváltozott. Patak folydogált a Kidron felé, ez ligetté tette a helyet, a sziklák mögött. Valóban gránátalmák nőttek itt, és néhány ház is volt, ezért nagyzással akár bet-nek lehetett volna nevezni. Mindjárt az első bokrok közelében egy siheder nézte, hogy érnek-e a gyümölcsök. Mikor meglátta az érkezőket, köszöntötte őket.

– Shalom Hosea! Atyám már vár téged. Társaidat is szívesen látja.

– Békesség neked, fiatal barátom, aki a nevemen szólítottál. Azt gondoltam, hogy Ámossal fogok találkozni ezen a helyen.

– Jól gondoltad, mert éppen ő küldött ide, hogy várjalak, és vezesselek hozzá. Én Jesaja¹⁵⁴ vagyok, az ő fia.

– Légy egészséges, Jesaja! Hallottam rólad, amikor atyáddal Bételből Szamária felé mentünk. Azt hittem, fiatalabb vagy. Atyáddal reméltem találkozni, bár egyáltalán nem tudom, miért éppen itt, és nem Tekoában.

– Most, mint a király kertjeinek felügyelője, a gránátalmával van elfoglalva. – A gazdaházhoz mentek.

Ámosz itt szállt meg, ha dolga volt. A ház előtt várta a vendégeket.

– Shalom aleichem – köszöntek az érkezők.

– Nektek is békesség, zarándokok. Köszöntelek Hosea, testvérem. Kerüljetek közelebb, pihenjete meg, és egyetek velünk kenyeret!

Aduel fia és menyé nem értett semmit, egymáshoz is alig mertek szólni. Nem értették Isten embereinek világát. Ezek itt olyan dolgokat vesznek természetesnek, amit az egyszerű emberek egyáltalán nem. Ámosz fia soha nem látta Hoseát, mégis ismerősként fogadta. Hosea idejött Ámoszt látni. Nem tudhatta, hogy itt lesz, hiszen a helyről sem tudott semmit. Ámosz pedig várja, pedig nem tudhatta, hogy egyáltalán úton van, és őket is barátsággal fogadja, mintha régtől ismerősök lennének.

– Fogadd a barátaimat Ámosz testvérem! – kérte Hosea.

– A szállás az Úré, különösen, ha utolsó zarándoklatára megy valaki a templomba.

¹⁵³ A szó jelentése: gránátalma.

¹⁵⁴ Izaiás (Ézsaiás) prófétáról van szó.

– Furcsákat beszélsz Ámosz uram, amikor azt mondod, hogy utolsó zarándoklatra mennénk. Rádásul olyan ünnepélyesen mondod, hogy asszonyom szinte megijed. Csak nem azt akarod mondani, hogy meghalunk az úton, és többé nem látjuk az Úr templomát?

– Nem, nem azt akarom mondani. Hosszú életet fogtok élni mind a ketten, zarándokolni fogtok, de nem ebbe a Jeruzsálembe, hanem másfelé, mert akárhol zarándokoltok, békét visztek magatokban. Naponta fogsz emlékezni erre az utadra. Hoz a szolgáló vizet, mossátok le a port lábaitokról, és pihenjete meg! Készüljete a holnapra! Mindannyian az Úr elé megyünk.

Tobit és felesége teljes zavarban foglalta el a kamrát, amit mutattak nekik.

– Én félnék tőlük, ha nem lennének ilyen kedvesek – mondta halkán Anna a férjének. – Ezek mind nabik, talán még a legényke is. Nem láttam még ilyet.

– Én sem hallottam még Ámoszról, fiáról se. Ha látóemberek, az Úr szolgálói, velük bajunk nem lehet. Nem mertem tovább kérdezni egyiket se, hogy miért mondják, hogy utoljára járunk az Úr házában, pedig hosszú életünk lesz. Talán majd megmondják. Ha meg nem, akkor az Úr nem akarja, hogy most többet tudjunk.

Másnap aztán együtt folytatták az utat. Egy idő után csökkent az út sós pora. Amint az állandó emelkedő megszűnt a Harhazzetim-en¹⁵⁵, nagyobb kedvvel beszélgettek a férfiak. Annának megengedték, hogy fáradt szamarát Ámosz állatai közül egy kevésbé fáradtra cserélje.

– Rossz hírek jöttek Izraelből. Tegnap mondta az egyik ember, hogy menekült kért nála szállást – mondta Ámosz. – Nem vártam, de tudtam, hogy eljön ez az idő.

– Atyám, itt már szép árnyas fák vannak, inkább pihenjünk egy keveset! – vélekedett Jesaja. – Bocsássatok meg, hogy kérdés nélkül szólok!

Megfogadták Ámosz legényfiának tanácsát, letelepedtek egy nagyobb fa árnyékába. Az eddig hallgatag Hosea beszélni kezdett, tárgyilagos hangon, mintha valamelyiküknek mondaná, válaszul a menekült hírére.

– Lombos szőlőtő Izrael, gyümölcse méltó hozzá.¹⁵⁶

Amilyen sok volt a gyümölcse, olyan sok oltárt emelt;
amilyen bőségesen termett a földje, olyan bőségesen állított fel bálványoszlopokat.
Szívük megoszlott, de most majd megbűnhődnek!

Ő maga töri majd össze bálványoszlopaikat, pusztítja el oltáraikat.

Hiszen máris mondják: „nincs nekünk királyunk, mert az Urat nem féljük!

A király pedig mit tehet velünk?”

Nagy szavakat mondtak, hamisan esküdtek, szövetségeket kötöttek,
de majd kihajt az ítélet, mint a szántóföld barázdáin a mérges növény.

Betáven borjúi miatt aggódnak majd Szamária lakosai;
bizony gyászol majd miatta népe! És siránkozhatnak majd miatta,
dicsősége miatt papjai, mert eltávozik az tőle!

Őt magát is elhurcolják ugyanis Asszúrba, ajándéku a nagykirálynak.

Tobit megrettent a szavakra. A kissé távolabb üldögélő asszonyára nézett, ő meg vissza rá. Látszott az asszony tekintetén, hogy benne is megült a rettegés, pedig biztos hírt csak annyit tudtak, hogy Sallum agyonütötte a királyt, és a helyére ült. Jesaja figyelt, igyekezett megjegyezni mindent, amit hallott. Ő azt tudta, hogy neki ezt kell tennie. A látók szavait jegyezni. Aztán apja szólt, úgy ahogy Hosea.

¹⁵⁵ Olajfák hegye

¹⁵⁶ Oz. 10.1-

– Bételben szolt hozzám az Úr:¹⁵⁷

Nézd, egy ember áll a vakolt falon, és kezében mérőón van.

És mondta nekem az Úr: „Mit látsz Ámosz?” Így szoltam: mérőónt. Erre mondta az Úr:

Íme, lemérem népemet Izraelt mérőóonnal, és többé nem bocsátok meg neki.

És lerombolják Izsák magaslatait, és Izrael szentélyeit elpusztítják, és karddal támadok Jerobeám háza ellen.

– Vajon hazaérünk Naftaliba még? Megijesztettetek minket, látóemberek! – aggódott Tobit.

– Töletek Dánba mentem és láttam a borjút. Még kevés idő és nem lesz Dánnak borjúja, sem aranyból, sem fából, vagy kőből. Ami igaz marad Naftaliból, Dánból, az idő multával szépen megfér majd Jehudával, az Úr gyámolító kezének árnyékában – jegyezte meg Hosea.

– Félelmetes dolgokat hallottam itt ma töletek. Ha a templomhoz érek, és az adományokat a papnak adom, kérni fogom, imádkozzon, hogy ne legyen igazad Hosea nabi. Bocsáss meg, ha ezt teszem.

– A dolgot teszed ott, és jól teszed. Sem Ámosz, sem pedig én nem akarjuk, hogy igazunk legyen. Az igazság az Úré. Úgy lesz, ahogy ő akarja.

Felkerekedtek, néhány óra múlva elérték Dávid városát és a templomot, ahol az esti áldozathoz készülődtek a leviták. Keresztül haladva az Ofelen, Hosea azt vélte látni, hogy valaki háromszöggel és függőóonnal méregeti a hegyoldalt.

– Itt építeni fognak – mondta Ámosznak.

– Ha azt látod, helyesen látod. Én a király sáfárja is vagyok, tudom.

A templomi tömegben Tobitékon kívül mások is voltak Izraelből, akik megerősítették a híreket, hogy Sallum gyilkosság árán király lett, de Menáhem a hadsereggel nem állt a pártjára. A határokra állított katonaság pedig az ország belseje felé menetel. Sallum aligha fog királyi házat alapítani. Arról hogy a katonák rabolnának, nem érkeztek hírek. Az esti imádság után elbúcsúztak Tobittól.

– Hosea nabi, te nem akarsz hazajönni? Ezek rossz idők. Jó, ha a férfiak otthon vannak.

– Most más dolgot adott nekem az Úr. Valamit látnom kell. Az oltalom meg az Ő szent kezéből jön. A Jordánon túl most nem érdekli a nagyokat, ahogy a Jezréelen túl se. Most Efraim felett van az ítélet. Békével hazatértek.

– Amiket az úton mondtál, megmagyaráznád?

– Magyarázni nem tudok. Bízatom és járjatom békével. Amerre mentek, béke lesz.

A búcsúzás után a király kancelláriájához mentek. Itt Ámosznak szállása és elszámolni valója volt, Jesajának pedig dolga, mert ő ott tanulja az írások mesterségét, sőt, már önállóan dolgozhat. Hosea megtudta, hogy még Jerobeám utasítására, a samariai iratokat itt is ismerik, és az írásokból őt magát is.

– Fiam, mi reggel Tekoába megyünk Hoseával. Most egyéb dolgunk itt nincs. Haza akarok menni, hogy anyádat láthassam.

Tekoa nincs messze Jeruzsálemtől, Betlehemem keresztül. Mire a nap delelőre ért, már ott voltak. Idegenek várták őket, akikre nem számítottak. A szolga szolt, hogy egy bizonyos Eleazár van itt a lányával, és még két asszony a házából.

– Rád hivatkoztak uram, hogy ismerőseid. Fedelet kértek a fejük fölé, én pedig nem akartam elküldeni őket, ahogy asszonyod se.

– A dolgot tetted. Most hol vannak? Nem látom őket. Beengedtem őket a csűrbe, valószínűleg mélyen alszanak. Úgy láttam, van mit kialudniuk.

Ámoszt asszonya a ház tornácán várta. Hogy férje nem egyedül, hanem idegen férfi társaságában érkezett, arca elé húzta kendőjét, ahogy illik.

¹⁵⁷ Ám. 7.7-

– Shalom, Michal! Vendéget hoztam, Hosea testvéremet, akit már vártam Rimmonban. Fogadd őt szívesen!

Kölcsönösen üdvözölték egymást. A szolgáló pedig vizet hozott, hogy megmossa az érkezők lábát.

– Hallottam Eleazarról és a lányáról. Jó emberek. Vendége voltam többször, amikor Efraimban jártam. Mi hírt hoztak?

– Jószerével még semmit – mondta az asszony. – Azok, amíg el nem szenderedtek, egyfolytában csak zokogtak, amit mondogattak, értelmetlen volt. Valami tápszai asszonyokról beszéltek volna, ha egyetlen mondatot is befejeztek volna. Nem ettek, csak vizet ittak. A szamaraikat kikötöttük legelni. Nem túl sok, és nem kevés málhával jöttek. Olyanok, mint akik nem szándékoznak soha hazatérni. Lemenőben volt már a nap, amikor a csűr felől Eleazár jött. A szolgálótól hallotta, hogy a gazda megérkezett, köszönteni akarta. Meglepődött, hogy Hoseát látja.

– Legyen békességed a házamban Eleazár testvérem! – köszönt vissza Ámosz – hallom, rossz hírekkel jöttél.

– Rosszakkal, nagyon rosszakkal. Oda a házam és mindenem odavan. Leányom is – sóhajtozott Eleazár.

– Hiszen, azt mondják, veled van.

– Ő velem, de szegénynek az esze valahol elmaradt. Nem mondom, sírni és bánkódni éppen elég oka van neki.

– Ülünk a tűzhöz, beszéld el, mi történt. Kenyeret majd hoznak az asszonyok.

Ámosz szavára elfoglalták helyeiket.

– Beéri fia, talán te is futsz Efraimból? – kérdezte csodálkozva Eleazár?

– Én nem futok, testvérem. Én csak járok-kelek az Úr szavára, ha erre ad parancsot. Most is az ő útján vagyok – válaszolt Hosea. – Mondd el mi történt veletek!

– Egyik nap Baal-Salisa felől örvendező asszonyok érkeztek. Olyanok, akik máskor Menáhem katonáival szoktak barátkozni. Azt híresztelték, hogy az ő uruk lett király Izraelben. Nem értettem, miért lenne Jábes fia király, ha él Jerobeám fia. Ők azt mondták, hogy egyáltalán nem él, mert Sallum bátor és erős volt, és megölte. A próféták megmondták, most betelt Jehu házának négy nemzedéke. Mi Menáhem tartományában élünk, éppen a szélén. Félni kezdtünk, mert tudjuk, hogy Sallum és Menáhem ellenségek, ebből még baj lehet. Lett is. Alig telt el néhány nap...

Nem folytathatta beszédét, mert a csűr felől eszelős asszonyi sikoltozás hangzott. Nem lehetett érteni, hogy mi lehet ott. Felugrottak mindahányan, és odamentek megnézni, mi történik. Amikor odaértek, azt látták, hogy Eleazár velük jött két szolgálója Miriam arcát locsolja vízzel, de ő ettől nem hagyja abba a sikoltozást. Hosea odament hozzá, megfogta a kezét, és felállította.

– Nézz rám, Miriam! – szólt rá határozott, de nyugodt hangon, mire abbahagyta a sikoltozást, felismerte Hoseát.

– Tudtam! Tudtam! Amikor, azon az estén azt mondtad nekem, hogy Mattanja. Akkortól tudtam, hogy nagy az én bűnöm és a te Istened Hosea, büntetni fog engem! Te hoztad rám az átkot? – Ezt csendesen kérdezte a leány.

– Ül le újra Miriam, beszéljük meg!

Hosea szavára mindannyian leültek, mintha kötelező parancs lett volna.

– Beszélj nekem látóember! Olyanokat mondj, hogy megnyugodjon az én lelkem! Miért? Miért, Menáhem? Hogy tehetett ilyet?

– Te mondd el, mit láttál! Mert amit láttál, én előbb láttam, amikor atyád házában szállást kaptunk. Hallja Ámosz háza is!

Miriam megnyugodva kezdett beszélni:

– Először asszonyok jöttek a hírrel, hogy Sallum király lett. Két nap se telt el, megjelentek Menáhem katonái Baal-Salisában. Gyújtogattak és öltek. Férfiakat, asszonyokat és gyerekeket. Aztán újra jöttek rémült asszonyok, és menedéket kértek atyám házában. Hangosan könyörögtek: Eleazar, Menáhem barátja, adj nekünk menedéket. Kérd, leányodra hivatkozva, hogy ne öljenek meg minket a katonák! Atyám és én megígértük, hogy közbenjárunk, de minden hiába volt. Híreket hallottunk, amiket nem akartunk elhinni, hogy Tápszában a várandós asszonyok hasából kihalították a gyereket. Az ott talált fiúgyermeket mind kardélre hányták. Azt hittük, nem igaz, amíg a mi házunknál is meg nem jelentek a katonák. Az odamenekült asszonyok hasát ott is felmetszették! – Eszelősen kezdett üvöltözni. – Értitek?! Felhasították a hasukat! Velem is megtették volna, ha egyik katona nem mondja, hogy ez Eleazar leánya és Menáhem zanjája! Ezt mondták! Jaj, Hosea! Akkor, amikor azt a nevet mondtad nekem, hogy Mattanja, akkor kellett volna világgá futnom, hogy ne csak Menáhem zanjája legyek, hanem az egész világ cafkája, mert az is irgalom lett volna a lelkemnek. A velünk jött két asszony esküdözött, hogy már elég öregek ahhoz, hogy asszonyi természetük ne legyen, így aztán meghagyták őket.

Elcsendesedett a leány és egy darabig mindenki.

– Adjatok enni az asszonyoknak – szólt a szolgálóknak Ámosz –, mi meg menjünk vissza a tűzhöz!

A tűznél Eleazar szólt.

– Sokáig nem gondoltunk az Úrra. Most ránk, kiáltott, és bizony bele remegtünk. Jó volt minden, kivéve, hogy asszonyom meghalt. Volt biztos fedelünk, ételünk, italunk, nagyhatalmú védelmezőnk. Mindez azért, mert téged Ámosz az Úr beszédéért kalodába zártak Bételben. Lehet, hogy könyörgésre Menáhemnél találtunk volna menedékre. Ez a menedék nem kell se nekem, se Miriamnak. Inkább futok Moábig, vagy Edomig, ha Jehuda nem fogad be minket valahol.

Hosea elgondolkodott a mondottakon. Látni vélte Efraim jövőjét, vagy inkább jövőnélküliségét, hiszen nem régen azt mondta, hogy Izraelt Asszúrba hurcolják. Ámosz kezdte mondani Eleazarnak, hogy Jehuda nem sokkal különb, mint Izrael, sőt lehet, hogy semmivel, mert a jövő tele lesz háborúságokkal. Már nincs remény, hogy Jehu és Dávid háza Acház¹⁵⁸ házasságával egyesüljön. Segít, hogy Eleazar nyugalmat találjon Jehudában, de ez csak kivétel lesz. – Ámosz testvérem segítségével Miriam megfoghatja Mattanja köntöse szélét, mert ő nem fogja azt a fejről lerántani. Mattanja igaz izraelita. Miriamnak megmarad tulajdonul mindaz, amit átélt. Örülök, hogy ennyi vigaszt mondhatok nektek, Eleazar. Látni küldött az Úr Jehudába, reggel látni küld a Sáronra. Legyen veletek az Úr!

Reggel elkötötte a szamarat. A málha rajta volt, útravalóval együtt. Ámosz nem beszélt sokat, csak gondoskodott. Értette, ha egy prófétát szólítanak, annak mennie kell. Az Úr gondoskodik róla, és ennek most éppen ő az eszköze. Az út sem volt kétséges, az előtte van, akkor is, ha vannak elágazások. Ez az út nem vezetett Jeruzsálemen keresztül. Estefelé egy Anatot¹⁵⁹ nevű helyen találta magát egy szentély mellett. A háztól hosszú körakáskerítés indult kétfelé. A szentély éppen a kerítés sarkával volt egybe építve. Hoseának voltak ellenérzései az ilyen kis szentélyekkel szemben. Most úgy érezte, hogy ez nem az a hely, amit el kellene kerülnie. Ez itt Benjamin földje, még nem Izrael, itt csak leviták szolgálhatnak az Úrnak. Vannak szentélyei a baálokknak, de nem az utak mentén. Őszidő lévén, fedélre szüksége van. Talán éppen a szentély az. Ahogy esteledett, megjelent a pap, hogy az illatáldozatot bemutassa.

– Shalom idegen! – köszöntötte Hoseát, aki egy kövön üldögélt – tarts velem, ha az Úr népéhez tartozol! A ruhád furcsa.

¹⁵⁸ Acház Jotám fia, Uzija unokája. Zakarja leányát vette feleségül. Jelenleg trónörökös Jehudában.

¹⁵⁹ Ide száműzte Dávid király Ebjatar főpapot Absalom lázadása után. Jeremiás (Jirmejah) próféta Ebjatar leszármazottja.

Hosea úgy érezte, hogy helyes lenne csatlakozni.

– Békével köszöntelek, kohen, ha igaz szolgája vagy Izrael Istenének.

– Jöjj fiam, és énekeld velem a tehillimet¹⁶⁰, ha ismered őket! Ha nem, maradj tisztelettel!

Közös énekük alatt igaz áhítat fogta el őket. A tömjén füstje szépen igazodott – mindketten úgy érezték, az Úr színe elé. Befejezve az esti imát, a pap beszédbe elegyedett vele.

– Idegen vagy erre fiam, ahogy mondtam, az öltözeted meglehetősen szokatlan. Mégis úgy énekeltél, hogy abból látom, hitünk ismerője és megtartója vagy. Hol öltöznek így Jehudában.

– Azt hiszem, sehol, atyám. Efraimita vagyok, Mahanaim mellől, és ott sem öltöznek így. Azt hiszem, a te Istened adta rám. Hogy üdvösségemre, vagy gyalázatomban, azt nem tudhatom. Hogy éppen itt esteledett rám, azt Ő adja nekem. Bocsáss meg nekem, hogy ezt a szentélyt néztem ki magamnak pihenőhelyül. Ha itt vagy, akkor megkérdezem, hogy az engedélyeddel?

– Az engedélyemet nem adom ehhez, de nálam kaphatsz fedelet éjszakára, lemoshatod a port a lábadról. Megkérdezlek, ki vagy, honnan jössz és hová tartasz?

– Beéri fia Hosea vagyok, mint mondtam Mahanaim mellől, ahol atyám örökségén élek. Onnan indultam először Jeruzsálembe, hogy adományt vigyek, és ott ünnepelem a szukkotot.

– Az én családomban, aki a kohen tisztséget öröklí, azt mindig Ebjatar fiának nevezik. Így én Barebjatar vagyok, vagy csak Ebjatar. De mondd, miért nem vártad meg az ünnepet?

– Azt mondtad atyám, hogy furcsa a ruhám.

– Igen, furcsa, és furcsán beszélsz, vagy legalábbis, szokatlanul.

– Jerikóban voltam, amikor úgy éreztem, hogy le kell térnem a széles útról, Rimmonba. Nem tudtam, hol van. A nevét, ha hallanám, csak a gyümölcsére, vagy a szép piros virágjára gondolnék. Utastársaim ismerték azt a helyet. Oda kellett mennem, hogy a Tekoabeli Ámoszal találkozzam. Találkoztunk. Együtt mentünk fel Jeruzsálembe, utána Tekoába.

– Mi dolgod neked a nabival, honnan ismered?

– Először Betávenben találkoztam vele, amikor kalodába csukták a beszéde miatt.

– Hallottam róla fiam. Te vagy az a Hosea, aki befejezte a beszédét, akit ezért nem csuktak kalodába?

– Én vagyok az.

– Nem baj fiam, azért csak menjünk a házamba! Amíg odaérünk, elmondom neked, hogy a papok nem szeretik a prófétákat. A papok hivataluknál fogva hiszik, ha igazak, hogy ők Isten szavát mondják. A nabik meg csak jönnek, olyan dolgokat hirdetnek, amik eddig nem voltak. Ha figyelembe vennék a szavaikat, akkor állandóan változtatni kellene a dolgokon. Mi papok, meg ezt nem akarjuk megérteni.

A házhoz értek, ahol a pap felesége állt az ajtó előtt. A kendőjét az arca elé húzta az idegen miatt.

– Fogadd asszony ezt az embert! Adj nekünk ételt, és készítsetek neki szállást az egyik kamrában! Hosea a neve.

Az asszony eltűnt a házban, majd egy szolgáló jött mosdótállal és vízzel, ahogy vendéget szokás fogadni. Ők meg leültek a ház előtt a pálmaszőnyegre.

– Ne haragudj, hogy fiamnak szólítalak! Ezt szoktam meg. Már idős is vagyok. Azt mondtam, hogy mi papok nem szeretjük a prófétákat. Ezt ne vedd zokon tőlem! Mindenféle baáloknak vannak prófétái Jehudában, azokat meg különösképpen nem szeretjük. Érdekes ez az Ámosz is. Azt állítja, hogy nem próféta, csak fügetermesztő, meg pásztor. Persze nem hazudik, mert a király birtokain ezzel foglalkozik. Aztán időnként megjelenik a templomban, felmegy a próféták székére, és beszél. Ezt tette Bételben is, ami, ahogy mondd

¹⁶⁰ Zsoltárokat.

tulajdonképpen „Bétáven”. Ha nem lenne szegről végre Dávid rokonsága, már az életére törtek volna Jehudában. Én nagyra becsülöm, mert igaz ember. Igazakat lát, igazakat beszél. Nem az ember szól belőle, mint az én atyámból Dávid idejében.

– Valamit olvastam róla Szamáriában, szeretném, ha elmondanád, Ebjatar kohen.

– Mi emberek azt hisszük, főleg a papok, hogy örök érvényűek az emberi törvények. A király fiai közül, ha eljön az ideje, a legidősebb lesz a király. A legidősebb Adonija volt. Salamon a legfiatalabb. A király meg már erőtlen. Örült volna atyám, mert ember volt, hogy Adonija elfoglalja a trónt. Az Úr azonban Salamont akarta. Atyám életét megkímélte, és ide küldte Anatóliába. Azóta Ebjatar fiai csak alacsonyabb papi szolgálatokat kapnak a templomban. Fecsegek itt össze-vissza. Mond csak Hosea! Igaz, amit a jövő menő emberek mondanak, háborúság van Efraimban? Valaki azt mondta, hogy Zakarját megölte valami Sallum?

– Régen jártam Szamáriában, keveset tudok. Én is ezt hallottam.

– Kár, mert sógorság volt közte és Dávid háza között. Jákob két háza együtt erősebb lehetett volna. Ez megint csak emberi okoskodás. Ezekben az időkben jobb volna neked a saját Jordánon túli házában. Miért nem haza visz az utad?

– Nekem látnom kell a Sefelán, Sáron síkján és máshol is. Még Jerobeám idejében kaptam ezt a parancsot. Azt parancsolta, hogy keressek olyan prófétát, hogy a kivándorló izraelitákat a nagykirály országában, az Úr hitében összefogja majd.

– Jerobeám meghalt, már nem érvényes a parancs.

– Igen, a királyok meghalnak. Mostanában elég sűrűn, de az Úr él, és tudom, hogy a látást elsősorban ő parancsolta. Ezért nekem mennem kell.

– Éreztem Hosea, hogy te is nabi vagy. Az, aki Jehudában Ámosz. Jövendölnél egy papnak, aki nem akar az ellenséged lenni?

– Nem megy az rendelésre. Ha reggelig szól valamit az Úr, nem fogom előtted elhallgatni. Kedves vagy, hogy nem hagytál az út mellett éjszakázni. Ha megengeded, aludnék reggelig.

Álmában úgy érezte, hogy Zaken kamrájában van, és valaki, az öreg levita hangján szól hozzá. Ebjatar háza pedig tiszta, mint Zakené.

– Ha te paráználkods is Izrael, legalább Jehuda ne vétkezzék!

Ne menjetek el Gilgálba, ne menjetek el Betavenba¹⁶¹

Ne esküdjétek az Úr életére!

Ha mélyen aludt volna, nem tudott volna gondolkodni ezeken a szavakon. Így azonban félálomban tudott, és tudta nem érteni. Később ugyanezt a hangot hallotta:

– Efraim pusztasággá lesz a büntetés napján;

Amit hirdetek, azt Izrael törzsei nem kerülnek el

Jehuda fejedelmei olyanok lettek, mint az ember, aki elmozdítja a határkövet; ki is árasztom rájuk haragom özönét...

Olyan leszek Efraim számára, mint a moly, Jehuda házához, mint a rothadás.

Most viaskodott a hanggal:

– Miért kell nekem olyan dolgokat mondanom, amiket semmiképpen nem értek? Ha Jehudának és Efraimnak egy a sorsa, a pusztulás, minek beszélnem?

– Tartsd meg ezeket a szavakat, mert kétség nélkül bekövetkeznek! Ahol kell, az ajkadra adom. Ebjatarnek is jövendölök. Az előző szavakat az ő házából való próféta fogja elmondani, és magyarázni Jehuda akkori királyának.

Az Ebjatarnek szóló üzenetet nem hallotta, mert az ablakon a nap süttött be, és felébredt. Arcát megmosta az odakészített vízben. A házigazda étellel várta, és várt az Úr számára küldött üzenetére, egészen a búcsúzásig. Akkor megkérdezte:

¹⁶¹ V.ö. Oz. 5.8-

– Az Úr nem üzent?

– De. Azt hiszem, igen. Jákob mindkét házának. Azt a te házadból támadó próféta fogja elmondani Jehuda akkori királyának.

Ebjetár ezzel megelégedett.

– Ha jobbra indulsz, az út Betávenbe visz. Ha balra, Ajjalonon keresztül a Sefelára. Az Úr legyen veled!

– A te lelkeddel is Ebjetár kohen!

Az úton jóformán csak szembe jöttek, vele egy irányba alig járt valaki, legfeljebb egyik háztól a másikig. Voltak, akik megszólították, hogy mostanában nem nagyon érdemes Efraim felé utazni. Aki arra megy, azt elkeseredett emberek könnyen kirabolják. Az is lehet, hogy tisztátalan szamarát is elveszik, hogy megegyék. Ahova igyekszik, ott most háborúság van. Amikor Etam sziklabarlangjaihoz ért, láthatta, hogy itt bizony tényleg háborúság lehetett. A barlangok előtt még füstölgött az összehordott rőzserakások maradéka. Oda kellett mennie. Sakálok somfordáltak előle. A szamár tiltakozott. Odaérve látta hogy szenes emberi maradványokból a sakálok veszik ki a maguk részét. Tovább ment, amíg megtalálta Nabál házát. Nem volt felgyújtva, a házigazda élt. A házon látszott, hogy erre bizony katonák jártak, és elvitték, amit akartak.

– Shalom Nabál! – köszöntötte a ház urát.

– Az bizony jó lenne. Jöjj be hozzám Hosea! Ürüt most nem vágatok neked, mert magamnak se maradt. Látod, mivé lett itt minden? Azt hittem, tehetős ember vagyok. Eddig talán úgy volt.

– Nem vendégségbe jöttem hozzád. Sietek, csak az éjszakát tölteném nálad, ha megengeded.

– Annyi még kitelik a házamból, hogy kenyeret adjak. Etám felől jössz?

– Onnan. Láttam a helyet. Elmondod, hogy történt?

– Ülünk le, amíg a megmaradt asszonyok hoznak valami ennivalót! Legszívesebben nem tudnék semmiről semmit. Alig jött híre, hogy Sallum király lett, itt voltak Menáhem katonái. A biztos híreket is főként ők hozták. Nekünk szerencsénk volt, hogy a katonák valahol meg akartak szállni, ezért nem égették fel a házam. Én meg esküdöztem, hogy semmi közöm Sallumhoz. Talán elhitték, hogy Menáhemmel sincs semmi bajom. Néhány asszonyt megkényszerítettek, és elvették, amire szükségük volt. Pár napig tartott az egész, amíg a barlangokba menekült Sallumpártiakat ki nem füstölték. Voltak ott vagy harmincan. A barlangok minden szájánál füstölő tüzeket raktak. A kimenekülőket pedig lemészárolták, és a tüzekbe dobálták. Azt se várták meg, hogy egészen meghaljanak. Közben idejártak enni, részegeskedni, és asszonyt gyalázni. Ránk pedig úgy néztek, hogy le kellett sütnünk a szemünket. Ha valami bátorságot vettek volna észre rajtunk, minket is felkoncolnak. Röhögve vigasztaltak: nem bántunk titeket. Menáhem királynak kellenek a rabszolgák. Aztán elmentek Szamária ellen. Csak a menekültektől tudom, hogy mindent elpusztítottak, ami Jábes házához tartozott.

Hosea reggel folytatta útját Eleazár háza felé és látta, hogy minden igaz, amit Nabál mondott. Látott úttól távol figyelő embereket. Csodálta, hogy nem támadtak rá. Miriam kútjánál megállt, hogy igyon, és itasson. Egy fügefa árnyékában üldögélve várt, hogy elhatározza magát, bemegegy Eleazar házához, látni. Azt már látta, hogy ebben az országban a reménykedő illúzióknak vége. Itt már csak nyers valóság van. Alapja az erő, vagy erőszak. Ez most – úgy látszik – Menáhem tulajdona. Itt már nem fog Miriam bánkódni azon, hogy Mattanja helyett Menáhem mellé feküdt. Itt már csak félni és iszonyodni lehet. Aztán felkelt, és bement Eleazár házához, vagyis oda, ami abból megmaradt: mert megmaradt a ház, a csűr, meg az árnyékadó udvari fa, szétszórva véres ruhadarabok. A ruhákhoz tartozó testeket valakik eltakarították. A csürből, és a házból pedig mindent eltakarítottak, ami hasznavehető. Ahogy nézelődött, egy férfiember szólította meg messziről:

- Már csak a házat lehetne innen elvinni. Minek jöttél ide?
  - Köszönni neked barátom. Másért aligha. Jártam már itt máskor is. Eleazárnak utoljára Jehudában köszöntem. Meg persze azért, hogy lássam, amit látnom kell. Ott hallottam a borzalmakról. Te mit láttál ezekből? Nem jönnél közelebb?
  - Félnél tőlem, mert fegyverem van, amit viselek is. Nem az utakon járok, ahol sok a katonaember.
  - Nem félek tőled, mert nem vagy te haramia. Azt hiszem, te is látni jöttél ide, nem pedig rabolni.
  - Igazad van, közelebb jövök hozzád, és szemügyre veszek a furcsa, poros öltözetedben. Itt pedig nincs vendéglátó, aki rendbe hozna, hogy ne így menj tovább. Nem tudom miért, elmondom neked, hogy miért vagyok itt.
  - Te Mattanja vagy, ha jól sejtem.
  - Ismersz engem, és ismered a házat? Ki beszélt neked rólam? Nem vagy nekem ismerős, sohasem láttalak erre.
  - Shalom, Mattanja! Én ugyan csak egyszer jártam erre, te akkor már valahol Jehudában voltál, mégis láttalak Miriammal a kútnál.
  - Furcsákat beszélsz. Ha látni jöttél ide, megmondanád nekem, mi lett Eleazzal és a lányával? Azt mondtad, Jehudában láttad őket nemrég?
  - Nem régen, alig néhány napja, Ámosz házában, Tekoában.
  - A nabinál?
  - Éppen ott. Valamit megígértem Miriamnak, ami veled kapcsolatos.
  - Igen, éppen őt látni jöttem ide, amikor meghallottam, hogy Efraimban háborúság van. Most értem ide, és senkitől nem tudtam még megkérdezni, hogy pontosan mi történt. Azt látom, hogy a ház üres. Eleinte azt reméltem, hogy Menáhem magához vette a lányt, így legalább biztonságban lehet. Te meg azt mondd, Tekoában láttad őket. Ennek még jobban örülök, ha itt egyáltalán lehet valaminek örülni. Örülök, mert ugyan anyám szerint Miriam kereste magának a gyalázatot, legalább él. Ha pedig Jehudába mentek, meg fogom őket találni. Mondd uram, te is látóember vagy, mint Ámosz?
  - Azt hiszem igen, látó. Hosea vagyok, Beéri fia.
  - Akkor azt is elmondanád nekem, hogy mit láttál, és ígértél meg Miriamnak, amihez nekem közöm lehet?
  - Azt barátom, hogy köntösöd csücskét rá fogod teríteni.
  - Megteszem, ezt tudom. Indulok, hogy megtaláljam őket. Azt viszont nem tudom, hogy Menáhem gyalázatát hogy vegyem le róla. Nehéz a szívem miatta, anyámé meg békétlen.
  - Idejöttél Mattanja, aki Jehuda királyának katonája lettél. Hogy idejöttél, nekem az azt jelenti, hogy szíved van. A többit nem tudhatom. Azt tudom, hogy az éjszakát itt töltöm, ha akarod, megosztom veled a kenyereimet, amivel Ámosz látott el. Vizünk is van. A kútba nem dobtak se hullát, se dögöt. Ha van valami tűzi szerszámod, gyújthatnál nekem tüzet. Hűvösek már az éjszakák.
  - Reggelig veled maradok, nabi. Ha nem tudnánk aludni a borzalmak miatt, akkor beszélgethetünk.
- Sokáig beszélgettek arról, hogy ugyan Miriam kereste a maga gyalázatát, Eleazar meg mindezt eltűrte neki, pedig azt egy igazán jó apa nem tette volna. Mert ez Efraim. Gyenge, minden tetszetős dologtól elcsábul, mint ahogy ezt Miriam is tette. És gyenge, mint Eleazar, mert az apai szeretet ugyancsak gyenge. Efraim önmaga szeretete is gyenge, ezért meg tud magyarázni mindent, a szeretet nevében. De Sallum is Efraim, mert mások gyengeségére haszonszerzésből lecsap. Ugyanilyen Menáhem, aki mindehhez megtalálja a magyarázatot. Most azt, hogy csak Zakarjáért rendez törvényes bosszút. Reggel aztán elindultak. Hosea jobbról láthatta a délelőtti napot, Mattanja balról. Szamáriába menet sok leégett házat lehetett látni és jóllakott sakálokat. Világos nappal sem féltek az emberektől.

Nincs irgalom

Az íróház átvészelt két királyt, most éppen a harmadikat kezdi. Az elmúlt hónapokban nem törődött velük új, vagy már elbukott hatalmasság. Ha követ járt az országban, nem ide jött. Asszúr kereskedőházának megengedte Sallum, hogy elköltözzön haza. Az csak Jezréelig ment. Sallumnak ott már nem volt hatalma, ott Menáhem volt az úr, neki pedig volt annyi esze, hogy a birodalommal ne húzzon ujjat. Az összesen egy hónapos királyság az első pillanattól kezdve kilátástalan volt. Hiába volt Szamária szinte bevehetetlen, nem lehetett megtartani. Menáhem teljes blokád alá vette a várost, csak a híreket hagyta bejutni. Azt a hírt, hogy Sallum falvaiban nemcsak a csecsszopóknak, hanem, a még meg se születetteknek sem irgalmaztak, ugyancsak. A város rettegéssel vette tudomásul, hogy sorsa beteljesedik, ha az akár hónapok múlva bekövetkező éhség miatt mégis kaput lesz kénytelen nyitni. Egy hét hallgatás után a testőrök okosan kezdtek lenni új királyukat illetően. Sallum tisztjei közül néhányat leütöttek, Sallumot pedig megkötözték, azután a hullákkal és a megkötözött trónbitorlóval a főkapuban várták Menáhemet. A hadvezér saját buzogányával loccsantotta szét Sallum fejét. Úgy, ahogy ő tette Zakarjával. Jehu házának vége szakadt, Sallumból se maradt semmi. Minden szépen el lett takarítva, Menáhem szempontjából kifogástalanul. Ő csak bűnöket torolt meg. Királynak való rajta kívül senki nem volt. A hivatalos próféta Hosea, nem volt kéznél, Abel-Meholától kellett egyet hozatni, hogy felkenje. Az Úr és Baál papja jelen voltak, és nem tartották vissza isteneik áldását.

Alig telt el három nap, Asszúr kereskedője visszaköltözött a házába, a király pedig vacsorával fogadta. Ha nem is nyilvánosan, bocsánatot kért az őt ért méltatlanság miatt. Üzenetet küldött általa a nagykirálynak, biztosítva, hogy az országban helyreállt a törvényes rend. Ez pedig összhangban van a birodalom törvényeivel. Országaik között ettől a pillanattól kezdve teljes az egyetértés és a béke.

Zaken fogyott, ez meglátszott rajta. Támár asszony, meg egyenesen vénasszony lett egy év alatt, mert a házat állandóan rettegésben tartotta a bizonytalanság. A történeteket feljegyezték, szinte napról napra. Hoseát szeretettel fogadták. Hagyták, hogy kialudja magát, bár ez nehezen ment neki. Most is az irattárban aludt. Amíg a ruháit rendbe tették, kölcsön köntösben vacogott a hideg szobában. Legjobban takaró alatt érezte magát, a vacogás sokszor ott is elővette. A felhasított asszonyokról csak beszéltek neki, mégis, állandóan azokat látta, a vértócsákat, meg az ürességet Eleazár volt házánál. Aztán látása elkalandozott egészen Héfer Gátjáig. Látta a Súnemi levitát, maszatos gyerekeivel a gáti sofetet, öregén, botra támaszkodva. Nem látta viszont Jimra feleségét, Ciporát és a gyerekeit. Bet Asziban, csak Aduelt, ahogy szomorúan a háza előtt üldögél. Tobit nem volt Bet Asziban. Ehud megmaradt király melletti írnoknak, mert éppen Jezréelben volt, Menáhem mellett, amikor Sallum királlyá tette magát, így semmiféle gyanúba keveredni nem is tudott volna. Egyébként pedig jámbor ember volt, aki aláveti magát a hatalomnak. Szerencsés helyen volt, amikor rossz idők jártak. Egy nap közölte Hoseával, hogy a király tud a jelenlétéről, megbízza, hogy folytassa a dolgát. Jövendőlkészéseiket gondosan jegyezzék, ha ideje engedi, áttanulmányozza őket. Reméli, hogy némelyik jövendőlkészés királyi tanácsnak is jó lesz.

Alig telt el négy nap, Hosea bejelentette, hogy útra kell kelnie. Hiába mondták, hogy amit látott eddig, még jóformán le se jegyezték.

– Láttam dolgokat az irattárban. A szememmel és a kezemmel is meg kell tapasztalnom.

Elmondta Zakennek, hogy mit látott Aduel házában, Gátban, Ciporánál.

– Oda kell mennem hozzájuk, csak először Élija lelkével kell találkoznom, valahol a Kármel táján. Jona említette, hogy találkozott vele.

– A Kármel a Tir-beli Baál papjaié. Oda hiába mennél. Esetleg még kezét emelnének rád – vetette ellen Zaken.

– Meg fogom találni a helyet, ahol vár.

– A király mit szólna hozzá, hogy utazol?

– Engedné – ezt Ehud mondta, aki tudta, hogy a királynak mi a szándéka. A király ugyanis jó politikus volt, érdekelte, hogy egy prófétaféle ember, és akikkel találkozik, hogyan látják most a világot. Merre akarsz menni, testvérem?

– Szokó felé, egyelőre.

– Elkísérlek a nyugati kapuig, talán egy kicsit azon túl is.

Hosea újra fogta a felmálházott szamar kötőfékjét, és elindult a kapu felé, ami alig száz lépésre volt az íróháztól. A kaput katonák őrizték. – Nem tudom, megfigyelted-e ezt a foltot, amikor érkezél? – kérdezte Ehud, amikor a kapun kívül értek – már jól össze van taposva. Még mindig lehet látni, hol loccsantotta ki Menáhem, Sallum agyát. Az új király nem engedte meg, hogy eltakarítsák. Azt se tudja senki, hogy hol temették el a testet.

Aztán, egészen Szikem vízfolyásáig mentek együtt. Ehud beszélt. Elmondta, hogy ebben a néhány hétben több embert küldött a király Asszúr és Damaszkusz felé, mint Jehudába. Szépen alakult Izrael és Jehuda békéje Uzija és Jerobeám között. Ezzel a jól alakuló kapcsolattal Menáhem nem tud mit kezdeni. Úgy látszik, hogy miután király lett, házat kell alapítania. Hosea mindent meghallgatott, de nem fűzött a hallottakhoz semmit. A vízfolyásnál az út jobbra kanyarodott, és egyesült azzal, ami Szikem felől jött. Itt elbúcsúztak egymástól. Már látszottak Szokó falai, amikor egy utasmenetet ért utol. Láthatólag egy egész család utazott, mert nem csak néhány szamaras férfit látott, hanem tevét, asszony és három kicsi gyerek számára készített nyeregkosárral. A menetben az első, láthatólag a családfő volt. Csíkos köpenyben, kék csíkos turbánnal a fején, méltósággal lépkedett az élen.

– Shalom aleichem! – köszöntötte őket Hosea.

– Béke, neked is! – köszönt vissza a két legény.

A tevén ülő asszony illendően befedte az arcát, a gyerekek kíváncsian nézték, az őket utolérő utast, aki különbözött a többi járókelőtől, sűrű köntösével és sűrű nemez süvegével. A családfő csak egy lapos pillantást vetett rá, és valami köszönés félét morgott a fogai között.

– Megengeded uram, hogy melletted menjek Szokóig? Mögöttetek túl sok port kellene nyelnem.

– Nem tilthatom meg, Az út mindenkié – kapta meg a kimért, éppen hogy csak nem illetlen választ. A férfi látott már Hoseához hasonló embert. Az önmagában hordozott, és átértett büszke öntudat nem engedte volna meg számára, hogy csak úgy, fesztelenül beszédbe elegyedjen egy nabinak látszó utazóval. Meholában sokkal piszkosabbak és ágról szakadtabbak az ilyenek, Viszont, jó az ilyeneket nem ingerelni, mert még valami átkot találnak mondani. Ez nem tolakodott. Jó sokáig lépdelték egymás mellett, mire a férfi szóra méltatta alkalmi utastársát.

– Szokóba igyekszel, vagy messzebbre?

– Nem igyekszem én sehova. Az igaz, hogy Szokó van előttünk, nem sokára odaérünk, azért nem mondhatnám, hogy éppen oda igyekeznék. Ha nincs mit látnom, akkor tovább megyek.

– Ilyen furcsa beszédre számítottam, mikor rád néztem. Melyik isten prófétája vagy?

– Azé az egyé, aki van.

– Mind azt mondjátok, de mi a neve?

– A neve is az, hogy aki Van. Más névre nincs szüksége. Egyáltalán, nincs is szüksége.

– De neked van neved, ugye?

– Mint ahogy neked is uram, mert belőlünk, emberekből sok van, névvel kell, hogy másoktól megkülönböztessük magunkat.

– És, a tiéd mi – kérdezte a családfő nagy fensőbbiséggel. Az olyan ember fölényével, aki minden fontos ismeret birtokában van, sokfelé járt már eddig is, bár a szakálla még egyáltalán nem szürkült.

– Hosea vagyok, Beéri fia.

– Van egy Bet Beéri, Mahanaim mellett.

– Van. Az én házam. Te meg valahonnan Gileádból való vagy.

– Látóember vagy, azért tudod?

– Nem onnan tudom, hanem a beszédedből.

– Talán, a nevedet is tudod? – ezt úgy kérdezte, mint aki elvárja, hogy ismerjék, legalább a Jordán túlfelén.

– Azt nem. Azt nem mondja el a beszéded.

– A terafim elmondja. – Ez a kíváncsiság, az agresszivitás és a gúny keveréke volt. – Ha azt hirtelen elmondja, akkor meggondolom, hogy hiszek-e bennük. Ha megmondanád, akkor is inkább arra gondolnék, hogy már hallottál felőlem, vagy láttál valahol, és érdeklődtél utánam.

– Nem tudom a nevedet, és nem kérdezem. Nem mondja el a terafim, mert nekem nincs. Hogy láttalak-e, arra azt tudom mondani, hogy igen, láttalak. Te vagy Izrael kereskedője. Nem egy van belőled, hanem sok. Ismerek néhányat. Csak egyet említék neked, az Efronba való Joszefet. Vászakkal kereskedik. Ő mindig hazamegy, ha utazását befejezte. Szereti a házat.

– Ismerem azt a Joszefet, már kötöttem vele üzletet. Ő nem olyan tamkarú, mint én. Ő csak olyan kis... Hogy mondjam neked...

– Olyan kis senki, azt akarod mondani.

– Olyan kis senki, akiből nem is lesz valaki. Jön, szerez egy kis pénzt, aztán elszalad Damaszkuszba, vesz valahány vég vásznat, hazafelé jövet, bejön Arbel házába, elad nekem egyet, vagy csak megadja azt a pénzt, amit az előző útjára vett kölcsön tőlem, persze jó kis kamattal. A kettőt könyökönként elméri, aztán otthon a haszon felét odaadja a feleségének, ami megmarad, azzal újabb útra indul. Ez az ember soha nem fog még egy tevé se megrakni áruval. Még azt se vette észre, hogy tulajdonképpen nekem dolgozik.

– Jól mondod uram ő nem tamkarú, csak olyan kiskereskedő. De te tamkarú vagy, ahogy mostanában egyre inkább mondják. Ez Asszúr nyelvén van mondva.

– A mi köreinkben már csak így mondják. Aki ad magára, az beszéli ezt a nyelvet és Tirét is, Egyiptomról nem is szólva. Így lehet érvényesülni ebben a világban. Én pedig érvényesülök. Éppen ezért utazom. Kicsi nekem ez az ország. Még megmarad Arbel nekem, hagytam ott egy emberemet, aki intézi a dolgokat.

– Bérlőt hagysz a házában?

– Nem bérlőt. Ő az én fizetett emberem. A nevemben mindent elintéz. Tirben és a Nagytengeren túl, a szigeteken így szokás. Egy tamkarúnak több háza van. Egyszerre nem lakhat mindenütt. Kellenek emberek, hogy a nevemben kereskedjenek.

– Érdekes dolgokat hallok tőled, Arbel uram, ha jól értettem a nevedet.

– Jól hallottad, az a nevem. Ezt a nevet Tirben és Szidonban ismerik. Már nem sok idő, ismerni fogják Egyiptomban is.

– Most már kíváncsi vagyok – folytatta a társalgást Hosea –, ha akarod, megmondod hová tartasz, hogy a családdal együtt utazol. Akko környékén nem ilyenkor szoktak lenni a vásárok, hanem nyár végén és ősszel. Aligha kalmárkodás a célod.

– De bizony kalmárkodni megyek, egyelőre Szidonba. Ott fogok házat venni magamnak. Az egy jó hely. Van kikötő, tengeren lehet kalmárkodni. Azt is el akarom kezdeni.

– Akkor sok pénzzel utazol, pedig nem látom, hogy volna fegyveres kíséreted. Itt Efraimban csak a magamfajtanak nem kell félnie az utakon, mert mindenki láthatja, hogy tőlem nem lehet semmi értéket elvenni.

– Tőlem se lehet értékeket elvenni. Legfeljebb a tevét, vagy a szamarakat. Csak kevés pénzt hordok magammal. Annyit, hogy a szállást tudjam kifizetni. Ezen kívül csak tekercek vannak nálam, írással, amin pecsét van. A nagyobb tamkarú házaknál ezért nekem pénzt adnak, mert nekem hitelem van. Ilyen pecsétes papírok bemutatásával az én házam is ad pénzt. Az én házamban a komoly tamkarúnak nem pénzt adnak, hanem egy ilyen papírt, ez pénzt ér, bárhol. Még Ninivében is. Azt is meg tudom csinálni, hogy a portékát nem is látom, mégis kereskedem. Csak a pénzt, vagy az írásokat küldözgetem, ahova kell. Mások utaznak, hozzám meg befolyik a haszon, mindenképpen.

– Akkor is, ha az embereid ráfizetnek?

– Akkor is. Ha nem tudják kifizetni a kölcsönöket, akkor legrosszabb esetben rabszolgák lesznek, de adósok mindenképpen, és kamatostól törlesztenek.

– Nehezen értem, de láttam, hogyan szedik be az adósságot a szidoniak, Naftali és Dán földjén. Láttam vak vízemelő keréktaposót, és nagyon sajnáltam.

– Nem vagyok én olyan rossz ember, hogy embereket vakíttassak. Nekem csak adóssaim vannak. Nem akarom, hogy egészen tönkre menjenek. Akkor valamennyit mindig tudnak fizetni. Egyáltalán nem baj nekem, ha nem tudják a végösszeget megadni. Biztosabb haszon, ha sokáig fizetnek. És fizetnek. Én meg nyugodtan nézegethetem a tengert a szidoni kikötőben, híreket hallgatva.

– Ügyes ember vagy uram! Azt hittem csak a szidoniak üzletelnek így Naftaliban.

– Ha nekik szabad, nekünk miért ne? Talán azt hiszed, hogy a király nem ebből gazdagodik? Neki egyszerűbb a dolga. Hagyja, hogy mi dolgozzunk, katonákkal és törvénnyel véd minket. Valamennyit fizetünk neki a saját hasznunkból, ez megéri. Egy kicsit lehetnének a királyok segítőkészebbek velünk. Az valahogy nagyon nem jó dolog, hogy mostanában az adósok elmenekülhetnek Asszúrba. Ott nem kérdeznek tőlük semmit. Az se érdekli a nagykirályt, hogy lyukas a fülük és rabszolgák. Egyszerűen felszabadítja őket, aztán valahol az Idiglat folyón túl földet ad nekik, vagy katonák lehetnek. Ez viszont bizonytalanná teszi az üzletelést.

– Jártam Naftaliban és Dánban. Láttam az elvándorlást. Papok és leviták is vándorolnak ki velük. Tudom, mert beszéltem velük.

– Ez megint érdekes számomra – csodálkozott az arbeli kalmár – a nabik nem nagyon tárgyalnak a papokkal. A papok lenézik a látóembereket. Azt mondják rájuk, hogy semmit nem tudnak, még olvasni és írni se. Veled, meg szóba állnak?

– Szóba. Én ugyanis több nyelven tudok írni és olvasni. Atyám taníttatott, a királyi íróházban.

– Ezek után prófétaagra adtad a fejed? Lehetnél írástudó, vagy tanító, akár az én házamban is. Sokkal jobban élhetnél, mint azok, akik a nyálukat folytatják, amikor jövendőlnék. Te nem látszol ilyennek. Nem akarnál velem jönni inkább, a fiaim mellé tanítónak?

– Én nem oda megyek, ahova akarok. Veled megyek, ameddig kell. Ha az Úr mást mond, akkor elválnak útjaink. Szokóig egy az utunk, mindjárt odaérünk. Lehet, hogy tovább is. Úgy érzem, az Úr lelke valahova a Kármelre hív.

– Holnap estére Jokneámba érhetünk. Addig szívesen látlak, mert érdekes vagy. Egyél velünk kenyeret. Nekünk van. Ahogy elnézem ezt az országot, lesznek olyan helyek, ahol még pénzért se kapunk. Láttam egy sor felperzselt falut a hegyvidéken és sok koldust. Ez az egyik ok, hogy el akarok innen menni.

Hosea értetlen arccal nézett a kalmárra, de az a menetelés közben ezt nem vette észre. Az út rögeit kerülgette. Némelyiket élvezettel tiporta szét, mert a talaj kezdett puhábbá válni. Már nem kövek voltak.

– Atyáink azt mondták, hogy nekünk itt a helyünk, ezen a földön. Ez az Úr ígérete. Azt hiszem, itt kellene élni, bölcsen, az Úr félelmében – egy kis idő múlva jegyezte ezt meg Hosea.

– Hallottam ilyeneket én is, az idősebbektől. Izraelnek ez ígéret földje. A nagyon régiek azt mondták, hogy tejjel mézzel folyó ez a Kánaán. Eddig még nem láttam egy vádiban se tejet, vagy mézet. Ha az ígérethez a tej, meg a méz hozzátartozik, akkor nem lesz baj, ha egy kicsit tovább megyek, mert nem biztos, hogy ez a föld az. Lehet, hogy egy másik. Legalább is, nekem.

– Éppen te mondd ezt uram? Mid hiányzik éppen neked, ezen a földön?

– Nekem aztán semmi, de lehetne több is.

A teve nyeregkosarában vita támadt a legnagyobbik gyerek és az anyja között. Az anya csitítgatta a fiút, nem sok sikerrel. A gyerekek megtudták, hogy próféta menetel velük. A legnagyobb szólni akart hozzá, csak félt. Még inkább az anyja. Hosea pillantást vetett rájuk, a fiú odaszólt neki.

– Te, ugye próféta vagy, mint Elisa, akiről otthon a levita mesélt egyszer. Elmesélte, hogy medvét varázsolt az útra, hogy széttépje a gyerekeket. Anyám fél, hogy te is egy ilyen vagy.

– Miért lennék én olyan? Elisa sem volt olyan.

– És a medve?

– Én is hallottam ilyet az én levitámtól. Csak ő azt is elmondta, hogy a gyerekek állandóan kicsúfolták, és megdobálták, mert kopasz volt.

– És, akkor oda kell varázsolni a medvét?

– Szerintem nem varázsolt oda medvét, hanem Isten, az Úr büntette meg a suhancokat, mert azok nem kicsinyek és ártatlanok voltak. Látom, hogy te okos fiú vagy, akit már levita tanított. El tudod mondani, mit tanított a bölcs gyermekről?

Hogyne tudnám –, és mindjárt büszkén elkezdett egy verset:

– A bölcs fiú örömet szerez az apjának
De az ostoba fiú bánat az anyjának.
A bűnnel szerzett kincs nem hajt hasznot,
De az igazságosság megment a haláltól.
Az igazak kívánságát teljesíti az Úr,
De a gonosz vágyat megtagadja.
A tétlenkedő kéz szegénységet teremt,
A szorgalmasok keze gazdagságot szerez.
Nyáron gyűjteni bölcs emberre vall,
Aratáskor aludni szégyen az emberre.
Az Úr áldása száll az igaz fejére,
Korai gyász fogja be a gonoszok száját.

Az apa leállította fia büszke versmondását.

– Tedd a szád elé a kezed fiam, az úgy illik. Büszke vagyok rád, hogy ilyen okos vagy, csak nem illik, hogy a férfiak beszélgetésébe beleszólj. – A fiú kicsit sértődötten elhallgatott. Az apja folytatta volna a beszélgetést, de Hosea nem szólt semmit, amíg Szokó kapujához nem értek. Arbel újra feltette a kérdést a prófétának.

– Velünk tartasz kenyérre, nabi? Jövendőnél valamit nekem? Megfizetném.

– Megköszönöm a vendégszeretetedet uram. Tovább kell mennem. A prófétálást már megkaptad, a fiadtól. Gondolkodj el rajta!

A kivándorlók találtak helyet maguknak. Ez a város szerencsés volt. Még mielőtt Sallum királlyá tette volna magát, Menáhem katonái megszállták. Hosea meg sem állt, csak elköszönt, és a másik kapun elhagyta a várost. Ment ameddig alkonyodni nem kezdett. Egy

vízfolyás mellett magányos házat látott. Kerítése nem volt. A gazdája láthatóan nem volt félős ember. Ott kért éjszakai szállást.

– Szállj meg utas, Nabbaal házában, ha tetszik neked!

– Esteledik gazda, kicsivel beérem. Az én nevem Hosea, Beéri fia, Mahanaim mellett van a házam.

– Érdekes ruhád miatt azt hittem, nem vagy Efraim fia. Alhatsz a házban, ha az asszony és a gyerekek nem zavarnak. Ha mégis zavarnának, akkor ott a domb mögött vannak a csűrök és kalyibák, ott meghúzhatod magad. Először nézd meg a gyermekeimet, akikre büszke vagyok. A házban vannak, mert ilyenkor már semmi keresnivalójuk odakint.

– Nem látom, gazda, hogy félnél a családdal ebben a nagy egyedüllétben. Sok most a fegyveres tekergő a világban, könnyen elrabolhatják, amid van.

– Attól én nem félek. Azért a néhány kecskéért, vagy birkáért ott bent a házban, nem jön ide senki. Többinek, amit elvehetnének, nem vagyok gazdája. Van másom is, ott a domb mögött, azért se jön ide senki.

– Ha nem titkolod el Nabbaal, megnézném a dombod túloldalát.

– Jöjj velem utas, megmutatom.

Ezt szinte büszkén mondta. Olyan arccal, mint aki valami ravaszságot titkol. Hosea elsősorban azért akarta megnézni a domb túloldalán levő birtokot, mert nem nagyon akart a házban lakni. Tudta, hogy milyen belülről egy olyan ház, ahol egy fedél alatt lakik kecske, birka és emberek. Tulajdonképpen istálló az egész épület, egy légtérben lakik ott minden, ami él, beleértve az élősködőket is. Az emberek alvóhelye vagy másfél könyök magasra van feltöltve kövekkel és földdel, hogy elkülönüljön az állatoktól. Oda csak az elevenebb kecske ugrik fel, ha valami megenni valót sejt. Ahogy a ház ajtaja elé értek, a gyerekek fejei megjelentek az ajtónyílás különböző magasságaiban, attól függően, mekkorára nőttek. Maszatosak és kócosak voltak, ránézésre olyanok, akikről valamiféle bogarak könnyen átmászhattak volna a vendégre. A dombon túli takarásban egy kisebb karám volt, abban négy sertés. Izraeli viszonylatban meglehetősen szokatlan büzzel. Nem messze a karámtól néhány szénával, vagy árpaszalmával fedett kunyhócska, a téli takarmányokat tárolta ott a gazda.

– Kinek tartod ezeket a disznókat, gazda? – kérdezte csodálkozva Hosea.

– Kinek? Hát az életnek. Meg aztán nem is igazából vagyok én gazda, csak olyan szolgáló ezen a tágas birtokon, amiről néhány szombatnap óta úgy tudjuk, hogy királyi birtok. Ezek a földek Menáhem ben Gádiéi, úgy hallottuk, most ő a király. Míg nem volt az, addig se járkáltak erre rabló népek, mert erre katonaság mindig volt. A disznók evésre valók. Takarmányuk erre bőven akad. Itt vannak ezek a kunyhócskák. Felében még mindig tetőig ér a karob¹⁶². Főként ezt kapják, ettől jól nőnek. Ott a domb oldalában van egy nagyobb sziklaüreg, abban szoktam füstölni a húst. Tavasszal jönnek Jáván kereskedői, amit látnak, mindent felvásárolnak. Úgy mondják, hogy a tengeren ezt eszik a hajósok. Hoseának valami megindult a gyomrában, de szerencséje volt, hogy éhes, és nincs mit kiadnia. Mivel ilyet még nem látott, a kíváncsiság felülkerekedett az undoron.

– Akkor te gazdag lehetnél, ha ez ilyen jó üzlet.

– Gazdag, itt? Ez a föld Menáhemé. A haszon nagy része az övé. Én meg örülhetek, hogy senki ki nem rabol. Ami marad, azt a családom eszi meg. Disznóhúson élünk uram.

– Ebből a király használ? Menáhemnek mindegy, min gazdagodik? Nabbaal, te nem tudod, hogy a disznó tisztátalan? Izrael nem fogyaszthatja.

– Hogyne tudnám! Csakhogy az én családom nem izraelita. Az én népem már elöttetek itt élt. Mióta Izrael idejött, mi csak szolgáló lehetünk, úgy élünk, ahogy tudunk. Nem vagyunk mi rosszabbak senkinél. Azért mutattam meg neked ezt a helyet, hogy ne legyél kénytelen az én tisztátalan házamban aludni. Ne legyél kénytelen füstölt disznóhúst enni az árpasóletben,

¹⁶² Szentjánoskenyér

és ne legyél kénytelen Izrael baáljának papjait a nyakamra küldeni, hogy zaklassanak amiatt, ahogy élek. A királyok megtűrték mindig, a papok nem szeretnek. Csak azt az adót, amit kapnak a hozzám hasonlóktól.

– Bocsáss meg nekem Kánaánita Nabbaal, ha nem akarok megszállni a házában, mert Efraimita vagyok. Nem teszek ellened sehol semmit. Én azért járok az országban, hogy lássak. Ha megengeded, az egyik kunyhócskában meghúszom magam éjszakára. A házad étkeiből eszem a szamarammal együtt, mert szereti a karobot. Én is megeszem, mert Mózes törvénye ezt nem tiltja. Van kenyérem és vizem. Várj egy keveset, amíg előszedem. Egyet eltörök veled. Bár csak mindnyájan tiszták lehetnének az Egyetlen Úr előtt, és nem az eledeleink alapján számítanánk tisztának, vagy tisztátalannak. Aki a maga haszna miatt, hite ellenére megtűri saját háza táján a tisztátalanságot, annak bizony se teste, sem pedig élete lehelete nem lehet tiszta.

Leszedte a nyeregzsákot, kivett egy kenyeret, megtörte, és Nabbaalnak adta a felét. Megették mindketten. Aztán a gazda elköszönt, és visszament a házába, feleségéhez és gyerekeihez.

– Ha nem kelsz reggel túl korán, nem valószínű, hogy itt találsz, béke veled! – búcsúzott el Hosea.

A karob nem volt túl rossz étel, most kipróbálhatta Hosea. A szamár jócskán belakott belőle. Az éjszaka álmatlan és hosszú volt, de nem a vacsora miatt. A Jordán vidékén nem tenyésztettek sertéseket. Efraim hegyvidékén sem volt szokás. Ennyit betartott Izrael Mózes törvényeiből. Itt a Sáron síkságán, mintha megszűnt volna Izrael és Mózes népe. Mintha vendég, vagy idegen volna itt. Amíg idáig érkezett, látott néhány ehhez hasonló tanyát, ha nem is ment a közelükbe. Gyermekkorában sokat tanult Izrael honfoglalásáról. Amit most kezdett megtapasztalni, nem volt azokkal a történetekkel összhangban. Ez a föld nagyrészt megtartotta régi lakóit isteneivel együtt. Ezen elmélkedett takarója alatt. Egyet nem tudott megemészteni. Az még elfogadható lenne, hogy itt maradtak. Csak az nem, hogy az uralkodók úgy tesznek, mintha nem így lenne. Mintha Józsué minden szándéka megvalósult volna. A királyok és a fejedelmek abból húzzák a legnagyobb hasznot, hogy a legtilalmasabb dolgokat fenntartják. Napkeltére megunta a vacogást, és útnak indult anélkül, hogy a tanyagazdával találkozott volna.

Elérte Dort. Az itteniek, hogy kikötőt hozzanak létre, a tengerből köveket szedtek ki, kimélyítve egy kerek öblöcskét. Ezeket a köveket dobálták egymásra, hogy a városnak legalább hevenyészett fala legyen. A szamár nem akart inni a tengerből. A fővenyesebb partszakaszokon kisebb gödröket kerítettek el, ezekben a só kivirágzott. A tenger felől most kezdtek beérni a haláshajók. Egyik-másik jól belemerülve a vízbe, a nyilvánvalóan gazdag fogástól. Egy pálmafához kötötte a szamarat. Nem vette le róla nyeregzsákot, úgy ment ahhoz a helyhez, ahol a csónakokat asszonyok halaskosarakkal várták, aztán a part különböző helyeire vitték, hogy megtisztítsák és kibelegessék. Ugyanott, a vízben kiöblítették a kibelegzett halakat, és a sósgödrökbe tették őket, hogy tömény sósvízzel itassák át őket, mielőtt felfűzve szárítani kezdték volna. Ilyet se látott még. Egy éppen dologtalan férfi felfigyelt rá, és meg szólította.

– Ide akartál jönni idegen, vagy csak átutazol a városunkon? Láttam, amikor a szamaradat a fához kötötted. Érdekes ruhád van, erre ilyenekben nem nagyon szoktak utazni, sem azok, akik Filiszteából jönnek, sem akik Tir felől. Nem turbán van a fejedén, hanem valami süvegféle. Azt sem látom, hogy kereskedő lennél, mert egyedül, egy szamárral vagy. Azon sincs akkora málna, hogy érdemes legyen téged kirabolni.

– Igazad van, barátom. Ezek közül egyik sem vagyok. Csak utazom, ahova utaznom kell. Most ide küldött az én Uram. Innen hova küld, azt még nem tudom. Még senkivel nem beszélgettem. Úgy gondolom, hogy ennek a városkának a neve Dor.

– Az, Dor. Az utóbbi időben elég sokan járnak erre, mindenféle öltözetű emberek. Legtöbben kereskednek. Olyan dolgokat is megvesznek, amikről, mielőtt idejöttek volna, azt se tudták, hogy van. Rácsodálkoztak a sózott és a szárított halra. Meg is kóstolták.

Csodálkoztak, hogy az ilyesmit meg lehet enni. Te is meg akarod kóstolni? Van sózott és szárított halam. Hosea látta, hogy megint Kánaánitával van dolga. Nem akarta megsérteni, mert az ajánlott hal kissé visszatetsző volt neki, pedig közlőrl még nem látta. Itt, a tengeri út mellett nem számított fogadóra, ezért óvatos lett a beszédben.

– Nem vagyok kalmár, nem akarok semmit vásárolni, és továbbadni se. Én másfajta úton vagyok, mint azok. Az úr, aki engem küldözget, a kereskedők urainál mindenképpen nagyobb. Ha szállást adnál nekem éjszakára, megköszönném, ha a ma fogott friss halból ehetnék. Van némi pénzem, hogy megfizessek érte.

– Kaphatsz nálam szállást és halat. Ha jól gondolom, akkor te ebben a ruhában izraelita vagy. Azok szoktak ragaszkodni a teljesen friss halhoz, vagy húshoz. Ha Arubbaal vendége leszel, meg kell mondanom neked, hogy a mostani királynak embere van a városban. Neki tudnia kell minden utazgatóról. Szólnom kell neki, ha szállást adok neked.

– Mondd meg neki, hogy Hosea ben Beérit látod vendégül. Ismerjük egymást Menáhemmel, még abból az időből, amikor Jerobeám volt a király.

– Akkor ő az az úr, aki téged küldözget? Ha igen, még szívesebben látlak vendégül, bár látom rajtad, hogy azok közül való vagy, akik Mózes törvényeit igyekeznek betartani. Ezen a környéken ez ritkaság. Kösd el a szamaradat Beéri fia, és gyere velem! Vannak szolgálók a házamban, akik segítenek neked, hogy lemoshasd az út porát, hogy tiszta lehess, ahogy a törvényed előírja. Ezt egy kis gunyorossággal mondta Arubbaál, de ez nem sértette Hosea önértetét. Kezdte megérteni, hogy ez a föld birtoka ugyan Izrael királyának, mégsem lett Izraelé. Nem érezte, hogy nem szabadna elfogadni a meghívást és a tisztálkodási lehetőségeket. Disznóhúst nem kínáltak neki, frissen sült tengeri halat igen, Mindenféle tengeri szörnyek ezen az estén, ebben a házban nem kerültek a közös tára. Minden megsütött állatnak voltak „szárnyai”, hogy megfeleljenek a tisztasági szabályoknak. A kenyerek éppen olyanok voltak, mint a Jordán vidékén. A vacsoránál egyedül Arubbaál volt Hosea társa. Asszony nép csak a szolgálat miatt jött abba szobába, ahol a vendég, később aludni tért.

– Bocsáss meg nekem, Beéri fia, ha nem tudok mindenben a kedvedre lenni! A gyerekeimet sem engedem ide, hogy ne zavarjanak.

– Hogy mondhatasz ilyeneket Arubbaal! Én vendég vagyok nálad, még akkor is, ha távozásomkor megkérdezem, hogy mivel tartozom a szállásért és a kenyérért. A gyermekeid nem zavarnának. Ha nálad az a szokás, hogy a gyermekek és a nők együtt étkeznek a vendéggel, mi kifogásom lehetne ellene? A Jordán vidékén, ha nagyon közeli barát a vendég, akkor az egész család a tálak körül ülhet, még az asszony is. Nem értem, hogy miért akarsz túl nagy tiszteletben tartani engem, aki itt jött-ment vagyok?

– Azt mondod, jött-ment. Akkor miért érdeklődik annyira utánad Menáhem embere? Ha megkérdezed majd tőlem, hogy mivel tartozol, azt fogom mondani, hogy semmivel, mert ez az ember mindenért fizetni fog, ezüstökkel. Ezt ő mondta. Viszont én is mindent el fogok mondani neki, amit tőled hallok majd, amíg a vendégem vagy. Erre nekem parancsom van.

– Mikor megláttalak a parton, tudtam, hogy éppen te vagy az az őszinte ember, akinek a vendégszeretetét kérnem kellett volna, ha magadtól nem ajánlod fel. Mit mondott neked Menáhem király embere, hogy kit látsz vendégül?

– Nem mondott erről semmit, csak parancsolt. Azt mondta, hogy neki a parancsolás a dolga, nem a magyarázkodás. Viszont én magam is kíváncsi vagyok arra, hogy ki vagy te tulajdonképpen? Azt mondtad, urad parancsára méysz oda, ahova menned kell. A király embere nem adott parancsot neked, ezek szerint ő nem tudja, hogy hova küldözget urad, a király.

– Nem tudja. A király se tudja, mert utazásom alatt nem ő az úr.

– Hanem ki?

– A Magasságbeli Isten, aki az én számat használja, ha emberi szóval akar az ő népéhez szólni.

– A legtöbb baált magasságbelinek szokták mondani az ő papjai, vagy prófétái. Bocsáss meg nekem, ha tiszteletlenül szóltam az istenedről. Errefelé sok istennek van illetékessége mindenféle népek felett. Hallottam Izrael Örökké való Uráról. Akik itt Efraim, Manasse, vagy akár Aser törzséhez tartoznak, többnyire tisztelik a helyi magasságbeli gazdákat is. Teszik ezt azért, mert békében akarnak élni az itt összekeveredett mindenféle népséggel.

– A békességre törekvés szép dolog. Itt viszont van olyan, amit nem egészen értek. Izrael Istene parancsolja az ő népének, hogy ne legyenek rajtam kívül más isteneid. Emellett háborúságot kíván, ha a földjén megtúr ilyeneket, emellett békességet is követel, hiszen ezzel a szóval kell, hogy köszöntselek téged is, pedig nem az én népemből való vagy, az én népem földjén. Talán kell valami különbségnek lenni a türelem és a tisztelet között.

– Nem értem megint, hogy miért figyeltet téged a király, hiszen nem lázítasz.

– Miért lázítanék? Nézd, Izrael második legnagyobb királya, a békét a nevében viselte.

– Salamonra gondolsz ugye?

– Igen rá. Ő, minden tettének végbeviteléhez az Úr nevét hívta segítségül. Feleségei, akik idegen királyok leányai voltak, isteneiket magukkal hozták, és tisztelték a király háremében. A leviták ezt neheztelik mind a mai napig. Azt tartják, Izrael romlása ezzel kezdődött. Sokan azt mondják, hogy minden idegen istent ki kellett volna irtani a hozzátartozó néppel együtt, akkor lenne erős Izrael.

– Ami azt illeti, az erőt errefelé Menáhem katonái és felügyelői jelentik. Ehhez Izrael baáljának sok köze nincs. Ő itt nem mutat valami nagy erőt, viszont nekünk, akik szerintetek itt idegenek vagyunk, nagyon jól megfelel. Mindenféle népek mozgolódnak errefelé, ebből pedig nekünk hasznunk lesz. A szabad kereskedelem az, ami erőssé tesz itt minket. Az istenek meg beszéljék meg egymás között a problémákat. Te nem így gondold?

– Nem tudom így gondolni. Akinek sok istene van, annak egy sincs. Nekem pedig van. Csak egy van.

– Lehetne neked is több, ha választanál magadnak, Beéri fia. Lehetnél szabad, mint ez a nép itt a Sárón–síkságon, vagy Aser földjén, egészen Tirig.

– Nekem, az egy, aki van, parancsol. Nem akartam egy ideig elhinni, hogy parancsol. Vagy másfél évvel ezelőtt vettem egy kinnort Jezréelben. Ahányszor megpengetem, nem tudom azt mondani, amit akarok. Pontosabban mondva, nem lesz akaratom, és énekelek valamit, ami nem az én mondanivalóm. Aztán máskor úgy érzem, hogy el kell indulnom valahova, és megyek. Nem biztos, hogy oda, ahova akarok. Amikor a házamból elindultam, Jeruzsálembe akartam menni. Elmentem. Utána már nem oda, ahova akartam, jobban mondva, nem volt akaratom, csak neki, aki Van. Útközben megtudtam, hogy Menáhem lett a király. Felmentem Szamáriába a királyi íróházhoz, mert még Jerobeám kötelezte őket, hogy mindent jegyezzenek fel, amit mondok.

– Ezért kell nekem mindent elmondanom a király felügyelőjének?

– Ezért. Én nem tiltakozom, vagy félek emiatt. Az Úr ezt a feladatot adta nekem, hogy szóljak. Főként a királyhoz, mert ő a mindenkori Izrael, akkor is, ha kettő van belőlük.

– Hosea, te nabi vagy!?

– Ne hidd Arubbaal, hogy könnyű szolgálat ez nekem. Nagyon nehéz.

– Hogy lenne nehéz? Nálam is a király költségén vagy vendég.

– Elég módos vagyok én ahhoz, hogy ne szoruljak a király sékelére. Adót is tudok fizetni. Amióta utazgatok észrevettem, hogy kinnor nélkül is meglátok dolgokat. Néha jövendölök valakiknek, vagy látok olyasmit, amikről nem is hallhattam, és ott sem voltam, ahol történt. Nem akkor, amikor akarom, hanem amikor az Úr szavakat ad a számra.

– Most ő adja a szavakat?

– Most talán nem. Most talán a saját fejem után megyek, hogy szemmel lássak. Ide azért jöttem, mert reméltem, megláthatom azt a helyet, ahol előttem már próféta járt. Vele már találkoztam. Neki hittem el tulajdonképpen, hogy magam is próféta vagyok.

– Azt hiszem, tudom, kire gondolsz. Évekkel ezelőtt egy embert a halászok kihúztak a tengerből. Azt mondják, bálna nyelte le. Nem tudta megemészteni, kiöklendezte, és a part felé lökdöste, amíg a halászok meg nem látták.

– Jonának hívták?

– Annak.

– Amikor megismertem Héfer Gátjánál, éppen Asszúrba készült. Azaz, nem készült, hanem mennie kellett, hogy Ninive ellen prófétáljon. Elmondta a történetét a hallal. Nem akart odamenni, azért szállt tengerre. Attól kevésbé félt, mint az, Úr szavát hirdetni a nagykirály országában.

– Megszabadulhatott volna tőle ott is. Izrael Istene ott nem éri utol.

– Ezt mondd te, aki azt hiszed, hogy Izrael Istenének csak ezen a földön van hatalma. Hatalma volt neki Egyiptomban és a pusztában is. Hatalma lesz neki Asszúrban, vagy a világban bárhol, mert ő nem egy az istenek közül, hanem rajta kívül más nincs. Lehet, hogy vannak hatalmak rajta kívül, égben és földön, de ezek előtte semmik. Csak mi emberek féljük őket, amíg nem ismerjük az Ő irgalmas szeretetét.

– Érdekes dolgot mondasz nekem nabi. Nem értem igazán a szavaidat, mégis azt kell gondolnom, békétlen a te istened, ha a többi nép, aki Izraelen kívül van, neki ellensége.

– Ez az, amit magam sem értek. A sok nép közül, akiket ugyancsak Ő teremtett, kiválasztotta azt, amelyik talán nem egy, hanem tizenkettő, együttesen is szinte legkisebb a nemzetek között. Minek kell neki ez a nép, aki törvényeket kapott tőle, de esze ágában sincs betartani azokat, pedig még töredékeikben is éltetik őket.

Közben elfogyasztották a vacsorájukat. Bort ittak az étel mellé. Hosea nézelődött a szobában, ahol étkeztek, kereste a helyet, ahol majd nyugodhatna. A mécses pislogása megnyúlt árnyékokat mozgatott. A nyeregzsák zsinórját bontogatta. Arubbaalt Kánaánita létére érdekelni kezdték azok a dolgok, amiknél az üzleti megfontolások mindig fontosabbak voltak. Észrevette, hogy Hosea fáradt és lepihenne. Amikor a zsinórral bajlódott, megkérte:

– Ha itt van a kinnorod, megmutatnád nekem?

Hosea megmutatta, az asszonyfejű egyiptomi hangszert, közben pengette, és szórakozottan hangolgatta. A szomszéd szobácska ajtaja résnyire nyílt, hogy gyermekszemek és fülek leleselkedjenek, mert eddig is hallgatóztak. A pengetés hallatán vidám dologra számítottak. Hosea észrevette, és behívta őket a szobába. Hárman voltak, köztük egy kislány, aki először, ahogy illik, szégyenkezve szabódott. Bátorításra mégis bejött. Édesanyja a másik szobában maradt, nyitva hagyva az ajtót. Apjuk büszkén és elégedetten ültette őket a szőnyegre, tágra nyílt szemmel figyeltek. A várakozásban volt némi félelem, mert hallomásaik szerint egy nabinak az ilyen mutatvány alatt majd fel fog akadni a szeme, vagy habzani fog a szája. Még az a veszély is fennállhat, hogy valami rossz jövődölés fog elhangzani. Igaz, ilyet Arrubbaal nem kért, és nem várt el. Tényleg, csak a hangszer érdekelte. Az ének csak lassan kezdődött el.

– Gyermekek voltak még Izrael, amikor megszerettem,¹⁶³

Egyiptomból hívtam meg fiamat.

De minél jobban hívtam őket, annál inkább eltávolodtak tőlem:

baaloknak áldoztak, bálványoknak gyújtottak jó illatot,

Pedig én tanítottam meg jární Efraimot,

A karomon hordoztam; mégsem ismerték el, hogy gondjukat viseltem,

¹⁶³ Oz. 11.1-

Puha kötelékkel vonzottam őket, a szeretet kötelékével,
 Olyan voltam hozzájuk, mint aki arcához emeli a csecsemőt;
 Lehajoltam hozzá, enni adtam neki.
 Visszatér Egyiptom földjére, Assíria lesz a királya,
 Mert nem akarnak megtérni, kard járja be városait, Megöli gyermekeit, és elpusztítja
 erődeit...

Nem folytatta tovább. Arubbaal és a gyerekek csak a kardot és az ölést értették, és bánták, hogy kíváncsiak voltak, bár, ha ez jövődőlés volt, az csak Izraelre vonatkozott. Ez tulajdonképpen megnyugtathatta volna őket, mert ők idegenek, csakhogyan ebben az országban.

– Gyerekek, irány aludni! Anyátoknak szóljatok, hogy hozza a takarókat! – Úgy mondta ezt, mintha nem tudná, hogy az asszony mindent hall a másik szobában, hiszen az ajtó nyitva van. – Igyunk még egy kupával, mielőtt aludni térnénk!

Öntött a kupákba, bort, és vizet, elgondolkodva kérdezte meg:

– Prófétálás volt az éneked, nabi?

– Ki tudhatja. Ha az Úr szava volt, akkor igen. Néha én magam sem tudom. Most, ilyen mondanivalóm nem volt.

– Ezt is el kell mondanom a felügyelőnek, bocsáss meg!

– Tedd, ami a dolgod, és ne aggódj!

– Reggel tovább mész? – kérdezte reménykedve.

– Igen tovább. Azt hiszem Jokneámba, vagy a Kármel valamelyik barlangjába, ahol Jona, talán Élija is meghúzódott. Gondolkoynom kell.

– Az asszonyom több napra feltarisznyál. Aludj jól, ha nem félsz! Fújd el a mécsest, nincsenek férgek.

Jólesett a meleg takaró, az elmúlt éjszaka után. Az is, hogy tisztára mosakodva alhatott. Elalváskor a Kármelt látta, amit azelőtt még soha. Már ideérkezésekor jól látszott a déli oldala. Most viszont nem ezt az oldalát látta, hanem a másikat, a Kison felől. Úgy, mint a múlt nyár végén, a Hule tó partján, amikor papirusz kék alatt próbált aludni. A tenger felől látta, hogy fátyolos leányok és asszonyok, férfiak oldalán vonulnak a csúcs felé, aztán lombkunyhókat, kiakasztott fehér fátylakkal. Mielőtt végleg elaludt, elhatározta, hogy reggel, indulás előtt, kimegy a tenger partjára, talán megláthatja Jona halát. Úgy is tett reggel, amikor elbúcsúzott a házigazdától. Az kezébe adta felmálházott szamara kötőfékét, és közölte vele, hogy nem tartozik semmivel. Nyugodtan számíthat további útján a király őriző szemeire és füleire. A városból kivezető út a tenger irányába indult. Az őt vigyázó szemek azt hitték, hogy a Kármelt fogja megkerülni, pedig csak a halat akarta látni. Akkorát, amelyik egy egész embert el tudott volna nyelni, nem sikerült. Csapatokban viszont látott delfineket. A vízből magasan kiugrálva száguldoztak a partvonallal párhuzamosan. Aztán eszébe jutott Jona, aki egyáltalán nem beszélt arról, hogy valami lenyelte volna, csak olyat mondott, hogy delfinek lökdösték a part felé. A parti útból egy alig kitaposott elágazást ért el, ez egyenesen a hegynek látszott menni. Ezen folytatta útját. A nap még nem ért delelőre, mikor elérte a Kármel első nyúlványát. Ösvénye szélesebb útba torkollott. Ezen már forgalom volt. Többször találkozott szembe jövő kereskedőkkel. Köszönésükből tudta, hogy nem Efraim fiai. Egyiket megkérdezte, honnan való. Fennhéjázóan közölte, hogy ő Asszúr királyának a kereskedője. Az út hágón vezetett keresztül, de nem volt túlságosan megerőltető. Elég széles volt ahhoz, hogy akár hadsereg is átvonuljon rajta. A túloldali lejtőn haladva, még Jokneám előtt letért, balra, egy kisebb bozóton keresztül vezető ösvényre. A sziklafalhoz érve forrást, egy erecskét és néhány sziklaüreget talált. Úgy gondolta, hogy ez alkalmas hely lehet arra, hogy elmélkedni kezdjen. Itt nem voltak prófétatársak, mint Mehola vízfolyása mellett. Fű sarjadt az ér mellett, a szamár is jóllakhatott. A fázásra lelkileg felkészült, mert tűzszerszáma nem volt, csak takarói. Az egyik üreg elég mélynek és száraznak látszott, azt foglalta el.

Meglepődött, amikor körülnézett benne, mert a homályban talált egy nagyobb halom száraz fűvet. Az üreg elejébe, egy kiálló sziklához kötötte a szamarat, száraz fűvet tett elé, és elkezdett berendezkedni. Ez abból állt, hogy a száraz fűrakást megigazgatta, pokrócot terített rá, egyet meg magára. Keresztbe tett lábakkal lekucorodott, aztán feltette a kérdést az Úrnak, a békéről, a háborúságról és az ő népéről. Egy idő után, mintha valaki állt volna a szamar mellett. Arca nem látszott, mert háttal állt a fénynek. Nem kérdezett, nem szólt semmit. Kicsit áttetszőnek tűnt Hoseának. Mintha valamennyi fényt áteresztett volna szürke, övéhez hasonló köntöse. Megkérdezte volna tőle, hogy kicsoda, de nem tudta megtenni. Magában kezdte találgatni. Nem mozgott az alak, ebből arra következtetett, hogy talán nem is élő ember.

– Uram, Sault megbüntetted, mert megidézette Sámuel prófétát. Én nem akartam senkit megidézni, nem is tudom, hogy kell. Ha élő személy, akit látok, akkor szólaljon meg. Ha halott, nem akarom látni, nyugodjon atyáinál!

Szóval nem válaszolt senki. Ezért gondolkodnia kellett, hogy kitalálja, kit láthat, aztán arra jött rá, hogy azt sem tudja, mi az élet és a halál. Ha valaki már meghalt, akkor hogyan tudna kérdésekre válaszolni. A múltban Sámuel beszélt Saulhoz. Ha ezt tudta tenni, akkor vajon halott volt-e úgy, ahogy a halált elképzeljük? Ha pedig az Urat kérdezte volna, ő válaszolhatott volna másként, mint emberi szóval? Aztán emlékezett az álmára, amikor úgy találkozott Istennel, mint Jákob, küzdve vele, titokzatos módon.

– Talán, te vagy az Uram, ebben az emberi formában? Ha igen, akkor miért nem szólsz hozzám?

A szürke köntösű férfi erre a kérdésre válaszolt. Most sem mozdult, sem ő, sem a szája, de hangja volt.

– Nem jól kérdezel, testvérem. Mózes másként kérdezett.

– Te volnál Izrael Istene?

– Ha az lennék, nem látnál.

– Ha lennél, akkor látnom kellene téged, ha te vagy az Úr, de azt mondod, nem te vagy.

– Az Úr túlzottan nagy a te szemeidnek. Az enyéimnek is az volt, amikor ugyanígy megkérdeztem. Én is tudni akartam, hogy kicsoda az Úr, aki engem küldözget mindenfelé, és nekem mennem kell az általa kijelölt úton.

– Most nem túl nagy a szemednek, hogy lásd?

– Most nem. Nincs is szükségem szemre, hogy lássam Őt. Ezért nem látod az én szememet.

– Akkor tehát, nincs szemed, hogy láss?

– Mondtam már neked, hogy nekem nem kell szem, hogy lássak, fülre sincs szükségem, hogy halljak.

– És szájra sincs szükséged, hogy szólj hozzám?

– Arra sincs.

– Akkor, mivel beszélsz hozzám?

– Beszélek hozzád, de nem szájjal.

– Csak nem azt akarod mondani száj nélkül, hogy semmire nincs szükséged?

– Azt akarom mondani, éppen. Nincs szükségem testre se.

– De én látlak téged, hogy ott állsz a szamaram mellett, és eltakarod a világosságot.

– Nézz meg jobban a szemeddel!

– Nézlek. Úgy tűnik, hogy átjön rajtad a világosság. Sőt, azt kell mondanom, hogyha jobban és erősebben nézlek, ott, ahol az előbb láttalak, most csak a világosságot látom.

– A hangomat pedig hallod...

– Hallom. Valakinek az angyala vagy talán, aki játszik velem?

– Kerestél engem, Hosea!

– Élija angyala vagy?! Irgalmazzon nekem az Úr! Nem akartam halottidéző lenni!

– Nem vagyok halott, te pedig nem vagy halottidéző. Kimondtad, amit akartál, amikor nevemen szólítottál. Azt akartad, hogy a köpenyem betakarjon. Rád teritem.

A szénán kuporgó Hosea érezte, hogy betakarják. Ettől melegség töltötte el. Ezután nem látott semmit, csak jóval később, hogy a szamár a farkával legyezi magát, és a fejét csóváltatja. Füstszagot érzett, ezért felkelt, ledobta a válláról köpenyét, és kinézett a barlangból. A szájadéktól kissé jobbra egy félig leégett rőzsetűz füstölgött. Mellette csomóban galagonya ágak voltak. Arra gondolt, hogy itt valakinek járni kellett, mert előbb mindez nem volt itt. El volt készülve, hogy tűz nélkül marad, mert tűzszerszámot nem hozott.

– Ha valaki nekem gyújtotta, majd csak visszatér, biztosan azt se fogja bánni, ha a tűzből a barlangba viszek – gondolta, és tüzet rakott odabent. Éppen csak akkorát, ami ahhoz elég, hogy éjszaka ne fázzon túlságosan, és valamibe bele lehessen bámulni, mikor teljes lesz a sötétség. Berendezkedett éjszakára. A köpenyét igazgatva, úgy érezte, hogy ez nem az övé. A színe, nagysága, mintha olyan volna, csak, mintha a súlya lett volna nagyobb, mint amit megszokott. Két napon és éjszakán töprengett azon, amit ezen a helyen tapasztalt. A második éjszaka utáni reggelen aztán biztos lett abban, hogy Élija itt járt. Továbbra is homályosak maradtak a szavai. Egy dolog volt világos előtte, hogy a nagy próféta él. Az is, hogy az a világ, ahol most van, nem lehet olyan, mint ami itteni ésszel felfogható. Gondolataiba úgy elmélyült, hogy elfelejtett enni. Az Élija rejtélyen töprengve az jutott eszébe, hogy elődjétől fontos üzenetet kapott. A nevét mondogatni kezdte. Hol csak gondolatban, hol hangosan. Egy idő után arra kezdett gondolni, hogy Isten van, Isten teremtő¹⁶⁴, Isten mindennek az oka, Jahveh az egyedüli Isten, mert Ő valóban Van. Aztán feltette a kérdést annak, aki Van, hogy Uram, ha ezt kezdem hirdetni odakint, akkor mindenki kinevet, mert egyrészt mindenki tudja, hogy istenek vannak. Azt pedig, hogy az Egyetlen akkora, hogy mindenhol hatalma van, ki tudná elhinni. Még meg ölnék érte, ahogy Éliját is meg akarták. Ami pedig itt, a Kármel tenger felőli oldalán történt Acháb király idején, őt magát is elborzasztotta. Ilyet semmiképpen nem kért volna a Magasságbelítől. Végül arra gondolt, hogy nem hagyatkozik a saját eszére. Járt már Mehola vízfolyása mentén, ahol Elisa élt, akinek életében nem sok békesség adódott. Járt Gátban, Ámossal is találkozott, vele szinte egyformán prófétáltak Bételben.

– Jona talán hazajött Asszúrból, vele kell találkoznom – ez jutott eszébe, és kezdett felrakodni a szamárra.

A Kármel oldalát borító bozótost elhagyva, kiért Megiddo síkjára. Bal felől a leviták Jokneáma látszott. Nem akart odamenni, pedig, amikor elindult Dorból, még úgy gondolta, hogy igen. Az útkereszteződésnél három levita jött Megiddo felől. Megvárta őket. Azok áldásra emelték a kezüket, úgy köszöntötték, pedig ismeretlenek voltak.

– Shalom! Légy üdvözölve nabi, aki Izrael urának prófétája vagy!

– Béke nektek is. Honnan tudjátok, hogy ki vagyok?

– Tudjuk, ez a dolgunk. Nem hozzánk jössz, ugye?

– Úgy gondoltam eleinte, hogy meglátogatom a szentélyeteket Jokneámban, de már azelőtt meggondoltam, hogy veletek találkoztam volna – válaszolta a nem éppen szívélyes köszöntésre. – Naftali hegyei felé megyek, látom örültök ennek.

– Igazad van nabi. Nem szívesen látnánk. Békében élünk a Kármeli papokkal. Szeretnénk, ha ez így maradna, amíg csak lehet. Még nem tudjuk, Menáhem mit akar. Soha nem tudtunk eligazodni rajta, most meg király lett. Ha elmúltak ezek a kezdeti idők, gyere hozzánk, akkor szívesen meghallgatunk.

– Kezdeti idők, azt mondtátok. Ezek a kezdeti idők állandó idők lesznek, míg a gyermekeitek fel nem nőnek. Nézzétek ezt a mocsaras síkságot! Itt idegen katonák fognak

¹⁶⁴ Élija nevének jelentése: Jahveh Isten. Jahveh Isten kinyilatkoztatott szent neve. A lenni ige szótövével tartalmazza. Az, Aki van, mindig lesz.

száguldozni lovak hátán ülve. Nektek pedig annyi időtök se lesz, hogy a városkaput elreteszeljétek.

– Még, hogy lovak hátán száguldoznak! Ha azt mondtad volna, hogy harci szekereken állva, még el is hisszük. Ha ide jönnének, úgy akadnának el a sárban, mint eddig mindenki. Az Úr, esőt adna és békét. Látod, jobb, hogy nem hívunk a városunkba. Menj békével Naftali földjére!

Hosea keresztezte a tenger felé vezető utat, és ment tovább, a lápvidéken átvezető ösvényen, a szemben levő hegy irányába. Egyre gyorsabban haladt. Annyira, hogy a szamár kocogni kezdett. Úgy érezte, hogy csatatéren kell átfutnia, ahol egymást öldöső, mindenféle katonákat lát, számára ismeretlen nyelven ordítózva. Harci szekerek kerekei ugráltak, amint a hullákon haladtak keresztül. Egy vízfolyáson kellett keresztül futnia, a vízből kiálló köveken. A víz vörös volt a vértől. Ahogy tovább haladt, megszűnt a csatazaj. Ott újfajta katonákat látott. Kinneretnél hallott róluk, de eddig még nem találkozott velük. Kúpos, kemény bőrsüvegesek, piros takaróval fedett lovak hátán ültek. A szemközt emelkedő hegy lábánál figyelték a „csatateret”. Önkéntelenül megállt, hogy hátra nézzen, de a háta mögött semmiféle csatát, vagy annak a nyomait nem látta. A lovas katonák láthatták őt, amint a nád takarásából kilépett. Integettek neki, hogy jöjjön közelebb. Nem szállta meg a lelkét félelem. Nyugodtan ment tovább az ösvényen, feléjük. Megvárták, amíg odaért, és arám nyelven köszöntötték. Nem voltak vele ellenségesek.

– Szalem, ember! Miért szaladtál az előbb, talán valaki kergetett?

– Nem tudom, kik vagytok, katonák. Hozzátok hasonlót még nem láttam. Szaladtam, mert úgy gondoltam, csatatéren megyek keresztül. Megijedtem tőle.

A katonák hahotára fakadtak a hallottakon.

– Azt mondd, csatatéren? Kik csatáztak itt szerinted?

– Talán egyiptomiak. Hogy kivel azt nem tudom megmondani. Tiszta vér volt minden.

A katonák a szavak hallatára nyerítve röhögtek. Egymás között megbeszélték, hogy ez az ember nyilvánvalóan bolond. A nyeregzsákja elég lapos, rabolni való aligha van benne. Ha meg bolond, akkor jobb, ha nem bántják. A bolond, szent ember. Az egyik Izrael nyelvén kérdezte tőle, hogy hova igyekszik.

– Pontosán nem tudom. Valahol Gát mellett van a hely, ahova mennem kell.

– Gát Filiszteában van – mondta a kérdező. – Akkor miért igyekszel éppen ellenkező irányba?

– Én Héfer Gátjáról beszélek, az pedig erre kell, hogy legyen. Jimra is veletek van?

– Nem tudod, hogy pontosan hol van Gát, azt mondd. Aztán meg azt kérdezed, hogy Jimra?.. Össze-vissza beszélsz mindenfélét. Te ismered Jimrát, a seregszereplőket?

– Még nem láttam, azért kérdeztem tőled katona, akiről látom, hogy Asszúr királyának embere vagy.

– Igazad van, azok vagyunk mind. Megint kérdelem, honnan tudsz Jimráról?

– Egyszer beszéltem a fiával. Azt ígértem neki, hogy látni fogja az apját, igaz azt is, hogy addigra felnőtt lesz. Azt hiszem, ebben tévedtem. Az is lehet, hogy a fia felnőtté vált azóta. Vannak fiúk, akik tizenkét éves korukra igazi felnőtté válnak.

– Most pedig megmondod nekem, hogy mi a neved, de ne akarj hazudni, mert látom, hogy valaki vagy Izraelben.

– Megmondom neked, mert nincs miért hazudnom. Hosea vagyok, Beéri fia.

– Bet Beériből, ami Mahanaimnál van ugye?

– Igen, éppen onnan. Ezt pedig onnan tudod katona, hogy te is a hegyeken túlról való vagy, alighanem Jécer lyukas fülű szolgálói közül.

A katona a füléhez kapott, mintha fájna neki, pedig a füle nem látszott, a bőrsüveg széle eltakarta. Aztán játszadozni kezdett a lándzsájával. A katonák között voltak, akik értették a beszédüket, ezek vigyorogni kezdtek. A kérdező katona zavarba jött. Azon gondolkodott,

hogy beledöfje-e a fegyverét Hoseába, de az olyan ártatlanul nézett rá, hogy nem tette. Társai tudtak lyukas füléről, azt is tudták, hogy miért lett olyan. Hosea számára idegen nyelven kezdtek beszélgetni, csak néhány szót vélt érteni. A többiek nem akarták, hogy megöljék őt, mert érdekesnek találták. Egyébként is, azt a parancsot kapták, hogy lehetőleg semmi erőszakot ne kövessenek el. Ha szükségük van valamire, inkább fizessenek érte.

– Igazad van, Beéri fia, Jécer szolgája voltam, de már szabad ember vagyok. Neked pedig szerencséd van, hogy nem te vagy a volt gazdám, mert rosszul járnál.

– Azt tennéd velem, amit ő tett Vak Ebeddel?

– Nem vinnélek bíró elé. Én magam vakítanálak meg, itt helyben. Őt is ismered? Te nabi vagy, ha jól gondolom.

– Igen, nabi vagyok, ezért kell nekem odamenni, ahova mondtam. Te pedig rosszul tetted, ha azért mentél katonának, hogy Izraelben bárkin bosszút állj az itteni nyomorúságodért. A bosszú az Úré.

– Csakhogy én már Asszúr istenének oltalmában vagyok.

– Azt mondd? Ha valaki megszabadított téged a nyomorúságtól, az Izrael Szabadító Istene. Más isten nincs.

– Örülj, hogy szavaidat nem nagyon értik a többiek, neked, akinek Hosea a neve. Ha nem ez volna, mindent elmondanék nekik. Így azt fogom mondani, hogy egy ártatlan bolond vagy, de az ő nyelvükön nabú is, akit nem szabad bántani. Ahogy Jonát sem bántották Ninivében, pedig a szavai miatt, amiket mondott a nagykirálynak, más ember a város falára szegezve száradna. Igaz, haza se engedték.

– Jona szállására kell mennem – mondta határozottan Hosea. A kérdező katona valamit mondott a többieknek. Azok pedig utat engedve neki, félreálltak.

A lejtős úton felfelé haladva visszanézett, látta, hogy a lovak egyes sorban lépdelnek a Kison mentén, a folyás irányában. Szembejövőikkel találkozott, gépiesen üdvözölte őket. Azok csodálkozva fordultak meg utána, elgondolkodva azon, hogy ez a furcsa ruházatú szamaras ember milyen határozott léptekkel halad. Mint aki ezerszer megtette már ezt az utat. Még jól fenn járt a nap, amikor Gátba ért. A gyerekek éppen úgy kiabáltak láttára, mint legutóbb, de ő most nem kérdezősködött. Egyenesen a shofet házához ment, hogy köszöntse. Az öreg bíró megismerte. Csodálkozott, hogy egyedül érkezik ide.

– Hosea nabi, örülök, hogy látlak. Te csakis békével jöhetsz. Társad hol hagyta?

– Csak a szamar a társam. Ide kellett jönnöm, Naftali hegyei közé.

– Hallottuk, hogy új király van. Ő küldözget téged?

– Gadi fiának nincs arra ideje, hogy küldözgessen. Oda megyek, ahova az Úr küld. A király meg utánam küldözget, hogy jelentsenek rólam mindent. Az Úr pedig ide küldött, hogy Jona kunyhójában lássak. Nem tudom, miért kell ezt tennem, csak azt, hogy kell.

– Holnap menj csak oda! Mióta Jona elment, legfeljebb pásztorgyerekek jártak arra. Azon a kunyhón igencsak átfújdogál a szél, megfáznál ott. Aludj nálam. Beszélgetünk egy kicsit arról, amit útközben láttál, miután elmondtad, hogy van a családod. Látod, én már egyedül maradtam azóta, hogy erre jártál azzal a királyszolgájával, öregasszonyom elment a maga útjára. Cipora gondoskodik rólam, én meg segítem a magam szegénységéből.

A shofet elküldött egy gyereket Ciporához, akinek először a fia érkezett meg. Arasszal lett magasabb, mint két évvel előbb. Szinte felnőtt lett, és örömmel köszöntötte a prófétát. A bíró rábizta a samarat. Hosea kérte, hogy másnap jöjjön vele, és kísérje el az útján. Később megérkezett az asszony, hogy az öregnek segítsen a vendégfogadásban.

– Bocsáss meg nekem Jimra asszonya, hogy alkalmatlankodom azzal, hogy erre járok! Nem gondoltam arra, hogy a házadban szálljak meg. Nem lett volna jó. Idegen katonákat láttam ma a völgyben, ismerik az uradat. Ha erre találnának járni, nem volna jó, ha félreértenének.

Az asszony arcán nem lehetett az aggodalmat elkülöníteni az örömtől. Örült, hogy a vendég annak lehetőségéről beszél, hogy a férjét esetleg megláthatja újra. Ott volt az aggodalom is, hogy idegen katonák vannak a környéken. Úgy ment haza, hogy nem kérdezett semmit. A shofet érdeklődött.

– Amikor itt jártál, házasodni készültél. Bizonyára, azóta asszonyod és talán gyermeked is van.

– Fiam született. Jezréel a neve.

– Ilyet még nem hallottam. Jezréel... Miért nevezted így, amikor a térdedre vitted?

– Ezt a nevet kellett adnom neki. Ő Jezréelben fogant, mielőtt idejöttem volna. Akkor, amikor az anyját még meg sem ismertem.

– Meg kellett volna kövezni az anyját. Ezt mondja a törvény.

– Ez a jezréeli fogantatás nem olyan, hogy azért manapság kövezés járna. Jezréel olyanná tette Izraelt, hogy nem lesz jövője. Ahogy a fiamnak és nekem se. Két törvénye van Izraelnek. Egyik a kőtáblákon, másik Jezréelben, ami Tir törvénye. Egyiket a másik ellen használják a királyok, és a gazdagodni akarók. Ha a gazdagodás úgy kívánja, Jezréelt használják. Ha bosszút állnak, Mózeset veszik elő. Akik egyiket sem ismerik, azok ellen minden törvény alkalmas lehet, hiszen még a törvénytudók sem tudnak eligazodni benne.

– Jól mondod. Én magam, tényleg nem tudok. Igaz, hogy csak egy kis falusi bíró vagyok. Nem írásokra, hanem a magam bölcsességére hagyatkozhatom.

– Kevesebb kárt tudsz tenni, mint azok, akik Szamáriában, vagy Jezréelben bírászkodnak.

– Az embereket, akik rám vannak bízva, azokat sem tudom megvédeni a szidoni hitelezőkkel szemben. Legfeljebb, ha egymás ellen mennek. A hitelezők nálam nagyobb bírókkal jönnek ellenük. Most valamiben reménykednek, szabadulást várnak.

– És, kiben reménykednek? A Kármel-hegyi Baál-ban? Vagy az Úrban?

– Újabbat találtak. Járnak erre mostanában olcsó kereskedők, híreket hoznak. Azt mondják, olyan országból jöttek, ahol igazság van mindenütt. A törvényeket betartják rendesen. Nem hatalmaskodó férfiak törvénykeznek, hanem heréltek. Ezek nem gyűjtenek maguknak. Csak a nagykirály parancsol nekik. Ő egy isten kegyeltje, mondják azt is, hogy a fia. Alattvalóit nem érheti bántódás, még itt Naftaliban sem.

– Nem Tiglatpileszárnak hívják véletlenül azt a királyt, shofet?

– De éppen annak. Egyre többen fontolgtatják, hogy az ő országába költöznek. Ott szívesen fogadják majd őket. Jó termőföldet kapnak, amelyik szántás nélkül is megtermi a hasznát, az adók megfizethetők. Úgy hallottam, néhányan készülődnek, hogy odamenjenek. Bátornak kell lenniük, mert bizony messze van az a föld, két nagy folyón túl.

– Nagy baj ez Izraelnek, shofet. Izraelt csak a saját Istene tarthatja meg, itt, vagy akárhol. Ha elpártol, ha csak félig is, mint Salamontól kezdve minden királyunk, akkor úgy fog járnai, mint a rosszul megkötött árpakalangya, ha nyári szélvihar éri. Itt-ott marad belőle valami, de azt még a kóbor állat is alig fogja megtalálni.

– Miért nem védi meg népét az Úr, mondd meg nekem próféta, ha olyan hatalmas?

– Bölcs ember vagy te, shofet, mégis nehezen látod be, hogy miért nem teheti, még akkor sem, ha teremtő és mindenható. Egyszer gyermekkoromban a többi gyerekekkel lent játszadoztunk a Jabbok partján. Pásztortüzek maradványai voltak ott. Játék közben összekormoztuk magunkat és egymást. Feketébbek lettünk, mint az etiópiaiak, akik Egyiptom felől jönnek néha. Másod és harmadnapon még mindig olyanok voltunk. Tudod miért?

– Nagyon ragadós volt az a korom, bizonyára...

– Bizony ragadós minden tisztatlanság. Azért meg lehetett volna tisztulni tőle. Csak el kellett volna menni a Jabbokig, iszapot szedni a paron, egy kis hamuval összekeverni és lemosni.

– Ez annyira egyszerű, hogy nem is gondoltam rá. Csak nem értem, hogy jön ez ide.

– Gondold meg, használta az utóbbi időben Izrael az Urat? Kérte teljes szívvel a segítségét, ha bajban, vagy szegénységben volt? Úgy kellett volna használnia az Urat, mint a hamuval összekevert iszapot a gyerekeknek, de nem tették. Idegen királyokban és idegen isteneikben kezdtek reménykedni. Azt mondták, hogy az eszük jobbat tud, mint amit az Úr tudna tenni. Ez az ész az, ami nekem Jezeél. Keveseket látszólag felemel, sokakat pedig nyomorba taszít.

– Te pedig Jezeélnak nevezted el a fiadat. Melyik értelemben? Mint, Isten szántóföldje?

– Inkább nem. Talán, mint a kettős törvénykezés helye, ahol az Úr már tartott ítéletet Acháb és Elisa idejében.

– Nabi, te ezzel a névvel térdedre vetted a gyermeket?

– Az Úr is térdére vette Jákob gyermekeit időről időre, pedig nemzedékek óta Jezeél kettőssége szerint fogannak. Azért jöttem Jona kunyhójához, hogy ezeken gondolkodjam.

– Még mindig nem öszül a szakállad, Hosea nabi, de bölcsőbb vagy, mint azok, akiknek már tiszta fehér. Beria majd elkísér holnap, én meg gondolkodom, hogyan segítsünk neked, hogy a dolgot elvégezd. Héfer Gátja meg majd büszke lesz sok év múlva is, hogy prófétái vannak.

A reggeli induláskor a szamár mellé egy gidás kecske volt kötve. A nyeregzsák, némileg gömbölyűbb volt, mint eddig. Cipora és a shofet, hosszasan magyarázott valamit Beriának, mielőtt elindultak volna.

– Aztán, ha nehezedre esne a hegyen való tartózkodás, ne szégyelld, gyere le! Nem vagy fogadalmas, vagyis nem mondtad, hogy az lennél. Eleinte Jona is lejött, aztán, ahogy mondják, inkább csak felfelé ment. Híres hegy az, Tábor a neve, mielőtt megépítették volna Dánt, Naftali odajárt ünnepelni.

Dél elmúlt, mire Jona kunyhójához értek. Elég rossz állapotban volt. Beria kibontotta a saját zsákját, szerszámok voltak benne. A kecskét hosszúra kötötte egy fához, hogy a friss, kora tavaszi füvet legelni tudja. A gidát olyan messzire kötötte, hogy az anyját ne érje el. Utána a legényke baltát fogott, elment, hogy alkalmas husángokat keressen a kunyhó javításához. Úgyesen rendbe szedte a tetőt, aztán az oldalakat és az ajtót. Száraz füvet gyűjtött, ebből Hosea megvackolhatott magának. Beria zsákjában volt még két takaró és néhány cserépedény. Hosea tétlenül nézte a legényke ügyködését. Amikor mindennel készen lett, tűzrakáshoz készülődött.

– Hoztam taplót Hosea nabi. Ha kialudna a tüzed, újra tudod éleszteni. – Fújni kezdte a taplót, hogy a tüzet kihozza belőle, aztán indulni készült. – Néhány nap múlva meglátogatlak. Ha valamire szükséged lesz még, majd szólsz. A zsákodban kenyér és sajt van. A vízfolyás forrását megtalálod. Ha megengeded, a szamarat elvezetem, a kecskét meg itt hagyom neked a gidájával együtt. Ha tejet akarsz inni, először fejd meg, és utána engedd hozzá a fiát, hogy szopjon!

– Köszönöm, barátom, igazi „barmicvo”¹⁶⁵ vagy. Segítséged nélkül nem tudom, mi lett volna velem. Mikor otthonról elindultam, nem gondoltam még, hogy ide kell majd jönnöm.

– Én meg azt hittem, hogy a látó emberek mindent látnak, a saját jövőjüket is, legalább néhány szombatnyi időre – ezt egy kicsit csalódottan mondta, Hosea észrevett rajta.

– Mielőtt visszaindulnál, egyél velem kenyeret, és beszéljess velem egy kicsit!

Leültek a tűz mellé, és enni kezdtek.

– Azt vártad ugye, Beria, hogy apádról fogok neked jövendőlni, amivel örömet szerzek neked és édesanyádnak.

– Szerettem volna, ha apámról szólsz, igazad van. Kérni meg nem mertem, hogy beszélj. Jona látóember szavaira gondoltam, aki azt mondta, hogy sokan fognak sírni, amikor

¹⁶⁵ tizenkét éves kortól felnőtté avatott legény.

visszajön. Azt vártam, hogy jót fogsz mondani nekem, hogy anyám örüljön. Azt látom viszont rajtad, hogy nem akarsz mondani semmit.

– Nagyon is akarok valamit mondani. Amit mondok, neked lehet, hogy öröm, de nekem nem. Fiatal vagy ahhoz, hogy megértsd azt, amit én sem egészen értek. Mikor idefelé jöttem Megiddo mezején keresztül, csatát láttam. Ez igazi látás volt. Olyan, amit mások nem láthattak. Ahogy a mező szélére értem, valódi katonákkal találkoztam. Nem Menáhem király katonái voltak, hanem Asszúriták. Volt közöttük, efraimita, mégis a nagykirály katonája.

– Mint az apám? Tudott apámról valamit?

– Tudott. Apád magas rangú katona. Ennek te örülhetsz. Akkora magas a rangja, hogy aligha fog meghalni kisebb csetepatékban. Ha betegség el nem viszi, és a becsülete el nem vész ebben a magas rangban, akkor eljön értetek.

– Nem túl kedvesen beszélsz az apámról. Jona nabi meg nem is szerette, aztán utána ment Asszúrba.

– Tudod Beria, én nem tudok örülni ezeknek a dolgoknak. Az a katona, akivel beszéltem valamikor egy efraimita gazdának a rabszolgája volt, onnan szökött el. Talán a családja, erősen bánja ezt a szökést. A katona azért jött haza, hogy bosszút álljon volt gazdáján.

– A gonosz gazdák megérdemlik a bosszút!

– Megérdemlik, az biztos. Engem ez az igazság mégis nagyon aggaszt. Mi lesz ebből az országból, ha Jákob fiai egymást fogják irtani.

– Az én apám, úgy hallottam, hogy Szidonra haragszik. Ha hazajön katonáival, Szidon ellen fog menni.

– Oda barátom, meg máshova, ahova a nagykirály küldi. A katonának az a dolga, hogy a parancsokat végrehajtsa. Különösen a fizetett katonának, de ezt te nem fogod látni. Mire ez bekövetkezik, addigra te a két nagy folyón túl leszel Ciporával együtt és Naftali földjének sok lakójával. A shofetnek azt mondtam, hogy itt akarom megtudni azt, amit az Úr akar nektek mondani, de nem akarjátok meghallgatni.

– Én sem, Hosea?

– Te sem Beria.

– Tőled nem félttem úgy, mint Jonától, de te is olyanokat mondasz... Olyanokat, mintha neheztelnél rám, vagy nem szeretnél, pedig eleinte úgy éreztem, mintha apám helyett jöttél volna ide.

– De bizony, szeretlek téged, anyádat, a shofetet, meg egész Gátot. Nem csak ezt a földet, hanem egész Izraelt, beleértve Jehudát is, valami olyan szomorú szeretettel, amit magam sem értek. Itt a kunyhóban, vagy a hegy tetején egyszer megmagyarázza nekem az Úr.

– Nehéz ez nekem nabi. Most elmegyek. Ha nem haragszol meg érte, a szamarad nekünk fog dolgozni. Anyám elküldte helyette ezt a kecskét. Vigyázz rá, amíg visszacseréljük. Shalom!

Hosea egyedül maradt, sok napra. A tavaszi virágok beborították az egész hegyoldalt. Az ösvény, ami a kunyhótól a forrásig vezet, újra kitaposott lett. A kecskét naponta kétszer megfejtje. Az állat jóvoltából akkor is volt mit ennie, amikor kenyerei elfogytak. Sok ideje maradt arra, hogy megfejtse Izrael Istenének titkát. Elkezdte vizsgálni Izrael lelkét is. Azután, saját nevéen kezdett gondolkodni. Izrael kimondhatatlan nevű ura szabadító! Elég gyakori név ez, főként a hegyvidék Jordán felőli oldalán. Ennek jelentését már ott sem veszik sokba. Ott is fontosak a helyi „gazdák”. Ha valaki bölcselkedik Isten dolgai felől, sokszor arra a következtetésre jut, hogy „Él”, az „Ősöreg” isten belefáradt az uralkodásba, hatalmát szétsztozta háza népe tagjainak. Ezek országok, városok, vagy vidékek gazdái, vagyis baaljai lettek. Az embereknek pedig már ezek kegyeit kell keresniük. Tudta, hogy ez az elgondolás lehetetlen, bár néha úgy látszik, mintha az isteni háznép tagjai, az „isten fiai” egymással vetélkednek, és az országok háborúzni kezdenek. Kényelmes elgondolás ez azok számára, akik minden körülmények között igyekeznek az erősebbhez csatlakozni. Most Asszúr baalja erősödik. Ha

az asszír katonák a Kármel mentén kijutnak a Nagy-tengerig, Tir baaljának hatalma csökkenni fog. Ha a lovas katonák végig mennek a Jordán mentén, a kimondhatatlan nevű Felség hatalma is lehanyaglik. Csökkenhet, vagy elveszhet a hatalma a mindenek teremőjének, aki felette áll mindenféle istennek? Az újabbak nem lehetnek mások, mint az ő teremményei. Aztán újra foglalkoztatta, hogy vajon miért választotta a Teremtő sajátjának éppen ezt a nagyon is semmirekellő népet, amelyiknek esze ágában sincs betartani semmiféle törvényét, de büszkén hirdetik, hogy rendes törvényük csak nekik van. Szövetséget kötöttek Istenükkel, akinek kötelessége ennek a szövetségnek az alapján őket megszabadítani Egyiptomtól, filiszteusoktól, Amálektól és még egy csomó más ellenségtől, csak azért, mert a papjai időről időre áldozatokat mutatnak be neki. Mintha, a mindenek teremőjének szüksége volna valamire. Talán, még választott népre sincs szüksége. Vagy melyik választottabb Jákob fiai közül? Negeb, vagy Szezon? Észak, vagy dél? Mert megoldhatatlan rejtély, hogy ha a kettő egy nép, akkor miért nem egy valójában? Talán Jehuda jobb, mert a mai napig kitartott Dávid háza mellett? Hiszen, ott is vannak baálok és magaslatok. Dávid fiai közül vannak, akik igyekeznek megállítani a romlást, csak hogy ez királyról királyra változik. Uzija és Jotám igyekszik kitartani az Úr törvényei mellett. Jerobeámmal mintha elindult volna valami, hogy a régi Jerobeám és Rehabeám közötti szakadást megszüntesse. Szamária királyai egymást ölik nemzedékek óta. Mióta Menáhemet megismerte, erős kétségei vannak atekintetben, hogy Isten kiválasztott felkentje lenne. Tekoában látta Miriam arcán, a borzalmat, a felhasított asszonyokat. Ilyen borzalom hogyan fordulhat elő Isten választott népének körében? Ha pedig Asszúr katonái szabadon lovagolnak Dán és Naftali földjén, az talán nem biztos jele annak, hogy romlásnak indult Izrael? Menáhem király lett. Nem Isten kegyelméből, hanem Sallum lázadásának ürügyén. Jehu háza kihalt. Menáhemnek házat kell alapítania. Fiai vannak, már nem érdeke, hogy Dávid háza uralkodjék a két ország felett. Ahányszor végiggondolta a dolgokat, csak ugyanarra a következtetésre kellett, hogy jusson. Izraelnek, ha nem is a napjai, de évei meg vannak számlálva. Csak hogy a lelke ezt a következtetést nem volt hajlandó elfogadni. Amikor közel került ahhoz, hogy megadja magát a logikának, a dolgot elhalasztotta egy nappal. Nagyon sokszor halasztott.

Beria két szombatig nem jött, aztán megjelent három bot kenyérrel, néhány sajttal és hírekkel.

– Isten hozott Beria! Örülök, hogy látlak. Sok napja nem láttam embert. Eleinte a kecskét sem tudtam megfejteni.

– Látom, szerencsére sikerült, mert nem haltál éhen. Soványabb lettél így is.

– Én meg azt látom, hogy valami történt a faluban, amit nehezen akarsz nekem elmondani.

– Történt. Néhány nappal ezelőtt emberek jöttek. Azt mondták, hogy a királytól jöttek, utánad érdeklődtek. Furcsák voltak.

– Miért voltak furcsák? Patájuk, meg szarvuk volt, vagy három szemük?

– Rendes kinézetűek voltak. Eleinte a shofet nem akarta megmondani, hogy itt jártál, mert azt hitte, hogy rossz szándékúak. Nekem ez a furcsa. Ha valaki után éppen a király emberei, vagy esetleg a hitelezők érdeklődnek, azt nem szokták jó szándékból tenni. Ezek meg addig faggatóztak, amíg kiderült, hogy Jona kunyhójában laksz. Akkor aztán megnyugodtak, és pénzt adtak a shofetnek, hogy viselje a falu a gondodat. Ez volt a legfurcsább, meg az, hogy nem akartak feljönni hozzád, hanem sietve elmentek valahova.

– Merről jöttek? Jokneám, vagy Súnem felől?

– Jokneám, vagy Megiddo felől, de Súnem felé mentek el.

– Mondtak még valamit?

– Csak annyit, hogy Jezréelbe sietnek. A király ott van, Asszúr királyának küldötteivel van megbeszélője. Én meg indulnék is, nabi. Ha megint küldenek, majd jövök. Szántani kellene a köménynek. Nem nagy a földünk, a szamarad elég erős lesz a munkához.

További szombatidő telt el töprengéssel. Közben eszébe jutott Hoseának a kinnor. Az hogy tulajdonképpen nem tanította senki a vele való játéokra. Arra gondolt, hogy gyakorolnia kellene. Szamara most talán szánt. Szegény ember tenyérnyi földjén, egy kicsiny ekével, pedig de nem szeretne szántani! A király Jezréelben nem Isten szántóföldjét szántja, hanem idegen eunuchhal tárgyal arról, hogyan maradhat király egy olyan országban, ahol nem szántogatni akarnak, hanem ragadozni. Az élet pedig a szántásból sarjad. Azután énekekben kezdett gondolkodni.

– Efraim olyan, mint a betanított üsző, amely szeret csépelni:
Szépséges nyakára ráteszem a jármot, felszerszámozom Efraimot¹⁶⁶
Efraim és Jehuda szántani fog, Jákob barázdát von.

Szeretettel szemlélte Jehudát és Efraimot, amint szántogat, teszi a dolgát napról napra.

Vessetek magatoknak igazságot, arassátok a hűség termését,
szántátok fel a töretlen földet: ideje, hogy az Urat keressétek,
míg el nem jön, és az igazságra tanít titeket.

Napokig pengette a dallamot a vershez, a verset meg javítgatta, hogy jól lehessen énekelni. Ez néhány örömteljes napot hozott a számára. Aztán kész lett a dalocska. Ismételtetni lehetett, és ismételtette is. Napok múlva úgy érezte, hogy folytatnia kell. Közben visszatértek a gondolkodásába az elmúlt holdforduló alatt történt dolgok. Tápsza! Az öregek regéiben voltak olyan történetek, amikben csecsszopókat kardélre hánytak. Azok idegenek voltak, és az egész mesés túlzás lehet. Tápsza nem az! Az most történt.

– A gonoszsgot szántottatok, hamisságot arattatok,
A hazugság gyümölcseit ettétek,
Harci szekereidben bíztál, harcosaid sokaságában.
Ezért csatakiáltás hallatszík városaidban, s minden erődöd elpusztul
Mint akkor, amikor Salmán elpusztította Bet-Arbelt
Az ütközet napján: az anyát eltiporták gyermekeivel együtt.
Így tesztek veletek, Izrael háza, tömérdek gonoszsgod miatt,
S a viharban örökre elpusztul Izrael királya.

Talált a hegyoldalban egy majdnem függőleges, az esőtől és a természet egyéb türelmes mestereitől simára csiszolt sziklafelületet. Megtetszett neki ez a hely. A tűzhelyéről széndarabokat hozott, és azzal a dalt a sziklára írta. Tudta, hogy ez itt nem szólhat az örökkévalóságnak, mert az eső előbb utóbb lemossa. Néhány nap múlva meglepetésére Ehud jött fel Beriával. Barátja alig akarta felismerni, erősen gondozatlan szakállára tekintve. A köszöntésében sajnálat és megértés volt. Sajnálat, mert Hoseát még írógyakornok korából ismerte. Nagyon pedáns és választékos öltözetű volt, ahogy egy módos gazda fiához illett. Viszont tudta, hogy egy próféta nagyon másfajta ember, mint a többi halandó. Annak a gondozatlanság megengedett.

– A király küldött ide, barátom? – kérdezte Ehudot.

– Küldeni nem küldött senki, hacsak Zaken nem, ő se kimondottan. Amikor utoljára beszéltem vele, annyit mondott, vagy inkább kérdezett, hogy vajon hol lehet Hosea. Hogy hol vagy, azt valóban a király házában tudtam meg, a rólad szóló jelentésekből. A királynak nincs rád gondja mostanában, el van foglalva a királykodással.

¹⁶⁶ Oz. 10.12-

– Királykodással, azt mondom.

– Azzal. Éppen elég baja van miatta. Most láthatja, hogy nem olyan egyszerű királynak lenni. Mióta a palotában lakik, egyik lázadás a másik után tör ki. Nem nagy lázadások, mert mire a katonák a helyszínre érkeznek, a lázadók árkon-bokron túl vannak, csak néhány halott marad utánuk. Most meg, Tiglatpileszár eunuchjával tárgyal. A nagykirály katonái szabadon járőröznek itt Naftaliban és Dánba.

– Láttam lovas katonákat magam is. Van közöttük izraeli. Nem hiszem, hogy azok a lázadók nem az asszír katonák tudta nélkül lázadoznak. Akivel én beszéltem, tele volt bosszúvágygal. A nagykirály majd békét fog teremteni, olyat, amilyen neki tetszik. Sokba fog ez kerülni Izraelnek. – Ez volt Hosea véleménye.

– Sokba. Amikor idejöttem, útközben találkoztam emberekkel, akik felmálházott szamarakkal, családostól igyekeztek Asszúr felé. Mind azt mondják, Naftali igazi hazája az Idiglaton túli Mádía. Most a nagykirály uralma alatt, ahol alig kell adót fizetni, és jó termőföldeket kap mindenki, aki odamegy.

– Ezt az asszírok terjesztik. Hallottam.

– Hallottam híreket a családozról. A napokban Nadab, a szolgád járt Szamáriában, a piacon, gyapjúfonalat hozott eladásra. Bejött az íróházba is.

– Gomer! Mi hír van Gomerről?

– Gyermekeket vár. És természetesen téged.

– Anyám? Vele mi van?

– Jó egészségben van csak a haja lett fehérebb. Gomer apja viszont meghalt, és ő egyedül maradt, nem akarja elhagyni a Dibláim házat.

– Nadab jó ember. Megbíztam azzal, hogy legyen a segítségükre, ha kell.

– Nem kér Nadab segítségéből, a maga feje után megy. Nadab szerint a szolgák szét fogják lopni a gazdaságot.

– Az én házam megvan, majd odajön. A szolgák rosszul teszik, ha szétlopják, mert odatesz a biztonságuk.

Sokáig beszélgettek. Beria batyuját kibontották, hárman ettek belőle. A legényke figyelte, hogy a nagyok miket beszélnek, de nem sokat értett belőle, legfeljebb annyit, hogy asszír katonák vannak Naftaliban. Az ő apja pedig éppen asszír katona, remélte, egyszer csak beállít a házukhoz. Mielőtt Ehud visszaindult volna, Hosea megmutatta neki a sziklafalat a szenes felirattal.

– Jó, hogy kitaláltad ezt a szénírást. Keresek valami fakérget, hogy leírhasam. Tudod, a királyi parancs nem szűnt meg. Fel kell jegyeznünk a tetteidet.

Hosea újra egyedül maradt, a gondjaival. Ahogy viszont közelített a tavasz a nyárhoz a hegyoldal teljesen kizöldült, először csak messzebről, azután pedig egyre közelebről tűntek fel nagyobbacska fiúgyermek a maguk néhány kecskéjével, mert a kíváncsiság azt suttozta nekik, hogy a látóember ugyan félelmetes, amellet érdekese is. Nem jó túl közel merészkedni hozzá, de azért meg kellene nézni. Beria azt mondta nekik, hogy egyáltalán nem félelmetes, nem kopasz, nincs miért kicsúfolni, hogy medvét küldjön rájuk. Végül aztán voltak olyan kamaszok, akiknek a gidái éppen ott akartak ugrabugrálni a kunyhó körül, mert láttak ott egy tejelő kecskét a maga gidájával. Hosea éppen a napon üldögélt egy fatörzsön, a gida mellette volt, és élvezte, hogy a gazdája simogatja. A vendég gida után a kamasz pásztor odajött, és kénytelen volt köszönteni a prófétát.

– Látlak legény. Hozzám jöttél, vagy csak a gida után?

– Csak az állat után – dadogta zavarában a fiú.

– Azért leülhetsz velem egy kicsit beszélgetni. Ide csak Beria jön mostanában. Azt mondta rólam, hogy gyerekeket varázsolok madárrá?

– Nem mondott ilyeneket, látó ember. Azt mondta, hogy nem vagy olyan mogorva, mint Jona volt, aki előtted lakott itt.

Beszélgettek Gát lakóiról, a hegyről, ahova majd valamikor a pászka ideje körül fel fognak menni néhányan a faluból, hogy ott vágják le a bárányt. Hosea megbeszélte a gyerekekkel, hogy otthon kellene azt a bárányt levágni, és együtt megenni. Elmondta, hogy a törvény szerint hogyan kellene a pászkát megülni. A legényke csak csóválta a fejét, hogy a látóember nem jól ismeri a szokásokat. Aki tehetős, bizony a hegy tetején eszi meg azt a bárányt. Aki meg szegény, bizony akkor is csak kenyeret eszik, meg sajtot, mert másra nemigen jut. A szokásokat meg a levita nem taníthatja, mert Gátban nem lakik. Aki meg Súnemben van, többnyire csak azért jár hozzájuk, hogy figyelmeztesse őket arra, hogy tartoznak neki a törvényes résszel. Hosea nem erőltette a tanítást. Főként csak hallgatta, hogy mit beszél a gyerek. Napok multával azt vette észre, hogy egyre több kecske téved a kunyhójához, és egyre többen üldögélnek egy kicsit körülötte. Úgy gondolta, beszélnie kell hozzájuk. Látóemberről mesélt nekik, akihez egy Saul nevű férfi ment, mert elcsatangoltak a szamarai, és kérte, hogy lássa meg a szamarakat. A történet végén Saulból király lett. Ez annyira megtetszett a pásztorgyerekeknek, hogy egyre többször és többen kezdtek odajárni, hogy legeltessenek. Kezdték nem félni attól, hogy a próféta pontosan tudja, hogy kinek milyen dolgai vannak otthon, és milyen bajok vannak a családban. Fogadott ingyen tanító lett Hoseából, így teltek a napjai. Már elmúlt egy holdfordulóval a pászka ideje. Egyik nap delelője táján Beria Nadabbal jelent meg az ösvényen. Hosea örömmel üdvözölte háza hű szolgáját és testvéreinek nevezte. Nadab egy bárányt vezetett a szamar mellett. Még mielőtt kibeszélgethették volna magukat, levágta az állatot, és sütni kezdte a tűz felett. A szamar nyeregzsákjából mindenféle hazai került elő.

– Ha csak később is, de megülnék a pászahot az én urammal – mondta Nadab, mielőtt kezdték volna elfogyasztani a vacsorájukat.

Beria velük maradt. Tágra nyílt szemmel csodálkozta végig, amint a két férfi, akiknek vendége volt itt a hegyen, végig ünnepele, a pászkát, ahogy azt Mózes törvénye előírja. Csak abban volt nehézségük, hogy Beriának előbb meg kellett tanítani a legkisebb fiú válaszait. Volt egy kis aggodalom, amiatt, hogy a gyerek az éjszakát velük tölti, az anyja pedig aggódik miatta. Nadab elbeszélte az otthoni híreket, hogy Ehuddal találkozott, hogy a gazdaság dolgai a rendes mederben folynak. Achinoám elég sokat sírdogál a fia miatt, de kemény asszony, és hősieken tartja magát. Peninna elfogyott. Dibláimból alig maradt valami, mire követte asszonyát az atyákhöz. Külön noszogatni kellett, hogy kísérje ki a feleségét a temetőbe. A temetésen bambaságig részeg volt. Az egész gazdaság a cselédségre maradt. Gomer várja az ő urát és második gyermekét. Gomer nevének hallatára megváltozott a tekintete. Egy pillanatra a szerelemtől ellágyult, ebben a pillanatban észrevette, hogy a kunyhó közelében vadon nőtt gránátalmafa van. Néhány skarlátpiros, makk formájú bimbó kipattanni készül rajta. Dibláimék kútjánál érezte magát egy kis időre Asera karóját látta, piros virágokkal körbe rakva. Visszatért az Úrhoz.

– Súnem felől jöttél testvérem? – kérdezte Hosea.

– Arról, de Súnembe nem mentem be.

– Bet Asziban láttál valami különöset?

– Leégett házakat, embert alig. Lakott ott egy módosabb gazda, valami Aduel, akinek vitája támadt egy asszír kereskedővel. Nem mondták az emberek, hogy mi, mert nem tudták. Csak azt, hogy két napra rá, hirtelen megjelent vagy húsz asszír katona, elhurcolták a fiát és a menyét, a házat meg felgyújtották. Ezt az Aduelt láttam az út szélén üldögélni. Az ott maradt emberek adnak neki enni irlgalomból. Ezt a falubelije mondták.

– Tobit elment?

– Ki az a Tobit? – kérdezte Nadab.

– Annak az Aduelnek a fia. Néhány hónapja beszéltem vele utoljára, Jeruzsálemben. Ismertem őket. Akkor azt mondtam neki, hogy többé nem találkoztunk. Akkortájt házasodott. Egyre gyorsabban fogy Naftali.

– Jövendöltél, látóember – szólt bele Beria – apámat mikor fogom újra látni?
 – Nem örülök a kérésednek gyermek, de megmondom. Ezen a nyáron megjön atyád, aki nagy ember lett Ninivében, ti pedig vele fogtok menni. Örömmel mentek.

Amikor ezt mondta Hosea, könny csillant meg a szemében, amin Beria csodálkozott.

– Te nem örülsz majd velem, nabi? – kérdezte.

– Nem tudok, barátom. Veletek is fogy majd Izrael, ennek én nem tudok örülni.

– Hova visz minket az én atyám?

– Ninivébe, a nagyvárosba.

– Én mindenhol izraelita akarok lenni – jelentette ki öntudatosan a kamasz.

– Itthon sem voltatok azok fiam. Csak azóta gondolod, hogy az vagy, mióta idejársz hozzám, de ez kevés. Ha majd ott lesztek, és meg akarsz maradni izraelitának, találd meg Dániel kohen valamelyik papját, vagy Jonát, ha még él! Úgy tudom, még él.

– Megmondom anyámnak, hogy jövendöltél. A jót is, meg a rosszat is.

Nadabbal beszélte meg az otthoni teendőket, ez nem volt sok. A beszélgetésből újra kiderült, hogy Nadab keze alatt rendben mennek a dolgok. Hosea nem tett ígéretet semmiféle időpontra, hogy mikor fog hazamenni. Még nem beszélte meg vele az Úr. Aztán Nadab és Beria elmentek. A gránátalma bokorhoz ment, hogy közelebbről megnézzék a bimbókat.

Gomerre akart gondolni, de Jonát kezdte látni a bokorban. Megszólította.

– Elvégezted testvérem, amiért elküldött az Úr?

Jona válaszolt:

– Nem akartam, de elvégeztem. Prófétáltam Ninive ellen. Mindent láttam előre. Pulút én kentem királlyá, mert az Úr ezt parancsolta. Biztosan tudtam, hogy Ninive el fog pusztulni. Biztos voltam benne, akár az Ő szava nélkül is, Ő adta a számra a szót. Azt hittem, azok után, ami következni fog, megmenekül minden, ami a Purattutól nyugatra van. Kimentem egy dombra a városon kívül, és vártam, hogy amiért ide kellett jönnöm, beteljesül, de az Úr hazugságban hagyott. Láttam, hogy a városlakók kétségbe vannak esve, és ebben a kétségbeesésben Izrael Istenéhez könyörögtek, Ő pedig irgalmazott nekik. A hatalmas áradásnak el kellett volna pusztítania a várost, de nem tette a dolgát. Csaknem bűnbe estem, csaknem káromoltam az Urat. Ahogy a városnak irgalmazott, úgy nekem is. Megértettem valamit. A kimondhatatlan nevű Teremtő ezt a nagyon bűnös várost szereti. Érted Hosea, szereti!

– Ahogy én az asszonyomat szeretem, Jona, de még mindig nem értem, miért, mert tudom, hogy hűtlenséggel szeret engem. Nem értem, hogy ebben a hűtlenségben hol a szeretet, mert csak magamban vagyok biztos, mint ahogy te biztos voltál testvérem, mielőtt szóltál Ninive ellen.

– Jól teszed, ha késedelmes vagy a szólással. Ha szólsz az Úr nevében, a te beszéded ne legyen benne!

– Igen, ne legyen benne az én beszédem! – Ezt fontolgatta magában, és boldog volt, hogy amint egyre inkább közeledett a nyár, és egyre melegebb lett, egyre több gyerek jött mesét hallgatni a régmúlt időkről, arról, hogy az Úr, Izrael Istene együtt vándorolt népével. Ez nagyon érdekes volt a fiúknak, pedig nagy részük ősei nem járták a pusztákat, hanem itt ültek Kánaán földjén, vagy éppen a Mádiánitákkal vándoroltak a Jordán túloldalán, csak éppen nem Mózesrel, legfeljebb az apósával. Évszázadok multával, ez mindegy. A gyermek azzal azonosul, amit először hall. Igaz, ha otthon elmondták, hogy mit hallottak a nabitól, a szülők a fejüket csóválták. Ők mást tudtak. Azt, hogy megélni csak a földet figyelve lehet. A többi csak gyerekeknek való mese. Hírek nem nagyon jöttek a hegyre. Néha a pásztorfiúk újságolták, hogy idegen katonákat láttak, akik elől elfutottak, az asszonyok pedig otthon kezdtek rettegni. Szép lassan kiderült, hogy feleslegesen. Ezek lovon járkáltak, arról csak akkor szálltak le, ha ettek, vagy a szükségüket végezték. A gyerekek úgy hallották, hogy Kinneretben házuk van, onnan indulnak, és oda térnek vissza.

Ha egyedül maradt, már pedig erre éppen elég alkalma volt, saját dolgaival volt elfoglalva. Gomer hűtlenségére gondolt, arra az éjszakára, amikor papirusz nádkévék között aludt, vagy virrasztott, – ugyan ki tudhatja – valami hegyoldalt látott, ahol álarcos férfiak vonultak felfelé, oldalukon nőkkel, közülük egyik nagyon Gomer formájú volt. Ő pedig, ennek ellenére tovább szerette, és szeretni akarta. Azt szerette volna tudni, hogy miért. Ennek az érzésnek az okát akarta tudni. Az Úr felé nem akart nyitva lenni, csak annyira, amennyire a gyermekeknek szóló történetek miatt szükséges volt.

Vége felé járt már a nyár, amikor Ehud kereste fel. Két katona volt vele, és közölte, hogy a király Jezréelbe várja. A két katonát látva nem volt kétséges számára, hogy a hívást nem volna illő visszautasítani.

– Így nem jelenhetek meg a király előtt. Pizkos ruhákban és elhanyagoltan.

– Gondoskodtam mindenről. Idefelé jövet megbeszéltem Ciporával, hogy rendbe szed az útra. Ha akartad volna, végig rendben tart, mert kapott erre pénzt Gát a királytól. Erre van egy napunk, de akkor indulnunk kell. Pihenés nélkül kell odaérnünk. Legjobb lesz, ha már most lemegyünk a faluba, hogy korán indulhassunk.

Cipora rendbe szedte Hosea ruházatát, amennyire lehetett, Varnivaló is volt rajta. Odafele a bokrok kissé megtépték. A haját, szakállát sem hagyta ki a rendezésből. Mellesleg jegyezte meg:

– A férjemről elfelejtettél szólni, nabi. Csak azt tudom, hogy magas rangú tiszt lett. Úgy megértem, hogy nem akkor jön haza, amikor akar.

– Még tél előtt eljön a te urad Cipora, elvisz téged és a gyermekeket magával új hazájába, ahol most él, és nagyon jól él.

– Másik asszonya van talán?

– Lehet, hogy van.

– Akkor én nem megyek veled. Inkább itt maradok szegénynek.

– Vele fogsz menni Cipora, ha akarsz, ha nem. Ha nem állsz ellen, akkor jó sorod lesz. Ha nem akarsz menni, vinni fognak. Mielőtt újra tavasz lenne, itt már Asszúr törvénye szerint élnek, vagy halnak az emberek. Ha azt akarjátok, hogy Izrael Istene vigyázzon rátok, Ninivében keress olyan papot, aki Dánból való. Jona ott él valahol a nagyváros körül. Beria hallotta, amit a próféta mondott, és nem látszott az arcán, hogy büszke lenne apja magas rangjára. Hoseára nem nézett szeretettel, mikor búcsúztak. Remélte, hogy olyan jóvendölést fog hallani, ami melegséggel fogja előnteni a szívét, ez most elmaradt. Azért anyjával együtt elkísérte egy darabig az úton, egészen a lejtőig. Megiddo síkja felé gyorsította meg a járást. A szamar kötőfékét csak itt adta át. Kis tavačskák mentén vezetett az út Jezréel felé. Még napszállta előtt odaértetek. Ehud szállásán pihenték ki az utat.

Reggel hívatta a király, oda ahol valamikor Jerobeámmal beszélt. Menáhem ahogy illik, trónon ült. Adatott a prófétának egy ülőpárnát. Mindenkit elküldött, nem akart tanúk előtt beszélni vele.

– Régen láttalak, nabi.

– Igen király, több mint egy éve.

– Emlékszem, mit énekeltél akkor nekem és a tűz körül ülőknek. Megmondom neked, hogy a mai napig nem nagyon értettem. Azt értem már, hogy királyokról beszéltél. Azóta én már a harmadik király vagyok, amire akkor nem gondoltam. Azóta minden összezavarodott. Jerobeám dolgait értettem. Helyesltem, hogy unokáját Dávid házának adta. Helyesltem, hogy visszaszálljon Dávid háza Jákob egészére. Most viszont nem értem a dolgot. Nem találnék követőkre, ha én most ezt akarnám. Egyáltalán, mióta király vagyok, kevesebb emberben bízhatok meg, mint akkor, amikor csak hadvezér voltam.

– Igen, Menáhem ben Gadi, mert király lettél. A király nem hadvezér, aki nálánál nagyobbak tartozik hűséggel. Most királyi gondjaid vannak. Királyi gondjaid voltak attól a pillanattól kezdve, hogy Sallum megölte Zakarjást.

– Hűséggel tartoztam volna a bitorlónak? Azt akarod mondani?
– Nincs már Izraelben senki, aki olyan volna, hogy a fejedelmek elhiggyék, hogy hűséggel tartoznának neki.

Menáhem eleinte arra gondolt, hogy kár volt idehívatni a prófétát. Ebben a pillanatban megint ezt gondolta. A királyhoz köteles hűségről beszélt. A saját bőrén érezni kezdte, hogy itt minden hűség megszűnik. Ezért aztán nem küldte el.

– Sallum óta tele van az ország mindenféle erőszakossággal. Bételtől Dánig mindenütt lázadásokat kell leverni, miközben nem lehet pontosan tudni, hogy kik lázadnak, mit akarnak. Amikor legutóbb találkoztunk azt mondtad, hogy látni akarsz az országban. Mondd el nekem, hogy mit láttál!

– Azt akarod megtudni, hogy kik a lázadók? Azt én nem tudhatom, király. Én nem azokat az embereket akartam látni. Amit te akarsz tudni, azt hamarabb megtudhatod egy ügyes spiontól. Azt akartam látni, amit az Úr mondat velem, amikor eljön az ideje.

– Akkor azt mondd nekem, amit úgy gondolod, hogy Istened üzen általa nekem, vagyis az ő népének – ezt reménykedve mondta a király. Reménykedve abban, hogy Jákob Istene valami fondorlattal a pártjára állítható.

– Azt mondom, amit láttam. Amikor elindultam az otthonomból, ott valami új kezdődött. Az asszonyom gyermeket fogant, amit akkor még nem tudtam. Jeruzsálemben kellett mennem. Jerikó mellett egy fogadóban ismerősökkel találkoztam, akikkel soha többet nem fogok. Bet-Ásziba való emberek. Azóta Asszúrba mentek, de nem a saját akaratukból. Jeruzsálemben rossz híreket hallottam. Nagyon rosszakat. Egy asszonyféle embertől...

– Miért fontos az, amit asszonyok mondanak? – kérdezte a király olyan arckifejezéssel, amiben benne volt a megvetés az asszonybeszédekkel kapcsolatban.

– Ezt Eleazár lánya, Miriam mondta ott Jeruzsálemben.

– Miriam? Kerestetem mindenfelé, de embereim nem tudnak felőle semmit. Ezért nem találták. Mit mondott neked?

– Tápszáról beszélt. Tudod, mit mondott?

– Gondolom – mormogta Menáhem a szakállába –, meg kellett tennem. Sallum erős férfi volt.

– Neked Tápszárnál már királyi gondjaid voltak. Ki kellett irtani Jábes egész házáat, még a lehetséges fattyakat is. Menáhem királyi házat akar. Ezért hívatott engem a király, hogy megmondjam, pártolja-e az Úr szándékodat? Nem kaptam parancsot, hogy erről szóljak. Láttam még valamit, Megiddonál. A síkon véres háborút láttam, amit az Úr mutatott nekem. Aztán a saját szememmel láttam lovas asszír katonákat, akik úgy járkálnak arra, mint saját országukban. Naftali és Dán pedig megindult Asszúr felé. Beszélgettem a katonákkal. Voltak köztük izraeliták. Közülük többen azzal a szándékkal járkálnak Izraelben, hogy bosszút álljanak volt uraikon.

– Azt hiszem, hogy azok a lázadások, amik sorban kitörték Efraimban, ezeknek a műve. Az álságos eunuch meg felajánlotta nekem, hogy megvéd mindenféle ellenségtől a nagykirály – mondta Menáhem, és ezen hosszan elgondolkodott. Megértette Asszúr szándékát.

Megszállni Naftalit onnan szemmel tartani Efraimot, készenlétben tartani mindig egy trónkövetelőt. – És volt képe azt követelni tőlem, kedvelt fiától, hogy a védelemért adót fizessenek. Száz talentum ezüstöt! – Mondd meg nekem nabi, mit üzen Izrael királyának a te Istened!

– Elmondtam király, amit láttam. Lehet, hogy ezt üzenete neked az Úr, hogy te is láss. Nem akar most az én számmal ítélni. Ha elengedsz, mire hazaérek, talán megszületik a gyermekem. Ott szeretnék lenni. – Hogy nevet adj neki, mint az elsőnek? Tudok róla. Menj haza, ha akarsz! Hívatlak, ha szükség lesz rá. Ha a te istened nem segít rajtam, kénytelen leszek másikhöz fordulni. Szeretném, ha nem így lenne.

– Máshoz fogsz fordulni, igaz. Szamária szentélyében nem sokára Baál mellett ott lesz Asszúr istenének bálványa is.

– Menj, tovább nem akarlak hallgatni, mert még rosszat mondasz! Gyorsan távozz, foglalkozz a házaddal!

Kora reggel indult el Bet-Sean irányába. A Lélek Mehola vízfolyásához vitte. Az ottani nabik, mintha várták volna őt. A nabik csak tudnak valamit, amit mások nem. Vezetőjük atyjaként üdvözölte Hosaht, ettől zavarba jött, főként most, amikor viszonylag rendbe szedve rőtta az utat. Nem a prófétatársaságra vágyott, hanem egy üregre, olyanra, mint amelyet a Kármel oldalában talált. Mutattak neki egyet, ott töltötte az éjszakát. Elalvás előtt Elisára és Élijara gondolt. Főként a tisbeire. Sikerült vele találkoznia. A sötétedő barlang szájadéknál állt, áttetszően, mégis valóságosan.

– Eleget láttál ahhoz, hogy az Úr ajkadra adja a szót – szólta a tisbei.

– Tudom, hogy szólnom kell, Izrael ellen kell prófétálnom, attól félek. Jona is félt, amikor Ninive ellen küldték, hogy prófétáljon – vetette ellen.

– Az Úr nem akarja, hogy Izrael ellen prófétálj. Te, ugye, szereted Gomert?

– Jól tudod, hogy szeretem.

– Hűséges volt az az asszony hozzád? Egyenesen kérdezem.

– Tudom, mi történt a Kármelen. Már a Hule partjánál tudtam, de nem akartam tudni.

– Jól mondod, nem akartad tudni.

– Mert szereted, ezért a jó dolgokat akarod tudni, ahogy az Úr is jókat akar látni az ő népétől. Megtapasztalhattad, hogy ettől a néptől sok jót nem láthatott. Ez a nép nem akar olyan lenni, mint amilyennek az Úr elvárja. Ez a nép szófogadó istent akar magának. Megadja a neki járó áldozatokat, cserébe elvárja, hogy kapja is meg, amit elvár. Ha nem kapja meg, akkor másikat keres magának. Ha jó termést akar, akkor Baál és Astarte kell neki, ha hadak előtt járót, akkor megpróbálja Hadad-ot, esetleg Asszúrt.

– Hogyan engedheti ezt az Úr?

– Hogyan gondolod, hogy az Úr engedi meg a bűnöket, a parázna hűtlenséget?

– Megtilthatná... Igazad van, megtiltotta. Mégis megteszik. Mielőtt bűnöznenek, nem kérdeznek semmit. Csak megteszik. A gyerekeket tűzbe dobálják, pedig akkor is iszonyat, ha fattyakkal teszik. Aztán megmagyarázzák. Az elsőszülöttet is. Ábrahámot aligha az Úr szólította fel, hogy vigye Izsákot a Morijára. Előre kapott magyarázatot onnan, ahonnan nem kellett volna. Kánaántól, akik ezt megtették annak az istennek, aki nincs. Akkor ő hogyan tenné meg annak, aki Van? Ő kevésbé szereti azt, aki Van, mint azok, akik a „nincs”-et szeretik?

– Időben megkapta az Úr igazi parancsát és nem tett rosszat – szakította félbe a tisbei az eszme-futtatást. Barátja maradhatott Istennek, és vele maradt. Nem csak vele, hanem Izsákkal és Jákobbal is.

– Izmaellel viszont nem.

– Vele maradt volna, de Izmael nem maradt vele. Még a nevéből is elhagyta Istent.

– Édom, pusztában vándorló öldöklő és öldöklést szenvedő lett. Nem kér és nem ad irgalmat...

– Megtudtál mindent, testvérem. Ha eljön az ideje a te ajkaddal szólni fog az Úr. Pihend ki magad, térj vissza házadba!

Kora reggel elkötötte a szamarát. A nabik várták, hogy szólni fog. Nem tette, csak elköszönt és az első gázlónál átkelt Szukkot felé, hogy minél előbb hazaérjen. Hamarosan átgázolt a Jabbokon, onnan már saját learatott földjein haladt. Úgy ért háza kapujához, hogy arra gondolt, Gomer fogja várni a háza ajtajában. Természetesen nem úgy történt. Csak anyja még jobban megráncosodott arcát láthatta, néhány legördülő könnycseppel, szótlánul, csak anyai öleléssel. Kevesen voltak a ház udvarán. Ősz volt, legtöbb szolgának dolga volt a földeken, vagy a szőlőben.

- Vártam az én fiamat, mióta láttam eltávozni.
- Rengeteg dolgot vártam én is, anyám. Egy napja azt hallottam, hogy mindaz, amit vártam, elértem, mégsem látom.
- Nem baj az most fiam. Most legyél otthon! Szólok a szolgálónak, hogy hozzon meleg vizet, hogy megtisztulj az út porától, és újra otthoni kenyeret egyél.
- Ketten ültek a tál körül. Hosea úgy nyúlt a kenyérhez, mintha az a szentély asztalára lett volna kitéve. Alig evett belőle. Anyja még annyit se, csak nézte Hoseát.
- Olyan itt minden anyám, mint otthon, mégis különös érzetem van. Mintha egy kicsit idegen lenne ez az otthon.
- Értem az én fiamat. Asszonyodat szeretnéd látni, ez természetes.
- Szeretném, igen. Amíg Jona kunyhójában laktam, láttam őt. Akkor is láttam, amikor Dán felől jöttem. Láttam, amit anyám hallott akkor ősszel, amikor feleségül vettem. Érted anyám, én láttam, mégis magamhoz vettem, és még mindig nem bánom, hogy ezt tettem. Itt szerettem volna látni az én asszonyomat, a saját házamban, de nem tehetem, mert valami ok miatt ő nem akar olyan saját házat, ami velem közös. Ez az, amit nem értek, hogy miért. Ő valakit jobban szeret, mint engem. Lehet, hogy az a valaki elválasztja tőlem, időről időre. Tudom, hogy az a valaki nincs. Bár csak Gomer is tudná, de nem tudja. A király meg azt kérdezi tőlem, hogy mit mond az én Istenem Izraelről. Mintha az én Istenem nem lenne az övé is. Ugyanezt látom a saját házam körül. Félik az Urat, mert én, a ház „baal”ja megkövetelem. Emellett félnek mindenfajta karókat és öntött képeket is, amíg nem látom. Dibláim háza pedig olyan messze van Bet Beéritől, mintha Édomban volna. Abel-Meholánál Élija szólt hozzám. Azt mondta, hogy mindent láttam, amit látnom kellett. Anyám, értem amit mondott. Az Élő Isten ugyanúgy látja Izraelt, az ő jegyesét, ahogy én látom Gomert.
- Gomer a maga módján szeret téged. A maga törvénye szerint az asszonyod. A maga módján asszonygazda a maga birtokán. Szét is esik a háza. A fiam meg semmit nem tehet érte, csak akkor, amikor már földönfutó lesz.
- Gazdálkodni akarok anyám, és pihenni. Ezt fogom tenni holnaptól kezdve.
- Hosea visszavonult a kamrájába, anyja pedig úgy takargatta be, mintha még kisdéd lenne. Reggel, mint néhány évvel ezelőtt, elindult a birtokát megvizsgálni, és gazdálkodni, békével a szívében. A sziklapincében meg kellett vizsgálni az új erjesztő tömlőket, korsókat. A zsákokat elő kellett készíteni, a köménynek, a taposókat javítani. Komoly munkákkal telt el néhány szombat idő. Aztán hír jött Dibláim házából, hogy Gomernek leánygyermek született. Nem az asszony üzent. A hír cselédeken keresztül érkezett. Hosea tudomásul vette, és folytatta munkáját. Nem rohant feleségét meglátogatni. A szukkot idején Ehud érkezését jelentette az egyik szolga. A ház előtt találkoztak. Ehud némi kísérettel érkezett. Két embere volt, az egyik fegyveres, a másik a szamarakat kezelte.
- Slom aleichem! – köszönt a vendég.
- Béke nektek is, testvér. Hogy van a családod?
- A személyes dolgokat az udvariasság szabályai szerint megbeszélték. Délidő volt ezért szőnyegre, a tál köré települtek.
- Hallottam Hosea, hogy leányod született. Egészséges?
- Rossz hírt nem hallottam a feleségem házából.
- Csak nem azt akarod mondani, hogy nem láttad még?
- Nem, és anyám se látta. Nem volt még itt az ideje. Majd szól az Úr, hogy lássam. De te, még nem mondtad el, hogy milyen járatban vagy nálam.
- Hozzád csak benéztem, testvér. Nem ide van küldetésem, vagyis hogy mondjam... Elsősorban nem ide, hanem Pénuelbe és Mahanaimba. Oda kell vinnünk valamit, és parancsot is.
- Parancsot? Azt katonák szoktak vinni Pénuelbe, nem írkokok.
- Nem a katonasághoz megyek, hanem a szentélyekhez. A levitákkal van dolgom.

Ezt meglehetősen komor arccal mondta Ehud. Kissé zavarban volt, tulajdonképpen nem akarta megmondani, mi az úti célja, de tudta, hogy nem tarthatja titokban.

– Veled megyek. Ne mondj semmit! Legalább Mahanaimig elmegyek. Illene, hogy meglátogassam a szentélyt, és az adományt letegyem az Úr oltára elé. Reggel együtt indulunk. Szólok Nadabnak, hogy készítse el a málhát. Te és embereid pihenjenek!

Hosea azzal töltötte el az időt estig, hogy az adományokat összegyűjtse. Lelkét felemelte a tevékenység, mint Jeruzsálemben. Isten házához fog menni, akit most nem félt, hanem mint teremtő atyát szeretett. Jókedvűen énekelgetett magában, Nadab nagy csodálkozására, mert mióta hosszú útjáról hazajött csak komor arccal látta jönni-menni. Most mosolygott, és énekelt. Hol a szarvasról, aki forrásvízre vágyik¹⁶⁷, hol meg Jákob Istenéről:

– Dicsőítsétek Istent, gyámolunkat, ujjongjatok Jákob Istenének!

Pengessétek a húrt, verjétek a dobot, lágyan szóljon a hárfá a lant szava mellett!

Folytatta az éneket a munka közben, vidáman, elénekelte Izrael kivonulását és Istenhez térését vándorlása során. Végül, a Nadab által is ismert ének befejező sorait hangosan énekelte. Nem csodálkozott, amikor átszellemült és boldog arcát látta gazdájának, mert tudta, hogy próféta, azok pedig azt teszik, amit tenniük kell, az meg nem a közember dolga.

– Akik gyűlölik az Urat, azok hódolnának neki, és sorsuk örökké tartana.

Népemet meg a búza legjavával etetném, és sziklából fakasztott mézzel üdíténém.

Aztán reggel lett, és folytatódott Hosea jókedve, mikor elindultak a samarakkal. Ehud arcán nem látszott az öröm amiatt, hogy az Úr helyi házához indulna. Hosea meg nem kérdezte, hogy mi van az írrok zsákjaiban. Először Pénuel felé indultak. A lélek vihette őket. Amikor a pénueli szentélyhez értek, Hosea a kerülő úton tovább indult, hogy a saját dolgát elintézzé Mahanaimban. Ehud pedig a magáét itt. Megállapodtak, hogy majd ott találkoznak. A leviták átvették a gyapjút és a tizedeket. Az elkülönített részeket a levita bemutatta a szentélyben, majd családja raktárába vitte azt, ami az övé. Zsoltárt énekeltek együtt a levita és Hosea. Végül megérkezett Ehud, ettől a perctől kezdve a levita vele foglalkozott, magára hagyva a nabit a szentélyben. Mikor újra visszajött, Ehud vele volt. Egy fából kifaragott, aranyozott, szárnyas napkorongot ábrázoló jelvényvel. Egy könyöknyi átmérőjű lehetett. Azon kezdtek tanakodni, hogy hol lenne a megfelelő hely számára a szentélyben, ahol eddig ilyen jellegű dísz még nem volt.

– Ez micsoda? – kérdezte Hosea a teljes értetlenség arcával.

– Ez tulajdonképpen az Úr jele, ahogy azt Asszúrban szokás ábrázolni – magyarázta a levita olyan arccal, mint akinek a dolog teljesen világos.

– Ez egy szárnyas napkorong! Isten felette áll a napnak és mindenféle égen világító állatnak. Ezt mondta Mózesnek az Úr, aki Van: „Én vagyok az Úr, a te Istened, én hoztalak ki Egyiptom földjéről, a szolgaság házából. Ne legyen más istened rajtam kívül! Ne készíts magadnak faragott képet, vagy hasonmást arról, ami fent van az égben, vagy lent van a földön, vagy a vizekben a föld alatt! Ne borulj le ilyen képek előtt, ne tiszteld őket, mert én, az Úr, a te Istened féltékeny Isten vagyok! Azoknak a vétkét, akik gyűlölnék engem, megtorlom fiaikon, a harmadik és negyedik nemzedéken. De ezerizig irgalmasságot gyakorolok azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsaimat.” – Mindezt hangosan és felháborodva mondta Hosea.

– A király pedig megparancsolta, hogy Asszúr istenét tisztelni kell. Még mást is parancsolt, amit ide fogok a szentély ajtajára kifüggeszteni, mert parancsolta. A parancsot Ehud írrok hozta. Elolvasom neked: „Menáhem, Izrael királya és Tiglatpileszár, Asszúr nagykirálya megállapodtak Jezeélben, hogy a nagykirály védelmező kezét kinyújtja Izrael fölé, és megvédi mind külső, mind belső ellenségeivel szemben. Mindezt Izrael királya alázattal kérte, Asszúr királya pedig kegyesen megígérte. A védelem költségeinek fejében

¹⁶⁷ Zsoltár sorok

Izrael királya ezer talentum ezüstöt köteles fizetni. Aki ezt a szerződést nem tartja be, azt Asszúr istene nem védelmezi, hanem megparancsolja, hogy töröltessék el a földről. Ez pedig Izrael királyának parancsa: Az ezer talentum ezüst ráeső részét minden tehetős izraeli ház köteles a királynak beszolgáltatni. Aki ezt önként nem teszi, azt katonaság fogja kényszeríteni, és háza leromboltatik.” – Megértetted nabi?! – folytatta a levita.

– Te is megértetted, Isten levitája?! – replikázott Hosea.

– Én megértettem. Az én dolgom, hogy istent szolgáljak. A legerősebb istent fogom szolgálni, érted ezt nabi?

– Már mindent értek. Az előbb boldogan énekeltem az én Uramnak, most sírva próbálok tőle irgalmat kérni. – Pengetni akarta a hangszerét, de dallam nem jött ki belőle. Ének is csak egy rövid mondatocska – nincs irgalom! Értitek, Ehud és levita!? Nincs irgalom! Ha a király kérdezi, hogy mint mondtam az Úr nevében, mond meg neki Ehud, nincs irgalom! Menáhem nem fog tudni házat alapítani Szamáriában. Nem haragszom rád Ehud, te testvérem vagy. Itt nem te tetted a rosszat, hanem Izrael. Kifizetem Menáhem váltságát, de nem fogja megváltani kétszer annyi ezüst sem. Menjünk!

Elkötötte az üres zsákokkal álldogáló szamarat, és köszönés nélkül elindult. Ehud és embere igyekezett követni. Dibláim házáig meg se álltak. Hosea befordult a kapun. A szolgák sietve vitték a hírt Gomernek és kiáltoztak:

– A gazda jött meg!

Gomer előjött, karján a gyermekkel, és felvilágosította szolgákat.

– Nem a gazda jött meg, hanem a leányom atyja. – Aztán Hoseához fordult – Shalom, férjem, nézd meg a gyermeket, és adj neki nevet, mert elmúlt nyolc napos!

Hosea a karjára vette a pólját és leült vele ugyanarra a farönkre, ahol az első gyermeket is a térdére vette, és megnézte az arcát.

– Szép gyermek!

– Nevet adj neki, én baálom! Vagy, nem ezért jöttél?

– Nincs irgalom, Gomer! Érted, Nincs irgalom!

– Nevet mondjon az én nabi férjem, azt kértem!

– Loruhamá¹⁶⁸. Ez a neve ennek a leánygyermeknek. Ehud, a király kérdezni fogja a nevét. Azt mondd neki, amit hallottál! Gomernek pedig hirdesd ki a király akaratát! Ez egy tehetős ház, egyelőre.

Miután beszélt, fogta a szamár kötőfékjét, és sietve kifordult a kapun, Bet Beéri felé. Jezréelt, a fiút, akit a dajkája a karján tartott, meg se nézte. Az udvarban állók pedig megállapították, hogy a nabi nem csak látóember, hanem elsősorban bolond.

¹⁶⁸ A szó jelentése: nincs irgalom.

Nem népem

Hosea harmadik napja volt Jeruzsálemben. Remélte, hogy találkozik Ámossal. Az írnokok nem tudtak róla semmit, viszont híret vitték a királynak, hogy őt látták a városban. Megparancsolta, hogy vezessék hozzá. Az épülő falnál szólították meg a királyi szolgák, hogy menjen velük.

– Még nem láttalak nabi, de sokat hallottam rólad. Főként az írnokoktól. Akik írják jövődöléseidet. Most mi volt idejöveteled célja? – kérdezte Jotam király.

– Az Úr házába jöttem, hogy imádjam azt az Egyet, aki nevének a Sionon van temploma.

– Voltak, akik azt mondták, hogy az új falakat kémeled. Nem felhőtlen a viszony Menáhemmel, mióta Asszúr a nyakán ül. Nem lehet titkolni, hogy háborútól tartok. Erősítenem kell. Nem hiszem, hogy kémkedni jöttél. Tudom, hogy lerovod a kötelességed a templomban, pedig ezt Izraelben kevesen teszik. Mondd, a te királyod nem haragszik ezért rád?

– Nem tudhatom, királyom. Hat éve nem találkoztam Menáhemmel. Az Úr hív ide, hogy szóljon hozzám. Már évek óta nem hallom a hangját úgy, ahogy régebben.

– Mit értesz ezen nabi?

– Kaptunk adót a nyakunkba. Görnyedve viselik sokan. Nekem meg arra is telik, hogy két helyen adózzam. Még senki nem kérte számon rajtam, hogy Jeruzsálemben Jehudáért kérem az Urat, legalább őt tartsa meg a hitben, hogy erős maradjon, nehogy magva szakadjon Jákobnak.

– A próféta beszél most, vagy Hosea?

– Csak Hosea. Csak azt látom, amit minden ember lát, vagy látnia kellene. Szép és erős kőfala épül Jeruzsálemnek. Szükséges. Csakhogy, aki majd megmenti a várost¹⁶⁹, amikor eljön annak a napja, az Úr lesz, és nem a fal az Ofelen, vagy akárhol máshol. Ezt azért mondom a királynak, mert ő megérti. Mások kikacagnának, mert bolondnak néznének.

– Reméltem, hogy prófétálni fogsz nekem – mondta a király – reméltem azt is, hogy jót.

– Jövendölök neked, királyom és jót.

– Vedd elő a hangszeredet, és mondd az Úr szavát!

– Nem kell hangszer, uram. Shofereid már bizonyára leírták, mert tudom, hogy írnak mindent, ahogy Szamáriában, itt is:

Ha te paráználkodsz is, Izrael, legalább Jehuda ne vétkezzék!

Ne menjetek Gilgálba, ne menjetek föl Betávenbe,

És ne esküdjetek az Úr életére, mert mint szilaj tehén, letért az útról Izrael;

Hogyan legeltesse hát tágas mezőn őket az Úr, mint bárányt?

Bálványok részese lett Efraim: hagyj magára őt!

Elfajultan lakmároznak, folyvást paráználkodnak;

mindenestől ragaszkodnak a szemérmatlenség szegyenéhez.

Szárnyához köti majd őket a szélvész, és szegyenbe jutnak majd áldozataik miatt.

– Ez olyan mintha nem nekem szólna. Gilgal, Bétel nem Jehudában van. Akik itt az Úrhoz tartoznak, nemigen járnak azokra a helyekre.

– Jehudában is vannak Bétavenek. Még itt Jeruzsálem környékén is! Ha akarja király, megláthatja.

– Nem akarom meglátni. Nem akarhatom. Atyám tudott róluk. Nem volt elég királyi hatalma ahhoz, hogy lerombolja ezeket a helyeket. Tiltotta, de aki nem akart, nem hallgatott

¹⁶⁹ V.ö. 127. (126). Zsoltár.

rá. Nem irthatta ki a fél országát, mert ő király volt, nem hóhér. Kénytelen vagyok az ő útján járni. Te mit tennél nabi, ha király lennél?

– Ezt nem tudhatom. A parancsok között az egyik legfőbb, hogy embert ne ölj! A megoldás Isten kezében van. Az Örökkévaló megbünteti a népet, annak feje a király. Először a király bűnhődik. Így volt ez akkor is, amikor a nép hagyta, hogy Atalja¹⁷⁰ uralkodjon. Királyomról, ha atyjával együtt megtér atyáihoz, a krónikák dicsérőleg fognak írni.

– Vigasztalsz engem, pedig király vagyok. A királyokat dicsérni szokták. Atyám, aki nálam nagyobb király mind a mai napig, hibázott. Asszonyt hozott fiamnak Szamáriából. Kénytelen voltam engedni, hogy Kánaán isteneinek áldozzon. A királyok nem szerelemből házasodnak, mint akár te is, nabi.

– A nabi szerelemből házasodik királyom. A szerelmet az Úr adja hozzá. Ebben a szerelemben pedig több a bánat, mint az öröm. Ezzel pedig szól hozzám az Örökkévaló.

– Lásd nabi, neked elmondom azt, amit másoknak nem lehet. Atyám sógorságot szerzett nekem Jehu házával. Akkor azt hitte mindkét ház, hogy Jákob egykor Dávid utódának jogara alatt újra egy és nagy lesz. Aztán, Jehu házát kiirtották. Csak az Úr iránti engedetlenség jött Izraelből, és itt is maradt. Menáhem nem folytatja azt a politikát, amit Jerobeám és atyám elkezdett. Jót akart. Azt akarta, amit az Úr, mégsem lett belőle semmi. Érted ezt Hosea?

– Mikor a Kármel barlangjában üldögéltem, vagy a Tábor egyik helyén, úgy gondolom, szólt hozzám Ő. Az akaratokról szólt. Sok akarat van a világon, ezek közül kevés az, ami Isten akaratával egyezik. A világban harc van az akaratok között, sokszor nem is látjuk, hogy mekkora háború ez. A népek bölcsei úgy gondolják, hogy isteneik háborúskodnak, és földi háborúkban győzik le egymást. Az igazi Úr napján pedig eldől minden, és az egyetlen Úr ítélet tart minden ellensége felett. Titok az, hogy az akaratok harca felett hogyan uralkodik Isten. Az emberek, meg a királyok csak tegyék azt, amit úgy gondolnak, hogy isteneik akarata! Akkor esetleg jót tehetnek, hacsak nem tévednek.

– Érdekes dolgokat mondasz nekem nabi. Hallottam ilyeneket, de, ha jobban belegondolok, kusza lesz az egész. Beszélj arról, hogy miket láttál!

– Láttam egy fiúgyermeket uram, ahogy te látod a sajátodat. Amikor kisdéd volt, kedves, meg bátor volt, mert bízott apjában, akit jónak látott. Tudta, hogy minden bajtól megvédi. Neked meg kedved telt benne. Aztán szép lassan megtanult beszélni. Ettől kezdve neked már nem volt annyira kedves és szép, mert mást akart, mint atyja. Akaratával rosszakat tesz atyjának, önmagának is.

– Igen nabi, ez így van. Önmagának tesz kárt. Ezért, amíg lehet, meg kell büntetnem. Ha nem ezt teszem, kárát vallja. Nem szereti egy apa a fiát, ha kell, meg nem bünteti. Ehhez nem kell nagy bölcsesség. Nem kell barlangokba bújni, és ott gondolkodni.

– Nem akarok én ellentmondani a királynak, csak kérni. Gondoljon arra, hogy Ábrahám, Izsák és Jákob Istene, aki atyja népének, vajon mit tesz akkor, ha gyermekei engedetlenek. Mert ugye, az atya nem hagyja elpusztulni gyermekét, ahogy nem akarta azt sem, hogy Ábrahám buzgó tévedésében azt tegye egyszülöttével, amit gyakorta tesznek, Kánaán fiaihoz hasonlóan, Efraim és Jehuda fiai, és tűzön küldik keresztül gyermekeiket. Tudod királyom te is, hogy ezt az Úr nem engedi, és utálattal tekint rá. Mert Ő nem olyan Isten, aki halált akar, ha egyszer parancsba adta, hogy ne ölj.

– Akkor mégis, miért történik ez meg?

– Kér-e az ember engedélyt az Úrtól, hogy lopjon, csaljon, házasságot törjön, vagy gyilkoljon? Mégis megteszi, mert szabad, akárcsak királyom fia, aki a trónon követni fogja, és sokat fog vétkezni a törvényekkel szemben. Minden bűnében benne lesz a büntetés. Minden bűn által valaki bűnhődik. A király is, az alattvalók bűnei által.

¹⁷⁰ Anyakirálynőként uralkodott Judában Kr.e. 841-835. Omri házából való volt.

– Én viszont szeretem az én fiamat – mondta a király halkán – nem tudom nem szeretni, mert vér a véremből.

– Most értetted meg uram azt, ami egyszerű, minden nap látjuk mégsem értjük. Az Úr szereti gyermekeit, ezért, ha kell, megvesszőzi. A gyermek mégis engedetlen lesz, az Úr pedig tovább szereti. Több király nem követte már atyja jó példáját. Letért az útról, vagyis, megtagadta őseit, sőt ősei Istenét...

Hosea nem folytatta a beszédet egy ideig. Jotam is hallgatott és töprengett. Csak később szólalt meg.

– Akkor hát a Seregek Ura nem hagy el minket soha? – ezt úgy kérdezte a király, hogy abból látszott, hogy vagy még kérdezne valamit, vagy megvan a válasza. Kicsit több, mint ami a kérdésre egyből adható. Hosea pedig csak egyszerűen válaszolt:

– Nem hagyja el...

– De ha a nép elhagyja Istenét, mégis elhagyatott lesz – kiáltott fel a király.

– Az lesz uram, árva és „szárnyához köti majd őket a szélvész, szégyenbe jutnak majd áldozataik miatt.”

– Értelek nabi. Ezt ugye Efraimnak jövendölöd – reménykedett Jotam.

– Efraimnak? Igen neki, mert én Efraim prófétája vagyok. Ámosz meg Jehudáé.

– Csakhogy ilyeneket mond ő is ... – gondolkodott el a király. – Igaz ember vagy Hosea. Talán nekem és atyámnak is mondasz jövendőt. Mi lesz velünk?

Hosea nem akart válaszolni.

– Félsz talán rosszat mondani nekem, azért hallgatsz?

– Nem félek, királyom. Ámosz bizonyára elmondta neked, amit az Úr adott a szájába.

– Azt jövendölte, hogy atyám a napjait számolja, én meg az éveimet. Békében fogunk elődeinkhez megtérni.

– Igaz prófétája az Úrnak Ámosz. Higgy neki uram! Engem pedig engedj utamra.

– Megjutalmazlak nabi.

– Ne tedd uram, mert azt fogják hinni, hogy megvettél, én pedig elárultam Izrael királyát, aki ugyancsak napjait számlálgatja. Már üzent értem, hogy lássam, mielőtt őseihez tér meg.

Elbocsátotta Jotám Hoseát. Nem jutalmazta meg. Egyedül ment ki Dávid városából, hogy felmenjen a templomhoz. A lélek vitte, hogy Acházért imádkozzon, legalább Jehuda megmaradjon az Úr útján, és hitte, Jehuda a haladékot meg fogja kapni. Aztán a szállására ment, hogy elkösse a szamarát. Étlen indult le a Jordán felé. Tudta, hogy most haza szólították. Még Jerikó előtt ráesteledett, de folytatta útját. Telihold segítette, hogy el ne botoljon.

*

Peka tíz katonája élén rúgta az út porát. Pénuelbe igyekeztek, hogy Menáhem király parancsát vigyék az erődítmény megerősítésére. Utolsó utasításainak egyike volt ez a parancs, mert a király, attól kezdve, hogy elfoglalta a trónját, már nem volt olyan daliás, mint azt megelőzően. Neki magának se tetszett, hogy katonaságát állandóan zavargások elfojtására kell küldözgetni, szerte az országba. Az ország egyre inkább csak a Naftali földjétől délre eső részt jelentette. Naftaliban és Dánban nem kellett zavargásoktól tartani. Helyőrségre se volt szükség. Ott a nagykirálynak voltak katonai állomásai a nagyobb helyeken. Úgy állt a Tiglatpileszárral kötött egyezményben, hogy az ország királya által neki befizetett hozzájárulás fejében, Dán és Naftali galileáját minden külső és belső fenyegetéstől megvédi. Mindenki, így maga Menáhem is tudta, hogy álságos ez a nagy kegy. Asszúr nagykirálya jelen akart lenni egészen a Nagy-tengerig, talán Egyiptom folyójáig. Sok volt az a hozzájárulás. Azok lázadoztak legjobban, akiket a rendelet a módosabbak közé sorolt, és fizetniük kellett a védelemért. A hajdan daliás hadvezér uralkodásának hetedik évére

elfogyott. A hírek szerint egyre inkább utálta a húsételeket, egyéb mást is alig vett magához. Tudott az általános elégedetlenségről. Sejtette, hogy a lázadások egy részében az asszírok keze van benne. Azért vannak, hogy oka legyen az itt tartózkodásnak. Más részükben viszont Damaszkusz királya nem akarja eltérni a birodalom agresszív atyáskodását, és szervezi az ellenállást. Sok híve van Efraimban. Ezért aztán csökkent a bizodalma a hadsereg elitjét alkotó arám zsoldosokban. Pénuelben lecserélte a katonaságot izraeliekkel, mert az, határerődítés. Peka maga is az elégedetlenkedők közé tartozott. Időnként megkeresték az arám tisztet, hogy Recin király nevében érdeklődjenek nála, mire számíthatnának egy esetleges háború során, az ő részéről. Nem volt kiforrott véleménye. Magas rangú testőrtiszt volt, legfőbb dolga az volt, hogy a királyt, főként az egyetlen fiát, örökösét védje.

Az út egy ösvénnyel kereszteződött, ami egy udvarházból ment a Jabbok felé. Jól kitaposott ösvény volt ez, arra használt, hogy a szolgálók vízért járjanak le a folyó felé. Az úttól a lejtő mentén gránátalma bokrok voltak, szakadozott sövényt alkotva. Egy nyolc év körüli fiúcska a piros virágokat próbálta összegyűjteni, óvatosan kerülgetve a szúrós töviseket.

– Mit keresel te gyerek, egyedül az út szélén? Nem félsz, hogy valami utazó feltesz a tevéje hátára? – szólt oda neki Peka.

– Egyáltalán nem félek, mert nem vagyok egyedül. A szolgálókkal vagyok, akik vízért jöttek a kútra. Ha figyelsz uram, hallhatod a hangjukat. Addig én megpróbálok piros virágokat gyűjtögetni.

A katonák unták a gyaloglást, ezért megálltak. Jó ürügy volt erre, hogy egy keveset évődjenek a gyermekkel, de érdeklődésüket a fiatal női hangok keltették fel jobban.

– Aztán kinek a fia vagy, te bátor fiú? – kérdezte az egyik katona.

– Én az anyámé.

– Tán csak nem vagy fattyú? Apád nincs is? – ezt Peka kérdezte.

– Hogyne volna, de ő nem lakik velünk. Nem tudom miért, nem akarnak együtt lakni. Ott jöttetek el apám házának közelében, láthattátok.

– Csak nem a nabi az apád, te gyerek?

– De éppen ő. Anyám meg Gomer, Dibláim lánya.

– Akkor azért nevelnek téged, nagyfiú, virágszedő lánynak. Apád mit szólna, ha látna.

– Néha lát, ha erre jár, de már régen volt nálunk.

– Ha nem jön ide apád, miért nem mész te hozzá?

– Anyám azt mondta, hogy nekem még messze van, elvesznék az úton. Itt, a mi házunk körül vigyáznak rám a szolgálók. Szereti, ha szép piros virágokat viszek. Oda teszi az égi asszony faragott képéhez.

– A szolgálók szépek-e? – kérdezte az egyik katona.

– Tartsd a szád! – szólt rá a tiszt – itt ne akarjatok erőszakoskodni! Ez már a határvidék, legalább itt bírjátok magatokkal.

– Belátogathatnánk abba a házba. Ha asszony a ház ura, talán jószívű – replikázott vigyorogva a katona.

– Most nem tűrök el semmi fegyelmezetlenséget. Itt nem. Ha semmitől, legalább a nabi átkától tartsatok. Még nem láttam ugyan, de az a hír járja, hogy igazakat prófétál. Azt megengedem, hogy a kútra menjetek inni, de semmi egyéb. Értettétek?

A katonák lementek a kúthoz, velük Peka is. Így aztán némi asszonyi ijedelmén kívül más nem történt. A nők valóban féltek. Az utóbbi években a katonaféléktől indokolt volt az asszonyok félelme. A katonák elvonultak a maguk célja felé, hogy egyrészt elvigyék a király parancsát, másrészt, hogy Peka találkozhasson Arám királya, Recin¹⁷¹ emberével. Ezt a dolgot nem akarta senki orrára kötni, ezért került mindent az úton, ami panaszra adott volna okot

¹⁷¹ Uralkodott: K.r. e. 740-732.

Szamáriában az itt lakók részéről. Az arám ember érdeklődött Menáhem egészsége felől, udvariasan, ahogy kell, őszinte választ várt, amit megkapott. Izrael királya bizony a végét járja, valami rágja a belsőjét, aligha fog már inni az újborból az idén. Ezek tárgyyszerű megbeszélések voltak. Arám királya érdeklődött Peka véleményéről, egy olyan összefogásról, amellyel Asszúr terjeszkedését meg lehetne állítani. A helyzetet Recin úgy értékelte, hogy ennek itt volna az ideje. Asszúr nagykirálya nagyon el van foglalva Bábel lázadásával, most éppen ott hadakozik. Az Egyiptomig utazó kalmárok szerint Filisztea kész ellenállni. Peka a maga részéről igent mondott a szövetségre, üzent, hogy vannak még hazafiak Izraelben, talán többen, mint az Asszúrral jól megalkuvók. Egyelőre viszont még Menáhem a király. Rajta sem lehet viszont teljesen eligazodni. A fiának a Peka¹⁷² nevet adta, de Asszúr istenének képeit nagyon vigyáztatja. A fia szemét viszont Izrael Ura világosítsa meg!..

– Ha eljön az ideje, majd meglátjuk, mit kell tennünk. Még nem jött el – ezt az üzenetet küldte Peka a maga részéről, meg azt, hogy ez az idő már közel van. Recin számíthat rá és Izrael igaz fiaira.

– Nem kell, hogy figyelmeztesselek a titoktartásra. A nagykirály emberei mindenhol ott vannak – tette hozzá a damaszkuszi.

– Tudom magam is. Ismerem Efraimot, a fajtámat. Nagy részük gyáva, egy csomó okos meg Asszúr pénzén él, és sűg. Jobban bízom Gázában.

– A figyelmedbe ajánlom uram, a gileádiakat. Ők keményebbek, mint Efraim fiai, az asszíroktól pedig jobban tartanak.

Megjegyezte Peka, amit az arám mondott, de nem arra válaszolt.

– Afijah a karavános már több éve nem jött haza. Tőle tudhatnám biztosra, hogy mi hír a két folyó között. Biztosíthatod Recint, hogy egyetértek vele. Üzenem neki, hogy nagyon óvatosan szervezkedjünk.

Dolga végeztével Peka visszaindult embereivel Szamária felé. Mahanaimot elhagyva valami azt sugallta neki, hogy nézze meg a nabit. Űrűgye mindig volt az ilyen látogatásokra. A kivetett adók. Emiatt bárhol és bármikor meglátogathatott minden udvarházat. Amikor odaértek az útelágazáshoz, befördította a menetet Hosea betje felé. Achinoam fogadta őket, mert Hosea valahol a földeken járt. Mióta a Táborról hazatért, teljes erejével belevetette magát a gazdálkodásba, és öröme telt benne. Évente viszont egyszer felmálházott egy szamarat, és eltűnt. Csak anyjának mondta el, hogy hova, bár mindenki tudta, hogy Jeruzsálembé megy. Leróttá ugyan a mahanaimi szentély felé, a király által kirótt adományt, de egy rézpénzzel se többet. Jeruzsálemben pedig újra adakozott. Mert tehetős gazdának számított, ezért az Asszúr számára kirótt adót kifizette, mégsem lett kevesebbje. A kömény, a gyapjú és a bor elég hasznot hozott számára. A jáváni kereskedők ismerték és megbíztak benne, akkor is, ha az eladni valót Nadab vitte a fővárosba. Nem szeretett odajárni. Ehud barátjával csak levélben és üzenetekben érintkezett. Ma viszont találkozhatott vele. Nem sokkal előbb ért Hosea házához, mint a katonák. Még a szamarával volt elfoglalva, a málhát szedte le róla, amikor a katonák megjöttek. A szamaras legény éppen az övé mellé kötötte a csapat málhás állatát. Achinoám, ahogy illett, bement a házba. Így aztán Peka csak Ehudot tudta köszönteni.

– Shalom, írnök! Nem gondoltam, hogy te vagy itt a házigazda.

– Shalom, tiszt uram! Nem vagyok én gazda, Ő nincs itthon, mert a földekre ment. Édesanyja azt mondta, hogy lassan már haza kellene érnie.

Nem nagyon örültek egymásnak. Az írnök túl sokat tudott a katonafélék dolgairól. A katonák tudták, hogy Ehud tájékozott, azt viszont nem, hogy vajon a király küldte valami megbízatással, vagy csak magától jött. Ha meg éppen a király küldözget mindenféle embereket, nem lehet tudni, hogy még hányan mászkálnak az ő nevében, és mi minden jut

¹⁷² A szó jelentése: Jahve kinyitotta (a szemét).

vissza hozzá. A háznál csak asszonyszemélyek voltak. A katonák számára örvendetes lehetett volna, ha történetesen az írrok nem lett volna jelen, bár volt közöttük olyan, aki ezt a dolgot hajlamos lett volna rövid úton megoldani. Volt előttük éppen elég példa. Menáhem sem volt nyúlszívű, ha valamit gyilkossággal látott jónak megoldani. Tudták ezt az asszonynépek is, mert pillanatokon belül eltűntek a kunyhókba. Achinoam arca elé húzta fejkendőjét, de azért ki mert állni a nyitott ajtóba. Ehud enyhén meghajolva üdvözölte. Hosea után érdeklődött. Őszinte választ kapott.

– Jehudába vitte a lélek. Neked megmondhatom, mert tudom, hogy ti igaz barátok vagytok. A katonáknak csak azt fogom mondani, hogy a nyájakat látogatja, mélyen bent a pusztában.

– Értem, anyám. Erről nem fogok többet kérdezni, csak annyit, hogy mikorra várod haza?

– Minden pillanatban várom az én fiamat. Te tudod, hogy őt az Úr viszi és hozza. Már több mint egy szombatnyi ideje, hogy elment. Akármelyik órában megjöhet. Az is lehet, hogy csak holdfordultával.

– Szerettem volna beszélni vele. A király hívatja.

– Csak nem baj van?

– Baj a királlyal van, mert beteg. Egyre betegebb. De ezt nem Pekának üzeni.

Közben Peka felkészült, hogy megszólítsa a ház asszonyát. Magát kihúzva állt az asszony elé, hogy megkérdezze azt, amit úgysis tudott.

– Asszony! Ez Hosea háza? Mert őt keresem.

– Shalom, hajal! Ez Hosea háza, de őt nem találod. Elment, a nyájaknak néz utána. Ha fontos dolgod van vele, a pusztában valahol megtalálsz.

– Csak azt akartam megtudni, hogy áll az adóbefizetéssel. – Ezt ürügyként mondta, mert nyilván tudta, hogy ezzel a házigazda rendben van. Hogy tulajdonképpen minek jött ide, azt maga sem tudta biztosan. A lelke mélyén érzett valamit, hogy neki látó emberre van szüksége azokhoz a dolgokhoz, amire készül. Ebbe a dologba némileg az adó kérdése beletartozott. Járás-kelése során azt beszélgette meg a gazdákkal, hogy Asszúr különadója nagyon méltatlan dolog, mert ez a megszorítás végletekig kifosztja Izraelt. Bár ő katona, aki parancsokat hajt végre, neki se tetszik az, hogy sokszor erővel kell behajtania. Sokkal jobb lenne, ha nem volna. Beszélgetései során látnia engedte a gazdáknak, hogy ő mekkora hazafi. Ha rajta múlna, akkor itt bizony más lenne a rend. Itt Asszúr nem parancsolna, főként adót nem szedne. A király kénytelen mindezt megtenni, mert a Naftaliban állomásozó asszír csapatok tartják a trónon. Ha tudná a gazda, abban a hadseregben mennyi izraelita van, még a legfőbb tisztek között is! Ennek okán le lehetett hajtani néhány kupa bort, és nagyokat sóhajtozni a szomorú helyzeten. Reménykedni, hogy jön valaki, és megoldja a méltatlan helyzetet.

– Nadab a bizalmas szolgája, ő megmondhatja, hogy minden kötelességünk teljesítve van. Ő maga intézte, Mahanaïmban, a papoknál. Napszálltára hazaér. Lehet, hogy addigra a fiam is itthon lesz. Nála ezt soha nem lehet tudni. Itthon kevés beszédű ember. Engedd meg nekem, hogy katonáiddal együtt megvendégeljelek benneteket, amíg pihenőt tartotok. Egy idősebb asszony indult el a házból, hogy a szolgálóknak elvigye az utasítást. Férfi ugyan most nincs a háznál, de szívesen adok egy ürüt. Vágjátok le, és erősödjetek vele. Kell az a katonáknak, akik megvédenek bennünket minden veszedelemben.

Peka lapos pillantást vetett az asszonyra. Achinoám tudta, hogyan kell felkelteni a katonák büszkeségét, és jó útra terelni erőszakra való hajlamukat. A katonák levágták az ürüt, és elfoglalták magukat az elkészítésével. Peka tudomásul vette, hogy nem kedves vendégek. Szállás sincs számukra felajánlva, az éjszakát valószínűleg Efraim erdeje táján fogják tölteni, szabad ég alatt. Mire az ebédnek való a parázs fölé került, újabb szamarat kötöttek az előbbi kettő mellé. Az efroni Jozsefé volt. Hazafelé mentében szokásához híven, belátogatott a betbe. Köszöntötte az asszonyt, és sajnálta, hogy barátját nem találta itthon. Tovább akart

menni, de az asszony marasztotta, töltse itt az éjszakát, éppen a katonákra való tekintettel. Nehogy valami nyílt úton ériék utol egymást. Itt védett helyen van. Aztán meg, lehet, hogy Hosea hazaér, még napszállta előtt. Neki olyan érzete van. Így aztán leszedte a málhát a szamár hátáról, kivett belőle néhány olcsóbb vászonneműt és szalagot, hogy a szolgálóknak megmutassa.

A katonák friss kenyereket kaptak az ürühöz, gyenge bort is. Csak keveset, nehogy megittasodjanak, és garázdálkodni kezdjenek. Magasan járt még a nap, amikor Hosea megérkezett. Láta a sokadalmat az udvaron, amihez egyáltalán nem volt szokva. Jozsefet és Ehudot örömmel üdvözölte. A katonákat csak annyira, hogy udvariatlan ne legyen. Anyja megsúgta neki, hogy a katonáknak azt mondta, a nyájakat járja, valahol a pusztában.

– Mi járatban vannak a katonák a házamban? – kérdezte Pekát Hosea.

Csak erre jártunk, és betértünk, hogy pihenjünk egy keveset – beszélt mellé a tiszt.

– Tiszt uram, benned kit tiszteljek, mert nem emlékszem, hogy valaha találkoztunk volna.

– Én sem emlékszem. A látóembereknek híre van, akartam látni egyet. Tudom, hogy régebben gyakorta jártál az udvarban. Mostanában leszoktál erről?

Ebből a kérdésből nyilvánvalóvá lett Hosea előtt, hogy Peka nem egyenes szándékkal utazgat errefelé.

– Mi keresnivalóm lenne nekem ott? Azt mondd, látóember... Nos, megmondom neked, hogy nem akarok látóember lenni, sem Mehola mellett, sem Szamáriában. Látod, gazdálkodom. Az Úr megáldja munkánkat, nem nélkülözünk, nem dűskálunk. Emellett a ránk kirótt adókat ki tudjuk fizetni. Ha vándorok látogatnak meg, vendégül látjuk őket, ahogy titeket is.

Hosea hagyta a katonákat, hogy nyugodtan egyenek, tovább beszélgetni nem akart velük, hogy vegyék észre, nem szívesen látott éjszakai vendégek. Peka viszont kérdezett.

– Ez a kereskedő, úgy látom ismerős. Kicsoda? Ahogy látom, messziről érkezett.

– Jozsef ez, Efronból. Becsületes vászonkereskedő. Hogy honnan jött, azt még nem tudom, még nem értem rá beszélgetni vele. Az a másik meg...

– Az Ehud. Most ő a király íróházának feje.

– És Zaken? Mi lett vele. Csak nem...

– Nem. Él, de megromlott a látása már nem tudja elvégezni a munkáját. Különben, nem tudom, hogy miből és hol él. Beszéljünk inkább erről a Jozsefről!

– Már mondtam uram, hogy becsületes vászonkereskedő. Látod, házam vendége.

– Éppen ez az. A házad vendége, de én mégis beszélni akarok vele. Úgy, hogy te, vagy akár Ehud ott van, mert ő is hivatalos ember. Úgy szeretnék beszélgetni veletek, mint vendég.

– Nem akarsz tovább sietni, uram? Rátok fog esteledni. Nagy ugyan a Hold, mégis jobb napvilágnál menetelni – próbálta Hosea sugalmazni, hogy nem túl szívesen látott vendégek a katonák.

– Elme gyünk akkor is, ha besötétedünk, nem kell félnie tőlünk a ház népének. Mégis, üljünk össze egy kis időre!

– Ahogy akarod uram, mindhárman vendégek vagytok nálam. Ehud és te, a király emberei vagytok, tudjátok, mit tesztet. Jozsef egyszerű és becsületes ember. Nem hiszem, hogy érdeklődnöd kellene felőle, de te tudod.

Megbeszélte a másik kettővel, hogy minél előbb üljenek össze étkezéshez. Peka ugyan eszik a katonáival, de beszélgetni akar, úgy lehet, mindenkivel.

– Tudom, hogy szaglászik. Én is azt teszem a király akaratából. Ő a maga szakállára teszi. Nekem nincs mitől tartani, neked se, mert én itt vagyok. Jozsef...

– Neki sincs, mert nincs titkolnivalója.

Összeültek négyen, hogy evés közben beszélgessenek. Peka alaposan kikérdezte Jozsefet, hogy merre járt, milyen sikeres üzleteket kötött. Damaszkuszban mit tapasztalt? Miért éppen erre jött, hogy odamenjen, amikor a Jordán mentén és a Golánon keresztül kényelmesebb az

út? Jozsef készségesen válaszolt mindenre.– Tudod uram, a kalmár arra jár, amerre kereskedni tud. Ha Gileádon keresztül megyek, ott már régről ismernek az emberek. Megbíznak bennem, tudok adni-venni, Damaszkusztól egészen idáig. Ha erre megyek, asszírokkal nem szoktam találkozni. A szállóhelyeim is megszokottak erre. Innen Efronig már semmitől nem kell félnem, hiszen itt jársz-kelsz a tíz katonáddal, csak nem fognak kirabolni. Az a néhány sékel, ami a hasznom, igazi rablóknak nem nagy zsákmány. Ki akarná elvenni az Efroni Jozseftől?

– Én azt szeretném tudni, miket beszélnek az emberek – folytatta a kérdezősködést Peka.

– Mit beszélnének?.. Azt, amit mindenütt. A király kivetette az adót a tehetősekre, azok meg beszedik a szegényeken. A tehetősek nem soványodnak bele, a szegények viszont igen. Azok bizony elégedetlenkednek, de mit tehetnek? A legtöbbje már régen megszokta, hogy ez az élet rendje. Kevesebbet eszik, és többet dolgozik.

– Azt mondtad efroni Jozsef, hogy a legtöbbje.

– Miket mondanak? Mit mondanának? Semmit. Viszont, ha tudni akarod uram, az esti tüzek mellett egyre többen emlegetik a hajdani Jiftát, aki hős volt, megszabadította Gileádot az ammonita fosztogatóktól, és jó bírója lett egész Izraelnek. Bizonyára ismered ezeket a régi történeteket. Ahogy a szegények egyre jobban szegényednek, Jozsefnek egyre kevesebb a haszna.

– Szidják a királyt? Azt mondd meg nekem!

– Sok ismerőst szereztem utazásaim során, néhány barátot is, de annyira nem méltatnak, hogy ilyeneket előttem tegyenek. Királyt szidni? Azt azért biztosan mondhatom uram, hogy dicsérni nem szokták.

Peka tulajdonképpen nem akart többet hallani. Ehud is hallotta, ami elhangzott. Nem okoz kárt senkinek, ha ezeket elmondja a királynak, ha kérdezi. Jó, ha tud ilyesmiről. Talán tehet valamit, hogy enyhüljenek a szegények terhei. Pekát viszont ezek a szempontok egyáltalán nem érdekelték. Nem voltak újak ezek a lényegtelennek tűnő hírek előtte. Megrögződött benne a szándék, hogy ő maga fog Jifta lenni Gileádban. Onnan fog katonákat toborozni, akik majd hazafias elszántsággal fogják végrehajtani azt, amit ő megparancsol nekik. Egyelőre azonban csak ennek a tíznek adta ki a parancsot, hogy talpra, indulás! Szukkót, onnan majd Rámót felé. Kell legalább ötven erős legény, azok majd igaz magja lesznek a jövő felzabadozóinak. Jó zsoldért, bizonyára, Az ígért sokat fog számítani. Ellenség már megvan. Itt vannak az asszírok, akiket egyelőre nem bántanak. Először a hazai kollaboránsokat. Eljön még Peka napja!

A katonák végül elmentek. A beszélgetésekre hárman maradtak. Hosea elmondta a maga által tapasztaltakat:

– Jotám éppen az Ofelt építi, a többi városfalat pedig erősíti – kezdte beszámolóját barátainak. – Ámossal akartam találkozni, de nem sikerült. Amikor az építkezést néztem, Jotám király küldetett értem. Az ő emberei ugyancsak szimatolnak mindenfelé. Azt mondták rólam, hogy a falakat akarom kikémlelni. A király nem hitte el.

– Nem kellett elhinnie. Menáhemnek nincsenek ellenséges szándékai velem szemben. Az öreg királyról mit hallottál? – kérdezte Ehud.

– A végét járja, már nem foglalkozik az uralkodással.

– Ahogy egyre inkább Menáhem se. Azért jöttem ide, hogy a hívását átadjam neked. Látni akar. Azt mondja, hogy évek óta nem beszélt prófétával. A meghalakat nem veszi komolyan. Téged tisztel, és tart tőled. Most viszont atyáihoz készül. Neked üzeni, hogy a kinnorral gyere.

– Nagyon sürgős? De minek is kérdezem. Jeruzsálemben már tudtam, hogy sietnem kell. Ne haragudj Jozsef, hogy ebben a nagy jövés-menésben nem tudtalak nagyobb szeretettel fogadni. Remélem, jó és tisztességes haszonnal jártál Arámban.

– Ammonban inkább, csak ezt nem akartam a katona előtt mondani, mert ugye, őket régóta nem szeretjük. Én azonban azt látom, hogy ők is emberek. Félnek Asszúrtól és Bábelben reménykednek.

– Mások meg Egyiptomban bíznak – tette hozzá Hosea – pedig azok voltak rabtartóink. A természetük nem változott. A nagyok mind olyanok.

– Bábel nem olyan. A szabadságáért harcol – erősítette Jozsef.

Közben este lett. Meggyújtották a tüzet, mellette folytatták a beszélgetést. Achinoam szolgált nekik. Előhozta a kinnort, pedig fia nem is kérte. Azért a kezébe fogta, és megpengette, hogy megfeszítse a húrokat, majd letette.

– Bábel most a szabadságáért harcol – egyezett bele Ehud, aki Jozsefnél valamivel többet tudott a politikáról. Ne felejtse el barátom, hogy Bábel trónján Asszúr nagykirályának a testvére ül. Ez két testvér viszálykodása. Akármelyik győz csak az lesz, hogy Sineár¹⁷³ kétszer akkora birodalom lesz, mint eddig volt. Ha megnőnek, éppen olyanok lesznek, mint Egyiptom.

– Bocsáss meg Ehud testvérem. Én csak egy kalmár vagyok, a gondolataim csak egy kalmaré. Számolgom a negyed pénzeket, fontolgom, hogy mikor nőnek egészszé, hogy mikor vehetek el a pénzes ládából, hogy gyerekeimnek és asszonyomnak legyen mit elkölteni. Útközben meg nem nagyon fontolgom, kivel kötök üzletet. Csak az üzlet a fontos olyankor és arra gondolok, hogy mindenképpen abból élünk.

– Jeruzsálem épülő falait néztem, amikor a király elhívott. Ők a falakban bíznak, ahogy Szamária is. Szamária ugyancsak megépítette a maga ofeljét. Erős falai vannak, mindkettő magas hegyre épült. Úgy néznek rájuk a városok lakói, mint a népek a maguk magaslataira, ahol a baaljukat gondolják lakni. Minél nagyobb az a magaslat, annál hatalmasabb a baalja. Jákob fiainak nem voltak magaslatai a pusztában, mégis legyőzték a népeket, amíg a Seregek Urát követték. A Seregek Ura együtt vonul a népével, amíg a nép hozzáfordul.

Hosea kezébe vette a kinnort, és hallgatott, ahogy a másik kettő is. Vártak hogy megszólaljanak ketten együtt. Ez meg is történt:

– Efraim a népek közé keveredett, olyanná lett Efraim,¹⁷⁴
mint a hamuban sült kenyér, melyet meg nem fordítottak.
Idegenek emésztik erejét, és ő nem tudja;
Ősz hajszaalak ütnek ki rajta, s ő észre nem veszi.
Szemtől-szembe vádolja Izraelt saját gögje,
s ők mégsem térnek vissza az Úrhoz, Istenükhöz és mindezek ellenére sem keresik Őt.
Efraim olyan lett, mint a galamb, buta és balga:
Egyiptomot hívják segítségül, az asszírok után futnak,
de amikor utánuk futnak, kifeszítem felettük hálómát,
és lerántom őket, mint az ég madarát,
és megverem őket úgy, amint gyülekezetükben hallották
Jaj nekik, mert eltávoztak tőlem; pedig én megszabadíthatnám őket,
de ők hazug dolgokat beszélnek ellenem.
Nem kiáltottak hozzám szívükből, hanem jajgattak fekvőhelyükön;
a búzáért és a borért aggódnak és tőlem eltávoztak
Én oktattam őket, én erősítettem meg karjukat,
és ők mégis gonoszat terveznek ellenem!
Kard által hullanak majd el fejedelmeik nyelvük dühe miatt.

¹⁷³ Folyamköz, Mezopotámia.

¹⁷⁴ Oz. 7.8-

Az ének abbamaradt. A másik kettő fontolgatta, hogy mit akart szólni az Úr, de nem érthették, csak valamit éreztek. Érezték, hogy valami nagy baj készüléről hallottak, de béke van. Minden királyban van annyi bölcsesség, hogy a falakat erősítse, és politikájával nem rohan fejfel a falnak. Majd, mielőtt aludni tértek volna, hogy reggel pihenten indulhassanak útnak, Hosea még Nadabbal megbeszélte a gazdaság dolgait. A szolgálta hozzá volt szokva, hogy ura váratlanul elmegy. Most is azt mondta neki, hogy nem tudja, mikor fog hazajönni. Lehet, hogy napokon belül. Lehet, hogy holdfordultával, az is lehet, hogy soha.

– Rossz érzetem van barátom. Odamegyek megint, ahova nem akarok. Lehet, hogy olyant fogok mondani, amit ugyancsak nem akarok. A király hívat, ez parancs. Ezt még meg tudnám tagadni, de az Úr parancsát is érzem. Legyen úgy, ahogy Ő akarja! Akármilyen történjen, anyámat és a házat rád bízom.

– Bízál bennem uram, és kérlek, jöjj haza épségben! – nyugtatta meg Nadab Hoseát.

A gázlónál elbúcsúztak Joszeftől, és a szokott úton, a Jordán folyásával szemben balra kanyarodtak a forgalmas úton, a többiek és a maguk porát lélegezve. Jécer háza táján Hosea megállította a szamarat közölte Ehuddal, hogy neki dolga van annál a háznál. Meg kell látogatnia Vak Ebedet, akiről hosszú évek óta semmit nem hallott. Ehud hallotta már a víztaposó történetét. Most azt mondta, hogy ő is megnézi. Mindketten befordultak a birtokra vezető útra. A kőfalnál Jécer állt, a maga méltóságának tudatában.

– Shalom, Jécer gazda! – köszöntötte Hosea.

– Nektek is. Ismerős vagy nekem, te süveges ember. Mintha láttalak volna már. A társadat biztosan láttam már Szamária íróházában.

– Jól mondod uram, hogy mindkettőnket láttál már. Engem évekkkel ezelőtt. Egyszer szállást kértem tőled, és te adtál. Ha emlékszel rám, Hosea vagyok, Beéri fia.

– Igen, a neved után emlékszem rád. Hallottam ezt-azt rólad. Ha van pénzetek, most is adhatok.

– Adhatnál pénz nélkül is, mert a király küldetésében vagyunk – szólt hozzá Ehud, kedvetlenül, akárcsak a gazda.

– Nem ezért jöttem ide. Ha megengeded, Vak Ebeddel szeretnék beszélgetni egy keveset.

– Menj, beszélj velük, ha akarsz. Ha emlékszel rá, tudod, hol a vízemelő.

Hosea meglepődött azon, hogy Jécer többes számban szólt Vak Ebedről. Mikor a vízemelőhöz ért, látott egy vak embert a kerékben. Nem volt az ő ismerőse. Fiatalabb volt és erősebb. Végezte a dolgát. A közeli konyhá előtt ketten üldögéltek, azokat kérdezte meg. Nem fordultak feléjük, csak válaszoltak.

– Látod uram, hárman vagyunk Vak Ebedek. Akit te keresel, már nem áll be a kerékbe. Minket akkor vett a gazda, amikor őt eltemették.

– Ti is Efraim fiaí vagytok. A beszédekből hallom. Hogy lettetek vakok?

– Elszöktünk volna uram Asszúrba – válaszolt az egyik – akár katonának is, de nem jutottunk messzire. Elfogtak és megvakítva vett meg minket Jécer. Azóta itt vagyunk, várjuk, hogy elődünk után menjünk. Menáhem rabszolgái voltunk. Amikor szöktünk, Asszúrban reménykedtünk. Most is reménykedünk benne. Igaz, rajtunk nem segíthetnek. Ha kirabolnák urainkat, az legalább a bosszú öröme volna számunkra.

– Az öreg Ebednek akartam adni minden útravalómat. Fogadjátok el ti! Kívánom, hogy Jákob Istene nyugtassa meg a lelketeket.

– Jákob Istene? Elhagyott minket uram – szólt bele a másik – Nem veszed észre, hogy olyan lett, mint Kánaán bármelyik baalja. Asszúr Napja már régen erősebb.

Hosea nem sokat tudott válaszolni. Megdöbbenett ez a szolgálai hitvallás. Ezeknek az embereknek nem tudott ellenérveket mondani.

– Fogadjátok el, amit adni tudok! Úgy érzem, hogy engem Izrael Istene, aki Van, szólított meg, hogy ide jöjjetek hozzátok. Ha ti vele maradtok, Ő is veletek marad, s nem feledkezik meg nyomorúságotokról. Shalom aleichem!

– Legyen veled is uram, utadon!

Késődelután volt már, de nem kértek szállást. A Szamáriához közeli fogadót csak késő este érték el. Ha nem csak ketten lettek volna, fedél alá se engedték volna őket.

A városkapunál ismerősként üdvözölték az örök Ehudot, Hosea kilétét megkérdezték. Az íróházhoz mentek Ehud már ott lakott. Zakent nem tudták üdvözölni. Az írkok már két napja eltemették. Azt mondták, hogy várta Hoseát, hogy még láthassa, és köszönhesse. Azt mondta még, hogy Támárja is várja a seolban. Azzal fog először találkozni, akit az Úr kiválaszt neki. Ehuddal együtt elsiratták öreg mesterüket, aztán beszélgetni kezdtek a könyvekről.

A következő napokban Hosea bejárta a várost. Megszemlélte a szamáriai Ofelt¹⁷⁵, éppen erősítették. Itt sem szerették a nézelődőket. Szinte durván zavarták el onnan. A keleti kapunál a földet kezdte nézegetni, hogy látni lehet-e még azt a foltot, amit néhány évvel ezelőtt Sallum kilocsantott agya hagyott a porban. Lehet, hogy az emberek és a samarak taposása már régen láthatatlanná tette, de ő látta. Nem csak ott látta, hanem, amikor a tekintetét felemelte, és a királyi palota tornyáig vezette, nem az orozatot kezdte látni, hanem a bástyafalon túli járó kövezetet. Ott látott egy agyvelővel kevert vértócsát, amitől elborzadt. Fel akart menni, hogy megnézzé, de ez lehetetlen volt. A kapuállók nem engedték. Röhögve mondták az őrt állók, örüljön, hogy nem a saját agyát látja kiontva.

– Csak azért nem ütünk agyon, mert látjuk, hogy bolond vagy – kiáltott rá az egyik őr.

A híre azonban elment a tisztekig, sőt a királyig is, akinek eszébe jutott, hogy tulajdonképpen ő rendelte ide a prófétát. Hosea új házakat látott az Egyenes utcán. Egyik előtt idegen ruhás katona állt őrt. Barna, pikkelyes marhabőr páncélt viselt, a fején csúcsos, kemény marhabőr sisakot. Megkérdezés nélkül is tudta, hogy miféle katona, hiszen Megiddonál találkozott ilyenekkel. A járókelőktől tudta meg, hogy a király saját költségén építtetett Asszúr emberének itt házat. Van egy ugyanilyen már Jezréelben is. Asszúr embere hol ott lakik, hol itt. Azt már röhögve tették hozzá a pletykáló járókelők, hogy Asszúr embere egy herélt senki, aki Izrael királya mellett csak a szennyes vödör hordására lenne alkalmas. Ennek ellenére –, és ez már nagy botrány –, Menáhem házába akkor megy, amikor kedve tartja, olyankor meg úgy fel van díszítve mindenféle ékszerekkel, mintha éppenséggel menyasszonynak menne. Nem egyedül jár, hanem fegyveres kísérettel. Ezt Menáhem adja mellé. Nem díszként, hanem, nehogy valaki agyonüsse azon a rövidke úton, mert utálta mindenki, talán maga a király is. Most éppen nem akart sehova menni. Egy kamasz legényke, rászabott bőrvértés ruhában éppen kijött a kapun. Nagy kerek szemekkel rácsodálkozott Hoseára.

– Te vagy az nabi?

– Én vagyok az, Beria!

Örömmel mondhatta volna, mert volt benne ilyen érzés, hogy annyi idő után viszontlátta Cipora fiát, aki örömeiben megölelte a prófétát.

– Hogy kerülsz te ide, fiam?

– Apámmal vagyok itt, aki tartán lett a nagykirály seregében. Ő a parancsnoka az egész asszír seregnek, Naftali és Dán földjén. Vigyáz a békére és a nyugalomra. Fölötte ott van a nagykirály herélt embere. Szeretnék veled beszélgetni Hosea nabi. Csak nem tudom még biztosan, hogy nekem mit szabad és mit nem. Meg fogom kérdezni apámat. Mondd meg, hol a szállásod, hogy felkeresselek.

– Az íróházban vagyok megszállva. Ha atyád elenged, ott megtalálász. Szeretném, ha nem ebben a fényes ruhában jönnél.

Egy nap telt csak el. Berija ugyanabban a fényes ruhában megjelent az íróházban, apjával együtt. Jimra határtalan önbizalommal foglalta el a neki felkínált vastag párnát, a tűzrakó

¹⁷⁵ A szó daganatot jelent. Itt építészeti szakszó: magasítás.

hely mellett. Küldetett Hoseáért. Az írkok kihívták az irattárból, ott olvasgatott. Üdvözölte magas rangú vendégét.

– Béke veled uram! Hívattál.

– Béke neked is, nabi!

Olyan akcentussal beszélt Jimra, mint akinek már gondja lennének a naftalita nyelvjárással. Úgy gondolta, ő már inkább Asszúrita, mint valami más.

– A fiam sokat beszélt rólad – folytatta Jimra. – Szép történeteket meséltél neki fent a hegyen. Nekem is elmesélt egyet-kettőt. Aztán, amikor Ninivébe vittem az anyjával együtt, akkor teljesen mást látott, mert mást kellett látnia. Láta a nagyvárost, a csillogást, a házat, ahol nem kell segítséget látnia.

– Akkor nagyon boldog lehettél, Berija. Nagydolog segítséget nem látni. Nem kell már kecskét legeltetni, sem a szamar vonta eke után kullogni, árpát vagy köménymagot szórni a barázdába. Édesanyád is nagyon boldog, igaz?

– Azóta lehet, hogy az, amióta nem láttam. Mikor bement atyám ottani házába, nagyon csodálkozott. Mintha az itteni király házába vitték volna. Csak hát...

– Volt valami híja a boldogságnak? Eddig mindenféle munkát maga végzett, most meg szolgálai, meg szolgálói lettek. Végre együtt a férjével, akire évekig várt, és veled.

– Nem lett boldog – szólt bele az apja. – A kis izraelita eszével nem mindjárt fogta fel, hogy a boldogság ott egészen más, mint itt, ebben a nyomorúságban. Arra számított, hogy a Gát-belihez hasonló, vagy attól egy kicsit jobb házikóban fog lakni, forgatja a malmocskát, sütögeti a kovásztalan kenyeret a kemencéjében. Ezt nem kellett tennie Minden nap ehetett kovászosat is, hússal, ha azt akarta. De ő csak szomorkodott. Érted ezt nabi?

– Igen értem. Itt máshogy boldogok az asszonyok és az emberek.

– Amikor körülnézett az asszonyházban, akkor meg sírva fakadt és pedig nem az örömtől. Láthatta volna, hogy ő az első az asszonyok között, fia pedig elsőszülött. Nem örült ezeknek a dolgoknak, egyáltalán nem... – Kissé elbizonytalanodott a bátor katona.

– Az anyám nem igazán lett boldog. Biztos, most sem az, amikor atyámat és engem haza vár, ott az idegenben.

– Kimondtad a szót, Berija. Az idegenben. Ha nem mondja ki, és újabb gyermeke, vagy gyermekei születnének, a lelke akkor is érezné, hogy azok már nem Naftali gyermekei lesznek – elmélkedett Hosea.

– Nem is szeretném, ha azok lennének. Legyenek ők csak egy igazi szabad ország, szabad gyermekei. Nem pedig szolgák. Vagy, ha szolgák, mindössze egy királynak és egy népnek a szolgálói, de szabad gyermekei. Asszúr a korlátlan lehetőségek birodalma! Te nem jártál ott nabi, nem tudhatod, hogy milyen.

– Én nem vitatkozom veled Jimra, csak gondolkodom, mert nekem látnom kell. Izrael Istene azt akarja, hogy lássak. Ezért meghallgatom, amit mondotok, mint ahogy ti is meghallgatjátok, amit mondok. Azért vagy itt, ha nem tévedek, hogy ismerd a nép gondolatait Asszúrról. Ezért aztán nem áttalok, mint ahogy magamat sem áttatom. Azt mondtad uram, hogy ott szabadság van, és segítséget nem kell látnotok. Itt meg szegénység van, meg szolgaság, ami egyáltalán nem jó. Honnan van a birodalomnak az a nagy gazdasága? Ha ez nem titok, elmondanád nekem, uram?

– Nem titok az, miért ne mondhatnám el. Az én királyomnak nem kell fizetnie a katonáknak. Eltartják azok a népek, akiknek a békéjére vigyáz. Ezek a népek adókat fizetnek. Jut belőle Asszúr polgárainak is. Mi volna ezen a titok. Maga a nagykirály is így mondja. – Ezt szinte büszkén mondta Jimra.

– Látod uram, a feleséged nem ilyen okos. Ő csak a szívével és az anyaméhével képes gondolkodni. Ő csak sajnálja azt a gyenge asszonyt, aki ő volt Gátban, aki dolgozott, akár másoknak is, hogy meg tudjon élni, Naftali hegyei között, ahol született, és még sok ilyen asszony teszi ugyanezt. Ezért aztán szomorkodik.

– Akkor van oka a szomorúságra. Megérdemli. Inkább lenne hálás Asszúr isteneinek, akik meghívták a jólétbe. És, persze, a királyok királyának, aki maga is isteni.

– Bocsáss meg uram azért, amit mondok! Bátran mondom, mert látom, új hazában tanult ember lettél, ezért meg merem mondani. Isten nem lehetséges, csak egy. Mindenhatóból, aki teremtő egyben, kettő is sok, hogy mindketten akár mindenhatók, akár teremtők lennének. Izrael tévedett, amikor a kimondhatatlan nevű Istent saját baáljaként kisajátította. Olvasgatom én itt a könyves raktárban az asszír és bábéli bölcsek iratait. Egyre inkább „Bel”-nek, nevezik legfőbbnek gondolt istenségüket. Ez hasonlít a Kánaánita baálok neveire. Ugyanúgy tévelyegnek, mint mi itt. Isten Örökkévaló, minden nemzet Istene.

A katona elgondolkodott. Végül is, már félig idegen földön tartózkodott, és nabival áll szemben. Biztos, ami biztos, nem ajánlatos vele vitatkozni.

– Lehet, hogy igazad van nabi, lehet, hogy csak egyetlen egy van, de a dolgok azt mutatják, hogy a nagykirály kezébe adta a teljhatalmat, nagyon tetszésére van az, amit a világgal tesz. Akkor pedig igencsak igazságos, hogy annak az *egy Istennek ostroma legyen*, és megbüntessen minden nemzetet, aki ellenszegül neki. A dolgok azt mutatják, hogy egy isten lesz odafent és egy úr idelent, az emberek között pedig egyetlen béke lesz. Asszúr békéje.

– A te szemekkel így látszik, Jimra. Én az Egyetlen szája vagyok, aki által azt mondja, hogy Tiglatpilesszár mindössze eszköze az ő művének. Az sem biztos, hogy kedvelt eszköze. Betölti majd tetteit a nagykirály. Amit létrehoz, ítélet alá esik. A sorsa pedig a Kimondhatatlan Nevűnek akarata szerint fog alakulni. Sok kisebb-nagyobb király fog még jönni, aki magát az Egyetlen *büntető ostromának* fogja nevezni. Mindegyikük műve összedől előbb-utóbb. Nem foglak meggyőzni téged uram. Inkább kérdeznék valamit. Jona Ninivébe ment. Itt belül úgy érzem, hogy él. Ahogy más nabikat is élni érzek. Ámoszt is érzem, akivel egyként szólunk Jákob kettészakadt népének. Érzem még Jesaját is, pedig még csak ezután fog szólni. Mondd uram, mit tudsz Jonáról?

– Jól látsz Hosea. Mikor legutóbb Ninivében jártam élt. A fiam felkereste. Te mondd el Berija, mit láttál!

– Igen, voltam nála. Most nem féltém tőle. Szelíd öregember lett belőle. Kopasz, mint ahogy régen is kopasz volt. Megismert engem, és rólad kérdezett, nabi. Elmondtam neki mindent, amit tőled és rólad tudtam. Ha visszatérek, újra felkeresem.

– Róla beszélj nekem, gyermekem!

– Csak örült, amikor rólad hallott. Azt mondta, hogy végre van prófétája Izraelnek. Aztán elmonda, hogy ő egyáltalán nem akart próféta lenni, főként nem Asszúr prófétája. Csak nézi a kis szigetének dombjáról a nagyvárost, és szomorkodott egy kicsit, mert – ahogy mondja – az Úr hazugságban hagyta, amikor Ninive ellen kellett prófétálnia. Aztán a következő pillanatban már örült, mert azt mondta, öreg fejjel, hogy olyan lett, mint Mehola prófétái, csak éppen igazakat szól, amikor az embereknek jövendöl, meg hogy megtanulta azt, amit meg kellett tanulnia.

– Mekkora az a titkos tanulnivaló, fiam? – kérdezett bele Jimra.

– Azt mondta, egyáltalán nem titkos. Mindössze annyi, hogy az Úr irgalmas akar lenni. Az Ő irgalma mindenkié, aki irgalmasságát akarja.

– Szép felfedezés. Nekem is sokat kell ezen gondolkodnom. Lehet, hogy vissza kell térnem a Táborra. Neked nem volna kedved odalátogatni, Berija – kérdezte Hosea.

– Már nem. Alig lakik valaki Gátban. Apám járőrei mondják.

Berija az apjára nézett, akinek az arca töprengést árult el.

– Nem néptelenedik el Naftali. Dán és Zabulon se. Jimra uram, te tudod miért nem.

– Igen, tudom. A nagykirály gondoskodik róla, hogy a birodalom minden lakható helye megteljen lakosokkal. Mindenkinek megtalálja az övét, ahol nekik a legjobb lesz.

Természetesen, az érdemek számítanak. Akik hűséggel építik, és védik a szabad népek birodalmát, azok Asszúr és isteni fia fényének közelében élhetnek. Akik nem értik a nagy

művet, vagy esetleg lázadoznak ellene, azoknak megengedi, hogy érdemeket szerezzenek, és megtalálják hazájukat.

– Olvasgattam itt a krónikákat mindenféle népekről, akik Ábrahám óta vándorlásaikkal felverték a puszták porát. Kánaán tele van mindenféle töredék népekkel. Jákob fiai mellett sokféle nép kapott itt oltalmat. Mádián Naftaliban él. Dánban valami ismeretlen északi nép – beszélt Hosea olvasmányairól.

– A jószágos nagykirály tudja ezeket. Az engedetlenkedő naftaliták Ráges környékére költöznek. Dán valahova Urartu vidékére. Ott tudnak majd jól beilleszkedni. Kis idő és egy nép lesz a birodalom. A nagytartán erről tárgyal Menáhem királlyal. Remélhetőleg meg fogja érteni.

Sokat beszélgettek volna még, ha hírt nem hallanak a palotából. Üzenet jött a nagykirály emberének házából. Jimra azonnal térjen vissza a házba! Már délre járt az idő. Az eunuch, Jimra különítménye kíséretével együtt, elhagyta a várost. A palotából írnokért küldtek, hogy feljegyezhesse Menáhem utolsó rendelkezéseit. A trónjára egyetlen fiát Pekahja néven jelölte. Az íróháznak pedig azt, hogy a próféta a továbbiakban egye az íróház kenyerét, kapjon írnoki jövedelmet, egyébként tevékenységében senki ne korlátozza. A csontvázzá aszott király száján át maradék vérét is kiadta.

Az írkok mind Hoseához rohantak, hogy kérdezzessék.

– Te mit mondasz ezek után nabi? Látod a jövőnket?

– Ma láttam valamit. Sallum agyának nyomait kapu előtti porban. És, még valamit.

Amikor felnézem a palota tornyára, a járón ugyanezt láttam.

– Jártál egyáltalán ott – kérdezte az egyik?

– Nem, soha.

Pekahja csendben lett király. Legfeljebb a neve volt feltűnő, hogy Izrael istenének nevét hordozza, mondván, hogy ebben a névben nyílt ki a szeme. Ebből néhány odafigyelőnek úgy sejtett, hogy Menáhemnek lehet, a jót remélte ettől, tulajdonképpen nem tetszett az asszír segítség. Ha megmarad a királyságban, nem nála rosszabb kerül oda. Az íróházban tudták, hogy titkos küldetések indultak Jeruzsálembe. Ezek annyira titkosak voltak, hogy külön parancs jött a kancelláriára emiatt. Jotám királytól azonban a határozott, ugyancsak titkos válaszok nem siettek megérkezni. Uzija király talán lépett volna, de már megtért atyáihoz. Jotám is inkább odakészült már, mint uralkodott. Meg aztán, Acháb lányának tettei után nem nagyon volt bizalom Izrael háza iránt. Főként, hogy Jehu háza már nem volt. A királyok jöttek-mentek. Az országnak egyetlen biztos ura volt, Asszúr nagykirálya, a szomszédban. Menachem folytatta volna Jerobeám politikáját, hogy Jehudával, a testvérrel erősödjék az ország, akár a dinasztiaik egyesítése által is. Csakhogy az a dinasztia már nincs, „bet”-et kell építeni. Erre aztán ráment a hét éve, meg a gyomra, mert nem tudta igazán megemészteni mindazt, amit parancsára Tápszánál, katonái, a saját szeme láttára elkövettek. Ilyet tett Atalja Jorám utódaival. Még az sem volt ilyen kegyetlen. Jotám talán követte volna atyja szándékát egy újabb dinasztikus házassággal, de látnia kellett, hogy Asszúr jóindulatára nem lehetne számítani. Meg kellett volna próbálni, mert Tiglatpilesszár éppen a saját testvérével, Babel királyával, volt háborús viszonyban. Kedvezőnek látszott a helyzet arra, hogy Asszúr szerető, de nagyon erőszakos ölelése lazuljon.

Pekahja trónra lépésekor Peka, a királyi őrserég legfőbb parancsnoka, valahol Gileádban toborzott új legényeket egy elit alakulathoz, közben Recin királlyal váltott sűrű üzeneteket. A hazafiság tetteit mind a ketten, teljesen másként képzelték el, mint Szamáriában. Figyelték, hogy sikerül-e Jákob két királyi házának frigyre lépnie. Ez alapja lehetett volna egy szövetségnek, amely megtörhetné Asszúr hatalmát. Ha ez nem jönne létre, arra megvan a tervük. Akkor Pekahjának mennie, vagy halnia kell.

Az új számariai király hívatta az eunuchot, aki méltóztatott megjelenni az új király előtt, és elfogadni annak hódolatát. A szakálltalannak ezzel a hűséggel szemben voltak fenntartásai.

Megvoltak a maga hírforrásai. Sokkal jobban tisztában volt Izrael belső viszonyaival, mint maga Pekahja. Ehud kancelláriájának rengeteg dolga akadt. Levelek jártak Kalhu, Damaszkusz és Jeruzsálem viszonylatában. Ahány levél, annyi mellébeszélés, az eunuch pedig mindegyikről tudott, de nyugodt volt. Nagy volt az asszírbarát ellenzék tábora, összetartása viszont nem. Ahány csoportosulás, annyi féle elgondolás. Jehuda kimondottan tartott az asszíroktól. Jotám felmérte, hogy az egész asszírrelles front, ha megvalósulna, teljes egységben és összetartásban, kevés volna a lovasságával villámgyorsan mozgó birodalmi hadsereggel szemben. Egyiptom pedig, mert abból is van vagy három, tele egymással szembeni gyűlölettel, nem komoly szövetséges. Néhány erődítés renoválása szinte semmi. És Tir? Elvan magával, a szigetével és bevehetetlen erődjével. Beszélni és ígérni, tud.

Hosea elfoglalta magát az íróházban. Nem nagyon írt, legfeljebb javítgatta azokat a szövegeket, amiket tőle hallva lejegyezték. Olvasott ősi cseréptáblákat és tekerceseket. Néha találkozott időszerű iratokkal is. Az irattári kamrában szokott aludni. Ahogy régen, ha a Hold bevilágított a kicsiny, hólyaggal fedett ablakon, messze kezdtek szállni gondolatai. Végig gondolta Ámossal együtt szerzett tapasztalatait. Igen, Ámossal egyek voltak gondolataikban. Látta őt, amint szikomort vagdos, megérve aszalgatja. Vagy éppen az áldozati bárányt választja ki a templom számára a király nevében. Aztán arra gondolt, hogy Ámosz már nem él. Ezen egy keveset elmélkedett, aztán megnyugodott. Ámosz a seolba tért. Egy pillanat alatt elmúlt minden vele kapcsolatot látása. Megszűnt az Úr szava Jehudában? Egy komoly arcú fiatal férfit látott a jeruzsálemi kancellárián. Jesaja az! Lesz az Úrnak szava Jehudában, amikor eljön az ideje. Másnap aztán szólt a Jeruzsálembe induló sófernek, hogy az ottani kancellárián keresse meg Jesaját, és adjon át neki néhány tekerceset. Ezek a Hoseáról szóló jelentések másolata volt.

*

Peka összejárta Gileád vidékét. Sikerült neki összeszedni egy csomó embert. Legtöbbjük az adózás miatt hagyta ott a földet, és állt katonának. Sikerült közülük kiválasztani ötven erős, az asszírokat gyűlölő kemény legényt. Ezeket saját maga kezdte kiképezni. Ha az új király üzent érte, visszaüzent, és majdnem az igazat. Az üzenetekben beszámolt a toborzásról és arról, hogy ötven kemény, megbízható legényt fog a testőrök közé besorozni, a saját költségén. Elegendő és jó magyarázat volt. A legények is így tudták, ha valaki kérdezte volna őket, csak ezt mondhatták volna. Recin embere kereste fel időnként, hogy megbeszéljék a szervezkedés esedékes tennivalóit. Aztán híre jött annak, hogy Jotám atyáihoz tért. Fia Acház lett a király Jeruzsálemben. Nem hallgat az asszír ellenes elégedetlenkedőkre. Ezeknek Tabael a vezetőjük. Megvan neki a maga Asszúrból küldött eunuchja, aki nem tanácsolja, hogy a nagykirálynak ellentmondjon. Ezért aztán elparancsolta őket Jeruzsálem környékéről. Ezután az ellenzékéből összeesküvés lett. Jó messze a fővárostól, feltűnés nélkül lehet szervezkedni. Peka majdnem egy évig távol volt, aztán a kiképzett ötven fényes daliájával sofárok¹⁷⁶ recsegése között bevonult Szamáriába, a keleti kapun keresztül. A palotaőrség azonnal szabadságra mehetett. Peka jószívűnek tűnt, még külön zsoldfizetés is volt, lehet, saját pénzéből. Egy egész szombatnyi ideig volt sofárral aláfestett őrségváltás, akkora alaki fegyelemmel, hogy a szájukat tátó városlakók mindegyike előtt nyilvánvaló lett, hogy Peka rendkívüli tehetségű vezér. Ha ilyenje van, akkor ennek az országnak csak nőhet a biztonsága. Nem telt le még a régi őrség szabadsága. A palota kapubástyájáról Pekahja, Peka társaságában szemlélte az őrségváltást. Az egy évet be se töltött, királyságát befejezte. A parádé a vezér buzogányának felemelésével kezdődött volna, mint mindig. Ez a buzogány pedig most lesújtott, a király fejére. Mielőtt Pekahja elterülhetett volna, a vezér egy ügyes

¹⁷⁶ Kosszarv túlkök.

mozdulattal átlendítette a mellvéden, hogy a kapu előtti kövezetre zuhanjon. Az agya éppen úgy kiloccsant, mint hét évvel ezelőtt Sallumé. A gileádi ötven örömrivalgásban tört ki. Megfújták a kürtöket, és hangosan kiáltozták, hogy éljen Peka király. Aki látta, tudta mi történt. Aki csak a hangokat hallotta, nem értette, miről van szó. Peka nevének ordítása alig különbözött Pekahjától.

Hosea látta az egészet. Nem rendült meg a látványtól. Ő ezt már előbb látta. Mielőtt a katonaság a báméskodókat a házakba zavarta volna, visszament az íróházba, összecsomagolta a dolgait, elkötötte a szamarát, még Ehudtól se búcsúzott el, és a nyugati kapun elhagyta a várost. Nem akart végigmenni még egyszer a hosszú, Egyenes utcán, mert az elhaladt a palota és mindkét szentély előtt. Tudta, hogy neki most haza kell mennie. Érezte, hogy Peka elvárta volna tőle, hogy ő kenje fel királlyá. Ezt mindenképpen el akarta kerülni. Biztos volt abban, hogy Peka szemét nem az Úr nyitogatta. Útközben többen köszöntötték a szembe jövők.

– Shalom aleichem!

– Shalom? Az jó volna mindenkinek.

Ez pedig nem köszönés volt, hanem udvariatlanság, amiért csodálkozva tekintettek rá. Sajátos ruházata miatt legtöbbször bolondnak nézték. A városkapunál gileádi akcentussal kiabáló katonák ütlegettek egy földön fekvő, másikat. A kapun kifelé igyekvő Hoseára ügyet se vetettek. Nem a félelem, hanem a gyomorig ható, iszonytal kevert undortól hajtva, szinte futva hagyta el a várost, a szamar kötőfékjét rángatva. Az útszéli fogadóban katonák hangoskodtak, tárgyalva a reggel nagy eseményét, Peka királyt éltetve, halált kiáltva mindenkire, aki Asszúrral barátkozik. Egy sziklazugban meghúzódva töltötte az éjszakát. Jécer bejárájánál valami arra kényszerítette, hogy betérjen a házhoz. Ahogy közeledett, füstszag csapta meg az orrát. Nem olyan, mint az asszonyok kemencéiből felszálló, hanem erős, égett gyapjú szagával vegyes. A lakóház porig égett, az udvari terebint egyik ágán Jécer félrebillent fejjel, kinyújtott nyelvvel lógott. Embert sehol nem látott. A vízemelő keréknél a három vak ebed élvezte a semmittevést.

– Shalom aleichem, vak emberek!

– Shalom, az nincs. Nem is lesz, láthatod idegen – szólt vissza az egyik – úgy gondolom, nem tudod, mi történt itt tegnap délután.

– Már tudom, vak testvérem. Láttam a gazdákat fára akasztva. Úgy gondolom, ez valaki bosszúja.

– Az, bosszú. Mi nem tudjuk, ki tette, csak azt, hogy innen mindenki elment, senki nem maradt, aki a gazdát sirassa. Nem siratjuk őt mi magunk se, pedig a bosszúállók rosszat tettek velünk. Mire megyünk a szabadságunkkal? Abba reménykedünk, hogy valakit gazdául tesz ide ez az új király, és kenyeret ad nekünk a kerék taposásáért. Nekünk ez a sors jutott.

– Mi lett a szolgálkkal? Se férfit, se asszonyt nem látok.

– Úgy hallottuk, mind elmentek. Ki Moádba, ki Edomba indult, családotól. Azt mondták, ott nem éri utol őket senki.

– Adnék nektek kenyeret, vak ebedek, de magam is kenyér nélkül vagyok az úton. Béke veletek! Sietek.

Éhesen és halálra fáradtan ért haza. Anyja gondozta és őrizte két átaludt napon keresztül. Úgy érezte, hogy a szeme ugyan nyilvánvalóan csukva, mégis lát. Egyszer Szamáriát, egyszer Diblám házát, egyszer valami egyebet, azokon az utakon, amerre bejárta az országot. Újabb tűzvészek és Tápszák! – Miért is kellett nekem Szamáriába mennem? Tudni szeretném, Uram, mi részem van nekem ebben az egészben? – tette fel a kérdést, amikor felébredt.

Választ is kapott:

– Azt akartam, hogy láss. Láttál! Láss még, és utána szóljál. Lásd az asszonyodat, lásd a házát! A ti két házatok Izrael két népe. Szemléld meg alaposan, és szólj!

– Gomer! Gyermekeim! Szeretni akartam őket Uram! Szerettem is őket, te tudod, csak valami iszonyattal. Nem vetted el tőlem ezt az iszonyatot.

– Asszonyodnak szüksége van rád. A gyerekeidnek is! Menj, lásd, és szeresd őket! Ugyanígy szeretem én is Izrael fiait, pedig nem az én kezemből várják sem a mindennapi kenyeret, sem az ünnepi kalácsot.

Késedelem nélkül elindult a Dibláim házhoz. Saját házának szolganépe és édesanyja meglepődve néztek utána. Ők tudták annak a háznak a dolgait. Hogy Gomernek gondjai vannak, hogy szolgálóinak nagy része otthagya magára. Amikor a kőkerítésen belülré ért, szokatlan dolgot látott. Az udvaron idegen férfiak mozogtak, ki-be mászkálva mindenhova a melléképületek táján. Gomer háza ajtajában, gyermekeit magához szorítva zokogott. Hosea egyenesen ahhoz a férfihez ment, aki a többiek vezetőjének látszott.

– Mi történik itt?

– Mi közöd hozzá uram? Megmondhatom. Ez az asszonygazda tartozik nekem. Sok pénzzel tartozik. Az embereim azt mondják, a hombárokban nem találnak semmit. Némi egérrágta gabona van bennük, de ez kevés.

– Van adósleveled, uram?

– Hogyne volna. Jezréelben, az íróházban írták, amikor még Dibláim élt. Nekem ez a rozzant birtok és a ház, itt a határszélen nem kell. Az asszony se igen, mert kissé eszelősnek látszik. A gyerekekkel együtt sem elég az adósságra.

– Ne sorold tovább, idegen! Sem az asszony, sem a gyerekek nem lesznek a tied. Mondd meg, mennyi az, amennyivel szerinted, tartozik.

– Nehogy azt mondd, hogy kifizeted, mert nagyon sok! Nincs neked annyid.

– Hívd össze az embereidet, és gyertek át hozzám. Itt lakom a szomszédban. Kifizetem neked az összes tartozását.

A hitelező értetlenül bámult Hoseára, szólt az embereinek, hogy gyülekezzenek. Hosea pedig Gomerhez ment, és szólt, hogy jöjjön a gyerekekkel együtt. Az asszony, mint aki meg van babonázva, követte őket a menet végén, kisebbik gyermekét kézen fogva.

– Furcsa nekem ez a dolog, uram. Nem értem, miért ér meg neked ez az asszony több mint tizenöt ezüstöt? Ennél szebbet és jobbat találhatsz bármelyik szentély körül.

– A feleségem ez az asszony. A gyermekei az én véreim.

Ennél többet már nem beszélgettek, amíg Hosea házába nem értek. Gomer hátul jött, kislányát szorosán magához ölelte. Jezréel szórakozottan szaladgált az út egyik oldalától a másikig, gyerekmondókákat kiabálva, mintha senkihez nem tartozott volna. Apjához nem akart csatlakozni, anyjához se nagyon, már nagyfiúnak érezte magát. Apja idegennek számított előtte. Furcsa nevét tőle kapta. Az asszonyt és a két gyereket Achinoám fogadta, nagyon komoly képpel. Az anyós és nagyanya kötelességtudásával vezette őket a házba. Szólt a szolgálóknak, hogy segítsenek kimosdatni őket. Ő maga addig tiszta ruhákat szedett elő. A kislány kissé nehezen vette a levegőt, és szorosán tapadt anyjához. A szolgálók azt gondolták, hogy fél a szokatlan helytől és az ismeretlenektől. Hosea eközben az idegenekkel tárgyalt az udvaron a Dibláim ház adósságairól. Végül megunt a hosszú bizonygatásokat és beszédet, megkérdezte:

– Akkor most végre mondd meg nekem, hogy mennyi az a tartozás!

A hitelező még most is mellébeszél, mert úgy gondolta, hogy megfizethetetlen az összeg, amit mondani akar.

– Sok. Nagyon sok. Nézd, itt van felírva minden, kamatokkal együtt, láthatod, hogy sok. Te írástudó ember vagy úgy hírlík, láthatod. Több mint tizenöt ezüst. Van a két házban annyi?

– Éppen tizenöt ezüst van a házamban, kifizetem, és mehettek.

A hitelező számot vetett a nap állásával, nem szívesen indult volna útnak.

– Többet mondtam, mint tizenöt¹⁷⁷. Még azt valahogy össze kellene szedned.
 – Adok még négy zsák árpát, felrakhatod a szamarakra. Ha valaki gyanús alakokkal találkozol az úton, mondhatod, hogy árpát venni voltál, a pénzedet elköltötted. Adsz írást nekem, saját pecséteddel! Mindjárt elkészítjük, van hozzá minden.
 – Nem készültünk arra, hogy holdvilágnál utazzunk.
 – Én sem voltam rátok felkészülve. Az íráson rajta lesz, hogy Gomer bat Dibláim, Hosea ben Beéri fiának asszonya a mai napon az adósságát kiegyenlítette. Utána nem akarlak a házamban látni. Jönnek a szolgák, és útnak indítanak benneteket, ha magatoktól nem mentek. Ha valami egyéb bajod volna velünk, eredj Jezréelbe, és panaszkodj! Én megtettem mindent, amit kell.

Az iratot elkészítette, lepecsételtette a hitelezővel. Az örült ugyan, csak az éjszakai utazás miatt aggódott. Felmálháztatta a szamarakat, és útnak indult a Jordán felé.

Gomer ezen az éjszakán akkora szerelemmel fogadta az ő urát, ahogy a házasságkötésük után mindjárt az elsőt. Mindketten boldogok voltak, mint még soha. Az asszony virradat után hálás csókokkal ébresztette Hoseát.

– Eljött az én baálom, és megváltott engem. Nem hagyott a hitelező karmaiban.
 – Visszahívtál, Gomer. Visszahívtál onnan, ahol voltam. Megtalált az én jegyesem, ahogy az ének mondja, és én boldog voltam. Most visszahívtál onnan, ide Izraelbe. Asszony! Isten, akinek a nevét viselem, és viseli Izrael, Ő a megváltód.

Az asszony értetlen arccal nézett férjére. Csak a boldogság volt rajta. Nem jutott a tudatáig az, amit a férje mondott.

– Tudod, ebben a házban lehet, hogy baal vagyok, de nem neked. Neked ishi vagyok, te pedig isha.¹⁷⁸ Ezt akarom!

Látta Hosea, hogy hiába beszél az asszonynak. Annak a füle csak a földi dolgokra volt értő. Őt kiváltotta a fenyegető rabságból egy kedves férfi, aki ettől kezdve csak gazdája lehet, mert az a törvény, ami Jezréelben van, ezt írja elő. A Dibláim ház jómódja oda van. A szolgák, szolgálók nagyobbik része megszökött. A tizenöt aranyon Hosea megvette azt a házat, asszonyostól, gyerekestől. Ez így rendben van. A szolgák közül megmaradt Gamal és a családja. Ők már ugyancsak Hosea népe. Ez is rendben van. Napok múlva azonban aggódni kezdett Gomer, vele együtt Achinoam is. Nem tudta eléggé szeretni az ő menyét, amikor viszont a kisebbik unokáján betegség kezdett eluralkodni, benne is az anya aggódott. Loruhamá egyre forróbb lett, az arca a láztól piros, és egyre nehezebben lélegzett.

– Nagyon kérlek fiam, ne szólítsd meg a gyermeket azon a néven, amit adtál neki! Félek ettől – szólt a fiához, amikor az a gyermekhez indult.

– Nem fogom, anyám. Gyermekemnek fogom szólítani. Én is félek a nevét kimondani, mert szeretem, ahogy az anyját, meg a fiút is. A neveket nem én adtam, hanem az Úr. Érted anyám, Én jobban félek, mint Gomer. Gomer pedig egyáltalán nem félt. Örömben, megváltottként élt, és csodálta a férjét, akire nem az ő ishájaként, hanem jóságos baal-ja kivételezett rabszolgájaként tekintett. Gamalt hívatta, megmaradt háza népéből, és kérte, hogy állítson hálából oszlopot a Dibláim kúthoz. Ezt meg is tette. Volt benne annyi tapintat asszonyával szemben, annak butasága ellenére, hogy nem verte nagydobra.

Az asszonyok szorgosan borogatták a kislányt, mindenféle gyógyfőzetekkel próbálták itatni, főként édeskömény főzettel. Erről mindenki úgy tudta, hogy leszedi a gyíkot a torkáról, ha az égben lakók is úgy akarják. De nem akarták úgy. A kislány háromnapos fuldoklás után végül, napkelte előtt meghalt. Még aznap délután eltemették a Dibláim házhoz tartozó ház körkerítésén kívül. Gomer és Hosea egymás mellett állottak. Az asszony, mintha nem törődött volna lánya elvesztésével. A csak néhány napos új asszonyságának örült, ez pedig kitöltötte a

¹⁷⁷ V.ö. Oz. 3.1-3.

¹⁷⁸ V.ö. Oz. 2.18.

lelkét. Hosea őszintén gyászolt. Ahogy a halott gyermeket nézte, egész Izraelt látta, Dántól Bételig. Az fekszik itt csendben feltűnés nélkül, holtan. A sírt egy kis kőhalom jelezte, alig feltűnően, mint Izrael torokgyíkja. Csoda lenne, ha nem lenne halálos. Jezréelt nem nagyon viselte meg a gyász, úgy gondolta, hogy ő már közel van ahhoz, hogy kemény férfité váljon.

– Apám, ha betöltöm a tizenkettedik évemet, elmegyek katonának, mint a többi legény. A király katonája leszek, és harcolok, mint Jifta emberei tettek.

– Ki ellen fiam?

– Hát, Ammon ellen, mint azok, hogy ne raboljanak többé.

– Ammon ellen... – hagyta rá Hosea.

Néhány nap múlva, amikor a Dibláim ház felé ment, karaván jött vele szembe. Szokatlan volt, hogy erre karaván jön, mert az út Pénuel után kétfelé ágazott. A jobbra kanyarodó Ammon felé vitt, onnan az utóbbi években nem volt karavánforgalom.

– Shalom aleichem! – köszöntötte az elől jövőket – kinek az emberei vagytok?

– Ez Afijah karavánja. Nem sokára ideér ő is.

Félreállt az út szélére, megvárta, amíg a tulajdonos odaér, akkor üdvözölte.

– Shalom, Afijah! Sok éve nem láttalak. Nem gondoltam volna, hogy éppen itt fogok veled találkozni.

– Béke veled is! Megismerlek! Te Hosea nabi vagy. Most jut eszembe, hogy neked erre van a házad.

A hajcsárok nem állították meg a menetet, csak Afijah tevéje állt félre, hogy leszállhasson róla.

– Beszélj nekem nabi, milyen hírek vannak itthon! Évek óta nem voltam Izraelben, hiába akartam látni az enyéimet, valami mindig távolba szólított.

– Szállj meg a házamban, hogy beszélgethessünk! Sokat akarok hallani tőled. Afijah megbeszélte emberével, hogy menjenek a Jordánon túlra. A Sós tenger felé menet várják meg őt az első karavánzálláson, majd betértek a Beéri házhoz.

– Békesség a házadnak nabi, asszonyodnak és gyermekeidnek!

– Neked is vendég, lásd meg felnövekedetten gyermekeidet és asszonyodat egészségben, ha hazaérsz!

– Még mindig nem haza. Talán holdfordultával – válaszolta gondterhelt arccal a vendég – meguntam az úton levést, a hazátlanságot. Most még befejezem ezt az utat Elátban. Jeruzsálemet is felkeresem odafelé, ha még lehet.

– Megváltozott a világ, ugye testvérem? – Hogy változott, vagy csak nyilvánvalóvá lett, hogy mi is tulajdonképpen? Mikor elkezdtem utazni, akkor is békétlenség volt mindenfelé. Most is az van. Erre még nem jöttem hazafelé. Ninive felé már nem mertem. Elámból jövünk a mádiániták országán és Bábelen keresztül. Így sikerült elkerülni a nagyobb harcokat. A káldok most nem voltak rablók, kereskedtek velünk. Elám fegyvereket küldött nekik, hogy harcolhassanak az asszír nagykirály ellen, a bábeli király mellett. Ez is furcsa. Bábel királya Tiglatpilesszár testvére és ölik egymást.

– A nagykirály pedig győzni fog.

– Azt hiszem, jól látod, Hosea, pedig nem jártál arra. A nagykirály fog győzni, és még nagyobb király lesz.

– Beszélj nekem Jonáról! Találkoztál vele?

– Évekkel ezelőtt, amikor Ninivében jártam. Akkor még élt, kívül a falakon, az Idiglat egyik szigetének dombtetejéről nézi a várost a kis kunyhójából. Ninive nabija lett. Sokan járnak hozzá jövendőt mondatni.

– Olyan lett, mint egy a meholaiakból?

– Nem lett olyan. Igaz, hogy prófétalásból él, igazakat mond, a nagykirály tiszteli.

– Beszélj azokról, akik Izraelből kerültek oda! Régen jártam Dán és Naftali földjén, nem hallottam híreket.

– Sokan vannak. Én sem jártam Naftali felé, nem tudom mennyien maradtak. Csak azt tudom, hogy egyre többen lesznek Asszúrban. Ninivében talán kevesebben, Rágesben és Ekbatanában sokan. Ekbatanában szentélyt építettek a gersonita papok, akiknek a vezetője...

– Dániel kohen, úgy gondolom – szólt bele Hosea.

– Úgy emlékszem, tényleg úgy hívják. Ismered talán?

– Igen, ismerem. Jártam náluk, amikor még Dánban éltek. Mentek leviták már akkor Asszúrba, hogy ne hagyják pasztorálatlanul az idegenbe szakadtakat. Rágesben találkoztam velük.

– Él Rágesben egy Gabael nevű ember?

– Hogy él-e? Él bizony! Nem akárki lett belőle. Nekem nagyon jó emberem.

Kereskedőháza van ott. Ha jelentős mennyiségű pénzem jött össze, amit nem tudtam áruba fektetni, nála letétbe helyezhettem. Kiterjedt kapcsolatai vannak Elámtól Ninivéig. Nem eszik pogány ételeket. Feleséget is Naftaliból vett. Az asszony az én karavánommal utazott egészen Ninivéig.

– Akkor, Sára szerencsésen megérkezett?

– Megérkezett, jó férjet kapott magának.

Hosea elmondta, hogy találkozott Sárával, mielőtt férjéhez költözött. Nagyon megkedvelte, amikor itthoni menyegzőjén elsiratta hazáját. Azután Tóbiel elhurcolásáról beszélt, de Afijah megvigasztalta, hogy nincs rabszolgasorban. Hallott róla, hogy helyet talált magának Ninivében. Aztán az országokról kezdtek beszélgetni, amelyeken átutazott.

– A nagykirály megverte Urartut. El ugyan nem foglalta, csak adófizetővé tette. Azóta a sok ezer lovas katoná Babel ellen vonulhat. Ezek a katonák olyan gyorsan mozognak, hogy mikor meglátják a porfellegeiket, akkor már ott is vannak. Babelnek ilyen katonasága még nincs. A káldoknak vannak kisebb lovas csapatok, de Asszúrnak egyelőre nyomába se léphetnek. Szerencsém van, hogy főként csak hallottam a lovas seregekről. Tudtam, hogy vannak, mert engem bízott meg a nagykirály, hogy lovakat vegyek neki még akkor, mikor nem volt király. Északról, az Araráton túlról hoztuk a lovakat, rengeteg pajzsnak és sisaknak való cserzett marhabőrt.

– A háború még folyik ezek szerint Asszúr és Babel között, azt mondd Afijah?

– Még folyik, de Babel bukni fog, én úgy látom. Te látsz valamit? Te látó ember vagy.

– Álmomban beszél hozzám az Úr. Nem akartam látni, amit beszélt, most látom. Babel nem fog elbukni, csak új királya lesz. Asszúr királya.

– Ez nem új dolog nabi, már most is asszír királya van Babelnek.

– Ez az új király Asszúr nagykirálya, Pulú lesz. Két birodalom, egy uralkodóval.

– Ha igazat látsz nabi, nagyon rossz lesz Efraimnak. Amikor hazafelé jöttem, azt hallottam mindenfelől, hogy Arámtól Édomig Asszúr ellen szövetkeznek, Babelben és Egyiptomban bízva. Azt mondták, hogy ennek a szervezkedésnek a feje Peka, az új király. Ha csak Jimra seregrésze indul el Peka ellen, akkor is elbukik.

– Akkor megkérdezlek téged Afijah. Nem emiatt hagyod abba a karavánkereskedést?

Afijah nem válaszolt azonnal. Erről nem akart beszélni, mert félt jövőtől, hogy az elkövetkező évek mit hoznak számára.

– Ezért akarom abbahagyni. Azon gondolkodom, hogy Tir felé veszem az utamat, családostól. Esetleg még messzebbre, Jávánig megyünk. Odáig talán nem ér el Tiglatpileszár keze. Neked is csak nagyon halkan merem elmondani, nabi, mert itthon Peka haragjától kell félnem. Neked is ezt ajánlanám. Add el mindened, és állj odébb, amíg nem késő!

– Én nem mehetek, barátom. Én Izrael nabija vagyok. Nekem itt kell szólnom, amikor az Úr parancsolja. Látod, csendes a házam. Nemrég leányomat temettük. Loruhamá volt a neve. Az Úr adta neki, és be is teljesedett. Úgy gondolom, adott helyette másikat, akinek az én számmal fog nevet adni.

– Sokkal jobbat adjon neki! Még valamit kell neked mondanom, Hosea. Dániel kohen kérte, hogy beszéljek veled, vagy Ehuddal, az írnökkel. Tekercsekről van szó, a kancelláriának küldték. Csakhogy én nem akarok odamenni. Arra gondoltam, hogy te bejáratos vagy oda. Ha rád bízhatnám...

– Ne bízd se rám, se Ehudra! Ehud megbízható ember, de nem tudhatom, mi van Szamáriában. Még Jerobeám király idejéből a rendelet, hogy ezeket a tekercseket le kell másolni, és Jehuda íróházába is el kell küldeni. Menáhem se mondott mást. Úgy érzem, ott jobb helyen van, bár Jeruzsálemben ugyancsak elég új a király.

– Azt hittem, nabi, hogy te már látod, hogy háború lesz Jehuda ellen. Erre pedig Arám és Ammon és még más királyok együtt készülnek. Utazásom vége felé ilyeneket hallottam.

– Nem akartam látni, Afijah. De, ha kimondtad, akkor az Úr mondja ezt. Ezért ajánlom neked, hogy a tekercsekkel Jeruzsálemben Jesaját keresd meg. Akkor az történik, amit az Úr akar veled.

– Megpróbálom azt tenni. Sietnem kell, mert a karaván úti célja Elát. Azt hallottam, hogy a Negeben Acház ellen van harci készülődés. Valami Tabael ütött pártot. Bocsáss meg, de minél előbb indulni akarok, hogy utaimat be tudjam fejezni. Napkeltekor indulok.

Afijah úgy is tett. Kora hajnalban felült a tevéjére, napszállta előtt utol akarta érni karavánját Jerikónál. Tájékozott volt, ezért izgatottan nógatta a tevéjét. Tudta, hogy Recin és Peka szövetségese háborúhoz fog vezetni, hogy Acház ehhez vagy gyáva, vagy óvatos. Ha pedig ez így van, Jehuda nem maradhat megbízhatatlan hátországnak. Ha nem siet a karaván, nem ér el Elátig, mert az utakat elzárják, vagy egyik, vagy másik oldalról. Jerikó karavánzállásánál érte utol a menetet. A málhák körül katonák vizsgáldotak, kérdezték a hajcsárokat és a karaván saját fegyveres őreit. Ezt nem szerette és sietve ment oda.

– Mit keresel tiszt uram? – kérdezte azt a férfit, akit annak vélt.

– A magad dolgával foglalkozz! – válaszolt kurtán a katona.

– Azt teszem, mert a karaván az enyém, Izrael királyának is része van benne. Én Afijah vagyok, tiszt uram!

– Azt mondd, a karavános Afijah? Évek óta híredet se hallottam. Akkor nem Peka volt a király. – Gyanakodva pislogott a tiszt.

– Ebben a karavánban a mindenkori királynak van része és haszna. Jobban teszed, ha úgy törödsz velünk, hogy gondoskodsz a biztonságunkról. Nem hallottam, hogy Jákob két országa közt békétlenség lenne.

– A békétlenség Jehudában van. Egy Tabael nevű úr pártot ütött Acház ellen. Nem biztonságos Hebron és Beérseba környéke, sem a Negeb. Erre figyelmeztetlek uram. Ha Tabael emberei háborgatnának, mondd, hogy Peka kalmára vagy. Akkor talán békén hagy.

Afijah gyakorlott fülének ennyi elég volt, hogy a helyzetet felismerje. Ha hivatalosan nem is, de a háború már folyik annak érdekében, hogy Jehuda csatlakozzon az Asszúr elleni szövetséghez. A karavánt reggel tovább engedték. Ahogy a város látótávolságon kívül esett, szólt az emberének, hogy neki Jeruzsálemben dolga van, tevének megy oda. Sietni fog. Engedjénél akarja utolérni a karavánt, arra menjenek, és ott mindenképpen várják meg. A jobbra tartó útelágazásnál letért, gyorsabb járásra nógatta a dromedárt a kaptatón. A kapuk bezárása előtt akart a városba érni. Biztos volt abban, hogy itt is komoly kikérdezések lesznek. Nem csalódott, mert a keleti kapunál az örök nem csak leszállították a tevéről, durván félre is állították, hogy alaposan kikérdezzék.

– Mi a neved, és honnan jössz? – kérdezte a tiszt.

– Afijah vagyok, karavános kalmár. Még Menáhem király idején indultam útra a nagy folyókon túlra, egészen Szefon-tengeréig¹⁷⁹.

– Efraimból jössz, azt mondd?

¹⁷⁹ Észak tengere. A Kaszpi tengerről van szó.

- Efraimból, jól mondd, de csak éppen, mert a Jabbok völgyén keresztül jön a karavánom. Nem voltam még a családomnál sem.
- A családot hol él?
- Tircában. Nem tudok róluk szinte semmit. Szeretném befejezni az utamat, minél előbb.
- Ez az egy dromedár a karavánod? – kérdezte a katona vigyorogva.
- Sok tevéem van és sok árum. Ha itteni dolgomat elintéztém, Engedinél akarom utolérni őket.
- Nem szeretjük mostanában, ha efraimitáknak erre dolguk van. Mondd meg, mit keresel itt!
- Iratokat kell átadnom az íróházban. Jesaját ismered? Neki.
- Ha éveig nem jöttél haza, honnan tudsz Jesajáról, aki nem régen még gyerek volt?
- Egy nabi mondta nekem, hogy őt keressem fel. Hoseának hívják. Ennyi itt a dolgom. Ha királyotok akarja, válaszolok mindenre, amire csak tudok, amit utazásom során megtapasztaltam, Elámtól idáig.
- Egyelőre elveszük a tevédet, rád meg vigyázunk, ameddig a küldöncöm visszaér a királytól. Az iratokat add ide, elviszi magával. Megvizsgálják, hogy nincs-e bennük üzenet a király ellenségeinek. Ha kémnek bizonyulsz, nem maradsz életben.
- Ettől nem félek, mert én mindenütt békével járok, és minden országban ismernek. Átadta az iratokat, utána félrekísérték. Az örök szemei rajta voltak. Ahogy ott magában üldögélt gondolkodni kezdett azon, hogy valójában mit keres ő itt Jeruzsálem kapujában? Tudnia kellett és tudja, hogy ez veszélyes dolog. Amíg Hoseával nem beszélt, eleve azon gondolkodott, hogy nem jön ide, éppen, mert veszélyes. Sok országon keresztül volt veszélyben, mindazokat megúsza. Először itt fenyegették meg életveszélyesen. Majdnem otthon, amiért pedig ide jött, abból semmi haszna nincs. Hoseának hatalma lehet felette? Vagy inkább az Istenének? Dániel kohen Istenének? Nem nagyon foglalkozott Jákob Istenével útjai során. Most fohászokodott hozzá, hogy őrizze meg, legalább addig, amíg meglátja otthonát. Egész éjszaka gondolkodott azon, hogy ki az, aki útjain vezette, és vigyázott rá. Magasan járt már a nap, amikor küldönc jött, vagy a királytól, vagy a kancelláriától, ezt nem mondták meg neki, csak annyit, hogy mehet. Nemcsak mehet, hanem minél gyorsabban menjen a dolgára. Legszívesebben minden efraimitát lecsuknának, vagy felakasztanának, ha nem őriznék a békét, ameddig lehet. Akármilyen iratokat hozott, gyanúsnak tekintik, de követnek semmiképp. Asszúrral nem akarnak ujjat húzni. Így aztán, kenyérrel nem kínálták, amikor elindult vissza a Kidron völgyén a Sós tenger felé, a legrövidebb úton. Azt hitte, hogy ez lesz a legrövidebb út, csak menni, amerre a patakmeder és az ösvény mutatja. Alig néhány órai járás után porfelhőt látott szemből felé mozogni. Jobbnak látta bármilyen csapáson félrehúzódni, és a tevét letérdeltetni. Visszalopakodott az út felé, hogy meglesse a porfelhő okát. Egy csapat férfit látott, kihegyezett nyársakkal vonultak, elég hangosan kiabálva. Többüknek vaskorcsolya volt. A vezérük az lehetett, akinek nem nyárs, hanem lándzsája volt. Nem Jehuda nyelvjárását beszélték, annyit tudott kivenni a zsvivjból. Amikor elég messzire elhaladtak, visszatért az útra, hogy folytassa. Az első kisebb falunál érdeklődött, hogy kik voltak ezek. Alig látott embereket, csak néhány erős férfi volt a házak között. Nem kellett kérdeznie őket, mert ők kérdezték, hogy kicsoda, és miért nem bántották azok az edomiták, akik nem sokkal ezelőtt Jeruzsálem felé mentek.
- Shalom! – köszöntötte őket.
- Neked is utas! Bátor vagy, hogy csak magadban utazgatsz – köszöntött vissza egyik, aki elég bátor volt ehhez. Csak nem Tabael embere vagy?
- Kérlek, mondd meg nekem, ki az a Tabael! Nem vagyok Jehudabeli. Napok óta hallom a nevét, mégsem tudom, ki az.
- Nem vagy Jehudai és kérdezed? Ha efraimita vagy, akkor tudnod kell. – Erősebben kezdte szorítani a kezében levő, kihegyezett rudat. Afíjaj nem vett barátságos gesztusnak.

– Békével köszöntöttelek, barátom. Ti többen vagytok, ha bántani akartok, megtehetitek. Több éve nem voltam otthon. Karavános kalmár vagyok. Eddig mindössze egy éjszakát töltöttem Jehudában. Efraimban se többet. Nem tudom, mi folyik itt. Embereim Engedinél várnak, hogy befejezzük az utazást.

– Ha kalmár vagy utas, még jobban van félni valód. Edomiták erre mindig csak rabolni jártak. Most Tabael behívta őket, hogy elűzze Acház királyt, aki Jotám fia. Efraim is azt akarná, hogy Tabael legyen a király, Jehuda meg csatlakozzon egy Asszúr ellenes szövetséghez. Szóval, háborút akar. Mi meg félünk. Félnünk a nagy háborútól, a kisebb belsőtől is. Mi békés emberek vagyunk. Ha nem vagy ellenség, gyere, egyél velünk kenyeret! Ha nem vagy senki kémje, mondd el nekünk, mit láttál a világba. Talán jobban fogjuk tudni, mire számíthatunk. Ha nem akarsz egy kicsit közénk jönni, még azt találjuk hinni, hogy rossz ember vagy.

Erre a meghívásra nem volt mit mondania, így közójuk ment, és őszintén válaszolt mindenre, amit kérdeztek. A külföldi kérdéseket is megválaszolta.

– Azt mondd, karavános Afijah, hogy Asszúr le fogja hamarosan győzni Bábelt?

– Ott is háború van, de Babel királya is asszír. A nagykirály nem győzni és rombolni akar, hanem birodalmat építeni. Néhány holdforduló, Asszúr Bábellel megnövekszik, még sokkal nagyobb és erősebb lesz.

– Azt mondd, bolondság Asszúr ellen menni?

– Úgy gondolom, igen. Tíz király is kevés lenne ellene. Sok katonája van és rengeteg lova.

– Itt Jehudában sokra nem megy a harci szekerekkel. Sehol egy síkság, ahol megiramodhatnának. A hegyek között talán...

– Igazad lehetne barátom, de annyi lovuk van, hogy minden harcosra jut egy. Harci szekér is van, annyi, amennyit a tartánok használnak, ahonnan parancsokat osztogatnak. Ezek a harcosok a lovak hátán ülnek.

– Hogy lehet onnan harcolni? Leesnek, és a nyakukat törik. – Akadékoskodott reménykedve az egyik.

– Nem láttam őket harcolni, csak gyakorlatozni. Nyilazni szoktak a lovakról. Ketten vannak olyankor. Az egyik fogja a másikat, amíg az lő. Azt hiszem, nem ezt fogják tenni egy háborúban, hanem nagy csapatok lovon, a legváratlanabb helyeken jelennek meg. A kisebb ellenséges csapatokat egyszerűen lemészárolják, mielőtt észbe kaphatnának. A lovasok pedig gyorsan járnak a hegyek között. Szerintem nem érdemes ujjat húzni velük. Köszönöm, hogy barátságosak voltatok velem. Béke veletek, engedjetelem utamra!

– Akkor mit tanácsolsz nekünk karavános Afijah. Ki mellé álljunk?

– Efraimita vagyok, nem adhatok tanácsot. A hazámban félnék megmondani talán, itt az lenne a véleményem, hogy jobb most a békeség.

Egész nap nem találkozott más fegyveresekkel. Az utak közeléből eltűntek a sátrak. Az emberek a sziklák közé húzódtak, állataikkal együtt. Lemenő napnál ért az út meredek szakaszához, ott készült az éjszakát valami sziklazugban eltölteni. Éjszaka gördülő kövek zaja ébresztette fel. A maga mellett tartott ólmos botért nyúlt, és felült. Kiáltott, hogy nincs mit elrabolni tőle, legfeljebb a tevét. Kár volt aggódnia, mert valaki shalomot kiáltott.

– Csak kérdezni akarunk, tevé ember. Ha nem akarod, a közeledbe se megyünk.

Ezek is csak azt akarták tudni, hogy mit látott. Újra elmondta azt, amit már előbb is.

– Karaván járt-e a nagy úton, Negeb felé menet? – kérdezte tőlük.

– Azokat keresed Afijah, a tiéd az a karaván? Nem jól teszed, ha arra utazol. Tele van a vidék edomitákkal, rabolnak és ölnek.

– Vannak a menettel fegyveresek, kisebb csapatoknak ellenállhatnak.

– Tabael emberei se jobbak – figyelmeztettek a helyiek – járj szerencsével!

Leért a nagyútra, és délnek fordult. Remélte, hogy mielőbb utoléri embereit, és akkor nagyobb biztonságban lesz. Azt már belátta, hogy ezen a vidéken semmiféle megegyezés nem szavatolja a karavánok biztonságát. Nem jutott Engediig, mikor lenyilazottakat látott az út szélén feküdni, meg egy döglött tevét. A lenyilazottak az emberei voltak. A dromedárnak pedig egyik hátsó combja hiányzott. Ebből megtudta, kik rabolták el a karavánt. Izraelita nem eszi a tevét, ezek csak edomiták lehettek. Már semmit nem tehetett. Kissé távolabb egy suhancot látott. Talán azt figyelte, hogy mit lehetne még ezután összeszedni. Integgett neki. Az bátoratlanul közelebb jött. Sikerült vele szót váltania. Az övében levő erszényből pénz adott neki, és kérte, hívjon embereket, akik eltemetik a halottakat. Nem mert megvárni, míg mások is odajönnek. A suhanc látta, hogy pénz van az övében, az ő élete is veszélyben van. Engediig már senkivel sem találkozott. A városban katonák jártak keltek. Megtudta, hogy Tabaél emberei. Úgy gondolta, ha efraimitaként, vagyis szövetségesként érdeklődik, legalább az értékeiből megmenthet valamit. A katonák vezetőjét kereste, és bepanaszolta a rablókat.

– Honnan tudod, karavános Afijah, hogy edomiták voltak? – kérdezte a tiszt.

– Ettek a tevéből. Jehuda és Efraim nem eszi a tevét.

– Igazad lehet, sőt katonák se lehettek, mert azoknak van ellátmánya. Én aligha tudok tenni érted valamit. Ha ők voltak, akkor velünk szövetségesek. Szép kis szövetséges az ilyen, rablók! Most mit akarsz tenni?

– Már csak haza jutni valahogy, de Jerikó felé nem merek.

– Velünk jöhetsz Moáb határáig. Arra próbálj hazamenni. Kerüld meg a Sós tengert. Moáb semleges. Nekem elegendem van Tabaélból. Délnek megyek, nem érdekel a királysága. Acház nem különb, de legalább Dávid fia. Ennek meg olyan szövetségesei vannak, akikkel együtt nem harcolok.

Így aztán tevéjével együtt eljutott Moábig. Útközben beszélgetett a tiszttel, aki önmagával vívódott. Katonái is osztoztak a kétségekben. Végül elhatározták, hogy nem harcolnak Tabaélért, Ahol tehetik viszont, megverik Édomot. Afijah végül elért Kir Moábig. A király kereskedőházában némi ezüsthöz jutott, üzleti kapcsolatai lehetővé tették ezt. Elkerülve a főbb utakat és Pénuelt, elért Mahanaimba, hogy felkeresse Hoseát. Moáb pusztája felől érkezett, Hosea pásztorai igazították el. Hosea, mintha várta volna, miközben birtoka puszta felőli részét járta.

– Shalom, utas, térj be a házamba! Látom törődött és fáradt vagy. Tudtam, hogy valaki érkezni fog ma hozzám. Ezek szerint, te vagy az.

– Shalom, Hosea neked is! Most már teljesen biztos vagyok abban, hogy valóban te vagy Efraim prófétája. Ismerj meg! A karavános Afijah van előtted. Ha vártál, engem vártál.

Afijah leszállt a tevéről, hogy öleléssel üdvözölhessék egymást. A tevéjét vezetve mentek a betbe, ahol békét látott. Asszonyok tették aratás utáni dolgaikat. A szolgálók segítségére voltak a tisztálkodásban, és ellátták tiszta alsóneművel. Achinoám látta, hogy minderre szükség van. Szólt a fiának, hogy marasztalja az utast néhány napig, hogy a ruháit megtisztíthassák, és kipihenhesse magát. Két napig beszélgettek mindenféléről.

– Az irattekercseket elvittem Jeruzsálembe – kezdte a beszámolót –, nem tudom biztosan, eljutott-e oda, ahova kell. Nem engedtek be a városba, hogy Jesaját megkeressem. Ellenségnek néztek, vagy legalábbis kémnek. Jó, hogy meg nem öltek.

– Mikor elindultál, még szürke volt a szakállad, testvérem, most meg tiszta fehér. Nem hinném, hogy a megtisztálkodástól van – vette észre a változást Hosea.

– A te, és Dániel kohen Istene védett meg engem akkor és később is, mert bizony többször meghalhattam volna. A kitérő miatt nem voltam a karavánnal, amikor edomiták megölték az embereimet, és elvitték az egész szállítmányt. Nem csak a gazdagságom van oda, hanem a megélhetésem is. Egyetlen vágyam maradt, hogy feleségemet és a fiamat még egyszer láthassam. A borzalmak és az évek együtt tették össze a fejemet. Megelégettem már az utazásokat. Azt sem tudhatom, Tircában mi vár rám. Megvan-e még a házam.

– Menáhem idejében indultál ugye? Azóta két király halt meg. Nemsokára a harmadik is bevégzi. A következő ideje alatt sem jön semmi jó Izraelre. Nem jöhet. Azt mondtad, Simeon földjén edomiták garázdálkodnak. Pénuel felé egyfolytában jönnek-mennek a katonák, nem izraeliták, hanem arámok, és újabban ammoniták. Régebben ezek mind ellenségek voltak, Jerobeámnak adót fizettek. Most nyíltan, közöttünk élnek, és Efraim hozzájuk igazítja életét. Még a saját házam is ezt teszi. Ahol valami forrásfélét találnak az embereim, asera karókat állítanak. Tudod, a feleségem nem sokkal azelőtt jött vissza hozzám, hogy te megérkeztl. Azóta még több ilyen lehet látni, gránátalma virágokkal díszítve. A szolgám, akit testvéremként szerettem mindig, és most is megbízom benne, annak az anyja, Járea lett az asszonyom bizalmasa. Azt hiszem ők ketten buzgólkodnak.

– Miért nem bünteted meg őket, Hosea? Megteheted.

– Nem tehetem meg. Tudom, hogy nem! Asszonyom gyermeket vár, de nem azért. Nekem nem büntetnem, kell, hanem csak látni, és kellő időben szólni.

– Én ezt nem értem. Te vagy a látóember. Nektek isteneitek parancsolnak.

– Látod Afijah, te utaidon igyekeztl igaz izraelita lenni. Amit a tekercekkel tettél, azt Jákob erős Istene parancsolta, te pedig végrehajtottad.

– Jákob Istene! Ő lehetett, mert nem tudom, mi volt velem ezen az úton.

– Látod, mind a ketten azt mondtuk, hogy Jákob Istene. Én meg azt mondom, Jákobnak nincs istene. Dániel kohennek nincs istene. Jesajának és nekem sincs istenem.

– Miket nem mondasz nabi! Még, hogy nincs!

– Az, akit annak mondunk, az Van! Csak éppen nem a miénk. Annak, aki Van, annak vannak tulajdonai. Neki van Dánielje, Jákobja, Jesajája, Hoseája, Judája és Efraimja. És nem azért, mert ezek Őt választották, hanem mert Ő az, aki választ és irányít. De nem csak ezeket Afijah, hanem Asszúr nagy királyát, Izrael, Arám, Jehuda kisebb királyait és a fáraót is. Nem tudom, nem értem, hogyan. Ő nem baál, hanem Adonáj. Úr az egész világ felett. Rajta kívül nincs isten, aki teremtett volna.

– Bölcs tanítóim voltak ifjúságomban nabi, de ilyeneket nem tanítottak. Érzem, hogy igazat szólsz, bár nem sokat értek belőle. Ha Ő egyedül úr az egész világ és égi házának népe felett, akkor vajon miért nem teremt békét az övéi között?

– Én sem értek egy sor dolgot, mondanom viszont kell, amit az ajkamra ad. Jönnek utánam nabik, nálam nagyobbak, és szólnak a maguk idején. Jesaja nagyobb nálam, nagyobb dolgokat fog mondani. Azután, ha eljön az ideje, jön Ő, aki mindent tudunkra ad. Akkor béke lesz, de ez a béke is titok. Lehet, hogy akkor is lesznek harcok. Akik valóban Adonáj tulajdonai, azoknak lesz békéjük és boldogságuk. Ha érett leszel rá, megérted, hogy te is az ő tulajdona vagy. Addig még neked is kell látnod.

Eltelt néhány nap, és Afijah útra készült. Kérte Hoseát, hogy cserélhesse el a tevéjét egy számárra. Amije maradt, annak annyi is elég és kevésbé feltűnő az úton, mint a teve. Mert, ahogy magyarázta, nem tudhatja, hogy mint Asszúrt, Bábelt, Elámot és még egy sor országot bejárt karavános, nem tűnik-e ellenségnek a saját hazájában. Így aztán számár kötőféket fogva, gyalog indult a gázló felé, hogy mielőbb Tircába érjen. A Jordán nyugati partján futó úton elég nagy volt a forgalom. Főként katonák járkáltak le s fel, hozzájuk tartozó szállítmányozókkal. A katonák néha megszólították, hogy miben utazik egy szál szamarával. Amikor megöszült szakállát meglátták, elhitték, hogy haza igyekszik. Máskor mindig Mehola felől ment haza, most azt gondolta, hogy rövidebb az út, ha az első vádin balra kanyarodik a Szamáriába vezető úton. Csak Jécer bejárójáig jutott, amikor a nap már majdnem elérte Efraim hegyeinek tetejét. Itt újra katonák kérdezték ki.

– Hé, te szamaras! Miért nem keresel szállást, mindjárt este lesz?

– Shalom! Sietek, hogy minél előbb hazaérjek – válaszolta illedelmesen.

– Hova haza? Ilyeneket mondanak Jehuda szaglászói is.

– Tircába igyekszem, odavaló vagyok. A karavános Afijah.

– Tircába, meg karavános Afijah! Na ne mondd! Én ott mindenkit ismerek. Igaz, a karavánost csak gyerekként láttam, hazudhatsz, amit akarsz, én meg elhiszem, ha akarom. Jó helyen hazudsz. Gyere csak velünk ebbe a tanyába, ott majd kiderül!

Nem durván, mégis határozottan, bekísérték Jécet tanyájára, ahol eddigre a gyújtogatás és az akasztás jeleit eltüntették. Cselédsége is volt a háznak, amelynek megújult a pálmalevél tetőzete. A két kísérő katona kiáltozni kezdett:

– Barafijah merre van? Keressétek meg, hoztunk valakit neki!

Többen is kiáltozni kezdtek, míg végül valahonnan a major Mehola felőli végéből egy bőrvértes tiszt jött előre.

– Mit kiabáltok, Csak nem ég a ház?

– Ez az ember azt állítja, hogy ő a karavános Afijah, ezzel az egy szerencsétlen számmal. Azt állítja, Tircába megy haza. Ősz szakállú ember. Mondd meg ennek a tisztnek, hogy az apja vagy!

– Shalom, Barafijah. Ismerd meg atyádat, akit évek óta nem láttál!

A Barafijahnak szólított katona hosszan és gyanakodva vizsgálta az elé állítottat.

– Nem értem, fiam, hogy lehet az, hogy itt találkozunk? Kinek a majorját őrizitek itt? Azt hittem, Tircában fogunk találkozni, ahol anyádat is megölelhetem. Én megismerlek fiam, pedig mikor utoljára láttalak, még alig serkedt a szakállad.

A fia a néhány perces vizsgálódás után szinte megkövült.

– Te tényleg az atyám vagy! – kiáltotta és megölelte Afijaht. – Békesség neked! Érezd otthon magad, fiad házában! Szolgálók! Hozzatok enni és innivalót a házba! Atyám, lépj be hozzám!

Bementek a házba. Afijah először régen látott felesége után érdeklődött. Aztán megkérdezte, hogyan lett ez a birtok a fiáé.

– Miután elutaztál atyám, Peka keze alatt lettem katona. Segítettem a munkájában, hogy sereget toborozzon magának. Megbízható, gileádi izraelitákat, akik őt, az újra eljött Jiftának tartják, aki felemeli nem csak Gileádot, hanem egész Izraelt, talán Jehudát is. Most ő a király. Ezt az Asszúr barát Jécet, akié ez a ház volt, cselédei megölték. A király nekem adta az egészséget, az úttól, amin jöttél, egészen Meholáig. Tehetős ember lettem. Igaz, nem olyan gazdag, mint atyám, de a sajátomban élhetek. Ez a hűségem jutalma. Igaz, katonává kellett lennem, és el vagyok kötelezve az Asszúr elleni harcra. És, te atyám? Honnan kerültél ide, egyetlen számár kötőfékét markolászva?

– Jehudából jövök, fiam – mondta gondterhelt arccal Afijah. – Tudod, hogy az egész világot jártam eddig, és meggazdagodtam, ahogy mindenki tudja. A király nevében indultam útra, már Jerobeám idejében is. Lehet, hogy többet szolgáltam Efraimot mint te, minden katonáddal, még Pekánál is. Az én karavánom gazdagította az országot. Ennek most vége. Alig több mint egy holdújulással előbb, a karavánomat Engedi mellett, elrabolták Peka szövetségesei, az edomiták. Embereimet lenyilaszták. Jó, ha valaki eltemette őket. Csak annyi gazdagságom van, amennyit itt-ott letétben hagytam. Már nem biztos, hogy valaha hozzáférek ehhez a maradékhoz. Az életem csak azért maradt meg, mert iratkeercseket küldtek velem Jeruzsálembe, és nem voltam az embereimmel. Tabaelt emberei segítettek, hogy eljussak Moádba.

– Különös nekem atyám, hogy nem hallottunk róla, hogy hazajöttél. Mindig Afek, vagy Kinneret felől jöttél, úgy mondták. Jehuda felől mostanában csak kémekeket várunk. Az embereimnek ezért voltál gyanús.

– Nem Asszútból jöttem, hanem Bábelből, Ammon felől, Elátban akartam befejezni az utamat. Látod, ez lett belőle.

– Akkor el tudod mondani nekem, mi történik most Jehudában. Ellenségünké lehet, ha Asszúrral háborúzni fogunk. Acház nem akar velünk tartani. Peka ezért támogatja ezt a Tabaelt. Ha trónra kerülne, velünk volna. Ezt ígérte.

Afijah hosszasan beszélt a legutóbbi, több évig tartó útjáról, a háborúskodásról Tiglatpilesszár és testvére között.

– Ez az, amit ki kell használnunk, ha meg akarunk szabadulni Asszúrtól. Hogy visszaszorítsuk őket oda, ahonnan jöttek. Túl a nagyfolyókon. Velünk van mindenki. A Filiszteusok, Tir és Egyiptom, nem beszélve Damaszkuszról. Nekik sok katonájuk van. Minden ország összes istene velünk van atyám, most győzni fogunk és Pekának szava lesz minden szomszédunknál.

– Ettől félek én fiam. Sokat láttam. A szamarat Hoseától, a látóembertől kaptam, egyetlen megmaradt tevémért cserébe. Rendes ruhát is ő adott. Ahogy mondtam, sokat láttam és tapasztaltam utaim során. Ő csak Efraim földjén látott. Mégis mindketten úgy hisszük, hogy ennek a háborúnak jó vége nem lesz.

– Telebeszélte a fejedet a látóember. Most neki is látnia kellett volna, hogy az ő Istene velünk van...

– Az ő Istene... Az ő Istene volt, aki megbízott a tekercecsekkel, hogy azt Jesajának vigyem Ekbatanából, ami még az Idiglaton is túl van. Dániel kohen onnan küldte haza azokat. Hosea mondta nekem, hogy nem lesz azoknak jó helye Szamáriában.

– Atyám, nem akarom, hogy bajod legyen a tekercek miatt. Senki nem hinné el, hogy nem a nagykirály levelezik Acházzal, ha megtudja valaki Peka emberei közül. Nekem mondd el, hogy mi volt azokban az iratokban!

– Nem olvastam el őket. Hosea sem. De tudta, hogy miről szólnak. Azok az iratok egyáltalán nem titkosak. Még Jerobeám rendelte el, hogy legyen megírva a világ teremtésének története a mai napokig. Dán papjai már itthon is dolgoztak rajta. Dániel kohen csak a kötelességét teljesítette, amikor velem elküldte. Erről szólnak a szövegek. Jerobeám és Uzija megegyeztek, hogy mindkét irattárban legyenek meg ezek, hogy egyszer egy írás legyen az egész, ami Jákob minden fiát Istene hitében tegye egyetlen néppé, ne pedig az egymás leigázása.

– Én mégis arra kérlek, atyám, hogy erről hallgass, nehogy mindkettőnknek baja legyen belőle! Holnap, ha akarsz, adok melléd kísértőt, aki elmegy veled anyámhoz. Az én asszonyom is vele van. Ha itt minden kész lesz, ideköltöznek ők is. Beszélj még arról, hogy mit láttál Jehudában!

– Félelmet fiam. Az utakon Tabel emberei, vagy edomita szövetségesei cirkálnak, akiktől félnek az emberek, és a hegyek közé menekülnek. Eszük ágában nincs Tabaelt mellé állni. Nem sokra tartják Acházt. Tabaelt, akit Edom rablóit támogatnak még annyira sem. Azt mondják Acház legalább Dávid fia, Jerobeám unokája a felesége. Ezt halkán mondom, mert utaim során megtanultam, hogy vannak dolgok, amiket nem szabad hangosan mondani. Hoseának és nekem az a véleményem, hogy Efraim arra is gyenge lesz, hogy Tabaelt királlyá tegye. Asszúr és Babel között hamarosan béke lesz, Tiglatpilesszár pedig kétszer akkora birodalom nagykirálya lesz, akinek Egyiptom folyóvizéig harcolva levonulni egy holdfordulóig se tart.

– Hosea, a látó kikkel szokott beszélni? Nem jó dolgokat prófétál. Kénytelen leszek figyelgetni őt. Téged is atyám, ha ezeket a dolgokat bárkinek el akarsz mondani. Ha király kérdez, akkor is jobb, ha hallgatsz. Kérlek erre, atyám! A hadak elindultak Arámból és Efraimból. Napok alatt Jeruzsálem alatt lesznek.

– Tudod fiam, mióta megjártam Jehudát, és hajam szála se görbült, sőt még távoli útjaim során se, a lelkem sokat megtapasztalt. Hoseának és Dániel kohennek adok igazat. Kánaán és Arám sok baálja nem fog segíteni. Kánaánnak és Arámnak nincsenek istenei.

– Atyám elvesztette a vagyonát, ezért megkeseredett a lelke, ezért lett istentagadó. Jó lesz atyámnak vigyáznia, nehogy az összes isten egyszerre sújtsa le a fejére.

– Én csak azokról beszéltem fiam, akik nincsenek. Azok bosszújától nem félek. Attól az egytől viszont, aki Van...

– Van, van, de hol van? Eddig ugyan nem segített, pedig sok áldozatot bemutatnak neki. Sok kos és bika húsát megosztották vele az emberek.

– Vitatkozni nem akarok veled. Nagy ember lettél Barafijah itt Izraelben, és az én vérem vagy. Békében akarok élni veletek, ha ugyan lesz még itt béke. Anyádat szeretném még megölelni az utolsó napok előtt.

– Nem hallottam atyám reménytelenséget sugárzó beszédét. Reggel adok kísértőt Tircába.

A Szamária felől jövő úton katonák haladtak a Jordán völgye, onnan Jerikó felé. Hadak gyülekeztek a Sárónon is, hogy az ősi ellenséggel, a filiszteusokkal egyesülve Jehuda ellen harcoljanak. Acház országa napok alatt csak a hegyvidékre és az erődítmény vonalra zsugorodott. Viszont népe nem kelt fel a királya ellen.

*

Hónapok teltek el Afijah látogatása óta. Pénuel felől Ammonita katonák járták az utat, időnként Gomer betjében vettek szállást. Rabolni valót nem találtak. Ennek ellenére csak kevés kárt tettek. Most szövetségesek voltak. Hosea házát elkerülték, még élelmiszer vételre se jöttek be a próféta házába. Rossz híre volt. Néhány legény innen is katonának ment, de a munkáskéz nem fogyott meg jelentősen. Gomer adósságának kiegyenlítése után tartalékaik nem maradtak. A nyájak az utaktól távol, a pusztában legeltek. Az ős rendben elmúlt. Eljött Gomer ideje, mire a hidegek beálltak a gyermek megszületett. Erős fiú lett, anyja öröme. Előre utasította Gamalt, hogy fiú esetén minden lehetséges szent helyen állítson hálából oszlopot az égbe asszonyának. Megtette, Hosea megtudta. Szomorúság töltötte be a szívét, de most is szótlán maradt. Nem kérte számon az asszonyon. Achinoam látta fia belső vívódásait, és együtt vívódott vele.

A sátoros ünnep után ebben az évben hamar barátságtalanra fordult az idő. A Jeruzsálemet körülzáró egyesült csapatoknak kényelmetlenné tette a táborozást. A városban lévők nem éheztek, nem szomjaztak. A szedett-vedett hadakból kiállított ostromzár nem volt annyira szoros, hogy ne tudjon átmenni rajta Acház ajándékvívő küldöttsége Asszúrba, még több ajándékot ígérve a nagykirálynak, ha megszabadítja őt Efraim és Arám fenyegetésétől. Tiglatpilesszár meghódoltatta Bábelt, és királyává tette magát, Pulú néven. Nem rombolta le a várost, nem alázta meg Babel népét, hanem kegyesen megbocsátott. Megengedte, hogy eddigi ellenségének hadai ezután őt szolgálják. Pulú pedig nem csak erős király, hanem kitűnő stratégia is volt. Új országának csapatait felszerelte kellő számú lóval és újfajta íjakkal. Zsákmányt ígért nekik, ha végigvonulnak a nyugati, nagy tenger menti síkon, egészen Egyiptom folyójáig, vagy még tovább. Elit csapatait pedig Arám ellen küldte, hogy villámként jelenjenek meg mindenütt, ahol náluk gyengébb csapattestek állomásoznak és számolják fel azokat. Ne feledjék megbüntetni Gileádot, ahonnan az egész lázadás kiindult. Tanulják meg, hogy nem Ammonnal állnak szemben, hanem olyan hatalommal, amelyik Ammont, Arámot és Efraimot egyszerre is meg tudja hódoltatni. Néhány hónap alatt eltűntek Jehudából a filiszteus csapatok, hogy megpróbálják megvédeni legalább Asdódot és Gázát.

*

Peka ötven emberével, akik gileádi toborzása óta mindig vele voltak, Benjamin földjén haladt keresztül, egészen Bételig. Meg akarta látogatni a szentélyt, hogy Izrael Istenének segítségét kérje magának. Áldozati kosokat hurcoltak magukkal. Ezeket Jehudában zsákmányolták. Rendbe hozták ruházatukat, hogy az áldozatot illően adják át a papnak. A királyhoz nem illett volna a poros hadi ruházat, pedig az lett volna az őszinte. Nem maradt más a hadjárataból, mint ez az ötven kipróbált férfi. Menetelésük során az emberek ijedtükben adtak enni nekik. Amikor Peka királyságát kihirdették a szentélyeknél, Asszúr

napkorongjait leszedették. Csak a Kimondhatatlan Nevű trónusa, a borjú maradt meg és Kánaán baáljainak jelképei. Most, amikor a szentélybe lépett Peka, azonnal észrevette, hogy Asszúr istenének napkorongja visszakerült a helyére. A pap félve közeledett, mert az ötven gileádi mégiscsak ott volt. Peka nem tudta volna eldönteni magában, hogy a látvány miatt jött-e dühbe, vagy a kétségbeesés környékezi. Ugyanez az érzet mozgatta a katonákat is.

– Azt parancsoltam, hogy törjétek össze azt a korongot! – Szólt rá a papra – Hogy került az vissza?

A pap reszketve állt előtte, pedig papi díszei rajta voltak. Csakhogy itt volt az ötven katona is. Nem lehetett tudni, hogy most a Jehuda elleni háború ért ide, vagy az efraimi belső háború.

– Válaszolj nekem te pap, a király kérdezett!

– Bocsáss meg király – válaszolt reszketve a pap –, de Szamáriából azt a parancsot kaptam, hogy minden legyen úgy, mint ahogy régen volt. Most megölethetsz uram, mert a küldött azt merte mondani, hogy nem Peka a király. Vele is fegyveresek voltak.

– Nem Peka? Nem én lennék a király? – üvöltötte –, hanem kicsoda!?

– Királyt, másikat nem mondott, csak Hosea nevét említette – dadogta a pap.

– A nabiét, vajon?

– Nem tudhatom uram, csak annyit mondtak, Hosea parancsolja, és fegyveresek voltak.

– Elég volt pap! Mire visszaérek, rend legyen a szentélyben! Nem akarom látni ezt a látat. Megértetted?

– Megértettem uram. Mire visszaérsz, nem lesz itt.

Ezt olyan képpel mondta a pap, mint aki biztos abban, hogy nagyon sokára lesz annak a napja, hogy ide Peka visszajöjjön. Leginkább soha. A király parancsolt, hogy a kosokat Izrael Urának áldozzák, de nagyon gyorsan, mert a rájuk eső részt el akarják fogyasztani. Utána irány Mahanaim, hogy Hoseán ítéletet tarthassanak. Miután befejezték az étkezést, elindultak az Efron felé vezető úton. Még nem értek oda, mikor a szentély küldönce Gilgál körül találkozott Hoseával, Éla fiával, aki a maga száz emberével halálra kereste Pekát. A környéken járőrözőket, és Peka minden ellenségét összeparancsolta, hogy Mahanaim felé induljanak.

Peka csapata éhes volt, kénytelen volt megsarcolni Efront, mert önként nem voltak hajlandók adni semmit, a vízen kívül. El is kvártélyozták magukat éjszakára. Hajnalban indultak, hogy legalább estére elérjék Pénuel erődítményét. Ahogy a Jordán menti úton vonultak, a hegyek felől látták őket ellenségeik. Néhány óras késéssel összeállt egy akkora csapat, amelyik ellen már nyilvánvaló volt az ellenállás reménytelensége. A Jordán felől ezeket nem lehetett látni. Ela fia nem tudhatta, hogy Peka király nem Szamária felé vonul. Ezért megfigyelőket küldött ki, hogy próbálják kipuhatolni a vonulás célját. A Jabbok torkolatnál átkeltek a Jordánon, a mellékfolyó menti úton haladtak a folyással szemben. Így aztán nyilvánvalóvá vált, hogy Pénuel a céljuk, és sietnek. Mire a gileádi elit csapat elérte Efraim erdejét, Ela fia csapata is elérte a gázlót. Később, amikor a nap már túljutott a delelőn, az előreküldött megfigyelők jelentették, hogy Peka letért az országútról, Bet Beéri bejáróján. Ezt a kitérőt nem értették. Éla fia azt gondolta, hogy Pekának lehet valami titkos kapcsolata a nabival, akinek Jeruzsálemi utazásairól többen is tudtak. Most azt is hihették, hogy ezeknek valami köze lehetett a Jehuda elleni háborúhoz. Amikor ők is odaértek a bejáróhoz elhatározták, hogy amennyiben a próféta házában megállnak, bekerítik, ha lehet, elfogják az egész csapatot.

*

Achinoam és az asszonyok kiszedték a kemencéből a frissen sült kenyereket. Ünnepelni készültek. Ma fogja Hosea a térdére ültetni nyolcnapos fiát. Illett volna, hogy a levita is jelen

legyen, de nem hívták meg. Mohélnak pedig nem jelentkezett senki. A nabi furcsaságaihoz hozzá volt szokva a ház, ezért senki nem kérdezősködött, amikor a készülődések közepette felmálházott egy szamarat. A zsákokba csak kenyeret és sajtot tett, azokból sokat. A zsákok tetejére takaró és kecskeszőr sátor került, a kinnort pedig oda akasztotta, ahol majd ülni fog. Ez is érthetetlen volt, mert ezek nem eszközei annak, amire készülődnek. Gomer csak örült, más dolga nem volt. Úgy gondolták, hogy az ünnepi lakoma majd az estébe nyúlik. Anyósa vezényletével az előkészületek megtörténtek. Az egész szertartást az udvaron szándékoztak megrendezni. Mindennel elkészültek, amikor Peka és emberei ellepték az udvart. Szó nélkül érkeztek, és körülállták azt a helyet, ahol a szertartást kellett volna megtartani. A gyermeket egy birkabundára fektették, fölé egy köntöst feszítettek ki, hogy a nap közvetlenül ne érje. Az asszony nép az épületek felé húzódott, gondolván, ha ennyi katona valahol megjelenik, akkor a legkisebb faldarab is védelem lehet. Egyelőre, a katonák hátat fordítottak nekik, mert arccal Hosea és a gyermek felé álltak. Lándzsáik nyelére támaszkodtak. Hosea szólalt meg először:

– Megérkeztlél tehát Peka király. Már vártalak. Azóta tudom, hogy éppen ma megjelenysz nálam, hogy legutóbb itt voltál. Nem békével jöttél, én mégis azzal fogadlak, Izrael Urának nevében és utoljára így.

– Igazat beszélsz, nabi. Nem jöttem békével. Háborúban áll az országom, és te nem állasz mellettem, pedig király vagyok. Ítékezni jöttem feletted, mert pártot ütöttél ellenem. Tudom, mert Bétel felől jövünk, ahol a pap visszatette Asszúr istenének jelét a szentélybe, holott én azt levettem. Azt mondta, hogy Hosea utasítására tette.

– Ki vagyok én, király, hogy utasítsam Betáven papját? Rám nem is hallgatott volna az, aki Ámoszt, az igaz prófétát kalodába záratta. Én az Úr irgalmát hirdettem volna nektek, ha hallgattok szavamra, mert az az Úr beszéde. Más Hosea az, akiről a pap beszélt. Hazug Hosea az, mert ő sem az Úr nevében jön. Most hagyj, hogy tegyem a dolgomat.

Szólott volna valamit Peka, de nem jöttek szavak az ajkára. Kezét maga mellé ejtette, pedig előbb még a kardját fogdosta. Most ernyedt bénaság fogta el, a katonáit is. Hosea teljes lelki nyugalommal pengette meg a kinnort, hogy a húrok behangolódjanak, aztán énekelni kezdett:

– Bölcs mondásra nyitom számat, elmondom a régi idők titkait.¹⁸⁰
Amiket hallottunk, és megismertünk, s atyáink elbeszéltek nekünk,
nem titkoljuk fiaik elől, elbeszéljük a jövőendő nemzedéknek.
Hirdetjük az Úr dicséretét, hatalmát és csodáit, amelyeket végbevitt.

Bizonyoságot állított Jákobnak, törvényt adott Izraelnek;
Megparancsolta atyáinknak, tanítsák meg rá fiaikat, hogy megtanulja
a következő nemzedék, a születendő gyermekek.
Keljenek fel, és hirdessék fiaiknak, hogy Istenbe vessék bizalmukat,
ne feledjék el az Isten műveit, és parancsait teljesítsék!
Ne legyenek olyanok, mint atyáik, az a pártütő és lázongó nemzedék;
A nemzedék, amelynek a szíve nem volt kitartó, és lelke nem volt hű Isten iránt.

Efraim fiai felajzották és kilőtték nyilaikat, de a harc napján hátat fordítottak.
Nem tartották meg Isten szövetségét, és törvényeit nem akarták követni.
Elfelejtették tetteit, a csodáit, amelyeket megmutatott nekik.
Atyáik előtt csodákat művelt, Egyiptom földjén, Tánisz mezején.

Peka ernyedtsége kissé felengedett, amikor meghallotta azt, amit valamikor tanítója is elmondott neki, atyái történeteiről, hogyan hozta ki az Úr őket a szolgaság házából, micsoda

¹⁸⁰ Zsoltár 78.(77) 2-

viszontagságokon keresztül vezette ide a népét, és adta nekik Kánaán földjét. Aztán, ahogy tanítványtársai, ő sem gondolt többet rá. Minek is tette volna – gondolta most –, ha az emberek, de főleg a fejedelmek, nem ájtatosan bölcselkedő példák alapján intézik a dolgaikat. Isten van, az kétségtelen, de nagyon messze van, vagyis vannak. Bileám végigjárta a magaslatokat Moáb földjén. Hogy megkeresse közülük a legerősebbet, de azok akkor se jöttek le a hegyeiről, csak egy kicsit füstölögtek. A csatákat pedig a bátorság és a fegyverek döntötték el. Kezdett nem odafigyelni az énekekre. Újra mozogtak az ujjai és matatni kezdett a kardja körül. Fontolgatni kezdte, hogy akár Beéri, akár Éla fia volt, aki a bételi papoknak parancsolt, ő most ezzel leszámol, és Pénuelbe vonul. Az jó erős hely. Aztán újra figyelni kezdett, mert a nabi éneke kiabálásba ment át.

– Mégis megkísértették és bosszantották a fölséges Istent,
és nem tartották meg rendelkezéseit.
Elpártoltak és hűtlenek lettek, akárcsak atyáik, visszavágtak, mint az álnok íj.
Haragították őt a magaslatokon, féltékenységre ingerelték faragott bálványaikkal.
Az ének egy pillanatra megszakadt. Hosea körülhordozta tekintetét, és Gomerre szegezte.

– Igen, még a saját házámban is ez történt, és történik. Hány aserát faragott Gamal, a szolgád, asszony? – kiáltott fel, mire a gyermek felébredt, és nyöszörögni kezdett. Az anyja észrevette, szeretett volna odamenni, csak nem mert. Aztán folytatódott az ének.

– Meghallotta ezt Isten, haragra lobbant, és messze eltaszította Izraelt.
Elvetette Silói hajlékát, sátrát, ahol az emberek között lakott.
Fogságra adta erejét és ékességét az ellenség kezére.
Kardélre vetette népét, és haragra gyúlt öröksége ellen.
Ifjaikat tűz emésztette meg, szüzeiket senki sem jegyezte el.
Papjaik kard által estek el, özvegyeiket senki sem siratta.
Felébredt akkor az Úr, mint az alvó, mint a hős, aki mámoros a bortól.
Visszaverte ellenségeit, örök gyalázatot hozott rájuk.

Most Peka kezdett kiabálni:

– Ha már prófétálsz, nabi, a máról beszélj nekem, és jót mondj, mert kivágatom a nyelved! Aztán gyorsan metéld körül a kölyködet, mert kevés az időd. Nekem is, meg neked is!

De, a próféta éneke rendületlenül folytatódott:

– Ám József sátrát elvetette, Efraim törzsét nem választotta ki,
hanem kiválasztotta Jehuda törzsét, Sion hegyét, amelyben kedvét lelte.
Felépítette szentélyét, mint az égboltot, mint a földet, amelyet örökre megszilárdított.
Kiválasztotta szolgáját, Dávidot, elhozta őt a juhnyájaktól.
Elhozta őt a szopós juhok mögül, hogy legeltesse Jákob népét, örökségét, Izraelt.
Ő tiszta lélekkel legeltette, bölcs kézzel vezette őket.

– Ha ezt nem mondtad volna – üvöltötte Peka – talán nem ölnélek meg!

Hosea szelíden nézett rá, miközben az felemelte vas végű buzogányát, hogy lesújtson. Mielőtt megtehette volna, nyílvesző fűrődött a jobb vállába, és megszakította a gyilkos mozdulatot. Ugyanakkor nyilak repültek minden felől. A gileádi ötven férfi fedezékeket keresett. Achinoam egyiknek lett a fedezéke, mert az előtte álló katona maga elé rántotta, így ő kapta a halálos sebet. A szolgálók közül néhányan ugyancsak sebet kaptak. A katonák kiáltozni kezdtek, hogy hagyják abba nyilazást, mert nem akarnak ellenállni, és leteszik a

fegyvert. Hoseának és a gyermeknek nem esett bántódása. Bár minden felől sebesültek és haldoklók kiáltásai hallatszottak, ők ketten nem vettek tudomást semmiről. A nagyobbik gyermek előjött valahonnan, szintén sértetlenül és ijedten kiáltozott:

– Atyám, én harcos akartam lenni a király seregében. Jifta nevét akartam felvenni, harcolni minden ellenséggel, irgalmatlanul. Itt velünk a király irgalmatlan!

– Igen, fiam, ma nevetek beteljesedett. A Jezebelben önmagában meghasonlott Jákob fiainak nincs irgalom.

Éla fiának emberei ellepték az udvart. Ő maga odament Pekához, felvette a kezéből kiesett királyi buzogányt. A király arcára kiült a halálfélelem, amikor a lázadók vezére szólt.

– Én elhoztam neked az irgalmat, Hosea. Nem csak azért, mert ugyanazt a nevet kaptad atyádtól, amit én. Peka király lett, mert agyonütötte azt, aki nála különb volt. Nem bátrabb csak különb, hogy vakmerősége miatt elveszzen Efraim. Ezért most én tartok ítéletet felette, és kiveszem a kezéből azt, ami nem illette meg.

Lesújtott Peka fejére, akinek az agya kilocsant a porba.

– Peka nem király többé! – kiáltotta Éla fia, mire a vele érkezett katonák kiáltozni kezdtek.

– Éljen Hosea király! Éljen Éla fia, Izrael uralkodója!

Az új király fellépett a ház tornácára, ahonnan körülnézett, megszemlélve a már megholtakat, a sebektől nyögőket, és szólt:

– Beéri fia, folytasd, amit elkezdted! Vedd térdedre a fiadat, adj neki nevet! Utána nekem fogsz prófétálni. Ehud, hol vagy? Jegyezz fel mindent, ami történt, és történni fog. Ha mindent megírtatok, írv levelet a nagykirálynak is, és vidd el Jimrának, hogy továbbítsa! Hol a mohél, hogy tegye a dolgát?

Beéri fia a gyermeket a bundáról a térdére vette.

– Nincs mohél, és én sem fogom körülmetélni. A neve Loammi¹⁸¹ legyen! – jelentette ki. A nevet nem én adom, hanem az Úr maga, mint ahogy a másik kettőnek is ő adott nevet. Loammi, ahogy mondtam, mert ő és ti mindnyájan „nem vagytok az én népem”, és én nem vagyok többé nektek. Hosea király, szóltam neked. Ez az Úr utolsó szava hozzátok.

Az új király és senki a körülállók közül nem tudott egy szót se szólni. Hosea Gomer kezébe adta a gyermeket, aki hálálkodva kezdett kiáltozni az égből lakó szent asszonyhoz, mert irgalmas volt, és megóvta a gyermekét.

– Mind tudjuk, hogy a nabik bolondok, morogta maga elé a király. Láttam ebből a fajtából eleget Meholánál. Leginkább csak bajnak vannak.

Eközben a nabi a felmálházott számárhoz ment, elkötötte és elindult vele a birtok pusztá felőli kijárata felé. Nyugodtan, mint aki befejezte a dolgát.

– Hova igyekszel nabi? – kiáltott utána a király.

– Vissza a hegyhez, ahonnan Ábrahám, Izsák, Jákob, Mózes és az én Istenem szólt, és törvényt adott azoknak, akiket ki akart választani – válaszolta.

– Nem Jehudába igyekszel?

– Nem megyek Jehudába. Engem az Úr Efraimhoz küldött, hogy szóljam az Ő beszédét. Vele együtt megyek el innen.

Nem szólt többet, vissza se fordult. Kiért az udvarból, eltakarta a kiszedett kövekből felhalmozott kerítés. Hosea király odaintette bizalmas harcosát. A többiek füle-hallatára mondta:

– Beéri fia ne jusson el Jehudába, Moádba, vagy Ammonba! Legyen gondod erre!

¹⁸¹ A szó jelentése: nem népem.

A szerzőről

Cs. Siklósi Csaba 1944-ben született. Biológus diplomát szerzett 1969-ben. Ezt követően tudományos kutatásokat folytatott a szegedi orvosegyetemen. Később különböző kórházak diagnosztikai laboratóriumaiban dolgozott, közben elvégezte a katolikus teológia levelező kurzusát. Mellékesen újságírói tevékenységet is folytatott. Regényírással nyugdíjba vonulás után kezdett foglalkozni.